

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

HERODOTVS
HISTORIAE

EDIDIT

H. KALLENBERG

II

1406

LIPSIAE
IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI

865087

10.6.80

Seminarium Historyczno - Prawne

Dział

II

Nr.

11586,

HERODOTI HISTORIARUM LIBRI IX

EDIDIT

HENR. RUDOLPH. DIETSCH

EDITIO ALTERA

CURAVIT CURATAMQUE

EMENDAVIT

H. KALLENBERG

VOL. II

EDITIO STEREOTYPA

Wydz. Bibl. Prawnicza

1806059215

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXXXIX

BEST.-NR. 1406

Siglorum explicatio.

- A Mediceus.
 - B Romanus cardinalis Passionei
 - C Florentinus (Schellershemianus).
 - d Florentinus Laurentianae LXX 6.
 - P Parisinus 1633.
 - R Romanus Vaticanae 123.
 - s Cantabrigiensis (Sancroftianus).
 - v Vindobonensis.
 - L Libri.
-

K. Kallenberg.

JB. Jahresberichte des philologischen Vereins zu Berlin.

Progr. Kallenberg, Programm des Friedrichs-Werderschen Gymnasiums zu Berlin (Studien über den griechischen Artikel).

LIPSIAE TYPIS B. G. TEUBNERI

PRINTED IN GERMANY

Praefatio.

Herodoti libros denuo typis exscribendos curare in animo non habebam, sed editionem, quae annis 1884 et 1885 a me curata prodiit, emendare studebam. Ne igitur expectaveris dialectum a me prorsus mutatam esse, ut in editione, quae anno 1895 ex aedibus Velhagen-Klasing prodiit, a me et paulo post in editione Teubneriana ab A. Fritschio tentatum est. Neque tamen ἀποθνήσκειν alia, ἔτεισα, ἔμειξα alia, κατοικίρειν scribere omisi. Τρέπειν, non τράπειν, αἰέρω, ἦρα, ἡράμην, ἦρθην Herodoti esse JB. 1896 p. 287sq. docuisse mihi videor. Τοῖσδε (I 206 τῇσδε) denique, ut Steinus in novissima editione, pro τοισίδε scripsi. Praeterea haec mutata sunt:

Lib. V p. 3, 8 τὰς [δέ] sv Urbinas 88. — 3, 27 [τὰ πέρην ἤδη τοῦ Ἰστροῦ] Stein. — 6, 27 Σιροπαλίονες] Σιριοπαλίονες Holsten. — 7, 3 κατοικημένους ἐξαιρέειν] ἐξαιρέειν κατοικημένους Abicht. — 7, 13 καταπακτῆς et 7, 18 καταπακτῆν] καταπηκτῆς et καταπηκτῆν (Wesseling) Fritsch. — 7, 18 σχοίνῳ] σχοινίῳ sv Urbin. — 9, 7 πρήσσειν] πρήξειν Psv Urbin. — 12, 28 Λαμπώνιον] Λαμπώνειον Stein. — 13, 7 σίνεσθαι] σίνασθαι Stein. — 14, 2 [τοὺς πρὶν στασιάζοντας] Gomperz. — 15, 3 [τῶν Κυκλάδων] Hude. — 15, 9 [ἐξ αὐτῆς] Cobet, Krüger. — 17, 4 κατὰ τάχος Dietsch] καὶ τὸ τεῖχος L. — 20, 29 [καὶ τὸ δεύτερον ἐπελθοῦσα] Böttcher. Der Gebrauch der Casus bei Herodot p. 24, Cobet. — 23, 1 Μινώην] Μινωίην Cobet. — 24, 10 τοῖσι συνάπασι] συνάπασι τοῖσι Krüger. — 28, 26 [Φοινίκων] Stein, van Herwerden. — 29, 2 <οὐ> πολλῶν Madvig. — 29, 11 [τῶν χώρων] Krüger. — 29, 17 Ἴωνες] οἱ Ἴωνες L exceptis Cd. — 29, 20 Καδμήϊα] Καδμεῖα ABv. — 30, 4 <τόνῳ>

Stein. — 31, 27 κατέρξαν] κατεῖρξαν ABsv. — 32, 10 Πελασ-
 γικῶ] Πελαργικῶ Urb., von Wilamowitz ex Aristotele. — 33, 25
 τὰ [πολλὰ] πάντα K. JB. 1897 p. 210. — 35, 14 τότε πάντων]
 πάντων τότε Schäfer. — 35, 18 κατένευε] κατένειμε Stein, Cobet.
 — 37, 26 τῶν Ἀθηναίων] τὸν Ἀθηναίων Stein (τὸν Ἀθηναῖον
 AB). — 38, 27 ἐξέλασιν] ἐξελάσι Stein. — 39, 2 στρατηγὴν]
 στρατιήν AB. — 41, 21 [ἢ ἐν Ἀθήνῃσι] Cobet. — 42, 13 et 14
 ἱεροεργαίαι] ἱεροργαίαι ABC. — 43, 8 σφίσι] σφι L. — 44, 13 δὴ]
 δκον ABCP. — 46, 26 ὥστε] ὥς γε Abicht. — 49, 1 οὕτω δὴ]
 οὕτω τε s (οὕτω τε δὴ v Urbin., οὕτω δέ ABCP). — 50, 25
 συνεῖς et ἴσχωρ] συνεῖς (exc. Paris.) et σχών (Psv Urbin.). —
 51, 6 ἱματίων] εἰμάτων Psv Urbin. — 52, 4 οἶά [τε] ABCP. —
 52, 16 τὸν ἑαυτοῦ] τῶν ἑαυτοῦ Stein 1894. — 55, 19 [τῆς ὁδοῦ]
 Psv Urbin. — 55, 23 ἀνδρῶν δύναμιν] δύναμιν ἀνδρῶν Psv
 Urbin. (= V 113). — 58, 18 τοιοῦτό τι] τούτων τι Psv Urbin.
 — 58, 19 ἔχῃς] σχῆς Psv Urbin. — 58, 26 βαλλόμενον πεποιη-
 κέναι] βαλλόμενον (ABsv Urbin.), [πεποιηκέναι] van Herwerden.
 — 61, 18 συμπεσόντα] συμπεσόντες Stein. — 63, 19 Μανσώλου]
 Μανσώλλου K; vide Bechtel, Inscr. Jon. N. 5727 et 5753.

Lib. VI p. 68, 24 οἶά [τε] ABCP. — 69, 20 ὑπολιπομένους]
 ὑπολειπομένους Rsv. — 72, 23 εὖ τε] εὖ γε Gomperz. — 72, 27
 οὐ βουλομένους] ἀρνευμένους Rsv. — 73, 4 [ἐπὶ κέρας] Stein.
 — 73, 7 ἐγίνοντο] ἐγένοντο Rsv. — 77, 9 [Ἰπποκράτεια λαγχά-
 νεν] Stein. — 80, 18 ἐνόρχιας] ἐνορχέας von Wilamowitz. —
 83, 2 ἠπέιλησε] ἀπειλήσε L. — 84, 2 δέ] δὴ Krüger. — 87, 3
 <τὸν> Ἀθων Aldus, K. Progr. 1891 p. 19. — 88, 14 ἔχοντας]
 ἐπέχοντας ABC. — 89, 16 δέ] δὴ ABCd. — 89, 28 [σφέας] K;
 σφέας κελεύειν ABd, κελεύειν σφέας cet. libri. — 91, 12 κατ-
 ἐλάβοντο] κατέλαβον Cobet. — 91, 21 ἐξοδήσι] ἐξοδηγήσι Stein.
 93, 6 [καὶ αὐτῶν Σπαρτιητέων] om. Rsv. — 94, 22 [φορέει]
 Cobet. — 98, 26 Ἀστροβάκον] Ἀστραβάκον Rsv; item v. 30
 Ἀστράβακος (Rsv) pro Ἀστρόβακος. — 100, 18 [ἐν] Krüger. —
 101, 10 [τῶν Ἀρκάδων] K. praef. 1885. — 101, 15 [Κλεομένεα]
 K. praef. 1885; exstat in ABCd ante Λακεδ., in cet. libris post
 Λακεδ. — 102, 3 Δημάρητον] Δημαρήτον AB'd. — 103, 5
 τριέλκτος] ἀέλκτος ABC. — 104, 22 εἵτε [οἱ] ABC. — 106, 9
 βούλεσθε] βουλεύεσθε ARsv (βουλεύεσθαι B). — 107, 16 [τὰ]
 σύμβολα Rsv. — 109, 15 σφίσι] σφι L. — 110, 3 ἐγίνοντο]
 ἐγένοντο L excepto C. — 111, 3 Ἀθηναίοισι] τοῖσι Ἀθηναίοισι
 ABC. — 111, 28 [ἐς τὰς νέας] om. B² Rsv. — 112, 1 Ἰκάριον]

"*Ἰκαρον* Gebhardt. — 113, 10 et 16 unci ante καί et post καλέοιεν sublati sunt. — 113, 22 στρατεύεσθαι] στρατεύσεσθαι Dobree. — 114, 16 [ἐς ταῦτα τὰ χωρία] K. praef. 1885. — 115, 1 τὴν Ἀττικὴν] γῆν τὴν Ἀττικὴν ABC. — 115, 23 τεθάφεται] τετάφεται Rsv. — 115, 28 ἐν Ἀθήνῃσι] Ἀθήνῃσι PRsv. — 115, 29 τοῦνομα] οὐνομα ABRsv. — 116, 14 ἡμεροδρόμον] ἡμεροδρόμην L excepto s. — 116, 21 [σφίσι] K.; σφίσι ἤδη AB, ἤδη σφίσι cet. libri; 1885 Schäfero et Steinio auctoribus scripseram. — 117, 19 Αἰγίλειαν] Αἰγίλῃν Bechtel, Inscr. Jon. N. 5304. — 117, 22 μίξόνως] μέξον Rsv. — 118, 18 συννεβούλεον] συννεβούλευσαν B²Rsv. — 119, 1 αὐτόν] ποταμόν K. praef. 1885; confer Progr. 1891 p. 7. — 119, 15 μνημόσυνα] μνημόσυνον PRsv. — 119, 16 οἶα] οἶον L. — 120, 15 [Καλλίμαχος] Hude. — 121, 21 Ἀθηναῖοι] οἱ Ἀθηναῖοι ABCd. — 122, 5 Ἀθηναίοισι] ἐν Ἀθηναίοισι ABd. — 122, 15 ἀνακωχεύσαντες] ἀνοκωχεύσαντες van Herwerden. — 123, 30 <ἄλλο> van Herwerden. — 124, 5 [Δαρεῖος] Sitzler. — 125, 23 [ἄν] ABCd. — 126, 10 <τε> Stein. — 126, 14 [χρυσοῦ] Stein. — 126, 25 ἐξήειρε] ἐξῆρε AB (R?) sv. — 127, 28 Ὀνομαστός] Ὀνόμαστος AB. — 128, 29 ὠρχήσατο et ὠρχέετο] ὀρχήσατο (AB) et ὀρχέετο (Rsv). — 129, 3 ὠρχήσατο] ὀρχήσατο ABsv. — 129, 11 ἀπορχήσαο] ἀπορχήσαο L excepto d. — 130, 28 [ἀργύριον] Krüger. — 132, 4 ἔσχον] εἶχον Krüger ex coniectura, Hude ex libris Rsv (?). — 132, 24 σφι] σφι (Krüger) αὐτοί (Reiske); σφίσι(ν) αὐτοῖσι(ν) L. — 133, 10 ἐπιχειρήσειν] ἐπιχείρησιν B², Reiske. — 135, 4 [τὴν] Ἀἴμνον L.

Lib. VII p. 137, 1 <δέ> Stein. — 137, 19 [Δαρείω] Sitzler. — 137, 27 βασιλευσαι] ἐβασίλευσε Rsv. — 138, 22 ταῦτα] ταῦτα δέ PRsv. — 139, 18 <οἱ> Stein. — 140, 18 παμφορωτέρην τε] παμφορωτέρην δέ d. — 146, 12 τούτην [τὴν] K. — 147, 1 ὥς] ὥστε van Herwerden. — 148, 10 ἐφρόνεον] ἐσωφρόνεον PRsv. — 148, 13 βουλόμενος ποιέειν] ποιέειν βουλόμενος PRsv. — 149, 15 [αἱ] ὄψεις [τῶν] ὄνειράτων Rsv. — 153, 20 ὅσον] ὅσην van Herwerden, Sitzler. — 154, 27 [ἡ] Μαιάνδρον] van Herwerden; confer K. Progr. 1891 p. 9. — 156, 5 [ἐπτά χιλιάδων] van Herwerden. — 156, 25 δημοεργοί] δημοργοί Meister. — 157, 15 Ἀθηναίων] Ἀθηναῖοι Stein. — 158, 14 ἀνακωχέῃ] ἀνοκωχέῃ van Herwerden. — 159, 26 ὑποεργῆσαι] ὑποεργῆσαι AB. — 159, 28 ὑποεργήσειν] ὑποεργήσιν AB. — 161, 11 αὐ τῶν ἔκπων] αὐτῶν [ἐκπων] K. JB. 1891 p. 192 (Stein αὐτοῦ [ἐκπων]).

— 163, 21 συνταράσσουσαι] συνταράσσουσι Rs(?)v. — 171, 24 τῆσι Αἰγυπτίῃσι] τοῖσι Αἰγυπτίοισι Paris. 2933, Aldus. — 171, 29 ἀγχοτάτω] ἀγχότατα ABCd. — 175, 6 <τὴν> ἐπὶ Στρυνμόνι K. Progr. 1891 p. 7. — 177, 2 ἐξέλιπε] ἐξέλειπε B. — 177, 5 [Πέρσαι] vel Περσέων Dobree. — 177, 7 [τε πολλὸν καὶ] Stein. — 178, 8 ταχυτήτα] ταχυτήτι PRsv. — 178, 29 Σύροις] Συρίοις L. — 179, 6 τὸ παρὰ θάλασσαν] τὰ π. θ. Rsv, Eust. — 179, 11 τόκους] τύχους ABRsv. — 179, 16 κιδῶνας] κιτάριος de Pauw (Pollux X 163). — 181, 11 τε] γε Rsv. — 181, 21 [σμιγρά] K. praef. 1885. — 181, 23 [οἱ] om. L excepto cod. Cantabr. — 181, 29 Ὑσσελδῶμον AB, Σελδῶμον PRsv; in titulis Ionicis (Bechtel 1884 N. 239) exstat ter Ὑσσωλδος. — 182, 19 [διεξελάσας] van Herwerden. — 182, 30 ἀνεκώχευον] ἀνοκώχευον van Herwerden. — 183, 28 Ἑλληνας] τοὺς Ἑλληνας Rsv. — 184, 17 [δέ] om. PRsv. — 188, 3 ὥσει] ὅσον τε K. JB. 1893 p. 287. — 189, 27 Στάγειρον] Στάγιρον. — 191, 4 ἐσίτευον] σιτεύεσκον. Rsv. — 192, 25 Ἑλληνίδας] Ἑλληνίδας γε Stein (Ἑλληνίδας τε plerique libri). — 193, 1 Ποτιδαίης] Ποτειδαίης. — 193, 9 Αῖσα] Αῖσα Stein. — 193, 25 Ἐχειδωρος] Χειδωρος L. — 193, 26 <τῆς> K. praef. 1885; confer Philol. XLIX 523. — 194, 23 Ἐχειδωρος] ὁ Χειδωρος K. Progr. 1891 p. 8. — 196, 22 ὑπόβρυχα] ὑποβρύχια K. praef. 1885. — 198, 6 τίσαι] τείσειν (τίσειν Rsv). — 199, 3 σφίσι] σφι L. — 201, 8 [τὸ ἀληθές] K. in edit. Velh.-Klas. — 201, 10 τοῦτο] οὕτω Valckenaer. — 202, 6 κεχορησμένον] κεχορημένον Rsv. — 203, 3 et 30 σφίσι] σφι L. — 203, 5 Ἀθηνέων] Ἀθηναίων L. — 203, 22 [εἰρημένον] Krüger. — 204, 22 Ἑλλήνων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα] περὶ τὴν Ἑλλάδα [Ἑλλήνων τῶν] Bekker. — 206, 13 καὶ οὗτοι] οὗτοι L. — 209, 8 [λέγουσι] om. Rsv. — 209, 15 <τόν> Aldus, Plutarch.; confer JB. 1897 p. 208. — 210, 4 [δέ] ABCd. — 211, 21 ἀνέβλαστον] ἐβλαστον AB (ἐκβλαστον Rsv). — 214, 5 πείσεις] ἔπεισας Ksv — 214, 30 ἄλλω τε] ἄλλω δέ L. — 216, 5 ἀπό] ὑπό PRsv. — 217, 30 ἀπίκατο] ἀπίκοντο ABC. — 218, 10 ἀνεκώχευον] ἀνοκώχευον van Herwerden. — 219, 29 [καὶ] van Herwerden. — 220, 15 Κρητας. ἡ μὲν δὴ Πυθίῃ] Κρητας μὲν δὴ ἡ Πυθίῃ Stein. — 220, 30 τοι] τι L exceptis sv. — 221, 14 [έόντα] Stein. — 221, 15 ὀπλῖται] ὀπλίτας L. — 222, 13 [ἄμα]; ἄμα μία in Rsv exstare falso contenderam. In ABC exstat ἄμα, in Rsv μία. — 222, 25 [τὸ Ἀρτεμίσιον] Stein. — 225, 2 κατεκρεοργήθη] κατεκρεοργήθη AB. — 225, 29 <τό> Sitzler. — 227, 22

τοῖσι] τῇσι A. — 229, 4 Ἰπνούς] Ἰπνους ABRsv. — 229, 13 et 21 σφίσι] σφι L. — 229, 18 [περὶ Ἄθων] vel περὶ τὸν Ἄθων K. Progr. 1891 p. 19. — 229, 23 Ἰλισόν] Ἰλισόν van Herwerden. — 231, 4 ἀπήσειν] ἀφήσειν L. — 232, 8 ἱππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρώμενος] ἱππων, τῶν ἑωυτοῦ ἀποπειρώμενος interpungit Stein, qui τῆς <τε> ἑωυτοῦ scribit. — 232, 9 Θεσσαλῆς] Θεσσαλικῆς Bekker. — 232, 29 [ἐξηγέοντο] Sitzler. — 234, 2 ὑπωρέην] ὑπόρεαν (ὑπόρειαν Rsv). — 234, 20 [μέχοι Τρηχῖνος] K. JB. 1896 p. 284. — 234, 28 Φλειοῦντος] Φλειοῦντος ABCP; ibidem Μυκηνέων] Μυκηναίων L. — 236, 12 ἄλλοφρονέοντες] ἄλλα φρονέοντες Rsv. — 237, 30 <τά> Krüger. — 238, 6 γε] τε PRsv. — 239, 2 [χώρω] Rsv. — 239, 15 [τῆς μάχης] van Herwerden. — 239, 20 ἀνταίρεσθαι] ἀνταίρεσθαι ABC. — 239, 28 ὡς] ὅς Stein. — 240, 3 [Ἀμφικτυόνων] Stein. — 240, 10 ἕτερος λεγόμενος λόγος] ἕτερος <ὅδε> λόγος λεγόμενος K. JB. 1896 p. 285. — 240, 23 <οἱ> Aldus. — 240, 30 [τε] Abicht. — 241, 27 [οἱ Φωκέες] Naber. — 242, 22 γνώμην] τὴν γνώμην; Valckenaer γνώμην vel τὴν γνώμην pro τῇ γνώμῃ, quod in libris exstat. — 242, 27 ἐκέχρηστο] ἐκέχρητο L. — 244, 10 οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας] ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας, οἱ δέ Stein. — 244, 19 σφίσι] σφι L. — 246, 11 <τούς> Schäfer. — 246, 24 [ἔξω τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα] Krüger. — 247, 9 [ἀγαγόντα] van Herwerden. — 247, 11 ἦν] ἡ Stein. — 247, 27 τε] δέ Stein. — 249, 3 μάλιστα, καί] μάλιστα καὶ Schäfer. — 250, 8 <ἐκ> Bähr. — 252, 8 <ἐκ> κνᾶν Naber.

Lib. VIII p. 253, 13 [ὦν] om. ABC. — 254, 5 πεποιημένοι] τε ποιεύμενοι Stein. — 254, 11 διωσάμενοι] δὴ ὠσάμενοι L. — 255, 12 Ἀθηνέων] Ἀθηναίων L. — 256, 24 ἐσήμεινε] ἐσημνησε ABC. — 257, 19 δῶρα παρὰ βασιλέος] παρὰ βασιλέος δῶρα L. — 258, 20 νύξ] ἡ νύξ Schäfer. — 260, 1 τράπεσθαι] τραπέσθαι L. — 260, 27 εἶναι σφι] σφι εἶναι ABC. — 261, 3 πῦρ] πυρά Cobet; ibidem ἐτρέποντο] ἐτρέποντο ABCd. — 270, 26 [παρεῖχοντο] van Herwerden (παρέσχοντο Rsv, παρεῖχοντο cet. libri). — 271, 3 οἱ δέ] οἷδε δέ Schweighäuser. — 271, 13 ἐκλήθησαν] ἐπεκλήθησαν Rsv. — 274, 30 [ἐνετέλλετο ταῦτα] Krüger. — 275, 14 Ἀθηνέων] Ἀθηναίων L. — 275, 25 ἀπαίρωσι] ἀπάρωσι (ἀπαίρωσι L, Plutarch.). — 276, 20 ἔτι] οὐκέτι Rsv. — 276, 29 [ἐς] Krüger. — 277, 8 [ἐκ τοῦ πολέμου] Stein. — 277, 23 <εὐ> Krüger, Cobet. — 277, 26 [Ἀδείμαντος] Stein. — 278, 20 <ὦν> Stein. — 280, 3 ἐπὶ] ἐς Rsv. — 282, 25 παρήγγελλον] παρ-

ήγγελλεν Valckenaer. — 283, 13 Σκιρωνίδα] Σκειρωνίδα Rsv. — 283, 23 Φλιάσιοι] Φλειάσιοι. — 284, 3 <τά> Stein. — 284, 10 <ὕπό> Schäfer. — 285, 22 πρὸς] περὶ K. JB. 1893 p. 305. — 285, 24 Μουνυχίης] Μουνιχίης. — 285, 25 τῶνδε] τῶνδε δέ ABCP. — 287, 6 τε τῶ] τέ τεω Gomperz. — 288, 17 [δῆ]; δὴ ἔφαινε AB, διέφαινε cet. libri. — 288, 30 συμπλακείσης] συμπλεκείσης A¹BC^b (Venetus), in Rsv lacuna. Item III 78 συμπλεκέντος scribendum est, quod in omnibus libris exceptis Pd exstat. — 289, 9 ἀνακρούεσθε] ἀνακρούσεσθε Naber. — 290, 3 θηήσασθαι] θηήσεσθαι Aldus. — 290, 4 [μετεξετέρους] Stein. — 290, 19 [νηῦς] Stein. — 290, 29 ἐμβαλοῦσαν] ἐμβάλλουσαν Naber (ἐμβάλλουσαν C). — 292, 14 ἐὼν <Ἰωσι> Stein. — 293, 1 [νηῦς] K. in edit. Velh.-Klas. — 293, 5 <τῇ> Reiske. — 293, 11 [ὁ] von Wilamowitz. — 293, 30 τῇδε δέ] τῇ δῆ Stein, Madvig. — 295, 30 κατ' ἄλλον <καὶ ἄλλον> Krüger. — 296, 13 τὸν πάντα] πάντα τὸν Krüger. — 298, 18 [περὶ οἶκον τὸν σόν] Stein. — 299, 12 κατεστήσατο] κατεκτίσατο Cobet. — 299, 14 ἐκτάμων] ἐκταμών Reiske. — 299, 17 ἐνορχίων] ἐνορχέων P, Aldus, von Wilamowitz. — 300, 27 ταύτης] ταύτη K. praef. 1885. — 302, 29 ἐπίστευσε] ἐπίστευε ABCP. — 303, 7 ὑπουργέειν] ὑποργέειν AB. — 305, 2 ἐν] ἐν B²Rsv. — 305, 23 [τῆς διαβάσιος] van Herwerden. — 306, 3 διέφθειρε] ἔφθειρε L excepto s. — 306, 13 [Θρηῖξ] Stein. — 308, 23 [ἀκροθίνια] K. — 309, 3 διένεμον] διέφερον van Herwerden (ἔφερον Rsv, διένεμον ABC). — 310, 14 Ποτειδαιήτῃσι] Ποτειδαιήτῃσι; item in sequentibus Ποτειδέια et Ποτειδαιήται. — 313, 8 ἐπτά] δυὼν L; confer Beloch, Hermes 1900 p. 254. — 315, 2 [καί] K. — 315, 19 <σφι> Stein. — 316, 13 [θητός] Stein. — 317, 1 [ὁ παῖς] Stein. — 317, 5 <τῶν> van Herwerden. — 318, 2 αἷτιον] ἀντίον Valckenaer. — 319, 19 [γε] Rsv. — 320, 15 [ὡς Ἀθηναῖοι λέγουσι] Cobet. — 320, 22 ὑπουργέειν] ὑποργέειν Meister.

Lib. IX p. 322, 16 χαλεπά] χαλεπούς Stein. — 323, 29 [Μονυχίδην] van Herwerden. — 324, 8 τε καί] καί L. — 325, 4 <νῦν> K. JB. 1896 p. 285. — 325, 9 <τό> Stein. — 327, 9 τῇ] ἐπὶ ἦν ABC. — 327, 13 στείχοντας] στίχοντας Rsv. — 327, 18 [ὀπλῖται τῶντὸ τοῦτο ἐποίεον] Stein (ὀπλῖται om. Rsv). — 328, 1 ἀνεκώχευε] ἀνοκώχευε van Herwerden. — 328, 14 χώρη] χώρω Stein. — 328, 18 [θέλων] εἴ πως] θέλων εἴ πως; confer Petersen Nord. Tids. f. Fil. 1901. — 329, 7 τεταγμένον] τεταμένον Reiske. — 330, 26 ἵππος ἥ] ἡ ἵππος Rsv. — 331, 11 ἔστασαν] ἔστησαν

ABRsv. — 332, 17 πρόσδοδος] ἡ πρόσδοδος Rsv. — 333, 29 ἀπέλειπον] ἀπέλειπον L. — 334, 19 δέ] δὴ Krüger. — 335, 1 χωρίου] χώρου ABRsv. — 335, 25 συμμάχων] τῶν συμμάχων AB. — 336, 15 καί τε καί Rsv. — 338, 2 Ποτιδαιητέων] Ποτειδαιητέων. — 338, 9 Φλιάσιοι] Φλειάσιοι. — 339, 2 <τῶν> Stein. — 339, 24 Ποτιδαιήτας] Ποτειδαιήτας. — 339, 28 Φλιασίους] Φλειασίους AB. — 340, 25 ἀπεικάσαι] ἐπεικάσαι ABC. — 341, 25 [γίνεται] van Herwerden. — Ἰθώμη] Ἰσθμῷ L. — 343, 24 νυν] τοι ABCP. — 345, 12 [καί] om. ABRsv. — 346, 29 ἡσυχίη] ἡσυχίη τε Rsv. — 350, 18 ἀποκεκληῖατο] ἀπεκεκληῖατο G. Dindorf (ἀπεκεκλήατο ABCP). — 350, 26 [ὁ] Stein. — 351, 3 τε] δέ Stein. — 351, 7 [ἐκ τοῦ Κιθαιρώνος] Gomperz. — 352, 26 κῆρυξ] κῆρυξ ὁ Rsv. — 353, 10 ἀποστιχόντων] ἀποστιχόντων ABRsv. — 353, 16 τε] γε Schweighäuser. — 355, 5 ἕκαστος] ἕκαστοι ABCP. — 325, 26 στείχουσι] στίχουσι ABCR. — 356, 5 δέ] τε Schäfer. — 356, 24 [ἦσαν] K. praef. 1885. — 356, 25 [καί] om. Rsv. — 358, 11 ὦρα] ὄρᾱ ABC. — 358, 14 [τεῖχος] om. L excepto s. — 359, 11 Φλιασίους et 13 Φλιάσιοι] Φλειασίους et Φλειάσιοι. — [359, 23 Λακεδαιμονίων] Ἀθηναίων Stein. — 359, 29 ἤρειπον] ἤριπον L excepto Veneto (b). — 362, 6 ἀποσχέσθαι] ἀπέχεσθαι L nisi v(?). — 362, 11 βαλλέσκετο] βαλέσκετο L excepto P. — 364, 29 [τε] K. — 366, 7 κατασκευήν σκηνήν Schweighäuser. — 366, 10 [καθώς] καὶ τῷ Sitzler. — 366, 24 ἐς] ὡς K. praef. 1885. — 367, 4 ὀδόντας] προσθίους Stein. — 367, 18 ἱρένας et 20 ἱρένες] ἱρέας et ἱρέες AB (ἱρέας et ἱρέες cet. libri). — 367, 24 Φλιάσιοι] Φλειάσιοι. — 367, 26 ὄσοι] ὄσοις(ι) Krüger. — 369, 18 κατὰ τάχος τήν] κατὰ τάχος Stein (κατὰ ταχίστην L). — 369, 21 [ἐμεῦ] om. Rsv. — 370, 3 <τό> Krüger. — 370, 4 ἐπειδὴ γάρ] ἐπεὶ γὰρ δὴ ABC. — 370, 23 [ὁ ξεῖνος] et ὁ Σάμιος del. Gomperz. — 371, 5 οἱ μὲν <ἄλλοι> „ni potius verba μετὰ . . ποιούμενος abicienda sunt“ Stein (1884). — 371, 10 et 372, 3 [Εὐήνιον] K. praef. 1885. — 372, 10 προέθεσαν] προσέθεσαν Cobet. — 372, 20 [τῇ] om. L exceptis s d (Veneto). — 372, 26 ἐποίετο] ἐποίησε, τό Stein; τό iam antea Krüger postulavit. — 373, 21 <τε> Stein. — 373, 23 Γαῖσωνά τε <ποταμόν> Stein. — 375, 9 τούτου] τοῦτο τοῦδε Krüger. — 375, 20 τῆς [αὐτῆς] ἡμέρης συμπίπτουσης] τῆς αὐτῆς ἡμέρης συμπίπτοντος Reiske. — 376, 17 ἔτι, quod auctore Schaefero deleveram, ante περιήσαν Stegerum secutus collocavi. — 376, 24 οὔτοι] οὕτω Gomperz. — 376, 25 [ἀμυνόμενοι] K.

JB. 1896 p. 283. — 377, 10 Σικυνώνιοι καὶ Σικυνωνίων Stein; ὁ add. K. — 379, 16 [οἱ] om. Rsv. — 379, 21 ἔτι] ἐπὶ Werfer. — 380, 15 ὑπουργημένων] ὑποργημένων Rsv. — 380, 19 αἰτήσαι ὑπισχνέτο] αἰτήσεσθαι ὑπισχνέται Rsv. — 384, 4 [Πρωτεσίλων] Stein. — 385, 15 οἱ] μοι de Pauw. — 386, 5 σοί] σύ s, cod. Palat. 152. — 386, 9 ἄρχοντας ἄνδρας] ἄνδρας ἄρχοντας ABC (ἄνδρας ἔχοντας Rsv).

Ex eis, quae anno 1885 praefatus sum, haec adicio:

Lib. V p. 3, 6 δέ, 3, 8 et 10 καί om. sv Urbin., Gomperz, Cobet (confer II 35). — 6, 17 ἐμβάλλοντας ABC, ἐσβαλόντας cet. libri, ἐσβάλλοντας K. — 6, 30 [καὶ Δόβηρας καὶ Ἀγοιᾶνας καὶ Ὀδομάντους] Stein. — 10, 17 τῶν στρατηγῶν] τῷ στρατηγῷ Valckenaer. — 11, 4 [δωρεήν] Gomperz, Stein. — 12, 19 ἀνθρωπήν] ἀνθρωπέην G. Dindorf (ἀνθρωπῆν Pollux). — 13, 5 post τελευτᾷ aliquid intercidisse putat Valckenaer; μισεύμενοι ὑπὸ πάντων (Xen. Hell. I 7, 35) supplet Cobet. — 13, 8 [τόν] om. ABCd. — 13, 11 ἄνεως (ἄνεος C)] ἄνεσις de la Barre. — 13, 24 <έν> Reiske. — 18, 13 τῶν Περσέων] τῷ Περσέων Bekker. — 18, 22 <τοῖσι> Stein. — 18, 30 Μυλασσέα] Μυλασέα Bekker. — 20, 2 ἐκ σέο] ἔξεο Schäfer. — 21, 12 δέ solus s. — 21, 15 <Κίνυπα> Stein. — 21, 16 [καὶ] Niebuhr. — 22, 7 ταῦτα δὲ οὐχ (οὐκ)] ταῦτα δ' αὖ Bekker. — 22, 10 et 11 κραστίν et κρασίη (κρατίστη d)] Κραθίν et Κραθίη Wesseling. — 23, 17 ἐβασίλευε] ἐβασίλευσε Krüger. — 25, 11 ἀποκρινέσθαι] ὑποκρινέσθαι Bekker. — 25, 12 ἀποκρίσιος] ὑποκρίσιος Bekker. — 26, 5 ἐς οὐ] ἐς ὃ Struve. — 27, 7 ὕστερον] ὕστερος Stein. — 27, 11 de la Barre supplet καὶ τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ ἑπτὰ καὶ τριήκοντα καὶ ἑκατόν; Stein verba ἐκ δὲ ταύτης [τῆς Ἀρμενίης] ἐσβάλλονται ἐς τὴν Ματινηνὴν γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσσερες una cum verbis a de la Barre suppletis post φυλακτῆριον ἐν αὐτοῖσι transponit. — 28, 10 [τῷ ἑαυτοῦ πάθει] Jacobs. — 29, 22 τισι] τρισί Dobree. — 30, 5 αὐτόν] αὐτός Schweighäuser. — 30, 9 ἐγγέλεας] Ἐγγελέας L. Dindorf. — 30, 24 [κάτοδος] Krüger. — 31, 1 [τε] Krüger. — 31, 12 ξεινίους] ξείνους Schäfer. — 31, 20 Κονιαῖον] Γονναῖον Wachsmuth. — 31, 21 ἐμηχανέατο] ἐμηχανῶντο Lhardy. — 34, 26 ὄνου <καὶ χοίρου> Sauppe. — 37, 1 κληδόνι] κληδόνι G. Dindorf. — 37, 4 ἀδελφεόν] Δελφόν

Paulmier. — 37, 10 [πρός] Schweighäuser. — 37, 14 ποι (πῆ sv)] κοῦ Stein. — 37, 26 τὸν Ἀθηναῖον AB, τῶν Ἀθηναίων cet. libri] τὸν Ἀθηναίων Stein. — 39, 14 ἐν πέδαις A²sv Urbin., ἐς πέδας cet. libri; in suspicionem vocat Krüger, secl. Stein. — 42, 20 δίκαιον] δίκαιοι Bekker. — 42, 26 [τούτους] Krüger. — 43, 18 ἐς οὗ] ἐς ὃ Struve. — 45, 3 ἔκ τε τόσον (ἐκ τότε s)] ἔκ τόσον Krüger. — 45, 6 κατὰ τὰ] κατὰ Struve. — 46, 13 [δέ] om. B²Psv Urbin., Gomperz. — 46, 30 σφεας] σφεα Eltz. — 50, 2 δέ ABC, δ' ἔτι Psv Urbin.] δέ τι Krüger. — 53, 23 ταῦτα] ταύτά Schweighäuser. — 56, 2 ἔχοντος] ἔχοντες Wesseling. — 56, 11 τὸν Τμῶλον] τὸ Τμῶλον Aldus. — 56, 29 ἐπικαλεομένων] ἐπικαλεομένου Gronov. — 57, 1 σφίσι] σφι Stein. — 59, 9 ἐκδύσασθαι] ἐκδύσεσθαι Krüger, Naber. — 60, 3 [ἡ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι] om. sv Urbin., Cobet, Gomperz. — 61, 2 ὁπᾶων] ὁπέων G. Dindorf. — 61, 9 ἀξιόχρεω] ἀξιοχρέου Stein. — 61, 22 [αὐτόν] om. sv Urbin. — 64, 22 ἐν πιδάσῳ AB', ἐμπιδάσῳ C, ἐπὶ δάσῳ P, ἐπὶ λασοῖσι sv Urbin.] ἐν Πηδάσῳ H. Stephanus. — 64, 27 Μυλασσεύς] Μυλασεύς Bekker.

Lib. VI p. 71, 11 [στρατηγός] K; om. codex Cantabr., Longinus. — 72, 25 [τὸν Δαρεῖον] Wesseling. — 72, 30 [οἱ Σάμιοι] om. PRsv. — 73, 28 [νεῶν] om. ABCd. — 74, 5 <γάρ> Stein. — 75, 22 λάον (λαόν)] Λᾶον Stein. — 76, 17 [γάρ] om. B²Rsv, Gomperz. — 77, 3 Ἴνυκον] Ἴνυκα Stein. — 77, 27 νεῶν τῶν] νεῶν τήν Reiske. — 79, 1 δειμαινούσης] λιμαινούσης Reiske. — 80, 21 οὕτω τε ABCd, οὕτω δέ cet. libri] οὕτω δὴ Aldus. — 81, 9 προσχόντες] προσσχόντες Schäfer. — 81, 27 τε ABCd, om. cet. libri] γε Reiske. — 83, 2 εἶναι] εἶπαι Abicht. — 83, 9 [παιδί] Cobet. — 83, 22 [Κίμωνος] Stein. — 84, 5 <πρό> Stein. — 84, 8 [Χερσονήσον] Schweighäuser; om. Cd, ἀπὸ Χερσονήσου AB. — 88, 17 [τῶν] om. PRsv. — 89, 18 τότε <ἐν τέλει> ἑόντας Stein. — 90, 17 [νεωτέρω] om. AB¹CP. — 90, 22 [γάρ δὴ] om. PRsv, Gomperz. — 91, 3 κατὰ τὰ] κατὰ Struve. — 91, 30 [ἀνά] om. AB¹CR. — 93, 29 προσεργαζόμενον] προσεργαζόμενον Eltz. — 96, 5 διὰ τό Rsv, διὰ τὰ cet. libri] δι' ᾧ Struve. — 97, 18 [αὐτός] om. CP¹ds; exstat in AB post βασιλεύς, in P corr. Rv ante βασιλεύς. — 99, 4 [τοὺς δέκα μῆνας] Gomperz. — 100, 7 [μὲν] om. AB¹C. — 100, 16 χειρὶ διπλῇ] χειρὶδι πλέῃ Wesseling. — 101, 9 ἐξόρκου A¹B¹, ἐξώρκου d, ἐξορκῶν cet. libri] ἐξορκοῦν A², Reiske. — 101, 16 [ἐς Σπάρτην] Cobet. — 101, 17 [αὐτόν] om. Rsv. — 101, 23 [τοῦ φυλάκου] K. praef.

1885; τοῦ φυλάκον τὰ πρῶτα ABCd, τὰ πρῶτα τοῦ φυλάκον cet. libri. — 101, 24 αὐτίς CP, αὐθίς cet. libri] λυθίς B². — 101, 24 ποιήσεις(ν) ποιήσει Schweighäuser. — 102, 3 [γεγόμενα] Gomperz. — 102, 11 Στυμφηλίδης Rsv, τυμφαλίδος B, στυμφαλίδος cet. libri] Στυμφηλίδος. — 102, 19 [ταῦτα] K. 1885; exstat in Rsv ante δέ, in cet. libris post δέ. — 105, 17 ἐμβαλεῖν (C ἐκβαλεῖν) L excepto d, qui ἐσβαλεῖν. — 110, 15 [οὓς] om. Rsv, Struve. — 110, 27 [ἀνὴρ ᾧ ὄνομα] om. PRsv. — 113, 17 προσίσχοντο ABCP, προῖσχοντο Rsv] προσίσχον Aldus. — 113, 30 <τούς> Krüger. — 114, 15 τέμενος] Ταμόνας Valckenaer. — 114, 24 κυνέον] Κυνέω Bredow. — 116, 8 [αὐτόν] Rsv, Suidas. — 117, 12 [ἐν τῷ ὕπνῳ] om. ABCd, Gomperz; exstant haec verba in P¹ post τοιήνδε, in cet. libris ante τοιήνδε. — 118, 5 [οἱ] om. Rsv. — 119, 17 [λείπονσι] Stein. — 119, 19 δέδοκται] δέδεκται B², ex coniectura Reiske. — 119, 23 ἐς σέ τι (ἐς ἔτι)] ἐς σέ τοι Eltz. — 119, 26 κελυνόντων τῶν δὲ οὐ συμβάλλειν ABCP, κελυνόντων συμβάλλειν (-λεῖν) τῶν δὲ οὐ συμβαλεῖν Rsv] κελυνόντων συμβαλεῖν, τῶν δὲ οὐ Dietsch. — 120, 4 <τήν> Reiske. — 121, 11 τοὺς ἄνδρας] ἄνδρας τοὺς Krüger. — 121, 20 [ἀμφοτέρω] om. PRsv. — 121, 25 [Καλλιμαχος] om. ABCP. — 122, 9 [τάχιστα] Valckenaer. — 123, 5 [νηί] K. 1885; exstat in PRsv post Φοινίσση, in cet. libris ante Φ., om. Suidas. — 124, 2 lacunam statuit Cobet. — 124, 24 caput 122 om. AB¹Cd¹, damnavit iam Valckenaer. — 125, 14 [τοὺς λοιποὺς] Wesseling. — 126, 24 Σικνώνιος] Σικνωῶνος codex Cantabr., Schäfer. — 128, 14 συνεστοί Rv, συνέσει s, συνεστίη cet. libri] συνιστίη Bredow. — 130, 20 λόγων (λέγων d)] λόγου s. — 131, 1 ἐξήρτο (ἐξήιρτο, ἐξήρετο)] ἐξηείρτο Dobree. — 131, 11 <τό> Schäfer. — 133, 4 [τε καὶ τοὺς παῖδας] Schäfer; καὶ τοὺς παῖδας om. s. — 134, 28 [τοῦτο εἶπαν] om. ABC.

Lib. VII p. 136, 1 ἡ om. L excepto d. — 136, 9 [καὶ πλοῖα] om. ABCd. — 139, 9 Αἴμνον] Αἴμνω Krüger. — 140, 25 οἱ s, Paris. 1634 et 2933 (confer c. 4); αὐτῷ cet. libri. — 141, 1 [ἀπικόμενοι] Krüger (om. Dion.). — 141, 4 [τά] Krüger (om. Dion.). — 142, 15 [γε] om. ABCd. — 143, 2 ἐγὼ PRsv, ἔγωγε cet. libri] ἐγὼ τε Bekker. — 144, 18 βούλεν P, βούλευε Rsv, βουλεύεο ABC. — 145, 11 [Μαρδόνιε] Naber. — 148, 8 [ἐπί] om. PRsv. — 149, 15 αὐταί] αὐταί Reiske. — 149, 19 θεοῦ] θεῖον Schweighäuser. — 149, 23 οὐκί (οὐχί)] οὐ καὶ Schäfer. — 150, 3 ἡ ἐμέ ABCd, ἔμει PRsv] δεῖ ἐμέ Schäfer. — 150, 17 τε Rsv, δὴ ABC, τε et δὴ suprascrip-

tum P, *τε δὴ* Aldus. — 152, 7 *τοῦ* τό Bekker. — 152, 9 [*οὐκ*] Cobet, Gomperz. — 153, 7 *ἐπεὶ δέ*] *ἐπείτε* Stein. — 153, 23 *σφίσι*] *σφι* Stein (R *σφι* auctore Hude). — 154, 30 [*ἐν τῇ πόλει*] Valckenaer. — 157, 8 [*ἀκριβῶς*] om. Rv (in s verba *βουλόμενος* . . . *ἔπεμπε* desunt). — 157, 19 [*ἔργα*] om. ABC. — 158, 5 *δολερῷ*] *θολερῷ* Eldick. — 158, 18 *εὖρον*] *ξεφύρον* homo quidam doctus in Allgem. Literaturz. a. 1802 p. 226. — 158, 20 *<τριηρέων>* Petau. — 158, 26 *ἦν αὕτη* L excepto A² marg., qui *ἦν ἡ αὐτή*] *ἡ αὐτή* Reiske. Ibidem [*ἦν*] *ἐμβριθέστερα* K. (*ἦν ἐμβ. PRsv, ἐμβ. ἦν* cet. libri). — 159, 6 [*καὶ οἱ ἵπποι*] Stein. — 161, 30 *διέλειπε* PRsv, *διέλειπέ τε* ABd, *διέλειπτετε* C] *διελέλειπτο* Schweighäuser. — 162, 4 *καρίνην* PRsv, *κάρνην* cet. libri] *Καρήνην* Wesseling (Steph. Byz.). — 164, 25 [*τὸν λιμένα*] Krüger. — 164, 30 *γῆ δὴ* s, Wesseling, Krüger; *γῆ δέ* cet. libri. — 166, 12 *Ἀθηναίων*] *Ἀθηνέων* Schäfer (Valla). — 167, 1 *τέκνα καὶ* (om. Rsv) *γυναῖκας*] *τέκνα τε καὶ γυναῖκας* cod. Cantabr. — 170, 15 *συνάξαντες* ABRsv, *συνάψαντες* P, *ξυνάψαντες* Cd] *συννάξαντες* Reiske. — 170, 25 ante *λεπίδος* supplet Biel *καὶ θώρηκας*, Reiske *ὧν ὑπεράνω ἐφόρεον θώρηκας ἀπό*, Stein *ὕπὸ δὲ θώρηκας πεποιημένους*. — 171, 8 *δέ*] *δή* Stein. — 171, 27 [*τούτων δὲ μεταξὺ Χαλδαῖοι*] Stein. — 171, 28 *Ἀρταχάειον*] *Ἀρταχάειω* Stein. — 172, 29 *ἰθαμάτρεω* ABd, *θαμάτρεω* C, *ιτραμίτρεω* cet. libri] *Ἰθαμίτρεω* Schweighäuser. — 173, 13 *τὸ δὲ* (δ') *ἔτερον ἡμῖς* PRsv. *τὸ δὲ ἄλλο ἡμῖς* cet. libri] *τὸ δὲ ἡμῖς* K. — 173, 15 *<τε>* Stein. — 174, 7 *Σύριοι* et 11 *Σύρων*] *Σύριοι* et *Συρίων* Bredow. — 174, 17 [*ἐς Φρύγας*] Gomperz. — 175, 8 lacunam statuit de Pauw; *Πισίδας δὲ ἀσπίδας excidis*se putat Stein. — 175, 9 *λυκιοεργέας* PRsv, *λυκεργέας* cet. libri] *Athinaeus* p. 486 emendat *λυκιοεργέας*. — 177, 15 *μετεξέτεροι* *ἐνιοι* Rsv, *ἐνιοι* cet. libri] *μετεξέτεροι* Wesseling. — 178, 5 *Κάσπιοι* L, *Κάσπειροι* Reiz, *Κάσιοι* Larcher, *Πάκτυες* Stein. — 179, 13 *ἐσταλάδατο* Rsv, *ἐστελάδατο* cet. libri (P?)] *ἐστάλατο* Dobree. — 179, 25 [*μέν*] om. Rsv. — 180, 28 *<οἱ>* Wesseling. — 181, 7 *ἀπάξιοι*] *ἐπάξιοι* Portus. — 181, 13 [*οἷδε*] om. ABCd. — 182, 18 *ἡρίδμησε*] *ἡρίδμήθη* Schäfer. — 186, 11 [*μούνῳ*] om. ABCd. — 187, 16 *ἐσπέρη* Rsv, *ἐσπέρην* d, *ἐσπέρη* cet. libri] *ἐσπέρης* Stein. — 187, 28 *ἔσεισι* (*εἰσεισι*)] *ἔσεισι* Schweighäuser. — 188, 25 *καινιφάγρης* B, *καὶ νιφάγρης* cet. libri] *ἐνὶ Φάγρης* Dietsch (*καὶ ἐνὶ Φάγρης* Leopardus). — 190, 8 *αὐτούς* Rsv, *καὶ τοὺς* cet. libri] *καὶ αὐτούς* Reiske. — 190, 9 in fine capituli ex-

cidisse suspic. Larcher ἤδη γενόμενον, Gomperz σπεύδοντας Stein ὡς ἔσπευσαν ὥστε ἐπιτελέεσθαι; Krüger del. ἀκούων, Hude coniecit ἀνυσθέν. — 191, 14 [ἔσκε] om. ABCd. — 192, 1 ὁμοίως] ὁμως Reiske (Valla „tamen“). — 192, 10 [στρατόν] om. Rsv. — 193, 13 <ὁ> Schäfer. — 194, 20 [ῥέεθρον] K. (confer c. 129). — 196, 14 αὐτῇ αὐτή Abresch. — 197, 25 [Ταλθυβίου] om. ABCP. — 198, 6 τῷ Δαρσίον] τῶν Δαρσίον excerpta de virt., ex coniectura Reiske. — 198, 14 [λέγων] om. ABCP. — 199, 27 [ἐκ τῆς μῆνιος] Gomperz. — 200, 10 <τε> H. Stephanus. — 203, 6 [κατὰ τὸν φραγμόν] Gomperz; κατὰ solum deletum volebat Krüger. — 203, 22 ἐόν κως] ἐόντως Reiske. — 204, 2 εἶναι] εἶπαι Gomperz. — 204, 27 ἐγκεκλημένοι] ἐγκεκημένοι Reiske. — 206, 4 τῇ γε] τῇδε Schweighäuser. — 207, 28 [οἱ] om. ABCd. — 209, 12 οὕτω οὐκ Rsv, οὕτω δὴ οὐκ cet. libri] οὕτω οὐδ' Gomperz (οὕτω δὴ οὐδ' Krüger). — 209, 26 ἀντιοφήμον (ἀντιιοφ. sv)] Ἀντιφήμον Jos. Scaliger. — 210, 8 [τοῦ] Valckenaer. — 210, 21 post Ἱπποκράτεος lacunam statuerunt Valckenaer, Bekker; ὅς del. Reiske; post Παταίκον supplendum Θήρωνος δὲ πατρός vel simplicius νίεος Stein censet. — 210, 26 πολέμοισι s solus, πολεμίοισι cet. libri. — 211, 19 ἅπαντα] οἱ πάντα Reiske. — 211, 28 ἀ<γα>γών Bekker. — 212, 9 [τε καὶ Ἀθηναῖοι] om. ABCP. — 212, 17 <γράφ> Bekker; ibidem μεγάλῃς μεγάλως Reiske. — 213, 8 ἐπαυρέσεις C, ἐπαρέσεις Rv, ἐπαρκείσεις s, ἐπαυρήσεις cet. libri (?) ἐπαυρέσεις Schäfer. — 215, 7 ἀμείβετο] ἀμείβεται K. — 215, 13 verba οὗτος δέ usque ad finem capitis damnant Wesseling, alii; τὸ ἐθέλει λέγειν ceteris servatis eicienda censent Eltz, Stein; τὸ δὲ ῥῆμα vel τοῦτο δὲ ῥῆμα τόδε (τόδε Rsv) ἐθέλει λέγειν scriptum fuisse suspic. Dietsch. — 215, 29 ἦ] τῇ (vel κῇ) Struve. — 216, 24 σαρδόνων (σαρδονίων C¹?) Σαρδονίων ex coniectura Valckenaer. — 217, 14 εἰκόνι (B εἰκόνι)] οἰκότη Koen. — 217, 15 [ἐν τῇ Σικελίῃ] P¹Rsv. — 217, 18 [ἐθύετο καὶ] Abicht. — 217, 23 [ὡς Καρχηδόνιοι καὶ Συρηκόσιοι] Stein (καὶ Συρ. om. PRsv). — 218, 11 ἦ] τῇ (vel κῇ) Struve. — 219, 12 σφέας codex Cantabr. solus (cet. libri σφε), Reiske. — 219, 24 οἰκῆσαι] οἰκίσαι Schäfer. — 221, 23 στρατοῦ τοῦ s solus, cet. libri τοῦ om. — 225, 13 ἐμβολάς Rsv, ἐσβολάς cet. libri excepto P, qui ἐ^κβολάς] ἐκβολάς Bekker ex coniectura. — 228, 24 ὀρμέοντο (ὠρμέοντο)] ὀρμεον τό K. (Cobet ὀρμεον). — 229, 28 [αὐτῇ] om. ABCd, in P¹ post χρηστή. — 229, 30 [χρύσεια] Valckenaer. — 230, 9 γόησι] βοῇσι Madvig.

— 231, 5 ἀφείται] Ἀφεταιί Dindorf. — 231, 25 αὐτὸς ὁ Παφίων στρατηγός αὐτὸς ὁ Πάφιος [στρατηγός] scribendum censet K. praef. 1885. — 232, 10 ἐλίποντο] ἐλείποντο Bekker. — 232, 22 πρὸς τανήιον] ληίτον Valckenaer. — 232, 24 [οἱ] om. Rsv. — 232, 25 ὥστε τι AB, ὥστέ τι Cν, ὥς τέ τι Pds, ὥστε R] ὥς τ' ἔτι Schäfer. — 232, 26 [τῶν] om. Rv. — 234, 6 [μία] om. ABd; in PRv exstat post μούνη, in s ante μούνη. — 234, 8 <τε> Stein. — 234, 21 <τε> Naber. — 235, 14 [ἄν] Krüger. — 235, 22 λεωβότεω] Λεωβώτεω Stein. — 236, 4 [τούς] Gomperz. — 236, 30 περισπερχεόντων] περισπερχθέντων Valckenaer. — 237, 19 [ἐν]-εκύρησε Valckenaer. — 237, 29 τὰ περ] τῇ περ Wesseling. — 241, 6 [τῶν] om. PRsv. — 241, 7 μελάμπυγον (μέλαν πυγόν C)] Μελαμπύγον Leopardus. — 242, 9 ἐπεὶ δέ] ἐπὶ δέ Valckenaer. — 242, 18 <καὶ> Bekker. — 243, 1 ἔχοντα (om. s) χοῶ λέγοντα ὧδε (s τὰδε)] χοῶ ἔχοντα ὧδε Schweighäuser. — 243, 17 <τόν> Bekker. — 243, 21 [οἱ] om. ABCd, Plutarch. — 245, 7 <καὶ> Schäfer. — 250, 16 ἔχε s solus; ἔχων PRv, ἔχω cet. libri. — 250, 22 ἀνιεύνται (ἀνεῦνται C)] ἀκεῦνται Stein (ἀκέ σονται Reiske) — 251, 16 totum caput secl. Krüger.

Lib. VIII p. 253, 10 κείνοι (κῆνοι)] Κῆνοι Stein. — 253, 14 ὥς τὸ πλῆθος] ὅσον πλῆθος Abicht (ὅσον τὸ πλῆθος Reiske). — 255, 1 στρατηγός] στρατηγῶν K. — 255, 13 [τὰ χρήματα] om. Rsv. — 258, 7 [αὐτῶ] om. Rsv, Cobet, qui antea καὶ οἱ in καὶ οἱ mutat. — 260, 19 [ὁ] om. Rsv. — 261, 9 βαρβαρόφωνον] βαρβαρόφωνος Valla (barbaricus). — 263, 20 [τέσσαρες χιλιάδες] Heraeus. — 263, 30 [τὸ ἄεθλον] Stein. — 266, 18 οἰκομένην (κειμένην C)] οἰκημένην Stein. — 269, 1 [ἔχοντας] Reiske. — 271, 22 post νέες intercidisse δυοκαίδεκα Stein suspic. — 272, 4 [γεγονότες] K. — 272, 6 κύνθιοι (κίνθιοι B)] Κύνθιοι Wesseling. — 273, 6 ἐλήλυθε] ἐληλύθε Werfer. — 274, 9 ἔσodus] ἔξodus Gomperz. — 274, 15 [τοί] om. Rsv. — 274, 17 [ἐπὶ (ἐς Rsv) τὴν ἀκρόπολιν] Cobet. — 275, 25 οὔτοι Rsv, οὐτ' cet. libri] οὐτοι Bekker. — 276, 15 Κορίνθιος] Κορινθίων K. — 276, 19 [πρός] Krüger. — 278, 17 [ἀνεδιδάσκετο] Cobet. — 280, 3 δέ] δή Stein. — 280, 13 [ἀπικόμενοι] om. Rsv. — 280, 19 τε καὶ CPd (Venetus), καὶ cet. libri. — 281, 4 [βασιλεύς] Cobet. — 281, 30 σφίσι] σφι Stein. — 282, 15 ἔῃ] ἔα Reiske. — 283, 30 νῦν τε] νῦν τῇ Schäfer. — 284, 16 δρόμον] τὸν . . . δρόμον Eustath. — 284, 20 ἕως] τέως Reiske. — 285, 14 οὐτέτι Rsv, οὔτε cet. libri] οὐτ' ἔτι Schäfer. — 285, 19 [Ψυττάλειαν] Cobet.

— 286, 2 [τῆς] PRsv. — 286, 7 totum caput secl. Krüger et Gomperz. — 287, 3 προακήκοε] προακηκόεε Matthiä. — 287, 24 [ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα] Krüger. — 288, 6 <Τήνιος> Krüger. — 288, 19 <τά> Dobree. — 288, 20 δὴ A², δέ cet. libri. — 288, 26 <οἱ> Aldus. — 289, 18 <δέ> Reiske. — 289, 22 χώρη P et πολλῇ PRv, χώρη et πολλή cet. libri. — 289, 27 <καί> Stein. — 289, 28 οὐ τεταγμένων] οὔτε τεταγμένων Baiter. — 291, 15 καὶ μὴ] οἱ μὴ Krüger. — 291, 23 Φοίνικες] Φοινίκων H. Stephanus. — 292, 1 ἄτε δὴ] ἄτε δέ Krüger (P^m). — 292, 14 δέ (δ') ἔτι] δέ τι Bekker. — 292, 28 ἰσχένον] Ἰσχερόνου H. Stephanus. — 293, 21 Κορίνθιοι] Κορινθίων Naber (Plutarch. moral. p. 870). — 293, 26 <τό> b (Venetus), Aldus; cet. libri τό om. — 294, 28 ἀποπλήσαι] ἀποπλησθῆναι Stein, ἀποπλήσθαι Buttmann. — 295, 4 φρίξουσιν] φρύξουσιν Kuhn. — 295, 23 <ῆ> Schäfer. — 296, 8 ἐπεξελθοῦσα] ἐπεσελθοῦσα Reiske. — 297, 9 οὐδέ] οὐδέν Stein. Ibidem τοῖσι πέρσῃσι Rsv, πέρσῃσι τοῖσι cet. libri] Πέρσῃσί τοί τι Valckenaer. — 297, 20 ἀποκρινεῖσθαι] ὑποκρινεῖσθαι Bredow. — 299, 2 [οἱ δὲ Πηδασέες . . . Ἐρμότημος ἦν] Valckenaer. — 299, 25 [μέν] om. Rsv. — 301, 12 σφεάς Rsv, σφι cet. libri] σφεῖς Aldus. — 301, 13 ἐργάσατο R, ἐργάσαιντο s, ἐργάσαιτο cet. libri] ἐργασάιτο Dindorf. — 301, 22 τὸν τῶν Ἑλλήνων AB, τόν om. cet. libri] τὸν Ἑλλήνων K. — 303, 7 [ὁ Ἀθηναῖος] K. — 303, 26 <ἄν> Dobree. — 304, 2 [χρεώμενος λόγοισι] χρεώμενος del. Cobet, Madvig; λόγοισι om. ABC. — 309, 18 ante Εὐρυβιάδῃ supplendum ἀνδραγαθίης μὲν vel ex Plut. Them. 17 ἀνδρηίης μὲν censet Stein. — 311, 28 [καὶ τῆς πλημυριδος] Valckenaer. — 312, 6 <ὁ> Krüger. — 312, 13 ἀρταχαίου] Ἀρταχάειω Stein. — 312, 14 ὁ ἀμίτῃς (ἀαμίτῃς R)] Ἰθαμίτῃς Wesseling. — 313, 4 χαρίλλον Rsv, χαρίλον cet. libri] Χαρίλειω Stein. — 313, 5 πολυδέκτεος] Πολυδέκτειω Valckenaer. Post Εὐρυπῶντος (Εὐρυπῶντος Valckenaer) Borheck ex Meursii praecepto τοῦ Σώου interserit. — 314, 23 τότε] τόδε Wesseling. — 316, 9 ἦσαν δέ Rsv, ἦσαν γάρ cet. libri, Stein, qui verba ἦ δὲ γυνή . . . ἐπεσσε ante ἦσαν γάρ collocat. — 318, 7 ἐμοί P solus, ἐμέ cet. libri. — 318, 8 τό περ] τοῦ περ Aldus. — 319, 22 ἀρχῆς] ἀρχήν Schäfer (ἀρχῆθεν Wesseling). — 319, 23 ἄλλως τε τούτων] Stein suspic. πάρεξ vel. χωρίς τε τ., Dorville ἐκτός τε τ., Reiske ἄλλως τε ἄνευ τούτων. — 321, 21 ἐπειδάν] ἐπεάν Bredow.

Lib. IX p. 322, 14 καταστρέφεται] καταστρέφεται Steger.

-- 323,31 ὡς ἐδόκεε] ὡς οἱ ἐδόκεε excerpta Parisin. — 323,23 προφέρει] προσφέρει excerpta de legat. (ed. de Boor II p 436, Krüger ex coniectura. — 324, 12 ἐσβαλόντα Parisin. 1635 (q); ἐσβάλλοντα C, εἰσβαλόντα P, ἐμβαλόντα cet. libri. — 325, 11 [τὸν Πέρσην] Krüger. — 325, 20 ὑποκρίνεσθαι AB, ὑποκρίνασθαι cet. libri] ὑποκρινέεσθαι Cobet. — 328, 14 <ἐν> Schweighäuser. — 328, 16 πρόδρομος] πρόδρομον Schweighäuser. — 329, 2 ἐχόμενος βουλόμενος P^m R s v, βουλόμενος om. cet. libri; ἐχόμενος del. Cobet. — 330, 10 [ἐστὶ] K. (om. P^t, post ἀνθρώποισι exstat in R s v). — 330, 24 [ἰππέας] K. (exstat in R s v ante ὁ M., in cet. libris post ὁ M.). — 331, 29 [Λακεδαιμονίων] Stein. — 331, 30 [τῶν ἱρῶν] Krüger. — 332, 2 ἐκαλλιέρετο (ἐκαλλιρέετο R)] ἐκαλλιέρεε, τό Süvern. — 332, 14 προσβαλόντες (προσβαλόντες v)] προσβάλλοντες Eustath. — 336, 10 <μᾶλλον> ἤπερ Stein. — 339, 19 αὐτοῦ] αὐτῶν de Pauw. — 341, 3 Κλυτιάδην] Valckenaer. — 341, 27 αἰτεόμενος] αἰτεόμενον Schäfer, αἰτεομένους Stein. — 343, 22 συγκεχωρησμένον R, συγκεχωρημένον s v, συγκεκρωμένον cet. libri] συγκεκρωμένον Reiske. — 346, 19 [ἐστὶ] Schweighäuser. — 347, 20 διαφασκούσῃ A¹B, διαφανσκούσῃ cet. libri] διαφωσκούσῃ A². — 349, 14 <μοῦνοι> μούνοισι Koen. — 351, 30 Πιτανητέων] Πιτανήτεω Koen. — 352, 24 Λακεδαιμονίους] Λακεδαιμονίων excerpta Parisina, Schäfer ex coniectura. — 352, 30 [ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους] Werfer; ξείνους solum om. ABCPR. — 354, 19 συνηδέεται (συνηιδέεται) συνηδέατε A² (συνηιδέαται P). — 355, 13 δέδοκται] δέδεκται Cobet. — 357, 27 [τὸ ἱρόν] Valckenaer. — 360, 28 (ὁ) σπαρτιήτης] Σπαρτιῆται Krüger. — 361, 20 ἐκ (om. s) δήμου] ἐὼν δήμου Koen. — 363, 18 [ἀπικέσθαι] om. R s v. — 364, 2 <ἐὼν> Cobet, Stein. — 364, 16 τετιμώρησαι] τετιμωρήσαι Süvern. — 364, 26 ταῦτα] ταῦτά Bekker. — 366, 23 τοῦ Μήδων (Μήδου s) ἡγεμόνος] τοῦ Μήδου Schäfer. — 366, 29 ἐπὶ] ἔτι Valckenaer. — 370, 28 [τὸν ἡγήσιστρατον (sic R s v, τὸν ἡγήσιστράτον cet. libri)] Valckenaer. — 371, 13 [χώρης] Stein. — 371, 29 [καρπὸν] om. R s v. — 372, 1 [ἔπειτα . . . ἔφραζον] Krüger. — 373, 7 λαμίοισι R s v, καλομίσοισι cet. libri] Καλάμοισι Larcher ex Athenaeo. — 373, 17 <τε> Aldus. — 373, 24 [ἐστὶ] ABCP. — 373, 29 [καὶ ὡς . . . παρεσκευάζοντο] Krüger. — 374, 18 Ἥβης] Ἥρης Roscher. — 374, 19 ἑσακούσας ABC, ἀκούσας cet. libri] ἐπακούσας Bekker. — 374, 20 [ὧντὸς δὲ . . . ποιήσιν ἀπίστους τοῖσι Ἑλλήσι]

Krüger. Verba τοῖσι Ἑλλήσι post ἀπίστους errore typothetae omissa sunt. — 375, 13 παρσκευάδατο] παρσκευάστο Reiske. — 377, 18 <ἐκ> Valckenaer. — 377, 26 διέφερον] δὴ ἔφερον Aldus. — 377, 30 Εὐθοίνου CP (εὐθόνου AB, εὐθύνου Rsv). — 378, 23 Πελοποννησίοισι] Πελοποννησίους Schweighäuser. — 380, 22 κατεικάξουσα] κατεικαζούση Aldus. — 384 2 [δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον] Gomperz. — 385, 1 καὶ ὥς] ὥς Aldus. — 385, 25 <πρός> Dobree. — 385, 30 ἔτι] ἐπὶ Werfer.

Berlin-Dahlem a. 1911.

H. Kallenberg.

2/18 - 1/12 1392

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

ΟΙ ΔΕ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες 1
ὑπὸ Δαρείου, τῶν ὁ Μεγάβαζος ἦρχε, πρώτους μὲν
Περινθίους Ἑλλησποντίων οὐ βουλομένους ὑπηκόους
εἶναι Δαρείου κατεστρέψαντο, περιεφθέντας πρότερον
5 καὶ ὑπὸ Παίωνων τρηχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυμόνος
ΠΑΐΟΝΕΣ χρήσαντος τοῦ θεοῦ στρατεύεσθαι ἐπὶ Περιν-
θίους, καὶ ἦν μὲν ἀντικατιζόμενοι ἐπικαλέσωνταί σφεας
οἱ Περὶνθιοι ὀνομαστὶ βῶσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχειρέειν,
ἦν δὲ μὴ ἐπιβῶσωνται, μὴ ἐπιχειρέειν, ἐποίηον οἱ
10 ΠΑΐΟΝΕΣ ταῦτα. ἀντικατιζομένων δὲ τῶν Περινθίων
ἐν τῷ προαστείῳ, ἐνθαῦτα μονομαχίῃ τριφασίῃ ἐκ
προκλήσιός σφι ἐγένετο· καὶ γὰρ ἄνδρα ἀνδρὶ καὶ
ἵππον ἵππῳ συνέβαλον καὶ κύνα κυνί. νικῶντων δὲ
τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὥς ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες,
15 συνεβάλοντο οἱ ΠΑΐΟΝΕΣ τὸ χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο
εἶναι καὶ εἰπὴν κού παρὰ σφίσι αὐτοῖσι· Νῦν ἂν εἴῃ
ὁ χρησμὸς ἐπιτελεόμενος ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον.
οὕτω τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασι ἐπιχειρέουσι οἱ
ΠΑΐΟΝΕΣ καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν καὶ ἔλιπόν σφεων
20 ὀλίγους. τὰ μὲν δὴ ἀπὸ Παίωνων πρότερον γενόμενα 2

ὥδε ἐγένετο· τότε δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν περὶ τῆς ἐλευ-
θερίας γινομένων τῶν Περινηθίων οἱ Πέρσαι τε καὶ
ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτησαν πλήθει. ὥς δὲ ἐχειρώθη ἡ
Πέρηνθος, ἤλαυνε τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβαζος διὰ τῆς
Θρηίκης, πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκη- 5
μένων ἡμερούμενος βασιλεύ· ταῦτα γὰρ οἱ ἐνετέταλτο
ἐκ Δαρείου, Θρηίκην καταστρέφεσθαι.

- 8 ΘΡΗΙΚΩΝ δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοὺς
πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἄρχοιτο ἢ φρονέοι
κατὰ τῶντό, ἅμαχόν τ' ἂν εἴη καὶ πολλῷ κράτιστον 10
πάντων ἔθνέων κατὰ γνώμην τὴν ἐμήν. ἀλλὰ γὰρ
τοῦτο ἄπορόν σφι καὶ ἀμήχανον μὴ κοτε ἐγγένηται·
εἰσὶ δὴ κατὰ τοῦτο ἀσθενέες. οὐνόματα δ' ἔχουσι πολλὰ
κατὰ χώρας ἕκαστοι, νόμοισι δὲ οὗτοι παραπλησίοισι
πάντες χρέωνται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων καὶ Τρανσῶν 15
4 καὶ τῶν κατύπερθε Κρηστωναίων οἰκεόντων. τούτων
δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι, εἰρηταί μοι·
Τρανσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταῦτά τοῖσι
ἄλλοισι Θρηήξι ἐπιτελέουσι, κατὰ δὲ τὸν γινόμενόν
σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι τοιάδε· τὸν μὲν γενό- 20
μενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται, ὅσα
μιν δεῖ ἐπεῖτε ἐγένετο ἀναπλῆσαι κακὰ, ἀνηγεόμενοι
τὰ ἀνθρωπῆια πάντα πάθια, τὸν δ' ἀπογενόμενον παί-
ζοντές τε καὶ ἡδόμενοι γῇ κρύπτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων
5 κακῶν ἐξαπαλλαχθεῖς ἐστι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. οἱ δὲ 25
κατύπερθε Κρηστωναίων ποιεῦσι τοιάδε· ἔχει γυναικας
ἕκαστος πολλὰς· ἐπεὰν ὧν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κρίσις
γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν καὶ φίλων σπουδαὶ ἰσχυ-
ραι περὶ τοῦδε, ἥτις αὐτέων ἐφίλέετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ
ἀνδρός· ἢ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα 30

ὑπὸ τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σφάζεται ἐς τὸν τάφον
ὑπὸ τοῦ οἰκηιοτάτου ἔωυτῆς, σφαχθεῖσα δὲ συνθάπτεται
τῷ ἀνδρί· αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται·
ὄνειδος γάρ σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται.

5 Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηίκων ἐστὶ ὁδε νόμος· πω- 6
λέουσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ. τὰς [δὲ] παρθένους οὐ
φυλάσσουσι, ἀλλ' ἐῷσι τοῖσι αὐταὶ βούλονται ἀνδράσι
μίσγεσθαι. τὰς [δὲ] γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουσι·
[καὶ] ὠνεύονται τὰς γυναῖκας παρὰ τῶν γονέων χρημά-
10 των μεγάλων. [καὶ] τὸ μὲν ἐστίχθαι εὐγενὲς κέκριται, τὸ
δὲ ἄστικτον ἀγεννές. ἀργὸν εἶναι κάλλιστον, γῆς δὲ
ἐργάτην ἀτιμότατον. τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ ληιστύος
κάλλιστον. οὗτοι μὲν σφεων οἱ ἐπιφανέστατοι νόμοι
εἰσί. θεοὺς δὲ σέβονται μύνηνους τούσδε, Ἄρεα καὶ 7
15 Διόνυσον καὶ Ἄρτεμιν· οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν, πάρεξ
τῶν ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμῆν μάλιστα θεῶν
καὶ ὁμνύουσι μῦνον τοῦτον καὶ λέγουσι γεγονέναι
ἀπὸ Ἑρμῆος ἔωυτούς. ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν 8
εἰσὶ αἵδε· τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθεῖσι τὸν νεκρὸν καὶ
20 παντοῖα σφάζαντες ἱρήια εὐωχεύονται, προκλαύσαντες
πρῶτον· ἔπειτα δὲ θάπτουσι κατακαύσαντες ἢ ἄλλως
γῇ κρύψαντες, χῶμα δὲ χέαντες ἀγῶνα τιθεῖσι παν-
τοῖον, ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἄεθλα τίθεται κατὰ λόγον
μουννομαχίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηίκων εἰσὶ αἵδε.

35 Τὸ δὲ πρὸς βορέῳ ἔτι τῆς χώρας ταύτης οὐδεὶς 9
ἔχει φράσαι τὸ ἀτρεκές, οἵτινές εἰσι ἄνθρωποι οἰκέοντες
αὐτήν, ἀλλὰ [τὰ πέρην ἤδη τοῦ Ἴστρου] ἔρημος χώρα
φαίνεται ἐοῦσα καὶ ἄπειρος. μύνηνους δὲ δύνamai πυ-
θέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἴστρου ἀνθρώπους τοῖσι
30 οὖνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χρεωμένους Μηδικῇ.

- τοὺς δὲ ἵππους αὐτῶν εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα,
 ἐπὶ πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν, σμικροὺς
 δὲ καὶ σιμοὺς καὶ ἀδυνάτους ἄνδρας φέρειν, ζευγνυ-
 μένους δὲ ὑπ' ἄρματα εἶναι ὀξυτάτους· ἄρματηλατέειν
 δὲ πρὸς ταῦτα τοὺς ἐπιχωρίους. κατήκειν δὲ τούτων 5
 τοὺς οὖρους ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῷ Ἀδρίῃ. εἶναι
 δὲ Μήδων σφέας ἀποίκους λέγουσι· ὅπως δὲ οὗτοι
 Μήδων ἄποικοι γεγόνασιν, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἐπιφράσα-
 σθαι, γένοιτο δ' ἂν πᾶν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. σιγύννας
 δ' ὧν καλέουσι Λίγυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλῆς οἰκέον- 10
 10 τες τοὺς καπήλους, Κύπριοι δὲ τὰ δόρατα. ὥς δὲ
 Θρήικες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσι τὰ πέτρην τοῦ
 Ἰστρου, καὶ ὑπὸ τούτων οὐκ εἶναι διελθεῖν τὸ προ-
 σωτέρω. ἐμοὶ μὲν νυν ταῦτα λέγοντες δοκέουσι λέγειν
 οὐκ οἰκότα· τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα φαίνεται εἶναι δύσκριγα· 15
 ἀλλὰ μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον ἀοίκητα δοκέει εἶναι διὰ
 τὰ ψύχεα. ταῦτα μὲν νυν τῆς χώρας ταύτης πέρι
 λέγεται, τὰ παραθαλάσσια δ' ὧν αὐτῆς Μεγάβραζος
 Περσέων κατήκοα ἐποίεε.
- 11 Δαρεῖος δὲ ὥς διαβὰς τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον 20
 ἀπῆκετο εἰς Σάρδεις, ἐμνήσθη τῆς ἐξ Ἰστιαίου τε τοῦ
 Μιλησίου εὐεργεσίης καὶ τῆς παραινέσιος τοῦ Μυτι-
 ληναίου Κώεω, μεταπεμψάμενος δὲ σφεας εἰς Σάρδεις
 ἐδίδου αὐτοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἰστιαῖος, ὅτε τυραν-
 νεύων τῆς Μιλήτου, τυραννίδος μὲν οὐδεμιῆς προσ- 25
 εχρήριζε, αἰτέει δὲ Μύρκινον τὴν Ἡδωνῶν, βουλόμενος
 ἐν αὐτῇ πόλιν κτίσαι. οὗτος μὲν δὴ ταύτην αἰρέεται,
 ὁ δὲ Κώης, οἷά τε οὐ τύραννος δημότης τε ἐὼν, αἰτέει
 Μυτιλήνης τυραννεῦσαι. τελεωθέντων δὲ ἀμφοτέροισι
 12 οὗτοι μὲν κατὰ εἶλοντο ἐτράποντο, Δαρεῖον δὲ συνήνεικε 30

πρῆγμα τοιόνδε ἰδόμενον ἐπιθυμῆσαι ἐντείλασθαι Μεγα-
 βάξω Παίονας ἐλόντα ἀνασπάστους ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώ-
 πης ἐς τὴν Ἀσίην. ἦν Πίργης καὶ Μαντύης ἄνδρες
 Παίονες, οἳ ἐπεῖτε Δαρεῖος διέβη ἐς τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ
 5 ἐθέλοντες Παιόνων τυραννεύειν ἀπικνέονται ἐς Σάρδις,
 ἅμα ἀγόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ εὐειδέα. φυλά-
 ξαντες δὲ Δαρεῖον προκατιζόμενον ἐς τὸ προάστειον
 τὸ τῶν Λυδῶν ἐποίησαν τοιόνδε· σκευάσαντες τὴν
 ἀδελφεὴν ὥς εἶχον ἄριστα ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον ἄγγος
 10 ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν καὶ ἐκ τοῦ βραχίονος ἵππον
 ἐπέλκουσαν καὶ κλώθουσαν λίνον. ὥς δὲ παρεξήιε ἡ
 γυνή, ἐπιμελὲς τῷ Δαρείῳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ Περσικὰ
 ἦν οὔτε Λύδια τὰ ποιούμενα ἐκ τῆς γυναικός, οὔτε
 πρὸς τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης οὐδαμῶν. ἐπιμελὲς δὲ ὥς οἱ
 15 ἐγένετο, τῶν δορυφόρων τινὰς πέμπει κελεύων φυλάξαι
 ὃ τι χρήσεται τῷ ἵππῳ ἢ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὀπισθε
 εἶποντο, ἡ δὲ ἐπεῖτε ἀπίκετο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἤρσε
 τὸν ἵππον, ἄρσασα δὲ καὶ τὸ ἄγγος τοῦ ὕδατος ἐμπλη-
 σαμένη τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεξήιε, φέρουσα τὸ ὕδωρ
 20 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπέλκουσα ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν
 ἵππον καὶ στρέφουσα τὸν ἄτρακτον. θωμάζων δὲ ὁ 13
 Δαρεῖος τὰ τε ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκόπων καὶ τὰ
 αὐτὸς ὥρα, ἄγειν αὐτὴν ἐκέλευε ἑωυτῷ ἐς ὄψιν. ὥς
 δὲ ἄχθη, παρῆσαν καὶ οἱ ἀδελφεοὶ αὐτῆς οὗ κη πρόσω
 25 σκοπιὴν ἔχοντες τούτων. εἰρωτῶντος δὲ τοῦ Δαρείου
 ὁποδαπὴ εἴη, ἔφασαν οἱ νεηνίσκοι εἶναι Παίονες καὶ
 ἐκείνην εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο, τίνες
 δὲ οἱ Παίονες ἄνθρωποι εἰσι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι,
 καὶ τί κεῖνοι ἐθέλοντες ἔλθοιεν ἐς Σάρδις. οἱ δὲ οἱ
 30 ἔφραζον ὥς ἔλθοιεν μὲν ἐκείνῳ δώσοντες σφέας αὐτούς,

εἴη δὲ ἡ Παιονίη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πεπολι-
 σμένη, ὃ δὲ Στρυμὼν οὐ πρόσω τοῦ Ἑλλησπόντου,
 εἴησαν δὲ Τευκρῶν τῶν ἐκ Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν
 δὴ ταῦτα ἕκαστα ἔλεγον, ὃ δὲ εἰρώτα εἰ καὶ πᾶσαι
 εἴησαν αὐτόθι αἱ γυναῖκες οὕτω ἐργάτιδες. οἱ δὲ καὶ 5
 τοῦτο ἔφασαν προθύμως οὕτω ἔχειν· αὐτοῦ γὰρ ὦν
 14 τούτου εἵνεκα καὶ ἐποιέετο. ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράφει
 γράμματα Μεγαβάξῳ, τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρα-
 τηγόν, ἐντελλόμενος ἐξαναστῆσαι ἐξ ἡθέων Παίονας
 καὶ παρ' ἐωυτὸν ἀγαγεῖν καὶ αὐτοὺς καὶ τέκνα τε καὶ 10
 γυναῖκας αὐτῶν. αὐτίκα δὲ ἱππεὺς ἔθεε φέρων τὴν
 ἀγγελίην ἐπὶ τὸν Ἑλλησποντον, περαιωθεὶς δὲ διδοῖ τὸ
 βιβλίον τῷ Μεγαβάξῳ. ὃ δὲ ἐπιλεξάμενος καὶ λαβὼν
 ἡγεμόνας ἐκ τῆς Θρηίκης ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιο-
 15 νίην. πνυθόμενοι δὲ οἱ Παῖονες τοὺς Πέρσας ἐπὶ σφέας 15
 ἰέναι, ἀλίσθεντες ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης, δο-
 κέοντες ταύτῃ ἐπιχειρήσειν τοὺς Πέρσας ἐσβάλλοντας.
 οἱ μὲν δὴ Παῖονες ἦσαν ἔτοιμοι τὸν Μεγαβάξου στρατὸν
 ἐπιόντα ἐρύκειν, οἱ δὲ Πέρσαι πνυθόμενοι συναλίσθαι
 τοὺς Παίονας καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσ- 20
 σοντας, ἔχοντες ἡγεμόνας τὴν ἄνω ὁδὸν τρέπονται,
 λαθόντες δὲ τοὺς Παίονας ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλιας
 αὐτῶν, εἰούσας ἀνδρῶν ἐρήμους· οἷα δὲ κεινῇσι ἐπι-
 πεσόντες εὐπετέως κατέσχον. οἱ δὲ Παῖονες ὥς ἐπύ-
 θοντο ἐχομένας τὰς πόλιας, αὐτίκα διασκεδασθέντες 25
 κατ' ἐωυτοὺς ἕκαστοι ἐτρέποντο καὶ παρεδίδοσαν σφέας
 αὐτοὺς τοῖσι Πέρσησι. οὕτω δὴ Παιόνων Σιριοπαίονές
 τε καὶ Παιόπλαι καὶ οἱ μέχρι τῆς Πρασιάδος λίμνης
 16 ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες ἦγοντο ἐς τὴν Ἀσίην. οἱ δὲ
 περὶ τε Πάγγαιον ὕρος [καὶ Δόβηρας καὶ Ἀγριᾶνας 30

καὶ Ὀδομάντους] καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρασιάδα
οὐκ ἐχειρώθησαν ἀρχὴν ὑπὸ Μεγαβάζου. ἐπειρήθη δὲ
καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ ἐξαιρέειν κατοικημένους ὧδε·
ἱκρία ἐπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐξευγμένα ἐν μέσῃ ἔστηκε
5 τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἐκ τῆς ἡπείρου στενὴν ἔχοντα μὴ
γεφύρῃ. τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑπεστεῶτας τοῖσι
ἱκρίοισι τὸ μὲν κού ἀρχαῖον ἔστησαν κοινῇ πάντες οἱ
πολιῆται, μετὰ δὲ νόμῳ χρεώμενοι ἰσταῖσι τοιῷδε· κομί-
ζοντες ἐξ ὄρεος τῷ οὐνομά ἐστι Ὀρβηλος κατὰ γυναικα
10 ἐκάστην ὁ γαμέων τρεῖς σταυροὺς ὑπίστησι· ἄγεται δὲ
ἕκαστος συχνὰς γυναικάς. οἰκέουσι δὲ τοιοῦτον τρόπον,
κρατέων ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἱκρίων καλύβης τε ἐν τῇ
διαιτᾶται καὶ θύρης καταπηκτῆς διὰ τῶν ἱκρίων κάτω
φερούσης ἐς τὴν λίμνην. τὰ δὲ νήπια παιδία δέουσι
15 τοῦ ποδὸς σπάρτω, μὴ κατακυλισθῇ δειμαίνοντες. τοῖσι
δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποζυγίοισι παρέχουσι χόρτον
ἰχθυῶν· τῶν δὲ πληθὸς ἐστὶ τοσοῦτο ὥστε, ὅταν τὴν
θύρην τὴν καταπηκτὴν ἀνακλίνῃ, κατιεῖ σχοινίῳ σπυ-
ρίδα κεινὴν ἐς τὴν λίμνην καὶ οὐ πολλόν τινα χρόνον
20 ἐπισχὼν ἀνασπᾷ πλήρεια ἰχθυῶν. τῶν δὲ ἰχθυῶν ἐστὶ
γένεα δύο, τοὺς καλέουσι πάπρακας τε καὶ τίλωνας.
Παιόνων μὲν δὴ οἱ χειρωθέντες ἦγοντο ἐς τὴν Ἀσίην, 17
Μεγάβαζος δὲ ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει
ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην ἄνδρας ἐπὶ Πέρσας, οἱ μετ'
25 αὐτὸν ἐκείνον ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ.
ἐπέμποντο δὲ οὗτοι παρὰ Ἀμύντην αἰτήσοντες γῆν τε
καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. ἐστὶ δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος
λίμνης σύντομος κάρτα ἐς τὴν Μακεδονίην. πρῶτα
μὲν γὰρ ἔχεται τῆς λίμνης τὸ μέταλλον ἐξ οὗ ὕστερον
30 τούτων τάλαντον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἐκάστης

ἐφοίτα, μετὰ δὲ τὸ μέταλλον Δύσωρον καλεόμενον
 18 ὅρος ὑπερβάντα εἶναι ἐν Μακεδονίῃ. οἱ ὧν Πέρσαι
 οἱ πεμφθέντες οὗτοι παρὰ τὸν Ἀμύντην ὥς ἀπίκοντο,
 αἵτεον ἐλθόντες ἐς ὕψιν τὴν Ἀμύντεω Δαρειῷ βασιλεῖ
 γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδίδου καὶ σφεας 5
 ἐπὶ ξείνια καλέει, παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον μεγα-
 λοπρεπὲς ἐδέετο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως. ὥς δὲ
 ἀπὸ δείπνου ἐγίνοντο, διαπίνοντες εἶπαν οἱ Πέρσαι
 τάδε· Ξεῖνε Μακεδών, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσησι,
 ἐπεὰν δεῖπνον προτιθώμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλ- 10
 λακὰς καὶ τὰς κουριδίας γυναῖκας ἐσάγεσθαι παρέδρους·
 σύ νυν, ἐπεὶ περ προθύμως μὲν ἐδέξαιο, μεγάλως δὲ
 ξεινίζεις, διδοῖς δὲ βασιλεῖ Δαρειῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ,
 ἔπειο νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης·
 ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ οὗτος, ἀλλὰ 15
 κεχωρίσθαι ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεῖτε δὲ ὑμεῖς ἐόντες
 δεσπότες προσχρηρίζετε τούτων, παρέσται ὑμῖν καὶ
 ταῦτα. εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμπετο τὰς
 γυναῖκας. αἱ δ' ἐπεῖτε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀν-
 τίαι ἵζοντο τοῖσι Πέρσησι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδό- 20
 μενοι γυναῖκας εὐμόρφους ἔλεγον πρὸς Ἀμύντην φά-
 μενοι τὸ ποιηθὲν τοῦτο οὐδὲν εἶναι σοφόν· κρέσσον
 γὰρ εἶναι ἀρχῆθαι μὴ ἐλθεῖν τὰς γυναῖκας ἢ ἐλθούσας
 καὶ μὴ παριζομένας ἀντίας ἵζεσθαι ἀλγηδόνας σφίσι
 ὀφθαλμῶν. ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρ- 25
 ἵξιν· πειθομένων δὲ τῶν γυναικῶν ἀντίκα οἱ Πέρσαι
 μαστῶν τε ἄπτοντο οἷα πλεόνως οἰνωμένοι καὶ κού τις
 19 καὶ φιλέειν ἐπειράτο. Ἀμύντης μὲν δὴ ταῦτα ὀρέων
 ἀτρέμας εἶχε, καίπερ δυσφορέων, οἷα ὑπερδειμαίνων
 τοὺς Πέρσας· Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω παρῶν τε 30

καὶ ὁρέων ταῦτα, ἅτε νέος τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθής,
οὐδαμῶς ἔτι κατέχειν οἷός τε ἦν, ὥστε δὲ βαρέως
φέρων εἶπε πρὸς Ἀμύντην τάδε· Σὺ μὲν, ὦ πάτερ,
εἶκε τῇ ἡλικίῃ ἀπιὼν τε ἀναπαύεο μηδὲ λιπάρεε τῇ
6 πόσι· ἐγὼ δὲ προσμένων αὐτοῦ τῇδε πάντα τὰ ἐπιτήδεα
παρέξω τοῖσι ξείνοισι. πρὸς ταῦτα συνιείς Ἀμύντης
ὅτι νεώτερα πρήγματα πρήξειν μέλλοι Ἀλέξανδρος,
λέγει· ὦ παῖ, σχεδὸν γὰρ σευ ἀνακαιομένου συνίημι
τοὺς λόγους, ὅτι ἐθέλεις ἐμὲ ἐκπέμψας ποιεῖν τι νεώ-
10 τερον· ἐγὼ ὦν σευ χρηίζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ'
ἄνδρας τούτους, ἵνα μὴ ἐξεργάσῃ ἡμέας, ἀλλὰ ἀνέχεν
ὁρέων τὰ ποιούμεενα· ἀμφὶ δὲ ἀπόδω τῇ ἐμῇ πείσομαι
τοι. ὥς δὲ ὁ Ἀμύντης χρηίσας τούτων οἰχώκεε, λέγει 20
ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας· Γυναικῶν τούτων,
15 ὦ ξεῖνοι, ἔστι ὑμῖν πολλὴ εὐπετεία, καὶ εἰ πάσῃσι
βούλεσθε μίσγεσθαι καὶ ὀκόσῃσι ὦν αὐτέων. τούτου
μὲν πέρι αὐτοὶ ἀποσημανέετε· νῦν δέ, σχεδὸν γὰρ ἤδη
τῆς κοίτης ὥρῃ προσέρχεται ὑμῖν καὶ καλῶς ἔχοντας
ὑμέας ὁρέω μέθης, γυναικας ταύτας, εἰ ὑμῖν φίλον
20 ἐστί, ἅπετε λούσασθαι, λουσαμένας δὲ ὀπίσω προσ-
δέκεσθε. εἰπας ταῦτα, συνέπαινοι γὰρ ἦσαν οἱ Πέρ-
σαι, γυναικας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν γυναι-
κήν, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ
ἀριθμὸν ἄνδρας λειογενεῖλους τῇ τῶν γυναικῶν ἐσθῇτι
25 σκευάσας καὶ ἐγχειρίδια δοὺς παρῆγε ἔσω, παράγων δὲ
τούτους ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε· ὦ Πέρσαι, οἴκατε
πανθασιῇ τελέῃ ἰστιγῆσθαι· τὰ τε γὰρ ἄλλα ὅσα εἶχο-
μεν, καὶ πρὸς τὰ οἷά τε ἦν ἐξευρόντας παρέχειν, πάντα
ὑμῖν πάρεστι, καὶ δὴ καὶ τόδε τὸ πάντων μέγιστον, τὰς
30 τε ἐώντων μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ἐπιδαψιλευόμεθα

ὑμῖν, ὥς παντελέως μάθητε τιμώμενοι πρὸς ἡμέων
 τῶν πέρ ἐστε ἄξιοι, πρὸς δὲ καὶ βασιλεῖ τῷ πέμπαντι
 ἀπαγγεῖλητε ὥς ἀνὴρ Ἑλλήν, Μακεδόνων ὑπαρχος, εὖ
 ὑμέας ἐδέξατο καὶ τραπέζῃ καὶ κοίτῃ. ταῦτα εἶπας
 Ἀλέξανδρος παρίζει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἄνδρα Μακεδόνα ὥς 5
 γυναιῖκα τῷ λόγῳ· οἱ δέ, ἐπεῖτε σφέων οἱ Πέρσαι ψαύειν
 ἐπειρῶντο, διεργάζοντο αὐτούς.

- 21 Καὶ οὗτοι μὲν τούτῳ τῷ μὲν μόρῳ διεφθάρησαν, καὶ
 αὐτοὶ καὶ ἡ θεραπνίῃ αὐτῶν· εἶπετο γὰρ δὴ σφι καὶ
 ὀχήματα καὶ θεράποντες καὶ ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή· 10
 πάντα δὴ ταῦτα ἅμα πᾶσι ἐκείνοισι ἠφάνιστο. μετὰ
 δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον ζήτησις τῶν ἀνδρῶν
 τούτων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγίνετο, καὶ σφεας
 Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρήματά τε δοὺς πολλὰ
 καὶ τὴν ἑωυτοῦ ἀδελφεὴν τῇ οὔνομα ἦν Γυναιή· δοὺς 15
 δὲ ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρῃ ἀνδρὶ Πέρσῃ,
 τῶν διζημένων τοὺς ἀπολομένους τῷ στρατηγῷ. ὁ μὲν
 νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθεὶς
- 22 ἐσιγῆθη. Ἑλληνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περ-
 δίκκew γεγονότας, κατὰ περ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτός τε 20
 οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπισθε
 λόγοισι ἀποδέξω ὥς εἰσὶ Ἕλληνες, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν
 ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα Ἑλλήνων οὕτω ἔγνωσαν
 εἶναι. Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου καὶ κατα-
 βάντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων 25
 ἔξεργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι
 τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ
 ἀπέδεξε ὥς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλληνα καὶ
 ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ. ταῦτα
 μὲν νυν οὕτω κῆ ἐγένετο.

Μεγάβαζος δὲ ἄγων τοὺς Παίονας ἀπίκετο ἐπὶ 23
 τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνθεῦτεν διαπεραιωθεὶς ἀπίκετο εἰς
 Σάρδεις. ἅτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἰστιαίου τοῦ Μιλη-
 σίου τὴν παρὰ Δαρείου αἰτήσας ἔτυχε μισθὸν [δωρεήν]
 5 φυλακῆς τῆς σχεδίας, ἐόντος δὲ τοῦ χώρου τούτου
 παρὰ Στρυμόνα ποταμόν, τῷ οὖνομά ἐστι Μύρκινος,
 μαθὼν ὁ Μεγάβαζος τὸ ποιούμενον ἐκ τοῦ Ἰστιαίου,
 ὥς ἦλθε τάχιστα εἰς τὰς Σάρδεις ἄγων τοὺς Παίονας,
 ἔλεγε Δαρεῖω τάδε· ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι χρῆμα ἐποίη-
 10 σας, ἀνδρὶ Ἑλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτί-
 σασθαι πόλιν ἐν Θρηίκῃ, ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμος
 ἔστι ἄφθονος καὶ πολλοὶ κωπέες καὶ μέταλλα ἀργύρεα,
 ὁμιλὸς τε πολλὸς μὲν Ἑλλήν περιοικέει, πολλὸς δὲ
 βάρβαρος, οἱ προστάτεω ἐπιλαβόμενοι ποιήσουσι τοῦτο
 15 τὸ ἂν κεῖνος ἐξηγήται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός. σύ
 νυν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα
 μὴ οἰκνῇ πολέμῳ συνέχῃ. τρόπῳ δὲ ἡπίῳ μεταπεμ-
 ψάμενος παῦσον· ἐπεὰν δὲ αὐτὸν περιλάβῃς, ποιέειν
 ὅκως μηκέτι κεῖνος εἰς Ἑλληνας ἀπίζεταί. ταῦτα λέγων 24
 20 ὁ Μεγάβαζος εὐπετέως ἐπειθε Δαρεῖον ὥς εὖ προορέων
 τὸ μέλλον γίνεσθαι. μετὰ δὲ πέμψας ἄγγελον εἰς τὴν
 Μύρκινον ὁ Δαρεῖος ἔλεγε τάδε· Ἰστιαῖε, βασιλεὺς
 Δαρεῖος τάδε λέγει· ἐγὼ φροντίζων εὐρίσκω ἐμοί τε
 καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι εἶναι οὐδένα σεῦ ἄνδρα
 25 εὐνοέστερον, τοῦτο δὲ οὐ λόγοισι ἀλλ' ἐργοῖσι οἶδα
 μαθῶν. νῦν ὦν, ἐπινοέω γὰρ πρήγματα μεγάλα κατ-
 εργάσασθαι, ἀπικέό μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερ-
 θέωμαι. τούτοισι τοῖσι ἔπεσι πιστεύσας ὁ Ἰστιαῖος
 καὶ ἅμα μέγα ποιούμενος βασιλέος σύμβουλος γενέ-
 30 σθαι ἀπίκετο εἰς τὰς Σάρδεις. ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε

Δαρειὸς τὰδε· Ἴστιαϊε, ἐγὼ σε μετεπεμψάμην τῶνδε
 εἵνεκα· ἐπεῖτε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ Σκυθῶν καὶ σύ
 μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδέν κω ἄλλο χρῆμα οὕτω
 ἐν βραχείῃ ἐπεξήτησα ὥς σε ἰδεῖν τε καὶ ἐς λόγους μοι
 ἀπικέσθαι, ἐγνωκὼς ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώ- 5
 τaton ἀνὴρ φίλος συνετός τε καὶ εὖνοος, τὰ τοι ἐγὼ
 καὶ ἀμφοτέρα συνειδὼς ἔχω μαρτυρέειν ἐς πράγματα
 τὰ ἐμά. νῦν ὦν, εὖ γὰρ ἐποίησας ἀπικόμενος, τὰδε
 τοι ἐγὼ προτείνομαι· Μίλητον μὲν ἔα καὶ τὴν νεό-
 κτιστον ἐν Θρηίκῃ πόλιν, σὺ δέ μοι ἐπόμενος ἐς Σοῦσα 10
 ἔχε τὰ περ ἂν ἐγὼ ἔχω, ἐμός τε σύσσιτος ἐὼν καὶ
 25 σύμβουλος. ταῦτα Δαρειὸς εἶπας καὶ καταστήσας Ἀρτα-
 φρένεα ἀδελφεὸν ἑαυτοῦ ὁμοπάτριον ὑπαρχον εἶναι
 Σαρδίῳ, ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα ἅμα ἀγόμενος Ἴστιαῖον,
 Ὅτάνεα δὲ ἀποδέξας στρατηγὸν εἶναι τῶν παραθαλασ- 15
 σίων ἀνδρῶν, τοῦ τὸν πατέρα Σισάμνην βασιλεὺς
 Καμβύσης γενόμενον τῶν βασιληῶν δικαστέων, ὅτι
 ἐπὶ χρήμασι δίκην ἄδικον ἐδίκασε, σφάξας ἀπέδειρε
 πᾶσαν τὴν ἀνθρωπένην, σπαδίξας δὲ αὐτοῦ τὸ δέσμα
 ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔταμε καὶ ἐνέτεινε τὸν θρόνον ἐς 20
 τὸν ἴζων ἐδίκασε· ἐντανύσας δὲ ὁ Καμβύσης ἀπέδεξε
 δικαστὴν εἶναι ἀντὶ τοῦ Σισάμνεω, τὸν ἀποκτείνας
 ἀπέδειρε, τὸν παῖδα τοῦ Σισάμνεω, ἐντειλάμενός οἱ
 26 μεμνησθαι ἐν τῷ κατίζων θρόνῳ δικάζει. οὗτος ὦν
 ὁ Ὅτάνης, ὁ ἐγκατιζόμενος ἐς τοῦτον τὸν θρόνον, τότε 25
 διάδοχος γενόμενος Μεγαβάξῳ τῆς στρατηγίης Βυζαν-
 τίους τε εἶλε καὶ Καλχηδονίους, εἶλε δὲ Ἀντανδρον
 τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ, εἶλε δὲ Λαμπώνειον, λαβὼν δὲ
 παρὰ Λεσβίων νέας εἶλε Ἀῆμνόν τε καὶ Ἴμβρον, ἀμφο-
 27 τέρας ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκομένης. οἱ μὲν δὲ 30

Ἀθήνιοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ καὶ ἀμυνόμενοι ἀνὰ χρό-
 νον ἐκακώθησαν, τοῖσι δὲ περιεοῦσι αὐτῶν οἱ Πέρσαι
 ὑπαρχον ἐπιστᾶσι Λυκάργητον τὸν Μαιανδρίου τοῦ
 βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν. οὗτος ὁ Λυκάργητος
 6 ἄρχων ἐν Ἀθήνῃ τελευτᾷ. . . . αἰτία δὲ τούτου ἦδε·
 πάντας ἠνδραποδίζετο καὶ κατεστρέφετο, τοὺς μὲν
 λιποστρατίης ἐπὶ Σκυθίας αἰτιώμενος, τοὺς δὲ σίνα-
 σθαι τὸν Δαρείου στρατὸν [τὸν] ἀπὸ Σκυθίων ὀπίσω
 ἀποκομιζόμενον.

10 Οὗτος μὲν νυν τοσαῦτα ἐξεργάσατο στρατηγήσας, 28
 μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον ἄνεσις κακῶν ἦν, καὶ ἦρχετο
 τὸ δεύτερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι γίνεσθαι
 κακά. τοῦτο μὲν γὰρ ἡ Νάξος εὐδαιμονίῃ τῶν νήσων
 προέφερε, τοῦτο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ Μίλητος
 15 αὐτὴ τε ἐωυτῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσασα καὶ δὴ καὶ
 τῆς Ἰωνίης ἦν πρόσχημα, κατύπερθε δὲ τούτων ἐπὶ δύο
 γενεὰς ἀνδρῶν νοσήσασα ἐς τὰ μάλιστα στάσι, μέχρι οὗ
 μιν Πάριοι κατήρτισαν· τούτους γὰρ καταρτιστήρας ἐκ
 πάντων Ἑλλήνων εἶλοντο οἱ Μιλήσιοι. κατήλλαξαν δὲ 29
 20 σφεας ὧδε Πάριοι· ὥς ἀπίκοντο αὐτῶν ἄνδρες οἱ
 ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον, ὧρων γὰρ δὴ σφεας δεινῶς
 οἰκοφθορημένους, ἔφασαν αὐτῶν βούλεσθαι διεξιελθεῖν
 τὴν χώραν. ποιεῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν
 Μιλησίην, ὅπως τινὰ ἴδοιεν <ἐν> ἀνεστηκυίῃ τῇ χώρῃ
 25 ἄγρον εὖ ἐξεργασμένον, ἀπεγράφοντο τὸ οὔνομα τοῦ
 δεσπότεω τοῦ ἀγροῦ. διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν
 καὶ σπανίους εὐρόντες τούτους, ὥς τάχιστα κατέβησαν
 ἐς τὸ ἄστυ, ἀλίην ποιησάμενοι ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν
 πόλιν νέμειν τῶν εὗρον τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους·
 30 δοκέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφεας

ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων· τοὺς δὲ ἄλλους
 Μιλησίους [τοὺς πρὶν στασιάζοντας] τούτων ἔταξαν περὶ
 30 θεσθαι. Πάριοι μὲν νυν Μιλησίους οὕτω κατήρτισαν·
 τότε δὲ ἐκ τούτων τῶν πολιῶν ὧδε ἤρχετο κακὰ γίνεσθαι
 τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ 5
 τοῦ δήμου, φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλητον. τῆς δὲ
 Μιλήτου ἐτύγχανε ἐπίτροπος ἔων Ἀρισταγόρης ὁ Μολ-
 παγόρεω, γαμβρός τε ἔων καὶ ἀνεψιὸς Ἰστιαίου τοῦ
 Λυσαγόρεω, τὸν Δαρεῖος ἐν Σούσοισι κατεῖχε. ὁ γὰρ
 Ἰστιαῖος τύραννος ἦν Μιλήτου καὶ ἐτύγχανε τοῦτον τὸν 10
 χρόνον ἔων ἐν Σούσοισι, ὅτε οἱ Νάξιοι ἤλθον, ξεῖνοι
 πρὶν ἐόντες τῷ Ἰστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν
 Μίλητον ἐδέοντο τοῦ Ἀρισταγόρεω, εἴ πως αὐτοῖσι παρά-
 σχοι δύναμιν τινα καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν ἑωυτῶν. ὁ δὲ
 ἐπιλεξάμενος ὥς, ἦν δι' αὐτοῦ κατέλθωσι ἐς τὴν πό- 15
 λιν, ἄρξει τῆς Νάξου, σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινίην
 τὴν Ἰστιαίου, τόνδε σφι λόγον προσέφερε· Αὐτὸς μὲν
 ὑμῖν οὐ φερέγγυός εἰμι δύναμιν παρασχεῖν τοσαύτην
 ὥστε κατὰγειν ἀεκόντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Να-
 ξίων· πυνθάνομαι γὰρ ὀκτακισχιλίην ἀσπίδα Ναξίοισι 20
 εἶναι καὶ πλοῖα μακρὰ πολλά· μηχανήσομαι δὲ πᾶσαν
 σπουδὴν ποιεύμενος. ἐπινοέω δὲ τῇδε. Ἀρταφρένης
 μοι τυγχάνει ἔων φίλος· ὁ δὲ Ἀρταφρένης ὑμῖν Ὑστά-
 σπεος μὲν ἐστι παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως ἀδελφεός,
 τῶν δ' ἐπιθαλασσίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων, 25
 ἔχων στρατιὴν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν
 δοκέω τὸν ἄνδρα ποιήσειν τῶν ἂν χρηρίζωμεν. ταῦτα
 ἀκούσαντες οἱ Νάξιοι προσέθεσαν τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήσ-
 σειν τῇ δύναιτο ἄριστα καὶ ὑπίσχεσθαι δῶρα ἐκέλευον
 καὶ δαπάνην τῇ στρατιῇ ὥς αὐτοὶ διαλύσοντες, ἐλπίδας 30

πολλὰς ἔχοντες, ὅταν ἐπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα ποιήσιν τοὺς Ναξίους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι, ὥς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας· τῶν γὰρ νήσων τούτων [τῶν Κυκλάδων] οὐδεμία κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ. ἀπικόμενος δὲ 31

5 ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδεις λέγει πρὸς τὸν Ἀρταφρέ-
νεα ὡς Νάξος εἴη νήσος μεγάλθι μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως δὲ καλή τε καὶ ἀγαθὴ καὶ ἀγχοῦ Ἰωνίης, χρήματα δὲ ἐνὶ πολλὰ καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὦν ἐπὶ ταύτην τὴν χώραν στρατηλάτεις, κατὰγων ἐς αὐτὴν τοὺς φυγάδας [ἐξ αὐ-
10 τῆς]. καὶ τοὶ ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἐστὶ ἔτοιμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγάλα πάρεξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῇ στρατιῇ (ταῦτα μὲν γὰρ δίκαιον ἡμέας τοὺς ἄγοντας παρέχειν), τοῦτο δὲ νήσους βασιλεῖ προσκτήσεται αὐτὴν τε Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἡρτημένας, Πάρον καὶ
15 Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλενμένας. ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμώμενος εὐπετέως ἐπιθήσεται Εὐβοίῃ, νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι Κύπρου καὶ κάρτα εὐπετέϊ αἰρεθῆναι. ἀποχωρῶσι δὲ ἑκατὸν νέες ταύτας πάσας χειρώσασθαι. ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτὸν τοῖσδε· Σὺ
20 ἐς οἶκον τὸν βασιλέος ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγα-
θῶν καὶ ταῦτα εὖ παραινέεις πάντα, πλὴν τῶν νεῶν τοῦ ἀριθμοῦ. ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκοσιαί τοι ἔτοι-
μοι ἔσονται ἅμα τῷ ἔαρι. δεῖ δὲ τούτοισι καὶ αὐτὸν βασιλεῖα συνέπαινον γίνεσθαι. ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης 32

25 ὡς ταῦτα ἤκουσε, περιχαρὴς ἔων ἀπήιε ἐς Μίλητον, ὁ δὲ Ἀρταφρένης, ὥς οἱ πέμψαντι ἐς Σοῦσα καὶ ὑπερ-
θέντι τὰ ἐκ τοῦ Ἀρισταγόρεω λεγόμενα συνέπαινος καὶ αὐτὸς Δαρεῖος ἐγένετο, παρεσκευάσατο μὲν διηκοσίας τριήρεας, πολλὸν δὲ κάρτα ὅμιλον Περσέων τε καὶ τῶν
30 ἄλλων συμμάχων, στρατηγὸν δὲ τούτων ἀπέδεξε Μεγα-

βάτην ἄνδρα Πέρσῃν τῶν Ἀχαιμενιδέων, ἑωυτοῦ τε καὶ
 Δαρείου ἀνεψιόν, τοῦ Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου Λακε-
 δαιμόνιος, εἰ δὴ ἀληθής γέ ἐστι ὁ λόγος, ὕστερον χρόνῳ
 τούτων ἡρμόσατο θυγατέρα, ἔρωτα σχὼν τῆς Ἑλλάδος
 τύραννος γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτην στρατηγὸν 5
 Ἀρταφρένης ἀπέστειλε τὸν στρατὸν παρὰ τὸν Ἀριστα-
 33 γόρην. παραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης τὸν τε Ἀρισταγόρην
 ἐκ τῆς Μιλήτου καὶ τὴν Ἰάδα στρατιὴν καὶ τοὺς Ναξίους
 ἔπλεε πρόφασιν ἐπ' Ἑλλησπόντου, ἐπεῖτε δὲ ἐγένετο ἐν
 Χίῳ, ἔσχε τὰς νέας ἐς Κάρκασα, ὥς ἐνθεῦτεν βορέῃ 10
 ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβάλοι. καὶ οὐ γὰρ ἔδεε τούτῳ
 τῷ στόλῳ Ναξίους ἀπολέσθαι, πρῆγμα τοιόνδε συνη-
 νείχθη γενέσθαι· περιμόντος Μεγαβάτεω τὰς ἐπὶ τῶν
 νεῶν φυλακὰς ἐπὶ νεὸς Μυνδίας ἔτυχε οὐδεὶς φυλάσσω·
 ὁ δὲ δεινὸν τι ποιησάμενος ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους 15
 ἐξευρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεός, τῷ οὖνομα ἦν
 Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμῆς διελόντας τῆς νεός
 κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ
 σῶμα. δεθέντος δὲ τοῦ Σκύλακος ἐξαγγέλλει τις τῷ
 Ἀρισταγόρῃ ὅτι τὸν ξεινὸν οἱ τὸν Μύνδιον Μεγαβά- 20
 τῆς δῆσας λυμαίνοιτο. ὁ δ' ἐλθὼν παραιτέετο τὸν Πέρ-
 σην, τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τῶν ἐδέετο αὐτὸς ἐλθὼν
 ἔλυσε. πυθόμενος δὲ κάρτα δεινὸν ἐποίησατο ὁ Μεγα-
 βάτης καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε· Σοὶ δὲ
 καὶ τούτοισι τοῖσι πρήγμασι τί ἐστι; οὐ σὲ ἀπέστειλε 25
 Ἀρταφρένης ἐμέο πείθεσθαι καὶ πλέειν τῇ ἂν ἐγὼ κε-
 λεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ
 δὲ θυμωθεὶς τούτοισι, ὥς νῦν ἐγένετο, ἔπεμπε ἐς Νάξον
 πλοίῳ ἄνδρας φράσσοντας τοῖσι Ναξίοισι πάντα τὰ παρ-
 34 εόντα σφί πρήγματα. οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως 30

προσεδέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὁρμήσεσθαι.
 ἐπεὶ μέντοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἐσηνείκοντο τὰ ἐκ
 τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ ὡς πολιορ-
 κησόμενοι καὶ σῖτα καὶ ποτά, καὶ τὸ τεῖχος ἐδάξαντο. καὶ
 5 οὔτοι μὲν παρεσκευάζοντο ὡς παρεσομένου σφι πολέμου,
 οἱ δ' ἐπεῖτε διέβαλον ἐκ τῆς Χίου τὰς νέας ἐς τὴν Νάξον,
 πρὸς πεφραγμένους προσεφέροντο καὶ ἐπολιόρκειον μῆ-
 νας τέσσερας. ὥς δὲ τὰ τε ἔχοντες ἦλθον χρήματα οἱ
 Πέρσαι, ταῦτα κατεδεδαπάνητό σφι, καὶ αὐτῷ τῷ Ἀρι-
 10 σταγόρῃ προσαναισίμωτο πολλά, τοῦ πλεῦνός τε ἐδέετο
 ἢ πολιορκίῃ, ἐνθαῦτα τείχεα τοῖσι φυγάσι τῶν Ναξίων
 οἰκοδομήσαντες ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν ἡπειρον, κακῶς
 πρήσσοντες. Ἀρισταγόρης δὲ οὐκ εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν 35
 τῷ Ἀρταφρένῃ ἐκτελέσαι· ἅμα δὲ ἐπίεξέ μιν ἡ δαπάνη
 15 τῆς στρατιῆς ἀπαιτεομένη, ἀρρώδεέ τε τοῦ στρατοῦ
 πρήξαντος κακῶς καὶ Μεγαβάτῃ διαβεβλημένος, ἐδόκεέ
 τε τὴν βασιληίην τῆς Μιλήτου ἀπαιρεθῆσεσθαι. ἀρρω-
 δέων δὲ τούτων ἕκαστα ἐβουλεύετο ἀπόστασιν· συν-
 ἐπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπῆχθαι
 20 ἐκ Σούσων παρὰ Ἰστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι
 Ἀρισταγόρην ἀπὸ βασιλείας. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος βουλόμενος
 τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς
 εἶχε ἀσφαλέως σημῆναι ὥστε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν,
 ὁ δὲ τῶν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν
 25 κεφαλὴν ἔστιξε καὶ ἀνέμεινε ἀναφῦναι τὰς τρίχας, ὥς
 δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον ἐντειλά-
 μενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν, ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς
 Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρην ξυρήσαντά μιν τὰς
 τρίχας κατιδέσθαι ἐς τὴν κεφαλὴν· τὰ δὲ στίγματα ἐσή-
 30 μαινε, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀπόστασιν. ταῦτα

δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐποίεε συμφορὴν ποιούμενος μεγάλην τὴν
 ἑωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι· ἀποστάσιος ὦν γινο-
 μένης πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι ἐπὶ θάλασσαν,
 μὴ δὲ νεώτερόν τι ποιούσης τῆς Μιλήτου οὐδαμὰ ἐς
 αὐτὴν ἤξειν ἔτι ἐλογίζετο.

5

86 Ἰστιαῖος μὲν νυν ταῦτα διανοούμενος ἀπέπεμπε
 τὸν ἄγγελον, Ἀρισταγόρῃ δὲ συνέπιπτε τοῦ αὐτοῦ χρό-
 νου πάντα ταῦτα συνελθόντα. ἐβουλευέτο ὦν μετὰ τῶν
 στασιωτέων, ἐκφήνας τὴν τε ἑωυτοῦ γνώμην καὶ τὰ
 παρὰ τοῦ Ἰστιαίου ἀπιγμένα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες 10
 γνώμην κατὰ τὸντὸ ἐξεφύροντο, κελεύοντες ἀπίστα-
 σθαι, Ἐκαταῖος δ' ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλε-
 μον βασιλεῖ τῷ Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τὰ
 τε ἔθνεα πάντα τῶν ἤρχε Δαρεῖος καὶ τὴν δύναμιν
 αὐτοῦ· ἐπεῖτε δὲ οὐκ ἔπειθε, δεύτερα συνεβούλευε 15
 ποιεῖν ὅπως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσονται. ἄλλως
 μὲν νυν οὐδαμῶς ἔφη λέγων ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο
 (ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν Μιλησίων ἐοῦσαν
 ἀσθενέα), εἰ δὲ τὰ χρήματα καταιρεθείη τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ
 τοῦ ἐν Βραγχίδησι, τὰ Κροῖσος ὁ Λυδὸς ἀνέθηκε, πολ- 20
 λὰς εἶχε ἐλπίδας ἐπικρατήσειν τῆς θαλάσσης, καὶ οὕτω
 αὐτούς τε ἔξειν <τοῖσι> χρήμασι χρᾶσθαι καὶ τοὺς πολε-
 μίους οὐ συλήσειν αὐτά. τὰ δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μεγάλα,
 ὥς δεδήλωται μοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. αὕτη μὲν
 δὴ οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἐδόκεε δὲ ὅμως ἀπίστασθαι, 25
 ἓνα τε αὐτῶν πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπε-
 δον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἐὼν ἐνθαῦτα, συλλαμ-
 βάνειν πειρᾶσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιπλέοντας στρα-
 37 τηγούς. ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰητραγόρῳ κατ' αὐτὸ τοῦτο
 καὶ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλίαντον Ἰβανώλλιος Μυλασέα 30

καὶ Ἰστιαῖον Τύμνεω Τερμερέα καὶ Κώην Ἐρξάνδρου,
 τῷ Δαρείῳ Μυτιλήνην ἐδωρήσατο, καὶ Ἀρισταγόρην
 Ἡρακλείδew Κυμαῖον καὶ ἄλλους συχνούς, οὕτω δὴ ἐκ
 τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκεε, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ
 5 μηχανώμενος. καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετεῖς τὴν τυραν-
 νίδα ἰσονομίην ἐποίει τῇ Μιλήτῳ, ὥς ἂν ἐκόντες αὐτῷ
 οἱ Μιλήσιοι συναπισταίητο, μετὰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ
 Ἰωνίῃ τῶντὸ τοῦτο ἐποίει, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν
 τυράννων, τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν
 10 συμπλευσασέων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος
 ποιέεσθαι τῇσι πόλεσι ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν
 παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κώην μὲν νυν Μυτι- 38
 ληναῖοι ἐπεῖτε τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέ-
 λευσαν, Κυμαῖοι δὲ τὸν σφέτερον αὐτῶν ἀπῆκαν· ὥς
 15 δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῦνες ἀπίεσαν. τυράννων μὲν νυν
 κατάπαυσις ἐγίνετο ἀνὰ τὰς πόλεις, Ἀρισταγόρης δὲ ὁ
 Μιλήσιος ὥς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγούς
 ἐν ἐκάστῃ τῶν πολιῶν κελεύσας ἐκάστους καταστῆσαι,
 δεύτερα αὐτὸς ἐς Λακεδαίμονα τριήρεϊ ἀπόστολος ἐγί-
 20 νετο· ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινός οἱ μεγάλης ἐξευ-
 ρεθῆναι.

Τῆς δὲ Σπάρτης Ἀναξανδριδης μὲν ὁ Λέοντος οὐκ- 39
 ἐτι περιεὼν ἐβασίλευε ἀλλὰ ἐτετελευτήκεε, Κλεομένης
 δὲ ὁ Ἀναξανδριδέω εἶχε τὴν βασιληίην, οὐ κατ' ἀν-
 25 δραγαθίην σχὼν ἀλλὰ κατὰ γένος. Ἀναξανδριδῇ γὰρ
 ἔχοντι γυναικα ἀδελφεῆς ἑωυτοῦ θυγατέρα καὶ εὐούσης
 ταύτης οἱ καταδυμῆς παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τούτου δὲ
 τοιούτου ἔοντος οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπικαλεσάμενοι αὐτόν·
 Ἐἴ τοι σὺ σεωυτοῦ μὴ προορᾷς, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτό ἐστι
 30 οὐ περιοπτεόν, γένος τὸ Εὐρυσθενέος γενέσθαι ἐξίτη-

λον. σύ νυν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπεῖτε τοι οὐ τίκτει,
 ἔξεο, ἄλλην δὲ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα Σπαρτιήτησι
 ἀδήσεις. ὁ δ' ἀμείβετο φὰς τούτων οὐδέτερα ποιήσειν,
 ἐκείνους τε οὐ καλῶς συμβουλεύειν παραινέοντας, τὴν
 ἔχει γυναῖκα, ἐοῦσαν ἀναμάρτητον ἑωυτῷ, ταύτην ἀπ- 5
 40 ἔντα ἄλλην ἐσαγαγέσθαι· οὐδὲ σφι πείσεσθαι. πρὸς
 ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι προσ-
 ἔφερον Ἀναξανδρίδῃ τάδε· Ἐπεὶ τοίνυν τοι περιεχόμενόν
 σε ὀρῶμεν τῆς ἔχεις γυναικός, σὺ δὲ ταῦτα ποίεις καὶ
 μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μὴ τι ἄλλοιον περὶ σεῦ 10
 Σπαρτιῇται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τῆς ἔχεις οὐ
 προσδεόμεθ' ἄ σεν τῆς ἐξέσιος, σὺ δὲ ταύτῃ τε πάντα
 ὅσα νῦν παρέχεις πάρεχε καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐσά-
 γαγε γυναῖκα τεκνοποιόν. ταῦτά κη λεγόντων συνεχώ-
 ρησε ὁ Ἀναξανδρίδης, μετὰ δὲ γυναῖκας ἔχων δύο διζὰς 15
 41 ἰστίας οἶκεε, ποιέων οὐδαμῶς Σπαρτιητικά. χρόνον δὲ
 οὐ πολλοῦ διελθόντος ἡ ἐσύστερον ἐπελθοῦσα γυνὴ
 τίκτει τὸν δὴ Κλεομένεα τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἔφεδρον
 βασιλέα Σπαρτιήτησι ἀπέφαινε καὶ ἡ προτέρη γυνὴ τὸν
 πρότερον χρόνον ἄτοκος ἐοῦσα τότε κως ἐκύησε, συν- 20
 τυχήν ταύτῃ χρησαμένη. ἔχουσαν δὲ αὐτὴν ἀληθέϊ λόγῳ
 οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκήιοι πυθόμενοι ὥχλεον,
 φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως βουλομένην ὑποβαλέ-
 σθαι. δεινὰ δὲ ποιούντων αὐτῶν, τοῦ χρόνου συντά-
 μνοντος, ὑπ' ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτουσαν τὴν γυναῖκα 25
 περιζόμενοι ἐφύλαξαν. ἡ δὲ ὥς ἔτεκε Δωριέα, ἰθέως
 ἴσχει Λεωνίδην καὶ μετὰ τοῦτον ἰθέως ἴσχει Κλεόμβρο-
 τον· οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμβροτόν τε καὶ
 Λεωνίδην γενέσθαι. ἡ δὲ Κλεομένεα τεκοῦσα [καὶ τὸ
 δεύτερον ἐπελθοῦσα] γυνή, ἐοῦσα θυγάτηρ Πρινητάδεω 30

τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔεικτε τὸ δεύτερον. ὁ μὲν δὴ 42
 Κλεομένης, ὡς λέγεται, ἦν τε οὐ φρενήρης ἀκρομανής
 τε, ὁ δὲ Δωριεὺς ἦν τῶν ἡλίκων πάντων πρῶτος, εὖ
 τε ἐπίστατο κατ' ἀνδραγαθίην αὐτὸς σχήσων τὴν βασι-
 5 λήην. ὥστε ὧν οὕτω φρονέων, ἐπειδὴ ὁ τε Ἀναξανδρί-
 δης ἀπέθανε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεώμενοι τῷ νόμῳ
 ἐστήσαντο βασιλέα τὸν πρεσβύτατον Κλεομένεα, ὁ Δω-
 ριεὺς δεινὸν τε ποιούμενος καὶ οὐκ ἄξιῶν ὑπὸ Κλεομέ-
 νεος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας λεὼν Σπαρτιήτας ἦγε ἐς
 10 ἀποικίην, οὔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρηστηρίῳ χρησάμενος
 ἐς ἥντινα γῆν κτίσων ἦν, οὔτε ποιήσας οὐδὲν τῶν νομι-
 ζομένων. οἷα δὲ βαρέως φέρων, ἀπίει ἐς τὴν Λιβύην τὰ
 πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δὲ
 ἐς Κίνυπα οἰκίσε χῶρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παρὰ
 15 <Κίνυπα> ποταμόν. ἐξελασθεῖς δὲ ἐνθεῦτεν τρίτῳ ἔτει
 ὑπὸ Μακέων τε [καὶ] Λιβύων καὶ Καρχηδονίων ἀπύκετο ἐς
 Πελοπόννησον. ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντιχάρης ἀνὴρ Ἐλεώνιος 43
 συνεβούλευσε ἐκ τῶν Λαῖου χρησμῶν Ἡράκλειαν τὴν
 ἐν Σικελίᾳ κτίζειν, φὰς τὴν Ἑρως κώρην πᾶσαν εἶναι
 20 Ἡρακλειδέων αὐτοῦ Ἡρακλέος κτησαμένου. ὁ δὲ ἀκούσας
 ταῦτα ἐς Δελφοὺς οἶχετο χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ
 αἰρέει ἐπ' ἣν στέλλεται κώρην· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἰ-
 ρήσειν. παραλαβὼν δὲ Δωριεὺς τὸν στόλον τὸν καὶ ἐς
 Λιβύην ἦγε, ἐκομίζετο παρὰ τὴν Ἰταλίην. τὸν χρόνον 44
 25 δὲ τοῦτον, ὡς λέγουσι Συβαρίται, σφέας τε αὐτοὺς καὶ
 Τῆλυν τὸν ἐωντῶν βασιλέα ἐπὶ Κρότωνα μέλλειν στρα-
 τεύεσθαι, τοὺς δὲ Κροτωνιήτας περιδεέας γενομένους
 δεηθῆναι Δωριέος σφίσι τιμωρῆσαι καὶ τυχεῖν δεηθέν-
 τας· συστρατεύεσθαι τε δὴ ἐπὶ Σύβαριν Δωριέα καὶ
 30 συνελεῖν τὴν Σύβαριν. ταῦτα μὲν νυν Συβαρίται λέγουσι

ποιῆσαι Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, Κροτωνιῆται
 δὲ οὐδένα σφίσι φασὶ ξεῖνον προσεπιλαβέσθαι τοῦ πρὸς
 Συβαρίτας πολέμου εἰ μὴ Καλλίην τῶν Ἰαμιδέων μάν-
 τιν Ἥλειον μοῦνον, καὶ τοῦτον τρόπῳ τοιῷδε· παρὰ
 Τήλυος τοῦ Συβαριτέων τυράννου ἀποδράντα ἀπικέσθαι 5
 παρὰ σφέας, ἐπεῖτε οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προεχώρεε χρηστὰ
 45 θυομένῳ ἐπὶ Κρότωνα. ταῦτα δ' αὖ οὔτοι λέγουσι,
 μαρτύρια δὲ τούτων ἑκάτεροι ἀποδεικνύουσι τάδε, Συ-
 βαρίται μὲν τέμενός τε καὶ νηὸν ἑόντα παρὰ τὸν ξηρὸν
 Κραθῖν, τὸν ἰδρύσασθαι συνελόντα τὴν πόλιν Δωριέα 10
 λέγουσι Ἀθηναίῃ ἐπωνύμῳ Κραθίῃ, τοῦτο δὲ αὐτοῦ
 Δωριέος τὸν θάνατον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται,
 ὅτι παρὰ τὰ μεμαντευμένα ποιέων διεφθάρη· εἰ γὰρ δὴ
 μὴ παρέπρηξε μηδέν, ἐπ' ὃ δὲ ἐστάλη ἐποίησε, εἴλε ἄν
 τὴν Ἐρυκίνην χώραν καὶ ἐλὼν κατέσχε, οὐδ' ἄν αὐτός 15
 τε καὶ ἡ στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δ' αὖ Κροτωνιῆται ἀπο-
 δεικνῦσι Καλλίῃ μὲν τῷ Ἥλειῳ ἐξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κρο-
 τωνιήτιδι πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι ἐνέμοντο
 οἱ Καλλίεω ἀπόγονοι, Δωριεῖ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος
 ἀπογόνοισι οὐδέν. καίτοι εἰ συνεπελάβετό γε τοῦ Συ- 20
 βαριτικοῦ πολέμου Δωριεύς, δοθῆναι ἄν οἱ πολλαπλήσια
 ἢ Καλλίῃ. ταῦτα μὲν νυν ἑκάτεροι αὐτῶν μαρτύρια
 ἀποφαίνονται· καὶ πάρεστι, ὁκοτέροισί τις πείθεται αὐ-
 46 τῶν, τούτοισι προσχωρέειν. συνέπλεον δὲ Δωριεῖ καὶ
 ἄλλοι συγκτίσται Σπαρτιητέων, Θεσσαλὸς καὶ Παραι- 25
 βάτης καὶ Κελέης καὶ Εὐρυλέων, οἳ ἐπεῖτε ἀπίκοντο
 παντὶ στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέθανον μάχῃ ἐσσω-
 θέντες ὑπὸ τε Φοινίκων καὶ Ἑγεσταίων· μοῦνος δὲ Εὐρυ-
 λέων τῶν συγκτιστέων περιεγένετο τούτου τοῦ πάθους.
 συλλαβῶν δὲ οὗτος τῆς στρατιῆς τοὺς περιγενομένους 30

ἔσχε Μινωίην τὴν Σελινουσίαν ἀποικίην καὶ συνελ-
 θέρου Σελινουσίου τοῦ μονάρχου Πειθαγόρου. μετὰ
 δέ, ὥς τοῦτον κατεῖλε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σε-
 λινοῦντος καὶ ἐμουνάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον· οἱ γάρ
 5 μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα
 ἐπὶ Διὸς ἀγοραίου βωμόν. συνέσπετο δὲ Δωριεὶ καὶ 47
 συναπέθανε Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω Κροτωνιήτης ἀνὴρ,
 ὃς ἀρμოსάμενος Τήλνους τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα ἔφυγε
 ἐκ Κρότωνος, ψευσθεὶς δὲ τοῦ γάμου οἶχετο πλέων ἐς
 10 Κυρήνην, ἐκ ταύτης δὲ ὀρμώμενος συνέσπετο οἰκήν τε
 τριήρεϊ καὶ οἰκήν ἀνδρῶν δαπάνη, ἐὼν τε Ὀλυμπιονί-
 κης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἐωυτόν. διὰ δὲ
 τὸ ἐωυτοῦ κάλλος ἠνεύκατο παρὰ Ἑγεσταίων τὰ οὐδεὶς
 ἄλλος· ἐπὶ γάρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἠρώϊον ἰδρυσάμενοι
 15 θυσίησι αὐτὸν ἱλάσκονται. Δωριεὺς μὲν νυν τρόπον 48
 τοιούτῳ ἐτελεύτησε· εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ
 Κλεομένεος καὶ κατέμενε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευσε ἄν
 Λακεδαιμόνος· οὐ γάρ τινα πολλὸν χρόνον ἤρξε ὁ Κλεο-
 μένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἄπαις, θυγατέρα μύνην λιπών,
 20 τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ.

Ἀπικνέεται δ' ὧν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραν- 49
 νος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν·
 τῷ δὴ ἐς λόγους ἦιε, ὥς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων
 χάλκεον πῖνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδου ἐνετέμνητο
 25 καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος
 δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε·
 Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς
 ἐνθαῦτα ἀπίξις· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα· Ἰώ-
 νων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ
 30 ἄλλος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν

ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ὦν πρὸς θεῶν
 τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἀνδρας
 ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τε χωρέειν ἐστὶ·
 οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν
 πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἢ τε μάχη 5
 αὐτῶν ἐστὶ τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας
 δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι
 κεφαλῇσι. οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσι. ἐστὶ δὲ καὶ
 ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ
 συνάπασι τοῖσι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξάμενοισι, ἄργυ- 10
 ρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ
 ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε.
 κατοίκηνται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὥς ἐγὼ φράσω,
 Ἴώνων μὲν τῶνδε οἶδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώραν
 ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες. δεικνὺς δὲ ἔλεγε 15
 ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ
 κίνακι ἐντετμημένην. Λυδῶν δέ, ἔφη λέγων ὁ Ἀριστα-
 γόρης, οἶδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυ-
 προβατώτατοί τε ἐόντες πάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ
 πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς 20
 ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοις δὲ πρόσουροι Κίλικες,
 κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἦδε Κύπρος
 νῆσος κέεται· οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέ-
 τειον φόρον ἐπιτελεῦσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται
 Ἀρμένιοι οἶδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμε- 25
 νίων δὲ Ματιηνοὶ χώραν τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ
 τούτων γῇ ἡδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε
 Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἐνθα βασι-
 λεὺς τε μέγας δίαιταν ποιέεται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ
 θησαυροὶ ἐνθαυτὰ εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν 30

θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ
 περὶ μὲν χώρας ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς
 καὶ οὖρων σμικρῶν χρεὸν ἐστὶ ὑμέας μάχας ἀνα-
 βάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους ἔοντας ἰσοπαλέας καὶ
 5 Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενον
 ἐστὶ οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει
 προθυμίῃ μαχόμενον ἀποθυήσκειν· παρέχον δὲ τῆς
 Ἀσίας πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε;
 Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο
 10 τοῖσδε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην
 ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι. τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· 50
 ἐπεῖτε δὲ ἡ κυρίῃ ἡμέρῃ ἐγένετο τῆς ὑποκρισίας καὶ
 ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν
 Ἀρισταγόρην ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων
 15 ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, τᾶλλα ἔων
 σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκείνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλῃ· χρεὸν
 γὰρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν, βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας
 ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν
 φᾶς εἶναι τὴν ἄνοδον. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον
 20 λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ,
 εἶπε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ
 δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακε-
 δαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν
 ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας ἦιε 51
 25 ἐς τὰ οἰκία, ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦιε ἐς
 τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπ-
 ακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα, ἀποπέμψαντα τὸ παι-
 δίον· προσεστήκει γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ,
 τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μοῦνον τέκνον
 30 ἐτύγγανε ἐὼν ἑτέων ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης

δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἄρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνόμενος, ἣν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐδέετο. ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς δὲ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον ἠϋδάξατο. Πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἣν μὴ ἀποστὰς ἴῃς. ὃ τε δὴ Κλεομένης ἡσθίεις τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἦι ἐς ἕτερον οἶκημα καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλεόν ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

52 Ἔχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύτῃ ὧδε· σταθμοὶ τε πανταχῇ εἰσι βασιλῆιοι καὶ καταλύσεις κάλλιστα, διὰ οἰκεομένης τε ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλὲς. διὰ μὲν γε Λυδίας καὶ Φρυγίας σταθμοὶ τείνοντες εἴκοσὶ εἰσι, 15 παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἥμισυ. ἐκδέκεται δὲ ἐκ τῆς Φρυγίας ὁ Ἄλυσ ποταμός, ἐπ' ᾧ πύλαι τε ἔπεισι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη καὶ οὕτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν, καὶ φυλακτήριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. 20 διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι οὐρῶν τῶν Κιλικίων σταθμοὶ δυῶν δέοντές εἰσι τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἑκατόν· ἐπὶ δὲ τοῖσι τούτων οὐροῖσι διξὰς τε πύλας διεξελᾶς καὶ διξὰ φυλακτήρια παραμείψαι. 25 ταῦτα δὲ διεξελάσαντι καὶ διὰ τῆς Κιλικίης ὁδὸν ποιευμένῳ τρεῖς εἰσι σταθμοί, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα καὶ ἥμισυ. οὐρὸς δὲ Κιλικίης καὶ τῆς Ἀρμενίης ἐστὶ ποταμὸς νηysiπέρητος, τῷ οὖνομα Εὐφρήτης. ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίῃ σταθμοὶ μὲν εἰσι καταγωγέων πεντεκαίδεκα. 30

παρασάγγαι δὲ ἕξ καὶ πεντήκοντα καὶ ἥμισυ, καὶ φυλα-
 κτήριοι ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσιπέρητοι τέσσερες
 διὰ ταύτης ῥέουσι, τοὺς πᾶσα ἀνάγκη διαπορθμεῦσαι
 ἐστι, πρῶτος μὲν Τίγρης, μετὰ δὲ δευτέρως τε καὶ
 5 τρίτος αὐτὸς ὀνομαζόμενος, οὐκ αὐτὸς ἔων ποταμὸς
 οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥέων· ὁ μὲν γὰρ πρότερος αὐτῶν
 καταλεχθὲς ἕξ Ἀρμενίων ῥέει, ὁ δ' ὕστερος ἐκ Ματιη-
 νῶν. ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν ὄνομα ἔχει Γύνδης,
 τὸν Κῦρος διέλαβέ ποτε ἐς διώρυχας ἕξήκοντα καὶ τριη-
 10 κοσίας. ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλλουσι ἐς τὴν
 Ματινηνὴν γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσσερες ἐκ δὲ
 ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώραν μεταβαίνουντι ἔνδεκα
 σταθμοί, παρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσαεράκοντα καὶ
 ἥμισυ ἐστι ἐπὶ ποταμὸν Χοάσπην, ἔοντα καὶ τοῦτον
 15 νηυσιπέρητον, ἐπ' ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται. οὗτοι
 οἱ πάντες σταθμοὶ εἰσι ἔνδεκα καὶ ἑκατόν. καταγωγαὶ
 μὲν νυν σταθμῶν τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα
 ἀναβαίνουντι· εἰ δὲ ὀρθῶς μεμέτρηται ἡ ὁδὸς ἡ βασι- 53
 λήῃ τοῖσι παρασάγγησι καὶ ὁ παρασάγγης δύναται τριή-
 20 κοντα στάδια, ὥσπερ οὗτός γε δύναται ταῦτα, ἐκ Σαρ-
 δίων στάδια ἐστὶ ἐς τὰ βασιλῆα τὰ Μεμνόνια καλεό-
 μενα πεντακόσια καὶ τρισχίλια καὶ μύρια παρασαγγέων
 ἔοντων πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων. πεντήκοντα δὲ
 καὶ ἑκατόν στάδια ἐπ' ἡμέρη ἑκάστη διεξιούσι ἀναισι-
 25 μοῦνται ἡμέραι ἀπαρτὶ ἐνενήκοντα. οὕτω τῷ Μιλη- 54
 σίῳ Ἀρισταγόρῃ εἶπαντι πρὸς Κλεομένεα τὸν Λακε-
 δαιμόνιον εἶναι τριῶν μηνῶν τὴν ἄνοδον τὴν παρὰ
 βασιλέα ὀρθῶς εἰρητο. εἰ δέ τις τὸ ἀτρεκέστερον τού-
 των ἔτι δίζηται, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω· τὴν γὰρ ἕξ
 30 Ἐφέσου ἐς Σάρδις ὁδὸν δεῖ προσλογίσασθαι ταύτη.

καὶ δὴ λέγω σταδίους εἶναι τοὺς πάντας ἀπὸ θαλάσσης
τῆς Ἑλληνικῆς μέχρι Σούρων (τοῦτο γὰρ Μεμνόνιον
ἄστρῳ καλεῖται) τεσσαεράκοντα καὶ τετρακισχιλίους καὶ
μυρίους· οἱ γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδεις εἰσὶ τεσσαερά-
κοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, καὶ οὕτω τρισὶ ἡμέρησι 5
μηκύνεται ἡ τρίμηνος ὁδός.

55 Ἀπελαινόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης
ἦγε ἐς τὰς Ἀθήνας γενομένης τυράννων ὧδε ἐλευθέρας.
ἐπεὶ Ἰππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἰππῖω δὲ τοῦ τυράν-
νου ἀδελφεόν, ἰδόντα ὅψιν ἐνυπνίου [τῷ ἑωυτοῦ πά- 10
θει] ἐναργεστάτην κτείνουσι Ἀριστογείτων καὶ Ἀρμό-
διος, γένος ἐόντες τὰ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μετὰ ταῦτα
ἐτυραννεύοντο Ἀθηναῖοι ἐπ' ἔτεα τέσσερα οὐδὲν ἥσσαν
56 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ. ἡ μὲν νυν ὅψις τοῦ
Ἰππάρχου ἐνυπνίου ἦν ἡδε. ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν 15
Παναθηναίων ἐδόκεε ὁ Ἰππαρχος ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα
μέγαν καὶ εὐειδέα αἰνίσσεσθαι τάδε τὰ ἔπεα·

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετληότι θυμῷ·

Οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτελεσεῖ.

ταῦτα δέ, ὥς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, φανερός ἦν ὑπερ- 20
τιθέμενος ὄνειροπόλοισι· μετὰ δὲ ἀπειπάμενος τὴν ὅψιν
ἔπεμπε τὴν πομπήν, ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ.

57 Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἦσαν οἱ φονέες οἱ Ἰππάρ-
χου, ὥς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγερόνεσαν ἐξ Ἐρετρίας
τὴν ἀρχήν, ὥς δὲ ἐγὼ ἀναπνυνθάνομενος εὐρίσκω, ἦσαν 25
Φοίνικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικομένων [Φοινίκων] ἐς
γῆν τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην, οἵκεον δὲ τῆς χώ-
ρης ταύτης ἀπολαχόντες τὴν Ταναγρικὴν μοῖραν. ἐνθεῦ-
τεν δὲ Καδμείων πρότερον ἐξαναστάντων ὑπ' Ἀργείων
οἱ Γεφυραῖοι οὗτοι δεύτερα ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες 30

ἐτράποντο ἐπ' Ἀθηνέων. Ἀθηναῖοι δέ σφεας ἐπὶ ῥητοῖσι
 ἐδέξαντο σφέων αὐτῶν εἶναι πολιήτας, <οὐ> πολλῶν
 τεων καὶ οὐκ ἀξιαπηγῆτων ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι. οἱ 58
 δὲ Φοῖνικες οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν
 5 οἱ Γεφυραῖοι, ἄλλα τε πολλὰ οἰκῆσαντες ταύτην τὴν
 χώραν ἐσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἑλληνας καὶ δὴ
 καὶ γράμματα, οὐκ ἔοντα πρὶν Ἑλλήσι, ὥς ἔμοι δοκέειν,
 πρῶτα μὲν τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοῖνικες· μετὰ
 δὲ χρόνου προβαίνοντος ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλλον καὶ
 10 τὸν ῥυθμὸν τῶν γραμμάτων. περιοίκεον δέ σφεας τὰ
 πολλὰ [τῶν χώρων] τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες·
 οἱ παραλαβόντες διδαχῇ παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμ-
 ματα, μεταρρυθμίσαντές σφεων ὀλίγα ἐχρέωντο, χρεώ-
 μενοι δὲ ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε ἔσαγα-
 15 γόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικήια κεκληῖσθαι.
 καὶ τὰς βίβλους διφθέρας καλέουσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ
 οἱ Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν σπάνι βίβλων ἐχρέωντο διφθέ-
 ρησι αἰγέησί τε καὶ οἰέησι· ἔτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ
 πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι.
 20 εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμεῖα γράμματα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ 59
 Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβησι τῇσι Βοιωτῶν
 ἐπὶ τρίποσι τρισὶ ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὅμοια
 ἔοντα τοῖσι Ἰωνικοῖσι. ὁ μὲν δὴ εἷς τῶν τριπόδων
 ἐπίγραμμα ἔχει
 25 Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν ἔων ἀπὸ Τηλεβοῶν.
 ταῦτα ἡλικίην ἂν εἴη κατὰ Λάιον τὸν Λαβδάκου τοῦ
 Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. ἕτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξα- 60
 μέτρῳ τόνῳ λέγει·

Σκαῖος πυγμαχέων με ἐκηβόλῳ Ἀπόλλωνι

Νικήσας ἀνέθηκε τεῖν περικαλλὲς ἄγαλμα.

Σκαῖος δ' ἂν εἴη ὁ Ἰπποκόωντος, εἰ δὴ οὗτός γε ἐστὶ
 ὁ ἀναθεὶς καὶ μὴ ἄλλος τῶντὸ οὖνομα ἔχων τῷ Ἰππο-
 61 κόωντος, ἡλικίην κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λαῖου. τρίτος
 δὲ τρίπους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ <τόνῳ>·

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸς ἐϋσκόπῳ Ἀπόλλωνι

5

Μουναρχέων ἀνέθηκε τεῖν περικαλλεὲς ἄγαλμα.

ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἑτεοκλέος μου-
 ναρχέοντος ἐξανιστέεται Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων καὶ τρέ-
 πονται ἐς τοὺς Ἑγγελέας, οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑπολει-
 φθέντες ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν ἀναχωροῦσι ἐς Ἀθήνας·
 10 καὶ σφι ἱρά ἐστι ἐν Ἀθήνῃσι ἰδρυμένα, τῶν οὐδὲν
 μέτα τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα
 τῶν ἄλλων ἱρῶν καὶ δὴ καὶ Ἀχαιῆς Δῆμητρος ἱρόν
 τε καὶ ὕργια.

62 Ἡ μὲν δὴ ὄψις τοῦ Ἰππάρχου ἐνυπνίου καὶ οἱ 15
 Γεφυραῖοι ὅθεν ἐγεγόνεσαν, τῶν ἦσαν οἱ Ἰππάρχου
 φονεῖς, ἀπήγηταί μοι· δεῖ δὲ πρὸς τούτοις ἐτι ἀνα-
 λαβεῖν τὸν κατ' ἀρχὰς ἦμα λέξων λόγον, ὥς τυράννων
 ἐλευθερώθησαν Ἀθηναῖοι. Ἰππίεω τυραννεύοντος καὶ
 ἐμπικραινομένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἰππάρχου θάνατον
 20 Ἀλκμεωνίδαι, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι καὶ φεύγοντες Πει-
 σιστρατίδας, ἐπεῖτε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοις Ἀθηναίων
 φυγάσι πειρωμένοις κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐ προεχώρει
 [κάτοδος], ἀλλὰ προσέπταιον μέγας πειρώμενοι κατ-
 25 ιέναι τε καὶ ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, Λειψύδριον τὸ
 ὑπὲρ Παιονίης τειχίσαντες, ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμεωνίδαι
 πᾶν ἐπὶ τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανώμενοι παρ' Ἀμφι-
 κτυόνων τὸν νηὸν μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν
 νῦν ἐόντα, τότε δὲ οὕκω, τοῦτον ἐξοικοδομῆσαι. οἷα
 δὲ χρημάτων εὖ ἤκοντες καὶ ἐόντες ἄνδρες δόκιμοι 30

ἀνέκαθεν ἔτι, τὸν [τε] νηὸν ἐξεργάσαντο τοῦ παρα-
 δείγματος κάλλιον, τὰ τε ἄλλα καὶ συγκειμένου σφι
 παρίνου λίθου ποιέειν τὸν νηόν, Παρίου τὰ ἔμπροσθε
 αὐτοῦ ἐξεποίησαν. ὥς ὢν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, 63
 5 οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον τὴν
 Πυθίην χρήμασι, ὅπως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες
 εἴτε ἰδίῳ στόλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι, προσφέρειν
 σφι τὰς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. Λακεδαιμόνιοι δέ, ὥς
 σφι αἰεὶ τῷτὸ πρόφαντον ἐγίνετο, πέμπουσι Ἀρχι-
 10 μόλιον τὸν Ἀστέρος, ἐόντα τῶν ἀστῶν ἄνδρα δόκιμον,
 σὺν στρατῷ ἐξελῶντα Πεισιστρατίδας ἐξ Ἀθηνέων,
 ὅμως καὶ ξείνους σφι ἐόντας τὰ μάλιστα· τὰ γὰρ τοῦ
 θεοῦ πρεσβύτερα ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν. πέμ-
 πουσι δὲ τούτους κατὰ θάλασσαν πλοίοισι. ὁ μὲν δὴ
 15 προσσχὼν ἐς Φάληρον τὴν στρατιὴν ἀπέβησε, οἱ δὲ
 Πεισιστρατίδαι προπυνθανόμενοι ταῦτα ἐπεκαλέοντο
 ἐκ Θεσσαλίας ἐπικουρίην· ἐπεποίητο γὰρ σφι συμμα-
 χίη πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δέ σφι δεομένοισι ἀπ-
 ἐπεμψαν κοινῇ γνώμῃ χρεώμενοι χιλίην τε ἵππον καὶ
 20 τὸν βασιλέα τὸν σφέτερον Κινέην ἄνδρα Γονναῖον·
 τοὺς ἐπεῖτε ἔσχον συμμάχους οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐμηχα-
 νῶντο τοιάδε· κείραντες τῶν Φαληρέων τὸ πεδίον καὶ
 ἱππάσιμον ποιήσαντες τοῦτον τὸν χῶρον ἐπῆκαν τῷ
 στρατοπέδῳ τὴν ἵππον· ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε ἄλλους
 25 τε πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀρχι-
 μόλιον, τοὺς δὲ περιγενομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας
 κατεῖρξαν. ὁ μὲν δὴ πρῶτος στόλος ἐκ Λακεδαίμονος
 οὕτω ἀπῆλλαξε, καὶ Ἀρχιμολίου εἰσὶ ταφαὶ τῆς Ἀττι-
 κῆς Ἀλωπεκῆσι, ἀγχοῦ τοῦ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυνο-
 30 σάργει. μετὰ δὲ Λακεδαιμόνιοι μέζω στόλον στείλαντες 64

ἀπέπεμψαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, στρατηγὸν τῆς στρατιῆς
ἀποδέξαντες βασιλέα Κλεομένεα τὸν Ἀναξανδρίδew,
οὐκέτι κατὰ θάλασσαν στείλαντες ἀλλὰ κατ' ἥπειρον·
τοῖσι ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν ἢ τῶν Θεσσα- 5
λῶν ἵππος πρώτη προσέμειξε καὶ οὐ μετὰ πολλὸν ἐτρά-
πετο, καὶ σφραων ἔπεσον ὑπὲρ τεσσεράκοντα ἄνδρας·
οἱ δὲ περιγενόμενοι ἀπαλλάσσοντο ὥς εἶχον ἰθὺς ἐπὶ
Θεσσαλίας. Κλεομένης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὸ ἄστυ ἄμα
Ἀθηναίων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι ἐπο-
λιόρκες τοὺς τυράννους ἀπεργμένους ἐν τῷ Πελαρ- 10
65 γικῷ τείχεϊ. καὶ οὐδέν τι πάντως ἂν ἐξεῖλον τοὺς
Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι· οὔτε γὰρ ἐπέδρην
ἐπενόεον ποιήσασθαι, οἳ τε Πεισιστρατίδαι σίτοισι καὶ
ποτοῖσι εὖ παρεσκευάδατο· πολιορκήσαντές τε ἂν ἡμέ-
ρας ὀλίγας ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Σπάρτην. νῦν δὲ 15
συντυχίῃ τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο, τοῖσι δὲ ἡ αὐτὴ
αὕτη σύμμαχος· ὑπεκτιθέμενοι γὰρ ἔξω τῆς χώρας οἱ
παῖδες τῶν Πεισιστρατιδέων ἥλωσαν. τοῦτο δὲ ὥς
ἐγένετο, πάντα αὐτῶν τὰ πρήγματα συνετετάρακτο,
παρέστησαν δὲ ἐπὶ μισθῷ τοῖσι τέκνοισι, ἐπ' οἷσι 20
ἐβούλουντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρησι ἐκχω-
ρῆσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μετὰ δὲ ἐξεχώρησαν ἐς Σίγειον
τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ'
ἔτεα ἕξ τε καὶ τριήκοντα, ἐόντες δὲ καὶ οὗτοι ἀνέκαθεν
Πύλιοί τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες καὶ 25
οἱ ἄμφι Κόδρον τε καὶ Μέλανθον, οἱ πρότερον ἐπ-
ήλυδες ἐόντες ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλεῖς. ἐπὶ τού-
του δὲ καὶ τῶντ' οὖνομα ἀπεμνημόνευσε Ἴπποκράτης
τῷ παιδὶ θέσθαι τὸν Πεισίστρατον, ἐπὶ τοῦ Νέστορος
Πεισιστράτου ποιεύμενος τὴν ἐπωνυμίην. οὕτω μὲν 30

Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπαλλάχθησαν· ὅσα δὲ ἐλευθερωθέντες ἔρξαν ἢ ἔπαθον ἀξιόχρεα ἀπηγήσιος πρὶν ἢ Ἰωνίην τε ἀποστῆναι ἀπὸ Δαρείου καὶ Ἀρισταγόρην τὸν Μιλήσιον ἀπικόμενον εἰς Ἀθήνας χρηῖσαι σφέων
5 βοηθέειν, ταῦτα πρῶτα φράσω.

Ἀθῆναι, ἐοῦσαι καὶ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλα- 66
χθεῖσαι τυράννων ἐγίνοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐτῇσι
δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε ἀνὴρ Ἀλκμεωνίδης, ὃς περ δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι, καὶ
10 Ἰσαγόρης Τεισάνδρου οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ
τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι· θύουσιν δὲ οἱ συγγενεῖς
αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ
δυνάμιος, ἐσσούμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον
προσεταιρίζεται. μετὰ δὲ τετραφύλους ἐόντας Ἀθη-
15 ναίους δεκαφύλους ἐποίησε, τῶν Ἰωνος παίδων Γε-
λέοντος καὶ Αἰγικόρεος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὀπλητος
ἀπαλλάξας τὰς ἐπωνυμίας, ἐξευρὼν δὲ ἐτέρων ἡρώων
ἐπωνυμίας ἐπιχωρίων, πάρεξ Αἴαντος· τοῦτον δέ, ἅτε
ἀστυγείτονα καὶ σύμμαχον, ξεῖνον ἐόντα, προσέθετο.
20 ταῦτα δέ, δοκέειν ἐμοί, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης οὗτος 67
τὸν ἑωυτοῦ μητροπάτορα Κλεισθένεα τὸν Σικυνῶνος
τύραννον. Κλεισθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας τοῦτο
μὲν ῥαψωδοὺς ἔπαυσε ἐν Σικυνῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν
Ὀμηρείων ἐπέων εἵνεκα, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ
25 [πολλὰ] πάντα ὑμνέεται· τοῦτο δέ, ἡρώιον γὰρ ἦν καὶ
ἔστι ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορῇ τῶν Σικυνωνίων Ἀδρησίου τοῦ
Ταλαοῦ, τοῦτον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης ἐόντα Ἀργεῖον
ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας. ἐλθὼν δὲ εἰς Δελφοὺς ἐχρη-
στηριάζετο εἰ ἐκβάλοι τὸν Ἀδρησίου· ἡ δὲ Πυθίη οἱ
30 χρᾶ φᾶσα Ἀδρησίου μὲν εἶναι Σικυνωνίων βασιλέα,

ἐκείνον δὲ λευστήρα. ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ
 παρεδίδου, ἀπελθὼν ὀπίσω ἐφρόντιζε μηχανὴν τῇ αὐτὸς
 ὁ Ἄδρηστος ἀπαλλάξεσθαι. ὥς δὲ οἱ ἐξευρησθαι ἐδόκεε,
 πέμψας ἐς Θήβας τὰς Βοιωτίας ἔφη θέλειν ἐπαγαγέσθαι
 Μελάνιππον τὸν Ἀστακοῦ· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπ- 5
 αγαγόμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν Μελάνιππον τέμενός
 οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ τῷ πρυτανίῳ καὶ μιν ἴδρυσεν ἐν-
 θαῦτα ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ. ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάν-
 ιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγήσασθαι)
 ὥς ἐχθιστον ἐόντα Ἀδρήστῳ, ὃς τὸν τε ἀδελφεόν οἱ 10
 Μηκιστέα ἀπεκτόνεε καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεῖτε
 δὲ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυσίας τε καὶ ὀρτὰς Ἀδρή-
 στου ἀπελόμενος ἔδωκε τῷ Μελανίππῳ. οἱ δὲ Σικνω-
 νιοι ἐώθεσαν μεγαλωστὶ κάρτα τιμᾶν τὸν Ἄδρηστον·
 ἡ γὰρ χώρα ἦν αὕτη Πολύβου, ὁ δὲ Ἄδρηστος ἦν 15
 Πολύβου θυγατριδέος, ἅπαις δὲ Πόλυβος τελευτῶν
 διδοῖ Ἀδρήστῳ τὴν ἀρχήν. τὰ τε δὴ ἄλλα οἱ Σικνω-
 νιοι ἐτίμων τὸν Ἄδρηστον καὶ δὴ πρὸς τὰ πάθια αὐτοῦ
 τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον, τὸν μὲν Διόνυσον οὐ
 τιμῶντες, τὸν δὲ Ἄδρηστον. Κλεισθένης δὲ χοροὺς 20
 μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε, τὴν δὲ ἄλλην θυσίην Με-
 68 λανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἄδρηστόν οἱ ἐπεποίητο, φυλὰς
 δὲ τὰς Δωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικνω-
 νίοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε ἐς ἄλλα οὐνόματα.
 ἔνθα καὶ πλείστον κατεγέλασε τῶν Σικωνίων· ἐπὶ 25
 γὰρ ὕος τε καὶ ὄνου τὰς ἐπωνυμίας μετατιθεῖς αὐτὰ
 τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλὴν τῆς ἑωυτοῦ φυλῆς· ταύτῃ
 δὲ τὸ οὐνομα ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ ἀρχῆς ἔθετο. οὗτοι
 μὲν δὴ Ἀρχέλαοι ἐκαλέοντο, ἕτεροι δὲ Ὑᾶται, ἄλλοι
 δὲ Ὀνεᾶται, ἕτεροι δὲ Χοιρεᾶται. τούτοις τοῖσι οὐνό- 30

μασι τῶν φυλέων ἐχρέωντο οἱ Σικυῶνιοι καὶ ἐπὶ Κλει-
σθένεος ἄρχοντος καὶ ἐκείνου τεθνεῶτος ἔτι ἐπ' ἔτεα
ἑξήκοντα· μετέπειτα μέντοι λόγον σφίσι δόντες μετ-
έβαλον ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Δυμα-
νάτας, τετάρτους δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ἐπὶ τοῦ Ἀδρή-
στου παιδὸς Αἰγιαλέος τὴν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι κεκλη-
σθαι Αἰγιαλέας.

Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυῶνιος Κλεισθένης ἐπεποιή- 69
κεε, ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης, ἔων τοῦ Σικυω-
νίου τούτου θυγατριδέος καὶ τὸ οὔνομα ἐπὶ τούτου
ἔχων, δοκέειν ἐμοὶ καὶ οὗτος ὑπεριδῶν Ἰωνας, ἵνα μὴ
σφίσι αἱ αὐταὶ ἔωσι φυλαὶ καὶ Ἴωσι, τὸν ὁμώνυμον
Κλεισθένεα ἐμιμήσατο. ὥς γὰρ δὴ τὸν Ἀθηναίων
δῆμον πρότερον ἀπωσμένον πάντων τότε πρὸς τὴν
ἔωυτοῦ μοῖραν προσεθήκατο, τὰς φυλάς μετωνόμασε
καὶ ἐποίησε πλεῦνας ἑξ ἑλασσόνων. δέκα τε δὴ φυ-
λάρχους ἀντὶ τεσσέρων ἐποίησε, δέκα δὲ καὶ τοὺς
δήμους κατένειμε ἐς τὰς φυλάς. ἦν τε τὸν δῆμον
προσθέμενος πολλῶ κατύπερθε τῶν ἀντιστασιωτέων.
ἐν τῷ μέρει δὲ ἐσσούμενος ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾷται 70
τάδε· ἐπικαλέεται Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, γενό-
μενον ἔωυτῷ ξεῖνον ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδέων πολιορ-
κίης. τὸν δὲ Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν παρὰ τοῦ
Ἰσαγόρεω τὴν γυναικα. τὰ μὲν δὴ πρῶτα πέμπων ὁ
Κλεομένης ἐς τὰς Ἀθήνας κήρυκα ἐξέβαλλε Κλεισθένεα
καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων, τοὺς ἐνα-
γέας ἐπιλέγων. ταῦτα δὲ πέμπων ἔλεγε ἐκ διδαχῆς
τοῦ Ἰσαγόρεω· οἱ μὲν γὰρ Ἀλκμεωνίδαι καὶ οἱ συστα-
σιῶται αὐτῶν εἶχον αἰτίην τοῦ φόνου τούτου, αὐτὸς
δὲ οὐ μετεῖχε οὐδ' οἱ φίλοι αὐτοῦ. οἱ δ' ἐναγέες 71

Ἀθηναίων ὧδε ὠνομάσθησαν· ἦν Κύλων τῶν Ἀθη-
 ναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης. οὗτος ἐπὶ τυραννίδι ἐκό-
 μησε, προσποιησάμενος δὲ ἑταιρήϊην τῶν ἡλικιωτέων
 καταλαβεῖν τὴν ἀκρόπολιν ἐπειρήθη, οὐ δυνάμενος δὲ
 ἐπικρατῆσαι ἰκέτης ἕζετο πρὸς τὸ ἄγαλμα. τούτους 5
 ἀνιστᾶσι μὲν οἱ πρυτάνεις τῶν ναυκράρων, οἳ περ
 ἔνεμον τότε τὰς Ἀθήνας, ὑπεγγύους πλὴν θανάτου·
 φρονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔχει Ἀλκμεωνίδας. ταῦτα
 πρὸ τῆς Πεισιστράτου ἡλικίης ἐγένετο.

72 Κλεομένης δὲ ὥς πέμπων ἐξέβαλλε Κλεισθέnea 10
 καὶ τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν αὐτὸς ὑπεξέσχε·
 μετὰ δὲ οὐδὲν ἥσσουν παρῆν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεο-
 μένης οὐ σὺν μεγάλῃ χειρὶ, ἀπικόμενος δὲ ἀγηλατέει
 ἐπτακόσια ἐπίστια Ἀθηναίων, τὰ οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσα-
 γόρης. ταῦτα δὲ ποιήσας δεύτερα τὴν βουλὴν κατα- 15
 λύειν ἐπειρᾶτο, τριηκοσίοισι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρεω στα-
 σιώτησι τὰς ἀρχὰς ἐνεχείριζε. ἀντισταθείσης δὲ τῆς
 βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι ὃ τε Κλεομένης
 καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ στασιῶται αὐτοῦ καταλαμβά-
 νουσι τὴν ἀκρόπολιν. Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὰ 20
 αὐτὰ φρονήσαντες ἐπολιόρκεον αὐτοὺς ἡμέρας δύο·
 τῇ δὲ τρίτῃ ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρας ὅσοι
 ἦσαν αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι. ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεο-
 μένῃ ἡ φήμη· ὥς γὰρ ἀνέβη ἐς τὴν ἀκρόπολιν μέλλων
 δὴ αὐτὴν κατασχῆσιν, ἤιε ἐς τὸ ἄδυτον τῆς θεοῦ ὥς 25
 προσερέων· ἡ δὲ ἱρεὴ ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου πρὶν
 ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμειψαί εἶπε· ὦ ξεῖνε Λακεδαι-
 μόνιε, πάλιν χώρει μηδὲ ἔσιθι ἐς τὸ ἱρόν· οὐ γὰρ
 θεμιτὸν Δωριεῦσι παριέναι ἐνθαῦτα. ὁ δὲ εἶπε· ὦ
 γύναι, ἀλλ' οὐ Δωριεὺς εἰμι ἀλλ' Ἀχαιοῖς. ὁ μὲν δὴ 30

τῇ κληδόνι οὐδὲν χρεώμενος ἐπεχείρησέ τε καὶ τότε
 πάλιν ἐξέπιπτε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων· τοὺς δὲ
 ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἐν δὲ
 αὐτοῖσι καὶ Τιμησίθεον τὸν Δελφόν, τοῦ ἔργα χειρῶν
 5 τε καὶ λήματος ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καταλέξαι. οὗτοι μὲν
 νυν δεδεμένοι ἐτελεύτησαν, Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα 73
 Κλεισθένεα καὶ τὰ ἐπτακόσια ἐπίστια τὰ διωχθέντα
 ὑπὸ Κλεομένεος μεταπεμψάμενοι πέμπουσι ἀγγέλους ἐς
 Σάρδεις, συμμαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι πρὸς Πέρ-
 10 σας· ἠπιστέατο γάρ σφι [πρὸς] Λακεδαιμονίους τε καὶ
 Κλεομένεα ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικομένων δὲ τῶν ἀγ-
 γέλων ἐς τὰς Σάρδεις καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα
 Ἀρταφρένης ὁ Ὑστάσπεος Σαρδίων ὑπαρχος ἐπειρώτα
 τίνες ἐόντες ἄνθρωποι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι δεοῖατο
 15 Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι, πυθόμενος δὲ πρὸς τῶν
 ἀγγέλων ἀπεκορύφον σφι τάδε· εἰ μὲν διδοῦσι βασιλέϊ
 Δαρεῖω Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην
 σφι συνετίθετο, εἰ δὲ μὴ διδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς
 ἐκέλευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλόμενοι
 20 διδόναι ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσα-
 σθαι. οὗτοι μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἑωυτῶν αἰτίας
 μεγάλας εἶχον.

Κλεομένης δὲ ἐπιστάμενος περιυβρίσθαι ἔπεσι καὶ 74
 ἔργοισι ὑπ' Ἀθηναίων συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοπον-
 25 νήσου στρατόν, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει, τείσασθαι
 δὲ ἐθέλων τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων καὶ Ἰσαγόρην
 βουλόμενος τύραννον καταστῆσαι· συνεξῆλθε γάρ οἱ
 οὗτος ἐκ τῆς ἀκροπόλιος. Κλεομένης τε δὴ στόλῳ
 μεγάλῳ ἐσέβαλε ἐς Ἐλευσίνα καὶ οἱ Βοιωτοὶ ἀπὸ συν-
 30 θήματος Οἰνόην αἰρέουσι καὶ Ὑσιᾶς, δῆμους τοὺς ἐσχά-

τους τῆς Ἀττικῆς, Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο
 ἐπιόντες χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δέ, καίπερ
 ἀμφιβολίῃ ἐχόμενοι, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ἐσ-
 ύστερον ἐμελλον μνήμην ποιήσεσθαι, Πελοποννησίοισι
 75 δὲ ἐοῦσι ἐν Ἐλευσίνι ἀντία ἔθεντο τὰ ὄπλα. μελλόν- 5
 των δὲ συνάψειν τὰ στρατόπεδα ἐς μάχην Κορίνθιοι
 μὲν πρῶτοι σφίσι αὐτοῖσι δόντες λόγον ὥς οὐ ποιεοίεν
 τὰ δίκαια μετεβάλλοντό τε καὶ ἀπαλλάσσοντο, μετὰ
 δὲ Δημάργτος ὁ Ἀρίστιωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς
 Σπαρτιητέων, καὶ συνεξαγαγὼν τε τὴν στρατιὴν ἐκ 10
 Λακεδαιμόνος καὶ οὐκ ἐὼν διάφορος ἐν τῷ πρόσθε
 χρόνῳ Κλεομένει. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης
 ἐτέθη νόμος ἐν Σπάρτῃ μὴ ἐξεῖναι ἔπεσθαι ἀμφοτέ-
 ρους τοὺς βασιλέας ἐξιούσης στρατιῆς· τέως γὰρ ἀμφο-
 τεροὶ εἶποντο· παραλνομένου δὲ τούτων τοῦ ἐτέρου 15
 καταλείπεσθαι καὶ τῶν Τυνδαριδέων τὸν ἕτερον· πρὸ
 τοῦ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι ἀμφοτέροισι ἐπὶ κλητοῖ σφι ἐόντες
 76 εἶποντο. τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσίνι ὄρῳντες οἱ λοιποὶ 20
 τῶν συμμάχων τοὺς τε βασιλέας τῶν Λακεδαιμονίων
 οὐκ ὁμολογέοντας καὶ Κορινθίους ἐκλιπόντας τὴν τάξιν 20
 οἶχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλλασσόμενοι, τέταρτον δὴ τοῦτο
 ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Λωριέες, δις τε ἐπὶ πολέμῳ
 ἐσβαλόντες καὶ δις ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλήθους τοῦ Ἀθη-
 ναίων, πρῶτον μὲν ὅτε καὶ Μέγαρα κατοίκησαν (οὗτος
 ὁ στόλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων ὀρθῶς 25
 ἂν καλέοιτο), δεύτερον δὲ καὶ τρίτον ὅτε ἐπὶ Πεισι-
 στρατιδέων ἐξελάσι ὀρμηθέντες ἐκ Σπάρτης ἀπίκοντο,
 τέταρτον δὲ τότε ὅτε ἐς Ἐλευσίνα Κλεομένης ἄγων
 Πελοποννησίους ἐσέβαλε· οὕτω τέταρτον τότε Λωριέες
 77 ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας. διαλυθέντος ὧν τοῦ στόλου 30

τούτου ἀκλεῶς ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι τίνυσθαι βουλόμενοι
 πρῶτα στρατιὴν ποιεῦνται ἐπὶ Χαλκιδέας. Βοιωτοὶ δὲ
 τοῖσι Χαλκιδεῦσι βοηθέουσι ἐπὶ τὸν Εὐριπον. Ἀθη-
 ναίοισι δὲ ἰδοῦσι τοὺς βοηθοὺς ἔδοξε πρότερον τοῖσι
 5 Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ἐπιχειρεῖν. συμβάλ-
 λουσί τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πολλῶ
 ἐκράτησαν, κάρτα δὲ πολλοὺς φονεύσαντες ἐπτακοσίους
 αὐτῶν ἐξώγρησαν. τῆς δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ
 Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὐβοίαν συμβάλλουσι καὶ
 10 τοῖσι Χαλκιδεῦσι, νικήσαντες δὲ καὶ τούτους τετρακισ-
 χιλίους κληρούχους ἐπὶ τῶν ἱπποβοτέων τῇ χώρῃ λεί-
 πουσι· οἱ δὲ ἱπποβόται ἐκαλέοντο οἱ παχέες τῶν Χαλ-
 κιδέων. ὅσους δὲ καὶ τούτων ἐξώγρησαν, ἅμα τοῖσι
 Βοιωτῶν ἐξωγρημένοισι εἶχον ἐν φυλακῇ [ἐν πέδαις]
 15 δήσαντες· χρόνῳ δὲ ἔλυσάν σφεας δίμνεως ἀποτιμη-
 σάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτῶν, ἐν τῇσι ἐδεδέατο, ἀν-
 εκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, αἷ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ
 ἦσαν περιεοῦσαι, κρεμάμεναι ἐκ τειχέων περιπεφλευ-
 σμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ τοῦ μεγάρου
 20 τοῦ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένου. καὶ τῶν λύτρων τὴν
 δεκάτην ἀνέθηκαν ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ
 δὲ ἀριστερῆς χειρὸς ἔστηκε πρῶτα ἐσιόντι ἐς τὰ προ-
 πύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει· ἐπιγέγραπται δέ οἱ τάδε·

Ἔθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες

25 Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμῳ

Δεσμῶ ἐν ἀχλύεντι σιδηρῷ ἐσβεσαν ὕβριν·

Τῶν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

Ἀθηναῖοι μὲν νυν ἠϋξήντο· δηλοῖ δὲ οὐ κατ' ἐν 78
 μῶνον ἀλλὰ πανταχῇ ἡ ἰσηγορίη ὥς ἐστὶ χρῆμα σπου-
 30 δαῖον, εἰ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννεύομενοι μὲν οὐδαμῶν

τῶν σφέας περιοικούντων ἦσαν τὰ πολέμια ἀμείνους,
 ἀπαλλαχθέντες δὲ τυράννων μακροῦ πρῶτοι ἐγένοντο.
 δημοῖ ὧν ταῦτα ὅτι κατεχόμενοι μὲν ἐθελοκάκεον ὥς
 δεσπότη ἔργαζόμενοι, ἐλευθερωθέντων δὲ αὐτοὺς ἔκα-
 79 στος ἑαυτῷ προεθυμέετο κατεργάζεσθαι. οὗτοι μὲν 5
 νυν ταῦτα ἔπραττον, Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν
 ἔπεμπον, βουλόμενοι τείσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ Πυ-
 θίη ἀπὸ σφέων μὲν αὐτῶν οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι
 τίσιν, ἐς πολύφημον δὲ ἐξενείκαντας ἐκέλευε τῶν ἄγχι-
 στα δέεσθαι. ἀπελθόντων ὧν τῶν θεοπρόπων ἐξέφερον 10
 τὸ χρηστήριον ἀλίην ποιησάμενοι· ὥς ἐπυνθάνοντο δὲ
 λεγόντων αὐτῶν τῶν ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι
 ἀκούσαντες τούτων· Οὐκ ὧν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι
 Ταναγραῖοί τε καὶ Κορωναῖοι καὶ Θεσπιέες; καὶ οὗτοί
 γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχόμενοι προθύμως συνδιαφέρουσι 15
 τὸν πόλεμον. τί δεῖ τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλλον
 80 μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ χρηστήριον. τοιαῦτα ἐπιλεγομένων
 εἶπε δὴ κοτε μαθὼν τις· Ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ
 θέλει λέγειν ἡμῖν τὸ μαντήιον. Ἀσωποῦ λέγονται γε-
 νέσθαι θυγατέρες Θήβη τε καὶ Αἰγίνα· τούτων ἀδελ- 20
 φῶν ἑοσέων δοκέω ἡμῖν Αἰγινητέων δέεσθαι τὸν
 θεὸν χρῆσαι τιμωρητῆρων γενέσθαι. καὶ οὐ γάρ τις
 ταύτης ἀμείνων γνώμη ἐδόκεε φαίνεσθαι, αὐτίκα πέμ-
 ψαντες ἐδέοντο Αἰγινητέων, ἐπικαλεόμενοι κατὰ τὸ
 χρηστήριόν σφι βοηθέειν, ὥς ἑόντων ἄγχιστέων, οἱ δὲ 25
 σφι αἰτέουσι ἐπικουρίην τοὺς Αἰακίδας συμπέμπειν
 81 ἔφασαν. πειρησαμένων δὲ τῶν Θηβαίων κατὰ τὴν
 συμμαχίην τῶν Αἰακιδέων καὶ τρηχέως περιεφθέντων
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτίς οἱ Θηβαῖοι πέμψαντες τοὺς
 μὲν Αἰακίδας σφι ἀπεδίδοσαν, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἐδέοντο. 30

Αἰγινῆται δὲ εὐδαιμονίῃ τε μεγάλη ἐπαρθέντες καὶ
 ἔχθρης παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐχούσης ἐς Ἀθηναίους,
 τότε Θηβαίων δεηθέντων πόλεμον ἀκήρυκτον Ἀθη-
 ναίοισι ἐπέφερον. ἐπικειμένων γὰρ αὐτῶν Βοιωτοῖσι
 5 ἐπιπλώσαντες μακρῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν κατὰ
 μὲν ἔσυραν Φάληρον, κατὰ δὲ τῆς ἄλλης παραλίας
 πολλοὺς δῆμους, ποιεῦντες δὲ ταῦτα μέγας Ἀθη-
 ναίους ἐσίοντο.

Ἡ δὲ ἔχθρη ἣ προοφειλομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ 82
 10 τῶν Αἰγινητέων ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε. Ἐπιδαν-
 ρίοισι ἣ γῆ καρπὸν οὐδένα ἀνεδίδου. περὶ ταύτης ὦν
 τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδάυριοι ἐχρέωντο ἐν Δελφοῖσι·
 ἣ δὲ Πυθίῃ σφέας ἐκέλευε Δαμίης τε καὶ Αὐξησίης
 ἀγάλματα ἰδρῦσασθαι καὶ σφι ἰδρυσάμενοισι ἄμεινον
 15 συνοίσεσθαι. ἐπειρώτεον ὦν οἱ Ἐπιδάυριοι κότερα
 χαλκοῦ ποιέωνται τὰ ἀγάλματα ἢ λίθου· ἣ δὲ Πυθίῃ
 οὐδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης.
 ἐδέοντο ὦν οἱ Ἐπιδάυριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦ-
 ναι ταμέσθαι, ἱρωτάτας δὴ κείνας νομίζοντες εἶναι·
 20 λέγεται δὲ καὶ ὥς ἐλαῖαι ἦσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ
 κατὰ χρόνον ἐκείνον [ἣ ἐν Ἀθήνῃσι]. οἱ δὲ ἐπὶ τοῖσδε
 δώσειν ἔφασαν ἐπ' ᾧ ἀπάξουσιν ἔτεος ἐκάστου τῇ Ἀθη-
 ναίῃ τε τῇ Πολιάδι ἱρὰ καὶ τῷ Ἑρεχθεῖ· καταινέσαντες
 δὲ ἐπὶ τούτοις οἱ Ἐπιδάυριοι τῶν τε ἐδέοντο ἔτυχον
 25 καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαιέων τούτων ποιησάμενοι ἰδρύ-
 σαντο· καὶ ἣ τε γῆ σφι ἔφερε καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλεον
 τὰ συνέθεντο. τοῦτον δ' ἔτι τὸν χρόνον καὶ πρὸ τοῦ 83
 Αἰγινῆται Ἐπιδανρίων ἤκουον τά τε ἄλλα καὶ δίκας
 διαβαίνοντες ἐς Ἐπίδαυρον ἐδίδοσάν τε καὶ ἐλάμβανον
 30 παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε νέας τε

πηξάμενοι καὶ ἀγνωμοσύνη χρησάμενοι ἀπέστησαν ἀπὸ
 τῶν Ἐπιδαυρίων. ἅτε δὲ ἔοντες διάφοροι ἐδηλέοντο
 αὐτούς, ὥστε δὴ θαλασσοκράτορες ἔοντες, καὶ δὴ καὶ
 τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς τε Δαμῖης καὶ τῆς Αὐξησίης
 ὑπαιρέονται αὐτῶν, καὶ σφεα ἐκόμισάν τε καὶ ἰδρύ- 5
 σαντο τῆς σφετέρης χώρης ἐς τὴν μεσόγαιαν, τῇ Οἷῃ
 μὲν ἐστὶ οὖνομα, στάδια δὲ μάλιστά κη ἀπὸ τῆς πόλιος
 ὥς εἴκοσι ἀπέχει. ἰδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ
 θυσίῃσι τέ σφεα καὶ χοροῖσι γυναικῆιοισι κερτόμοισι
 ἱλάσκοντο, χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἐκατέρῃ τῶν δαι- 10
 μόνων δέκα ἀνδρῶν· κακῶς δὲ ἡγόρευον οἱ χοροὶ
 ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς δὲ ἐπιχωρίας γυναικας. ἦσαν
 δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι αἱ αὐταὶ ἱερογῆλαι· εἰσὶ δὲ
 84 σφι καὶ ἄρρητοι ἱερογῆλαι. κλεφθέντων δὲ τῶνδε τῶν
 ἀγαλμάτων οἱ Ἐπιδαυριοὶ τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ συν- 15
 ἔθεντο οὐκ ἐπετέλεον. πέμψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμῆ-
 νιον τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι· οἱ δὲ ἀπέφαινον λόγῳ ὥς
 οὐκ ἀδικέοιεν· ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλ-
 ματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπιτελέειν τὰ συνέθεντο, ἐπεὶ δὲ
 ἐστερῆσθαι αὐτῶν, οὐ δίκαιοι εἶναι ἀποφέρειν ἔτι, ἀλλὰ 20
 τοὺς ἔχοντας αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσεσθαι ἐκέλευον.
 πρὸς ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Αἰγίναν πέμψαντες ἀπ-
 αίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε
 85 καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι οὐδὲν πρῆγμα. Ἀθηναῖοι μὲν
 νυν λέγουσι μετὰ τὴν ἀπαίτησιν ἀποσταλῆναι τριήρεϊ 25
 μιῇ τῶν ἀστῶν [τούτους] οἱ πεμφθέντες ἀπὸ τοῦ
 κοινοῦ καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἰγίναν τὰ ἀγάλματα ταῦτα
 ὥς σφετέρων ξύλων ἔοντα ἐπειρῶντο ἐκ τῶν βάρων
 ἐξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται. οὐ δυναμένους
 δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτῶν κρατῆσαι, περιβαλόντας 30

σχοινία ἔλκειν τὰ ἀγάλματα, καὶ σφι ἔλκουνσι βροντὴν
 τε καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς δὲ
 τριηρίτας τοὺς ἔλκοντας ὑπὸ τούτων ἀλλοφρονῆσαι,
 παθόντας δὲ τοῦτο κτείνειν ἀλλήλους ἅτε πολεμίους,
 5 ἐς ὃ ἐκ πάντων ἓνα λειφθέντα ἀνακομισθῆναι αὐτὸν
 ἐς Φάληρον. Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω λέγουσι γενέ- 86
 σθαι, Αἰγινῆται δὲ οὐ μὴ νηὶ ἀπικέσθαι Ἀθηναίους
 (μία μὲν γὰρ καὶ ὀλίγη πλεῦνας μῆς, καὶ εἴ σφι
 μὴ ἔτυχον εἶναι νέες, ἀπαμύνασθαι ἂν εὐπετέως),
 10 ἀλλὰ πολλῇσι νηυσὶ ἐπιπλέειν σφίσι ἐπὶ τὴν χώραν,
 αὐτοὶ δὲ σφι εἶξαι καὶ οὐ ναυμαχεῖν. οὐκ ἔχουσι
 δὲ τοῦτο διασημῆναι ἀτρεκέως, οὔτε εἰ ἦσσαντες συγ-
 γινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίᾳ κατὰ τοῦτο εἶξαν,
 οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἶόν τι καὶ ἐποίησαν.
 15 Ἀθηναίους μὲν νυν, ἐπεῖτε σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατ-
 ἴστατο, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν τρέπεσθαι πρὸς τὰ
 ἀγάλματα, οὐ δυναμένους δὲ ἀνασπάσαι ἐκ τῶν βάθρων
 αὐτὰ οὕτω δὴ περιβαλομένους σχοινία ἔλκειν, ἐς ὃ
 ἐλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφοτέρω τῶν τοῦ ποιῆσαι, ἔμοι
 20 μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλω δέ τῳ· ἐς γούνατα γὰρ
 σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τὸν ἀπὸ τούτου χρόνον δια-
 τελέειν οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖν,
 σφέας δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πνυθομένους τοὺς Ἀθη-
 ναίους ὥς μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύεσθαι, ἐτοίμους
 25 Ἀργεῖους ποιεέσθαι. τοὺς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι
 ἐς τὴν Αἰγιναίην καὶ παρεῖναι βοηθέοντας σφίσι τοὺς
 Ἀργεῖους καὶ λαθεῖν τε ἐξ Ἐπιδαύρου διαβάντας ἐς
 τὴν νῆσον καὶ οὐ προακηκοῦσι τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπι-
 πεσεῖν ὑποταγομένους τὸ ἀπὸ τῶν νεῶν, ἅμα τε ἐν
 30 τούτῳ τὴν βροντὴν τε γενέσθαι καὶ τὸν σεισμὸν

87 αὐτοῖσι. λέγεται μὲν νυν ὑπ' Ἀργείων τε καὶ Αἰγι-
 νητέων τάδε, ὁμολογέεται δὲ καὶ ὑπ' Ἀθηναίων ἓνα
 μῦνον τὸν ἀποσωθέντα αὐτῶν ἐς τὴν Ἀττικὴν γενέ-
 σθαι· πλὴν Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι αὐτῶν τὸ Ἀττικὸν
 στρατόπεδον διαφθειράντων τὸν ἓνα τοῦτον περιγενέ- 5
 σθαι, Ἀθηναῖοι δὲ τοῦ δαιμονίου· περιγενέσθαι μέντοι
 οὐδὲ τοῦτον τὸν ἓνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε·
 κοιμισθεὶς ἄρα ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγελλε τὸ πάθος·
 πυθομένης δὲ τὰς γυναῖκας τῶν ἐπ' Αἰγίναν στρατευ-
 σαμένων ἀνδρῶν, δεινὸν τι ποιησαμένης κεῖνον μῦνον 10
 ἐξ ἀπάντων σωθῆναι, πέριξ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον
 λαβούσας καὶ κεντεύσας τῇσι περόνῃσι τῶν ἱματίων
 εἰρωτᾶν ἐκάστην αὐτέων ὅκου εἴη ὁ ἐσωτῆς ἀνὴρ. καὶ
 τοῦτον μὲν οὕτω διαφθαρήναι, Ἀθηναίοισι δὲ ἔτι τοῦ
 πάθους δεινότερόν τι δόξαι εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν 15
 ἔργον. ἄλλῳ μὲν δὴ οὐκ ἔχειν ὅτεω ζημιώσωσι τὰς
 γυναῖκας, τὴν δὲ ἐσθῆτα μετέβαλον αὐτέων ἐς τὴν
 Ἰάδα· ἐφόρεον γὰρ δὴ πρὸ τοῦ αἶ τῶν Ἀθηναίων
 γυναῖκες ἐσθῆτα Δωρίδα, τῇ Κορινθίῃ παραπλησιω-
 τάτην· μετέβαλον ὧν ἐς τὸν λίνεον κιθῶνα, ἵνα δὴ 20
 88 περόνῃσι μὴ χρέωνται. ἔστι δὲ ἀληθεῖ λόγῳ χρεωμέ-
 νοισι οὐκ Ἰὰς αὕτη ἢ ἐσθῆς τὸ παλαιὸν ἀλλὰ Κάειρα,
 ἐπεὶ ἢ γε Ἑλληνικὴ ἐσθῆς πᾶσα ἢ ἀρχαίη τῶν γυναι-
 κῶν ἢ αὐτὴ ἦν τὴν νῦν Δωρίδα καλέομεν. τοῖσι δὲ
 Ἀργείοισι καὶ τοῖσι Αἰγινῆτησι καὶ πρὸς ταῦτα ἔτι 25
 τόδε ποιῆσαι νόμον εἶναι παρὰ σφίσι ἑκατέροισι τὰς
 περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι τοῦ τότε κατεστεῶτος
 μέτρου, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν θεῶν τούτων περόνας
 μάλιστα ἀνατιθέναι τὰς γυναῖκας, Ἀττικὸν δὲ μήτε τι
 ἄλλο προσφέρειν πρὸς τὸ ἱρὸν μήτε κέραμον, ἀλλ' ἐκ 30

χυτρίδων ἐπιχωριέων νόμον τὸ λοιπὸν αὐτόθι εἶναι
 πίνειν. Ἀργείων μὲν νυν καὶ Αἰγινητέων αἱ γυναῖκες
 ἔκ [τε] τόσου κατ' ἔριν τὴν Ἀθηναίων περόνας ἔτι καὶ
 ἔς ἐμὲ ἐφόρεον μέζοντας ἢ πρὸ τοῦ.

5 Τῆς δὲ ἑχθρῆς τῆς πρὸς Αἰγινῆτας ἕξ Ἀθηναίων 89
 γενομένης ἀρχὴ κατὰ εἴρηται ἐγένετο. τότε δὴ Θηβαίων
 ἐπικαλεομένων προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γενο-
 μένων ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβόηθηον τοῖσι
 Βοιωτοῖσι. Αἰγινῆται τε δὴ ἐδήλιον τῆς Ἀττικῆς τὰ
 10 παραθαλάσσια, καὶ Ἀθηναίοισι ὀρμημένοισι ἐπ' Αἰγι-
 νῆτας στρατεύεσθαι ἤλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν ἐπι-
 σχόντας ἀπὸ τοῦ Αἰγινητέων ἀδικίου τριήκοντα ἔτεα
 τῷ ἐνὶ καὶ τριηκοστῷ Αἰακῷ τέμενος ἀποδέξαντας
 15 ἄρχεσθαι τοῦ πρὸς Αἰγινῆτας πολέμου, καὶ σφι χωρή-
 σειν τὰ βούλονται· ἣν δὲ αὐτίκα ἐπιστρατεύωνται,
 πολλὰ μὲν σφεας ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ χρόνου πείσεσθαι,
 πολλὰ δὲ καὶ ποιήσειν, τέλος μέντοι καταστρέψεσθαι.
 ταῦτα ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν
 Αἰακῷ τέμενος ἀπέδεξαν τοῦτο τὸ νῦν ἐπὶ τῆς ἀγορῆς
 20 ἴδρυται, τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο ἀκούσαντες
 ὅπως χρεὸν εἶη ἐπισχεῖν πεπονθότας πρὸς Αἰγινητέων
 ἀνάρσια. ἐς τιμωρίην δὲ παρασκευαζόμενοισι αὐτοῖσι 90
 ἐκ Λακεδαιμονίων προῆγμα ἐγειρόμενον ἐμπόδιον ἐγέν-
 νετο. πνθόμενοι γὰρ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῶν Ἀλ-
 25 κμεωνιδέων ἐς τὴν Πυθίην μεμηχανημένα καὶ τὰ ἐκ
 τῆς Πυθίης ἐπὶ σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας
 συμφορὴν ἐποιεῦντο διπλὴν, ὅτι τε ἄνδρας ξείνους
 σφίσι ἐόντας ἐξεληλλάκεσαν ἐκ τῆς ἐκείνων, καὶ ὅτι
 ταῦτα ποιήσασι χάρις οὐδεμία ἐφαίνετο πρὸς Ἀθη-
 30 ναίων. ἔτι τε πρὸς τούτοις ἐνῆγόν σφεας οἱ χρησμοὶ

λέγοντες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ
 Ἀθηναίων, τῶν πρότερον μὲν ἦσαν ἀδαέες, τότε δὲ
 Κλεομένεος κομίσαντος ἐς Σπάρτην ἐξέμαθον. ἐκτί-
 σατο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλιος
 τοὺς χρησμούς, τοὺς ἐκτηντο μὲν πρότερον οἱ Πεισι- 5
 στρατίδαι, ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῷ ἱερῷ· κατα-
 91 λειφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης ἀνέλαβε. τότε δὲ ὡς ἀν-
 ἔλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμούς καὶ τοὺς
 Ἀθηναίους ὥρων ἀυξομένους καὶ οὐδαμῶς ἐτοιμούς
 ἔοντας πείθεσθαι σφίσι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον 10
 μὲν εἶναι τὸ γένος τὸ Ἀττικὸν ἰσόρροπον τῷ ἔωυτων
 ἂν γίνοιτο, κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς
 καὶ πειθαρχέεσθαι ἔτοιμον, μαθόντες [δὲ] τούτων
 ἕκαστα μετεπέμποντο Ἰππὶν τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ
 Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ, [ἐς δὲ καταφεύγουσι οἱ 15
 Πεισιστρατίδαι]. ἐπεῖτε δὲ σφι Ἰππίης καλεόμενος
 ἦκε, μεταπεμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέ-
 λους ἔλεγόν σφι Σπαρτιῆται τάδε· Ἄνδρες σύμμαχοι,
 συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς· ἐπ-
 αρθέντες γὰρ κιβδήλοισι μαντηίοισι ἄνδρας ξείνους 20
 ἔοντας ἡμῖν τὰ μάλιστα καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίας
 παρέξιεν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλά-
 σαμεν, καὶ ἔπειτα ποιήσαντες ταῦτα δήμῳ ἀχαρίστῳ
 παρεδῶκαμεν τὴν πόλιν, ὃς ἐπεῖτε δι' ἡμέας ἐλευθε-
 ρωθεὶς ἀνέκνυε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμέων 25
 περιυβρίσας ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας ἀυξάνεται, ὥς γε
 ἐκμεμαθήκασιν μάλιστα μὲν οἱ περίοικοι αὐτῶν Βοιωτοὶ
 καὶ Χαλκιδέες, τάχα δὲ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται
 ἀμαρτῶν. ἐπεῖτε δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρτομεν, νῦν
 πειρησόμεθ' ἄσφα ἅμα ὑμῖν ἀκεόμενοι· αὐτοῦ γὰρ 30

τούτου εἵνεκεν τόνδε τε Ἰππίην μετεπεμψάμεθα καὶ
 ὑμέας ἀπὸ τῶν πολιῶν, ἵνα κοινῶ τε λόγῳ καὶ κοινῶ
 στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποδῶμεν τὰ
 καὶ ἀπειλούμεθα. οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, τῶν δὲ συμ- 92
 5 μάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους. οἱ μὲν
 νυν ἄλλοι ἡσυχίην ἤγουν, Κορίνθιος δὲ Σωσικλέης
 ἔλεξε τάδε· Ἡ δὴ ὃ τε οὐρανὸς ἐνερθε ἔσται τῆς γῆς α
 καὶ ἡ γῆ μετέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἄνθρωποι
 νομὸν ἐν θαλάσῃ ἔξουσιν καὶ ἰχθύες τὸν πρότερον
 10 ἄνθρωποι, ὅτε γε ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσοκρατίας
 καταλύοντες τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατὰγειν παρα-
 σκευάζεσθε, τοῦ οὔτε ἀδικιώτερόν ἐστι οὐδὲν κατ'
 ἀνθρώπους οὔτε μαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτό γε
 δοκέει ὑμῖν εἶναι χρηστὸν ὥστε τυραννεύεσθαι τὰς
 15 πόλεις, αὐτοὶ πρῶτοι τύραννον καταστησάμενοι παρὰ
 σφίσι αὐτοῖσι οὕτω καὶ τοῖσι ἄλλοισι δίζησθε κατ-
 ιστάναι· νῦν δὲ αὐτοὶ τυράννων ἄπειροι ἐόντες καὶ
 φυλάσσοντες τοῦτο δεινότατα ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέ-
 σθαι, παραχρᾶσθε ἐς τοὺς συμμάχους· εἰ δὲ αὐτοὶ
 20 ἔμπειροι ἔατε κατὰ περ ἡμεῖς, εἴχετε ἂν περὶ αὐτοῦ
 γνώμας ἀμείνονας συμβαλέσθαι ἢ περ νῦν. Κοριν-
 θίοισι γὰρ ἦν πόλις κατάστασις τοιήδε· ἦν ὀλιγαρχία, β
 καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἐνεμον τὴν πόλιν,
 ἐδίδοσαν δὲ καὶ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων, Ἀμφίονι δὲ ἐόντι
 25 τούτων τῶν ἀνδρῶν γίνεται θυγάτηρ χωλή· οὖνομα
 δέ οἱ ἦν Λάβδα. ταύτην Βακχιαδέων γὰρ οὐδεὶς ἤθελε
 γῆμαι, ἴσχει Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτεος, δήμου μὲν ἑὸν ἐκ
 Πέτρης, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καινείδης.
 ἐκ δὲ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες
 30 ἐγίνοντο. ἐστάλη ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐσιόντα

δὲ αὐτὸν ἰθέως ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι·

Ἡετίων, οὔτις σε τίει πολύτιμον ἔοντα.

Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον· ἐν δὲ πεσεῖται

Ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαίῳσει δὲ Κόρινθον.

5

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεται κως τοῖσι Βακχιάδησι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστήριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον, φέρον τε ἐς τὸντὸ καὶ τὸ τοῦ Ἡετίωνος καὶ λέγον ὧδε·

Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει, τέξει δὲ λέοντα

10

Καρτερὸν ὠμηστὴν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.

Ταῦτά νυν εὖ φράξεσθε, Κορίνθιοι, οἱ περὶ καλὴν

Πειρὴν καὶ οἰκεῖτε καὶ ὀφρυόεντα Κόρινθον.

γ τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδησι πρότερον γενόμενον ἦν ἀτέκμαρτον, τότε δὲ τὸ Ἡετίωνι γενόμενον ὥς 15 ἐπύθοντο, αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν ἐὼν συνφθὸν τῷ Ἡετίωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέλοντες τὸν μέλλοντα Ἡετίωνι γίνεσθαι γόνον διαφθεῖραι. ὥς δ' ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸν δῆμον ἐν τῷ κατ- 20 οἰκῆτο Ἡετίων ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι ἐς τὴν Πέτρην καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν τὴν Ἡετίωνος αἵτεον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα εἰδυῖά τε οὐδὲν τῶν εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικοῖατο καὶ δοκέουσά σφας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν φέρουσα 25 ἐνεχείρισε αὐτῶν ἐνί. τοῖσι δὲ ἄρα ἐβεβούλευτο κατ' ὁδὸν τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβόντα τὸ παιδίον προσουδίσαι. ἐπεὶ ὧν ἔδωκε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸν λαβόντα τῶν ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ παιδίον, καὶ τὸν φρασθέντα τοῦτο οἰκτός τις ἴσχει ἀποκτείνει, κατοικτίρας 30

δὲ παραδιδού τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ τῷ τρίτῳ, οὕτω τε δι-
 εἰρήνην διὰ πάντων τῶν δέκα παραδιδόμενον, οὐδενὸς
 βουλομένου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὦν ὀπίσω τῇ
 τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἔξω, ἑστέῳτες ἐπὶ
 5 τῶν θυρέων ἀλλήλων ἄπτοντο καταιτιώμενοι καὶ μάλι-
 στα τοῦ πρώτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐποίησε κατὰ τὰ
 δεδομένα, ἐς ὃ δὴ σφι χρόνου ἐγγινομένου ἔδοξε
 αὐτὶς παρελθόντας πάντας τοῦ φόβου μετίσχειν. ἔδει δ'
 δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστεῖν.
 10 ἡ Λάβδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἑστέῳσα πρὸς αὐτῇσι
 τῇσι θυρήσιν· δείσασα δὲ μὴ σφι μεταδόξῃ καὶ τὸ δεύ-
 τερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατα-
 κρύπτει ἐς τὸ ἀφραστότατόν οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς
 κυψέλην, ἐπισταμένη ὥς εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν
 15 ἀπικνεοῖατο, πάντα ἐρευνήσῃν μέλλοιεν· τὰ δὲ καὶ
 ἐγένετο. ἐσελθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι ὥς οὐκ
 ἐφαίνετο, ἔδοκεε ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς
 ἀποπέμψαντας ὥς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι ἐνετεί-
 λαντο. οἱ μὲν δὲ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα· Ἡετίωνι
 20 δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς ἠϋξάνετο, καὶ οἱ διαφυγόντι
 τοῦτον τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην
 Κύψελος οὖνομα ἑτέθη. ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντευο-
 μένῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν Δελ-
 φοῖσι, τῷ πίσυνος γενόμενος ἐπεχείρησέ τε καὶ ἔσχε
 25 Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς ὅδε ἦν·

Ὅλβιος οὗτος ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,
 Κύψελος Ἡετίδης, βασιλεὺς κλειτοῖο Κορίνθου,
 Αὐτὸς καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

τὸ μὲν δὲ χρηστήριον τοῦτο ἦν, τυραννεύσας δὲ ὁ
 30 Κύψελος τοιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς μὲν

Κορινθίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε,
 5 πολλῷ δέ τι πλείστους τῆς ψυχῆς. ἄρξαντος δὲ τούτου
 ἐπὶ τριήκοντα ἔτεα καὶ διαπλέξαντος τὸν βίον εὖ διά-
 δοχός οἱ τῆς τυραννίδος ὁ παῖς Περίανδρος γίνεται.
 ὁ τοίνυν Περίανδρος κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἡπιώτερος 5
 τοῦ πατρός, ἐπεῖτε δὲ ὤμλλησε δι' ἀγγέλων Θρασυ-
 βούλῳ τῷ Μιλήτου τυράννῳ, πολλῷ ἔτι ἐγένετο Κυ-
 ψέλου μαιφονώτερος. πέμψας γὰρ παρὰ Θρασύβουλον
 κήρυκα ἐπυνθάνετο ὄντινα ἂν τρόπον ἀσφαλέστατον
 καταστησάμενος τῶν πρηγμάτων κάλλιστα τὴν πόλιν 10
 ἐπιτροπεύοι. Θρασύβουλος δὲ τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ
 Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος, ἐσβὰς δὲ ἐς ἄρουραν
 ἐσπαρμένην ἄμα τε διεξήιε τὸ λήιον ἐπειρωτέων τε
 καὶ ἀναποδίζων τὸν κήρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ Κορίνθου
 ἄπιξιν, καὶ ἐκόλουε αἰεὶ ὅπως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσταχύων 15
 ὑπερέχοντα, κολούων δὲ ἔρριπτε, ἐς δ' τοῦ ληίου τὸ
 κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον διέφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ.
 διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον καὶ ὑποθέμενος ἔπος οὐδὲν
 ἀποπέμπει τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος
 ἐς τὴν Κόρινθον ἦν πρόθυμος πυνθάνεσθαι τὴν ὑπο- 20
 θήκην ὁ Περίανδρος. ὁ δὲ οὐδὲν οἱ ἔφη Θρασύβουλον
 ὑποθέσθαι, θωμάζειν τε αὐτοῦ παρ' οἶόν μιν ἄνδρα
 ἀποπέμψειε, ὥς παραπλήγᾳ τε καὶ τῶν ἑωυτοῦ σινά-
 μωρον, ἀπηγεόμενος τὰ περ πρὸς Θρασυβούλου ὁπώπεε.
 Περίανδρος δὲ συνελς τὸ ποιηθὲν καὶ νόῳ σχὼν ὥς 25
 οἱ ὑπετίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπερόχους τῶν ἀστῶν
 φρονεῦειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς
 πολιήτας. ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ
 διώκων, Περίανδρος σφεα ἀπετέλεε, μιῇ δὲ ἡμέρῃ ἀπ-
 ἔδυσε πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας διὰ τὴν ἑωυτοῦ 30

γυναῖκα Μέλισσαν. πέμψαντι γάρ οἱ ἐς Θεσπρωτοὺς
 ἐπ' Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νεκρομαντήριον
 παρακαταθήκης περὶ ξεινικῆς οὔτε σημανέειν ἔφη ἡ
 Μέλισσα ἐπιφανείσα οὔτε κατερέειν ἐν τῷ κέεται χώρῳ
 5 ἡ παρακαταθήκη· ῥιγοῦν τε γὰρ καὶ εἶναι γυμνή· τῶν
 γάρ οἱ συγκατέθεψε εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ
 κατακαυνθέντων· μαρτύριον δέ οἱ εἶναι ὡς ἀληθέα ταῦτα
 λέγει, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν τὸν ἵπνον Περίανδρος τοὺς ἄρτους
 ἐπέβαλε. ταῦτα δὲ ὡς ὀπίσω ἀπηγγέλθη τῷ Περιάνδρῳ
 10 (πιστὸν γάρ οἱ ἦν τὸ συμβόλαιον, ὃς νεκρῷ ἐούσῃ
 Μελίσσῃ ἐμίγη), ἰθέως δὴ μετὰ τὴν ἀγγελίην κήρυγμα
 ἐποιήσατο ἐς τὸ Ἥραιον ἐξιέναι πάσας τὰς Κορινθίων
 γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ ὡς ἐς ὄρετὴν ἤισαν κόσμῳ τῷ
 καλλίστῳ χρεώμεναι, ὃ δ' ὑποστήσας τοὺς δορυφόρους
 15 ἀπέδυσέ σφεας πάσας ὁμοίως, τὰς τε ἐλευθέρους καὶ
 τὰς ἀμφιπόλους, συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα Μελίσσῃ
 ἐπευχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δὲ οἱ ποιήσαντι καὶ τὸ
 δεύτερον πέμψαντι ἔφρασε τὸ εἶδωλον τὸ Μελίσσης
 ἐς τὸν κατέθηκε χώρον τοῦ ξείνου τὴν παρακαταθήκην.
 20 τοιοῦτο μὲν ὑμῖν ἐστὶ ἡ τυραννίς, ᾧ Λακεδαιμόνιοι,
 καὶ τοιούτων ἔργων. ἡμέας δὲ τοὺς Κορινθίους τό τε
 αὐτίκα θῶμα μέγα εἶχε ὅτε ὑμέας εἶδομεν μεταπεμπο-
 μένους Ἰππίνῃ, νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως θαυμάζομεν
 λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρόμεθά τε ἐπικαλεόμενοι ὑμῖν
 25 θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς
 τὰς πόλεις. οὐκ ὦν παύσεσθε ἀλλὰ πειρήσεσθε παρὰ
 τὸ δίκαιον κατὰγοντες Ἰππίνῃ· ἴστε ὑμῖν Κορινθίους
 γε οὐ συναινέοντας.

Σωσικλέης μὲν ἀπὸ Κορίνθου πρεσβεύων ἔλεξε 93
 30 τάδε, Ἰππίης δὲ αὐτὸν ἀμείβετο τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας

θεοὺς ἐκείνῳ, ἥ μὲν Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπι-
 ποθήσειν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἤκωσι ἡμέραι αἱ κύ-
 ριαι ἀνιᾶσθαι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἰππίας μὲν τούτοις ἀμεί-
 ψατο οἷά [τε] τοὺς χρησμούς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξεπι-
 στάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων τέως μὲν εἶχον 5
 ἐν ἥσυχίῃ σφέας αὐτούς, ἐπεὶ δὲ Σωσικλέος ἤκουσαν
 εἰπαντος ἐλευθέρως, ἅπας τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας
 αἰρέετο τοῦ Κορινθίου τὴν γνώμην, Λακεδαιμονίοισι
 τε ἐπεμαρτύροντο μὴ ποιεῖν μηδὲν νεώτερον περὶ
 94 πόλιν Ἑλλάδα. οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύσθη, Ἰππία δὲ 10
 ἐνθεῦτεν ἀπελυννομένῳ ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μακε-
 δὼν Ἀνθεμοῦντα, ἐδίδουσιν δὲ Θεσσαλοὶ Ἰωλκόν. ὁ δὲ
 τούτων μὲν οὐδέτερα αἰρέετο, ἀνεχώρησε δὲ ὀπίσω εἰς
 Σίγειον, τὸ εἶλε Πεισίστρατος αἰχμῇ παρὰ Μυτιλη-
 ναίων, κρατήσας δὲ αὐτοῦ κατέστησε τύραννον εἶναι 15
 παῖδα τῶν ἐωντοῦ νόθον Ἠγησίστρατον, γεγονότα ἐξ
 Ἀργείης γυναικός, ὃς οὐκ ἀμαχητὶ εἶχε τὰ παρέλαβε
 παρὰ Πεισιστράτου. ἐπολέμεον γὰρ ἔκ τε Ἀχιλλείου
 πόλιος ὀρμώμενοι καὶ Σιγείου ἐπὶ χρόνον συχνὸν Μυ-
 τιληναῖοί τε καὶ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν ἀπαιτέοντες τὴν 20
 χώραν, Ἀθηναῖοι δὲ οὔτε συγγινωσκόμενοι ἀποδει-
 κνύντες τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεὸν τῆς
 Ἰλιάδος χώρας ἢ οὐ καὶ σφίσι καὶ τοῖσι ἄλλοις, ὅσοι
 Ἑλλήνων συνεπρήξαντο Μενέλεω τὰς Ἑλένης ἀρπαγὰς.
 95 πολεμεόντων δὲ σφεων παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγένετο ἐν 25
 τῇσι μάχησι, ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς συμ-
 βολῆς γενομένης καὶ νικῶντων Ἀθηναίων αὐτὸς μὲν
 φεύγων ἐκφεύγει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἴσχουσιν Ἀθηναῖοι καὶ
 σφεα ἀνεκρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ.
 ταῦτα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλει ποιήσας ἐπιτιθεῖ εἰς Μυτι- 30

λήνην εξαγγελλόμενος τὸ ἔωυτοῦ πάθος Μελανίπῳ
 ἀνδρὶ ἐταίρῳ. Μυτιληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατ-
 ήλλαξε Περίανδρος ὁ Κυψέλου· τούτῳ γὰρ διαιτητῇ
 ἐπετράποντο· κατήλλαξε δὲ ὧδε, νέμεσθαι ἑκατέρους
 5 τὴν ἔχουσι. Σίγειον μὲν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθη-
 ναίοισι. Ἰππίης δὲ ἐπεῖτε ἀπῖκετο ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος 96
 ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν χρῆμα ἐκίνεε, διαβάλλων τε τοὺς
 Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀρταφρένεα καὶ ποιέων ἅπαντα
 ὅπως αἱ Ἀθῆναι γενοίαιτο ὑπ' ἑωυτῷ τε καὶ Δαρείῳ.
 10 Ἰππίης τε δὴ ταῦτα ἐπρησσε καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυθό-
 μενοι ταῦτα πέμπουσι ἐς Σάρδεις ἀγγέλους, οὐκ ἔωντες
 τοὺς Πέρσας πεῖθεσθαι Ἀθηναίων τοῖσι φυγάσι. ὁ δὲ
 Ἀρταφρένης ἐκέλευέ σφεας, εἰ βουλοίαιτο σοοὶ εἶναι,
 καταδέκεσθαι ὀπίσω Ἰππίην. οὐκ ὦν δὴ ἐνεδέκοντο
 15 τοὺς λόγους ἀποφερομένους Ἀθηναῖοι· οὐκ ἐνδεκομέ-
 νοισι δέ σφι ἐδέδοκτο ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῖσι Πέρσῃσι
 πολεμίους εἶναι.

Νομίζουσι δὲ ταῦτα καὶ διαβεβλημένοισι ἐς τοὺς 97
 Πέρσας ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀριστα-
 20 γόρης ὑπὸ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελασθεὶς
 ἐκ τῆς Σπάρτης ἀπῖκετο ἐς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ ἡ πόλις
 τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν
 δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταῦτ' ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ
 περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου
 25 τοῦ Περσικοῦ, ὥς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι
 εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε
 καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὥς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων
 εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκός σφεας εἴη ρύεσθαι δυναμένους
 μέγα. καὶ οὐδὲν ὃ τι οὐκ ὑπίσχετο οἷα κάρτα δεό-
 30 μενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς γὰρ οἶκε εἶναι

εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεομένεια μὲν τὸν
 Λακεδαιμόνιον μῦνον οὐκ οἶός τε ἐγένετο διαβάλλειν,
 τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι
 μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀπο-
 στείλαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτῶν 5
 εἶναι Μελάνθιον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα
 δόκιμον. αὐταὶ δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί
 98 τε καὶ βαρβάροισι. Ἀρισταγόρης δὲ προπλώσας καὶ
 ἀπικόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξευρὼν βούλευμα ἀπ' οὗ
 Ἴωσι μὲν οὐδεμία ἔμελλε ὠφελίῃ ἔσεσθαι (οὐδ' ὧν 10
 οὐδὲ τούτου εἵνεκα ἐποίεε ἀλλ' ὅπως βασιλέα Δαρεῖον
 λυπήσειε), ἐπεμψε ἐς τὴν Φρυγίην ἄνδρα ἐπὶ τοὺς
 Παίονας τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους
 γενομένους ὑπὸ Μεγαβάζου, οἰκόντας δὲ τῆς Φρυγίης
 χῶρόν τε καὶ κώμην ἐπ' ἐωυτῶν, ὃς ἐπειδὴ ἀπίκετο ἐς 15
 τοὺς Παίονας, ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Παῖονες, ἐπεμψέ με
 Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος σωτηρίην ὑποθησό-
 μενον ὑμῖν, ἣν περ βούλησθε πεῖθεσθαι. νῦν γὰρ
 Ἰωνίῃ πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλέως, καὶ ὑμῖν παρέχει
 σφῆζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέραν αὐτῶν· μέχρι μὲν θαλάσσης 20
 αὐτοῖσι ὑμῖν, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἡμῖν ἤδη μελήσει.
 ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παῖονες κάρτα τε ἀσπαστὸν
 ἐποιήσαντο καὶ ἀναλαβόντες παῖδας καὶ γυναῖκας ἀπ-
 ἐδίδρηνσκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δὲ τινες αὐτῶν καὶ κατ-
 ἔμειναν ἀρρωδήσαντες αὐτοῦ. ἐπεῖτε δὲ οἱ Παῖονες 25
 ἀπίκοντο ἐπὶ θάλασσαν, ἐνθεῦτεν ἐς Χίον διέβησαν.
 ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ κατὰ πόδας ἐληλύθεε Περσέων
 ἵππος πολλὴ διώκουσα τοὺς Παίονας· ὥς δὲ οὐ κατ-
 ἔλαβον, ἐπηγγέλλοντο ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι ὅπως
 ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. οἱ δὲ Παῖονες τοὺς λόγους οὐκ 30

ἐνεδέκοντο, ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χίοι σφεας ἐς Λέσβον ἤγαγον, Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν· ἐνθεῦτεν δὲ πεζῇ κομιζόμενοι ἀπίκοντο ἐς Παιονίην.

- Ἀρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο 99
 5 εἴκοσι νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἑρετριέων πέντε τριήρεας, οἷ οὐ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστρατεύοντο ἀλλὰ τὴν αὐτῶν Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδιδόντες (οἱ γὰρ δὴ Μιλήσιοι πρότερον τοῖσι Ἑρετριεῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδέας πόλεμον συνδιήνεικαν, ὅτε περ καὶ Χαλκιδεῦσι
 10 ἀντία Ἑρετριέων καὶ Μιλησίων Σάμιοι ἐβοήθειον), οὗτοι ὧν ἐπεῖτε σφι ἀπίκοντο καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐποιέετο στρατηγὴν ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδις. αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγούς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν
 15 ἑωυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἑρμόφαντον. ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες 100
 ἐς Ἐφεσον πλοῖα μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῶ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιούμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας [τῆς ὁδοῦ]. πορευόμενοι δὲ παρὰ ποτα-
 20 μὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεῖτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἰρέουσι Σάρδις οὐδενός σφι ἀντιωθέντος, αἰρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τᾶλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρούετο αὐτὸς Ἀρταφρένης ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην. τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας 101
 25 σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τόδε. ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῦνες καλάμιναι, ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλάμου εἶχον τὰς ὀροφάς. τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὥς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὼν τὸ πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἄστυ πᾶν.
 30 καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Λυδοὶ τε καὶ ὅσοι Περσέων

ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν ὥστε τὰ
 περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρὸς καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξ-
 ἡλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ
 ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμόν, ὃς σφι ψῆγμα χρυσοῦ κατα-
 φορέων ἐκ τοῦ Τιῶλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ 5
 ἔπειτα ἐς τὸν Ἑρμον ποταμὸν ἐκδιδόϊ, ὃ δὲ ἐς θάλασ-
 σαν· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν
 ἀθροιζόμενοι οἱ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο
 ἀμύνεσθαι. οἱ δὲ Ἴωνες ὀρῶντες τοὺς μὲν ἀμυνομένους
 τῶν πολεμίων, τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολλῷ προσφερο- 10
 μένους ἐξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ ὄρος τὸ Τιῶλον
 καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ
 102 τὰς νέας. καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι
 καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίας θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι
 Πέρσαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἑλλησι ἱρά. 15
 τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἄλνυος ποταμοῦ νομοὺς
 ἔχοντες προπυνθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβοή-
 θεον τοῖσι Λυδοῖσι. καὶ κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι
 ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὐρίσκουσι, ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον
 αἰρέουσιν αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ 20
 Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἐσώθησαν. καὶ πολ-
 λούς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φονεύουσι, ἄλλους τε ὀνομα-
 στούς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδην στρατηγέοντα Ἑρε-
 τριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιοηκότα καὶ
 ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηίου πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ 25
 αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς
 πόλιας.

103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι
 μὲν τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλομένου
 σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρῳ οὐκ ἔφασαν 30

τιμωρήσειν σφι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης
στερηθέντες (οὕτω γάρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δα-
ρείον) οὐδὲν δὴ ἤσσουν τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον
ἐσκευάζοντο. πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον Βυ-
5 ζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλεις πάσας τὰς ταύτη ὑπ'
ἑωντοῖσι ἐποίησαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλή-
σποντον Καρίης τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμ-
μαχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον οὐ βουλο-
μένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδεις, τότε σφι
10 καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθέλονται σφι πάντες 104
προσεγέροντο πλὴν Ἀμαθουσίων· ἀπέστησαν γὰρ καὶ
οὔτοι ὧδε ἀπὸ Μήδων. ἦν Ὀνήσιλος Γόργου μὲν τοῦ
Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ
τοῦ Σιρώμου τοῦ Εὐέλδοντος παῖς. οὗτος ὦν ἦρ πολ-
15 λάκις μὲν καὶ πρότερον τὸν Γόργον παρηγορέετο ἀπ-
ίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, τότε δέ, ὥς καὶ τοὺς Ἴωνας
ἐπύθετο ἀπεστάναι, πάγχυ ἐπικείμενος ἐνῆγε. ὥς δὲ
οὐκ ἔπειθε τὸν Γόργον, ἐνθαυτὰ μιν φυλάξας ἐξελθόντα
τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Ὀνήσιλος ἅμα τοῖσι ἑωντοῦ
20 στασιώτησι ἀπεκλήισε τῶν πυλέων. Γόργος μὲν δὴ
στερηθεὶς τῆς πόλιος ἔφευγε ἐς Μήδους, Ὀνήσιλος δὲ
ἦρχε Σαλαμῖνος καὶ ἀνέπειθε πάντας Κυπρίους συν-
απίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεισε, Ἀμαθου-
σίους δὲ οὐ βουλομένους οἱ πείθεσθαι ἐπολιόρκει
25 προσκατήμενος.

Ὀνήσιλος μὲν νυν ἐπολιόρκει Ἀμαθοῦντα, βασιλέϊ 105
δὲ Δαρείῳ ὥς ἐξαγγέλθη Σάρδεις ἀλούσας ἐμπεπρησθαι
ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέ-
σθαι τῆς συλλογῆς ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι τὸν
30 Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὥς

ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ
εἰδότα ὥς οὗτοί γε οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες, εἰρέ-
σθαι οἵτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ δὲ πυθόμενον
αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα οἰστὸν ἄνω
πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπειναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἡέρα βάλ- 5
λονται εἶπεῖν· ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τείσα-
σθαι, εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων
δείπνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρεῖς ἐκάστοτε εἶπεῖν·
106 Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων. προστάξας δὲ ταῦτα
εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν Μιλήσιον, τὸν δ' 10
Δαρεῖος κατεῖχε χρόνον ἤδη πολλόν· Πυνθάνομαι,
Ἰστιαῖε, ἐπίτροπον τὸν σόν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας,
νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα· ἄνδρας γάρ μοι
ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου ἐπαγαγὼν καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι
τούς δώσοντας ἐμοὶ δίκην τῶν ἐποίησαν, τούτους ἀνα- 15
γνώσας ἅμα ἐκείνοισι ἔπεσθαι Σαρδίων με ἀπεστέρηκε.
νῦν ὦν κῶς τοι ταῦτα φαίνεται ἔχειν καλῶς; κῶς δὲ
ἄνευ τῶν σῶν βουλευμάτων τούτων τι ἐπρήχθη; ὅρα
μὴ ἐξ ὑστέρης σεωντὸν ἐν αἰτῇ σχῆς. εἶπε πρὸς ταῦτα
Ἰστιαῖος· Βασιλεῦ, κοῖτον ἐφθέγγξαις ἔπος; ἐμὲ βουλευῖναι 20
πρήγμα ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἐμελλε λυπηρὸν
ἀνασχῆσιν; τί δ' ἂν ἐπιδιζήμενος ποιέοιμι ταῦτα, τεῦ
δὲ ἐνδεὲς ἐών; τῷ πάρα μὲν πάντα ὅσα περ σοί, πάν-
των δὲ πρὸς σέο βουλευμάτων ἐπακούειν ἀξιεῦμαι.
ἀλλ' εἰ περ τι τοιοῦτο οἷον σὺ εἶρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς 25
ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωυτοῦ βαλλόμενον [πεποιη-
κέναι]. ἀρχὴν δὲ ἔγωγε οὐδὲ ἐνδέχομαι τὸν λόγον,
ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτερον πρήσ-
σουσι περὶ πρήγματα τὰ σά· εἰ δ' ἄρα τι τοιοῦτο
ποιεῖσι καὶ σὺ τὸ ἐὼν ἀκήκοας, ὦ βασιλεῦ, μάθι οἷον 30

πρῆγμα ἐργάσαιο ἐμέ ἀπὸ θαλάσσης ἀνάσπαστον ποιήσας.
 Ἴωνες γὰρ οἴκασι ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γενομένου
 ποιῆσαι τῶν πάλαι ἡμερον εἶχον· ἐμέο δ' ἂν ἐόντος ἐν
 Ἰωνίῃ οὐδεμία πόλις ὑπεκίνησε. νῦν ὧν ὥς τάχος
 5 ἅπες με πορευθῆναι ἐς Ἰωνίην, ἵνα τοι κεῖνά τε πάντα
 καταρτίσω ἐς τῶντὸ καὶ τὸν Μιλήτου ἐπίτροπον τοῦτον
 τὸν ταῦτα μηχανησάμενον ἐγχειρίθεται παραδῶ. ταῦτα
 δὲ κατὰ νόον τὸν σὸν ποιήσας θεοὺς ἐπόμνυμι τοὺς
 βασιλῆους μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσεσθαι τὸν ἔχων
 10 κισθῶνα καταβήσομαι ἐς Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδῶ
 νῆσον τὴν μεγίστην δασμοφόρον ποιήσω. Ἰστιαῖος 107
 μὲν λέγων ταῦτα διέβαλλε, Δαρεῖος δὲ ἐπέιθετο καί
 μιν ἀπίει, ἐντειλάμενος, ἑπεῖαν τὰ ὑπέσχετό οἱ ἐπιτελέα
 ποιήσῃ, παραγίνεσθαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα.

15 Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἀγγελίῃ τε περὶ τῶν Σαρδίῳν παρὰ 108
 βασιλέα ἀνῆκε καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ τὸ τόξον ποιήσας
 Ἰστιαῖῳ ἐς λόγους ἦλθε καὶ Ἰστιαῖος μεμετιμένος ὑπὸ
 Δαρείου ἐκομίζετο ἐπὶ θάλασσαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ
 χρόνῳ ἐγένετο τάδε· πολιορκέοντι τῷ Σαλαμινίῳ Ὀνη-
 20 σίλῳ Ἀμαθουσίου ἐξαγγέλλεται νηυσὶ στρατιὴν πολ-
 λὴν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρτύβιον ἄνδρα Πέρσῃ προσ-
 δόκιμον ἐς τὴν Κύπρον εἶναι. πνθόμενος δὲ ταῦτα
 Ὀνήσιλος κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην ἐπικαλεύ-
 μενός σφεας. Ἴωνες δὲ οὐκ ἐς μακρὴν βουλευσάμενοι
 25 ἦκον πολλῷ στόλῳ. Ἴωνές τε δὴ παρῆσαν ἐς τὴν Κύ-
 προν καὶ οἱ Πέρσαι νηυσὶ διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίης
 ἦσαν ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα περὶ τῇσι δὲ νηυσὶ οἱ Φοί-
 νικες περιέπλεον τὴν ἄκρην αἱ καλεῦνται Κληίδες τῆς
 Κύπρου. τούτου δὲ τοιούτου γινομένου ἔλεξαν οἱ 109
 30 τύραννοι τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες τῶν Ἰώνων τοὺς

στρατηγούς· Ἄνδρες Ἴωνες, αἴρεσιν ὑμῖν δίδομεν
 ἡμεῖς οἱ Κύπριοι ὁκοτέροισι βούλεσθε προσφέρεσθαι,
 [ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι]. εἰ μὲν γὰρ πεζῇ βούλεσθε
 ταχθέντες Περσέων διαπειρᾶσθαι, ὥρη ἂν εἴη ὑμῖν
 ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν τάσσεσθαι πεζῇ, ἡμέας δὲ ἐς 5
 τὰς νέας ἐσβαίνειν τὰς ὑμετέρας Φοίνιξι ἀνταγωνιευ-
 μένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπειρᾶ-
 σθαι, ποιεῖν χρεόν ἐστι ὑμέας, ὁκότερα ἂν δὴ τού-
 των ἔλησθε, ὅπως τὸ κατ' ὑμέας ἔσται ἢ τε Ἴωνίῃ καὶ
 ἡ Κύπρος ἐλευθέρῃ. εἶπαν Ἴωνες πρὸς ταῦτα· Ἡμέας 10
 δὲ ἀπέπεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων φυλάξοντας τὴν
 θάλασσαν, ἀλλ' οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παρα-
 δόντες αὐτοὶ πεζῇ Πέρσῃσι προσφερώμεθα. ἡμεῖς μὲν
 νυν ἐπ' οὗ ἐτάχθημεν, ταύτῃ πειρησόμεθα εἶναι χρη-
 στοί. ὑμέας δὲ χρεόν ἐστι ἀναμνησθέντας οἷα ἐπάσχετε 15
 δουλεύοντες πρὸς τῶν Μήδων, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγα-
 110 θούς. Ἴωνες μὲν τούτοις ἀμείψαντο· μετὰ δὲ ἡκόντων
 ἐς τὸ πεδίου τὸ Σαλαμινίων τῶν Περσέων διέτασσαν
 οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους
 κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀντιτάσσοντες, Σαλαμι- 20
 νίων δὲ καὶ Σολίων ἀπολέξαντες τὸ ἄριστον ἀντέτασσαν
 Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ τῶν Περσέων ἐθε-
 111 λοντῆς ἀντετάσσετο Ὀνήσιλος. ἤλαυνε δὲ ἵππον ὁ
 Ἀρτύβιος δεδιδαγμένον πρὸς ὁπλίτην ἵστασθαι ὀρθόν.
 πυθόμενος ὧν ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος, ἣν γὰρ οἱ ὑπασπι- 25
 στῆς γένος μὲν Κάρ, τὰ δὲ πολέμια κάρτα δόκιμος
 καὶ ἄλλως λήματος πλέος, εἶπε πρὸς τοῦτον· Πυνθά-
 νομαι τὸν Ἀρτυβίου ἵππον ἰστάμενον ὀρθὸν καὶ ποσὶ
 καὶ στόματι κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἂν προσενειχθῇ.
 σὺ ὧν βουλευσάμενος εἶπε αὐτίκα ὁκότερον βούλει 30

φυλάξας πλήξαι, εἴτε τὸν ἵππον εἴτε αὐτὸν Ἀρτύβιον.
εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ ὀπέων αὐτοῦ· Ὡ βασιλεῦ, ἔτοιμος
μὲν ἐγὼ εἰμι ποιέειν καὶ ἀμφοτέρω καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν
καὶ πάντως τὸ ἂν σὺ ἐπιτάσῃς· ὥς μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ
5 εἶναι τοῖσι σοῖσι πρήγμασι προσφερέστερον, φράσω.
βασιλέα μὲν καὶ στρατηγὸν χρεὸν εἶναι φημι βασιλεῖ
τε καὶ στρατηγῷ προσφέρεσθαι· ἦν τε γὰρ κατέλῃς
ἄνδρα στρατηγόν, μέγα τοι γίνεται, καὶ δεύτερα, ἦν
σὲ ἐκεῖνος, τὸ μὴ γένοιτο, ὑπὸ ἀξιοχρέου καὶ ἀπο-
10 θανεῖν ἡμίσεα συμφορὴ· ἡμέας δὲ τοὺς ὑπηρέτας ἐτέ-
ροισί τε ὑπηρέτησι προσφέρεσθαι καὶ πρὸς ἵππον· τοῦ
σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβηθῇς· ἐγὼ γὰρ τοι ὑπο-
δέχομαι μὴ μιν ἄνδρὸς ἔτι γε μηδενὸς στήσεσθαι ἐν-
αντίον. ταῦτα εἶπε, καὶ μεταντίκα συνέμισγε τὰ στρα- 112
15 τόπεδα πεζῇ καὶ νηυσί· νηυσὶ μὲν νυν Ἴωνες ἄκροι
γενόμενοι ταύτην τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλοντο τοὺς Φοί-
νικας, καὶ τούτων Σάμιοι ἡρίστευσαν· πεζῇ δέ, ὥς
συνῆλθε τὰ στρατόπεδα, συμπεσόντες ἐμάχοντο. κατὰ
δὲ τοὺς στρατηγοὺς ἀμφοτέρους τάδε ἐγένετο· ὥς προσ-
20 εφέρετο πρὸς τὸν Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ τοῦ ἵππου
κατήμενος, ὁ Ὀνήσιλος κατὰ συνεθήκατο τῷ ὑπασπιστῇ
παίει προσφερόμενον [αὐτὸν] τὸν Ἀρτύβιον· ἐπιβαλόντος
δὲ τοῦ ἵππου τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα,
ἐνθαῦτα ὁ Κὰρ δρεπάνῳ πλήξας ἀπαράσσει τοῦ ἵππου
25 τοὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ στρατηγὸς τῶν Περ-
σέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ· μαχομένων 113
δὲ καὶ τῶν ἄλλων Στησήνωρ, τύραννος ἐὼν Κουρίου,
προδιδού ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν περὶ ἑαυτὸν οὐ σμι-
κρὴν. οἱ δὲ Κουριέες οὗτοι λέγονται εἶναι Ἀργείων
30 ἄποικοι. προδόντων δὲ τῶν Κουριέων αὐτίκα καὶ τὰ

- Σαλαμινίων πολεμιστήρια ἄρματα τῶντὸ τοῖσι Κου-
 ριεῦσι ἐποίεον. γινομένων δὲ τούτων κατυπέριεροι
 ἦσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων. τετραμμένον δὲ τοῦ
 στρατοπέδου ἄλλοι τε ἔπεσον πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Ὀνή-
 σιλὸς τε ὁ Χέρσιος, ὅς περ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν 5
 ἐπρηξε, καὶ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκνυρος ὁ Φιλο-
 κύπρου, Φιλοκύπρου δὲ τούτου τὸν Σόλων ὁ Ἀθηναῖος
 ἀπικόμενος ἐς Κύπρον ἐν ἔπεσι αἶνεσε τυράννων μάλι-
 114 στα. Ὀνησίλου μὲν νυν Ἀμαθούσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρ-
 κησε, ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἐκόμισαν ἐς Ἀμαθούντα 10
 καὶ μιν ἀνεκρέμασαν ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης
 δὲ τῆς κεφαλῆς καὶ ἤδη ἐούσης κοίλης ἐσμὸς μελισ-
 σέων ἐσθὺς ἐς αὐτὴν κηρίων μιν ἐνέπλησε. τούτου
 δὲ γενομένου τοιούτου (ἐχρέωντο γὰρ περὶ αὐτῆς οἱ
 Ἀμαθούσιοι) ἐμαντεύθη σφι τὴν μὲν κεφαλὴν κατ- 15
 ελόντας θάψαι, Ὀνησίλῳ δὲ θύειν ὥς ἥρῳι ἀνὰ πᾶν
 ἔτος, καὶ σφι ποιεῦσι ταῦτα ἅμεινον συνοίσεσθαι.
 115 Ἀμαθούσιοι μὲν νυν ἐποίεον ταῦτα καὶ τὸ μέχρι
 ἐμεῦ, Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχῆσαντες ἐπεῖτε
 ἔμαθον τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα καὶ 20
 τὰς πόλεις τῶν Κυπρίων πολιορκευμένας τὰς ἄλλας
 πλὴν Σαλαμῖνος, ταύτην δὲ Γόργῳ τῷ προτέρῳ βασιλεῖ
 τοὺς Σαλαμινίους παραδόντας, αὐτίκα μαθόντες οἱ
 Ἴωνες ταῦτα ἀπέπλεον ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν
 Κύπρῳ πόλεων ἀντέσχε χρόνον ἐπὶ πλείστον πολιορ- 25
 κευμένη Σόλοι, τὴν πέριξ ὑπορύσσοντες τὸ τεῖχος
 πέμπτῳ μηνὶ εἶλον οἱ Πέρσαι.
- 116 Κύπριοι μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐλεύθεροι γενόμενοι
 αὐτὶς ἐκ νέης κατεδεδούλωντο. Δαυρίσης δὲ ἔχων Δα-
 ρείου θυγατέρα καὶ Ὑραίης τε καὶ Ὀτάνης, ἄλλοι 30

Πέρσαι στρατηγοί, ἔχοντες καὶ οὗτοι Δαρείου θυγα-
 τέρας, ἐπιδιώξαντες τοὺς ἐς Σάρδεις στρατευσαμένους
 Ἰώνων καὶ ἐσαράξαντές σφεας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ
 ὡς ἐπεκράτησαν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπιδιελόμενοι τὰς πόλεις
 5 ἐπόρθεον. Δαυρίσης μὲν τραπόμενος πρὸς τὰς ἐν 117
 Ἑλλησπόντῳ πόλεις εἶλε μὲν Δάρδανον, εἶλε δὲ Ἀβυδὸν
 τε καὶ Περκώτην καὶ Λάμψακον καὶ Παισόν· ταύτας
 μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη αἴρεε, ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύνοντί
 οἱ ἐπὶ Πάριον πόλιν ἦλθε ἀγγελίη τοὺς Κᾶρας τῷτο
 10 Ἰωσι φρονήσαντας ἀπεστάναι ἀπὸ Περσέων. ἀποστρέ-
 ψας ὧν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ἤλαυνε τὸν στρατὸν ἐπὶ
 τὴν Καρίην. καὶ κως ταῦτα τοῖσι Καροῖ ἐξαγγέλθη 118
 πρότερον ἢ τὸν Δαυρίσην ἀπικέσθαι. πυθόμενοι δὲ
 οἱ Κᾶρες συνελέγοντο ἐπὶ Λευκάς τε στήλας καλο-
 15 μένας καὶ ποταμὸν Μαρσύην, ὃς ῥέων ἐκ τῆς Ἰδριάδος
 χώρας ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ. συλληχθέντων δὲ
 τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα ἐγίνοντο βουλαὶ ἄλλαι τε πολλαὶ
 καὶ ἀρίστη γε δοκέουσα εἶναι ἔμοι Πιξωδάρου τοῦ
 Μανσσώλλου ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς τοῦ Κιλικίων βασι-
 20 λέος Συεννέσιος εἶχε θυγατέρα. τούτου τοῦ ἀνδρὸς
 ἡ γνώμη ἔφερε διαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κᾶρας
 καὶ κατὰ νώτου ἔχοντας τὸν ποταμὸν οὕτω συμβάλ-
 λειν, ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες αὐτοῦ
 τε μένιν ἀναγκαζόμενοι γινοίαιτο ἔτι ἀμείνονες τῆς
 25 φύσιος. αὕτη μὲν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι
 Πέρσῃσι κατὰ νώτου γίνεσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλ-
 λον ἢ σφίσι, δηλαδὴ ἦν φυγὴ τῶν Περσέων γένηται
 καὶ ἐσσωθέωσι τῇ συμβολῇ, ὥς οὐκ ἀπονοστήσουσι ἐς
 τὸν ποταμὸν ἐσπίπτοντες. μετὰ δὲ παρεόντων καὶ 119
 30 διαβάντων τὸν Μαίανδρον τῶν Περσέων ἐνθαῦτα ἐπὶ

τῷ Μαρσύνῃ ποταμῷ συνέβαλόν τε τοῖσι Πέρσησι οἱ
 Κᾶρες καὶ μάχην ἐμαχέσαντο ἰσχυρὴν καὶ ἐπὶ χρόνον
 πολλόν, τέλος δὲ ἐσώθησαν διὰ πλῆθος. Περσέων
 μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχιλίους, Καρῶν δὲ ἐς
 μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ διαφυγόντες αὐτῶν κατειλή- 5
 θησαν ἐς Λάβραυνδα ἐς Διδὸς στρατίου ἱρόν, μέγα τε
 καὶ ἄγιον ἄλσος πλατανίστων. μῦνοι δὲ τῶν ἡμεῖς
 ἴδμεν Κᾶρές εἰσι οἱ Διδὸς στρατίῳ θυσίας ἀνάγουσι.
 κατειληθέντες δὲ ὧν οὔτοι ἐνθαῦτα ἐβουλευόντο περὶ
 σωτηρίας, ὁκότερα ἢ παραδόντες σφέας αὐτοὺς Πέρ- 10
 σῃσι ἢ ἐκλιπόντες τὸ παράπαν τὴν Ἀσίην ἄμεινον
 120 πρήξουσι. βουλευομένοισι δέ σφι ταῦτα παραγίνον-
 ται βοηθέοντες Μιλήσιοί τε καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι.
 ἐνθαῦτα δὲ τὰ μὲν πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλευόντο
 μετήκαν, οἱ δὲ αὐτὶς πολεμέειν ἐξ ἀρχῆς ἀρτέοντο. 15
 καὶ ἐπιούσι τε τοῖσι Πέρσησι συμβάλλουσι καὶ μαχε-
 σάμενοι ἐπὶ πλεῦν ἢ πρότερον ἐσώθησαν· πεσόν-
 των δὲ τῶν πάντων πολλῶν μάλιστα Μιλήσιοι ἐπλή-
 121 γησαν. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ τρωμα ἀνέλαβόν τε καὶ
 ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες. πυθόμενοι γὰρ ὥς στρα- 20
 τεύεσθαι ὁρμέεται οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλεις σφέων,
 ἐλόχησαν τὴν ἐν Πηδάσῳ ὁδόν, ἐς τὴν ἐμπεσόντες
 οἱ Πέρσαι νυκτὸς διεφθάρησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ
 στρατηγοὶ αὐτῶν, Δαυρίσης καὶ Ἀμόργης καὶ Σισι-
 μάκης· σὺν δέ σφι ἀπέθανε καὶ Μύρσος ὁ Γύγεω. 25
 τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγεμὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἴβα-
 νώλλιος ἀνὴρ Μυλασεύς. οὔτοι μὲν νυν τῶν Περ-
 122 σέων οὕτω διεφθάρησαν, Ὀτρίης δὲ καὶ αὐτὸς ἐὼν
 τῶν ἐπιδιωξάντων τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους
 Ἰώνων, τραπόμενος ἐς τὴν Προποντίδα εἶλε Κίον τὴν 30

Μυσίην. ταύτην δὲ ἐξελών, ὥς ἐπύθετο τὸν Ἑλλη-
 σποντον ἐκλειοιπέναι Δαυρίσην καὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ
 Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα ἐπὶ τὸν Ἑλλη-
 σποντον ἦγε τὸν στρατόν, καὶ εἴλε μὲν Αἰολέας πάντας
 5 ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἴλε δὲ Γέργιθας τοὺς ὑπο-
 λειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν. αὐτός τε Ὑμαίης
 αἰρέων ταῦτα τὰ ἔθνεα νούσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τρωάδι.
 οὗτος μὲν δὴ οὕτω ἐτελεύτησε, Ἀρταφρένης δὲ ὁ 123
 Σαρδίῳ ὑπαρχος καὶ Ὀτάνης ὁ τρίτος στρατηγὸς
 10 ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν προσεχέα Αἰολίδα
 στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μὲν νυν Κλαζομενᾶς αἰρέουσι,
 Αἰολέων δὲ Κύμην. ἀλίσκομένων δὲ τῶν πολίων, ἣν 124
 γάρ, ὥς διέδεξε, Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ
 ἄκρος, ὃς ταράξας τὴν Ἰωνίην καὶ ἐγκερασάμενος
 15 πρῆγματα μεγάλα δρησμὸν ἐβούλενε ὀρέων ταῦτα·
 πρὸς δέ οἱ καὶ ἀδύνατα ἐφάνη βασιλέα Δαρεῖον ὑπερ-
 βαλέσθαι· πρὸς ταῦτα δὴ ὦν συγκαλέσας τοὺς συ-
 στασιώτας ἐβουλεύετο, λέγων ὥς ἄμεινον σφίσι εἶη
 κρησφύγετόν τι ὑπάρχον εἶναι, ἣν ἄρα ἐξωθέωνται ἐκ
 20 τῆς Μιλήτου, εἴτε δὴ ὦν ἐς Σαρδῶ ἐκ τοῦ τόπου
 τούτου ἄγοι ἐς ἀποικίην, εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἡδω-
 νῶν, τὴν Ἰστιαῖος ἐτείχεε παρὰ Δαρείου δωρεὴν λα-
 βῶν. ταῦτα ἐπειρώτα ὁ Ἀρισταγόρης. Ἐκαταίου μὲν 125
 νυν τοῦ Ἡγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τούτων μὲν
 25 ἐς οὐδετέρην στέλλειν ἔφερε ἡ γνώμη, ἐν Λέρῳ δὲ
 τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἣν
 ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτα δὲ ἐκ ταύτης ὀρμώ-
 μενον κατελεύσεσθαι ἐς τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ 126
 Ἐκαταῖος συνεβούλεψε, αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πλείστη
 30 γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ

Μίλητον ἐπιτρέπει Πυθαγόρη ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δο-
κίμῳ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πάντα τὸν βουλόμενον
ἔπλεε ἐς τὴν Θρηίκην καὶ ἔσχε τὴν χώραν ἐπ' ἣν
ἑστάλη. ἐκ δὲ ταύτης ὁρμώμενος ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηί-
κων αὐτὸς τε ὁ Ἀρισταγόρης καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, 5
πόλιν περικατήμενος καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων
ὑποσπόνδων ἐξιέναι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΚΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΡΑΤΩ.

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣ μέν νυν Ἰωνίην ἀποστήσας οὕτω 1
τελευτᾷ, Ἰστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμετιμένος
ὑπὸ Δαρείου παρῆν ἐς Σάρδις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν
ἐκ τῶν Σούσων εἶρετο Ἀρταφρένης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος
5 κατὰ κοῖόν τι δοκέει Ἴωνας ἀπεστάναι· ὁ δὲ οὔτε
εἰδέναι ἔφη ἐθώμαξέ τε τὸ γεγονὸς ὥς οὐδὲν δῆθεν
τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Ἀρτα-
φρένης ὁρέων αὐτὸν τεχνάζοντα εἶπε, εἰδὼς τὴν ἀτρε-
κείην τῆς ἀποστάσιος· Οὕτω τοι, Ἰστιαῖε, ἔχει κατὰ
10 ταῦτα τὰ πρήγματα· τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σύ,
ὑπεδήσατο δὲ Ἀρισταγόρης. Ἀρταφρένης μὲν ταῦτα ἐς 2
τὴν ἀπόστασιν ἔχοντα εἶπε, Ἰστιαῖος δὲ δείσας ὥς συν-
ιέντα Ἀρταφρένεα ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα
ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασιλέα Δαρεῖον ἐξηπατηκῶς·
15 ὃς Σαρδῶ νῆσον τὴν μεγίστην ὑποδεξάμενος κατεργά-
σεσθαι ὑπέδυνε τῶν Ἰόνων τὴν ἡγεμονίην τοῦ πρὸς
Δαρεῖον πολέμου. διαβὰς δὲ ἐς Χίον ἐδέσθη ὑπὸ Χίων,
καταγνωσθεὶς πρὸς αὐτῶν νεώτερα πρήσσειν πρήγματα
ἐς αὐτοὺς ἐκ Δαρείου. μαθόντες μέντοι οἱ Χῖοι τὸν
20 πάντα λόγον, ὥς πολέμιος εἴη βασιλεῖ, ἔλυσαν αὐτόν.

3 ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτώμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἰστιαῖος
 κατ' ὃ τι προθύμως οὕτω ἐπέστειλε τῷ Ἀρισταγόρῃ
 ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος καὶ κακὸν τοσοῦτον εἶη Ἴωνας
 ἐξεργασμένος, τὴν μὲν γενομένην αὐτοῖσι αἰτίην οὐ
 μάλα ἐξέφαινε, ὁ δὲ ἔλεγέ σφι ὥς βασιλεὺς Δαρεῖος 5
 ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας ἐν τῇ Ἰωνίῃ
 κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ τούτων εἵνεκα
 ἐπιστείλλει. οὐδέν τι πάντως ταῦτα βασιλέος βουλευ-
 4 σαμένου ἐδειμάτου τοὺς Ἴωνας. μετὰ δὲ ὁ Ἰστιαῖος
 δι' ἄγγέλου ποιούμενος Ἑρμίππου ἀνδρὸς Ἀταρνείτῳ 10
 τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐούσι Περσέων ἐπεμπε βιβλία ὥς
 προλελεσχηνευμένων αὐτῷ ἀποστάσιος πέρι. ὁ δὲ Ἑρ-
 μιππος πρὸς τοὺς μὲν ἀπεπέμφθη, οὐ διδοῖ, φέρων δὲ
 ἐνεχείρισε τὰ βιβλία Ἀρταφρένῃ. ὁ δὲ μαθὼν ἅπαν
 τὸ γινόμενον ἐκέλευε τὸν Ἑρμιππον τὰ μὲν παρὰ τοῦ 15
 Ἰστιαίου δοῦναι φέροντα τοῖσί περ ἔφερε, τὰ δὲ ἄμοι-
 βαῖα τὰ παρὰ τῶν Περσέων ἀντιπεμπόμενα Ἰστιαίῳ
 ἑωυτῷ δοῦναι. τούτων δὲ γενομένων φανερῶν ἀπ-
 5 ἔκτεινε ἐνθαῦτα πολλοὺς Περσέων ὁ Ἀρταφρένης. περὶ
 Σάρδιδος μὲν δὴ ἐγίνετο ταραχή, Ἰστιαῖον δὲ ταύτης 20
 ἀποσφαλέντα τῆς ἐλπίδος Χίοι κατήγον ἐς Μίλητον,
 αὐτοῦ Ἰστιαίου δεηθέντος. οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι
 ἀπαλλαχθέντες καὶ Ἀρισταγόρῳ οὐδαμῶς πρόθυμοι
 ἦσαν ἄλλον τύραννον δέκεσθαι ἐς τὴν χώραν, οἷά [τε]
 ἔλευθερίης γευσάμενοι. καὶ δὴ νυκτὸς γὰρ εὐούσης 25
 βίῃ ἐπειρᾶτο κατιῶν ὁ Ἰστιαῖος ἐς τὴν Μίλητον, τιτρώ-
 σκεται τὸν μηρὸν ὑπὸ τευ τῶν Μιλησίων. ὁ μὲν δὴ
 ὥς ἀπωστὸς τῆς ἑωυτοῦ γίνεται, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς
 τὴν Χίον· ἐνθεῦτεν δέ, οὐ γὰρ ἔπειθε τοὺς Χίους
 ὥστε ἑωυτῷ δοῦναι νέας, διέβη ἐς Μυτιλήνην καὶ 30

ἔπεισε Λεσβίους δοῦναί οἱ νέας. οἱ δὲ πληρώσαντες
ὀκτὼ τριήρεας ἔπλεον ἅμα Ἰστιαίῳ ἐς Βυζάντιον, ἐν-
θαῦτα δὲ ἰζόμενοι τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ἐκπλεύσας τῶν
νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἢ ὅσοι αὐτῶν Ἰστιαίῳ ἔφασαν
6 ἔτοιμοι εἶναι πεῖθεσθαι.

Ἰστιαῖος μὲν νυν καὶ Μυτιληναῖοι ἐποίησιν ταῦτα· 6
ἐπὶ δὲ Μίλητον αὐτὴν ναυτικὸς πολλὸς καὶ πεζὸς ἦν
στρατὸς προσδόκιμος· συστραφέντες γὰρ οἱ στρατηγοὶ
τῶν Περσέων καὶ ἐν ποιήσαντες στρατόπεδον ἤλαννον
10 ἐπὶ τὴν Μίλητον, τὰλλα πολίσματα περὶ ἐλάσσοнос
ποιησάμενοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ Φοίνικες μὲν ἦσαν προ-
θυμότατοι, συνεστρατεύοντο δὲ καὶ Κύπριοι νεωστὶ
κατεστραμμένοι καὶ Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. οἱ μὲν 7
δὴ ἐπὶ τὴν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην ἐστράτευον,
15 Ἴωνες δὲ πυνθανόμενοι ταῦτα ἔπεμπον προβούλους
σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον. ἀπικομένοισι δὲ τούτοισι
ἐς τοῦτον τὸν χῶρον καὶ βουλευομένοισι ἔδοξε πεζὸν
μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξουν Πέρσῃσι, ἀλλὰ τὰ
τείχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πλη-
20 ροῦν ὑπολειπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας
δὲ συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην προναυμαχή-
σοντας Μιλήτου· ἢ δὲ Λάδη ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ
πόλει τῇ Μιλησίων κειμένη. μετὰ δὲ ταῦτα πεπληρω- 8
μένησι τῇσι νηυσὶ παρῆσαν οἱ Ἴωνες, σὺν δὲ σφι καὶ
25 Αἰολέων οἳ Λέσβον νέμονται· ἐτάσσοντο δὲ ὧδε· τὸ
μὲν πρὸς τὴν ἡῶ εἶχον κέρας αὐτοὶ Μιλήσιοι, νέας
παρεχόμενοι ὀγδώκοντα· εἶχοντο δὲ τούτων Πριηνέες
δυώδεκα νηυσὶ καὶ Μυήσιοι τρισὶ νηυσί, Μυησίων δὲ
Τήιοι εἶχοντο ἑπτακαίδεκα νηυσί, Τηίων δὲ εἶχοντο
30 Χίοι ἑκατὸν νηυσί· πρὸς δὲ τούτοισι Ἐρυθραῖοί τε

ἐτάσσοντο καὶ Φωκαῖες, Ἑρυνθραῖοι μὲν ὀκτὼ νέας
 παρεχόμενοι, Φωκαῖες δὲ τρεῖς· Φωκαῖέων δὲ εἶχοντο
 Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο
 ἔχοντες τὸ πρὸς ἐσπέρην κέρας Σάμιοι ἐξήκοντα νηυσί.
 πάντων δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγένετο τρεῖς 5
 9 καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσiai τριήρεις. αὗται μὲν
 Ἰώνων ἦσαν, τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τῶν νεῶν
 ἦσαν ἑξακόσiai. ὥς δὲ καὶ αὗται ἀπίκατο πρὸς τὴν
 Μιλησίην καὶ ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐνθαῦτα οἱ
 Περσέων στρατηγοὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰάδων 10
 νεῶν καταρρώδησαν μὴ οὐ δυνατοὶ γένωνται ὑπερβαλέ-
 σθαι, καὶ οὕτω οὔτε τὴν Μίλητον οἰοί τε ἔωσι ἐξελεῖν
 μὴ οὐκ ἔόντες ναυκράτορες, πρὸς τε Δαρείου κινδυ-
 νεύσωσι κακὸν τι λαβεῖν. ταῦτα ἐπιλεγόμενοι συλ-
 λέξαντες τῶν Ἰώνων τοὺς τυράννους, οἱ ὑπ' Ἀριστα- 15
 γόρεω μὲν τοῦ Μιλησίου καταλυθέντες τῶν ἀρχέων
 ἔφευγον ἐς Μήδους, ἐτύγγανον δὲ τότε συστρατευό-
 μενοι ἐπὶ τὴν Μίλητον, τούτων τῶν ἀνδρῶν τοὺς
 παρεόντας συγκαλέσαντες ἔλεγόν σφι τάδε· Ἄνδρες
 Ἰῶνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιήσας φανήτω τὸν βασι- 20
 λέος οἶκον· τοὺς γὰρ ἑωυτοῦ ἕκαστος ὑμέων πολιήτας
 πειράσθω ἀποσχίζων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ. προῖ-
 σχόμενοι δὲ ἐπαγγεῖλασθε τάδε, ὥς πείσονται τε ἄχαρι
 οὐδὲν διὰ τὴν ἀπόστασιν, οὐδέ σφι οὔτε τὰ ἱρὰ οὔτε
 τὰ ἴδια ἐμπεπρήσεται, οὐδὲ βιαιότερον ἔξουσιν οὐδὲν ἢ 25
 πρότερον εἶχον· εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσουσι, οἱ δὲ
 πάντως διὰ μάχης ἐλεύσονται, τάδε ἤδη σφι λέγετε
 ἐπηρεάζοντες, τὰ περ σφέας κατέξει, ὥς ἐσσωθέντες τῇ
 μάχῃ ἑξανδραποδιεῦνται καὶ ὥς σφεων τοὺς παῖδας
 ἑκτομίας ποιήσομεν, τὰς δὲ παρθένους ἀνασπάστους ἐς 30

Βάκτρα, καὶ ὥς τὴν χώραν ἄλλοισι παραδώσομεν. οἱ 10
 μὲν δὴ ἔλεγον τάδε, τῶν δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι δι-
 έπεμπον νυκτὸς ἕκαστος ἐς τοὺς ἑωυτοῦ ἐξαγγελλόμενος.
 οἱ δὲ Ἴωνες, ἐς τοὺς καὶ ἀπίκοντο αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι,
 5 ἀγνωμοσύνη τε διεχρέωντο καὶ οὐ προσίεντο τὴν προ-
 δοσίην, ἑωυτοῖσι δὲ ἕκαστοι ἐδόκεον μούνοισι ταῦτα
 τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. ταῦτα μὲν νυν ἰδέως
 ἀπικομένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν Περσέων ἐγίνετο·
 μετὰ δὲ τῶν Ἰώνων συλληχθέντων ἐς τὴν Λάδην ἐγί- 11
 10 νοντο ἀγοραί, καὶ δὴ κού σφι καὶ ἄλλοι ἡγορόωντο,
 ἐν δὲ δὴ καὶ ὁ Φωκαιεύς [στρατηγὸς] Διονύσιος λέγων
 τάδε· Ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα,
 ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροισι ἢ δούλοισι, καὶ
 τούτοισι ὥς δρηπέτησι· νῦν ὦν ὑμεῖς ἦν μὲν βούλησθε
 15 τालαιπωρίας ἐνδέκεσθαι, τὸ παραχρῆμα μὲν πόνος ὑμῖν
 ἔσται, οἷοί τε δὲ ἔσεσθε ὑπερβαλόμενοι τοὺς ἐναντίους
 εἶναι ἐλεύθεροι· εἰ δὲ μαλακίῃ τε καὶ ἀταξίῃ διαχρή-
 σησθε, οὐδεμίαν ὑμέων ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ δώσειν ὑμέας
 δίκην βασιλεῖ τῆς ἀποστάσιος. ἀλλ' ἐμοὶ τε πεῖθεσθε
 20 καὶ ἐμοὶ ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε· καὶ ὑμῖν ἐγώ, θεῶν
 τὰ ἴσα νεμόντων, ὑποδέχομαι ἢ οὐ συμμείξειν τοὺς πο-
 λεμίους ἢ συμμίσγοντας πολλὸν ἐλασσώσεσθαι. ταῦτα 12
 ἀκούσαντες οἱ Ἴωνες ἐπιτρέπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διο-
 νυσίῳ. ὁ δὲ ἀνάγων ἕκαστοτε ἐπὶ κέρως τὰς νέας, ὅπως
 25 τοῖσι ἐρέτῃσι χρῆσαιτο διέκπλοον ποιεύμενος τῇσι νηυσὶ
 δι' ἀλλήλων καὶ τοὺς ἐπιβάτας ὀπλίσειε, τὸ λοιπὸν τῆς
 ἡμέρης τὰς νέας ἔχεσκε ἐπ' ἀγκυρέων, παρεῖχε τε τοῖσι
 Ἴωσι πόνον δι' ἡμέρης. μέχρι μὲν νυν ἡμερέων ἑπτὰ
 ἐπεΐθοντό τε καὶ ἐποίεν τὸ κελευόμενον, τῇ δὲ ἐπὶ
 30 ταύτῃσι οἱ Ἴωνες, οἷα ἀπαθέες ἐόντες πόνων τοιούτων

τετραμένονι τε ταλαιπωρήσιν τε καὶ ἡλίῳ, ἔλεξαν πρὸς
 ἑωυτοὺς τάδε· Τίνα δαιμόνων παραβάντες τάδε ἀνα-
 πίμπλαμεν; οἵτινες παραφρονήσαντες καὶ ἐκπλώσαντες
 ἐκ τοῦ νόου ἀνδρὶ Φωκαίῃ ἀλαζόνι, παρεχομένῳ νέας
 τρεῖς, ἐπιτρέψαντες ἡμέας αὐτοὺς ἔχομεν· ὁ δὲ παρα- 5
 λαβὼν ἡμέας λυμαίνεται λύμῃσι ἀνηκέστοισι, καὶ δὴ
 πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νούσους πεπτῶκασι, πολλοὶ δὲ
 ἐπίδοξοι τῶντ' οὗτο πείσεσθαι· πρό τε τούτων τῶν
 κακῶν ἡμῖν γε κρέσσον καὶ ὅ τι ὦν ἄλλο παθεῖν ἐστι,
 καὶ τὴν μέλλουσαν δουλητὴν ὑπομεῖναι ἥτις ἐσται, μᾶλ- 10
 λον ἢ τῇ παρεούσῃ συνέχεσθαι. φέρετε, τοῦ λοιποῦ
 μὴ πειθώμεθα αὐτοῦ. ταῦτα ἔλεξαν, καὶ μετὰ ταῦτα
 αὐτίκα πείθεσθαι οὐδεὶς ἤθελε, ἀλλ' οἷα στρατιῇ σκη-
 νὰς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ ἐσκηνητροφέοντο καὶ ἐσ-
 βαίνειν οὐκ ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας οὐδ' ἀναπειρᾶσθαι. 15

13 μαθόντες δὲ ταῦτα γινόμενα ἐκ τῶν Ἰώνων οἱ στρα-
 τηγοὶ τῶν Σαμίων, ἐνθαῦτα δὴ παρ' Αἰάκεος τοῦ
 Συλοσῶντος κείνους τοὺς πρότερον ἔπεμπε λόγους
 Αἰάκης κελευόντων τῶν Περσέων, δεόμενός σφεν ἐκ-
 λιπεῖν τὴν Ἰώνων συμμαχίην, οἱ Σάμιοι ὦν ὁρῶντες 20
 ἐοῦσαν ἅμα μὲν ἀταξίην πολλὴν ἐκ τῶν Ἰώνων ἐδέ-
 κοντο τοὺς λόγους, ἅμα δὲ κατεφαίνετό σφι εἶναι
 ἀδύνατα τὰ βασιλέος πρήγματα ὑπερβαλέσθαι, εὖ γε
 ἐπιστάμενοι ὥς εἰ καὶ τὸ παρεὸν ναυτικὸν ὑπερβα-
 λοῖατο [τὸν Δαρεῖον], ἄλλο σφι παρέσται πενταπλή- 25
 σιον. προφάσιος ὦν ἐπιλαβόμενοι, ἐπεῖτε τάχιστα εἶδον
 τοὺς Ἴωνας ἀρνευμένους εἶναι χρηστούς, ἐν κέρδει
 ἐποιεῦντο περιποιῆσαι τὰ τε ἱρὰ τὰ σφέτερα καὶ τὰ
 ἴδια. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ' ὅτεν τοὺς λόγους ἐδέκοντο
 [οἱ Σάμιοι], παῖς μὲν ἦν Συλοσῶντος τοῦ Αἰάκεος, 30

τύραννος δὲ ἔων Σάμου ὑπὸ τοῦ Μιλησίου Ἀριστα-
 γόρεω ἀπεστέρητο τὴν ἀρχὴν κατὰ περ οἱ ἄλλοι τῆς
 Ἰωνίης τύραννοι. τότε ὦν ἐπεὶ ἐπέπλεον οἱ Φοίνικες, 14
 οἱ Ἰῶνες ἀντανῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας [ἐπὶ κέρας], ὥς
 5 δὲ καὶ ἀγχοῦ ἐγίνοντο καὶ συνέμισγον ἀλλήλοισι, τὸ
 ἐνθεῦτεν οὐκ ἔχω ἀτρεκέως συγγράψαι οἷ τινες τῶν
 Ἰώνων ἐγένοντο ἄνδρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ ἐν τῇ ναυμα-
 χίᾳ ταύτῃ· ἀλλήλους γὰρ καταιτιῶνται. λέγονται δὲ
 Σάμιοι ἐνθαῦτα κατὰ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν Αἰάκεια
 10 ἀράμενοι τὰ ἱστία ἀποπλῶσαι ἐκ τῆς τάξιος ἐς τὴν
 Σάμον, πλὴν ἑνδεκα νεῶν. τούτων δὲ οἱ τριήραρχοι
 παρέμενον καὶ ἐνανυμάχουν ἀνηκουστήσαντες τοῖσι στρα-
 τηγοῖσι· καὶ σφι τὸ κοινὸν τὸ Σαμίων ἔδωκε διὰ τοῦτο
 τὸ προῆγμα ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι πατρόθεν ὥς ἀνδράσι
 15 ἀγαθοῖσι γενομένοισι, καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ
 ἀγορῇ. ἰδόμενοι δὲ καὶ Λέσβιοι τοὺς προσεχέας φεύ-
 γοντας τῶντὸ ἐποίησαν τοῖσι Σαμίοισι· ὥς δὲ καὶ οἱ
 πλεῦνες τῶν Ἰώνων ἐποίησαν τὰ αὐτὰ ταῦτα. τῶν δὲ 16
 παραμεινάντων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ περιέφθησαν τρηχύ-
 20 τατα Χῖοι ὥς ἀποδεικνύμενοί τε ἔργα λαμπρὰ καὶ οὐκ
 ἐθελokaκέοντες· οἷ παρείχοντο μὲν, ὥσπερ καὶ πρό-
 τερον εἰρέεθῃ, νέας ἑκατὸν καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων
 ἄνδρας τεσσεράκοντα τῶν ἀστῶν λογάδας ἐπιβατεύον-
 τας· ὀρῶντες δὲ τοὺς πολλοὺς τῶν συμμάχων προ-
 25 διδόντας οὐκ ἐδικαίευν γίνεσθαι τοῖσι κακοῖσι αὐτῶν
 ὅμοιοι, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων συμμάχων μεμουνωμένοι διεκ-
 πλόντες ἐνανυμάχουν, ἐς ὃ τῶν πολεμίων ἐλόντες νέας
 συχνὰς ἀπέβαλον τῶν σφετέρων [νεῶν] τὰς πλεῦνας.
 Χῖοι μὲν δὴ τῇσι λοιπῇσι τῶν νεῶν ἀποφεύγουσι ἐς
 30 τὴν ἑωυτῶν, ὅσοισι δὲ τῶν Χίων ἀδύνατοι ἦσαν αἱ 16

- νέες ὑπὸ τρωμάτων, οὗτοι δὲ ὥς ἐδιώκοντο, καταφυγάνουσι πρὸς τὴν Μυκάλην. νέας μὲν δὴ αὐτοῦ ταύτη ἐποκείλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ πεξῇ ἐκομίζοντο διὰ τῆς ἡπείρου. ἐπειδὴ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐφεσίην κομιζόμενοι οἱ Χίοι, νυκτός τε <γὰρ> ἀπικάτο ἐς αὐτὴν καὶ 5 ἐόντων τῆσι γυναιξὶ αὐτόθι θεσμοφορίων, ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἐφεσίοι, οὔτε προακηκοότες ὥς εἶχε περὶ τῶν Χίων ἰδόντες τε στρατὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβεβληκότα, πάγχυ σφέας καταδόξαντες εἶναι κλῶπας καὶ ἵεναι ἐπὶ τὰς γυναικας ἐξεβοήθεον πανδημεὶ καὶ ἔκτεινον τοὺς Χίους. 10
- 17 οὗτοι μὲν νυν τοιαύτησι περιέπιπτον τύχησι· Διονύσιος δὲ ὁ Φωκαεὺς ἐπεῖτε ἔμαθε τῶν Ἰώνων τὰ πρήγματα διεφθαρμένα, νέας ἐλὼν τρεῖς τῶν πολεμίων ἀπέπλεε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὥς ἀνδραποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ· ὁ δὲ ἰθέως ὥς εἶχε ἔπλεε 15 ἐς Φοινίκην, γάλους δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας καὶ χρήματα λαβὼν πολλὰ ἔπλεε ἐς Σικελίην, ὁρμώμενος δὲ ἐνθεῦτεν ληιστῆς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενός, Καρχηδονίων δὲ καὶ Τυρσηνῶν.
- 18 Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπεῖτε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς 20 Ἴωνας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τεῖχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες αἰρέουσι κατ' ἄκρης ἕκτω ἔτει ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τῆς Ἀρισταγόρου· καὶ ἡνδραποδίσαντο τὴν πόλιν, ὥστε συμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστηρίῳ τῷ ἐς 25
- 19 Μίλητον γενομένῳ. χρεωμένοισι γὰρ Ἀργείοισι ἐν Δελφοῖσι περὶ σωτηρίας τῆς πόλιος τῆς σφετέρης ἐχρήσθη ἐπίκοινον χρηστήριον, τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργεῖους φέρον, τὴν δὲ παρενθήκην ἔχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ μὲν νυν ἐς τοὺς Ἀργεῖους ἔχον, ἐπεὰν κατὰ τοῦτο 30

γένωμαι τοῦ λόγου, τότε μνησθήσομαι, τὰ δὲ τοῖσι Μιλησίοισι οὐ παρεοῦσι ἔχρησε, ἔχει ὧδε·

Καὶ τότε δὴ, Μίλητε, κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων,

Πολλοῖσιν δεῖπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ,

5 Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νύψουσι κομήταις,

Νηοῦ δ' ἡμετέρου Διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.

τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὅτε γε

ἄνδρες μὲν οἱ πλεῦνες ἐκτείνοντο ὑπὸ τῶν Περσέων

έόντων κομητέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδρα-

10 πόδων λόγῳ ἐγίνοντο, ἱρὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι, ὁ

νηός τε καὶ τὸ χρηστήριον, συληθέντα ἐνεπίμπρατο.

τῶν δ' ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην

ἐτέρωθι τοῦ λόγου ἐποίησάμην. ἐνθεῦτεν οἱ ζωορρη- 20

θέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δέ

15 σφεας Δαρεῖος κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκησε

ἐπὶ τῇ Ἐρουθρῇ καλεομένῃ θαλάσῃ, ἐν Ἀμπῇ πόλι,

παρ' ἣν Τίγρης ποταμὸς παραρρέων ἐς θάλασσαν ἐξιέρ.

τῆς δὲ Μιλησίων χώρας αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον τὰ

περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ δὲ ὑπεράκρια ἔδοσαν

20 Καρσὶ Πηδασεῦσι ἐκτῆσθαι. παθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλη- 21

σίοισι πρὸς Περσέων οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην Συβα-

ρίται, οἱ Λαόν τε καὶ Σκίδρον οἴκεον τῆς πόλιος ἀπεστε-

ρημένοι. Συβάριος γὰρ ἀλούσης ὑπὸ Κροτωνιητέων

Μιλήσιοι πάντες ἡβηδὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλὰς καὶ

25 πένθος μέγα προσεθήκαντο· πόλιες γὰρ αὗται μάλιστα δὴ

τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀλλήλησι ἐξεινώθησαν. οὐδὲν ὁμοίως

καὶ Ἀθηναῖοι· Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ δῆλον ἐποίησαν ὑπερ-

αχθεσθέντες τῇ Μιλήτου ἀλώσει τῇ τε ἄλλῃ πολλὰ καὶ

δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυνίχῳ δραῖμα Μιλήτου ἄλῳσιν καὶ

30 διδάξαντι ἐς δάκρυά τε ἔπεσε τὸ θέντρον καὶ ἐξημίωσάν

μιν ὥς ἀναμνήσαντα οἰκῆια κακὰ χιλήῃσι δραχυῆσι,
καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.

- 22 Μίλητος μὲν νυν Μιλησίων ἡγήμωτο· Σαμίων δὲ
τοῖσί τι ἔχουσι τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους ἐκ τῶν στρα-
τηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθὲν οὐδαμῶς ἤρεσκε, ἐδόκεε 5
δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίην αὐτίκα βουλευομένοισι, πρὶν ἢ
σφι ἐς τὴν χώραν ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεια, ἐς
ἀποικίην ἐκπλέειν μηδὲ μένοντας Μήδοισί τε καὶ Αἰάκει
δουλεύειν. Ζαγκλαῖοι γὰρ οἱ ἀπὸ Σικελίης τὸν αὐτὸν
χρόνον τοῦτον πέμποντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους ἐπ- 10
εκαλέοντο τοὺς Ἴωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βουλόμενοι
αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων· ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ
καλεομένη ἔστι μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τε-
τραμμένη τῆς Σικελίης. τούτων ὧν ἐπικαλεομένων οἱ
Σάμιοι μούνοι Ἰώνων ἐστάλησαν, σὺν δέ σφι Μιλη- 15
- 23 σίων οἱ ἐκπεφευγότες. ἐν ᾧ τοιόνδε δὴ τι συνήνεικε
γενέσθαι· Σάμιοί τε [γὰρ] κομιζόμενοι ἐς Σικελίην
ἐγίνοντο ἐν Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρίοισι καὶ Ζαγ-
κλαῖοι αὐτοί τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῷ οὖνομα ἦν
Σκύθης, περικατέατο πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βου- 20
λόμενοι. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ῥηγίου τύραννος Ἀνα-
ξίλεως, τότε ἔὼν διάφορος τοῖσι Ζαγκλαίοισι, συμμείξας
τοῖσι Σαμίοισι ἀναπείθει ὥς χρεὸν εἶη Καλὴν μὲν
ἀκτὴν, ἐπ' ἣν ἔπλεον, ἔαν χαίρειν, τὴν δὲ Ζάγκλην
σχεῖν, ἐοῦσαν ἔρημον ἀνδρῶν. πειθομένων δὲ τῶν 25
Σαμίων καὶ σχόντων τὴν Ζάγκλην, ἐνθαῦτα οἱ Ζαγ-
κλαῖοι, ὥς ἐπύθοντο ἔχομένην τὴν πόλιν ἑωυτῶν, ἐβόη-
θον αὐτῇ καὶ ἐπεκαλέοντο Ἴπποκράτεια τὸν Γέλης
τύραννον· ἦν γὰρ δὴ σφι οὗτος σύμμαχος. ἐπεῖτε δὲ
αὐτοῖσι καὶ ὁ Ἴπποκράτης σὺν τῇ στρατιῇ ἦκε βοηθέων, 30

Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν Ζαγκλαίων ὡς ἀπο-
 βαλόντα τὴν πόλιν ὁ Ἴπποκράτης πεδήσας καὶ τὸν
 ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθογένεα ἐς Ἴνυκα πόλιν ἀπέπεμψε,
 τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους κοινολογησάμενος τοῖσι
 5 Σαμίοισι καὶ ὄρκους δοὺς καὶ δεξάμενος προέδωκε.
 μισθὸς δέ οἱ ἦν εἰρημένος ὃδε ὑπὸ τῶν Σαμίων, πάν-
 των τῶν ἐπίπλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἡμίσεα μετα-
 λαβεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν πάντα
 [Ἴπποκράτεια λαγχάνειν]. τοὺς μὲν δὴ πλεῖνας τῶν
 10 Ζαγκλαίων αὐτὸς ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ εἶχε δῆσας,
 τοὺς δὲ κορυφαίους αὐτῶν τριηκοσίους ἔδωκε τοῖσι
 Σαμίοισι κατασφάξαι. οὐ μέντοι οἳ γε Σάμιοι ἐποίησαν
 ταῦτα. Σκύθης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μούναρχος ἐκ τῆς
 Ἴνυκος ἐκδιδρῆσκει ἐς Ἰμέρην, ἐκ δὲ ταύτης παρῇν ἐς
 15 τὴν Ἀσίην καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. καὶ μιν
 ἐνόμισε Δαρεῖος πάντων ἀνδρῶν δικαιοτάτον εἶναι,
 ὅσοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος παρ' ἐωυτὸν ἀνέβησαν· καὶ γὰρ
 παραιτησάμενος βασιλέα ἐς Σικελίην ἀπίκετο καὶ αὐτὶς
 ἐκ τῆς Σικελίης ὀπίσω παρὰ βασιλέα, ἐς ὃ γῆραι μέγα
 20 ὄλβιος ἐὼν ἐτελεύτησε ἐν Πέρσῃσι. Σάμιοι δὲ ἀπαλ-
 λαχθέντες Μήδων ἀπονητὶ πόλιν καλλίστην Ζάγκλην
 περιεβεβλέατο. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίην τὴν ὑπὲρ Μι-
 λήτου γενομένην Φοίνικες κελευσάντων Περσέων κατ-
 ἦγον ἐς Σάμον Αἰάκεια τὸν Συλοσῶντος ὡς πολλοῦ τε
 25 ἄξιον γενόμενον σφίσι καὶ μεγάλα κατεργασάμενον·
 καὶ Σαμίοισι μούνοισι τῶν ἀποστάντων ἀπὸ Δαρείου
 διὰ τὴν ἔκλειψιν τῶν νεῶν τὴν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ οὔτε
 ἡ πόλις οὔτε τὰ ἱερὰ ἐνεπρήσθη. Μιλήτου δὲ ἀλούσης
 αὐτίκα Καρίην ἔσχον οἱ Πέρσαι, τὰς μὲν ἐθελοντὴν τῶν
 30 πολίων ὑποκυψάσας, τὰς δὲ ἀνάγκῃ προσηγάγοντο.

- 26 Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἐγένετο, Ἰστιαίῳ δὲ τῷ Μι-
λησίῳ ἐόντι περὶ Βυζάντιον καὶ συλλαμβάνοντι τὰς
Ἰώνων ὀλκάδας ἐκπλεούσας ἐκ τοῦ Πόντου ἐξαγγέλ-
λεται τὰ περὶ Μίλητον γενόμενα. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλ-
λήσποντον ἔχοντα πρήγματα ἐπιτρέπει Βισάλτῃ Ἀπολ- 5
λοφάνεος παιδὶ Ἀβυδηνῷ, αὐτὸς δὲ ἔχων Λεσβίους ἐς
Χίον ἐπλεε, καὶ Χίων φρουρῇ οὐ προσιεμένη μιν συν-
έβαλε ἐν Κοίλοισι καλεομένοισι τῆς Χίης χώρας. τού-
των τε δὴ ἐφόνευσε συχνούς, καὶ τῶν λοιπῶν Χίων,
οἷα δὴ κεκακωμένων ἐκ τῆς ναυμαχίης, ὁ Ἰστιαῖος ἔχων 10
τοὺς Λεσβίους ἐπεκράτησε, ἐκ Πολίχνης τῆς Χίων ὁρμώ-
27 μενος. φιλέει δὲ κως προσημαίνειν, εὖτ' ἂν μέλλῃ
μεγάλα κακὰ ἢ πόλι ἢ ἔθνεϊ ἔσεσθαι· καὶ γὰρ Χίοισι
πρὸ τούτων σημήια μεγάλα ἐγένετο. τοῦτο μὲν σφι
πέμψασι ἐς Δελφοὺς χορὸν νεηνιέων ἑκατὸν δύο μοῦνοι 15
τούτων ἀπενόστησαν, τοὺς δὲ ὀκτώ τε καὶ ἐνενήκοντα
αὐτῶν λοιμοὺς ὑπολαβὼν ἀπήνεικε· τοῦτο δὲ ἐν τῇ
πόλι τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, ὀλίγον πρὸ τῆς ναυ-
μαχίης, παισὶ γράμματα διδασκομένοισι ἐνέπεσε ἡ στέγη,
ὥστε ἀπ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παίδων εἰς μῦνος ἀπέφυγε. 20
ταῦτα μὲν σφι σημήια ὁ θεὸς προέδεξε, μετὰ δὲ ταῦτα
ἡ ναυμαχίη ὑπολαβοῦσα ἐς γόνυ τὴν πόλιν ἔβαλε, ἐπὶ
δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεγένετο Ἰστιαῖος Λεσβίους ἄγων·
κεκακωμένων δὲ τῶν Χίων καταστροφὴν εὐπετέως αὐτῶν
28 ἐποίησατο. ἐνθεῦτεν δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐστρατεύετο ἐπὶ 25
Θάσον ἄγων Ἰώνων καὶ Αἰολέων συχνούς. περικατ-
ημένῳ δὲ οἱ Θάσον ἤλθε ἀγγελίῃ ὥς οἱ Φοίνικες ἀνα-
πλέουσι ἐκ τῆς Μιλήτου ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην. πυθό-
μενος δὲ ταῦτα Θάσον μὲν ἀπόρθητον λείπει, αὐτὸς
δὲ ἐς τὴν Λέσβου ἡπείγετο ἄγων πᾶσαν τὴν στρατιήν. 30

ἐκ Λέσβου δὲ λιμαινούσης οἱ τῆς στρατιῆς πέρην δια-
 βαίνει, ἐκ τοῦ Ἀταρνέος ὡς ἀμήσων τὸν σῖτον τὸν τε
 ἐνθεῦτεν καὶ τὸν ἐκ Καΐκου πεδίου τὸν τῶν Μυσῶν.
 ἐν δὲ τούτοις τοῖσι χωρίοις ἐτύγγανε ἔων Ἀρπαγος
 5 ἀνὴρ Πέρσης, στρατηγὸς στρατιῆς οὐκ ὀλίγης, ὃς οἱ
 ἀποβάντι συμβαλὼν αὐτόν τε Ἰστιαῖον ζωγρήν ἔλαβε
 καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ τὸν πλέω διέφθειρε. ἐξωγρήθη 29
 δὲ ὁ Ἰστιαῖος ὧδε· ὡς ἐμάχοντο οἱ Ἕλληνες τοῖσι Πέρ-
 σῃσι ἐν τῇ Μαλήνῃ τῆς Ἀταρνείτιδος χώρας, οἱ μὲν
 10 συνέστασαν χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἡ δὲ ἵππος ὕστερον
 ὀρμηθεῖσα ἐπιπίπτει τοῖσι Ἕλλησι· τό τε δὴ ἔργον
 τῆς ἵππου τοῦτο ἐγένετο, καὶ τετραμμένων τῶν Ἑλλή-
 νων ὁ Ἰστιαῖος ἐλπίζων οὐκ ἀπολέεσθαι ὑπὸ βασιλέος
 διὰ τὴν παρεοῦσαν ἀμαρτάδα φιλοψυχίην τοιήνδε τινὰ
 15 ἀναιρέεται· ὡς φεύγων τε κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀνδρὸς
 Πέρσεω καὶ ὡς καταιρεόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἔμελλε συγ-
 κεντηθήσεσθαι, Περσίδα γλῶσσαν μετιεῖς καταμηνύει
 ἑαυτὸν ὡς εἶη Ἰστιαῖος ὁ Μιλήσιος. εἰ μὲν νυν, ὡς 30
 ἐξωγρήθη, ἄχθη ἀγόμενος παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, ὁ δὲ
 20 οὔτ' ἂν ἔπαθε κακὸν οὐδὲν δοκέειν ἐμοί, ἀπῆκέ τ' ἂν
 αὐτῷ τὴν αἰτίην· νῦν δέ μιν αὐτῶν τε τούτων εἵνεκα
 καὶ ἵνα μὴ διαφυγὼν αὐτὶς μέγας παρὰ βασιλέϊ γένηται,
 Ἀρταφρένης τε ὁ Σαρδίῳ ὑπαρχος καὶ ὁ λαβὼν Ἀρ-
 παγος, ὡς ἀπῆκετο ἀγόμενος ἐς Σάρδις, τὸ μὲν αὐτοῦ
 25 σῶμα αὐτοῦ ταύτῃ ἀνεσταύρωσαν, τὴν δὲ κεφαλὴν
 ταριχεύσαντες ἀνήνεικαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἐς
 Σοῦσα. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαιτησά-
 μενος τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ὅτι μιν οὐ ζῶοντα ἀν-
 ήγαγον ἐς ὄψιν τὴν ἑαυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἰστιαίου
 30 λούσαντάς τε καὶ περιστείλαντας εὖ ἐνετείλατο θάψαι

ὥς ἀνδρὸς μεγάλως ἑωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι εὐεργέτω.
 31 τὰ μὲν περὶ Ἰστιαῖον οὕτω ἔσχε· ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς
 ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μίλητον τῷ δευτέρῳ ἔτει
 ὥς ἀνέπλωσε, αἰρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ
 ἡπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. ὅκως 5
 δὲ λάβοι τινὰ τῶν νήσων, ὥς ἐκάστην αἰρέοντες οἱ
 βάρβαροι ἐσαγῆνευον τοὺς ἀνθρώπους. σαγηνεύουσι
 δὲ τόνδε τὸν τρόπον· ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος τῆς χειρὸς
 ἐκ θαλάσσης τῆς βορηῆς ἐπὶ τὴν νοτίην διήκουσι καὶ
 ἔπειτα διὰ πάσης τῆς νήσου διέρχονται ἐκθηρεύοντες 10
 τοὺς ἀνθρώπους. αἶρεον δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ
 πόλιας τὰς Ἰάδας κατὰ ταῦτά, πλὴν οὐκ ἐσαγῆνευον
 32 τοὺς ἀνθρώπους· οὐ γὰρ οἶά τε ἦν. ἐνθαῦτα Περσέων
 οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψεύσαντο τὰς ἀπειλὰς τὰς ἐπηπεί-
 λησαν τοῖσι Ἰωσὶ στρατοπεδευομένοισι ἐναντία σφίσι. 15
 ὥς γὰρ δὴ ἐπεκράτησαν τῶν πολιῶν, παῖδάς τε τοὺς
 εὐειδεστάτους ἐκλεγόμενοι ἐξέταμνον καὶ ἐποίηυν ἀντὶ
 εἶναι ἐνορχέας εὐνούχους καὶ παρθένους τὰς καλλι-
 στευούσας ἀνασπάστους παρὰ βασιλέα· ταῦτά τε δὴ
 ἐποίηυν καὶ τὰς πόλιας ἐνεπὶμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι 20
 ἱεροῖσι. οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἰῶνες κατεδουλώθησαν,
 πρῶτον μὲν ὑπὸ Λυδῶν, δις δὲ ἐπέξῃς τότε ὑπὸ
 Περσέων.

33 Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρα-
 τὸς τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλέοντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἶρεε 25
 πάντα· τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιὰ αὐτοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια
 ἦν γεγονότα κατ' ἡπειρον. εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ
 αἶδε τοῦ Ἑλλησπόντου, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλις
 συχναὶ ἔννεισι, καὶ Πέρινθος καὶ τὰ τείχεα τὰ ἐπὶ
 Θρηάκης καὶ Σηλυμβρίῃ τε καὶ Βυζάντιον. Βυζάντιοι 30

μέν νυν καὶ οἱ πέρηθε Καλχηδόνιοι οὐδ' ὑπέμειναι
 ἐπιπλέοντας τοὺς Φοίνικας, ἀλλ' οἴχοντο ἀπολιπόντες
 τὴν σφετέρην ἔσω ἐς τὸν Εὐξεινον πόντον, καὶ ἐν-
 θαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην οἴκησαν· οἱ δὲ Φοίνικες
 5 κατακαύσαντες ταύτας τὰς χώρας τὰς καταλεχθείσας
 τρέπονται ἐπὶ τε Προκόννησον καὶ Ἀρτάκην, πυρὶ δὲ
 καὶ ταύτας νείμαντες ἔπλεον αὐτὶς ἐς τὴν Χερσόνησον
 ἐξαιρήσונτες τὰς ἐπιλοίπους τῶν πολιῶν, ὅσας πρό-
 τερον προσσχόντες οὐ κατέσυραν. ἐπὶ δὲ Κύζικον οὐ-
 10 δὲ ἔπλωσαν ἀρχήν· αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἔτι πρότερον
 τοῦ Φοινίκων ἐσπλόου ἐγεγόνεσαν ὑπὸ βασιλέϊ Οἰ-
 βάρεϊ τῷ Μεγαβάξου ὁμολογήσαντες, τῷ ἐν Δασκυλείῳ
 ὑπάρχῳ. τῆς δὲ Χερσονήσου, πλὴν Καρδίας πόλιος, τὰς
 ἄλλας πάσας ἐχειρώσαντο οἱ Φοίνικες.

15 Ἐτυράννευε δὲ αὐτέων μέχρι τότε Μιλτιάδης ὁ 34
 Κίμωνος τοῦ Στησαγόρεω, κτησαμένου τὴν ἀρχὴν ταύ-
 την πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου τρόπῳ τοιῷδε·
 εἶχον Δόλογχοι Θρήικες τὴν Χερσόνησον ταύτην. οὗτοι
 ὧν οἱ Δόλογχοι πιεσθέντες πολέμῳ ὑπὸ Ἀψινθίων ἐς
 20 Δελφοὺς ἐπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου
 χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίῃ σφι ἀνείλε οἰκιστὴν ἐπάγεσθαι
 ἐπὶ τὴν χώραν τοῦτον ὃς ἂν σφεας ἀπιόντας ἐκ τοῦ
 ἱεροῦ πρῶτος ἐπὶ ξείνια καλέσῃ. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογχοι
 τὴν ἱρὴν ὁδὸν διὰ Φωκέων τε καὶ Βοιωτῶν ἦισαν· καὶ
 25 σφεας ὥς οὐδεὶς ἐκάλεε, ἐκτρέπονται ἐπ' Ἀθηνέων. ἐν 35
 δὲ τῇσι Ἀθήνῃσι τηνικαῦτα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος
 Πεισίστρατος, ἀτὰρ ἐδυνάστευέ γε καὶ Μιλτιάδης ὁ
 Κυψέλου, ἐὼν οἰκίης τεθριπποτρόφου, τὰ μὲν ἀνέκαθεν
 ἀπ' Αἰακοῦ τε καὶ Αἰγίνης γεγωνῶς, τὰ δὲ νεώτερα
 30 Ἀθηναῖος, Φιλαίου τοῦ Αἰαντος παιδὸς γενομένου

πρῶτον τῆς οἰκίης ταύτης Ἀθηναίου. οὗτος ὁ Μιλτιά-
 δης κατήμενος ἐν τοῖσι προθύροισι τοῖσι ἑωυτοῦ, ὁρῶν
 τοὺς Δολόγκους παριόντας ἐσθῆτα ἔχοντας οὐκ ἐγχωρίην
 καὶ αἰχμὰς προσεβώσατο καὶ σφι προσελθοῦσι ἐπηγ-
 γείλατο καταγωγὴν καὶ ξείνια. οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ 5
 ξεινισθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐξέφαινον πᾶν οἱ τὸ μαντήιον,
 ἐκφήναντες δὲ ἐδέοντο αὐτοῦ τῷ θεῷ μιν πεῖθεσθαι.
 Μιλτιάδεα δὲ ἀκούσαντα παραντίκα ἔπεισε ὁ λόγος οἷα
 ἀχθόμενόν τε τῇ Πεισιστράτου ἀρχῇ καὶ βουλόμενον
 ἐκποδὼν εἶναι. αὐτίκα δὲ ἐστάλη ἐς Δελφοὺς ἐπειρησό- 10
 μενος τὸ χρηστήριον εἰ ποιεοί τά περ αὐτοῦ οἱ Δόλογ-
 36 κοὶ προσεδέοντο. κελευούσης δὲ καὶ τῆς Πυθίης, οὕτω
 δὴ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, Ὀλύμπια ἀναραιορκῶς πρό-
 τερον τούτων τεθρίπῳ, τότε παραλαβὼν Ἀθηναίων
 πάντα τὸν βουλόμενον μετέχειν τοῦ στόλου ἔπλεε ἅμα 15
 τοῖσι Δολόγκοις καὶ ἔσχε τὴν χώραν. καὶ μιν οἱ ἐπαγα-
 γόμενοι τύραννον κατεστήσαντο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀπε-
 τείχισε τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου ἐκ Καρδίας πόλιος
 ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιεν σφεας οἱ Ἀψινθιοὶ δηλέεσθαι
 ἐσβάλλοντες ἐς τὴν χώραν. εἰσὶ δὲ οὗτοι στάδιοι ἑξ 20
 καὶ τριήκοντα τοῦ ἰσθμοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου
 ἡ Χερσόνησος ἔσω πᾶσά ἐστι σταδίων εἴκοσι καὶ τετρα-
 37 κοσίων τὸ μῆκος. ἀποτειχίσας ὦν τὸν ἀνχένα τῆς Χερ-
 σονήσου ὁ Μιλτιάδης καὶ τοὺς Ἀψινθίους τρόπῳ τοιού-
 τῳ ὥσάμενος τῶν λοιπῶν πρώτοις ἐπολέμησε Λαμψα- 25
 κηνοῖς. καὶ μιν οἱ Λαμψακηνοὶ λοχήσαντες αἰρέουσι
 ζωγρίῃ. ἦν δὲ ὁ Μιλτιάδης Κροίσῳ τῷ Λυδῷ ἐν γνώμῃ
 γεγυνώς· πυθόμενος ὦν ὁ Κροῖσος ταῦτα πέμπων προη-
 γόρευε τοῖσι Λαμψακηνοῖς μετιέναι Μιλτιάδεα· εἰ δὲ
 μή, σφέας πίτυος τρόπον ἀπείλεε ἐκτρίψειν. πλανωμέ- 30

νων δὲ τῶν Λαμψακηνῶν ἐν τοῖσι λόγοισι τὸ θέλει τὸ
 ἔπος εἶπαι τό σφι ἀπείλησε ὁ Κροῖσος, πίνυος τρόπον
 ἐκτρίψειν, μόγις κοτὲ μαθὼν τῶν τις πρεσβυτέρων εἶπε
 τὸ ἔόν, ὅτι πίνυς μούνη πάντων δενδρέων ἐκκοπεῖσα
 5 βλαστὸν οὐδένα μετιεῖ ἀλλὰ πανώλεθρος ἐξαπόλλυται.
 δείσαντες ὦν οἱ Λαμψακκηνοὶ Κροῖσον λύσαντες μετήκαν
 Μιλτιάδεα. οὗτος μὲν δὴ διὰ Κροῖσον ἐκφεύγει, μετὰ 38
 δὲ τελευτᾷ ἅπαις, τὴν ἀρχὴν τε καὶ τὰ χρήματα παρα-
 δοὺς Στησαγόρῃ τῷ Κίμωνος ἀδελφεοῦ [παιδὶ] ὁμομη-
 10 τρίου. καὶ οἱ τελευτήσαντι Χερσονησίται θύουσι ὥς
 νόμος οἰκιστῇ, καὶ ἀγῶνα ἱππικὸν τε καὶ γυμνικὸν ἐπι-
 στᾶσι, ἐν τῷ Λαμψακηνῶν οὐδενὶ ἐγγίνεται ἀγωνίζεσθαι.
 πολέμου δὲ ἔόντος πρὸς Λαμψακκηνοὺς καὶ Στησαγόρην
 κατέλαβε ἀποθανεῖν ἅπαιδα, πληγέντα τὴν κεφαλὴν
 15 πελέκει ἐν τῷ πρυτανήῳ πρὸς ἀνδρὸς αὐτομόλου μὲν
 τῷ λόγῳ, πολεμίου δὲ καὶ ὑποθερμότερου τῷ ἔργῳ.
 τελευτήσαντος δὲ καὶ Στησαγόρῳ τρόπῳ τοιῷδε, ἐν- 39
 θαῦτα Μιλτιάδεα τὸν Κίμωνος, Στησαγόρῳ δὲ τοῦ
 τελευτήσαντος ἀδελφεόν, καταλαμφόμενον τὰ πρήγματα
 20 ἐπὶ Χερσονήσου ἀποστέλλουσι τριήρεϊ οἱ Πεισιστρατί-
 δαι, οἳ μιν καὶ ἐν Ἀθήνησι ἐποίουν εὖ ὥς οὐ συνει-
 δότες δῆθεν τοῦ πατρὸς [Κίμωνος] αὐτοῦ τὸν θάνατον,
 τὸν ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ σημανέω ὥς ἐγένετο. Μιλτιά-
 δης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Χερσόνησον εἶχε κατ' οἴκους,
 25 τὸν ἀδελφεὸν Στησαγόρην δηλαδὴ ἐπιτιμέων. οἱ δὲ
 Χερσονησίται πυνθανόμενοι ταῦτα συνελέχθησαν ἀπὸ
 πασέων τῶν πολίων οἱ δυναστεύοντες πάντοθεν, κοινῶ
 δὲ στόλῳ ἀπικόμενοι ὥς συλλυπηθησόμενοι ἐδέθησαν
 ὑπ' αὐτοῦ. Μιλτιάδης τε δὴ ἴσχει τὴν Χερσόνησον πεν-
 30 τακοσίους βόσκων ἐπικούρους καὶ γαμέει Ὀλόρου τοῦ

- 40 Θρηίκων βασιλέος τὴν θυγατέρα Ἥγησιπύλην. οὗτος δὴ ὁ Κίμωνος Μιλτιάδης νεωστὶ μὲν ἐληλύθει εἰς τὴν Χερσόνησον, κατελάμβανε δὲ μιν ἐλθόντα ἄλλα τῶν κατεχόντων προηγμάτων χαλεπώτερα. τρίτῳ μὲν γὰρ ἔτει <πρὸ> τούτων Σκύθας ἐκφεύγει· Σκύθαι γὰρ οἱ νομάδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλέος Δαρείου συνεστράφησαν καὶ ἤλασαν μέχρι τῆς Χερσονήσου ταύτης. τούτους ἐπιόντας οὐκ ὑπομείνας ὁ Μιλτιάδης ἔφευγε [Χερσόνησον], εἰς δ' οἱ τε Σκύθαι ἀπαλλάχθησαν καὶ μιν οἱ Δόλογχοι κατήγαγον ὀπίσω. ταῦτα μὲν δὴ τρίτῳ ἔτει πρότερον 10
- 41 ἐγεγόνεε τῶν τότε μιν κατεχόντων, τότε δὲ πυνθανόμενος εἶναι τοὺς Φοίνικας ἐν Τενέδῳ πληρώσας τριήρεας πέντε χρημάτων τῶν παρεόντων ἀπέπλεε εἰς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὥσπερ ὁρμήθη, ἐκ Καρδίας πόλιος ἔπλεε διὰ τοῦ Μέλανος κόλπου· παραμείβετό τε τὴν Χερσόνη- 15
σον καὶ οἱ Φοίνικες οἱ περιπίπτουσι τῇσι νηυσί. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῇσι τέσσερσι τῶν νεῶν καταφεύγει εἰς Ἴμβρον, τὴν δὲ οἱ πέμπτην τῶν νεῶν κατεῖλον διώκοντες οἱ Φοίνικες. τῆς δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τῶν Μιλτιάδεω παίδων ὁ πρεσβύτατος ἄρχων Μητίοχος, 20
οὐκ ἐκ τῆς Ὀλόρου τοῦ Θρηίκος ἐὼν θυγατρὸς ἀλλ' ἐξ ἄλλης. καὶ τοῦτον ἅμα τῇ νηὶ εἶλον οἱ Φοίνικες καὶ μιν πυνθόμενοι ὥς εἴη Μιλτιάδεω παῖς ἀνήγαγον παρὰ βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσεσθαι, ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπεδέξατο ἐν τοῖσι 25
ἴωσι πείθεσθαι κελεύων τοῖσι Σκύθησι, ὅτι οἱ Σκύθαι προσεδέοντο λύσαντας τὴν σχεδὴν ἀποπλέειν εἰς τὴν ἑωυτῶν. Δαρεῖος δὲ, ὥς οἱ Φοίνικες Μητίοχον τὸν Μιλτιάδεω ἀνήγαγον, ἐποίησε κακὸν μὲν οὐδὲν Μητίοχον, ἀγαθὰ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτῆσιν ἔδωκε καὶ Περσίδα 30

γυναῖκα, ἐκ τῆς οἱ τέκνα ἐγένετο τὰ ἐς Πέρσας κεκοσμέαται. Μιλτιάδης δὲ ἐξ Ἰμβρου ἀπικνέεται ἐς τὰς Ἀθήνας.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Περσέων οὐδὲν 42
ἐπὶ πλεον ἐγένετο τούτων ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ
5 τὰδε μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο τούτου τοῦ
ἔτεος· Ἀρταφρένης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος μεταπεμψάμενος
ἀγγέλους ἐκ τῶν πολιῶν συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς
Ἴωνας ἠνάγκασε ποιέεσθαι, ἵνα δοσίδικοι εἶεν καὶ μὴ
ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἠνάγκασε
10 ποιέειν καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας,
τοὺς καλέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ
δὴ τούτους μετρήσας φόρους ἔταξε ἐκάστοισι, οἳ κατὰ
χώρην διατελέουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ
ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ὥς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφρένεος· ἐτά-
15 χθησαν δὲ σχεδὸν κατὰ ταῦτά τὰ καὶ πρότερον εἶχον.
καὶ σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι τῶν 43
ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλέος Μαρ-
δόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν
πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀρόμενος, πολλὸν δὲ
20 ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἔων καὶ νεωστὶ γεγαμηκὼς
βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοζώστρην. ἄγων δὲ
τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν τῇ
Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβάς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῇσι
ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες
25 ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην
ἀπίκητο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον
θῶμα ἐρέω τοῖσι μὴ ἀποδεκομένοισι Ἑλλήνων Περσέων
τοῖσι ἐπὶ Ὀτάνεα γνώμην ἀποδέξασθαι ὥς χρεὸν εἶη
δημοκρατέεσθαι Πέρσας· τοὺς γὰρ τυράννους τῶν Ἰώ-
30 νων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος δημοκρατίας κατ-

ἴστα ἐς τὰς πόλιας. ταῦτα δὲ ποιήσας ἠπείγετο ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ συνελέχθη μὲν χοῆμα πολλὸν νεῶν,
 συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῆσι
 νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης,
 44 ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἑρέτριαν καὶ Ἀθήνας. αὐται μὲν 5
 ὧν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου, ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχον-
 τες ὅσας ἂν πλείστας δύνωνται καταστρέφεσθαι τῶν
 Ἑλληνίδων πολιῶν, τοῦτο μὲν δὴ τῆσι νηυσὶ Θασίους
 οὐδὲ χεῖρας ἀνταραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ
 τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους 10
 προσεκτήσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα
 σφι ἦν ἤδη ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου δια-
 βαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἠπειρον ἐκομίζοντο μέχρι
 Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι τὸν Ἄθων περιέ-
 βαλλον. ἐπιπεσὼν δὲ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας 15
 τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς
 τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ
 τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ
 δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης
 εὐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων οἱ μὲν 20
 ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς
 τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἐπι-
 στέατο, καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει. ὁ μὲν
 45 δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἔπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ
 τῷ πεζῷ στρατοπεδενομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύ- 25
 γοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφεων πολλοὺς φονεύουσι
 οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τραυματίζουσι. οὐ μὲν
 οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ
 δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρ-
 δόνιος πρὶν ἢ σφεας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. τούτους 30

μέντοι καταστρεψάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε
 τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυ-
 τικῷ μεγάλως περὶ <τὸν> Ἄθων. οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος
 αἰσχυρῶς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην. δευ- 46
 5 τέρῳ δὲ ἔτει τούτων ὁ Δαρεῖος πρῶτα μὲν Θασίους
 διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἀστυγειτόνων ὥς ἀπόστασιν
 μηχανώατο, πέμψας ἄγγελον ἐκέλευέ σφεας τὸ τεῖχος
 περιαιρέειν καὶ τὰς νέας ἐς Ἀβδηρα κομίζειν. οἱ γὰρ
 δὴ Θάσιοι, οἷα ὑπὸ Ἰστιαίου τε τοῦ Μιλησίου πολιορ-
 10 κηθέντες καὶ προσόδων ἐουσέων μεγάλων ἐχρέωντο
 τοῖσι χρήμασι νέας τε ναυπηγεύμενοι μακρὰς καὶ τεῖχος
 ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ πρόσδοδος σφι ἐγί-
 νετο ἕκ τε τῆς ἡπείρου καὶ ἀπὸ τῶν μετὰλλων. ἕκ μὲν
 γε τῶν ἐκ Σκαπτῆς Ἑλῆς τῶν χρυσέων μετὰλλων τὸ
 15 ἐπίπαν ὀγδῶκοντα τάλαντα προσήιε, ἕκ δὲ τῶν ἐν
 αὐτῇ Θάσῳ ἐλάσσῳ μὲν τούτων, συχνὰ δὲ οὕτω ὥστε
 τὸ ἐπίπαν Θασίοισι ἐοῦσι καρπῶν ἀτελέσι προσήιε ἀπὸ
 τε τῆς ἡπείρου καὶ τῶν μετὰλλων ἕτεος ἐκάστου διη-
 κόσια τάλαντα, ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον προσῆλθε, τριηκόσια.
 20 εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα, καὶ μακροῦ ἦν 47
 αὐτῶν θωμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεῦρον οἱ μετὰ
 Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἥτις νῦν ἐπὶ τοῦ
 Θάσου τούτου τοῦ Φοίνικος τὸ οὖνομα ἔσχε. τὰ δὲ
 μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς Θάσου μεταξὺ
 25 Αἰνύρων τε χώρου καλεομένου καὶ Κοινύρων, ἀντίον
 δὲ Σαμοθρηκίης, ὅρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζητήσι.
 τοῦτο μὲν νυν ἐστὶ τοιοῦτο, οἱ δὲ Θάσιοι τῷ βασιλεῖ 48
 κελεύσαντι καὶ τὸ τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον καὶ τὰς
 νέας τὰς πάσας ἐκόμισαν ἐς Ἀβδηρα.

30 Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειρᾶτο ὁ Δαρεῖος τῶν Ἑλλή-

νων ὃ τι ἐν νόῳ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν ἐαυτῷ ἢ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὧν κήρυκας ἄλλους ἄλλη τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλῆϊ γῆν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἐων- 5 τοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων

49 νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιεέσθαι. οὗτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα καὶ τοῖσι ἤκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προῖσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς 10 ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἳ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ καὶ δὴ καὶ Αἰγινῇται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθέως Ἀθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέον- τές τε ἐπὶ σφίσι ἐπέχοντας τοὺς Αἰγινῆτας δεδωκέναι, ὥς ἅμα τῷ Πέρσῃ ἐπὶ σφέας στρατεύονται, καὶ ἄσμενοι 15 προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς τὴν Σπάρτην κατηγόρεον [τῶν] Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδόν- 50 τες τὴν Ἑλλάδα. πρὸς ταύτην δὲ τὴν κατηγορίην Κλεομένης ὁ Ἀναξανδριίδεω, βασιλεὺς ἐὼν Σπαρτιητέων, διέβη ἐς Αἰγιναν, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινητέων 20 τοὺς αἰτιωτάτους. ὥς δὲ ἐπειρᾶτο συλλαμβάνων, ἄλλοι τε δὴ ἐγίνοντο αὐτῷ ἀντίξοοι τῶν Αἰγινητέων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κριὸς ὁ Πολυκρίτου μάλιστα, ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν οὐδένα ἄξειν χαίροντα Αἰγινητέων· ἄνευ γάρ μιν Σπαρτιητέων τοῦ κοινοῦ ποιεῖν ταῦτα, ὑπ' Ἀθηναίων 25 ἀναγνωσθέντα χρήμασι· ἅμα γὰρ ἄν μιν τῷ ἐτέρῳ βασιλῆϊ ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐξ ἐπιστολῆς τῆς Δημοκρήτου. Κλεομένης δὲ ἀπελαννόμενος ἐκ τῆς Αἰγίνης εἶρετο τὸν Κριὸν ὃ τι οἱ εἴη τὸ οὔνομα· ὁ δὲ οἱ τὸ ἐὼν ἔφρασε. ὁ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν 30

ἔφη· Ἦδη νῦν καταχαλκοῦ, ὧ κριέ, τὰ κέρεια, ὥς συν-
οισόμενος μεγάλῳ κακῷ.

Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ τοῦτον τὸν χρόνον ὑπομένων 51
 Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος διέβαλλε τὸν Κλεομένεα, ἐὼν
 5 βασιλεὺς καὶ οὗτος Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τῆς ὑπο-
 δεεστέρης, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν ὑποδεεστέρης (ἀπὸ γὰρ
 τοῦ αὐτοῦ γεγόνασι), κατὰ πρεσβυγενεῖν δέ κως τε-
 τίμηται μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένης. Λακεδαιμόνιοι γὰρ 52
 ὁμολογέοντες οὐδενὶ ποιητῇ λέγουσι αὐτὸν Ἀριστοδή-
 10 μον τὸν Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου βα-
 σιλεύοντα ἀγαγεῖν σφέας ἐς ταύτην τὴν χώραν τὴν νῦν
 ἐκτέεται, ἀλλ' οὐ τοὺς Ἀριστοδήμου παῖδας. μετὰ δὲ
 χρόνον οὐ πολλὸν Ἀριστοδήμῳ τεκεῖν τὴν γυναῖκα, τῇ
 οὔνομα εἶναι Ἀργεῖν· θυγατέρα δὲ αὐτὴν λέγουσι
 15 εἶναι Αὐτεσίωνος τοῦ Τεισαμενοῦ τοῦ Θερσάνδρου τοῦ
 Πολυνείκεος· ταύτην δὴ τεκεῖν δίδυμα, ἐπιδόντα δὲ
 τὸν Ἀριστόδημον τὰ τέκνα νούσῳ τελευτᾶν. Λακεδαι-
 μονίους δὲ τοὺς τότε ἔοντας βουλευῆσαι κατὰ νόμον
 βασιλέα τῶν παίδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι· οὐκ
 20 ὧν δὴ σφεας ἔχειν ὁκότερον ἔλονται, ὥστε καὶ ὁμοίων
 καὶ ἴσων ἔόντων· οὐ δυναμένους δὲ γινῶναι, ἢ καὶ
 πρὸ τούτου, ἐπειρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. τὴν δὲ οὐδὲ αὐ-
 τὴν φάναι διαγινώσκειν· εἰδυῖαν μὲν καὶ τὸ κάρτα
 λέγειν ταῦτα, βουλομένην δὲ εἰ κως ἀμφοτέροι γε-
 25 νοῖατο βασιλέες. τοὺς ὧν δὴ Λακεδαιμονίους ἀπορέειν,
 ἀπορέοντας δὲ πέμπειν ἐς Δελφοὺς ἐπειρησομένους ὅ
 τι χρήσονται τῷ πρήγματι. τὴν δὲ Πυθίην κελεύειν
 [σφέας] ἀμφοτέρα τὰ παιδιά ἡγήσασθαι βασιλέας, τιμᾶν
 δὲ μᾶλλον τὸν γεραίτερον. τὴν μὲν δὴ Πυθίην ταῦτά
 30 σφι ἀνελεῖν, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι ἀπορέουσι οὐδὲν

ἡσσαν ὅπως ἐξεύρωσι αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον, ὑποθέ-
 σθαι ἄνδρα Μεσσήνιον τῷ οὔνομα εἶναι Πανίτην·
 ὑποθέσθαι δὲ τοῦτον τὸν Πανίτην τάδε τοῖσι Λακεδαι-
 μονίοισι, φυλάξαι τὴν γειναμένην ὁκότερον τῶν παι-
 δίων πρότερον λούει καὶ σιτίζει· καὶ ἦν μὲν κατὰ ταῦτα 5
 φαίνεται αἰεὶ ποιεῦσα, τοὺς δὲ πᾶν ἔξειν ὅσον τι καὶ
 δίζηνται καὶ θέλουσι ἐξευρεῖν, ἦν δὲ πλανᾶται καὶ
 ἐκείνη ἐναλλάξ ποιεῦσα, δῆλὰ σφι ἔσεσθαι ὥς οὐδὲ
 ἐκείνη πλέον οὐδὲν οἶδε, ἐπ' ἄλλην τε τραπέσθαι σφέας
 ὁδόν. ἐνθαῦτα δὴ τοὺς Σπαρτιήτας κατὰ τὰς τοῦ Μεσ- 10
 σηνίου ὑποθήκας φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστο-
 δήμου παίδων λαβεῖν κατὰ ταῦτα τιμῶσαν τὸν πρό-
 τερον καὶ σίτοισι καὶ λουτροῖσι, οὐκ εἰδυῖαν τῶν εἵνε-
 κεν ἐφυλάσσετο. λαβόντας δὲ τὸ παιδίον τὸ τιμώμενον
 πρὸς τῆς γειναμένης ὥς ἔον πρότερον τρέφειν ἐν τῷ 15
 δημοσίῳ· καὶ οἱ οὔνομα τεθῆναι Εὐρυσθένεα, τῷ δὲ
 [νεωτέρῳ] Προκλέα. τούτους ἀνδρωθέντας αὐτοὺς τε
 ἀδελφεοὺς ἔοντας λέγουσι διαφόρους εἶναι τὸν πάντα
 χρόνον τῆς ζόης ἀλλήλοισι, καὶ τοὺς ἀπὸ τούτων γενο-
 53 μένους ὡσαύτως διατελέειν. ταῦτα μὲν Λακεδαιμόνιοι 20
 λέγουσι μῦθοι Ἑλλήνων, τάδε δὲ κατὰ τὰ λεγόμενα
 ὑπ' Ἑλλήνων ἐγὼ γράφω, τούτους [γὰρ δὴ] τοὺς Δω-
 ριέων βασιλέας μέχρι μὲν Περσέος τοῦ Δανάνης, τοῦ
 θεοῦ ἀπεόντος, καταλεγομένους ὀρθῶς ὑπ' Ἑλλήνων
 καὶ ἀποδεικνυμένους ὥς εἰσὶ Ἕλληνες· ἤδη γὰρ τηνι- 25
 καῦτα ἐς Ἕλληνας οὗτοι ἐτέλεον. ἔλεξα δὲ μέχρι Περ-
 σέος τοῦδε εἵνεκα, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἔτι ἔλαβον, ὅτι
 οὐκ ἔπεστι ἐπωνυμίῃ Περσεί οὐδεμία πατρὸς θνητοῦ,
 ὥσπερ Ἡρακλεῖ Ἀμφιτρύων· ἤδη ὦν ὀρθῶς λόγῳ χρεω-
 μένῳ μέχρι Περσέος ὀρθῶς εἰρηταί μοι· ἀπὸ δὲ Δανάνης 30

τῆς Ἀκρισίου καταλέγοντι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐ-
 τῶν φαινόιατο ἂν ἔοντες οἱ τῶν Δωριέων ἡγεμόνες
 Αἰγύπτιοι ἰθαγενεές. ταῦτα μὲν νυν κατὰ Ἕλληνας λέ- 54
 γουσι γεγενεηλόγηται, ὥς δὲ ὁ παρὰ Περσέων λόγος
 5 λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεύς, ἐὼν Ἀσσύριος, ἐγένετο Ἑλ-
 λην, ἀλλ' οὐκ οἱ Περσέος πρόγονοι· τοὺς δὲ Ἀκρισίου
 γε πατέρας ὁμολογούντας κατ' οἰκηιότητα Περσεί οὐ-
 δέν, τούτους δὲ εἶναι, κατὰ περ Ἕλληνας λέγουσι, Αἰ-
 γυπτίους. καὶ ταῦτα μὲν νυν περὶ τούτων εἰρήσθω· 55
 10 ὃ τι δέ, ἔοντες Αἰγύπτιοι, καὶ ὃ τι ἀποδεξάμενοι ἔλα-
 βον τὰς Δωριέων βασιλῆας, ἄλλοισι γὰρ περὶ αὐτῶν
 εἴρηται, ἑάσομεν αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατέλαβον[το],
 τούτων μνήμην ποιήσομαι.

Γερεά τε δὴ τάδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιῇται δε- 56
 15 δώκασι· ἱρωσύνας δύο, Διὸς τε Λακεδαίμονος καὶ Διὸς
 οὐρανίου, καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπ' ἣν ἂν βούλωνται
 χώραν, τούτου δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιητέων διακωλυ-
 τήν, εἰ δὲ μή, αὐτὸν ἐν τῷ ἄγρῳ ἐνέχεσθαι· στρατευ-
 ομένων δὲ πρώτους ἰέναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ
 20 ἀπιέναι· ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λογάδας ἐπὶ στρατιῆς φυ-
 λάσσειν αὐτούς· προβάτοισι δὲ χρᾶσθαι ἐν τῇσι ἐξο-
 δηλήσιν ὀκόσοισι ἂν ὧν ἐθέλωσι, τῶν δὲ θυομένων ἀπάν-
 των τὰ δέρματά τε καὶ τὰ νῶτα λαμβάνειν σφέας.
 ταῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια, τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρηναῖα κατὰ 57
 25 τάδε σφι δέδοται· ἦν θυσίῃ τις δημοτελὴς ποιέηται,
 πρώτους ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἵζειν τοὺς βασιλέας καὶ ἀπὸ
 τούτων πρῶτον ἄρχεσθαι, διπλήσια νέμοντας ἑκατέρω
 τὰ πάντα ἢ τοῖσι ἄλλοισι δαιτυμόνεσι· καὶ σπονδαρ-
 χίας εἶναι τούτων καὶ τῶν τυθέντων τὰ δέρματα. νεο-
 30 μηνίας δὲ [ἀνὰ] πάσας καὶ ἐβδόμας ἵσταμένου τοῦ μη-

νος δίδοσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου ἱρήιον τέλεον ἑκατέρῳ
 ἐς Ἀπόλλωνος καὶ μέδιμνον ἀλφίτων καὶ οἴνου τετάρ-
 την Λακωνικὴν, καὶ ἐν τοῖσι ἀγῶσι πᾶσι προεδρίας
 ἐξαιρέτους· καὶ προξείνους ἀποδεικνύναι τούτοις προσ-
 κείσθαι τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀστών καὶ Πυθίους 5
 αἰρέεσθαι δύο ἑκάτερον· οἱ δὲ Πύθιοι εἰσι θεοπρόποι
 ἐς Δελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βασιλέων τὰ δημόσια·
 μὴ ἐλθοῦσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀπο-
 πέμπεσθαι σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο χοίνικας
 ἑκατέρῳ καὶ οἴνου κοτύλην, παρεοῦσι δὲ διπλήσια πάντα 10
 δίδοσθαι· τῶντὸ δὲ τοῦτο καὶ πρὸς ἰδιωτέων κληθέν-
 τας ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι· τὰς δὲ μαντηίας τὰς γινομένας
 τούτους φυλάσσειν, συνειδέναι δὲ καὶ τοὺς Πυθίους·
 δικάζειν δὲ μούνους τοὺς βασιλέας τοσάδε μῦνα· πα-
 τρούχου τε παρθένου πέρι, ἐς τὸν ἱκνέεται ἔχειν, ἣν 15
 μὴ περὶ ὁ πατήρ αὐτὴν ἐγγυήσῃ, καὶ ὁδῶν δημοσιέων
 πέρι· καὶ ἣν τις θετὸν παῖδα ποιέεσθαι ἐθέλῃ, βασιλέων
 ἐναντίον ποιέεσθαι· καὶ παρίζειν βουλευούσι τοῖσι γέ-
 ρουσι, ἐοῦσι δυῶν δέουσι τριήκοντα. ἣν δὲ μὴ ἔλθῃσι,
 τοὺς μάλιστά σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ 20
 τῶν βασιλέων γέρεα, δύο ψήφους τιθεμένους, τρίτην
 58 δὲ τὴν ἑωυτῶν. ταῦτα μὲν ζῶσι τοῖσι βασιλεῦσι δέδο-
 ται ἐκ τοῦ κοινοῦ τοῦ Σπαρτιητέων, ἀποθανοῦσι δὲ
 τάδε· ἱππέες περιαγγέλλουσι τὸ γεγονὸς κατὰ πᾶσαν
 τὴν Λακωνικὴν, κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιοῦ- 25
 σαι λέβητα κροτέουσι. ἐπεὰν ᾧ τούτο γένηται τοιοῦτο,
 ἀνάγκη ἐξ οἰκίης ἐκάστης ἐλευθέρους δύο καταμιαίνε-
 σθαι, ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο
 ζημίαι μεγάλαι ἐπικέεται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοις
 κατὰ τῶν βασιλέων τοὺς θανάτους ἐστὶ ὧντὸς καὶ τοῖσι 30

βαρβάροισι τοῖσι ἐν τῇ Ἀσίῃ· τῶν γὰρ ὧν βαρβάρων
 οἱ πλεῦνες τῷ αὐτῷ νόμῳ χρέωνται κατὰ τοὺς θανά-
 τους τῶν βασιλέων. ἐπεὰν γὰρ ἀποθάνῃ βασιλεὺς Λα-
 κεδαιμονίων, ἐκ πάσης δεῖ Λακεδαιμόνος, χωρὶς Σπαρ-
 5 τιητέων, ἀριθμῷ τῶν περιοίκων ἀναγκαστοὺς εἰς τὸ
 κῆδος ἵεναι· τούτων ὧν καὶ τῶν εἰλώτων [καὶ αὐτῶν
 Σπαρτιητέων] ἐπεὰν συλλεχθέωσι εἰς τῶντὸ πολλὰι χι-
 λιάδες, σύμμιγα τῇσι γυναιξὶ κόπτονται τε τὰ μέτωπα
 προθύμως καὶ οἰμωγῇ διαχρέωνται ἀπλῆτῳ, φάμενοι
 10 τὸν ὕστατον αἰεὶ ἀπογενόμενον τῶν βασιλέων, τοῦτον
 δὴ γενέσθαι ἄριστον. ὃς δ' ἂν ἐν πολέμῳ τῶν βασι-
 λέων ἀποθάνῃ, τούτῳ δὲ εἰδωλον σκευάσαντες ἐν κλίνῃ
 εὖ ἐστρωμένη ἐκφέρουσι. ἐπεὰν δὲ θάψωσι, ἀγορὴ δέκα
 ἡμερέων οὐκ ἴσταται σφι οὐδ' ἀρχαιρεσίῃ συνίζει,
 15 ἀλλὰ πενθέουσι ταύτας τὰς ἡμέρας. συμφέρονται δὲ 59
 ἄλλο τόδε τοῖσι Πέρσῃσι· ἐπεὰν ἀποθανόντος τοῦ βα-
 σιλέος ἄλλος ἐνίστηται βασιλεὺς, οὗτος ὁ ἐσίων ἐλευ-
 θεροῖ ὅστις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλεῖ ἢ τῷ δημοσίῳ
 ὤφειλε. ἐν δ' αὖ Πέρσῃσι ὁ κατιστάμενος βασιλεὺς
 20 τὸν προοφειλόμενον φόρον μετιεῖ τῇσι πόλεσι πάσῃσι.
 συμφέρονται δὲ καὶ τὰδε Αἰγυπτίοισι Λακεδαιμόνιοι· 60
 οἱ κήρυκες αὐτῶν καὶ αὐληταὶ καὶ μάγειροι ἐκδέκον-
 ται τὰς πατρώϊας τέχνας, καὶ αὐλητῆς τε αὐλητέω γί-
 νεται καὶ μάγειρος μαγείρου καὶ κήρυξ κήρυκος· οὐ
 25 κατὰ λαμπροφωνίην ἐπιτιθέμενοι ἄλλοι σφέας παρα-
 κληίουσι, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια ἐπιτελέουσι. ταῦτα μὲν
 δὴ οὕτω γίνεται.

ΤΟΤΕ δὲ τὸν Κλεομένεα ἑόντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ καὶ 61
 κοινὰ τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ προεργαζόμενον ὁ Δημάργητος
 30 διέβαλε, οὐκ Αἰγινητέων οὕτω κηδόμενος ὥς φθόνῳ

καὶ ἄγῃ χρεώμενος. Κλεομένης δὲ νοστήσας ἀπ' Αἰγί-
 νης ἐβούλευε τὸν Δημάρετον παῦσαι τῆς βασιληΐας,
 διὰ πρῆγμα τοιόνδε ἐπίβασιν ἐς αὐτὸν ποιεύμενος·
 Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ καὶ γήμαντι γυναι-
 κας δύο παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. καὶ οὐ γὰρ συνεγινώ- 5
 σκετο αὐτὸς τούτων εἶναι αἷτιος, γαμέει τρίτην γυναῖκα.
 ὧδε δὲ γαμέει. ἦν οἱ φίλος τῶν Σπαρτιητέων ἀνὴρ,
 τῷ προσέκειτο τῶν ἀστώων μάλιστα ὁ Ἀρίστων. τούτῳ
 τῷ ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἐοῦσα γυνὴ καλλίστη μακροῦ τῶν
 ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν, καὶ ταῦτα μέντοι καλλίστη ἐξ 10
 αἰσχίστης γενομένη. ἐοῦσαν γάρ μιν τὸ εἶδος φλαύρην
 ἢ τροφὸς αὐτῆς, οἷα ἀνθρώπων τε ὀλβίων θυγατέρα
 καὶ δυσειδέα ἐοῦσαν, πρὸς δὲ καὶ ὀρῶσα τοὺς γονέας
 συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιευμένους, ταῦτα ἕκαστα
 μαθοῦσα ἐπιφράζεται τοιάδε· ἐφόρει αὐτὴν ἀνὰ πᾶσαν 15
 ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱρόν· τὸ δ' ἐστὶ ἐν τῇ Θε-
 ράπνῃ καλεομένη, ὑπερθε τοῦ Φοιβηίου ἱεροῦ· ὅπως δὲ
 ἐνείκειε ἢ τροφός, πρὸς τε τῷγαλμα ἴστα καὶ ἐλίσσεται
 τὴν θεὸν ἀπαλλάξαι τῆς δυσμορφίης τὸ παιδίον. καὶ
 δὴ κοτε ἀπιούσῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῇ τροφῷ γυναῖκα λέγε- 20
 ται ἐπιφανῆναι, ἐπιφανεῖσαν δὲ ἐπειρέσθαι μιν ὅ τι φέ-
 ρει ἐν τῇ ἀγκάλῃ, καὶ τὴν φράσαι ὥς παιδίον [φορέει].
 τὴν δὲ κελεῦσαι οἱ δέξαι, τὴν δὲ οὐ φάναι· ἀπειρη-
 σθαι γάρ οἱ ἐκ τῶν γειναμένων μηδενὶ ἐπιδεικνύναι·
 τὴν δὲ πάντως ἐωυτῇ κελεύειν ἐπιδέξαι. ὀρῶσαν δὲ τὴν 25
 γυναῖκα περὶ πολλοῦ ποιευμένην ιδέσθαι, οὕτω δὴ τὴν
 τροφὸν δέξαι τὸ παιδίον· τὴν δὲ καταψῶσαν τοῦ παι-
 δίου τὴν κεφαλὴν εἶπαι ὥς καλλιστεύσει πασέων τῶν
 ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρας
 μεταπεσεῖν τὸ εἶδος. γαμέει δὲ δὴ μιν ἐς γάμου ὥρην 30

ἀπικομένην Ἄγητος ὁ Ἀλκείδεω, οὗτος δὴ ὁ τοῦ Ἀρί-
στωνος φίλος. τὸν δὲ Ἀρίστωνα ἐκνίξε ἄρα τῆς γυναι- 62
κὸς ταύτης ἔρωσ· μηχανᾶται δὴ τοιάδε· αὐτὸς τε τῷ
ἐταίρῳ, τοῦ ἦν ἡ γυνὴ αὐτῆ, ὑποδέκεται δωπίνην δώ-
5 σειν τῶν ἑωυτοῦ πάντων ἓν, τὸ ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος ἔλη-
ται, καὶ τὸν ἐταῖρον ἑωυτῷ ἐκέλευε ὡσαύτως τὴν
ὁμοίην διδόναι. ὁ δὲ οὐδὲν φοβηθεὶς ἀμφὶ τῇ γυναικί,
ὁρέων ἐοῦσαν καὶ Ἀρίστωνι γυναιῖκα, καταινέει ταῦτα·
ἐπὶ τοῖτοισι δὲ ὄρκους ἐπήλασαν. μετὰ δὲ αὐτὸς τε ὁ
10 Ἀρίστων ἐδωκε τοῦτο, ὃ τι δὴ ἦν, τὸ εἴλετο τῶν κει-
μηλίων τῶν Ἀρίστωνος ὁ Ἄγητος, καὶ αὐτὸς τὴν ὁμοίην
ζητέων φέρεσθαι παρ' ἐκείνου, ἐνθαῦτα δὴ τοῦ ἐταί-
ρου τὴν γυναιῖκα ἐπειρᾶτο ἀπάγεσθαι. ὁ δὲ πλὴν τού-
του μούνου τὰ ἄλλα ἔφη καταινέσαι· ἀναγκαζόμενος
15 μέντοι τῷ τε ὄρκῳ καὶ τῆς ἀπάτης τῇ παραγωγῇ ἀπιεῖ
ἀπάγεσθαι. οὕτω μὲν δὴ τὴν τρίτην ἐσηγάγετο γυναιῖκα 63
ὁ Ἀρίστων, τὴν δευτέραν ἀποπεμψάμενος. ἐν δέ οἱ χρόνῳ
ἐλάσسونι καὶ οὐ πληρώσασα τοὺς δέκα μῆνας ἡ γυνὴ
αὕτη τίκτει τοῦτον δὴ τὸν Δημάρητον. καὶ τίς οἱ τῶν
20 οἰκετέων ἐν θώκῳ κατημένῳ μετὰ τῶν ἐφόρων ἐξαγ-
γέλλει ὥς οἱ παῖς γέγονε. ὁ δὲ ἐπιστάμενός τε τὸν χρό-
νον τῷ ἡγάγετο τὴν γυναιῖκα καὶ ἐπὶ δακτύλων συμ-
βαλόμενος τοὺς μῆνας εἶπε ἀπομόσας· Οὐκ ἂν ἐμὸς εἴη.
τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ ἔφοροι, πρῆγμα μέντοι οὐδὲν
25 ἐποιήσαντο τὸ παραντίκα· ὁ δὲ παῖς ἠϋξέτο, καὶ τῷ
Ἀρίστωνι τὸ εἰρημένον μετέμελε· παῖδα γὰρ τὸν Δη-
μάρητον ἐς τὰ μάλιστά οἱ ἐνόμισε εἶναι. Δημάρητον
δὲ οὔνομα ἔθετο αὐτῷ διὰ τόδε· πρότερον τούτων παν-
δημεὶ Σπαρτιῆται Ἀρίστωνι, ὥς ἀνδρὶ εὐδοκιμεόντι
30 διὰ πάντων δὴ τῶν βασιλέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γενο-

μένων, ἀρὴν ἐποιήσαντο παῖδα γενέσθαι· διὰ τοῦτο
64 μὲν οἱ τὸ οὖνομα Δημάρητος ἐτέθη. χρόνου δὲ προϋ-
όντος Ἀρίστων μὲν ἀπέθανε, Δημάρητος δὲ ἔσχε τὴν
βασιληίην. ἔδεε δέ, ὥς οἶκε, ἀνάπυστα γενόμενα ταῦτα
καταπαῦσαι Δημάρητον τῆς βασιληίης, δι' ἃ Κλεομένει 5
διεβλήθη μεγάλως πρότερόν τε ὁ Δημάρητος ἀπαγα-
γὼν τὴν στρατιὴν ἐξ Ἑλευσίνοσ καὶ δὴ καὶ τότε ἐπ'
Αἰγινήτων τοὺς μηδίσαντας διαβάντος Κλεομένεος.
65 ὁρμηθεὶς ὦν ἀποτίνυσθαι ὁ Κλεομένης συντίθεται
Λευτυχίδῃ τῷ Μενάρεος τοῦ Ἄγριος, ἐόντι οἰκίῃς τῆς 10
αὐτῆς Δημαρήτῳ, ἐπ' ᾧ τε, ἣν αὐτὸν καταστήσῃ βα-
σιλέα ἀντὶ Δημαρήτου, ἔψεται οἱ ἐπ' Αἰγινήτας. ὁ δὲ
Λευτυχίδης ἦν ἐχθρὸς τῷ Δημαρήτῳ μάλιστα γεγονώς
διὰ πρῆγμα τοιόνδε· ἀρμολαμένον Λευτυχίδεω Πέρκα-
λον τὴν Χίλωνος τοῦ Δημαρμένου θυγατέρα ὁ Δη- 15
μάρητος ἐπιβουλεύσας ἀποστερέει Λευτυχίδα τοῦ γάμου,
φθάσας αὐτὸς τὴν Πέρκαλον ἀρπάσας καὶ σχῶν γυναῖκα.
κατὰ τοῦτο μὲν τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἐχθρὴ ἡ ἐς τὸν Δη-
μάρητον ἐγεγόνεε, τότε δὲ ἐκ τῆς Κλεομένεος προθυ-
μίας ὁ Λευτυχίδης κατόμνυται Δημαρήτῳ, φὰς αὐτὸν 20
οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύειν Σπαρτιητέων, οὐκ ἐόντα
παῖδα Ἀρίστωνος. μετὰ δὲ τὴν κατωμοσίην ἐδίωκε ἀνα-
σφῶν ἐκεῖνο τὸ ἔπος, τὸ εἶπε Ἀρίστων τότε ὅτε οἱ
ἐξήγγειλε ὁ οἰκέτης παῖδα γεγονέναι, ὁ δὲ συμβαλό-
μενος τοὺς μῆνας ἀπώμοσε, φὰς οὐκ ἑωυτοῦ μιν εἶναι. 25
τούτου δὴ ἐπιβατεύων τοῦ δήματος ὁ Λευτυχίδης
ἀπέφαινε τὸν Δημάρητον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος γεγονότα
οὔτε ἰκνευμένως βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς ἐφόρους
μάρτυρας παρεχόμενος κείνους οἳ τότε ἐτύγχανον πάρ-
εδροί τε ἐόντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος. 30

τέλος δὲ ἐόντων περὶ αὐτῶν νεικέων ἔδοξε Σπαρτι- 66
 τησι ἐπειρέσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι εἰ Ἀρί-
 στωνος εἴη παῖς ὁ Δημάρητος. ἀνοίστου δὲ γενομένου
 ἐκ προνοίης τῆς Κλεομένηος ἐς τὴν Πυθίην, ἐνθαῦτα
 5 προσποιέεται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου,
 ἄνδρα ἐν Δελφοῖσι δυναστεύοντα μέγιστον, ὁ δὲ Κό-
 βων Περίαλλαν τὴν πρόμαντιν ἀναπείθει τὰ Κλεομένης
 ἐβούλετο λέγεσθαι λέγειν. οὕτω δὴ ἡ Πυθίη ἐπειρω-
 τῶντων τῶν θεοπρόπων ἔκρινε μὴ Ἀρίστωνος εἶναι
 10 Δημάρητον παῖδα. ὕστερῳ μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα
 ἐγένετο ταῦτα, καὶ Κόβων τε ἔφυγε ἐκ Δελφῶν καὶ
 Περίαλλα ἡ πρόμαντις ἐπαύσθη τῆς τιμῆς. κατὰ μὲν 67
 δὴ Δημάρητου τὴν κατάπαυσιν τῆς βασιληίης οὕτω
 ἐγένετο, ἔφευγε δὲ Δημάρητος ἐκ Σπάρτης ἐς Μήδους
 15 ἐκ τοιοῦδε ὀνειδέος· μετὰ τῆς βασιληίης τὴν κατάπαυ-
 σιν ὁ Δημάρητος ἦρχε αἰρεθεὶς ἀρχήν. ἦσαν μὲν δὴ
 γυμνοπαιδίαί, θεωμένου δὲ τοῦ Δημάρητου ὁ Λευ-
 τυχίδης, γεγονὼς ἤδη [αὐτὸς] βασιλεὺς ἀντ' ἐκείνου,
 πέμψας τὸν θεράποντα ἐπὶ γέλωτί τε καὶ λάσθῃ εἰρώτα
 20 τὸν Δημάρητον ὁκοῖόν τι εἴη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασι-
 λεύειν. ὁ δὲ ἀλγῆσας τῷ ἐπειρωτήματι εἶπε φᾶς αὐτὸς
 μὲν ἀμφοτέρων ἤδη πεπειρῆσθαι, κεῖνον δὲ οὐ, τὴν
 μέντοι ἐπειρώτησιν ταύτην ἄρξειν Λακεδαιμονίοισι ἢ
 μυρίης κακότητος ἢ μυρίης εὐδαιμονίης. ταῦτα δὲ
 25 εἶπας καὶ κατακαλυψάμενος ἦγε ἐκ τοῦ θεήτρου ἐς τὰ
 ἑωυτοῦ οἰκία, αὐτίκα δὲ παρασκευασάμενος ἔθνε τῷ
 Διὶ βοῦν, θύσας δὲ τὴν μητέρα ἐκάλεσε. ἀπικομένη δὲ 68
 τῇ μητρὶ ἐσθλὴς ἐς τὰς χεῖρας οἱ τῶν σπλάγχχνων κατι-
 κέτευε, λέγων τοιάδε· ὦ μῆτερ, θεῶν σε τῶν τε ἄλλων
 30 καταπτόμενος ἱκετεύω καὶ τοῦ ἐρκείου Διὸς τοῦδε

φράσαι μοι τὴν ἀληθείην, τίς μεύ ἐστι πατήρ ὀρθῶ λόγῳ. Λευτυχίδης μὲν γὰρ ἔφη ἐν τοῖσι νείκεσι λέγων κυεύουσάν σε ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς οὕτω ἐλθεῖν παρὰ Ἀρίστωνα, οἱ δὲ καὶ τὸν ματαιότερον λόγον λέγοντες φασί σε ἐλθεῖν παρὰ τῶν οἰκετέων τὸν ὀνοφορβόν, 5 καὶ ἐμὲ ἐκείνου εἶναι παῖδα. ἐγὼ σε ὦν μετέροχομαι τῶν θεῶν εἰπεῖν τῶληθές· οὔτε γάρ, εἴ περ πεποίηκας τι τῶν λεγομένων, μούνη δὴ πεποίηκας, μετὰ πολλέων δέ· ὃ τε λόγος πολλὸς ἐν Σπάρτῃ ὡς Ἀρίστωνι σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ ἐνῆν· τεκεῖν γὰρ ἄν οἱ καὶ τὰς προ- 10

69 τέρας γυναικας. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔλεγε, ἡ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε· ὦ παῖ, ἐπέιτε με λιτῇσι μετέροχαι εἰπεῖν τὴν ἀληθείην, πᾶν ἐς σὲ κατειρήσεται τῶληθές. ὥς με ἡγάγετο Ἀρίστων ἐς ἐώντοῦ, νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον Ἀρίστωνι, συν- 15 ευνηθὲν δὲ τοὺς στεφάνους τοὺς εἶχε ἐμοὶ περιετίθεε. καὶ τὸ μὲν οἰχώκεε, ἦκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρίστων. ὥς δέ με εἶδε ἔχουσιν στεφάνους, εἰρώτα τίς εἴη ὃ μοι δούς· ἐγὼ δὲ ἐφάμην ἐκείνου· ὁ δὲ οὐκ ὑπεδέκετο· ἐγὼ δὲ κατωμνύμην, φαμένη αὐτὸν οὐ ποιεῖν καλῶς 20 ἀπαρνεόμενον· ὀλίγῳ γάρ τι πρότερον ἐλθόντα καὶ συνευνηθέντα δοῦναί μοι τοὺς στεφάνους. ὀρέων δέ με κατομνυμένην ὃ Ἀρίστων ἔμαθε ὡς θεῖον εἴη τὸ πρῆγμα. καὶ τοῦτο μὲν οἱ στέφανοι ἐφάνησαν ἐόντες ἐκ τοῦ ἥρωος τοῦ παρὰ τῇσι θύρῃσι τῇσι αὐλειῇσι 25 ἰδρυμένου, τὸ καλέουσι Ἀστραβάκου, τοῦτο δὲ οἱ μάντιες τὸν αὐτὸν τοῦτον ἥρωα ἀναίρεον εἶναι. οὕτω, ὦ παῖ, ἔχεις πᾶν, ὅσον τι καὶ βούλει πνθῆσθαι. ἡ γὰρ ἐκ τοῦ ἥρωος τούτου γέγονας, καὶ τοι πατήρ ἐστι Ἀστράβακος ὁ ἥρωος ἡ Ἀρίστων· ἐν γάρ σε τῇ νυκτὶ 30

ταύτῃ ἀναιρέομαι. τῇ δέ σευ μάλιστα κατάπτονται οἱ
 ἐχθροί, λέγοντες ὥς αὐτὸς ὁ Ἀρίστων, ὅτε αὐτῷ σὺ
 ἡγγέλθης γεγενημένος, πολλῶν ἀκουόντων οὐ φήσεί
 σε ἑωυτοῦ εἶναι (τὸν χρόνον γάρ, [τοὺς δέκα μῆνας],
 5 οὐδέκω ἐξήκειν) αἰδρεῖν τῶν τοιούτων κείνος τοῦτο
 ἀπέρριψε τὸ ἔπος. τίκτουσι γὰρ γυναῖκες καὶ ἐννεά-
 μηνα καὶ ἐπτάμηνα, καὶ οὐ πᾶσαι δέκα μῆνας ἐκτελέ-
 σασαι· ἐγὼ δὲ σέ, ὦ παῖ, ἐπτάμηνον ἔτεκον. ἔγνω δὲ
 καὶ αὐτὸς Ἀρίστων οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ὥς ἀνοίη
 10 τὸ ἔπος ἐκβάλοι τοῦτο. λόγους δὲ ἄλλους περὶ γενέ-
 σιος τῆς σεωυτοῦ μὴ δέκεο· τὰ γὰρ ἀληθέστατα πάντα
 ἀκήκοας. ἐκ δὲ ὀνοφορβῶν αὐτῷ τε Λευτυχίδῃ καὶ
 τοῖσι ταῦτα λέγουσι τίκτοιεν αἱ γυναῖκες παῖδας. ἡ 70
 μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε, ὁ δὲ πυθόμενός τε τὰ ἐβού-
 15 λετο καὶ ἐπόδια λαβὼν ἐπορεύετο εἰς Ἥλιν, τῷ λόγῳ
 φᾶς ὥς εἰς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πο-
 ρεύεται. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑποτοπηθέντες Δημάρη-
 τον δρησμῷ ἐπιχειρεῖν ἐδίωκον. καὶ κως ἔφθῃ εἰς
 Ζάκυνθον διαβὰς ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἥλιδος. ἐπι-
 20 διαβάντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῦ τε ἄπτοντο καὶ
 τοὺς θεράποντας αὐτὸν ἀπαιροῦνται. μετὰ δέ, οὐ γὰρ
 ἐξεδίδοσαν αὐτὸν οἱ Ζακύνθιοι, ἐνθεῦτεν διαβαίνει εἰς
 τὴν Ἀσίην παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. ὁ δὲ ὑπεδέξατό τε
 αὐτὸν μεγαλῶσι καὶ γῆν τε καὶ πόλιας ἔδωκε. οὕτω
 25 ἀπῖκετο εἰς τὴν Ἀσίην Δημάρητος καὶ τοιαύτῃ χρησά-
 μενος τύχῃ, ἄλλα τε Λακεδαιμονίοισι συχνὰ ἔργοισι
 τε καὶ γνώμησι ἀπολαμπρυνθεὶς, ἐν δὲ δὴ καὶ Ὀλυμ-
 πιάδα σφι ἀνελόμενος τεθρίπῳ προσέβαλε, μῦθος
 τοῦτο πάντων δὴ τῶν γενομένων βασιλέων ἐν Σπάρτῃ
 30 ποιήσας.

- 71 Λευτυχίδης δὲ ὁ Μενάρχειος Δημαρήτου καταπαυσθέντος διεδέξατο τὴν βασιληίην, καὶ οἱ γίνεται παῖς Ζευξίδημος, τὸν δὴ Κυνίσκον μετεξέτεροι Σπαρτιητέων ἐκάλεον. οὗτος ὁ Ζευξίδημος οὐκ ἐβασίλευσε Σπάρτης· πρὸ Λευτυχίδεω γὰρ τελευτᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχιδήμεον. 5
- Λευτυχίδης δὲ στερηθεὶς Ζευξιδήμου γαμέει δευτέρην γυναῖκα Εὐρουδάμην, ἐοῦσαν Μενίου [μὲν] ἀδελφεήν, Διακτορίδεω δὲ θυγατέρα, ἐκ τῆς οἱ ἔρσεν μὲν γίνεται οὐδέν, θυγάτηρ δὲ Λαμπιτώ, τὴν Ἀρχιδήμεος ὁ Ζευξί-
- 72 δήμου γαμέει δόντος αὐτῷ Λευτυχίδεω. οὐ μὲν οὐδὲ 10 Λευτυχίδης κατεγήρα ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ τίσιν τοιήνδε τινὰ Δημαρήτῳ ἐξέτεισε· ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσαλίην, παρεὼν δὲ οἱ πάντα ὑποχείρια ποιήσασθαι ἐδώροδόκησε ἀργύριον πολλόν. ἐπ' αὐτοφώρῳ δὲ ἀλούς αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπικατήμενος χει- 15 ρίδι πλέῃ ἀργυρίου, ἔφυγε ἐκ Σπάρτης ὑπὸ δικαστήριον ὑπαχθεὶς, καὶ τὰ οἰκία οἱ κατεσκάφη· ἔφυγε δὲ
- 73 ἐς Τεγέην καὶ ἐτελεύτησε [ἐν] ταύτῃ. ταῦτα μὲν δὴ ἐγένετο χρόνῳ ὕστερον· τότε δὲ ὥς τῷ Κλεομένει 20 ὠδῶθη τὸ ἐς τὸν Δημάρητον πρῆγμα, αὐτίκα παρα- λαβὼν Λευτυχίδεα ἦγε ἐπὶ τοὺς Αἰγινήτας, δεινόν τινά σφι ἔγκοτον διὰ τὸν προπηλακισμόν ἔχων. οὕτω δὴ οὔτε οἱ Αἰγινῆται, ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων ἡκόντων ἐπ' αὐτούς, ἐδικαίουν ἔτι ἀντιβαίνειν, ἐκεῖνοί τε ἐπι- 25 λεξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰγινητέων τοὺς πλείστου ἀξίους καὶ πλούτῳ καὶ γένει ἥγον, καὶ ἄλλους καὶ δὴ καὶ Κριόν τε τὸν Πολυκρίτου καὶ Κάσαμβον τὸν Ἀριστοκράτεος, οἳ περ εἶχον μέγιστον κράτος· ἀγαγόντες δὲ σφεας ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν παραθήκην κατατίθενται ἐς τοὺς ἐχθίστους Αἰγινῆτησι Ἀθηναίους.

Μετὰ δὲ ταῦτα Κλεομένεα ἐπάλστον γενόμενον 74
 κακοτεχνήσαντα ἐς Δημάρηντον δαίμα ἔλαβε Σπαρτιη-
 τέων καὶ ὑπεξέσχε ἐς Θεσσαλίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπικό-
 μενος ἐς τὴν Ἀρκαδίην νεώτερα ἐπρησσε πρήγματα,
 5 συνιστὰς τοὺς Ἀρκάδας ἐπὶ τῇ Σπάρτῃ, ἄλλους τε
 ὄρκους προσάγων σφι ἣ μὲν ἐψεσθαὶ σφεας αὐτῷ τῇ
 ἂν ἐξηγέηται, καὶ δὴ καὶ ἐς Νώνακριν πόλιν πρό-
 θυμος ἦν τῶν Ἀρκαδῶν τοὺς προεστεῶτας ἀγινέων
 ἐξορκοῦν τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλει λέγε-
 10 ται εἶναι [τῶν Ἀρκαδῶν] τὸ Στυγὸς ὕδωρ, καὶ δὴ καὶ
 ἔστι τοιόνδε τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον ἐκ πέτρης
 στάζει ἐς ἄγκος, τὸ δὲ ἄγκος αἱμασιῆς τις περιθέει
 κύκλος. ἡ δὲ Νώνακρις, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει
 ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίας πρὸς Φενεῶ. μαθόντες 75
 15 δὲ Λακεδαιμόνιοι [Κλεομένεα] ταῦτα πρήσσοντα κατῆ-
 γον αὐτὸν δεισάντες ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι [ἐς Σπάρτην]
 τοῖσι καὶ πρότερον ἦρχε. κατελθόντα δὲ [αὐτὸν] αὐτίκα
 ὑπέλαβε μανίῃ νοῦσος, ἐόντα καὶ πρότερον ὑπομαργό-
 τερον· ὅπως γὰρ τεῶ ἐντύχοι Σπαρτιητέων, ἐνέχρανε
 20 ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκῆπτρον. ποιέοντα δὲ αὐτὸν ταῦτα
 καὶ παραφρονήσαντα ἔδησαν οἱ προσήκοντες ἐν ξύλῳ·
 ὁ δὲ δεθείς τὸν φύλακον μουνωθέντα ἰδὼν τῶν ἄλλων
 αἰτέει μάχαιραν· οὐ βουλομένου δὲ τὰ πρῶτα [τοῦ
 φυλάκου] διδόναι ἀπείλεε τὰ μιν λυθεῖς ποιήσει, ἐς δ
 25 δείσας τὰς ἀπειλὰς ὁ φύλακος (ἦν γὰρ τῶν τις εἰλώ-
 των) διδοῖ οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ παραλαβὼν
 τὸν σίδηρον ἄρχετο ἐκ τῶν κνημέων ἑωυτὸν λωβώ-
 μενος· ἐπιτάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας προ-
 ἔβαινε ἐκ τῶν κνημέων ἐς τοὺς μηρούς, ἐκ δὲ τῶν
 30 μηρῶν ἐς τε τὰ ἰσχία καὶ τὰς λαπάρας, ἐς δὲ ἐς τὴν

γαστέρα ἀπίκετο καὶ ταύτην καταχορδεύων ἀπέθανε
 τρόπῳ τοιούτῳ, ὥς μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων,
 ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέγνωσε τὰ περὶ Δημαρήτου [γενό-
 μενα] λέγειν, ὥς δὲ Ἀθηναῖοι λέγουσι, διότι ἐς Ἐλευ-
 σίνα ἐσβαλὼν ἔκειρε τὸ τέμενος τῶν θεῶν, ὥς δὲ
 Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ ἱεροῦ αὐτῶν τοῦ Ἀργου Ἀργείων τοὺς
 καταφυγόντας ἐκ τῆς μάχης καταγινέων κατέκοπτε καὶ
 16 αὐτὸ τὸ ἄλσος ἐν ἀλογίῃ ἔχων ἐνέπρησε. Κλεομένει
 γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρήσθη Ἀργος αἰρή-
 σειν. ἐπεῖτε δὲ Σπαρτιήτας ἄγων ἀπίκετο ἐπὶ ποταμὸν 10
 Ἐρασῖνον, ὃς λέγεται ῥέειν ἐκ τῆς Στυμφηλίδος λίμνης
 (τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν
 ἀναφαίνεσθαι ἐν Ἀργεῖ, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ τὸ ὕδωρ ἤδη
 τοῦτο ὑπ' Ἀργείων Ἐρασῖνον καλέεσθαι), ἀπικόμενος
 ὦν ὁ Κλεομένης ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον ἐσφαγιάζετο 15
 αὐτῷ. καὶ οὐ γὰρ ἐκαλλιέρεε οὐδαμῶς διαβαίνειν μιν,
 ἄρασθαι μὲν ἔφη τοῦ Ἐρασίνου οὐ προδιδόντος τοὺς
 πολιήτας, Ἀργεῖους μέντοι οὐδ' ὥς χαιρήσειν. μετὰ
 δὲ [ταῦτα] ἐξαναχωρήσας τὴν στρατιὴν κατήγαγε ἐς
 Θυρέην, σφαγιάσάμενος δὲ τῇ θαλάσῃ ταῦρον πλοίοισι 20
 σφεας ἤγαγε ἔς τε τὴν Τίρυνθίην χώραν καὶ Ναυπλίην.
 17 Ἀργεῖοι δὲ ἐβοήθηον πυνθανόμενοι ταῦτα ἐπὶ θάλασσαν.
 ὥς δὲ ἀρχοῦ μὲν ἐγίνοντο τῆς Τίρυνθος, χώρῳ δὲ ἐν
 τούτῳ τῷ κέεται Σήπεια οὖνομα, μεταίχμιον οὐ μέγα
 ἀπολιπόντες ἴζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. ἐν- 25
 θαῦτα δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ μάχην
 οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλῳ αἰρεθέωσι. καὶ γὰρ
 δὴ σφι ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστήριον, τὸ
 ἐπίκοινα ἔχρησε ἡ Πυθίη τούτοις τε καὶ Μιλησίοισι
 λέγον ὧδε·

Ἄλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸν ἄρσενά νικήσασα
Ἐξελάσῃ καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρῃται,
Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφέας τότε θήσει.

Ὡς ποτέ τις ἐρέει καὶ ἐπεσσομένων ἀνθρώπων·

- 5 Δεινὸς ὄφρις ἀέλικτος ἀπώλετο δουρὶ δαμασθεῖς.
ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα τοῖσι Ἀργείοισι φόβον
παρεῖχε. καὶ δὴ σφι πρὸς ταῦτα ἔδοξε τῷ κήρῳ τῶν
πολεμίων χρᾶσθαι, δόξαν δέ σφι ἐποίηεν τοιόνδε·
ὅκως ὁ Σπαρτιήτης κῆρυξ προσημαῖνοι τι Λακεδαιμο-
10 νίοισι, ἐποίηεν καὶ οἱ Ἀργεῖοι τὸν τοῦτο. μαθὼν 78
δὲ ὁ Κλεομένης ποιεῦντας τοὺς Ἀργεῖους ὁκοῖόν τι ὁ
σφέτερος κῆρυξ σημήνῃ, παραγγέλλει σφι, ὅταν ση-
μήνη ὁ κῆρυξ ποιέεσθαι ἄριστον, τότε ἀναλαμβάνοντας
τὰ ὄπλα χωρέειν ἐς τοὺς Ἀργεῖους. ταῦτα καὶ ἐγένετο
15 ἐπιτελέα ἐκ τῶν Λακεδαιμονίων· ἄριστον γὰρ ποιεν-
μένοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ τοῦ κηρύγματος ἐπεκέατο,
καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν αὐτῶν, πολλῷ δ' ἔτι πλεῖ-
νας ἐς τὸ ἄλσος τοῦ Ἄργου καταφυγόντας περιζόμενοι
ἐφύλασσαν. ἐνθεῦτεν δὲ ὁ Κλεομένης ἐποίεε τοιόνδε· 79
20 ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας καὶ πυνθανόμενος τούτων ἐξ-
εκάλεε πέμπων κήρυκα, ὀνομαστὶ λέγων τῶν Ἀργείων
τοὺς ἐν τῷ ἱρῷ ἀπεργμένους, ἐξεκάλεε δὲ φὰς αὐτῶν
ἔχειν τὰ ἄποινα· ἄποινα δὲ ἐστὶ Πελοποννησίοισι δύο
μνᾶι τεταγμέναι κατ' ἄνδρα αἰχμάλωτον ἐκτίνειν.
25 κατὰ πεντήκοντα δὴ ὦν τῶν Ἀργείων ὥς ἐκάστους
ἐκκαλεύμενος ὁ Κλεομένης ἐκτείνει. ταῦτα δὲ κως γινό-
μενα ἐλελήθῃε τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐν τῷ τεμένει· ἅτε
γὰρ πυκνοῦ ἑόντος τοῦ ἄλσεος οὐκ ὥρων οἱ ἐντὸς τοὺς
ἐκτὸς ὅ τι ἐπρησσαν, πρὶν γε δὴ αὐτῶν τις ἀναβὰς
30 ἐπὶ δένδρος κατεῖδε τὸ ποιεύμενον. οὐκ ὦν δὴ ἔτι

- 80 καλεόμενοι ἐξήρισαν. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέλευε
 πάντα τινὰ τῶν εἰλώτων περιnéειν ὕλη τὸ ἄλσος, τῶν δὲ
 πειθομένων ἐνέπρησε τὸ ἄλσος. καιομένου δὲ ἤδη ἐπέι-
 ρετο τῶν τινα αὐτομόλων τίνος εἶη θεῶν τὸ ἄλσος· ὁ δὲ
 ἔφη Ἄργου εἶναι. ὁ δὲ ὥς ἤκουσε, ἀναστενάξας μέγα εἶπε· 5
 ὦ Ἄπολλον χρηστήριε, ἣ μεγάλως με ἠπάτηκας φάμε-
 νος Ἄργος αἰρήσειν· συμβάλλομαι δ' ἐξήκειν μοι τὸ χρη-
 81 στηρίον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Κλεομένης τὴν μὲν πλέω στρα-
 τιὴν ἀπῆκε ἀπιέναι ἐς Σπάρτην, χιλίους δὲ αὐτὸς λαβὼν
 τοὺς ἀριστεάς ἦιε ἐς τὸ Ἡραϊον θύσων. βουλόμενον δὲ 10
 αὐτὸν θύειν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὁ ἱρεὺς ἀπηγόρευε, φὰς οὐκ
 ὄσιον εἶναι ξείνῳ αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τὸν ἱρέα
 ἐκέλευε τοὺς εἰλώτας ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ἀπαγαγόντας μαστι-
 γῶσαι, καὶ αὐτὸς ἔθυσε· ποιήσας δὲ ταῦτα ἀπήιε ἐς τὴν
 82 Σπάρτην. νοστήσαντα δέ μιν ὑπῆγον οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς 15
 ἐφόρους, φάμενοί μιν δωροδοκῆσαντα οὐκ ἐλεῖν τὸ Ἄρ-
 γος, παρεὸν εὐπετέως μιν ἐλεῖν. ὁ δὲ σφι ἔλεξε, οὔτε εἰ
 ψευδόμενος οὔτε εἰ ἀληθεῖα λέγων, ἔχω σαφηνέως εἶπαι,
 ἔλεξε δ' ὦν φάμενος, ἐπεῖτε δὴ τὸ τοῦ Ἄργου ἱρὸν εἶλε,
 δοκέειν οἱ ἐξεληλυθέναι τὸν τοῦ θεοῦ χρησμόν· πρὸς ὦν 20
 ταῦτα οὐ δικαιοῦν πειρᾶν τῆς πόλιος, πρὶν γε δὴ ἱροῖσι
 χρῆσθαι καὶ μάθῃ, εἴτε οἱ ὁ θεὸς παραδιδοῖ εἴτε [οἱ]
 ἐμποδῶν ἔστηκε· καλλιερευμένων δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ ἐκ τοῦ
 ἀγάλματος τῶν στηθέων φλόγα πυρὸς ἐκλάμψαι, μαθεῖν
 δὲ αὐτὸς οὕτω τὴν ἀτρεκείην, ὅτι οὐκ αἰρέει τὸ Ἄργος· 25
 εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξέλαμψε,
 αἰρέειν ἂν κατ' ἄκρης τὴν πόλιν, ἐκ τῶν στηθέων δὲ
 λάμψαντος πᾶν οἱ πεποιῆσθαι ὅσον ὁ θεὸς ἐβούλετο γε-
 νέσθαι. ταῦτα λέγων πιστά τε καὶ οἰκότα ἐδόκεε Σπαρ-
 τητήησι λέγειν καὶ ἀπέφυγε πολλὸν τοὺς διώκοντας. 30

"Αργος δὲ ἀνδρῶν ἐχηρώθη οὕτω ὥστε οἱ δοῦλοι 83
 αὐτῶν ἔσχον πάντα τὰ πρήγματα ἄρχοντές τε καὶ
 διέποντες, ἐς ὃ ἐπήβησαν οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες.
 ἔπειτὰ σφεας οὗτοι ἀνακτώμενοι ὀπίσω ἐς ἑωυτοὺς το
 5 "Αργος ἐξέβαλον· ἐξωθεύμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔσχον
 Τίρυνθα. τέως μὲν δὴ σφι ἦν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους,
 ἔπειτα δὲ ἐς τοὺς δούλους ἦλθε ἀνὴρ μάντις Κλέαν-
 δρος, γένος ἐὼν Φιγαλεὺς ἀπ' Ἀρκαδίας· οὗτος τοὺς
 δούλους ἀνέγνωσε ἐπιθέσθαι τοῖσι δεσπότησι. ἐκ τού-
 10 του δὴ πόλεμός σφι ἦν ἐπὶ χρόνον συχνόν, ἐς ὃ δὴ
 μόγις οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν.

'Αργεῖοι μὲν νυν διὰ ταῦτα Κλεομένεά φασι μα- 84
 νέντα ἀπολέσθαι κακῶς, αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆται φασι ἐκ
 δαιμονίου μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκύθῃσι
 15 δὲ ὀμιλήσαντά μιν ἀκρητοπότην γενέσθαι καὶ ἐκ τούτου
 μανῆναι. Σκύθας γὰρ τοὺς νομάδας, ἐπεῖτε σφι Δα-
 ρεῖον ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν, μετὰ ταῦτα μεμονέναι
 μιν τείσασθαι, πέμψαντας δὲ ἐς Σπάρτην συμμαχίην τε
 ποιέεσθαι καὶ συντίθεσθαι ὡς χρεὸν εἴη αὐτοὺς μὲν
 20 τοὺς Σκύθας παρὰ Φᾶσιν ποταμὸν πειρᾶν ἐς τὴν Μη-
 δικὴν ἐσβάλλειν, σφέας δὲ τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν
 ἐξ Ἐφέσου ὀρμωμένους ἀναβαίνειν καὶ ἔπειτα ἐς τῶντ' ὅ
 ἀπαντᾶν. Κλεομένεα δὲ λέγουσι ἡκόντων τῶν Σκυθῶν
 ἐπὶ ταῦτα ὀμιλέειν σφι μεζόνως, ὀμιλέοντα δὲ μᾶλλον
 25 τοῦ ἱκνεομένου μαθεῖν τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτῶν·
 ἐκ τούτου δὲ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἐκ τε
 τόσου, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βούλωνται
 πιεῖν, Ἐπισκύθισον λέγουσι. οὕτω δὴ Σπαρτιῆται τὰ
 περὶ Κλεομένεα λέγουσι· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τίσιν ταύτην
 30 ὁ Κλεομένης Δημαρήτω ἐκτεῖσαι.

85 Τελευτήσαντος δὲ Κλεομένεος ὥς ἐπύθοντο Αἰγινῆται, ἐπεμبون ἐς Σπάρτην ἀγγέλους καταβωσομένους Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνησι ὁμηρῶν ἐχομένων. Λακεδαιμόνιοι δὲ δικαστήριον συναγαγόντες ἔγνωσαν περιυβρίσθαι Αἰγινήτας ὑπὸ Λευτυχίδεω, καὶ μιν κατ- 5 ἐκριναν ἔκδοτον ἄγεσθαι ἐς Αἰγιναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνησι ἐχομένων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινήτων τὸν Λευτυχίδα εἶπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεις, ἔων ἐν Σπάρτῃ ἀνὴρ δόκιμος· Τί βουλευέσθε ποι- 10 εῖν, ἄνδρες Αἰγινῆται; τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιητέων ἔκδοτον γενόμενον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ νῦν ὀργῇ χρωόμενοι ἔγνωσαν οὕτω Σπαρτιῆται, ὅπως ἐξ ὑστέρης μὴ τι ὑμῖν, ἦν ταῦτα πρήσσητε, πανώλεθρον κακὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβάλωσι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινῆται ἔσχοντο τῆς ἀγωγῆς, ὁμολογίῃ δὲ ἐχρήσαντο τοιῇδε, 15 ἐπισπόμενον Λευτυχίδα ἐς Ἀθήνας ἀποδοῦναι Αἰγινῆταισι τοὺς ἄνδρας. ὥς δὲ ἀπικόμενος Λευτυχίδης ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαίτεε τὴν παραθήκην, οἱ δ' Ἀθηναῖοι προφάσις εἶκον οὐ βουλόμενοι ἀποδοῦναι, φάντες δύο σφέας ἔοντας βασιλέας παραθέσθαι καὶ οὐ δι- 20 α καιοῦν τῷ ἑτέρῳ ἄνευ τοῦ ἑτέρου ἀποδιδόναι· οὐ φαιμένων δὲ ἀποδώσειν τῶν Ἀθηναίων ἔλεξέ σφι Λευτυχίδης τάδε· ὦ Ἀθηναῖοι, ποιεέτε μὲν ὁκότερα βούλεσθε αὐτοί· καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποιεέτε ὅσια καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων· ὁκοῖον μέντοι τι ἐν τῇ 25 Σπάρτῃ συνηνείχθη γενέσθαι περὶ παραθήκης, βούλομαι ὑμῖν εἶπαι. λέγομεν ἡμεῖς οἱ Σπαρτιῆται γενέσθαι ἐν τῇ Λακεδαίμονι κατὰ τρίτην γενεὴν τὴν ἀπ' ἐμέο Γλαῦκον Ἐπικύδεος παῖδα. τοῦτον τὸν ἄνδρα φαιμέν τά τε ἄλλα πάντα περιήκειν τὰ πρῶτα καὶ δὴ καὶ 30

ἀκούειν ἄριστα δικαιοσύνης πέρι πάντων ὅσοι τὴν
 Λακεδαιμόνα τοῦτον τὸν χρόνον οἴκεον. συνενειχθῆ-
 ναι δέ οἱ ἐν χρόνῳ ἱκνευμένῳ τάδε λέγομεν· ἄνδρα
 Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Σπάρτην βούλεσθαι οἱ ἐλθεῖν
 5 ἐς λόγους, προῖσχόμενον τοιάδε· Εἰμὶ μὲν Μιλήσιος,
 ἦκω δὲ τῆς σῆς, Γλαῦκε, δικαιοσύνης βουλόμενος ἀπο-
 λαῦσαι. ὥς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἄλλην Ἑλλάδα,
 ἐν δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην τῆς σῆς δικαιοσύνης ἦν λόγος
 πολλός, ἔμενυτῶ λόγους ἐδίδουν καὶ ὅτι ἐπικίνδυνός
 10 ἔστι αἰεὶ κοτε ἡ Ἰωνίη, ἡ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλέως
 ἰδρυμένη, καὶ διότι χρήματα οὐδαμὰ τοὺς αὐτοὺς ἔστι
 ὀρᾶν ἔχοντας. ταῦτά τε ὦν ἐπιλεγομένῳ καὶ βουλευο-
 μένῳ ἔδοξέ μοι τὰ ἡμίσεα πάσης τῆς οὐσίας ἐξαργυ-
 ρώσαντα θέσθαι παρὰ σέ, εὖ ἐξεπισταμένῳ ὥς μοι
 15 κείμενα ἔσται παρὰ σοὶ σόα. σὺ δὴ μοι καὶ τὰ χρή-
 ματα δέξαι καὶ τάδε [τὰ] σύμβολα σῶξε λαβών· ὃς δ'
 ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτήῃ, τούτῳ ἀποδοῦναι. ὁ μὲν δὴ β
 ἀπὸ Μιλήτου ἦκων ξεῖνος τοσαῦτα ἔλεξε, Γλαῦκος δὲ
 ἐδέξατο τὴν παραθήκην ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ λόγῳ. χρόνου
 20 δὲ πολλοῦ διελθόντος ἦλθον ἐς Σπάρτην τούτου τοῦ
 παραθεμένου τὰ χρήματα οἱ παῖδες, ἐλθόντες δὲ ἐς
 λόγους τῷ Γλαύκῳ καὶ ἀποδεικνύντες τὰ σύμβολα ἀπ-
 αίτεον τὰ χρήματα. ὁ δὲ διωθέετο ἀντυποκρινόμενος
 τοιάδε· Οὔτε μέμνημαι τὸ πρῆγμα οὔτε με περιφέρει
 25 οὐδὲν εἰδέναι τούτων τῶν ὑμεῖς λέγετε, βούλομαί τε
 ἀναμνησθεῖς ποιεῖν πᾶν τὸ δίκαιον· καὶ γὰρ εἰ ἔλα-
 βον, ὀρθῶς ἀποδοῦναι, καὶ εἰ γε ἀρχὴν μὴ ἔλαβον,
 νόμοισι τοῖσι Ἑλλήνων χρήσομαι ἐς ὑμέας. ταῦτα ὦν
 ὑμῖν ἀναβάλλομαι κυρώσειν ἐς τέταρτον μῆνα ἀπὸ
 30 τοῦδε. οἱ μὲν δὴ Μιλήσιοι συμφορὴν ποιεύμενοι ἀπ- γ

αλλάσσοντο ὥς ἀπεστερημένοι τῶν χρημάτων, Γλαῦκος δὲ ἐπορεύετο ἐς Δελφοὺς χρηδόμενος τῷ χρηστηρίῳ. ἐπειρωτῶντα δὲ αὐτὸν τὸ χρηστήριον εἴ ὄρκω τὰ χρήματα λήσεται, ἡ Πυθίη μετέρχεται τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι·

5

Γλαῦκ' Ἐπικυδεῖδῃ, τὸ μὲν ἀντίκα κέρδιον οὕτω

Ὅρκῳ νικῆσαι καὶ χρήματα λήσασσθαι.

Ὅμνυ', ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὖορκον μένει ἄνδρα.

Ἄλλ' Ὅρκου πάσις ἐστὶν ἀνώνυμος, οὐδ' ἐπὶ χεῖρες

Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰς ὃ κε πᾶσαν 10

Συμμάρψας ὀλέσῃ γενεὴν καὶ οἶκον ἅπαντα.

Ἄνδρὸς δ' εὖορκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγνώμην τὸν θεὸν παραιτέτο αὐτῷ ἴσχειν τῶν ζηθέντων. ἡ δὲ Πυθίη ἔφη τὸ πειρηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι ἴσον δύνασθαι. 15

δ Γλαῦκος μὲν δὴ μεταπεμψάμενος τοὺς Μιλησίους ξείνους ἀποδιδούσιν αὐτῷ τὰ χρήματα. τοῦ δὲ εἵνεκα ὁ λόγος ὅδε, ὃ Ἀθηναῖοι, ὁρμήθη λέγεσθαι ἐς ὑμέας, εἰρήσεται· Γλαῦκον νῦν οὔτε τι ἀπόγονον ἔστι οὐδὲν οὔτ' 20

ἰστίῃ οὐδεμίᾳ νομιζομένη εἶναι Γλαῦκον, ἐκτέτριπταί 20 τε πρόοριζος ἐκ Σπάρτης. οὕτω ἀγαθὸν μηδὲ διανοέεσθαι περὶ παραθήκης ἄλλο γε ἢ ἀπαιτούντων ἀποδιδόναι. Δευτυχίδης μὲν εἶπας ταῦτα, ὥς οἱ οὐδὲ 87 οὕτω ἐσήκουον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαλλάσσετο· οἱ δὲ Αἰγινῆται, πρὶν τῶν πρότερον ἀδικημάτων δοῦναι δίκας 25 τῶν ἐς Ἀθηναίους ὕβρισαν Θηβαίοισι χαριζόμενοι, ἐποίησαν τοιόνδε· μεμφόμενοι τοῖσι Ἀθηναίοισι καὶ ἀξιοῦντες ἀδικέεσθαι, ὥς τιμωρησόμενοι τοὺς Ἀθηναίους παρεσκευάζοντο. καὶ ἦν γὰρ δὴ τοῖσι Ἀθηναίοισι πεντετηρὶς ἐπὶ Σουνίῳ, λοχῆσαντες ὧν τὴν θεωρίδα νέα 30

εἶλον πλήρεα ἀνδρῶν τῶν πρώτων Ἀθηναίων, λαβόντες
 δὲ τοὺς ἄνδρας ἔδησαν. Ἀθηναῖοι δὲ παθόντες ταῦτα 88
 πρὸς Αἰγινητέων οὐκέτι ἀνεβάλλοντο μὴ οὐ τὸ πᾶν
 μηχανήσασθαι ἐπ' Αἰγινήτησι. καὶ ἦν γὰρ Νικόδρομος
 5 Κνοίθου καλεόμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀνὴρ δόκιμος, οὗτος
 μεμφόμενος μὲν τοῖσι Αἰγινήτησι προτέρην ἑωυτοῦ ἐξ-
 ἔλασιν ἐκ τῆς νήσου, μαθὼν δὲ τότε τοὺς Ἀθηναίους
 ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινήτας κακῶς, συντίθεται Ἀθη-
 ναίοισι προδοσίην Αἰγίνης, φράσας ἐν τῇ τε ἡμέρῃ ἐπι-
 10 χειρήσει καὶ ἐκείνους ἐς τὴν ἥκειν δεήσει βοηθεύοντας.
 μετὰ ταῦτα καταλαμβάνει μὲν κατὰ συνεθήκατο Ἀθη-
 ναίοισι ὁ Νικόδρομος τὴν παλαιὴν καλεομένην πόλιν,
 Ἀθηναῖοι δὲ οὐ παραγίνονται ἐς δέον· οὐ γὰρ ἔτυχον 89
 εἶναι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινητέων συμβαλεῖν.
 15 ἐν ᾧ ὧν Κορίνθιων ἐδέοντο χρῆσαι σφι νέας, ἐν
 τούτῳ διεφθάρη τὰ πρήγματα. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἦσαν
 γὰρ σφι τοῦτον τὸν χρόνον φίλοι ἐς τὰ μάλιστα, Ἀθη-
 ναίοισι διδοῦσι δεομένοισι εἴκοσι νέας, διδοῦσι δὲ
 πενταδράχμους ἀποδόμενοι· δωτίνην γὰρ ἐν τῷ νόμῳ
 20 οὐκ ἐξῆν δοῦναι. ταύτας τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι
 καὶ τὰς σφετέρας, πληρώσαντες ἐβδομήκοντα νέας τὰς
 ἀπάσας, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Αἰγιναν καὶ ὑστέρησαν ἡμέρῃ
 μιῇ τῆς συγκειμένης. Νικόδρομος δέ, ὥς οἱ Ἀθηναῖοι 90
 ἐς τὸν καιρὸν οὐ παρεγίνοντο, ἐς πλοῖον ἐσβὰς ἐκ-
 25 διδρῆσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης· σὺν δέ οἱ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν
 Αἰγινητέων εἶποντο, τοῖσι Ἀθηναῖοι Σούνιον οἰκῆσαι
 ἔδοσαν. ἐνθεῦτεν δὲ οὗτοι ὁρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ
 ἦγον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον
 ἐγίνετο, Αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες ἐπαναστάντος τοῦ 91
 30 δήμου σφι ἅμα Νικοδρόμῳ ἐπεκράτησαν, καὶ ἐπειτά

σφεας χειρωσάμενοι ἐξῆγον ἀπολέοντες. ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ἄγος σφι ἐγένετο, τὸ ἐκθύσασθαι οὐκ οἰοί τε ἐγένοντο ἐπιμηχανώμενοι, ἀλλ' ἐφθησαν ἐκπεσόντες πρότερον ἐκ τῆς νήσου ἢ σφι ἵλεον γενέσθαι τὴν θεόν. ἐπτακοσίους γὰρ δὴ τοῦ δήμου ζωοῦσαντες 5 ἐξῆγον ὥς ἀπολέοντες, εἰς δὲ τις τούτων ἐκφυγὼν τὰ δεσμὰ καταφεύγει πρὸς πρόθυρα Διμήτρος θεσμοφόρου, ἐπιλαβόμενος δὲ τῶν ἐπισπαστήρων εἶχετο. οἱ δὲ ἐπεῖτε μιν ἀποσπάσαι οὐκ οἰοί τε ἀπέλκοντες ἐγίνοντο, ἀποκόψαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἦγον οὕτω, χεῖρες 10

92 δὲ κεῖναι ἐμπεφυκυῖαι ἦσαν τοῖσι ἐπισπαστήρσι. ταῦτα μὲν νυν σφέας αὐτοὺς οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἤκουσι ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἐβδομήκοντα, ἐσσωθέντες δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεκαλέοντο τοὺς αὐτοὺς [οὓς] καὶ πρότερον, Ἀργεῖους. καὶ δὴ σφι οὗτοι μὲν 15 οὐκέτι βοηθέουσι, μεμφόμενοι ὅτι Αἰγινᾶται νέες ἀνάγκη λαμφθεῖσαι ὑπὸ Κλεομένεος ἔσχον τε ἐς τὴν Ἀργολίδα χώραν καὶ συναπέβησαν Λακεδαιμονίοισι· συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικωνιέων νεῶν ἄνδρες τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ. καὶ σφι ὑπ' Ἀργείων ἐπεβλήθη ζημίη χίλια 20 τάλαντα ἐκτεῖσαι, πεντακόσια ἐκατέρους. Σικωνῆες μὲν νυν συγγινόντες ἀδικῆσαι ὁμολόγησαν ἑκατὸν τάλαντα ἐκτεῖσαντες ἀξήμιοι εἶναι, Αἰγινῆται δὲ οὔτε συνεγινώσκοντο ἦσαν τε αὐθαδέστεροι. διὰ δὴ ταῦτα δεομένοισι ἀπὸ μὲν τοῦ δημοσίου οὐδεὶς Ἀργείων ἔτι ἐβόη- 25 θεε, ἐθέλονται δὲ ἐς χιλίους· ἦγε δὲ αὐτοὺς στρατηγὸς [ἀνὴρ ᾧ οὖνομα] Εὐρυβάτης, πεντάεθλον ἐπασκίνας. τούτων οἱ πλεῖντες οὐκ ἀπενόστησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐτελεύτησαν ὑπ' Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ· αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μονομαχίην ἐπασκέων τρεῖς μὲν 30

ἄνδρας τρώῃ τοιούτῳ κτείνει, ὑπὸ δὲ τοῦ τετάρτου
Σωφάνεος τοῦ Δεκελέος ἀποθνήσκει. Αἰγινῆται δὲ 93
ἑοῦσι ἀτάκτοισι τοῖσι Ἀθηναίοισι συμβαλόντες τῇσι
νηυσὶ ἐνίκησαν καὶ σφεων νέας τέσσερας αὐτοῖσι ἀν-
6 δράσι εἶλον.

Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνήπτο πρὸς Αἰγι-
νήτας, ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἑαυτοῦ ἐποίεε, ὥστε ἀναμιμνή- 94
σκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνησθαί μιν τῶν
Ἀθηναίων καὶ Πεισιστρατιδῶν προσκατημένων καὶ
10 διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Δα-
ρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι
τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ.
Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παρα-
λύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγούς ἀποδέξας
15 ἀπέστειλε ἐπὶ τῇ Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δαίτην τε,
έόντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφρένεα τὸν Ἀρταφρένεος
παῖδα, ἀδελφιδέον ἑαυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε
ἑξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν ἀνάγειν ἑαυτῷ
ἐς ὕψιν τὰ ἀνδράποδα. ὥς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ 95
20 ἀποδεχθέντες πορευόμενοι παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς
Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδῖον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν
στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρα-
τοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς
ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἵππα-
25 γωγοὶ νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖσι ἑαυτοῦ
δασμοφόροισι Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς
ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες
[ἐς τὰς νέας] ἔπλεον ἑξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην.
ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἡπειρον εἶχον τὰς νέας ἰδὺν
30 τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θωρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου

ὀρμώμενοι παρά τε Ἴκαρον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον
 ἐποιεῦντο, ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δειδόντες μάλιστα τὸν
 περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτει ποιεύμενοι
 ταύτῃ τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ
 καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἀλοῦσα. 5
 96 ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσ-
 ἔμειξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον
 στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι), μεμνημένοι τῶν πρότερον
 οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ ὕψη οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπ-
 ἔμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι τοὺς κατ- 10
 ἔλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν.
 ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνάγοντο.
 97 ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίουν, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες
 καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τῆνον.
 τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεούσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ 15
 ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ
 πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ· αὐτὸς δὲ πυθόμενος ἵνα ἦσαν
 οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· Ἄνδρες
 ἱεοί, τί φεύγοντες οἴχεσθε, οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες
 κατ' ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω 20
 καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο
 θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν
 χώρην μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἅπιτε
 ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε. ταῦτα
 μὲν ἐπεκηρυκέυσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ 25
 τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίσσε.
 98 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ
 τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ
 Αἰολέας· μετὰ δὲ τοῦτον ἐνθεῦτεν ἐξαναχθέντα Δῆλος
 ἐκινήθη, ὥς ἔλεγον Δῆλιοι, καὶ πρῶτα καὶ ὕστατα 30

μέχρι ἑμεῦ σεισθεῖσα. καὶ τοῦτο μὲν κού τερας ἀν-
 θρώποισι τῶν μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔφαινε ὁ
 θεός. ἐπὶ γὰρ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος καὶ Ξέρξεω
 τοῦ Δαρείου καὶ Ἀρτοξέρξεω τοῦ Ξέρξεω, τριῶν τού-
 5 των ἐπεξῆς γενεῶν, ἐγένετο πλέω κακὰ τῇ Ἑλλάδι
 ἢ ἐπὶ εἴκοσι ἄλλας γενεὰς τὰς πρὸ Δαρείου γενομέ-
 νας, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γενόμενα, τὰ δὲ
 ἀπ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων περὶ τῆς ἀρχῆς πολεμεόν-
 των. οὕτω οὐδὲν ἦν ἀεικὲς κινηθῆναι Δῆλον τὸ πρὶν
 10 ἐοῦσαν ἀκίνητον. καὶ ἐν χρησμῷ ἦν γεγραμμένον περὶ
 αὐτῆς ὧδε·

Κινήσω καὶ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.

δύναται δὲ κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ οὐνό-
 ματα, Δαρείος ἐρξίης, Ξέρξης ἀρήιος, Ἀρτοξέρξης μέγας
 15 ἀρήιος. τούτους μὲν δὴ τοὺς βασιλεῖας ὧδε ἂν ὀρθῶς
 κατὰ γλῶσσαν τὴν σφετέρην Ἑλληνες καλέοιεν. οἱ δὲ 99
 βάρβαροι ὥς ἀπῆραν ἐκ τῆς Δήλου, προσίσχον πρὸς
 τὰς νήσους, ἐνθεῦτεν δὲ στρατιὴν τε παρελάμβανον
 καὶ ὁμήρους τῶν νησιωτέων παῖδας ἐλάμβανον. ὥς
 20 δὲ περιπλέοντες τὰς νήσους προσέσχον καὶ ἐς Κάρυ-
 στον (οὐ γὰρ δὴ σφι οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρους ἐδί-
 δοσαν οὔτε ἔφασαν ἐπὶ πόλιας ἀστυγέιτονας στρατεύσε-
 σθαι, λέγοντες Ἐρετριάν τε καὶ Ἀθηνας), ἐνθαῦτα
 τούτους ἐπολιόρκεόν τε καὶ τὴν γῆν σφέων ἔκειρον,
 25 ἐς δὲ καὶ οἱ Καρύστιοι παρέστησαν ἐς τῶν Περσέων
 τὴν γνώμην. Ἐρετριεῖς δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρα- 100
 τὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσιν Ἀθηναίων
 ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ
 ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους
 30 <τοὺς> κληρουχέοντας τῶν ἱπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν

χώραν, τούτους σφι διδοῦσι τιμωρούς. τῶν δὲ Ἑρε-
 τριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἷ μετεπέμποντο
 μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας. οἱ μὲν
 γὰρ αὐτῶν ἐβουλευόντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν εἰς τὰ ἄκρα
 τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἰδία κέρδεα προσδεκό- 5
 μενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευά-
 ζοντο. μαθὼν δὲ τούτων ἐκάτερα ὥς εἶχε Αἰσχίνης
 ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἑρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει
 τοῖσι ἥκουσι Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρή-
 γματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφεας εἰς τὴν 10
 σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι
 101 ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλευσάντι πείθονται. καὶ οὗτοι
 μὲν διαβάντες εἰς Ὠρωπὸν ἔσφριον σφέας αὐτούς· οἱ
 δὲ Πέρσαι πλείοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἑρε-
 τρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγί- 15
 λια, κατασχόντες δὲ [εἰς ταῦτα τὰ χωρία] ἀντίκα ἵπ-
 πους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὥς προσοι-
 σόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἑρετριεὺς ἐπεξελθεῖν
 μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλήν, εἰ κως
 δὲ διαφυλάξαιεν τὰ τεῖχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, 20
 ἐπεῖτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ
 γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἐπιπτον ἐπὶ ἕξ
 ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορ-
 βός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φίλαγρος ὁ Κυνέω ἄνδρες
 τῶν ἀστῶν δόκιμοι προδιδούσι τοῖσι Πέρσῃσι. οἱ 25
 δὲ ἐσελθόντες εἰς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱερὰ συλή-
 σαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατα-
 καυθέντων ἱερῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδραπο-
 102 δίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς. χειρωσάμενοι δὲ
 τὴν Ἑρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας ἔπλεον εἰς 30

γῆν τὴν Ἀττικὴν, κατέργοντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες
 ταῦτά τοὺς Ἀθηναίους ποιήσῃν τὰ καὶ τοὺς Ἑρε-
 τριέας ἐποίησαν. καὶ ἦν γὰρ Μαραθῶν ἐπιτηδεότατον
 χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτῳ τῆς Ἑρε-
 5 τριέας, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου.
 Ἀθηναῖοι δὲ ὥς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθηον καὶ αὐτοὶ 103
 ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἦγον δὲ σφεας στρατηγοὶ δέκα,
 τῶν δὲ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα
 τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισί-
 10 στρατον τὸν Ἰπποκράτεος. καὶ αὐτῷ φεύγοντι Ὀλυμ-
 πιάδα ἀνελέσθαι τεθρίπῳ συνέβη, καὶ ταύτην μὲν
 τὴν νίκην ἀνελόμενόν μιν τῶντὸ ἐξενείκασθαι τῷ ὁμο-
 μητρίῳ ἀδελφεῷ Μιλτιάδῃ. μετὰ δὲ τῇ ὑστέρῃ Ὀλυμ-
 πιάδι τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι νικῶν παραδιδοῖ Πεισι-
 15 στρατῷ ἀνακηρυχθῆναι, καὶ τὴν νίκην παρεῖς τούτῳ
 κατῆλθε ἐπὶ τὰ ἐωυτοῦ ὑπόσπονδος. καὶ μιν ἀνελό-
 μενον τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι ἄλλην Ὀλυμπιάδα κατέλαβε
 ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων, οὐκέτι περι-
 20 εόντος αὐτοῦ Πεισιστράτου· κτείνουσι δὲ οὗτοί μιν
 κατὰ τὸ πρυτανήιον νυκτὸς ὑπείσαντες ἄνδρας. τέ-
 θαπται δὲ Κίμων πρὸ τοῦ ἄστεος, πέρην τῆς διὰ
 Κοίλης καλεομένης ὁδοῦ· καταντίον δ' αὐτοῦ αἱ ἵπποι
 τετάφεται αὗται αἱ τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀνελόμεναι.
 ἐποίησαν δὲ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἥδη τῶντὸ τοῦτο Εὐαγό-
 25 ρεω Λάκωνος, πλέω δὲ τούτων οὐδαμαί. ὁ μὲν δὴ
 πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἦν
 τηνικαῦτα παρὰ τῷ πάτρῳ Μιλτιάδῃ τρεφόμενος ἐν
 τῇ Χερσονήσῳ, ὁ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι [ἐν]
 Ἀθήνῃσι, οὖνομα ἔχων ἀπὸ τοῦ οἰκιστέω τῆς Χερσο-
 30 νήσου Μιλτιάδεω Μιλτιάδης. οὗτος δὴ ὢν τότε ὁ 104

Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου καὶ ἐκπεφευγὼς διπλόον θάνατον ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἰμβρου περὶ πολλοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα· ἅμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους καὶ 5 ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ ἤδη, τὸ ἐνθεῦτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι καὶ ὑπὸ δικαστήριον [αὐτὸν] ἀγαγόντες ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους στρατηγὸς οὕτω Ἀθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς 10 ὑπὸ τοῦ δήμου.

- 105 Καὶ πρῶτα μὲν ἔόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστει οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρομὴν τε καὶ τοῦτο μελετῶντα· τῷ δὴ, ὥς αὐτός τε ἔλεγε Φειδιπ- 15 πίδης καὶ Ἀθηναίοισι ἀπήγγελλε, περὶ τὸ Παρθένιον ὄρος τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὁ Πᾶν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τὸ οὔνομα τοῦ Φειδιππίδεω τὸν Πᾶνα Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, δι' ὃ τι ἑωυτοῦ οὐδεμίαν ἐπιμελείην ποιεῦνται, ἔόντος εὐνόου Ἀθηναίοισι καὶ πολ- 20 λαχῇ γενομένου [σφίσι] ἤδη χρησίμου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι καταστάντων σφι εὖ ἤδη τῶν προηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι ἀληθέα ἰδρύσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει Πανὸς ἱρόν, καὶ αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίῃσι ἐπετείουσι καὶ λαμπάδι 25
- 106 ἱλάσκονται. τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος, ὅτε πέρα οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φανῆναι, δευτεραῖος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· Ὡς Λακεδαιμόνιοι. Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται σφίσι βοη- 30

θῆσαι καὶ μὴ περιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι
 Ἑλλήσι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρ-
 βάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἑρέτρια τέ ἡνδραπόδισται καὶ
 πόλι λογίμῃ ἢ Ἑλλὰς γέγονε ἀσθενεστέρη. ὁ μὲν δὴ
 5 σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδε μὲν βοη-
 θέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι ἦν τὸ παραντίκα
 ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν
 γὰρ Ἰσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξ-
 ελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρεος ἑόντος τοῦ κύκλου.
 10 οὗτοι μὲν νυν τὴν πανσέληνον ἔμενον, τοῖσι δὲ βαρ- 107
 βάροισι κατηγγέτο Ἰππίας ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μα-
 ραθῶνα, τῆς παροιχομένης νυκτὸς ὄψιν ἰδὼν [ἐν τῷ
 ὕπνῳ] τοιήνδε· ἐδόκεε ὁ Ἰππίας τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ
 συνευνηθῆναι. συνεβάλετο ὦν ἐκ τοῦ ὀνείρου κατ-
 15 ἐλθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνασώσάμενος τὴν ἀρχὴν
 τελευτήσκειν ἐν τῇ ἑωυτοῦ γηραιός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ὄψιος
 συνεβάλετο ταῦτα, τότε δὲ κατηγεόμενος τοῦτο μὲν τὰ
 ἀνδράποδα τὰ ἐξ Ἑρετρίας ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν
 Στυρώων, καλεομένην δὲ Αἰγίλιν, τοῦτο δὲ καταγο-
 20 μένας ἐς τὸν Μαραθῶνα τὰς νέας ὄρμιζε οὗτος, ἐκ-
 βάντας τε ἐς γῆν τοὺς βαρβάρους διέτασσε. καὶ οἱ
 ταῦτα διέποντι ἐπῆλθε παρεῖν τε καὶ βῆξαι μέζον
 ἢ ὥς ἐώθεε· οἷα δὲ οἱ πρεσβυτέρῳ ἑόντι τῶν ὀδόντων
 οἱ πλεῦνες ἐσεῖοντο. τούτων ὦν ἓνα τῶν ὀδόντων
 25 ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βήξας· ἐκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον
 αὐτοῦ ἐποιέετο σπουδὴν πολλὴν ἐξευρεῖν. ὥς δὲ οὐκ
 ἐφαίνετό οἱ ὁ ὀδὼν, ἀναστενάξας εἶπε πρὸς τοὺς παρα-
 στάτας· Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη ἐστὶ οὐδέ μιν δυνησό-
 μεθα ὑποχειρίην ποιήσασθαι· ὁκόσον δὲ τί μοι μέρος
 30 μετῆν, ὁ ὀδὼν μετέχει. Ἰππίας μὲν δὴ ταύτῃ τὴν 108

ὄψιν συνεβάλετο ἐξεληλυθέναι· Ἀθηναίοισι δὲ τε-
 ταγμένοισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοηθέοντες
 Πλαταιέες πανδημεί· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας
 αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόρους
 ὑπὲρ αὐτῶν [οἱ] Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραι- 5
 ρέατο· ἔδοσαν δὲ ᾧδε. πιεζέμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ
 Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε
 τῷ Ἀναξανδρίδῃ καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτούς.
 οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε· Ἡμεῖς μὲν ἐκα-
 στέρῳ τε οἰκέομεν καὶ ὑμῖν τοιήδε τις γίνοιτ' ἂν 10
 ἐπικουρίῃ ψυχρῇ· φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἑξανδρα-
 ποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ἡμέων. συμβουλευόμεν
 δὲ ὑμῖν δοῦναι ὑμέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, πλησιο-
 χώροισί τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν ἐοῦσι οὐ κακοῖσι.
 ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ κατὰ εὐνοίην 15
 οὔτῳ τῶν Πλαταιέων ὥς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους
 ἔχειν πόρους συνεστεῶτας Βοιωτοῖσι. Λακεδαιμόνιοι
 μὲν νυν Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβούλευσαν, οἱ δὲ οὐκ
 ἠπίστησαν, ἀλλ' Ἀθηναίων ἱρὰ ποιούντων τοῖσι δυνά-
 δεκα θεοῖσι ἱκέται ἱζόμενοι ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐδίδοσαν 20
 σφέας αὐτούς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα ἐστράτεον
 ἐπὶ τοὺς Πλαταιέας· Ἀθηναῖοι δὲ σφι ἐβοήθεον. μελ-
 λόντων δὲ συνάπτειν μάχην Κορίνθιοι οὐ περιεῖδον,
 παρατυχόντες δὲ καὶ καταλλάξαντες ἐπιτρεψάντων ἀμ-
 φοτέρων οὔρισαν τὴν χώραν ἐπὶ τοῖσδε, ἔαν Θηβαίους 25
 Βοιωτῶν τοὺς μὴ βουλομένους εἰς Βοιωτοὺς τελέειν.
 Κορίνθιοι μὲν δὴ ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο, Ἀθη-
 ναίοισι δὲ ἀπιοῦσι ἐπεθήκαντο Βοιωτοί, ἐπιθέμενοι δὲ
 ἐσώθησαν τῇ μάχῃ. ὑπερβάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς
 οἱ Κορίνθιοι ἔθηκαν Πλαταιεῦσι εἶναι οὔρους, τούτους 30

ὑπερβάντες τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν ἐποίησαντο οὖρον Θη-
 βαίοισι πρὸς Πλαταιέας εἶναι καὶ Ὑσιᾶς. ἔδοσαν μὲν
 δὴ οἱ Πλαταιέες σφέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ
 εἰρημένῳ, ἦκον δὲ τότε ἐς Μαραθῶνα βοηθέοντες.
 5 τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶ- 109
 μαι, τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι
 στρατιῇ τῇ Μήδων συμβάλλειν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω
 κελευόντων. ὥς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἡ χεί-
 ρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφι-
 10 δοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν
 (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον
 ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι), ἦν δὲ τότε πολέμαρχος
 Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης
 ἔλεγε τάδε· Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἢ καταδου-
 15 λῶσαι Ἀθῆνας ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνον λι-
 πέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον οἷον οὐδὲ Ἀρμό-
 διός τε καὶ Ἀριστογείτων [λείπουσι]. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ
 οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἤκουσι μέγιστον,
 καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται τὰ
 20 πείσονται παραδεδομένοι Ἰππίῃ, ἦν δὲ περιγένηται
 αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστὶ πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πο-
 λίων γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἶά τέ ἐστὶ γενέ-
 σθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν προηγμάτων
 τὸ κύρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσω. ἡμέων τῶν στρα-
 25 τηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν
 κελευόντων συμβάλλειν, τῶν δὲ οὐ. ἦν μὲν νυν μὴ
 συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασεῖσιν
 ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα ὥστε μηδίσαι·
 ἦν δὲ συμβάλωμεν πρὶν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετ-
 30 ἐξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοί τέ

εἶμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σὲ
 νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἦν γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ
 προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη
 τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἦν δὲ <τὴν> τῶν ἀποσπενδόντων
 τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγα- 6
 110 θῶν τὰ ἐναντία. ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσ-
 κτᾶται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολε-
 μάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ
 οἱ στρατηγοὶ τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὥς ἐκά-
 στου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανική τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ 10
 παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὕτως συμβολὴν ἐποιέετο,
 111 πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανική ἐγίνετο. ὥς δὲ ἐς ἐκείνον
 περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Ἀθηναῖοι ὥς
 συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέ-
 μαρχος [Καλλίμαχος]· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι 15
 Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν.
 ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο ὥς ἀριθμέοντο αἱ
 φυλαί, ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο,
 ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης
 γὰρ σφι τῆς μάχης Ἀθηναίων θυσίας ἀναγόντων ἐς 20
 τὰς πανηγύριος τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας
 κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι
 λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ
 τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγίνετο
 τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ 25
 στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις
 ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ
 112 δὲ κέρας ἐκάτερον ἔρρωτο πλήθει. ὥς δὲ σφι διετέ-
 τακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὥς ἀπεί-
 θησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. 30

ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν
 ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι ὀρῶντες δρόμῳ ἐπιόντας παρ-
 εσκευάζοντο ὥς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι
 ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὀρῶντες αὐτοὺς ὀλίγους,
 5 καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρ-
 χούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρ-
 βαροι κατείκαζον· Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείτε ἀθρόοι προσ-
 ἔμειξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι
 μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν δρόμῳ ἐς
 10 πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθιῆτά τε
 Μηδικὴν ὀρῶντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθιημένους·
 τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ οὔνομα τὸ Μήδων
 φόβος ἀκοῦσαι. μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρό- 113
 νος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου
 15 ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι
 ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ
 ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκά-
 τερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες. νικῶντες δὲ
 τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι
 20 δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα [ἀμ-
 φότερα] ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ
 τοῖσι Πέρσησι εἶποντο κόπτουντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασ-
 σαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἶτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν
 νεῶν. καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος 114
 25 [Καλλίμαχος] διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός,
 ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω·
 τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβό-
 μενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει
 πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ ὄνο-
 30 μαστοί. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ 115

τοιῷδε Ἀθηναῖοι, τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἔξανα-
 κρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου ἐν τῇ ἔλιπον
 τὰ ἐξ Ἑρετρίας ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βου-
 λόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ.
 αἰτλήν δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μήχα- 5
 νῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμέ-
 νους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι
 116 νηυσί. οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι
 δὲ ὥς ποδῶν εἶχον [τάχιστα] ἐβοήθειον ἐς τὸ ἄστυ, καὶ
 ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἤκειν, 10
 καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν
 Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει. οἱ δὲ
 βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο
 γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου
 ἀνοκωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. 15
 117 ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρ-
 βάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας,
 Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον
 μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι· συνήνεικε δὲ αὐτόθι θῶμα
 γενέσθαι τοιόνδε, Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κου- 20
 φαγόρεω ἐν τῇ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινό-
 μενον ἀγαθὸν τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι, οὔτε πλη-
 γέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὔτε βληθέντα, καὶ τὸ
 λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου
 ἑόντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν περὶ τοῦ πάθους 25
 ἤκουσα τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην
 ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν
 σκιάζειν· τὸ δὲ φᾶσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν,
 τὸν δὲ ἑωυτοῦ παραστάτην ἀποκτεῖναι. ταῦτα μὲν δὴ
 Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.

Δᾶτις δὲ πορευόμενος ἄμα τῷ στρατῷ ἐς τὴν 118
 Ἀσίην, ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὄψιν ἐν τῷ
 ὕπνῳ. καὶ ἦτις μὲν ἦν ἡ ὄψις, οὐ λέγεται, ὁ δέ, ὥς
 ἡμέρη τάχιστα ἐπέλαμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τῶν νεῶν,
 5 εὐρῶν δὲ ἐν Φοινίσσῃ [νῆι] ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχυ-
 σωμένον ἐπυνθάνετο ὁκόθεν σεσυλημένον εἶη, πυθό-
 μενος δὲ ἐξ οὗ ἦν ἱροῦ, ἔπλεε τῇ ἑωυτοῦ νῆι ἐς Δῆ-
 λον· καὶ ἀπύκατο γὰρ τηνικαῦτα οἱ Δῆλιοι ὀπίσω ἐς τὴν
 νῆσον, κατατίθεται τε ἐς τὸ ἱρὸν τὸ ἄγαλμα καὶ ἐντέλ-
 10 λεται τοῖσι Δηλίοισι ἀπαγαγεῖν τὸ ἄγαλμα ἐς Δῆλιον τὸ
 Θηβαίων· τὸ δ' ἔστι ἐπὶ θαλάσῃ Χαλκίδος καταντίον.
 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐντειλάμενος ἀπέπλεε, τὸν δὲ ἀν-
 δριάντα τοῦτον Δῆλιοι οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλὰ μιν δι'
 ἑτέων εἴκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ ἐκ θεοπροπίου ἐκομίσαντο
 15 ἐπὶ Δῆλιον. τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἀνδραποδισμέ- 119
 νους Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφρένης, ὥς προσέσχον ἐς τὴν
 Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ
 Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρε-
 τριέας, ἐνεῖχε σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης
 20 προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἐπεῖτε δὲ εἶδέ σφεας ἀπ-
 αχθέντας παρ' ἑωυτὸν καὶ ἑωυτῷ ὑποχειρίους ἑόντας,
 ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίας
 χώρας κατοίκησε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ τῷ οὐνομά ἐστι
 Ἀρδέρικκα, ἀπὸ μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους στα-
 25 θίους ἀπέχοντι, τεσσεράκοντα δὲ ἀπὸ τοῦ φρέατος τὸ
 παρέχεται τριφασίας ἰδέας· καὶ γὰρ ἄσφαλτον καὶ ἄλας
 καὶ ἔλαιον ἀρύσσονται ἐξ αὐτοῦ τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέεται
 μὲν κηλωνηίῳ, ἀντὶ δὲ γαυλοῦ ἡμισυ ἀσκού οἱ προσδέ-
 δεται· ὑποτύψας δὲ τούτῳ ἀντλέει καὶ ἔπειτα ἐγχείει
 30 ἐς δεξαμενὴν· ἐκ δὲ ταύτης <ἄλλο> ἐς ἄλλο διαχεόμενον

τρέπεται τριφασίας ὁδούς. καὶ ἡ μὲν ἄσφαλτος καὶ οἱ ἄλλες πηγνύνται παραντίκα, τὸ δὲ ἔλαιον . . . οἱ Πέρσαι καλέουσι τοῦτο ραδινάκην· ἔστι δὲ μέλαν καὶ ὁδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. ἐνθαῦτα τοὺς Ἑρετριέας κατοίκησε βασιλεὺς [Δαρεῖος], οἳ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον 5 τὴν χώραν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν.

120 τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑρετριέας ἔσχε οὕτω· Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον εἰς τὰς Ἀθήνας δισχιλίοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν, οὕτω ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ 10 ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἰμείροντο ὁμῶς θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ εἰς τὸν Μαραθῶνα ἐθεήσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

121 Θῶμα δέ μοι καὶ οὐκ ἐνδέκομαι τὸν λόγον, Ἀλ- 15 κμεωνίδας ἂν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα, βουλομένους ὑπὸ βαρβάροισί τε εἶναι Ἀθηναίους καὶ ὑπὸ Ἰππῇ· οἵτινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἰππονίκου δὲ πατρί, φαίνονται μισοτύραννοι ἐόντες. Καλλίης τε γὰρ μῦθος Ἀθηναίων 20 ἀπάντων ἐτόλμα, ὅπως Πεισίστρατος ἐκπέσοι ἐκ τῶν Ἀθηνέων, τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὠνέεσθαι, καὶ τᾶλλα τὰ ἔχθιστα εἰς αὐτὸν 122 πάντα ἐμηχανᾶτο. [Καλλίῳ δὲ τούτου ἄξιον πολλα- 25 χοῦ μνήμην ἔστι πάντα τινὰ ἔχειν. τοῦτο μὲν γὰρ τὰ προλελεγμένα, ὥς ἀνὴρ ἄκρος ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα, τοῦτο δὲ τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε· ἵππῳ νικήσας, τεθρίππῳ δὲ δεύτερος γενόμενος, Πύθια δὲ πρότερον ἀνελόμενος, ἐφανερώθη εἰς τοὺς Ἕλληνας πάντας δα- 30 πάνησι μεγίστησι. τοῦτο δὲ κατὰ τὰς ἐωντοῦ θυγα-

τέρας εἰσάσας τρεῖς οἷός τις ἀνὴρ ἐγένετο· ἐπειδὴ γὰρ
 ἐγίνοντο γάμου ὥραϊαι, ἔδωκέ σφι δωρεὴν μεγαλοπρε-
 πεσιτάτην ἐκείνησί τε ἐχαρίσατο· ἐκ γὰρ πάντων τῶν
 Ἀθηναίων τὸν ἐκάστη ἐθέλοι ἄνδρα ἐωντιῇ ἐκλέξασθαι,
 5 ἔδωκε τούτῳ τῷ ἀνδρί.] καὶ οἱ Ἀλκμεωνίδαι ὁμοίως 123
 ἢ οὐδὲν ἦσσαν τούτου ἦσαν μισοτύραννοι. θῶμα ὦν
 μοι καὶ οὐ προσίεμαι τὴν διαβολήν, τούτους γε ἀνα-
 δέξαι ἀσπίδα, οἵτινες ἐφευγόν τε τὸν πάντα χρόνον
 τοὺς τυράννους, ἐκ μηχανῆς τε τῆς τούτων ἐξέλιπον
 10 Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τὰς Ἀθήνας
 οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῷ μᾶλλον ἢ περ
 Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων, ὥς ἐγὼ κρίνω. οἱ μὲν
 γὰρ ἐξηγγρίωσαν τοὺς ὑπολοίπους Πεισιστρατιδέων Ἰπ-
 παρχον ἀποκτείναντες, οὐδέ τι μᾶλλον ἔπαυσαν [τοὺς
 15 λοιποὺς] τυραννεύοντας, Ἀλκμεωνίδαι δὲ ἐμφανέως
 ἡλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοί γε ἀληθέως ἦσαν οἱ τὴν
 Πυθίην ἀναπείσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι
 ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, ὥς μοι πρότερον δεδήλωται.
 ἀλλὰ γὰρ ἴσως τι ἐπιμεμφόμενοι Ἀθηναίων τῷ δήμῳ 124
 20 προεδίδοσαν τὴν πατρίδα. οὐ μὲν ὦν ἦσαν σφεων
 ἄλλοι δοκιμώτεροι ἐν γε Ἀθηναίοισι ἄνδρες οὐδ' οἱ
 μᾶλλον ἐτετιμέατο. οὕτω οὐδὲ λόγος αἰρέει ἀναδεχθῆ-
 ναι ἔκ γε [ἄν] τούτων ἀσπίδα ἐπὶ τοιούτῳ λόγῳ. ἀν-
 εδέχθη μὲν γὰρ ἀσπίς, καὶ τοῦτο οὐκ ἔστι ἄλλως
 25 εἰπεῖν· ἐγένετο γάρ· ὃς μέντοι ἦν ὁ ἀναδέξας, οὐκ ἔχω
 προσωτέρω εἰπεῖν τούτων.

Οἱ δὲ Ἀλκμεωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν 125
 λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμέωνος καὶ
 αὐτίς Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο
 30 μὲν γὰρ Ἀλκμέων ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυ-

δοῖσι παρὰ Κροίσου ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον
τὸ ἐν Δελφοῖσι συμπρήκτωρ τε ἐγίνετο καὶ συνελάμ-
βανε προθύμως, καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τῶν Αὐ-
δῶν τῶν ἐς τὰ χρηστήρια φοιτεόντων ἑνὸν εὖ ποιέειν
μεταπέμπεται ἐς Σάρδις, ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσῷ 5
τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑνὸς σώματι ἐξενείκασθαι ἐσά-
παξ. ὁ δὲ Ἀλκμέων πρὸς τὴν δωρεήν, ἐοῦσαν τοιαύ-
την, τοιάδε ἐπιτηδεύσας προσέφερε· ἐνδὺς κιθῶνα μέ-
γαν καὶ κόλπον βαθὺν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κο-
θόρνους <τε> τοὺς εὔρισκε εὐρυτάτους ἐόντας ὑποδησά- 10
μενος ἦι ἐς τὸν θησαυρὸν ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο. ἐσ-
πεσὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος πρῶτα μὲν παρέσασσε
παρὰ τὰς κνήμας τοῦ χρυσοῦ ὅσον ἐχώρεον οἱ κό-
θορνοι, μετὰ δὲ τὸν κόλπον πάντα πλησάμενος [χρυσοῦ]
καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς διαπάσας τοῦ ψήγματος 15
καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα ἐξῆι ἐκ τοῦ θησαυροῦ,
ἔλκων μὲν μόγις τοὺς κοθόρνους, παντὶ δέ τῳ οἰκῶς
μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ· τοῦ τό τε στόμα ἐβέβυστο καὶ
πάντα ἐξώγκωτο. ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλως ἐσ-
ῆλθε, καὶ οἱ πάντα τε ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα 20
δωρέεται οὐκ ἐλάσσῳ ἐκείνων. οὕτω μὲν ἐπλούτησε ἡ
οἰκίη αὕτη μεγάλως, καὶ ὁ Ἀλκμέων οὕτως οὕτω τε-
126 θριπποτροφήσας Ὀλυμπιάδα ἀναιρέεται· μετὰ δέ, γενεῇ
δευτέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μιν ὁ Σικυῶνος τύραννος
ἐξῆρε, ὥστε πολλῷ ὀνομαστωτέρην γενέσθαι ἐν τοῖσι 25
Ἑλλήσι ἢ πρότερον ἦν. Κλεισθένει γὰρ τῷ Ἀριστω-
νύμου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω γίνεται θυγάτηρ τῇ
οὔνομα ἦν Ἀγαρίστη. ταύτην ἠθέλησε, Ἑλλήνων ἀπάν-
των ἐξευρὼν τὸν ἄριστον, τούτῳ γυναικα προσθεῖναι.
Ὀλυμπίων ὧν ἐόντων καὶ νικῶν ἐν αὐτοῖσι τεθρίπῳ ὁ 30

Κλεισθένης κήρυγμα ἐποιήσατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑαυτὸν
 ἀξιοῖ Κλεισθέneos γαμβρὸν γενέσθαι, ἦκειν ἐς ἐξηκοστὴν
 ἡμέρην ἢ καὶ πρότερον ἐς Σικυῶνα ὡς κυρώσοντας
 Κλεισθέneos τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς
 5 ἀρξαμένου ἡμέρης. ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε
 αὐτοῖσι ἦσαν καὶ πάτρῃ ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνη-
 στῆρες· τοῖσι Κλεισθένης καὶ δρόμον καὶ παλαίστρην
 ποιησάμενος ἐπ' αὐτῷ τούτῳ εἶχε. ἀπὸ μὲν δὴ Ἰτα- 127
 λῆς ἦλθε Σμινδυρίδης ὁ Ἰπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς
 10 ἐπὶ πλεῖστον δὴ χλιδῆς εἰς ἀνὴρ ἀπίκετο (ἢ δὲ Σύ-
 βαρις ἠκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον μάλιστα), καὶ Σιρίτης
 Δάμασος Ἀμύριος τοῦ σοφοῦ λεγομένου παῖς. οὗτοι
 μὲν ἀπὸ Ἰταλῆς ἦλθον, ἐκ δὲ τοῦ κόλπου τοῦ Ἰονίου
 Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου Ἐπιδάμνιος· οὗτος δὲ ἐκ
 15 τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε Τιτόρμου τοῦ
 ὑπερφύντος τε Ἑλληνας ἰσχύϊ καὶ φηγόντος ἀνθρώ-
 πους ἐς τὰς ἐσχατίας τῆς Αἰτωλίδος χώρας, τούτου
 τοῦ Τιτόρμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου
 Φεῖδωνος τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκῆδης, Φεί-
 20 δωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι
 καὶ ὑβρίσαντος μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων, ὃς ἐξ-
 αναστήσας τοὺς Ἥλείων ἀγωνοθέτας αὐτὸς τὸν ἐν
 Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα ἔθηκε, τούτου τε δὴ παῖς καὶ Ἀμίαν-
 τος Λυκούργου Ἀρκὰς ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἀξὴν ἐκ
 25 Παιου πολίος Λαφάνης Εὐφορίωνος τοῦ δεξαμένου
 τε, ὡς λόγος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται, τοὺς Διοσκούρους
 οἰκίοισι καὶ ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώ-
 πους, καὶ Ἥλειος Ὀνόμαστος Ἀγαίου. οὗτοι μὲν δὴ
 ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἦλθον, ἐκ δὲ Ἀθηνέων ἀπ-
 30 ἰκοντο Μεγακλῆς τε ὁ Ἀλκμέωνος τούτου τοῦ παρὰ

Κροῖσον ἀπικομένον, καὶ ἄλλος Ἴπποκλείδης Τεισάν-
 δρου, πλούτῳ καὶ εἶδει προφέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ
 δὲ Ἑρετρίης ἀνθεύσης τοῦτον τὸν χρόνον Λυσανίης·
 οὗτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης μοῦνος. ἐκ δὲ Θεσσαλίας ἦλθε
 τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κραννώνιος, ἐκ δὲ Μο- 5
 λοσσῶν Ἀλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ μνηστῆρες·
 128 ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προειρημένην ἡμέρην
 ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τὰς πάτρας τε αὐτῶν ἀνεπύ-
 θετο καὶ γένος ἐκάστου, μετὰ δὲ κατέχων ἐνιαυτὸν
 διεπειρᾶτο αὐτῶν τῆς τε ἀνδραγαθίης καὶ τῆς ὀργῆς 10
 καὶ παιδευσίος τε καὶ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἰὼν ἐς
 συνουσίην καὶ συνάπασιν· καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγι-
 νέων ὅσοι ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι, καὶ τό γε μέγιστον,
 ἐν τῇ συνιστίῃ διεπειρᾶτο· ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνον
 αὐτούς, τοῦτον πάντα ἐποίησε καὶ ἅμα ἐξείνιζε μεγαλο- 15
 πρεπέως. καὶ δὴ κου μάλιστα τῶν μνηστῆρων ἠρέσκοντο
 οἱ ἀπ' Ἀθηνέων ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἴππο-
 κλείδης ὁ Τεισάνδρου καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρίνετο
 καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν τοῖσιν ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδῃσι ἦν
 129 προσήκων. ὥς δὲ ἡ κυρίῃ ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς 20
 τε κατακλίσιος τοῦ γάμου καὶ ἐκφάσιος αὐτοῦ Κλει-
 σθένης τὸν κρίνει ἐκ πάντων, θύσας βοῦς ἑκατὸν ὁ
 Κλεισθένης εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ Σι-
 κυωνίους πάντας. ὥς δὲ ἀπὸ δαίπνου ἐγίνοντο, οἱ
 μνηστῆρες ἔριν εἶχον ἀμφὶ τε μουσικῇ καὶ τῷ λεγο- 25
 μένῳ ἐς τὸ μέσον. προΐούσης δὲ τῆς πόσιος κατέχων
 πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἴπποκλείδης ἐκέλευσέ οἱ τὸν
 αὐλητὴν αὐλῆσαι ἐμμελείην, πειθομένου δὲ τοῦ αὐλη-
 τέω ὀρχήσατο. καὶ κως ἐωυτῷ μὲν ἀρεστῶς ὀρχέετο,
 ὁ Κλεισθένης δὲ ὀρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτευε. 30

μετὰ δὲ ἐπισχῶν ὁ Ἴπποκλείδης χρόνον ἐκέλευσέ τινα
 τράπεζαν ἐσενεῖκαι, ἐσελθούσης δὲ τῆς τραπέζης πρῶτα
 μὲν ἐπ' αὐτῆς ὀρχήσατο Λακωνικὰ σχημάτια, μετὰ δὲ
 ἄλλα Ἀττικά, τὸ τρίτον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐρείσας ἐπὶ
 5 τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι ἐχειρονόμησε. Κλεισθένης
 δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου ἀπο-
 στυγέων γαμβρόν οἱ ἔτι γενέσθαι Ἴπποκλείδεα διὰ τὴν
 τε ὀρχησιν καὶ τὴν ἀναιδείην κατεῖχε ἐωυτόν, οὐ
 βουλούμενος ἐκραγῆναι ἐς αὐτόν· ὥς δὲ εἶδε τοῖσι σκέ-
 10 λεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος εἶπε·
 ὦ παῖ Τεισάνδρου, ἀπορχήσαό γε μὲν τὸν γάμον. ὁ
 δὲ Ἴπποκλείδης ὑπολαβὼν εἶπε· Οὐ φροντὶς Ἴππο-
 κλείδῃ. ἀπὸ τούτου μὲν τοῦτο ὀνομάζεται· Κλει- 180
 σθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος ἔλεξε ἐς μέσον τάδε·
 15 Ἄνδρες παιδὸς τῆς ἐμῆς μνηστῆρες, ἐγὼ καὶ πάντας
 ὑμέας ἐπαινέω καὶ πᾶσι ὑμῖν, εἰ οἶόν τε εἴη, χαρι-
 ζοίμην ἄν, μήτ' ἓνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρίνων μήτε
 τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων· ἀλλ' οὐ γὰρ οἶά τέ
 ἐστί μῆς πέρι παρθένου βουλευόντα πᾶσι κατὰ νόον
 20 ποιεῖν, τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαννομένοισι τοῦδε τοῦ
 γάμου τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστω δωρεὴν δίδωμι τῆς
 ἀξιόσιος εἵνεκα τῆς ἐξ ἐμεῦ γῆμαι καὶ τῆς ἐξ οἴκου
 ἀποδημίας, τῷ δὲ Ἀλκμέωνος Μεγακλέϊ ἐγγυῶ παῖδα
 τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην νόμοισι τοῖσι Ἀθηναίων. φα-
 25 μένου δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος ἐκεκύρωτο ὁ γάμος
 Κλεισθένει. ἀμφὶ μὲν κρίσι τῶν μνηστῆρων τοσαῦτα 181
 ἐγένετο, καὶ οὕτω Ἀλκμεωνίδαι ἐβῶσθησαν ἀνὰ τὴν
 Ἑλλάδα. τούτων δὲ συνοικησάντων γίνεται Κλεισθέ-
 νης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι
 30 καταστήσας, ἔχων τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος

τοῦ Σικυνωνίου· οὗτός τε δὴ γίνεται Μεγακλέϊ καὶ Ἴπποκράτης, ἐκ δὲ Ἴπποκράτεος Μεγακλέης τε ἄλλος καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τῆς Κλεισθένεος Ἀγαρίστης ἔχουσα τὸ οὖνομα, ἣ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἔγκυος ἐοῦσα εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, 5 ἐδόκεε δὲ λέοντα τεκεῖν· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίκτει Περικλέα Ξανθίππῳ.

- 132 ΜΕΤΑ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρῶμα γενόμενον Μιλτιάδης, καὶ πρότερον εὐδοκιμέων παρὰ Ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον αὖξετο. αἰτήσας δὲ νέας ἐβδομήκοντα 10 καὶ στρατιὴν τε καὶ χρήματα Ἀθηναίους, οὐ φράσας σφι ἐπ' ἣν ἐπιστρατεύσεται χώραν, ἀλλὰ φὰς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν ἣν οἱ ἔπωνται· ἐπὶ γὰρ χώραν τοιαύτην δὴ τινα ἄξειν ὅθεν χρυσὸν εὐπετέως ἄφθονον οἴσονται· λέγων τοιαῦτα αἴτεε τὰς νέας. Ἀθηναῖοι δὲ 15
- 133 τούτοισι ἐπαρθέντες παρέδωκαν. παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιὴν ἔπλεε ἐπὶ Πάρον, πρόφασιν ἔχων ὥς οἱ Πάριοι ὑπῆρξαν πρότεροι στρατευόμενοι τριήρεϊ ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγου ἦν, ἀτὰρ τινα καὶ ἔγκοτον εἶχε τοῖσι 20 Παρίοισι διὰ Λυσαγόρην τὸν Τεισίεω, ἐόντα γένος Πάριον, διαβαλόντα μιν πρὸς Ὑδάρνεα τὸν Πέρσῃ. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν ἔπλεε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατιῇ ἐπολιόρκεε Παρίους κατειλημένους ἐντὸς τείχεος, καὶ ἐσπέμπων κήρυκα αἴτεε ἑκατὸν τάλαντα, φὰς, ἣν μὴ 25 οἱ δῶσι, οὐκ ἀπαναστήσκειν τὴν στρατιὴν πρὶν ἢ ἐξέλῃ σφέας. οἱ δὲ Πάριοι ὅκως μὲν τι δώσουσι Μιλτιάδῃ [ἀργύριον] οὐδὲ διενοεῦντο, οἱ δὲ ὅκως διαφυλάξουσιν τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμηχανῶντο, ἄλλα τε ἐπιφραζόμενοι καὶ τῇ μάλιστα ἔσκε ἐκάστοτε ἐπίμαχον 30

τοῦ τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξηίρετο διπλήσιον τοῦ
 ἀρχαίου. ἐς μὲν δὴ τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες 134
 Ἕλληνες λέγουσι, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γενέ-
 σθαι ὧδε λέγουσι· Μιλτιάδῃ ἀπορέοντι ἐλθεῖν ἐς
 5 λόγους αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἐοῦσαν μὲν Παρίην γέ-
 νος, οὖνομα δὲ οἱ εἶναι Τιμοῦν, εἶναι δὲ ὑποζάκορον
 τῶν χθονίων θεῶν. ταύτην ἐλθοῦσαν ἐς ὅψιν Μιλ-
 τιάδεω συμβουλευῖσαι, εἰ περὶ πολλοῦ ποιεέται Πάρον
 ἐλεῖν, τὰ ἂν αὐτῇ ὑποθῇται, ταῦτα ποιεῖν. μετὰ δὲ
 10 τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸν δὲ διερχόμενον ἐπὶ τὸν κο-
 λωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλιος ἐόντα <τὸ> ἔρκος θεσμο-
 φόρου Δῆμητρος ὑπερθορεῖν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας
 ἀνοῖξαι, ὑπερθορόντα δὲ λέναι ἐπὶ τὸ μέγαρον ὃ τι
 δὴ ποιήσουντα ἐντός, εἴτε κινήσουντά τι τῶν ἀκινήτων
 15 εἴτε ὃ τι δὴ κοτε πρήξοντα· πρὸς τῇσι θύρῃσί τε γενέ-
 σθαι καὶ πρόκατε φρίκης αὐτὸν ὑπελθούσης ὀπίσω
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἵεσθαι, καταθρόσκοντα δὲ τὴν αἵμα-
 σιὴν τὸν μηρὸν σπασθῆναι. οἱ δὲ αὐτὸν τὸ γόνυ
 προσπταῖσαι λέγουσι. Μιλτιάδης μὲν νυν φλαύρως 135
 20 ἔχων ἀπέπλεε ὀπίσω, οὔτε χρήματα Ἀθηναίοισι ἄγων
 οὔτε Πάρον προσκτησάμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας τε ἔξ
 καὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ δηιώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ
 πνυθόμενοι ὥς ἡ ὑποζάκορος τῶν θεῶν Τιμῶ Μιλ-
 τιάδῃ κατηγήσατο, βουλόμενοί μιν ἀντὶ τούτων τιμω-
 25 ρήσασθαι θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφούς, ὥς σφεας
 ἡσυχίῃ τῆς πολιορκίης ἔσχε· ἔπεμπον δὲ ἐπειρησο-
 μένους εἰ καταχρήσωνται τὴν ὑποζάκορον τῶν θεῶν
 τὴν ἐξηγησαμένην τοῖσι ἐχθροῖσι τῆς πατρίδος ἄλωσιν
 καὶ τὰ ἐς ἔρσενα γόνον ἄρρητα ἱρὰ ἐκφήνασαν Μιλ-
 30 τιάδῃ. ἡ δὲ Πυθίῃ οὐκ ἔα, φᾶσα οὐ Τιμοῦν εἶναι

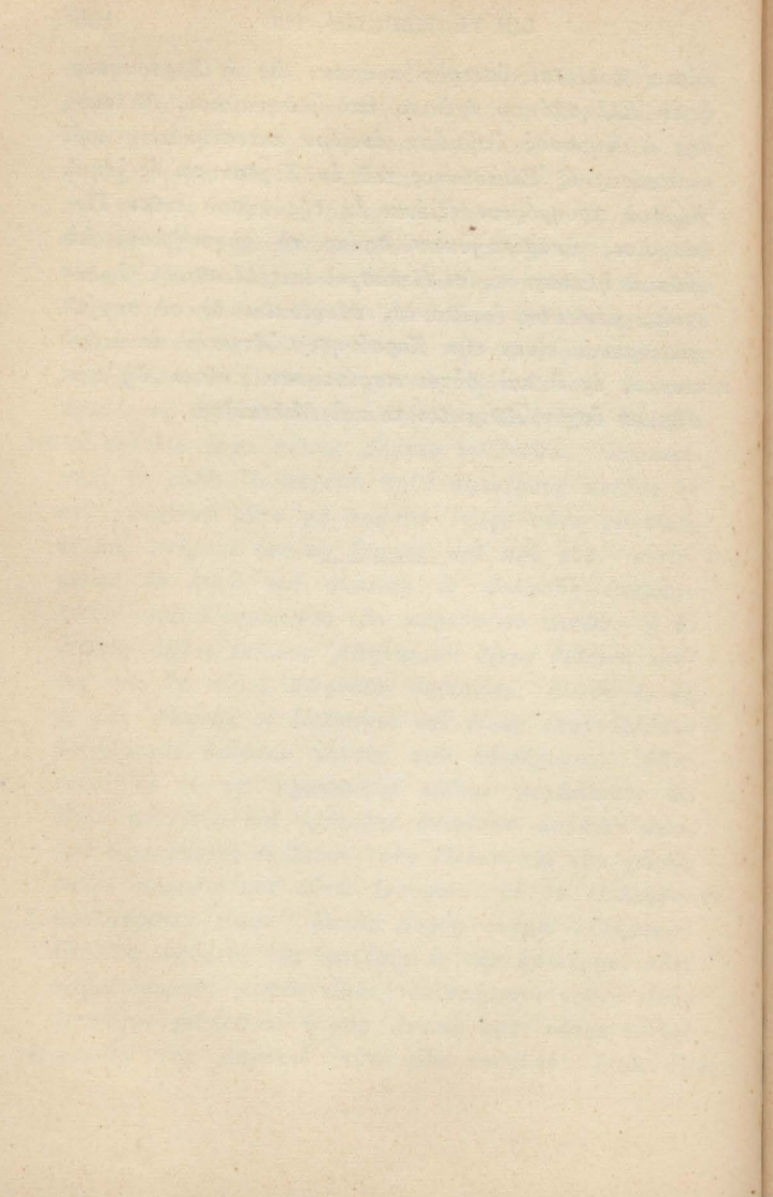
τὴν αἰτίην τούτων, ἀλλὰ δεῖν γὰρ Μιλτιάδεα τελευτᾶν
 μὴ εὖ, φανῆναι οἱ τῶν κακῶν κατηγεμόνα. Παρίοισι
 136 μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πυθίη ἔχρησε· Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ
 Πάρου Μιλτιάδεα ἀπονοστήσαντα εἶχον ἐν στόμασι,
 οἳ τε ἄλλοι καὶ μάλιστα Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρωνος, ὃς 5
 θανάτου ὑπαγαγὼν ὑπὸ τὸν δῆμον Μιλτιάδεα ἐδίωκε
 τῆς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκεν. Μιλτιάδης δὲ αὐτὸς
 μὲν παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο (ἦν γὰρ ἀδύνατος ὥστε
 σηπομένου τοῦ μηροῦ), προκειμένου δὲ αὐτοῦ ἐν
 κλίνῃ ὑπεραπελογέοντο οἱ φίλοι, τῆς μάχης τε τῆς ἐν 10
 Μαραθῶνι γενομένης πολλὰ ἐπιμεμνημένοι καὶ τὴν
 Αἴμνον αἴρεσιν, ὥς ἐλὼν Αἴμνον τε καὶ τεισάμενος
 τοὺς Πελασγοὺς παρέδωκε Ἀθηναίοισι. προσγενομέ-
 νου δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ θα-
 νάτου, ζημιώσαντος δὲ κατὰ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα 15
 ταλάντοις, Μιλτιάδης μὲν μετὰ ταῦτα σφακελίσαντός
 τε τοῦ μηροῦ καὶ σαπέντος τελευτᾷ, τὰ δὲ πεντήκοντα
 τάλαντα ἐξέτεισε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων.

137 Αἴμνον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ὥδε ἔσχε· Πε-
 λασγοὶ ἐπεῖτε ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐξεβλή- 20
 θησαν, εἴτε ὧν δὴ δικαίως εἴτε ἀδίκως· τοῦτο γὰρ
 οὐκ ἔχω φράσαι, πλὴν τὰ λεγόμενα, ὅτι Ἐκαταῖος μὲν
 ὁ Ἥγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως·
 ἐπεῖτε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χώραν, τὴν σφι
 αὐτοὶ ὑπὸ τὸν Ὑμησσὸν ἐοῦσαν ἔδοσαν οἰκῆσαι μισθὸν 25
 τοῦ τείχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολιν κοτε ἐληλαμένου,
 ταύτην ὥς ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἐξεργασμένην εὖ, τὴν
 πρότερον εἶναι κακὴν τε καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξίην, λα-
 βεῖν φθόρον τε καὶ ἴμερον τῆς γῆς, καὶ οὕτω ἐξελαύ-
 νειν αὐτοὺς οὐδεμίαν ἄλλην πρόφασιν προῖσχομένους 30

τοὺς Ἀθηναίους. ὥς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δι-
 καίως ἐξελάσαι. κατοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγοὺς
 ὑπὸ τῷ Ὑμησῶ ἐνθεῦτεν ὀρμωμένους ἀδικεῖν τάδε·
 φοιτᾶν γὰρ αἰεὶ τὰς σφετέρας θυγατέρας [τε καὶ τοὺς
 5 παῖδας] ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἐννεάκρουνον· οὐ γὰρ
 εἶναι τοῦτον τὸν χρόνον σφίσι καὶ οὐδὲ τοῖσι ἄλλοισι
 Ἑλλησι οἰκέτας· ὅπως δὲ ἔλθοιεν αὐταί, τοὺς Πελα-
 σγοὺς ὑπὸ ὕβριός τε καὶ ὀλιγωρίας βιάσθαι σφέας.
 καὶ ταῦτα μέντοι σφι οὐκ ἀποχρᾶν ποιεῖν, ἀλλὰ τέ-
 10 λος καὶ ἐπιβουλεύοντας ἐπιχείρησιν φανῆναι ἐπ' αὐτο-
 φώρῳ. ἔωντοὺς δὲ γενέσθαι τοσοῦτῳ ἐκείνων ἄνδρας
 ἀμείνονας, ὅσῳ παρεὸν αὐτοῖσι ἀποκτεῖναι τοὺς Πε-
 λασγούς, ἐπεὶ σφεας ἔλαβον ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθε-
 λῆσαι, ἀλλὰ σφι προειπεῖν ἐκ τῆς γῆς ἐξιέναι. τοὺς
 15 δὲ οὕτω δὴ ἐκχωρήσαντας ἄλλα τε σχεῖν χωρία καὶ
 δὴ καὶ Αἴμνον. ἐκεῖνα μὲν δὴ Ἑκαταῖος ἔλεξε, ταῦτα
 δὲ Ἀθηναῖοι λέγουσι. οἱ δὲ Πελασγοὶ οὗτοι Αἴμνον 138
 τότε νεμόμενοι καὶ βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους τιμω-
 ρήσασθαι, εὐ τε ἐξεπιστάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτάς,
 20 πεντηκοντέρους κτησάμενοι ἐλόχησαν Ἀρτέμιδι ἐν Βραυ-
 ρῶνι ἀγούσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας, ἐν-
 θεῦτεν δὲ ἀρπάσαντες τούτων πολλὰς οἶχοντο ἀπο-
 πλέοντες καὶ σφεας ἐς Αἴμνον ἀγαγόντες παλλακὰς
 εἶχον. ὥς δὲ τέκνων αὐταί αἱ γυναῖκες ὑπεπλήσθη-
 25 σαν, γλῶσσαν τε τὴν Ἀττικὴν καὶ τρόπους τοὺς Ἀθη-
 ναίων ἐδίδασκον τοὺς παῖδας. οἱ δὲ οὕτε συμμίσγε-
 σθαι τοῖσι ἐκ τῶν Πελασγίδων γυναικῶν παισὶ ἤθελον,
 εἴ τε τύπτοιτό τις αὐτῶν ὑπ' ἐκείνων τινός, ἐβοήθειον
 τε πάντες καὶ ἐτιμῶρεον ἀλλήλοισι· καὶ δὴ καὶ ἄρχειν
 30 τε τῶν παίδων οἱ παῖδες ἐδικαίευν καὶ πολλῶ ἐπεκρά-

τεον. μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ ἑωντοῖσι λό-
 γους ἐδίδουσιν· καὶ σφι βουλευομένοισι δεινὸν τι ἐσ-
 ἔδυνε, εἰ δὴ διαγινώσκειεν σφίσι τε βοηθέειν οἱ
 παῖδες πρὸς τῶν κουριδιέων γυναικῶν τοὺς παῖδας
 καὶ τούτων αὐτίκα ἄρχειν πειρώατο, τί δὴ ἀνδρω- 5
 θέντες δῆθεν ποιήσουσι. ἐνθαῦτα ἔδοξε σφι κτείνειν
 τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικέων γυναικῶν. ποιεῦσι
 δὴ ταῦτα, προσαπολλύουσι δὲ σφρων καὶ τὰς μητέρας.
 ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ προτέρου τούτων,
 τὸ ἐργάσαντο αἱ γυναῖκες τοὺς ἅμα Θόαντι ἄνδρας 10
 σφετέρους ἀποκτείνασαι, νενόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα
 139 τὰ σχέτλια ἔργα πάντα Λήμνια καλέεσθαι. ἀποκτεί-
 νασι δὲ τοῖσι Πελασγοῖσι τοὺς σφετέρους παῖδας τε
 καὶ γυναῖκας οὔτε γῇ καρπὸν ἔφερε οὔτε γυναῖκές
 τε καὶ ποῖμναι ὁμοίως ἔτικτον καὶ πρὸ τοῦ. πιεζό- 15
 μενοι δὲ λιμῷ καὶ ἀπαιδίῃ ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον
 λύσιν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ δὲ
 Πυθίη σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας διδόναι ταύ-
 τας τὰς ἂν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι δικάσωσι. ἦλθόν τε δὴ
 ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ καὶ δίκας ἐπαγγέλλοντο 20
 βουλόμενοι διδόναι παντὸς τοῦ ἀδικήματος. Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ἐν τῷ πρυτανίῳ κλίνην στρώσαντες ὥς
 εἶχον κάλλιστα καὶ τράπεξαν ἐπιπλήην ἀγαθῶν πάν-
 των παραθέντες ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς τὴν χώραν
 σφίσι παραδιδόναι οὕτω ἔχουσιν. οἱ δὲ Πελασγοὶ 25
 ὑπολαβόντες εἶπαν· Ἐπεὶν βορέῃ ἀνέμῳ αὐτημερὸν
 ἐξανύσῃ νηὺς ἐκ τῆς ὑμετέρης ἐς τὴν ἡμετέραν, τότε
 παραδώσομεν, [τοῦτο εἶπαν] ἐπιστάμενοι τοῦτο εἶναι
 ἀδύνατον γενέσθαι· ἡ γὰρ Ἀττικὴ πρὸς νότον κέεται
 140 πολλὸν τῆς Λήμνου. τότε μὲν τοσαῦτα· ἔτεσι δὲ 30

κάρτα πολλοῖσι ὕστερον τούτων, ὥς ἡ Χερσόνησος
 ἢ ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγένετο ὑπὸ Ἀθηναίοισι, Μιλτιά-
 δης ὁ Κίμωνος ἐτησιέων ἀνέμων κατεστηκότων νηὶ
 κατανύσας ἐξ Ἑλαιοῦντος τοῦ ἐν Χερσονήσῳ εἰς [τὴν]
 5 Ἀἴμνον προηγόρευε ἐξιέναι ἐκ τῆς νήσου τοῖσι Πε-
 λασγοῖσι, ἀναμιμνήσκων σφέας τὸ χρηστήριον, τὸ
 οὐδαμὰ ἥλπισαν σφίσι Πελασγοὶ ἐπιτελέεσθαι. Ἡφαι-
 στιέες μὲν νυν ἐπεΐθοντο, Μυριναῖοι δὲ οὐ συγγι-
 νωσκόμενοι εἶναι τὴν Χερσόνησον Ἀττικὴν ἐπολιορ-
 10 κέοντο, εἰς ὃ καὶ οὗτοι παρέστησαν. οὕτω δὲ τὴν
 Ἀἴμνον ἔσχον Ἀθηναῖοι τε καὶ Μιλτιάδης.

HERODOTI
HISTORiarum LIBRI IX

VOL. II · FASC. II · LIBER VII

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

1 ΕΠΕΙ ΔΕ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς
ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρεῖον τὸν
Ίστιάσπεος καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθη-
ναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολήν, καὶ δὴ καὶ τότε
πολλῷ τε δεινότερα ἐποίησε καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρα- 5
τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλ-
λετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλεις ἐτοιμάζειν στρατιήν,
πολλῷ πλέω ἐπιτάσσεων ἐκάστοισι ἢ πρότερον παρῆχον,
καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον [καὶ πλοῖα]. τούτων
δὲ περιαγγελλομένων ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ τρία ἔτη, 10
καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ὥς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
στρατευσομένων καὶ παρασκευαζομένων. τετάρτῳ δὲ
ἔτει Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσῳ δουλωθέντες ἀπέστησαν
ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ὥρμητο καὶ
2 ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. στελλομένου δὲ Δα- 15
ρείου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας τῶν παίδων αὐτοῦ
στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὥς δεῖ μιν
ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν Περσέων νόμον οὕτω
στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρεῖω καὶ πρότερον ἢ βασι-
λεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς προτέρης γυναικός, 20

Γωβρύεω <δὲ> θυγατρός, καὶ βασιλεύσαντι ἐξ Ἀτόσσης
 τῆς Κύρου ἕτεροι τέσσερες. τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέ-
 σβευε Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων Ξέρξης. ἔον-
 τες δὲ μητρός οὐ τῆς αὐτῆς ἐστασίαζον, ὁ μὲν Ἀρτο-
 5 βαζάνης κατ' ὃ τι πρεσβύτατός τε εἴη παντὸς τοῦ
 γόνου καὶ ὅτι νομιζόμενον εἴη πρὸς πάντων ἀνθρώ-
 πων τὸν πρεσβύτατον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, Ξέρξης δὲ ὡς
 Ἀτόσσης τε παῖς εἴη τῆς Κύρου θυγατρός καὶ ὅτι
 Κῦρος εἴη ὁ κτησάμενος τοῖσι Πέρσησι τὴν ἐλευθε-
 10 ρίην. Δαρείου δὲ οὐκ ἀποδεικνυμένου καὶ γνώμην 3
 ἐτύγχανε κατὰ τῶντὸ τούτοις καὶ Δημάρετος ὁ Ἀρί-
 στωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐστερημένος τε τῆς ἐν
 Σπάρτῃ βασιληΐης καὶ φυγὴν ἐπιβαλὼν ἑαυτῷ ἐκ
 Λακεδαιμόνος. οὗτος ὦν ἡρ πυθόμενος τῶν Δαρείου
 15 παίδων τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὥς ἡ φάτις μιν ἔχει,
 Ξέρξῃ συνεβούλευε λέγειν πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπεσι, ὥς
 αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρεῖω ἤδη βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι
 τὸ Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ ἔτι ἰδιώτῃ ἔοντι
 [Δαρεῖω]· οὐκ ὦν οὔτε οἰκὸς εἴη οὔτε δίκαιον ἄλλον
 20 τινὰ τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἑαυτοῦ, ἐπεὶ γε καὶ ἐν Σπάρτῃ,
 ἔφη ὁ Δημάρετος ὑποτιθέμενος, οὕτω νομίζεσθαι, ἦν
 οἱ μὲν προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων
 βασιλεῦσαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὑψίγονος ἐπιγένηται, τοῦ
 ἐπιγενομένου τὴν ἐκδεξιν τῆς βασιληΐης γίνεσθαι. χρη-
 25 σαμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου ὑποθήκῃ γνούς ὁ
 Δαρεῖος ὥς λέγοι δίκαια βασιλέα μιν ἀπέδεξε. δο-
 κεῖν δέ μοι, καὶ ἄνευ ταύτης τῆς ὑποθήκης ἐβασί-
 λευσε ἂν Ξέρξης· ἡ γὰρ Ἀτοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος.
 ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσησι Ξέρξην Δαρεῖος ὁρμᾶτο 4
 30 στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ μετὰ ταῦτά τε καὶ Αἰγύπτου

ἀπόστασιν τῷ ὑστέρῳ ἔτει παρασκευαζόμενον συνήνευκε
 αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα ἕξ τε καὶ τριή-
 κοντα ἔτεα, ἀποθανεῖν, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο οὔτε τοὺς
 ἀπεστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι.
 ἀποθανόντος δὲ Δαρείου ἡ βασιληὴ ἀνεχώρησε ἐς τὸν
 5 παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξην. ὁ τοίνυν Ξέρξης ἐπὶ μὲν
 τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς πρόθυμος ἦν κατ' ἀρχὰς στρα-
 τεύεσθαι, ἐπὶ δὲ Αἰγυπτον ἐποιέετο στρατιῆς ἄγεσθαι.
 παρεὼν δὲ καὶ δυνάμενος παρ' αὐτῷ μέγιστον Περ-
 σέων Μαροδόνιος ὁ Γωβρύεω, ὃς ἦν Ξέρξει μὲν ἀνε- 10
 ψιός, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιούτου λόγου εἶχετο,
 λέγων· Δέσποτα, οὐκ οἰκός ἐστι Ἀθηναίους ἐργασα-
 μένους πολλὰ δὴ κακὰ Πέρσας μὴ οὐ δοῦναι δίκην
 τῶν ἐποίησαν. ἀλλ' εἰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τὰ
 περ ἐν χερσὶ ἔχεις· ἡμερώσας δὲ Αἰγυπτον τὴν ἐξ- 15
 υβρίσασαν στρατηλάτες ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τέ
 σε ἔχῃ πρὸς ἀνθρώπων ἀγαθὸς καὶ τις ὕστερον φυ-
 λάσσῃται ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι. οὗτος μὲν
 οἱ ὁ λόγος ἦν τιμωρός, τοῦδε δὲ τοῦ λόγου παρενθή-
 κην ποιέσκετο τήνδε, ὥς ἡ Εὐρώπη περικαλλῆς χώρα, 20
 καὶ δένδρεα παντοῖα φέρει τὰ ἡμέρα, ἀρετὴν τε ἄκρη, βα-
 6 σιλέει τε μούνῳ θνητῶν ἀξίῃ ἐκτῆσθαι. ταῦτα δὲ ἔλεγε
 οἷα νεωτέρων ἔργων ἐπιθυμητῆς ἔων καὶ θέλων αὐτὸς
 τῆς Ἑλλάδος ὑπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε
 καὶ ἀνέπεισε Ξέρξην ὥστε ποιέειν ταῦτα· συνέλαβε γὰρ 25
 καὶ ἄλλα οἱ σύμματα γενόμενα ἐς τὸ πείθεσθαι Ξέρξην.
 τοῦτο μὲν ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας παρὰ τῶν Ἀλευαδέων
 ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο βασιλέα πᾶσαν προθυ-
 μίην παρεχόμενοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα (οἱ δὲ Ἀλευάδαι
 οὗτοι ἦσαν Θεσσαλίας βασιλεῖς), τοῦτο δὲ Πεισιστρα- 30

τιδέων οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σουῖσα, τῶν τε αὐτῶν λόγων
 ἐχόμενοι τῶν καὶ Ἀλευάδαι, καὶ δὴ τι πρὸς τούτοισι
 ἔτι πλέον προσωρέγοντό οἱ. ἔχοντες Ὀνομάκριτον,
 ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρη-
 5 σμῶν τῶν Μουσαίου, ἀνεβεβήκεσαν, τὴν ἐχθρὴν προ-
 καταλυσάμενοι· ἐξηλάσθη γὰρ ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πει-
 σιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων, ἐπ' αὐτοφώρῳ
 ἁλοῦς ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἐρμιονέος ἐμποιέων ἐς τὰ Μου-
 10 σαίου χρησμὸν ὥς αἰ ἐπὶ Αἰγύπτῳ ἐπικείμεναι νῆσοι
 ἀφανιζοῖατο κατὰ τῆς θαλάσσης. διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ
 Ἰππαρχος, πρότερον χρεώμενος τὰ μάλιστα. τότε δὲ
 συναναβὰς ὅκως ἀπίκοιτο ἐς ὄψιν τὴν βασιλέως, λεγόν-
 των τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ αὐτοῦ σεμνοῦς λόγους
 κυτέλεγε τῶν χρησμῶν· εἰ μὲν τι ἐνέοι σφάλμα φέρου
 15 τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέ-
 στατα ἐκλεγόμενος ἔλεγε, τὸν τε Ἑλλησποντον ὥς ζευ-
 χθῆναι χρεὸν εἶη ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, τὴν τε ἔλασιν
 ἐξηγεόμενος. οὗτός τε δὴ χρησμοφδέων προσεφέρετό
 <οἱ>, καὶ οἳ τε Πεισιστρατίδαι καὶ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας
 20 ἀποδεικνύμενοι. ὥς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξης στρατεύε-
 σθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν ἔτει μετὰ
 τὸν θάνατον τὸν Δαρείου πρῶτα στρατιὴν ποιεῖται
 ἐπὶ τοὺς ἀπεστεῶτας. τούτους μὲν νυν καταστρεψά-
 25 μενος καὶ Αἴγυπτον πᾶσαν πολλὸν δουλοτέρην ποιήσας
 ἢ ἐπὶ Δαρείου ἦν, ἐπιτρέπει Ἀχαιμένει, ἀδελφεῷ μὲν
 ἑωυτοῦ, Δαρείου δὲ παιδί. Ἀχαιμένεα μὲν νυν ἐπι-
 τροπεύοντα Αἰγύπτου χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσσε Ἰνά-
 8 ρως ὁ Ψαμμητίχου ἀνὴρ Αἴβυς. Ξέρξης δὲ μετὰ
 Αἰγύπτου ἄλωσιν ὥς ἔμελλε ἐς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ
 30 στράτευμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, σύλλογον ἐπὶ κλητον

Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθη-
 ται σφεων καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ θέλει. ὥς δὲ
 α συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· Ἄνδρες Πέρσαι,
 οὗτ' αὐτὸς κατηγοῖμαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθεῖς
 παραδεξάμενός τε αὐτῷ χρήσομαι. ὥς γὰρ ἐγὼ πυν- 5
 θάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμὰ καὶ ἡτρεμίσαμεν,
 ἐπεῖτε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ Μήδων,
 Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα· ἀλλὰ θεὸς τε οὕτω ἄγει
 καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπουσι συμφέρεται ἐπὶ τὸ
 ἄμεινον. τὰ μὲν νυν Κῦρός τε καὶ Καμβύσης πατήρ 10
 τε ἐμὸς Δαρεῖος κατεργάσαντο καὶ προσεκτήσαντο ἔθνεα,
 ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἂν τις λέγοι. ἐγὼ δὲ ἐπεῖτε παρ-
 ἔλαβον τὸν θρόνον τοῦτον, ἐφρόντιζον ὅπως μὴ λεί-
 ψομαι τῶν πρότερον γενομένων ἐν τιμῇ τῇδε μηδὲ
 ἐλάσσω προσκτιῆσομαι δύναμιν Πέρσησι· φροντίζων δὲ 15
 εὐρίσκω ἅμα μὲν κῦδος ἡμῖν προσγινόμενον χώραν τε
 τῆς νῦν ἐκτήμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέραν
 παμφορωτέραν δέ, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινο-
 μένην. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω
 β πρήσσειν ὑπερθέωμαι ὑμῖν. μέλλω ζεύξας τὸν Ἑλλή- 20
 σποντον ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλ-
 λάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρήσωμαι ὅσα δὴ πεποιήκασι
 Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν. ὠρᾶτε μὲν νυν καὶ
 Δαρεῖον ἰθύοντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τού-
 τους. ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε καὶ οὐκ ἐξεγένετό οἱ 25
 τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπέρ τε ἐκείνου καὶ τῶν ἄλ-
 λων Περσέων οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἔλω τε
 καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἳ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν
 ἐμὸν ὑπῆρξαν ἄδिका ποιεῦντες. πρῶτα μὲν ἐς Σάρδις
 ἐλθόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δούλῳ δὲ 30

ἡμετέρῳ, [ἀπικόμενοι] ἐνέπρησαν τὰ τε ἄλσέα καὶ τὰ
 ἱρά· δεύτερα δὲ ἡμέας οἶα ἐρξαν ἐς τὴν σφετέρην
 ἀποβάντας, ὅτε Δαίτις τε καὶ Ἀρταφρένης ἐστρατήγεον,
 [τὰ] ἐπίστασθέ· κου πάντες. τούτων μέντοι εἵνεκα ἀνάρ- γ
 5 τημαὶ ἐπ' αὐτοὺς στρατεύεσθαι, ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι
 τοσάδε ἀνευρίσκω λογιζόμενος· εἰ τούτους τε καὶ τοὺς
 τούτοισι πλησιοχώρους καταστρεψόμεθα, οἱ Πέλοπος
 τοῦ Φρυγὸς νέμονται χώραν, γῆν τὴν Περσίδα ἀπο-
 δέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμουρέουσιν. οὐ γὰρ δὴ
 10 χώραν γε οὐδεμίαν κατόψεται ἥλιος ὁμουρον ἐοῦσαν
 τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ σφεας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν
 χώραν θήσω, διὰ πάσης διεξιελθὼν τῆς Εὐρώπης.
 πυνθάνομαι γὰρ ὧδε ἔχειν, οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν
 οὐδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι,
 15 τὸ ἡμῖν οἷόν τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς μάχην, τούτων τῶν
 κατέλεξα ὑπεξαραιρημένων. οὕτω οἳ τε ἡμῖν αἵτιοι
 ἔξουσιν δούλιον ζυγὸν οἳ τε ἀναίτιοι. ὑμεῖς δ' ἂν μοι δ
 τὰδε ποιέοντες χαρίζοισθε. ἐπεὰν ὑμῖν σημῆνω τὸν
 χρόνον ἐς τὸν ἥκειν δεῖ, προθύμως πάντα τινὰ ὑμέων
 20 χρήσει παρεῖναι· ὅς ἂν δὲ ἔχων ἥκη παρσκευασμένον
 στρατὸν κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομί-
 ζεται εἶναι ἐν ἡμετέρῳ. ποιητέα μὲν νυν ταῦτά ἐστι
 οὕτω· ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβουλέειν ὑμῖν δοκέω, τίθημι τὸ
 πρῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύων ὑμέων τὸν βουλό-
 25 μενον ἀποφαίνεσθαι. ταῦτα εἰπας ἐπαύετο. μετ' αὐτὸν 9
 δὲ Μαρδόνιος ἔλεγε· ὦ δέσποτα, οὐ μούνον εἰς τῶν
 γενομένων Περσέων ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσομένων,
 ὅς τὰ τε ἄλλα λέγων ἐπῖκεο ἄριστα καὶ ἀληθέστατα
 καὶ Ἰωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους οὐκ
 30 ἑάσεις καταγελάσαι ἡμῖν ἐόντας ἀναξίους. καὶ γὰρ

δεινὸν ἂν εἴη προῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ
 Αἰθίοπας τε καὶ Ἀσσυρίους ἄλλα τε ἔθνεα πολλὰ καὶ
 μεγάλα ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδέν, ἀλλὰ δύναμιν προσ-
 κτᾶσθαι βουλόμενοι, καταστρεψάμενοι δούλους ἔχομεν,
 Ἑλλήνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης οὐ τιμωρησόμεθα. 5
 τί δαίσαντες; κοίην πλήθους συστροφὴν; κοίην δὲ
 α χρημάτων δύναμιν; τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν μάχην,
 ἐπιστάμεθα δὲ τὴν δύναμιν εἶδεν ἄσθενέα· ἔχομεν
 δὲ αὐτῶν παῖδας καταστρεψάμενοι, τούτους οἱ ἐν τῇ
 ἡμετέρῃ κατοικημένοι Ἴωνες τε καὶ Αἰολεὺς καὶ Δω- 10
 ριεὺς καλέονται. ἐπειρήθη δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη ἐπελαύ-
 νων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ πατρὸς τοῦ σοῦ
 κελευσθεὶς, καὶ μοι μέχρι Μακεδονίης ἐλάσαντι καὶ
 ὀλίγον ἀπολιπόντι ἐς αὐτὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι οὐδεὶς
 β ἠντιώθη ἐς μάχην. καίτοι [γε] ἐώθασιν Ἑλληνες, ὥς 15
 πυνθάνομαι, ἀβουλότατα πολέμους ἵστασθαι ὑπὸ τε
 ἀγνωμοσύνης καὶ σκαιότητος. ἐπεὰν γὰρ ἀλλήλοισι
 πόλεμον προείπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλιστον χωρίον
 καὶ λειότατον, ἐς τοῦτο κατιόντες μάχονται, ὥστε σὺν
 κακῷ μεγάλῳ οἱ νικῶντες ἀπαλλάσσονται· περὶ δὲ τῶν 20
 ἐσσομένων οὐδὲ λέγω ἀρχήν, ἐξώλεες γὰρ δὴ γίνον-
 ται. τοὺς χρῆν, εἰόντας ὁμογλώσσους, κήρυξί τε δια-
 χρεωμένους καὶ ἀγγέλοισι καταλαμβάνειν τὰς διαφορὰς
 καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχησι· εἰ δὲ πάντως ἔδωκε πολε-
 μέειν πρὸς ἀλλήλους, ἐξευρίσκειν χρῆν τῇ ἐκάτεροι εἰσι 25
 δυσχειρωτότατοι καὶ ταύτῃ πειρᾶν. τρόπῳ τοίνυν οὐ
 χρηστῷ Ἑλληνες διαχρεώμενοι ἐμέο ἐλάσαντος μέχρι
 Μακεδονίης οὐκ ἦλθον ἐς τούτου λόγον ὥστε μάχεσθαι.
 γ σοὶ δὲ δὴ μέλλει τις, ὦ βασιλεῦ, ἀντιώσεσθαι πόλεμον
 προφέρων, ἄγοντι καὶ πληθὸς τὸ ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ 30

νέας τὰς ἀπάσας; ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο
 θράσσεος ἀνήκει τὰ Ἑλλήνων πρήγματα· εἰ δὲ ἄρα ἐγώ
 τε ψευσθείην γνώμη καὶ ἐκείνοι ἐπαρθέντες ἀβουλίῃ
 ἔλθοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἂν ὥς εἰμεν ἀνθρώ-
 5 πων ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔστω δ' ὦν μηδὲν ἀπεί-
 ρητον· αὐτόματον γὰρ οὐδέν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα
 ἀνθρώποισι φιλέει γίνεσθαι.

Μαροδόνιος μὲν τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν Ξέρξῃ 10
 γνώμην ἐπέπαυτο· σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων
 10 καὶ οὐ τολμώντων γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ
 προκειμένῃ, Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, πάτρως ἐὼν
 Ξέρξῃ, τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν ἔλεγε τάδε· Ὡ βασιλεῦ, α
 μὴ λεχθεῖσέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλησι οὐκ
 ἔστι τὴν ἀμείνω αἰρεόμενον ἐλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρη-
 15 μένῃ χρᾶσθαι, λεχθεῖσέων δὲ ἔστι, ὥσπερ τὸν χρυσὸν
 τὸν ἀκήρατον αὐτὸν μὲν ἐπ' ἐωυτοῦ οὐ διαγινώσκουμεν,
 ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκουμεν
 τὸν ἀμείνω. ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ
 ἐμῷ, Δαρείῳ ἡγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας,
 20 ἄνδρας οὐδαμῶθι γῆς ἄστν νέμοντας· ὁ δὲ ἐλπίζων
 Σκύθας τοὺς νομάδας καταστρέψεσθαι ἐμοί τε οὐκ
 ἐπείθετο, στρατευσάμενός τε πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῆς
 στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, μέλ-
 λεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἔτι ἀμείνονας ἢ
 25 Σκύθας, οἳ κατὰ θάλασσαν τε ἄριστοι καὶ κατὰ γῆν
 λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἔνεστι δεινόν, ἐμὲ σοὶ
 δίκαιόν ἐστι φράζειν. ξεύξας φῆς τὸν Ἑλλήσποντον β
 ἑλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. καὶ
 δὴ καὶ συνήνεικε ἥτοι κατὰ γῆν ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν
 30 ἐσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφοτέρω· οἱ γὰρ ἄνδρες λέ-

γονται εἶναι ἄλκιμοι, πάρεστι δὲ καὶ σταθμώσασθαι,
 εἰ στρατιήν γε τοσαύτην σὺν Δάτι καὶ Ἀρταφρόνει
 ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν μῦνοι Ἀθηναῖοι
 διέφθειραν. οὐκ ὦν ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἦν
 τῇσι νηυσὶ ἐμβάλωσι καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ πλέωσι 5
 ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἔπειτα λύσωσι τὴν γέφυραν,
 γ τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δεινόν. ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ
 σοφίῃ οἰκίῃ αὐτοὺς ταῦτα συμβάλλομαι, ἀλλ' οἷόν μοι
 ἡμέας ὀλίγου ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε πατὴρ σὸς
 ζεύξας Βόσπορον τὸν Θρηίκιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν 10
 Ἴστρον διέβη ἐπὶ Σκύθας. τότε παντοῖοι ἐγένοντο
 Σκύθαι δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι τὸν πόρον, τοῖσι ἐπ'
 ἐτέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἴστρου. καὶ
 τότε γε Ἰστιαῖος ὁ Μιλήτου τύραννος εἰ ἐπέσπετο τῶν
 ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ μηδὲ ἠντιώθη, διέργαστο 15
 ἂν τὰ Περσέων πρήγματα. καίτοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι
 δεινόν, ἐπ' ἀνδρὶ γε ἐνὶ πάντα τὰ βασιλέος πρήγματα
 δ γεγενῆσθαι. σὺ ὦν μὴ βούλευ ἐς κίνδυνον μηδένα
 τοιοῦτον ἀπικέσθαι μηδεμιῆς ἀνάγκης ἐούσης, ἀλλὰ
 ἐμοὶ πεῖθε· νῦν μὲν τὸν σύλλογον τόνδε διάλυσον· 20
 αὐτὶς δέ, ὅταν τοι δοκῇ, προσκεψάμενος ἐπὶ σεωυτοῦ
 προαγόρευε τά τοι δοκῇ εἶναι ἄριστα. τὸ γὰρ εὖ
 βουλευέσθαι κέρδος μέγιστον εὐρίσκω ἐόν· εἰ γὰρ καὶ
 ἐναντιωθῆναι τι θέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἥσσουν
 εὖ, ἔσσωται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βου- 25
 λευσάμενος αἰσχροῶς, εἴ οἱ ἡ τύχῃ ἐπίσποιτο, εὖρημα
 ε εὖρηκε, ἥσσουν δὲ οὐδὲν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾷς
 τὰ ὑπερέχοντα ζῆα ὥς κεραυνοῖ ὁ θεὸς οὐδὲ ἐᾷ φαν-
 τάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲν μιν κνίζει· ὁρᾷς δὲ ὥς
 ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα 30

ἀποσκήπτει τὰ βέλεα. φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερ-
 ἔχοντα πάντα κολοῦειν. οὕτω δὲ καὶ στρατὸς πολλὸς
 ὑπὸ ὀλίγου διαφθείρεται κατὰ τοιόνδε· ἐπεὶ σφι ὁ
 θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλλῃ ἢ βροντὴν, δι' ὧν ἐφθά-
 5 ρησαν ἀναξίως ἑωυτῶν. οὐ γὰρ ἔῃ φρονέειν μέγα ὁ
 θεὸς ἄλλον ἢ ἑωυτόν. ἐπειχθῆναι μὲν νυν πᾶν πρῆγμα
 τίκει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι φιλέουσιν γίνε-
 σθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ παραυ-
 τίκᾳ δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι τις ἄν.
 10 σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλεύω· σὺ δέ, ὦ ἡ
 παῖ Γωβρύεω [Μαρδόνιε], παῦσαι λέγων λόγους μα-
 ταίους περὶ Ἑλλήνων οὐκ ἔόντων ἀξίων φλαύρους
 ἀκούειν. Ἑλληνας γὰρ διαβάλλων ἐπαίρεις αὐτὸν
 βασιλέα στρατεύεσθαι· αὐτοῦ δὲ τούτου εἴνεκα δοκέεις
 15 μοι πᾶσαν προθυμίην ἐκτείνειν. μή νυν οὕτω γένηται.
 διαβολὴ γὰρ ἐστὶ δεινότατον, ἐν τῇ δύο μὲν εἰσι οἱ
 ἀδικέοντες, εἷς δὲ ὁ ἀδικεόμενος. ὁ μὲν γὰρ διαβάλ-
 λων ἀδικεῖ οὐ παρεόντος κατηγορέων, ὁ δὲ ἀδικεῖ
 ἀναπειθόμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν
 20 τοῦ λόγου τάδε ἐν αὐτοῖσι ἀδικέεται, διαβληθεὶς τε
 ὑπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ νομισθεὶς πρὸς τοῦ ἑτέρου κακὸς
 εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας θ
 τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βασιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν
 ἡθεσι τοῖσι Περσέων μενέτω, ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων
 25 παραβαλλομένων τὰ τέκνα στρατηλάτεις αὐτὸς σὺ ἐπι-
 λεξάμενός τε ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις καὶ λαβὼν στρατιὴν
 ὁκόσῃν τινὰ βούλει. καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ λέγεις ἀνα-
 βαίνη βασιλεῖ τὰ πρήγματα, κτεινέσθων οἱ ἐμοὶ παῖδες,
 πρὸς δὲ αὐτοῖσι καὶ ἐγώ· ἦν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ
 30 σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δέ σφι καὶ σύ, ἦν ἀπο-

νοστήσης. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνειν οὐκ ἐθέλησεις, σὺ δὲ πάντως στρατεύμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκούσεσθαι τινά φημι τῶν αὐτοῦ τῇδε ὑπολειπομένων Μαρδόνιον, μέγα τι κακὸν ἐξεργασάμενον Πέρσας, ὑπὸ κυνῶν τε καὶ ὀρνίθων διαφορεύμενον ἢ κου ἐν γῇ τῇ 5 Ἀθηναίων ἢ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων, εἰ μὴ ἄρα καὶ πρότερον κατ' ὁδόν, γνόντα ἐπ' οἴους ἄνδρας ἀναγινώσκεις στρατεύεσθαι βασιλέα.

- 11 Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς ἀμείβεται τοῖσδε· Ἀρτάβανε, πατρὸς εἰς τοῦ ἐμοῦ ἀδελ- 10 φεός· τοῦτό σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων. καὶ τοι ταύτην [τὴν] ἀτιμίην προστίθημι ἐόντι κακῷ τε καὶ ἀθύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἔμοιγε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί· ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο ὅσα περ εἶπα ἐπιτελέα 15 ποιήσω. μὴ γὰρ εἶην ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος τοῦ Ἀρσάμεος τοῦ Ἀριαράμνεω τοῦ Τεῖσπεος τοῦ Κύρου τοῦ Καμβύσεω τοῦ Τεῖσπεος τοῦ Ἀχαιμένεος γεγονώς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους, εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄχομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα 20 στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, εἰ χοῇ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαργμένοισι ἐξ ἐκείνων, οἳ Σάρδις τε ἐνέπρησαν καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. οὐκ ὦν ἕξαναχωρέειν οὐδετέροισι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιεῖν ἢ παθεῖν προκίεταί ἀγών, ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπὸ Ἑλληνσι 25 ἢ ἐκείνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἐχθρῆς ἐστί. καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρέειν ἤδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μάθω, ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τοὺς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρύξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἐμῶν δοῦλος, 30

κατεστρέψατο οὕτω ὥστε καὶ ἐς τόδε αὐτοί τε ὠνθρώποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο, μετὰ δὲ εὐφρόνη 12
 5 τε ἐγίνετο καὶ Ξέρξην ἐκνίζε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη·
 νυκτὶ δὲ βουλὴν διδοὺς πάγχυ εὗρισκέ οἱ οὐ προήγμα
 εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δέ
 οἱ αὐτὶς τούτων κατύπνωσε, καὶ δὴ κον ἐν τῇ νυκτὶ
 εἶδε ὅψιν τοιήνδε, ὡς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε
 10 ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα
 εἰπεῖν· Μετὰ δὴ βουλευέαι, ᾧ Πέρσα, στρατεύμα μὴ
 ἄγειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προείπας ἀλίζειν Πέρσας στρα-
 τόν; οὔτε ὦν μεταβουλευόμενος ποιεῖς εὖ, οὔτε ὁ
 συγγνωσόμενός τοι πάρα· ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ἐβου-
 15 λεύσας ποιεῖν, ταύτην ἴθι τῶν ὁδῶν. τὸν μὲν ταῦτα
 εἰπόντα ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτάσθαι, ἡμέρης δὲ ἐπι- 13
 λαμψάσης ὀνείρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποιέετο,
 ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ πρότερον συνέλεξε,
 ἔλεγε σφι τάδε· "Ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε
 20 ὅτι ἀγχίστροφα βουλεύομαι· φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμῶν-
 τοῦ πρῶτα οὐκῶ ἀνήκω, καὶ οἱ παρηγορεόμενοι ἐκεῖνα
 ποιεῖν οὐδένα χρόνον μεν ἀπέχονται. ἀκούσαντι μὲν-
 τοι μοι τῆς Ἀρταβάνου γνώμης παραντὶκά μὲν ἡ νεότης
 ἐπέξεσε, ὥστε ἀεικέστερα ἀπορροῖσαι ἔπεα ἐς ἄνδρα πρε-
 25 σβύτερον ἢ χρεόν· νῦν μέντοι συγγνοὺς χρήσομαι τῇ
 ἐκείνου γνώμῃ. ὥς ὦν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρα-
 τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἥσυχοι ἔστε. Πέρσαι μὲν
 ὥς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσεκύνηον· νυκτὸς 14
 δὲ γενομένης αὐτὶς τῶντὸ ὄνειρον τῷ Ξέρξῃ κατυπνω-
 30 μένῳ ἔλεγε ἐπιστάν· Ὡ παῖ Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεαι

ἐν Πέρσῃσι τε ἀπειπάμενος τὴν στρατηλασίην καὶ τὰ
 ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιεύμενος λόγῳ ὥς παρ' οὐδενὸς
 ἀκούσας. εὖ νυν τόδ' ἴσθι, ἣν περ μὴ αὐτίκα στρα-
 τηλατέης, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἀνασχήσει· ὥς καὶ μέγας
 καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω καὶ ταπεινὸς 5
 15 ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσσει. Ξέρξης μὲν περιδεῆς γενό-
 μενος τῇ ὕψι ἀνά τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης καὶ πέμπει
 ἄγγελον [ἐπὶ] Ἀρτάβανον καλέοντα. ἀπικομένῳ δέ οἱ
 ἔλεγε Ξέρξης τάδε· Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραντίκα μὲν
 οὐκ ἐσωφρόνεον εἶπας ἐς σὲ μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκα 10
 συμβουλῆς· μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων,
 ἔγνων δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἐόντα τὰ σὺ ὑπεθήκαο.
 οὐκ ὦν δυνατὸς τοί εἰμι ταῦτα ποιεῖν βουλόμενος
 τετραμμένῳ γὰρ δὴ καὶ μετεγνωκότι ἐπιφοιτῶν ὄνειρον
 φαντάζεται μοι, οὐδαμῶς συνέπαινον ἐὼν ποιεῖν με 15
 ταῦτα· νῦν δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἴχεται. εἰ ὦν θεὸς
 ἐστί ὁ ἐπιπέμπων καὶ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστί γενέ-
 σθαι στρατηλασίην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται καὶ
 σοὶ τῷτο τοῦτο ὄνειρον, ὁμοίως καὶ ἐμοὶ ἐντελλό-
 μενον. εὐρίσκω δὲ ὧδε ἂν γινόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις 20
 τὴν ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν καὶ ἐνδὺς μετὰ τοῦτο ἵζοιο ἐς
 τὸν ἐμὸν θρόνον καὶ ἔπειτα ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ κατυπνώ-
 16 σειας. Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε, Ἀρτάβανος δὲ οὐ
 τῷ πρώτῳ οἱ κελεύσματι πειθόμενος, οἷα οὐκ ἀξιεύ-
 μενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ἵζεσθαι, τέλος ὥς ἡναγκά- 25
 α ζετο εἶπας τάδε ἐποίησε τὸ κελευόμενον· Ἴσον ἐκεῖνο,
 ὃ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ κέκριται, φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ
 λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πείθεσθαι· τὰ σὲ καὶ ἀμφό-
 τερα περιήκοντα ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλῖαι σφάλλουσι,
 κατὰ περ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θά- 30

λασσαν πνεύματά φασι άνέμων έμπίπτοντα ού περι-
 οράν φύσι τῇ έωυτῆς χρᾶσθαι. έμὲ δὲ άκούσαντα πρὸς
 σεῦ κακῶς ού τοσοῦτο έδακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο
 προκειμένων Πέρσησι, τῆς μὲν ὕβριν αύξανούσης, τῆς
 5 δὲ καταπανούσης καὶ λεγούσης ὡς κακὸν εἶη διδά-
 σκειν τὴν ψυχὴν πλέον τι διζήσθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ
 παρελόντος, τοιούτων προκειμένων γνωμέων ὅτι τὴν
 σφαλερωτέρεην σεωυτῷ τε καὶ Πέρσησι αναιρέο. νῦν β
 ὦν, έπειδὴ τέτραψαι ἐπὶ τὴν άμείνω, φῆς τοι μετιέντι
 10 τὸν ἐπ' Ἑλληνας στόλον έπιφοιτᾶν ὄνειρον θεοῦ τινος
 πομπῇ, οὐκ έῶντά σε καταλύειν τὸν στόλον. άλλ'
 οὐδὲ ταῦτά έστι, ὦ παῖ, θεῖα· ένύπνια γάρ τὰ ές
 ανθρώπους πεπλανημένα τοιαῦτά έστι οἷά σε έγὼ δι-
 δάξω, έτεσι σεῦ πολλοῖσι πρεσβύτερος έών· πεπλανῆ-
 15 σθαι αὐται μάλιστα έώθασι [αἰ] ὄψεις [τῶν] ὀνειράτων,
 τά τις ήμέρης φροντίζει· ήμεῖς δὲ τὰς πρὸ τοῦ ήμέρας
 ταύτην τὴν στρατηλασίην καὶ τὸ κάρτα είχομεν μετὰ
 χειρας. εἰ δὲ ἄρα μή έστι τοῦτο τοιοῦτο οἷον έγὼ γ
 διαιρέω, άλλὰ τι τοῦ θείου μετέχον, σὺ πᾶν αὐτὸ
 20 συλλαβὼν είρηκας· φανήτω γάρ δὴ καὶ έμοί, ὡς καὶ
 σοί, διακελευόμενον. φανῆναι δὲ οὐδέν μᾶλλον μοι
 ὀφείλει έχοντι τὴν σὴν έσθῆτα ἢ οὐ καὶ τὴν έμήν,
 οὐδέ τι μᾶλλον έν κοίτῃ τῇ σῇ αναπαυομένῳ ἢ οὐ καὶ
 έν τῇ έμῇ, εἰ πέρ γε καὶ ἄλλως έθέλει φανῆναι. οὐ
 25 γάρ δὴ ές τοσοῦτό γε εὐηθείης ανήκει τοῦτο, ὃ τι δὴ
 κοτέ έστι τὸ έπιφαινόμενόν τοι έν τῷ ὕπνῳ, ὥστε
 δόξει έμὲ ὀρῶν σὲ εἶναι, τῇ σῇ έσθῆτι τεκμαιρόμενον.
 εἰ δὲ έμὲ μὲν έν οὐδενὶ λόγῳ ποιήσεται οὐδὲ άξιώσει
 έπιφανῆναι, οὔτε ἦν τὴν έμήν έσθῆτα έχω οὔτε ἦν
 30 τὴν σὴν, σὲ δὲ έπιφοιτήσει, τοῦτο ἤδη μαθητέον έσται·

εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσῃ γε συνεχέως, φαίην ἂν καὶ αὐτὸς
θεῖον εἶναι. εἰ δέ τοι οὕτω δεδόκηται γίνεσθαι καὶ
οὐκ οἶά τε αὐτὸ παρατρέψαι, ἀλλ' ἤδη δεῖ ἐμὲ ἐν κοίτῃ
τῇ σῇ κατυπνωῶσαι, φέρε, τούτων ἐξ ἐμεῦ ἐπιτελευμέ-
νων φανήτω καὶ ἐμοί. μέχρι δὲ τούτου τῇ παρεούσῃ 5
17 γνώμῃ χρήσομαι. τοσαῦτα εἰπας Ἀρτάβανος, ἐλπίζων
Ξέρξην ἀποδέξειν λέγοντα οὐδέν, ἐποίησε τὸ κελευό-
μενον· ἐνδὺς δὲ τὴν Ξέρξεω ἐσθῆτα καὶ ἱζόμενος ἐς
τὸν βασιλῆιον θρόνον ὥς μετὰ ταῦτα κοίτον ἐποιέετο,
ἦλθέ οἱ κατυπνωμένῳ τῶντ' ὄνειρον τὸ καὶ παρὰ 10
Ξέρξην ἐφοίτα, ὑπερστὰν δὲ τοῦ Ἀρταβάνου εἶπε τάδε·
Ἄρα σὺ δὴ κείνος εἰς ὃ ἀποσπεύδων Ξέρξην στρα-
τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ὥς δὴ κηδόμενος αὐτοῦ;
ἀλλ' οὔτε ἐς τὸ μετέπειτα οὔτε ἐς τὸ παραντίκα νῦν
καταπροῖξαι ἀποτρέπων τὸ χρεὼν γενέσθαι, Ξέρξην 15
δὲ τὰ δεῖ ἀνηκουστέοντα παθεῖν, αὐτῷ ἐκείνῳ δεδή-
18 λωται. ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Ἀρτάβανος τὸ ὄνειρον
ἀπειλέειν καὶ θερμοῖσι σιδηροῖσι ἐκκαίειν αὐτοῦ μέλ-
λειν τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ ὃς ἀμβώσας μέγα ἀναθρό-
σκει καὶ παριζόμενος Ξέρξῃ, ὥς τὴν ὄψιν οἱ τοῦ ἐνν- 20
πνίου διεξῆλθε ἀπηγεόμενος, δευτέρᾳ οἱ λέγει τάδε·
Ἐγὼ μὲν, ὦ βασιλεῦ, οἶα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη πολλὰ
τε καὶ μεγάλα πεσόντα πρήγματα ὑπὸ ἡσδόνων, οὐκ
ἔων σε τὰ πάντα τῇ ἡλικίῃ εἴκειν, ἐπιστάμενος ὥς
κακὸν εἴη τὸ πολλῶν ἐπιθυμέειν, μεμνημένος μὲν τὸν 25
ἐπὶ Μασσαγέτας Κύρου στόλον ὥς ἐπρηξε, μεμνημένος
δὲ καὶ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας τὸν Καμβύσεω, συστρατευό-
μενος δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ Σκύθας. ἐπιστάμενος ταῦτα
γνώμην εἶχον ἀτρεμίζοντά σε μακαριστὸν εἶναι πρὸς
πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίῃ τις γίνεται δορμή, 30

καὶ Ἕλληνας, ὥς οἶκε, φθορὴ τις καταλαμβάνει θεή-
 λατος, ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τρέπομαι καὶ τὴν γνώμην
 μετατίθεμαι, σὺ δὲ σήμηνον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ
 θεοῦ πεμπόμενα, χρᾶσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σέο πρῶ-
 5 τοῖσι προειρημένοισι ἐς τὴν παρασκευὴν, ποίεις δὲ οὕτω
 ὅπως τοῦ θεοῦ παραδιδόντος τῶν σῶν ἐνδεήσει μηδέν.
 τούτων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπαρθέντες τῇ ὄψι, ὥς
 ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, Ξέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα
 Πέρσῃσι καὶ Ἀρτάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπεύδων
 10 μῦνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερός ἦν.

Ὁρμημένῳ δὲ Ξέρξῃ στρατηλατίειν μετὰ ταῦτα 19
 τρίτῃ ὄψι ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ μάγοι ἔκριναν
 ἀκούσαντες φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν δουλεύσειν τέ οἱ
 πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὄψις ἦν ἥδε· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης
 15 ἐστεφανῶσθαι ἐλαίῃς θαλλῶ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίῃς τοὺς
 κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν, μετὰ δὲ ἀφανισθῆναι
 περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον τὸν στέφανον. κρινάντων
 δὲ ταύτῃ τῶν μάγων Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων
 αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἑωυτοῦ ἀπελάσας
 20 εἶχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι εἰρημένοισι, θέλων
 αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λαβεῖν, καὶ Ξέρξης
 τοῦ στρατοῦ οὕτω ἐπάγερσιν ποιέεται, χῶρον πάντα
 ἐρευνῶν τῆς ἡπείρου. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἀλώσιος ἐπὶ 20
 μὲν τέσσερα ἔτα πλήρεα παραρτέετο στρατιὴν τε καὶ
 25 τὰ πρόσφορα τῇ στρατιῇ, πέμπων δὲ ἔτεϊ ἀνομένῳ
 ἐστρατηλάτε χειρὶ μεγάλῃ πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν
 ἡμεῖς ἴδμεν πολλῶ δὴ μέγιστος οὗτος ἐγένετο, ὥστε
 μήτε τὸν Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκύθας παρὰ τοῦτον μηδένα
 φαίνεσθαι μήτε τὸν Σκυθικόν, ὅτε Σκύθαι Κιμμερίους
 30 διώκοντες ἐς τὴν Μηδικὴν χώραν ἐσβαλόντες σχεδὸν

πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίας καταστρεψάμενοι ἐνέμοντο,
 τῶν εἵνεκεν ὕστερον Δαρεῖος ἐτιμωρέετο, μήτε κατὰ
 τὰ λεγόμενα τὸν Ἀτρεϊδέων ἐς Ἴλιον μήτε τὸν Μυσῶν
 τε καὶ Τευκρῶν τὸν πρὸ τῶν Τρωικῶν γενόμενον, οἱ
 διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε 5
 Θρήικας κατεστρέψαντο πάντας καὶ ἐπὶ τὸν Ἴόνιον
 πόντον κατέβησαν μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ τὸ πρὸς
 21 μεσαμβρίας ἤλασαν. αὗται αἱ πᾶσαι οὐδ' ἕτεραι πρὸς
 ταύτησι γενόμεναι στρατηλασίαι μῆς τῆσδε [οὐκ] ἄξιαι.
 τί γὰρ οὐκ ἤγαγε ἐκ τῆς Ἀσίας ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα 10
 Ξέρξης; κοῖτον δὲ πινόμενόν μιν ὕδωρ οὐκ ἐπέλιπε,
 πλὴν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρ-
 εῖχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ἵππος
 προσετείτακτο, τοῖσι δὲ ἵππαγωγὰ πλοῖα ἅμα στρατευο-
 μένοισι, τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, 15
 22 τοῖσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας. καὶ τοῦτο μὲν, ὥς προσ-
 πταισάντων τῶν πρώτων περιπλεόντων περὶ τὸν Ἄθων,
 προετοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων κού μάλιστα ἐς τὸν Ἄθων.
 ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ὄρμεον τριήρεις,
 ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμώμενοι ὥρυσσον ὑπὸ μαστίγων παντο- 20
 δαποὶ τῆς στρατιῆς, διάδοχοι δ' ἐφοίτων· ὥρυσσον δὲ
 καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄθων κατοικημένοι. Βουβάργης δὲ ὁ
 Μεγαβάζου καὶ Ἀρταχαίης ὁ Ἀρταίου ἄνδρες Πέρσαι
 ἐπεστιάτεον τοῦ ἔργου. ὁ γὰρ Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα
 τε καὶ ὀνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον 25
 ὑπὸ ἀνθρώπων. τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἡπειρον τὸ
 ὄρος, χερσονησοειδὲς τέ ἐστὶ καὶ ἰσθμὸς ὥς δυνάδεκα
 σταδίων· πεδίον δὲ τοῦτο καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ
 θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον
 Τορώνης. ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ 30

Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλάς οἰκηται, αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης,
 ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώ-
 τιδας ἀντὶ ἡπειρωτίδων ὥρμητο ποιεῖν· εἰσὶ δὲ αἶδε,
 Δῖον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθρον, Θύσσος, Κλεωναί. πόλιες
 5 μὲν αὗται αἱ τὸν Ἄθων νέμονται, ὥρυσσον δὲ ὧδε
 δασάμενοι τὸν χῶρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα. κατὰ
 Σάνην πόλιν σχοινοτενὲς ποιησάμενοι, ἐπεῖτε ἐγίνετο
 βαθέα ἢ διῶρυξ, οἱ μὲν κατώτατα ἐστεῶτες ὥρυσσον,
 ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλ-
 10 λουσι κατύπερθε ἐστεῶσι ἐπὶ βάθρων, οἱ δ' αὖ ἐκδεκό-
 μενοι ἐτέροισι, ἕως ἀπίκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οὗτοι
 δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μὲν νυν ἄλλουσι
 πλὴν Φοινίκων καταρρηγνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ ὀρύ-
 γματος πόνον διπλήσιον παρεῖχον· ἅτε γὰρ τοῦ τε
 15 ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιευμέ-
 νων ἔμελλέ σφι τοιοῦτο ἀποβήσεσθαι. οἱ δὲ Φοίνικες
 σοφίην ἐν τε τοῖσι ἄλλουσι ἐργοῖσι ἀποδείκνυνται καὶ
 δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ· ἀπολαχόντες γὰρ μόριον ὅσον αὐτοῖσι
 ἐπέβαλλε, ὥρυσσον τὸ μὲν ἄνω στόμα τῆς διῶρυχος
 20 ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσηι ἔδει αὐτὴν τὴν διῶρυχα
 γενέσθαι, προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου συνῆγον αἰεὶ·
 κάτω τε δὴ ἐγίνετο καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλουσι τὸ ἔργον.
 ἐνθαῦτα δὲ λειμῶν ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε ἐγίνετο
 καὶ πρητήριον· σῖτος δέ σφι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς
 25 Ἀσίας ἀղηλεσμένος. ὥς μὲν ἐμὲ συμβαλλόμενον εὐρί- 24
 σκειν μεγαλοφροσύνης εἵνεκεν αὐτὸ Ξέρξης ὀρύσσειν
 ἐκέλευε, ἐθέλων τε δύναμιν ἀποδείκνυσθαι καὶ μνημό-
 συνα λιπέσθαι· παρεὸν γὰρ μηδένα πόνον λαβόντας
 τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας διειρύσαι, ὀρύσσειν ἐκέλευε διῶ-
 30 ρυχα τῇ θαλάσῃ εὐρος ὥς δύο τριήρεας πλέειν ὁμοῦ

ἐλαστρομένους. τοῖσι δὲ αὐτοῖσι τούτοισι τοῖσί περ καὶ
 τὸ ὄρυγμα, προσετέτακτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν
 25 ξεύξαντας γεφυρῶσαι. ταῦτα μὲν νυν οὕτω ἐποίησε,
 παρεσκευάζετο δὲ καὶ ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε
 καὶ λευκολίνου, ἐπιτάξας Φοῖνιξί τε καὶ Αἰγυπτίοισι, 5
 καὶ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμῆνεις ἡ
 στρατιὴ μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.
 ἀναπνυθόμενος δὲ τοὺς χώρους καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα
 ἐπιτηδεότατον εἴη, ἄλλον ἄλλῃ ἀγινέοντας ὀλκάσι τε
 καὶ πορθμυίοισι ἐκ τῆς Ἀσίας πανταχόθεν. τὸν δὲ 10
 ὦν πλεῖστον ἐς Λευκὴν ἀκτὴν καλεομένην τῆς Θρηίκης
 ἀγίνεον, οἱ δὲ ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινθίωιν, οἱ δὲ ἐς
 Δορίσκον, οἱ δὲ ἐς Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ ἐς
 Μακεδονίην διατεταγμένοι.

26 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, 15
 ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξης ἐπο-
 ρεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν
 Καππαδοκίῃ· ἐνθαῦτα γὰρ εἶρητο συλλέγεσθαι πάντα
 τὸν κατ' ἡπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξης πορεύε-
 σθαι στρατόν. ὃς μὲν νυν τῶν ὑπάρχων στρατὸν κάλ- 20
 λιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν τὰ προκείμενα παρὰ βασιλέος
 ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ἐς κρίσιν
 τούτου πέρι ἐλθόντας οἶδα. οἱ δὲ ἐπεῖτε διαβάντες
 τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὤμίλησαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς
 πορευόμενοι παρεγένοντο ἐς Κελαινάς, ἵνα πηγαὶ ἀνα- 25
 διδοῦσι Μαιάνδρου ποταμοῦ καὶ ἐτέρου οὐκ ἐλάσσονος
 [ἡ Μαιάνδρου], τῷ οὖνομα τυγχάνει ἐὸν Καταρρήκτης,
 ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων ἐς
 τὸν Μαίανδρον ἐκδιδού· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ
 Μαρσύεω ἀσκὸς [ἐν τῇ πόλει] ἀνακρέμαται, τὸν ὑπὸ 30

Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνα-
 κρεμασθῆναι. ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὑποκατήμενος Πύθιος 27
 ὁ Ἄττος ἀνὴρ Λυδὸς ἐξείνισε τὴν βασιλέως στρατιὴν
 πᾶσαν ξεινίοισι μεγίστοις καὶ αὐτὸν Ξέρξην, χρήματά
 5 τε ἐπαγγέλλετο βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν.
 ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα Πυθίου εἶρετο Ξέρξης Περ-
 σέων τοὺς παρεόντας τίς τε ἔων ἀνδρῶν Πύθιος καὶ
 κόσα χρήματα ἐκτημένος ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ
 εἶπαν· Ὡ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι ὃς τοι τὸν πατέρα Δα-
 10 ρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῃ τῇ χρυσῇ καὶ τῇ
 ἀμπέλῳ· ὃς καὶ νῦν ἐστι πρῶτος ἀνθρώπων πλούτῳ
 τῶν ἡμεῖς ἴδμεν μετὰ σέ. θωμάσας δὲ τῶν ἐπέων τὸ 28
 τελευταῖον Ξέρξης αὐτὸς δεύτερα εἶρετο Πύθιον ὁκόσα
 οἱ εἴη χρήματα. ὁ δὲ εἶπε· Ὡ βασιλεῦ, οὔτε σε ἀπο-
 15 κρύψω οὔτε σκήψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὴν ἐμεωντοῦ
 οὐσίην, ἀλλ' ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως καταλέξω. ἐπεῖτε
 γὰρ τάχιστα σε ἐπνυθόμην ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα
 τὴν Ἑλληνίδα, βουλόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον
 χρήματα ἐξέμαθον, καὶ εὖρον λογιζόμενος ἀργυρίου
 20 μὲν δύο χιλιάδας εἰσάρας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ
 τετρακοσίας μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἐπιδεούσας
 ἐπὶ χιλιάδων. καὶ τούτοισί σε ἐγὼ δωρέομαι· αὐτῷ
 δέ μοι ἀπὸ ἀνδραπόδων τε καὶ γεωπεδίων ἀρκέων ἐστὶ
 βλός. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, Ξέρξης δὲ ἡσθεὶς τοῖσι εἰρη-
 25 μένοις εἶπε· Ξεῖνε Λυδέ, ἐγὼ ἐπεῖτε ἐξῆλθον τὴν 29
 Περσίδα χώρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ συνέμειξα ἐς τόδε ὅστις
 ἡθέλησε ξείνια προθεῖναι στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις
 ἐς ὄψιν τὴν ἐμὴν καταστὰς ἀντεπάγγελτος ἐς τὸν πό-
 λεμον ἐμοὶ ἡθέλησε συμβαλέσθαι χρήματα, ἔξω σεῦ.
 30 σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν καὶ

χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεαι. σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτῶν
 γέρεα τοιάδε δίδωμι· ξεινόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμόν καὶ
 τὰς τετρακοσίας μυριάδας τοὶ τῶν στατήρων ἀποπλήσω
 παρ' ἐμεωυτοῦ δοὺς τὰς ἐπὶ χιλιάδας, ἵνα μὴ τοὶ
 ἐπιδεέες ἔωσι αἱ τετρακόσiai μυριάδες [ἐπὶ χιλιάδων],
 ἀλλὰ ἥ τοι ἀπαρτιλογίη ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη. ἔκτησό
 τε αὐτὸς τὰ περ αὐτὸς ἐκτήσαιο, ἐπίστασό τε εἶναι αἰεὶ
 τοιοῦτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οὔτε ἐς τὸ παρεόν
 οὔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει.

- 30 Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἐπιτελέα ποιήσας ἐπορεύετο 10
 αἰεὶ τὸ πρόσω. Ἄνανα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν
 παραμειβόμενος καὶ λίμνην ἐκ τῆς ἅλεις γίνονται, ἀπ-
 ίκετο ἐς Κολοσσὰς πόλιν μεγάλην Φρυγίης· ἐν τῇ
 Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφανίζεται·
 ἔπειτα διὰ σταδίων ὥς πέντε μάλιστα κη ἀναφαινό- 15
 μενος ἐκδιδόι καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ δὲ
 Κολοσσέων ὁ στρατὸς ὁρμώμενος ἐπὶ τοὺς οὖρους τῶν
 Φρυγῶν καὶ Λυδῶν ἀπὶκετο ἐς Κύδραρα πόλιν, ἐνθα
 στήλη καταπεπηγνῖα, σταθεῖσα δὲ ὑπὸ Κροίσου, κατα-
 31 μηνύει διὰ γραμμάτων τοὺς οὖρους. ὥς δὲ ἐκ τῆς 20
 Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, σχιζομένης τῆς ὁδοῦ
 καὶ τῆς μὲν ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερούσης, τῆς
 δὲ ἐς δεξιὴν ἐς Σάρδις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι
 τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα ἀνάγκη γίνεται καὶ ἰέναι
 παρὰ Καλλάτηβον πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημιουργοὶ μέλι 25
 ἐκ μυρίκης τε καὶ πυροῦ ποιεῦσι, ταύτην ἰὼν ὁ Ξέρξης
 τὴν ὁδὸν εὗρε πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἵνεκα δωρη-
 σάμενος κόσμῳ χρυσέῳ καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ
 ἐπιτρέψας δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπὶκετο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ
 32 ἄστυ. ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδις πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε 30

κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ
καὶ προερέοντας δείπνα βασιλεῖ παρασκευάζειν· πλὴν
οὔτε ἐς Ἀθήνας οὔτε ἐς Λακεδαίμονα ἀπέπεμπε ἐπὶ
γῆς αἰτησιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ. τῶνδε δὲ εἵνεκα τὸ
5 δευτέρου ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρότε-
ρον οὐκ ἔδοσαν Δαρείῳ πέμψαντι, τούτους πάγχυ ἐδόκεε
τότε δείσαντας δώσειν· βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο ἐκ-
μαθεῖν [ἀκριβῶς] ἔπεμπε.

Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὥς ἐλὼν ἐς Ἀβυδον. 33
10 οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεύγνυσαν ἐκ τῆς
Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσονήσου τῆς
ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξὺ καὶ Μαδύ-
του, ἀκτὴ παχέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα Ἀβύδῳ κατ-
αντίον, ἔνθα μετὰ ταῦτα, χρόνῳ ὕστερον οὐ πολλῷ,
15 ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρονος στρατηγοῦ Ἀθηναῖοι
Ἀρταῦκτῃν ἄνδρα Πέρσῃν λαβόντες Σηστοῦ ὑπαρχον
ζῶντα πρὸς σανίδα διεπασσάλευσαν, ὃς καὶ ἐς τοῦ
Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενος γυναι-
κας ἀθέμιστα [ἔργα] ἔρδεσκε. ἔς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν 34
20 ἐξ Ἀβύδου ὁρμώμενοι ἐγεφύρουν τοῖσι προσέκειτο, τὴν
μὲν λευκολίνου Φοίνικες, τὴν δὲ βυβλίνην Αἰγύπτιοι.
ἔστι δὲ ἐπὶ στάδιοι ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. καὶ
δὴ ἐξευγμένον τοῦ πόρου ἐπιγενόμενος χειμὼν μέγας
συνέκοψέ τε ἐκεῖνα πάντα καὶ διέλυσε. ὥς δ' ἐπύθετο 35
25 Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενος τὸν Ἑλλήσποντον ἐκέλευσε
τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάστιγι πληγὰς καὶ κατεῖναι ἐς
τὸ πέλαγος πεδέων ζεῦγος. ἤδη δὲ ἤκουσα ὥς καὶ
στιγέας ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε στίζοντας τὸν Ἑλλή-
σποντον. ἐνετέλλετο δὲ ὦν ῥαπίζοντας λέγειν βάρ-
30 βαρά τε καὶ ἀτάσθαλα· Ὡς πικρὸν ὕδωρ, δεσπότης

τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἠδίκησας οὐδὲν
 πρὸς ἐκείνου ἄδικον παθόν. καὶ βασιλεὺς μὲν Ξέρξης
 διαβήσεται σε, ἣν τε σύ γε βούλη ἦν τε μή· σοὶ δὲ
 κατὰ δίκην ἄρα οὐδεὶς ἀνθρώπων θύει ὥς εἶναι καὶ
 θολερῶ καὶ ἄλμυρῶ ποταμῷ. τήν τε δὴ θάλασσαν 5
 ἐνετέλλετο τούτοισι ζημιοῦν καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῇ
 36 ξεῦξι τοῦ Ἑλλησπόντου ἀποταμεῖν τὰς κεφαλὰς. καὶ
 οἱ μὲν ταῦτα ἐποίηον τοῖσι προσέκειτο αὕτη ἡ ἄχαρις
 τιμή, τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες ἐξεύγνυσαν· ἐξεύ-
 γνυσαν δὲ ὧδε· πεντηκοντέρους καὶ τριήρεας συν- 10
 θέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐξή-
 κοντά τε καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ δὲ τὴν ἐτέρην τεσσερεσ-
 καίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου ἐπικαρσίας,
 τοῦ δὲ Ἑλλησπόντου κατὰ ῥόον, ἵνα ἀνοκωχεύῃ τὸν
 τόνον τῶν ὀπλων· συνθέντες δὲ ἀγκύρας κατήκαν 15
 περιμήκεας, τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου τῆς ἐτέρης τῶν
 ἀνέμων εἵνεκεν τῶν ἔσωθεν ἐκπνεόντων, τῆς δὲ ἐτέ-
 ρης πρὸς ἐσπέρης τε καὶ τοῦ Αἰγαίου εὗρου τε καὶ
 νότου εἵνεκα. διέκπλοον δὲ ὑπόφανυσιν κατέλιπον τῶν
 πεντηκοντέρων καὶ <τριηρέων> τριχοῦ, ἵνα καὶ ἐς τὸν 20
 Πόντον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλέειν πλοίοισι λεπτοῖσι καὶ
 ἐκ τοῦ Πόντου ἔξω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες κατέτεινον
 ἐκ γῆς στρεβλοῦντες ὄνοισι ξυλίνοισι τὰ ὄπλα, οὐκέτι
 χωρὶς ἐκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δα-
 σάμενοι ἐς ἐκατέρην, τέσσερα δὲ τῶν βυβλίνων. πα- 25
 χύτης μὲν ἡ αὐτὴ καὶ καλλονή, κατὰ λόγον δὲ [ἦν]
 ἐμβριθέστερα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἴλκε.
 ἐπειδὴ δὲ ἐγεφυρώθη ὁ πόρος, κορμοὺς ξύλων κατα-
 πρίσαντες καὶ ποιήσαντες ἴσους τῆς σχεδῆς τῷ εὗρει
 κόσμῳ ἐτίθεσαν κατύπερθε τῶν ὀπλων τοῦ τόνου, 30

θέντες δὲ ἐπεξῆς ἐνθαῦτα αὐτίς ἐπεξεύγνυνον. ποιή-
 σαντες δὲ ταῦτα ὕλην ἐπεφόρησαν, κόσμῳ δὲ θέντες
 καὶ τὴν ὕλην γῆν ἐπεφόρησαν, κατανάξαντες δὲ καὶ
 τὴν γῆν φραγμὸν παρείρυσαν ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ἵνα
 5 μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα
 [καὶ οἱ ἵπποι]. ὥς δὲ τὰ τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύα- 37
 στο καὶ τὰ περὶ τὸν Ἄθων, οἳ τε χυτοὶ περὶ τὰ στό-
 ματα τῆς διώρυχος, οὗ τῆς ῥηχέως εἵνεκεν ἐποιήθησαν,
 ἵνα μὴ πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος, καὶ
 10 αὐτὴ ἡ διώρυξ παντελέως πεποιημένη ἀγγέλλετο, ἐν-
 θαῦτα χειμερίδας ἅμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ
 στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίῳ ὀρμᾶτο ἔλῳ ἐς Ἄβυδον.
 ὀρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἔδρην ἀφανῆς ἦν οὐτ' ἐπινεφέλων ἐόντων αἰθρίης τε
 15 τὰ μάλιστα, ἀντὶ ἡμέρης τε νυξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ
 καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ
 εἶρετο τοὺς μάγους τὸ θέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα.
 οἱ δὲ ἔφραζον ὥς Ἑλλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν
 τῶν πολιῶν, λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα,
 20 σελήνην δὲ σφέων. ταῦτα πυθόμενος ὁ Ξέρξης περι-
 χαρῆς ἔὼν ἐποιέετο τὴν ἔλασιν. ὥς δ' ἐξήλυνε τὴν 38
 στρατιήν, Πύθιος ὁ Ἀνδὸς καταρρωδήσας τὸ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ φάσμα ἐπαρθείς τε τοῖσι δωρήμασι ἐλθὼν
 παρὰ Ξέρξην ἔλεγε τάδε· Ὡ δέσποτα, χρηίσας ἄν τι
 25 σεῦ βουλοίμην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει
 ἔδν ὑποργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον. Ξέρξης δὲ
 πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρηλίσειν ἢ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε
 ὑποργήσειν καὶ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε ὅτεν δέοιτο. ὁ
 δὲ ἐπεῖτε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε θαρσύνσας τάδε· Ὡ δέ-
 30 σποτα, τυγχάνουσίν μοι παῖδες ἐόντες πέντε, καὶ σφεας

καταλαμβάνει πάντας ἅμα σοὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ἡλικίης ἤκοντα οἰκίρας τῶν μοι παίδων ἕνα παράλυσον τῆς στρατιῆς τὸν πρεσβύτατον, ἵνα αὐτοῦ τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ἢ μελεδωνός. τοὺς δὲ τέσσερας ἄγε ἅμα 5

39 σεωντῶ καὶ πρήξας τὰ νοέεις νοστήσειας ὀπίσω. κάρτα τε ἐθυμώθη ὁ Ξέρξης καὶ ἀμείβετο τοῖσδε· Ὡς κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμησας ἐμεῦ στρατευομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄγοντος παῖδας ἐμούς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηίους καὶ φίλους μνήσασθαι περὶ σέο παιδός, 10

ἔων ἐμός δοῦλος, τὸν χρῆν πανοικίῃ αὐτῇ γυναικὶ συνέπεσθαι; εἴ νῦν τόδ' ἐξεπίστασο, ὥς ἐν τοῖσι ὥσιν τῶν ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός, ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσας τέρψιος ἐμπιπλεῖ τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τούτοισι ἀκούσας ἀνοιδέει. ὅτε μὲν νῦν χρηστὰ ποιήσας ἕτερα 15

τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο, εὐεργεσίῃσι βασιλέα οὐ καυχῆσαι ὑπερβαλέσθαι· ἐπεῖτε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτράπευ, τὴν μὲν ἀξίην οὐ λάμψαι, ἐλάσσω δὲ τῆς ἀξίης. σὲ μὲν γάρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παίδων ῥύεται τὰ ξείνια· τοῦ δὲ ἐνός, τοῦ περιέχειν μάλιστα, τῇ ψυχῇ 20

ζημιώσαι. ὥς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέλευε τοῖσι προσετέτακτο ταῦτα πρήσσειν, τῶν Πυθίου παίδων ἐξευρόντας τὸν πρεσβύτατον μέσον διαταμεῖν, διαταμόντας δὲ τὰ ἡμίτομα διαθεῖναι τὸ μὲν ἐπὶ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ, τὸ δ' ἐπ' ἀριστερά, καὶ ταύτῃ 25

40 διεξιέναι τὸν στρατόν. ποιησάντων δὲ τούτων τοῦτο, μετὰ ταῦτα διεξῆγε ὁ στρατός. ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμῖξ, οὐ διακεκριμένοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεις ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο, καὶ οὐ 30

συνέμισγον οὔτοι βασιλέϊ. προηγεῦντο μὲν δὴ ἱππόται
 χίλιοι ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι· μετὰ δὲ
 αἰχμοφόροι χίλιοι, καὶ οὔτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι,
 τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες· μετὰ δὲ ἱροὶ
 5 Νησαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ὥς κάλ-
 λιστα. Νησαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ τοῦδε· ἔστι
 πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ οὐνομά ἐστι Νήσαιον.
 τοὺς ὧν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδίον
 τοῦτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς
 10 ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἶλκον λευκοὶ ὀκτώ,
 ὅπισθε δὲ αὐτῶν [ἵππων] εἶπετο πεζῇ ἡνίοχος ἐχόμενος
 τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον
 ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τούτου δὲ ὅπισθε αὐτὸς Ξέρξης
 ἐπ' ἄρματος ἵππων Νησαίων· παρεβεβήκεε δὲ οἱ ἡνίο-
 15 χος τῷ οὐνομα ἦν Πατιράμφης, Ὀτάνεω παῖς ἀνδρὸς
 Πέρσεω.

Ἐξήλασε μὲν οὕτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης, μετεκ- 41
 βαίνεσκε δέ, ὅπως μιν λόγος αἰρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος
 ἐς ἄρμάμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων
 20 οἱ ἄριστοί τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς
 λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων
 ἀπολελεγμένη, μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περ-
 σέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν· καὶ τού-
 των χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δόρασι ἀντὶ τῶν σαυρωτῆρων
 25 ῥοιὰς εἶχον χρυσέας καὶ πέριξ συνεκλήιον τοὺς ἄλλους,
 οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἐόντες ἀργυρέας ῥοιὰς
 εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ῥοιὰς καὶ οἱ ἐς τὴν γῆν τρέ-
 ποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ξέρξει.
 τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη.
 30 μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο καὶ δύο σταδίους, καὶ

- 42 ἔπειτα ὁ λοιπὸς ὄμιλος ἦγε ἀναμῖξ. ἐποιέετο δὲ τὴν
ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίας ὁ στρατὸς ἐπὶ τε ποταμὸν Κάικον
καὶ γῆν τὴν Μυσίην, ἀπὸ δὲ Καϊκου ὁρμώμενος, Κάνης
ὄρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, διὰ τοῦ Ἀταρνέος εἰς Καρήνην
πόλιν. ἀπὸ δὲ ταύτης διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, 5
Ἀτραμύττειόν τε πόλιν καὶ Ἀντανδρον τὴν Πελασγίδα
παραμειβόμενος. τὴν Ἴδην δὲ λαβὼν εἰς ἀριστερὴν χεῖρα
ἦγε εἰς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μὲν οἱ ὑπὸ τῇ Ἴδῃ
νύκτα ἀναμείναντι βρουνταί τε καὶ πρηστῆρες ἐπεσ-
πίπτουσι καὶ τινα αὐτοῦ ταύτῃ συχνὸν ὄμιλον δι- 10
43 ἐφθειραν. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ ποταμὸν
Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεῖτε ἐκ Σαρδίῶν
ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον
οὐδ' ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινό-
μενος, ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὥς ἀπίκετο Ξέρξης, 15
εἰς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη ἕμερον ἔχων θεήσα-
σθαι. θεησάμενος δὲ καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἕκαστα
τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσσε βοῦς χιλίας, χοᾶς δὲ οἱ
μάγοι τοῖσι ἤρωσι ἔχεαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι
νυκτὸς φόβος εἰς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρῃ 20
δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ῥοί-
τειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον καὶ Δάρδανον, ἣ περ δὴ
Ἀβύδω ὁμοῦρός ἐστι, ἐν δεξιῇ δὲ Γέργιδας Τευκρούς.
44 Ἐπεὶ δ' ἐγένετο ἐν Ἀβύδῳ, ἠθέλησε Ξέρξης ιδέ-
σθαι πάντα τὸν στρατόν. καὶ προεπεποιήτο γὰρ ἐπὶ 25
κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτῃ προεξέδρη λίθου λευκοῦ
(ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ ἐντειλαμένου πρότερον βασι-
λέος), ἐνθαῦτα ὥς ἵζετο, κατορέων ἐπὶ τῆς ἡϊόνος
ἐθηεῖτο καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὰς νέας, θηεύμενος δὲ
ἐμέρθη τῶν νεῶν ἅμιλλαν γινομένην ιδέσθαι. ἐπεὶ δὲ 30

ἐγένετό τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἦσθη τε τῇ
 ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ. ὥς δὲ ὦρα πάντα μὲν τὸν 45
 Ελλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας
 δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδιά ἐπίπλεα ἀνθρώ-
 5 πων, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης ἐωυτὸν ἐμακάρισε, μετὰ δὲ
 τοῦτο ἐδάκρυσε. μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτριος, 46
 ὃς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως οὐ συμ-
 βουλεύων Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, οὗτος
 ὦνῃρ φρασθεὶς Ξέρξην δακρύσαντα εἶρετο τάδε· Ὡ
 10 βασιλεῦ, ὥς πολλὸν ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαο
 νῦν τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον· μακαρίσας γὰρ σεωυτὸν
 δακρύεις. ὁ δὲ εἶπε· Ἐσῆλθε γάρ με λογισάμενον κατ-
 οικτίραι ὥς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ
 τούτων γε ἐόντων τοσούτων οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος
 15 περιέσται. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· Ἔτερα τούτου παρὰ
 τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα. ἐν γὰρ οὕτω βραχεῖ
 βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐὼν εὐδαίμων πέφυκε,
 οὔτε τούτων οὔτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται
 πολλάκις καὶ οὐκ ἅπαξ τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον
 20 ἢ ζῶειν. αἶ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσai καὶ αἱ
 νοῦσοι συνταράσσουσι καὶ βραχὺν ἐόντα μακρὸν δο-
 κεῖν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θάνατος
 μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης καταφυγὴ αἰρετωτάτη τῷ
 ἀνθρώπῳ γέγονε, ὁ δὲ θεὸς γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα
 25 φθονερός ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἐὼν. Ξέρξης δὲ ἀμεί- 47
 βετο λέγων· Ἀρτάβανε, βιοτῆς μὲν νυν ἀνθρωπίνης
 πέρι, ἐούσης τοιαύτης, εἴην περ σὺ διαιρέαι εἶναι,
 πανσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνώμεθα χρηστὰ ἔχοντες
 πρήγματα ἐν χερσὶ· φράσον δέ μοι τόδε· εἰ τοι ἡ
 30 ὄψις τοῦ ἐνυπνίου μὴ ἐναργῆς οὕτω ἐφάνη, εἶχες ἄν

τὴν ἀρχαίην γνώμην, οὐκ ἔων με στρατεύεσθαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα, ἢ μετέστης ἄν; φέρε τοῦτό μοι ἀτρεκέως
 εἰπέ. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· Ὡ βασιλεῦ, ὅψις μὲν ἡ
 ἐπιφανεῖσα τοῦ ὀνείρου, ὥς βουλόμεθα ἀμφοτέροι,
 τελευτήσεις· ἐγὼ δ' ἔτι καὶ ἐς τόδε δείματός εἰμι 5
 ὑπόπλεος οὐδ' ἐντὸς ἐμεωντοῦ, ἄλλα τε πολλὰ ἐπι-
 λεγόμενος καὶ δὴ καὶ ὀρέων τοι δύο τὰ μέγιστα πάν-
 48 των ἔοντα πολεμιώτατα. Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα ἀμεί-
 βετο τοίσδε· Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα λέγεις
 εἶναι δύο μοι πολεμιώτατα; κότερά τοι ὁ πεζὸς μεμ- 10
 πτὸς κατὰ τὸ πληθὸς ἐστί, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στρα-
 τευμα φαίνεται πολλαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμετέρου,
 ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων, ἢ
 καὶ συναμφοτέρα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ φαίνεται
 ἐνδεέστερα εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, στρατοῦ ἂν 15
 ἄλλου τις τὴν ταχίστην ἄγερσιν ποιέοιτο. ὁ δ' ἀμεί-
 49 βετο λέγων· Ὡ βασιλεῦ, οὔτε στρατὸν τοῦτον, ὅστις
 γε σύνεσιν ἔχει, μέμφοιτ' ἂν οὔτε τῶν νεῶν τὸ πλη-
 θος. ἦν τε πλεῦνας συλλέξης, τὰ δύο τοι τὰ λέγω
 πολλῷ ἔτι πολεμιώτερα γίνεται. τὰ δὲ δύο ταῦτα ἐστὶ 20
 γῆ τε καὶ θάλασσα. οὔτε γὰρ τῆς θαλάσσης ἐστί λιμὴν
 τοσοῦτος οὐδαμόθι, ὥς ἐγὼ εἰκάσω, ὅστις ἐγειρομένου
 χειμῶνος δεξάμενός σευ τοῦτο τὸ ναυτικὸν φερέγγυος
 ἔσται διασῶσαι τὰς νέας. καίτοι οὐκ ἔνα αὐτὸν δεῖ
 εἶναι [τὸν λιμένα], ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ἡπειρον 25
 παρ' ἣν δὴ κομίζεαι. οὐκ ὦν δὴ ἔοντων τοι λιμένων
 ὑποδεξίων, μάθιε ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἄρ-
 χουσι καὶ οὐκ ὦνθρωποι τῶν συμφορέων. καὶ δὴ
 τῶν δύο τοι τοῦ ἐτέρου εἰρημένου τὸ ἕτερον ἐρχομαι
 ἐρέων. γῆ δὴ πολεμὴν τῇδε τοι κατίσταται· εἰ θέλει 30

5 τοι μηδὲν ἀντίξουν καταστῆναι, τοσοῦτῳ τοι γίνεται
 πολεμιωτέρῳ ὅσῳ ἂν προβαίνῃς ἑκαστέρῳ, τὸ πρόσω
 αἰεὶ κλεπτόμενος· εὐπρηξίης δὲ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι
 οὐδεμία πληθώρα. καὶ δὴ τοι, ὥς οὐδενὸς ἐναντιεν-
 10 μένου, λέγω τὴν χώραν πλεῦνα ἐν πλεῦνι χρόνῳ γινο-
 μένην λιμὸν τέξεσθαι. ἀνὴρ δὲ οὕτῳ ἂν εἴη ἄριστος,
 εἰ βουλευόμενος μὲν ἀρρωδέοι, πᾶν ἐπιλεγόμενος πεί-
 σεσθαι χρῆμα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη. ἀμείβεται
 15 Ξέρξης τοῖσδε· Ἀρτάβανε, οἰκότης μὲν σύ γε τούτων 50
 10 ἑκαστα διαιρέαι, ἀτὰρ μήτε πάντα φοβέο μήτε πᾶν
 ὁμοίως ἐπιλέγεο. εἰ γὰρ δὴ βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσ-
 φερομένῳ πρήγματι τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι, ποιή-
 σεις ἂν οὐδαμὰ οὐδέν· κρέσσον δὲ πάντα θαρσέοντα
 15 ἡμῖσιν τῶν δεινῶν πάσχειν μᾶλλον ἢ πᾶν χρῆμα προ-
 20 δειμαίνοντα μηδαμὰ μηδὲν παθεῖν. εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς
 πᾶν τὸ λεγόμενον μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξεις, σφάλλε-
 σθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναντία τού-
 τοισι λέξας. τοῦτο μὲν νῦν ἐπ' ἴσης ἔχει· εἰδέναι δὲ
 25 ἀνθρώπου ἔοντα κῶς χρὴ τὸ βέβαιον; δοκέω μὲν οὐδα-
 20 μῶς. τοῖσι τοίνυν βουλομένοισι ποιεῖν ὥς τὸ ἐπίπαν
 φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα, τοῖσι δὲ ἐπιλεγομένοισί τε
 πάντα καὶ ὀκνεοῦσι οὐ μάλα ἐθέλει. ὁρᾷς τὰ Περ-
 σέων πρήγματα ἐς ὃ δυνάμιος προκεχώρηκε. εἰ τοί-
 25 νυν ἑκείνοι οἱ πρὸ ἡμεῦ γενόμενοι βασιλεῖς γνώμῃσι
 ἐχρέωντο ὁμοίῃσι καὶ σύ, ἢ μὴ χρεώμενοι γνώμῃσι
 τοιαύτησι ἄλλους συμβούλους εἶχον τοιούτους, οὐκ
 ἂν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο προελθόντα· νῦν δὲ κιν-
 δύνους ἀναρριπτόντες ἐς τοῦτό σφεα προηγάγοντο.
 30 μεγάλα γὰρ πρήγματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει κατ-
 30 αιρεέσθαι. ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιεύμενοι ἑκείνοισι ὥρην

τε τοῦ ἔτεος καλλίστην πορευόμεθα καὶ καταστρεψά-
 μενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην νοστήσομεν ὀπίσω, οὔτε
 λιμῶ ἐντυχόντες οὐδαμόθι οὔτε ἄλλο ἄχαρι οὐδὲν πα-
 θόντες. τοῦτο μὲν γὰρ αὐτοὶ πολλὴν φορβὴν φερό-
 μενοι πορευόμεθα, τοῦτο δέ, τῶν ἄν κου ἐπιβέωμεν 5
 γῆν καὶ ἔθνος, τούτων τὸν σῖτον ἔξομεν· ἐπ' ἄρο-
 51 τήρας δὲ καὶ οὐ νομάδας στρατενόμεθα ἄνδρας. λέγει
 Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα· Ὁ βασιλεῦ, ἐπεῖτε ἀρρωδέειν
 οὐδὲν ἔἰς πρῆγμα, σὺ δέ μευ συμβουλίην ἐνδεξαι·
 ἀναγκαίως γὰρ ἔχει περὶ πολλῶν πρηγμάτων πλεῦνα 10
 λόγον ἐκτείνειν. Κῦρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶσαν
 πλὴν Ἀθηνέων κατεστρέψατο δασμοφόρον εἶναι Περ-
 σησι. τούτους ὦν τοὺς ἄνδρας συμβουλευώ τοι μηδε-
 μιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πατέρας· καὶ γὰρ ἄνευ
 τούτων οἰοί τέ εἶμεν τῶν ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γίνε- 15
 σθαι. ἢ γὰρ σφεας, ἣν ἔπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους
 γίνεσθαι καταδουλουμένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιο-
 τάτους συνελευθεροῦντας. ἀδικώτατοι μὲν νυν γινό-
 μενοι οὐδὲν κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι, δικαιο-
 τατοι δὲ γινόμενοι οἰοί τε δηλήσασθαι μέγਾਲως τὴν 20
 σὴν στρατιὴν γίνονται. ἐς θυμὸν ὦν βάλεν καὶ τὸ
 παλαιὸν ἔπος ὥς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ πᾶν
 52 τέλος καταφαίνεσθαι. ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ξέρξης·
 Ἀρτάβανε, τῶν ἀπεφήναο γνωμέων σφάλλαι κατὰ
 ταύτην δὴ μάλιστα, ὃς Ἴωνας φοβέαι μὴ μεταβάλωσι, 25
 τῶν ἔχομεν γνωῶμα μέγιστον· τῶν σύ τε μάρτυς γίνεαι
 καὶ οἱ συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας,
 ὅτι ἐπὶ τούτοισι ἢ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο δια-
 φθεῖραι καὶ περιποιῆσαι· οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστό-
 τητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν. πάρεξ δὲ τούτου, ἐν 30

τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα τε καὶ γυναῖκας καὶ
 χρήματα οὐδ' ἐπιλέγεσθαι χρὴ νεώτερόν τι ποιήσιν.
 οὕτω μὴδὲ τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν
 σῶζε οἶκόν τε τὸν ἐμὸν καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν· σοὶ
 5 γὰρ ἐγὼ μούνω ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτρέπω.

Ταῦτα εἰπας καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα 53
 δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτά-
 τους· ἐπεὶ δέ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε· ὦ Πέρσαι,
 τῶνδ' ἐγὼ ὑμέων χρηρίζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνε-
 10 σθαι ἀγαθοὺς καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργα-
 σμένα Πέρσῃσι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια,
 ἀλλ' εἰς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχω-
 μεν· ξυνὸν γὰρ πᾶσι τοῦτο ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε
 δὲ εἵνεκα προαγορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντετα-
 15 μένως· ὥς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπ' ἄνδρας στρα-
 τευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἦν κρατήσωμεν, οὐ μὴ τις
 ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῇ κοτε ἀνθρώπων. νῦν δὲ
 διαβαίνωμεν ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι οἱ Περσίδα γῆν
 λελόγχασι.

Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν 54
 διάβασιν, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες
 ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμικήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν
 γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στορνύντες τὴν
 ὁδόν. ὥς δ' ἐπανετέλλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης
 25 φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον
 μηδεμίαν οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ἥ μιν παύσει
 καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι
 τοῖσι ἐκείνης γένηται. εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιά-
 λην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ χρύσειον κρητῆρα καὶ
 30 Περσικὸν ξίφος, τὸν ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ

ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι οὔτε εἰ τῷ ἡλίῳ ἀνατιθεὶς
κατῆκε ἐς τὸ πέλαγος οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλή-
σποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν
55 ἐδώρετο. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, διέβαινον κατὰ
μὲν τὴν ἐτέρην τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τοῦ Πόντου 5
ὁ πεζὸς τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ
Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θεραπερική. ἡγέοντο δὲ πρῶτα
μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι πάντες, μετὰ δὲ
τούτους ὁ σύμμεικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων. ταύ-
την μὲν τὴν ἡμέρην οὗτοι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ πρῶτοι 10
μὲν οἱ τε ἱππῶται καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τρέποντες·
ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὗτοι. μετὰ δὲ οἱ τε ἵπποι οἱ
ἱροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρόν, ἐπὶ δὲ αὐτὸς τε Ξέρξης
καὶ οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππῶται οἱ χίλιοι, ἐπὶ δὲ
τούτοισι ὁ ἄλλος στρατός. καὶ αἱ νῆες ἅμα ἀνήγοντο 15
ἐς τὴν ἀπεναντίον. ἤδη δὲ ἤκουσα καὶ ὕστατον δια-
βῆναι βασιλέα πάντων.

56 Ξέρξης δὲ ἐπεῖτε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηεῖτο
τὸν στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ
στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἑπτὰ εὐφρό- 20
νησι, ἐλινύσας οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται Ξέρ-
ξεω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλήσποντον ἄνδρα εἰπεῖν
Ἑλλησπόντιον· ὦ Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ
καὶ οὔνομα ἀντὶ Διὸς Ξέρξην θέμενος ἀνάστατον τὴν
Ἑλλάδα θέλεις ποιῆσαι, ἄγων πάντας ἀνθρώπους; καὶ 25
γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιεῖν ταῦτα.

57 Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὀρμημένοισι τέρας
σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο
καίπερ εὐσύμβλητον εὖν· ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγόν.
εὐσύμβλητον ὦν τῇδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι ἔμελλε μὲν 30

ἑλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγασρότατα
 καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω δὲ περὶ ἑωυτοῦ τρέχων
 ἤξιεν εἰς τὸν αὐτὸν χώρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ
 τέρας ἐόντι ἐν Σάρδισι· ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον
 5 διξὰ ἔχουσαν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσενος, τὰ δὲ θηλέης·
 κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρσενος. τῶν ἀμφοτέρων 58
 λόγον οὐδένα ποιησάμενος τὸ πρόσω ἐπορεύετο, σὺν
 δέ οἱ ὁ πεζὸς στρατός. ὁ δὲ ναυτικός ἐξω τὸν Ἑλλή-
 σποντον πλέων παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσ-
 10 σων τοῦ πεζοῦ. ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἐσπέρην ἔπλεε, ἐπὶ
 Σαρπηδονίης ἄκρης ποιεύμενος τὴν ἄπιξιν, εἰς τὴν
 αὐτῷ προείρητο ἀπικομένῳ περιμένειν· ὁ δὲ κατ' ἡπει-
 ρον στρατὸς πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο
 τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν
 15 Ἑλλης τάφον τῆς Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρ-
 δίην πόλιν, διὰ μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος τῇ
 οὔνομα τυγχάνει ἐὼν Ἀγορή. ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων
 τὸν κόλπον τὸν Μέλανα καλεόμενον καὶ Μέλανα πο-
 ταμόν, οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον
 20 ἀλλ' ἐπिलιπόντα, τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβάς, ἐπ' οὗ
 καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, ἦιε πρὸς
 ἐσπέρην, Αἴνόν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα
 λίμνην παρεξιῶν, εἰς ὃ ἀπύκετο εἰς Δορίσκον. ὁ δὲ 59
 Δορίσκος ἐστὶ τῆς Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα,
 25 διὰ δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἐβρος· ἐν τῷ τεῖχος
 τε ἐδέδμητο βασιλῆιον τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται,
 καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκεε ὑπὸ Δαρείου
 ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεῖτε ἐπὶ Σκύθας ἐστρατεύετο.
 ἔδοξε ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ χώρος εἶναι ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι
 30 τε καὶ ἑξαριθμῆσαι τὸν στρατὸν, καὶ ἐποίεε ταῦτα.

τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένους ἐς Δορίσκον
 οἱ ναύαρχοι κελεύσαντος Ξέρξεω ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν
 προσεχέα Δορίσκῳ ἐκόμισαν, ἐν τῷ Σάλλῃ τε Σαμο-
 θρηκίῃ πεπόλισται πόλις καὶ Ζώνη, τελευταία δὲ
 αὐτοῦ Σέρρειον ἄκρη ὀνομαστή. ὁ δὲ χῶρος οὗτος 5
 τὸ παλαιὸν ἦν Κικόνων. ἐς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατα-
 σχόντες τὰς νέας ἀνέψυχον ἀνελκύναντες. ὁ δὲ ἐν τῷ
 Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς ἀριθμὸν
 60 ἐποίεετο. ὅσον μὲν νυν ἕκαστοι παρεῖχον πλήθος ἐς
 ἀριθμὸν, οὐκ ἔχω εἰπεῖν τὸ ἀτρεκές (οὐ γὰρ λέγεται 10
 πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων), σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ
 τοῦ πεζοῦ τὸ πλήθος ἐφάνη ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν
 μυριάδες. ἐξηρίθμησαν δὲ τόνδε τὸν τρόπον· συν-
 αγαρόντες ἐς ἓνα χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων καὶ συν-
 νάξαντες ταύτην ὥς μάλιστα εἶχον περιέγραψαν ἔξωθεν 15
 κύκλον· περιγράψαντες δὲ καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους
 αἵμασι τὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ὕψος ἀνήκουσαν
 ἀνδρὶ ἐς τὸν ὀμφαλόν. ταύτην δὲ ποιήσαντες ἄλλους
 ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον, μέχρι οὗ πάντας
 τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηρίθμησαν. ἀριθμήσαντες δὲ κατὰ 20
 ἔθνηα διέτασσον.

51 Οἱ δὲ στρατευόμενοι οὔδε ἦσαν, Πέρσαι μὲν ὧδε
 ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τιάρας
 καλεομένους πῖλους ἀπαγέας, περὶ δὲ τὸ σῶμα κι-
 θῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρέης ὄψιν 25
 ἰχθυοειδούς, περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας, ἀντὶ δὲ
 ἀσπίδων γέρορα· ὑπὸ δὲ φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο· αἰχμὰς
 δὲ βραχέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, ὀιστοὺς δὲ καλα-
 μίνους, πρὸς δὲ ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν
 παραιωρεύμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρεῖχοντο 30

Ὀτάνεα τὸν Ἀμήστριος πατέρα, τῆς Ξέρξεω γυναικός.
 ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ
 μέντοι σφέων αὐτῶν καὶ τῶν περιόικων Ἀρταῖοι. ἐπεὶ
 δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα
 5 τὸν Βήλου καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην,
 γίνεται αὐτῷ παῖς τῷ οὖνομα ἔθηκε Πέρσην, τοῦτον
 δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγγανε γὰρ ἅπαις ἑὼν ὁ Κη-
 φεὺς ἔρσηνος γόνου. ἐπὶ τούτου δὴ τὴν ἐπωνυμίην
 ἔσχον. Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐσταλμένοι ἔστρα- 62
 10 τεύοντο· Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστὶ καὶ οὐ Περ-
 σική. οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρεῖχοντο Τιγράνην
 ἄνδρα Ἀχαιμενίδην, ἐκαλέοντο δὲ πάλαι πρὸς πάντων
 Ἄριοι, ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθη-
 νέων εἰς τοὺς Ἀρίους τούτους μετέβαλον καὶ οὗτοι τὸ
 15 οὖνομα. αὐτοὶ περὶ σφέων ὧδε λέγουσι Μῆδοι. Κίς-
 σιοι δὲ στρατευόμενοι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ περ Πέρσαι
 ἐσκευάδατο, ἀντὶ δὲ τῶν πύλων μιτρηφόροι ἦσαν. Κίς-
 σίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης ὁ Ὀτάνεω. Τρκάνιοι δὲ κατὰ
 περ Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγά-
 20 πανον τὸν Βαβυλῶνος ὕστερον τούτων ἐπιτροπεύσαντα.
 Ἀσσύριοι δὲ στρατευόμενοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι 63
 εἶχον χάλκεά τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα τρόπον τινὰ
 βάρβαρον οὐκ εὐαπήγητον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ
 ἐγχειρίδια παραπλήσια τοῖσι Αἰγυπτίοισι εἶχον, πρὸς δὲ
 25 ῥόπαλα ξύλων τετυλωμένα σιδήρῳ καὶ λινέους θώρηκας.
 οὗτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων καλέονται Σύριοι, ὑπὸ δὲ
 τῶν βαρβάρων Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν. [τούτων δὲ μεταξὺ
 Χαλδαῖοι.] ἦρχε δὲ σφεων Ὀτάσπης ὁ Ἀρταχαίεω.
 Βάκριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀγχότατα τῶν 64
 30 Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρατεύοντο, τόξα δὲ καλάμινα ἐπι-

χώρια καὶ αἰχμὰς βραχέας. Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβάσις ἐς ὅξυ ἀπηγμένας ὀρθὰς
 εἶχον πεπηγνύας, ἀναξυρίδας δὲ ἐνεδεδύκεσαν, τόξα δὲ
 ἐπιχώρια καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς δὲ καὶ ἀξίνας σαγάρης
 εἶχον. τούτους δὲ ἔοντας Σκύθας Ἀμυργίους Σάκας 5
 ἐκάλεον· οἱ γὰρ Πέρσαι πάντας τοὺς Σκύθας καλέουσι
 Σάκας. Βακτριῶν δὲ καὶ Σακέων ἦρχε Ὑστάσπης ὁ
 65 Δαρείου τε καὶ Ἀτόσσης τῆς Κύρου. Ἴνδοι δὲ εἴματα
 μὲν ἐνδεδυνότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλά-
 μινα εἶχον καὶ ὀιστοὺς καλαμίνους· ἐπὶ δὲ σίδηρος ἦν. 10
 ἐσταλμένοι μὲν δὴ ἦσαν οὕτω Ἴνδοί, προσετετάχατο
 66 δὲ συστρατευόμενοι Φαρναζάδῳ τῷ Ἀρταβάτῳ. Ἄριοι
 δὲ τόξοις μὲν ἐσκευασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ δὲ
 ἄλλα κατὰ περ Βάκριοι. Ἀρίων δὲ ἦρχε Σισάμνης
 ὁ Ὑδάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χοράσμοι καὶ Σόγδοι τε 15
 καὶ Γανδάριοι καὶ Δαδίκαι τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχοντες
 τὴν καὶ Βάκριοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ ἦρχον οἷδε,
 Πάρθων μὲν καὶ Χορασμίων Ἀρτάβαξος ὁ Φαρνάκεος,
 Σόγδων δὲ Ἀζάνης ὁ Ἀρταίου, Γανδαρίων δὲ καὶ Δα-
 67 δικέων Ἀρτύφιος ὁ Ἀρταβάνου. Κάσπιοι δὲ σισύρνας 20
 τε ἐνδεδυνότες καὶ τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχοντες καὶ
 ἀκινάκας ἐστρατεύοντο. οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκευάδατο,
 ἡγεμόνα παρεχόμενοι Ἀριόμαρδον τὸν Ἀρτυφίου ἀδελ-
 φεόν, Σαράγγαι δὲ εἴματα μὲν βεβαμμένα ἔχοντες ἐν-
 ἐπρεπον, πέδιλα δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ 25
 καὶ αἰχμὰς Μηδικάς. Σαραγγέων δὲ ἦρχε Φερειδάτης
 ὁ Μεγαβάξου. Πάκτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἦσαν καὶ
 τόξα ἐπιχώρια εἶχον καὶ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρ-
 38 χοντα παρείχοντο Ἀρταῦντην τὸν Ἰθαμίτρεω. Οὔτιοι
 δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρικάνιοι ἐσκευασμένοι ἦσαν 30

κατά περ Πάκτυες. τούτων δὲ ἦρχον οἶδε, Οὔτιων
 μὲν καὶ Μύκων Ἀρσαμένης ὁ Δαρείου, Παρικανίων
 δὲ Σιρομίττης ὁ Οἰοβάξου Ἀράβιοι δὲ ξειράς ὑπεξω- 69
 μένοι ἦσαν, τόξα δὲ παλίντονα εἶχον πρὸς δεξιὰ,
 5 μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε καὶ λεοντέας ἐναμ-
 μένοι, τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοίνικος σπάθης πεποιημένα,
 μακρά, τετραπηχέων οὐκ ἐλάσσω, ἐπὶ δὲ καλαμίνοὺς
 ὀιστοὺς σμικροὺς, ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπὴν λίθος ὀξύς
 πεποιημένος, τῷ καὶ τὰς σφρηγίδας γλύφουσι· πρὸς δὲ
 10 αἰχμὰς εἶχον, ἐπὶ δὲ κέρας δορκάδος ἐπὴν ὀξύ πεποιη-
 μένον τρόπον λόγχης· εἶχον δὲ καὶ ῥόπαλα τυλωτά.
 τοῦ δὲ σώματος τὸ μὲν ἡμῖς ἐξηλείφοντο γύψῳ ἰόντες
 εἰς μάχην, τὸ δὲ ἡμῖς μίλτω. Ἀραβίων δὲ καὶ Αἰθιό-
 πων τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάμης ὁ
 15 Δαρείου (τε) καὶ Ἀρτυστώνης τῆς Κύρου θυγατρός, τὴν
 μάλιστα στέρεξας τῶν γυναικῶν Δαρεῖος εἰκὼ χρυσέην
 σφυρήλατον ἐποίησατο. τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου
 Αἰθιοπῶν καὶ Ἀραβίων ἦρχε Ἀρσάμης, οἱ δὲ ἀπὸ ἡλίου 70
 ἀνατολέων Αἰθίοπες (διξοὶ γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο) προσ-
 20 ετετάχατο τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν
 τοῖσι ἑτέροις, φωνὴν δὲ καὶ τρίχωμα μῦνον· οἱ μὲν
 γὰρ ἀπὸ ἡλίου Αἰθιοπες ἰθύτριχες εἰσι, οἱ δ' ἐκ τῆς
 Αἰβύης οὐλότατον τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων.
 οὔτοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Αἰθιοπες τὰ μὲν πλέω κατὰ
 25 περ Ἰνδοὶ ἐσεσάχατο, προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον
 ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι σὺν τε τοῖσι ὥσθι ἐκδεδαρμένα καὶ
 τῇ λοφιῇ· καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἢ λοφιῇ κατέχρα, τὰ
 δὲ ὦτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον· προβλήματα
 δὲ ἀντ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δοράς. Λίβυες 71
 30 δὲ σκευὴν μὲν σκυτίνην ἦσαν ἔχοντες, ἀκοντίοις δὲ

ἐπικαύτοισι χρεώμενοι. ἄρχοντα δὲ παρεῖχοντο Μασ-
 72 σάγην τὸν Ὀαρίζου. Παφλαγόνες δὲ ἐστρατεύοντο ἐπὶ
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα πεπλεγμένα ἔχοντες, ἀσπίδας
 δὲ σμικρὰς αἰχμὰς τε οὐ μεγάλας, πρὸς δὲ ἀκόντια καὶ
 ἐγχειρίδια, περὶ δὲ τοὺς πόδας πέδιλα ἐπιχώρια ἐς
 μέσσην κνήμην ἀνατείνοντα. Λίγνες δὲ καὶ Ματιηνοὶ
 καὶ Μαριανδυνοὶ τε καὶ Σύριοι τὴν αὐτὴν ἔχοντες
 Παφλαγόσι ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύριοι οὗτοι ὑπὸ
 Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μὲν
 νυν καὶ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου ἦρχε, Μα- 10
 ριανδυνῶν δὲ καὶ Λιγύων καὶ Συρίων Γωβρύης ὁ
 73 Δαρεῖον τε καὶ Ἀρτυστῶνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω
 τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσ-
 σοντες. οἱ δὲ Φρύγες, ὥς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκα-
 λέοντο Βρίγες χρόνον ὅσον Εὐρωπῆιοι ἔοντες σύνοικοι 15
 ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην ἅμα τῇ
 χώρῃ καὶ τὸ οὖνομα μετέβαλον [ἐς Φρύγας]. Ἀρμέ-
 νιοι δὲ κατὰ περ Φρύγες ἐσεσάχατο, ἔοντες Φρυγῶν
 ἄποικοι. τούτων συναμφοτέρων ἦρχε Ἀρτόχμης, Δα-
 74 ρεῖον ἔχων θυγατέρα. Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλλη- 20
 νικῶν εἶχον ὄπλα. οἱ δὲ Λυδοὶ Μήιονες ἐκαλεῦντο
 τὸ πάλαι, ἐπὶ δὲ Λυδοῦ τοῦ Ἄττος ἔσχον τὴν ἐπωνυ-
 μίην, μεταβαλόντες τὸ οὖνομα. Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν
 τῇσι κεφαλῇσι εἶχον κράνεα ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ σμι-
 κράς, ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέωντο ἐπικαύτοισι. οὗτοι δὲ 25
 εἰσι Λυδῶν ἄποικοι, ἀπ' Ὀλύμπου δὲ ὕρεος καλέονται
 Ὀλυμπιηνοί. Λυδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφρένης
 ὁ Ἀρταφρένεος, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Δάτι.
 75 Θρήικες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἄλωπεκέας ἔχοντες
 ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας, ἐπὶ δὲ ξειράς 30

περιβεβλημένοι ποικίλας, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ
 τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν, πρὸς δὲ ἀκόντια τε καὶ
 πέλτας καὶ ἐγχειρίδια σμικρά. οὗτοι δὲ διαβάντες μὲν
 5 εἰς τὴν Ἀσίην ἐκλήθησαν Βιθυνοί, τὸ δὲ πρότερον
 ἐπὶ Στρυμόνι· ἐξαναστῆναι δέ φασι ἐξ ἡθέων ὑπὸ
 Τευκρῶν τε καὶ Μυσῶν. Θρηίκων δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ
 ἦρχε Βασσάκης ὁ Ἀρταβάνου ἀσπίδας δὲ ὡμο- 76
 βοίνας εἶχον σμικράς, καὶ προβόλους δύο λυκιοεργέας
 10 ἕκαστος εἶχε, ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα·
 πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι ὠτά τε καὶ κέρεα προσῆν βοδὺς
 χάλκεα, ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι
 φοινικέοισι κατειλίχατο. ἐν τούτοισι τοῖσι ἀνδράσι
 Ἄρεός ἐστι χρηστήριον. Καβηλέες δὲ οἱ Μηίονες, Λα- 77
 15 σόνιοι δὲ καλούμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν,
 τὴν ἐγὼ, ἐπεὶ ἀνὰ τὴν Κιλικίων τάξιν διεξιὼν γένω-
 μαι, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμὰς τε βραχείας
 εἶχον καὶ εἵματα ἐνεπεπορπέατο· εἶχον δὲ αὐτῶν τόξα
 μετεξέτεροι Λύκια, περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθε-
 20 ρέων πεποιημένας κυνέας. τούτων πάντων ἦρχε Βά-
 δρης ὁ Ὑστάνεος. Μόσχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι 78
 κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς σμικράς·
 λόγχαι δὲ ἐπῆσαν μεγάλαι. Τιβαρηνοὶ δὲ καὶ Μάκρωνες
 καὶ Μοσσύνοικοι κατὰ περὶ Μόσχοι ἐσκευασμένοι ἐστρα-
 25 τεύοντο. τούτους δὲ συνέτασσον ἄρχοντες οὔδε, Μό-
 σχους μὲν καὶ Τιβαρηνοὺς Ἀριόμαρδος ὁ Δαρείου τε
 παῖς καὶ Πάρμνος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου, Μάκρωνας
 δὲ καὶ Μοσσυνοίκοις Ἀρταῦκτης ὁ Χοράσμιος, δὲ Ση-
 στὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπειρόπενε. Μᾶρες δὲ ἐπὶ 79
 30 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον,

ἀσπίδας δὲ δερματίνας σμικρὰς καὶ ἀκόντια. Κόλχοι
 δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας
 δὲ ὠμοβοῖνας σμικρὰς αἰχμὰς τε βραχέας, πρὸς δὲ καὶ
 μαχαίρας εἶχον. Μαρῶν δὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φαραν-
 δάτης ὁ Τεάσπιος. Ἀλαρόδιοι δὲ καὶ Σάσπειρες κατὰ
 περ Κόλχοι ὠπλισμένοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ Μα-
 80 σίστιος ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε. τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνεα
 τὰ ἐκ τῆς Ἑρυνθρῆς θαλάσσης ἐπόμενα, νήσων δὲ ἐν
 τῇσι τοὺς ἀνασπάστους καλεομένους κατοικίξει βασι-
 λεύς, ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὅπλα. 10
 τούτων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε Μαρδόντης ὁ Βαγαίου,
 ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων δευτέρῳ ἔτει τούτων ἐτελεύ-
 τησε ἐν τῇ μάχῃ.

81 Ταῦτα ἦν τὰ κατ' ἡπειρον στρατευόμενά τε ἔθνεα
 καὶ τεταγμένα ἐς τὸν πεζόν. τούτου ὦν τοῦ στρατοῦ 15
 ἦρχον μὲν οὗτοι οἳ περ εἰρέεσθαι καὶ οἱ διατάξαντες
 καὶ ἐξαριθμήσαντες οὗτοι ἦσαν καὶ χιλιάρχας τε καὶ
 μυριάρχας ἀποδέξαντες, ἑκατοντάρχας δὲ καὶ δεκάρχας
 οἱ μυριάρχαι. τελέων δὲ καὶ ἔθνεων ἦσαν ἄλλοι ση-
 μάντορες. ἦσαν μὲν δὴ οὗτοι οἳ περ εἰρέεσθαι ἄρχον- 20
 82 τες, ἐστρατήγεον δὲ τούτων τε καὶ τοῦ σύμπαντος
 στρατοῦ τοῦ πεζοῦ Μαρδόνιος τε ὁ Γωβρύεω καὶ Τρι-
 τανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου τοῦ γνώμην θεμένου μὴ στρα-
 τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Σμερδομένης ὁ Ὀτάνεω,
 Δαρείου ἀμφότεροι οὗτοι ἀδελφεῶν παῖδες, Ξέρξης δὲ 25
 ἐγίνοντο ἀνεψιοί, καὶ Μασίστης ὁ Δαρείου τε καὶ
 Ἀτόσσης παῖς καὶ Γέργις ὁ Ἀριάξου καὶ Μεγάβυζος
 83 ὁ Ζωπύρου. οὗτοι ἦσαν στρατηγοὶ τοῦ σύμπαντος
 πεζοῦ χωρὶς τῶν μυρίων. τῶν δὲ μυρίων τούτων
 Περσέων τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν Ὑδάρνης 30

ὁ Ὑδάρνεος, ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οὗτοι
ἐπὶ τοῦδε· εἴ τις αὐτῶν ἐξέλειπε τὸν ἀριθμὸν ἢ θανάτῳ
βιηθεὶς ἢ νοῦσφι, ἄλλος ἀνὴρ ἀραίρητο, καὶ ἐγίνοντο
οὐδαμὰ οὔτε πλεῦνες μυρίων οὔτε ἐλάσσονες. κόσμον
5 δὲ πλεῖστον παρείχοντο διὰ πάντων [Πέρσαι] καὶ αὐτοὶ
ἄριστοι ἦσαν. σκευὴν μὲν τοιαύτην εἶχον ἣ περ εἴρη-
ται, χωρὶς δὲ χρυσόν [τε πολλὸν καὶ] ἄφθονον ἔχοντες
ἐνέπρεπον. ἄρμαμάξας τε ἅμα ἤγοντο, ἐν δὲ παλλακὰς
καὶ θεραπήνην πολλήν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένην. σῖτα
10 δέ σφι, χωρὶς τῶν ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε
καὶ ὑποζύγια ἦγον.

Ἴππεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνεα· πλὴν οὐ πάντα παρ- 84
εἶχετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μοῦνα, Πέρσαι μὲν τὴν
αὐτὴν ἐσκευασμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτῶν· πλὴν ἐπὶ τῇσι
15 κεφαλῇσι εἶχον μετεξέτεροι αὐτῶν καὶ χάλκεα καὶ σι-
δῆρεα ἐξεληλαμένα ποιήματα. εἰσὶ δέ τινες νομάδες 85
ἄνθρωποι, Σαγάρτιοι καλεόμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν
καὶ φωνῇ, σκευὴν δὲ μεταξὺ ἔχουσι πεποιημένην τῆς
τε Περσικῆς καὶ τῆς Πακτυϊκῆς· οἱ παρείχοντο μὲν
20 ἵππον ὀκτακισχιλίν, ὅπλα δὲ οὐ νομίζουσι ἔχειν οὔτε
χάλκεα οὔτε σιδῆρεα ἔξω ἐγχειριδίῳ, χρέωνται δὲ σει-
ρῇσι πεπλεγμένησι ἐξ ἱμάντων. ταύτῃσι πίσυνοι ἔρχον-
ται ἐς πόλεμον· ἡ δὲ μάχη τούτων τῶν ἀνδρῶν ἦδε·
ἐπεὰν συμμίσγωσι τοῖσι πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σειρὰς
25 ἐπ' ἄκρῳ βρόχους ἐχούσας· ὅτεν δ' ἂν τύχη, ἦν τε ἵππου
ἦν τε ἀνθρώπου, ἐπ' ἐωυτὸν ἔλκει· οἱ δὲ ἐν ἔρκεσι ἐμ-
παλασσόμενοι διαφθείρονται. τούτων μὲν αὕτη ἡ μάχη,
καὶ ἐπετετάχατο ἐς τοὺς Πέρσας. Μῆδοι δὲ τὴν περ 86
ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευήν, καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἴνδοι
30 δὲ σκευὴ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἥλαυνον

δὲ κέλητας καὶ ἄρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἄρμασι ὑπῆσαν
 ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκτριοι δὲ ἐσκενάδατο ὡσαύ-
 τως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι ὁμοίως. Αἰβυες δὲ
 καὶ αὐτοὶ κατὰ περ ἐν τῷ πεζῷ· ἤλαννον δὲ καὶ οὗτοι
 πάντες ἄρματα. ὥς δ' αὕτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι 5
 ἐσεσάχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀράβιοι δὲ σκευὴν
 μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαννον δὲ
 87 πάντες καμήλους ταχυτῆτι οὐ λειπομένους ἵππων. ταῦτα
 τὰ ἔθνηα μοῦνα ἱππεύει, ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ἐγένετο
 ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων καὶ τῶν ἁρμάτων. 10
 οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἱππῆες ἐτετάχατο κατὰ τέλεα, Ἀρά-
 βιοι δὲ ἐσχατοὶ ἐπετετάχατο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων οὔτι
 ἀνεχομένων τὰς καμήλους ὕστεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ
 88 φοβέοιτο τὸ ἱππικόν. ἵππαρχοι δὲ ἦσαν Ἀρμαμίθρης
 τε καὶ Τίθαιος Δάτιος παῖδες. ὁ δὲ τρίτος σφι συν- 15
 ἱππαρχος Φαρνούχης κατελέλειπτο ἐν Σάρδισι νοσέων.
 ὥς γὰρ ὀρμῶντο ἐκ Σαρδίων, ἐπὶ συμφορὴν περιέπεσε
 ἀνεθέλητον. ἐλαύνοντι γὰρ οἱ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ
 ἵππου ὑπέδραμε κύων, καὶ ὁ ἵππος οὐ προῖδὼν ἐφο-
 βήθη τε καὶ σταῖς ὀρθὸς ἀπεσεῖσατο τὸν Φαρνούχεα, 20
 πεσὼν δὲ αἵμα τε ἤμεε καὶ ἐς φθίσιν περιῆλθε ἡ
 νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐποίησαν
 ὥς ἐκέλευε· ἀπαγαγόντες οἱ οἰκέται ἐς τὸν χῶρον ἐν
 τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότην, ἐν τοῖσι γούνασι ἀπ-
 ἔταμον τὰ σκέλεα. Φαρνούχης μὲν οὕτω παρελύθη 25
 τῆς ἡγεμονίης.

89 Τῶν δὲ τριηρέων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ
 διηκόσιαι καὶ χίλιαι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἶδε, Φοί-
 νικες μὲν σὺν Συριοῖσι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τριη-
 κοσίαις, ὥδε ἐσκενασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι 30

κυνέας εἶχον ἀγχοτάτω πεπονημένους τρόπον τὸν Ἑλλη-
 νικόν, ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους, ἀσπίδας δὲ
 ἱτυς οὐκ ἐχούσας εἶχον καὶ ἀκόντια. οὗτοι δὲ οἱ Φοί-
 νικες τὸ παλαιὸν οἴκεον, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ
 5 Ἐρυθρῇ θαλάσῃ, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπερβάντες τῆς Συρίας
 οἰκέουσι τὰ παρὰ θάλασσαν. τῆς δὲ Συρίας τοῦτο τὸ
 χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν Παλαιστίνη καλε-
 ται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρείχοντο διηκοσίας. οὗτοι
 δὲ εἶχον περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χηλευτά,
 10 ἀσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἱτυς μεγάλας ἐχούσας, καὶ δό-
 ρατά τε ναύμαχα καὶ τύχους μεγάλους. τὸ δὲ πλῆθος
 αὐτῶν θωρηκοφόροι ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον.
 οὗτοι μὲν οὕτω ἐστάλατο, Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας 90
 πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ἐσκευασμένοι ὧδε. τὰς μὲν
 15 κεφαλὰς εἰλίχατο μίτρησι οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, οἱ δὲ
 ἄλλοι εἶχον κιτάριας, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ περ Ἑλληνες.
 τούτων δὲ τοσάδε ἔθνεά εἰσι, οἱ μὲν ἀπὸ Σαλαμῖνος
 καὶ Ἀθηνέων, οἱ δὲ ἀπὸ Ἀρκαδίας, οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου,
 οἱ δὲ ἀπὸ Φοινίκης, οἱ δὲ ἀπὸ Αἰθιοπίας, ὥς αὐτοὶ
 20 Κύπριοι λέγουσι. Κίλικες δὲ ἑκατόν παρείχοντο νέας.
 οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια, 91
 λαισήϊά τε εἶχον ἀντ' ἀσπίδων, ὠμοβοέης πεπονημένα,
 καὶ κιθῶνας εἰρινέους ἐνδεδυκότες· δύο δὲ ἀκόντια
 ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον, ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίῃσι
 25 μαχαίρῃσι πεπονημένα. οὗτοι [μὲν] τὸ παλαιὸν Ἵπα-
 χαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος ἀνδρὸς
 Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Πάμφυλοι δὲ τριή-
 κοντα παρείχοντο νέας Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι ἐσκευα-
 σμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης
 30 ἀποσκεδασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι 92

δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα, θωρηκοφόροι τε ἔδοντες
 καὶ κνημιδοφόροι, εἶχον δὲ τόξα κρανείνα καὶ διστούς
 καλαμίνας ἀπτέρους καὶ ἀκόντια, ἐπὶ δὲ αἰγὸς δέρ-
 ματα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενα, περὶ δὲ τῇσι κεφα-
 λῇσι πῖλους πετροῖσι περιεστεφανωμένους· ἐγχειρίδια 5
 δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ Τερμίλαι ἐκαλέοντο
 ἐκ Κρήτης γερονότες, ἐπὶ δὲ Λύκου τοῦ Πανδίου
 93 ἀνδρὸς Ἀθηναίου ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Δωριεῖς δὲ
 οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας τριήκοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές
 τε Ἑλληνικὰ ὅπλα καὶ γερονότες ἀπὸ Πελοποννήσου. 10
 Κᾶρες δὲ ἑβδομήκοντα παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα
 κατὰ περ Ἑλληνες ἐσταλμένοι, εἶχον δὲ καὶ δρέπανα
 καὶ ἐγχειρίδια. οὗτοι δὲ οἵτινες πρότερον ἐκαλέοντο,
 94 ἐν τοῖσι πρῶτοισι τῶν λόγων εἴρηται. Ἴωνες δὲ ἑκατὸν
 νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι ὥς Ἑλληνες. Ἴωνες δὲ 15
 ὅσον μὲν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τὴν νῦν καλεο-
 μένην Ἀχαιίην καὶ πρὶν ἢ Δαναὸν τε καὶ Εὐρύπυλον
 ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὥς Ἑλληνες λέγουσι,
 ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες, ἐπὶ δὲ Ἴωνος τοῦ Εὐρύ-
 95 πιδος Ἴωνες. νησιῶται δὲ ἑπτακαίδεκα παρείχοντο νέας, 20
 ὀπλισμένοι ὥς Ἑλληνες. καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος,
 ὕστερον δὲ Ἴωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ
 οἱ δυωδεκαπόλεις Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων. Αἰολεῖς δὲ
 ἐξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὥς Ἑλληνες
 καὶ τὸ πάλαι καλούμενοι Πελασγοί, ὥς Ἑλλήνων λόγος. 25
 Ἑλλησπόντιοι δὲ πλὴν Ἀβυδηνῶν (Ἀβυδηνοῖσι γὰρ
 προσετέτακτο ἐκ βασιλέως κατὰ χώραν μένουσι φύλακας
 εἶναι τῶν γεφυρέων) οἱ δὲ λοιποὶ <οἱ> ἐκ τοῦ Πόντου
 στρατευόμενοι παρείχοντο μὲν ἑκατὸν νέας, ἐσκευα-
 σμένοι δὲ ἦσαν ὥς Ἑλληνες. οὗτοι δὲ Ἰώνων καὶ 30

Δωριέων ἄποικοι. ἐπεβάτενον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν 96
 νεῶν Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ Σάκαι. τούτων δὲ ἄριστα
 πλεούσας παρείχοντο νέας Φοίνικες καὶ Φοινίκων Σι-
 δώνιοι. τούτοισι πᾶσι καὶ τοῖσι ἐς τὸν πεζὸν τεταγμέ-
 5 νοῖσι αὐτῶν ἐπῆσαν ἐκάστοισι ἐπιχώριοι ἡγεμόνες, τῶν
 ἐγώ, οὐ γὰρ ἀναγκαίῃ ἐξέρομαι ἐς ἱστορίας λόγον,
 οὐ παραμέμνημαι. οὔτε γὰρ ἔθνεος ἐκάστου ἐπάξιτοι
 ἦσαν οἱ ἡγεμόνες, ἔν τε ἔθνει ἐκάστῳ ὅσαι περ πόλεις
 τοσοῦτοι καὶ ἡγεμόνες ἦσαν. εἶποντο δὲ ὥς οὐ στρα-
 10 τηγοὶ ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῦλοι, ἐπεὶ
 στρατηγοὶ γὰρ οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ ἄρχοντες
 τῶν ἐθνέων ἐκάστων, ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Πέρσαι, εἰρέα-
 ται μοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐστρατήγεον [οἶδε,] Ἀριαβί- 97
 γνης τε ὁ Δαρεῖον καὶ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω καὶ
 15 Μεγάβαζος ὁ Μεγαβάτεω καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρεῖου,
 τῆς μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς Ἀριαβίγνης ὁ
 Δαρεῖου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρούεω θυγατρός· Αἰγυ-
 πτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαιμένης, Ξέρξεω ἐὼν ἀπ' ἀμ-
 φοτέρων ἀδελφεός, τῆς δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον
 20 οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ καὶ πεντηκόντεροι καὶ κέρ-
 κουροι καὶ ἵππαγωγὰ πλοῖα [σμικρὰ] συνελθόντα ἐς τὸν
 ἀριθμὸν ἐφάνη τρισχίλια. τῶν δὲ ἐπιπλεόντων μετὰ 98
 γὰρ τοὺς στρατηγούς οἶδε ἦσαν [οἱ] ὀνομαστότατοι, Σι-
 δώνιος Τετράμνηστος Ἀνύσου, καὶ Τύριος Ματτήν Σι-
 25 ρώμου, καὶ Ἀράδιος Μέρβαλος Ἀγβάλου, καὶ Κίλιξ
 Συέννεσις Ὠρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα,
 καὶ Κύπριοι Γόργος τε ὁ Χέρσιος καὶ Τιμῶναξ ὁ Τι-
 μαγόρεω, καὶ Καρῶν Ἰστιαῖός τε ὁ Τύμνεω καὶ Πί-
 γρης ὁ Ὑσσελδώμου καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω.
 30 τῶν μὲν νυν ἄλλων οὐ παραμέμνημαι ταξιάρχων ὥς 99

οὐκ ἀναγκαζόμενος, Ἀρτεμισίης δέ, τῆς μάλιστα θῶμα
 ποιεῦμαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης γυναικός,
 ἣτις ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτὴ τε ἔχουσα τὴν
 τυραννίδα καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος νεηνίῳ ὑπὸ λήμα-
 τὸς τε καὶ ἀνδρηίης ἐστρατεύετο, οὐδεμιῆς ἐούσης οἱ 5
 ἀναγκαίης. οὐνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυ-
 γάτηρ δὲ ἦν Λυγδάμιος, γένος δὲ ἐξ Ἀλικαρνησσοῦ
 τὰ πρὸς πατρός, τὰ μητρόθεν δὲ Κρηῖσσα. ἡγεμόνευε
 δὲ Ἀλικαρνησσεῶν τε καὶ Κῶων καὶ Νισυρίων τε
 καὶ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη. καὶ συνα- 10
 πάσης τῆς στρατιῆς, μετὰ γε τὰς Σιδωνίων, νέας
 εὐδοξοτάτας παρείχετο, πάντων δὲ τῶν συμμάχων γνώ-
 μας ἀρίστας βασιλεῖ ἀπεδέξατο. τῶν δὲ κατέλεξα πο-
 λίων ἡγεμονεύειν αὐτήν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἐὼν
 Δωρικόν, Ἀλικαρνησσεῶς μὲν Τροιζηνίους, τοὺς δὲ 15
 ἄλλους Ἐπιδαυρίους.

100 Ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικός στρατὸς εἴρηται· Ξέρ-
 ξης δὲ ἐπεὶ ἡριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός,
 ἐπεθύμησε αὐτὸς σφεας [διεξελάσας] θεήσασθαι. μετὰ
 δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ 20
 ἔθνος ἐν ἑκάστου ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέργραφον οἱ γραμ-
 ματισταί, ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἐσχατὰ ἀπίκετο καὶ τῆς
 ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν
 νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης
 μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην ἔζετο ὑπὸ 25
 σκηνῇ χρυσῇ καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς πρῶρας τῶν
 νεῶν, ἐπειρωτέων τε ἐκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν
 καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγα-
 γόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ
 ἀνοκώχευον, τὰς πρῶρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες 30

μετωπηδὸν καὶ ἔξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὥς ἐς πό-
λεμον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν προφρέων πλέων ἐθῆεῖτο καὶ
τοῦ αἰγιαλοῦ.

- Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς 101
 5 νεός, μετεπέμψατο Δημόρητον τὸν Ἀρίστωνος συστρα-
 τευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν
 εἶρετο τάδε· Δημόρητε, νῦν μοί σε ἡδύ τι ἐστὶ εἰρέ-
 σθαι τὰ θέλω. σὺ εἰς Ἑλλην τε, καὶ ὥς ἐγὼ πυνθά-
 νομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς
 10 λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὔτ' ἐλαχίστης οὔτ' ἀσθε-
 νεστάτης. νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑπο-
 μενέουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. οὐ γάρ, ὥς ἐγὼ
 δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς
 ἐσπέρης οἰκέοντες ἄνθρωποι συλλεχθείησαν, οὐκ ἀξιό-
 15 μαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι, μὴ ἐόντες ἄρθμιοι.
 θέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν τι λέγεις περὶ
 αὐτῶν, πυθέσθαι. ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ δὲ ὑπο-
 λαβὼν ἔφη· βασιλεῦ, κότερα ἀληθείῃ χρήσωμαι πρὸς
 σὲ ἢ ἡδονῇ; ὁ δέ μιν ἀληθείῃ χρήσασθαι ἐκέλευε,
 20 φὰς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν. ὥς 102
 δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημόρητος, ἔλεγε τάδε· Βασιλεῦ,
 ἐπειδὴ ἀληθείῃ διαχρήσασθαι πάντως κελεύεις ταῦτα
 λέγοντα τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώ-
 σεται, τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι,
 25 ἀρετὴ δὲ ἑπακτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη
 καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένη ἢ Ἑλλὰς τήν τε
 πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μὲν
 νυν πάντας τοὺς Ἕλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δω-
 ρικοὺς χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ
 30 πάντων τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων

μούνων, πρῶτα μὲν ὅτι οὐκ ἔστι ὅπως κοτὲ σοὺς δέ-
 ξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὐτίς
 δὲ ὥς ἀντιώσονται τοι ἐς μάχην καὶ ἣν οἱ ἄλλοι Ἑλ-
 ληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. ἀριθμοῦ δὲ πέρι μὴ
 πύθῃ ὅσοι τινὲς ἐόντες ταῦτα ποιεῖν οἴοι τὲ εἶσι· ἦν 5
 τε γὰρ τύχῳσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχήσου-
 νταί τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν τε καὶ πλεῦνες.
 103 ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· Δημάρητε, οἷον
 ἐφθιγγέξαις ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῆδε μαχή-
 σεσθαι. ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν 10
 βασιλεὺς αὐτὸς γενέσθαι. σὺ ὦν ἐθελήσεις αὐτίκα
 μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολι-
 τικὸν ὑμῖν πᾶν ἔστι τοιοῦτο οἷον σὺ διαιρέεις, σέ γε
 τὸν κείνων βασιλέα πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντι-
 τάσσεσθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ κείνων 15
 ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός
 ἐστι, σὲ [δέ] γε δόλξημαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ οὕτω
 μὲν ὀρθοῖτ' ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σέο εἰρημένος. εἰ δὲ
 τοιοῦτοί τε ἐόντες καὶ μεγάθια τοσοῦτοι, ὅσοι σὺ τε
 καὶ οἱ παρ' ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους, αὐχέετε 20
 τοσοῦτο, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ λόγος οὗτος εἰρη-
 μένος ἦ. ἐπεὶ φέρε ἰδῶ παντὶ τῷ οἰκόντι· κῶς ἂν
 δυναίατο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ καὶ πεντακισμύριοι,
 ἐόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ' ἐνὸς
 ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι; ἐπεὶ τοι πλεῦ- 25
 νες περὶ ἓνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι, ἐόντων ἐκεί-
 νων πέντε χιλιάδων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμενοι
 κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίαντ' ἂν δειμαίνοντες
 τοῦτον καὶ παρὰ τὴν ἐαυτῶν φύσιν ἀμείνονες καὶ
 ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες 30

εόντες· ανειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιεοίεν
 τούτων οὐδέτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας
 πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἑλλήνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχε-
 σθαι. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοῦτό ἐστι τὸ σὺ λέγεις, ἔστι
 5 γε μὲν οὐ πολλὸν ἀλλὰ σπάνιον· εἰσὶ γὰρ Περσέων
 τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων οἳ ἐθελήσουσι Ἑλλήνων ἀνδράσι
 τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν σὺ ἐὼν ἄπειρος πολλὰ φλυη-
 ρεῖς. πρὸς ταῦτα Δημάρετος λέγει· ὦ βασιλεῦ, ἀρ- 104
 χῆθιν ἡπιστάμην ὅτι ἀληθείη χρεώμενος οὐ φίλα τοι
 10 ἐρέω. σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς
 ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιήτησι. καί-
 τοι ὥς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐστοργῶς ἐκείνους,
 αὐτὸς μάλιστα ἐξεπίστεαι, οἳ με τιμὴν τε καὶ γέρεα
 ἀπελόμενοι πατρώια ἄπολιν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι,
 15 πατήρ δὲ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον
 ἔδωκε. οὐκ ὦν οἶκός ἐστι ἄνδρα τὸν σῶφρονα εὐνόη-
 φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. ἐγὼ
 δὲ οὔτε δέκα ἀνδράσι ὑπίσχομαι οἶός τε εἶναι μάχε-
 σθαι οὔτε δυοῖσι, ἐκὼν τε εἶναι οὐδ' ἂν μουνوما-
 20 χέοιμι. εἰ δὲ ἀναγκαίη εἴη ἢ μέγας τις ὁ ἐποτρύνων
 ἄγων, μαχοίμην ἂν πάντων ἡδιστα ἐνὶ τούτων τῶν
 ἀνδρῶν οἳ Ἑλλήνων ἕκαστός φησι τριῶν ἄξιός εἶναι.
 ὥς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἓνα μαχόμενοι
 οὐδαμῶν εἰσι κακίονες ἀνδρῶν, ἀλέες δὲ ἄριστοι ἀν-
 25 δρῶν ἀπάντων. ἐλεύθεροι γὰρ εόντες οὐ πάντα ἐλεύ-
 θεροί εἰσι· ἔπεστι γὰρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑπο-
 δειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ. ποιεῦσι
 γῶν τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγη· ἀνώγει δὲ τῶντ' αἰεὶ, οὐκ
 ἐὼν φεύγειν οὐδὲν πληθὺς ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ
 30 μένοντας ἐν τῇ τάξει ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ

δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τᾶλλα σιγᾶν
θέλω τὸ λοιπόν· νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. γένοιτο
μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ.

- 105 Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά
τε ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποίησατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ' 5
ἡπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τούτῳ δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν
Ξέρξης καὶ ὑπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ καταστήσας
Μασκάμην τὸν Μεγαδόστω, τὸν δὲ ὑπὸ Δαρείου στα-
θέντα καταπαύσας, ἐξήλαυσε τὸν στρατὸν διὰ τῆς Θρη-
106 κης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. κατέλιπε δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μα- 10
σκάμην γενόμενον, τῷ [μούνῳ] Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε
ὥς ἀριστεύοντι πάντων ὅσους αὐτὸς κατέστησε ἢ Δα-
ρεῖος ὑπάρχους, πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὥς δὲ καὶ
Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω τοῖσι Μασκαμείοισι ἐκγόνοισι. κα-
έστασαν γὰρ ἔτι πρότερον ταύτης τῆς ἐλάσιος ὑπαρχοι 15
ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου πανταχῇ. οὗτοι
ὦν πάντες, οἳ τε ἐκ Θρηίκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου,
πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης
τῆς στρατηλασίης ἐξαιρέθησαν· τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ
Μασκάμην οὐδαμοί κω ἐδυνάσθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν 20
πειρησαμένων. διὰ τοῦτο δὲ οἱ τὰ δῶρα πέμπεται
107 παρὰ τοῦ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. τῶν δὲ ἐξ-
αιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνό-
μισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν εἰ μὴ Βόγην μούνον τὸν ἐξ
'Ηιόνος. τοῦτον δὲ αἰνέων οὐκ ἐπαύετο καὶ τοὺς περι- 25
εόντας αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι παῖδας ἐτίμα μάλιστα, ἐπεὶ
καὶ ἄξιός αἶνου μεγάλου ἐγένετο Βόγης· ὃς ἐπειδὴ
ἐπολιορκέτο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιά-
δεω, παρεὼν αὐτῷ ὑπόσπονδον ἐξελθεῖν καὶ νοστήσαι
ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ ἠθέλησε, μὴ δειλίῃ δόξειε περιεῖναι 30

βασιλέϊ, ἀλλὰ διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον. ὥς δ' οὐδὲν
 ἔτι φορβῆς ἐνῆν ἐν τῷ τείχεϊ, συννήσας πυρὴν μεγάλην
 ἔσφαξε τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς
 καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ ἔπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ, μετὰ
 5 δὲ ταῦτα τὸν χρυσὸν ἅπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ
 τὸν ἄργυρον ἔσπειρε ἀπὸ τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα,
 ποιήσας δὲ ταῦτα ἑωυτὸν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω
 μὲν οὗτος δικαίως αἰνέεται ἔτι καὶ ἐς τόδε ὑπὸ Περ-
 σέων. Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν 108
 10 Ἑλλάδα, τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδῶν συστρα-
 τεύεσθαι ἠνάγκαζε. ἐδεδούλωτο γάρ, ὥς καὶ πρότερόν
 μοι δεδήλωται, ἡ μέχρι Θεσσαλίας πᾶσα καὶ ἦν ὑπὸ
 βασιλείᾳ δασμοφόρος, Μεγαβάξου τε καταστρεψαμένου
 καὶ ὕστερον Μαρδονίου. παραμείβετο δὲ πορευόμενος
 15 ἐκ Δορίσκου πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηϊκία τείχεα, τῶν
 ἐσχάτη πεπόλισται πρὸς ἐσπέρης πόλις τῇ οὐνομά ἐστι
 Μεσαμβρία. ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλις Στρώμη,
 διὰ δέ σφρων τοῦ μέσου Αἷσος ποταμὸς διαρρέει, ὃς
 τότε οὐκ ἀντέσχε τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξει στρατῷ
 20 ἀλλ' ἐπέλιπε. ἡ δὲ χώρα αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο
 Γαλλαϊκή, νῦν δὲ Βοριαντική· ἔστι μέντοι τῷ δικαιο-
 τάτῳ τῶν λόγων καὶ αὕτη Κικόνων. διαβὰς δὲ τοῦ 109
 Αἷσου ποταμοῦ τὸ ῥέεθρον ἀπεξηρασμένον πόλιας
 Ἑλληνίδας τάσδε παραμείβετο, Μαρώνειαν, Δίκαιαν,
 25 Ἀβδηρα. ταύτας τε δὴ παρεξήμει καὶ κατὰ ταύτας
 λίμνας ὀνομαστὰς τάσδε, Μαρωνείης μὲν μεταξὺ καὶ
 Στρώμης κειμένην Ἰσμαρίδα, κατὰ δὲ Δίκαιαν Βιστο-
 νίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο ἐσιεῖσι τὸ ὕδωρ, Τραῦός τε
 καὶ Κόμψατος. κατὰ δὲ Ἀβδηρα λίμνην μὲν οὐδε-
 30 μίαν ἐοῦσαν ὀνομαστὴν παραμείψατο Ξέρξης, ποταμοὶ

- δὲ Νέστον ῥέοντα ἐς θάλασσαν. μετὰ δὲ ταύτας τὰς
 χώρας ἰὼν τὰς ἡπειρώτιδας πόλεις παρήιε, τῶν ἐν μῆ
 λίμνῃ ἐοῦσα τυγχάνει ὅσον τε τριήκοντα σταδίων μάλι-
 στά κη τὴν περιόδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα ἀλμυρὴ·
 ταύτην τὰ ὑποζύγια μοῦνα ἀρδόμενα ἀνεξήρηνε. τῇ 5
 δὲ πόλει ταύτῃ οὖνομά ἐστι Πίστυρος. ταύτας μὲν δὴ
 τὰς πόλεις τὰς παραθαλασσίας τε καὶ Ἑλληνίδας ἐξ
 110 εὐωνύμου χειρὸς ἀπέργων παρεξήιε, ἔθνεα δὲ Θρηίκων
 δι' ὧν τῆς χώρας ὁδὸν ἐποιέετο τοσάδε, Παῖτοι, Κί-
 κονες, Βίστονες, Σαπαῖτοι, Δερσαῖτοι, Ἡδωνοί, Σάτραι. 10
 τούτων οἱ μὲν παρὰ θάλασσαν κατοικημένοι ἐν τῇσι
 νηυσὶ εἶποντο· οἱ δὲ αὐτῶν τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες
 καταλεχθέντες τε ὑπ' ἐμεῦ, πλὴν Σατρέων οἱ ἄλλοι
 111 πάντες περὶ ἀναγκαζόμενοι εἶποντο. Σάτραι δὲ οὐδε-
 νός κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν, 15
 ἀλλὰ διατελεῦσι τὸ μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἔοντες ἐλεύθεροι
 μοῦνοι Θρηίκων· οἰκέουσί τε γὰρ ὄρεα ὑψηλά, ἰδησί
 τε παντοίησι καὶ χιόνι συνηρεφέα, καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια
 ἄκροι. οὗτοι οἱ τοῦ Διονύσου τὸ μαντήδιον εἰσι ἐκτη-
 μένοι· τὸ δὲ μαντήδιον τοῦτο ἔστι μὲν ἐπὶ τῶν ὀρέων 20
 τῶν ὑψηλοτάτων, Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρέων εἰσὶ οἱ προ-
 φητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ ἡ χρέωσα κατὰ περ
 ἐν Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλώτερον.
- 112 Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην δεύ-
 τερα τούτων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων, τῶν ἐν 25
 Φάργῃς ἐστὶ οὖνομα καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος. ταύτῃ μὲν
 δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς
 χειρὸς τὸ Πάργαιον ὄρος ἀπέργων, ἐδὼν μέγα τε καὶ
 ὑψηλόν, ἐν τῷ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐνι μέταλλα, τὰ
 νέμονται Πιέρεις τε καὶ Ὀδόμαντοι καὶ μάλιστα Σάτραι. 30

ὑπεροικέοντας δὲ τὸ Πάγγαιον πρὸς βορρῶν ἀνέμου 113
 Παίονας Δόβηράς τε καὶ Παιόπλας παρεξιὼν ἦιε πρὸς
 ἑσπέρην, ἐς δ' ἀπίκετο ἐπὶ ποταμὸν τε Στρυμόνα καὶ
 πόλιν Ἱόνα, τῆς ἐτι ζωὸς ἔων ἦρχε Βόγης, τοῦ περ
 5 ὀλίγῳ πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. ἡ δὲ γῆ
 αὕτη ἡ περὶ τὸ Πάγγαιον ὕψος καλεῖται Φυλλίς, κατα-
 τείνουσα τὰ μὲν πρὸς ἑσπέρην ἐπὶ ποταμὸν Ἀγγίτην
 ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην
 τείνουσα ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα· ἐς τὸν οἱ Μάγοι
 10 ἐκαλλιερέοντο σφάζοντες ἵππους λευκοῦς. φαρμακεύ- 114
 σαντες δὲ ταῦτα ἐς τὸν ποταμὸν καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς
 τούτοισι ἐν Ἑννέα ὁδοῖσι τῇσι Ἡδωνῶν ἐπορεύοντο
 κατὰ τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εὐρόντες ἐξευγμένον.
 Ἑννέα δὲ ὁδοὺς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον κα-
 15 λέσθαι τοσούτους ἐν αὐτῷ παῖδας τε καὶ παρθένους
 ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζῶοντας κατώρυσσον. Περ-
 σικὸν δὲ τὸ ζῶοντας κατορύσσειν, ἐπεὶ καὶ Ἀμυστριν
 τὴν Ξέρξεω γυναῖκα πυνθάνομαι γηράσασαν δις ἐπὶ
 Περσέων παῖδας, ἐόντων ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ὑπὲρ
 20 ἑωυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ ἀντιχαρίζε-
 σθαι κατορύσσουσαν. ὥς δὲ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπο- 115
 ρεύετο ὁ στρατός, ἐνθαῦτα πρὸς ἡλίου δυσμέων ἐστὶ
 αἰγιαλὸς ἐν τῷ οἰκημένην Ἀργίλον πόλιν Ἑλλάδα
 παρεξῆι· αὕτη δὲ καὶ ἡ κατύπερθε ταύτης καλεῖται
 25 Βισαλτίη. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ἐπὶ Ποσιδηίου ἐξ
 ἀριστερῆς χειρὸς ἔχων ἦιε διὰ Συλῆος πεδίου καλεο-
 μένου, Στάγιρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβόμενος, καὶ
 ἀπίκετο ἐς Ἀκανθον, ἅμα ἀγόμενος τούτων ἕκαστον
 τῶν ἔθνέων καὶ τῶν περὶ τὸ Πάγγαιον ὕψος οἰκόν-
 30 των, ὁμοίως καὶ τῶν πρότερον κατέλεξα, τοὺς μὲν

παρὰ θάλασσαν ἔχων οἰκημένους ἐν νηυσὶ στρατευο-
 μένους, τοὺς δ' ὑπὲρ θαλάσσης πεζῇ ἐπομένους. τὴν
 δὲ ὁδὸν ταύτην, τῇ βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν
 ἤλασε, οὔτε συγγέουσι Θορήικες οὔτ' ἐπισπείρουσι, σέ-
 βονται τε μέγας τὸ μέγρι ἐμεῦ. ὥς δὲ ἄρα ἐς τὴν 5
 116 Ἀκάνθιον ἀπύκετο, ξεινίην τε ὁ Ξέρξης τοῖσι Ἀκαν-
 θίοισι προεῖπε καὶ ἐδωρήσατό σφας ἐσθῆτι Μηδικῇ
 ἐπαίνειέ τε, ὁρέων καὶ αὐτοὺς προθύμους ἐόντας ἐς τὸν
 117 πόλεμον καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκούων. ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἐόντος
 Ξέρξεω συνήνεικε ὑπὸ νούσου ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα 10
 τῆς διώρυχος Ἀρταχαίην, δόκιμον ἐόντα παρὰ Ξέρξῃ
 καὶ γένος Ἀχαιμενίδην, μεγάθει τε μέγιστον ἐόντα
 Περσέων (ἀπὸ γὰρ πέντε πηχέων βασιληῶν ἀπέλειπε
 τέσσερας δακτύλους) φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων,
 ὥστε Ξέρξην συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην ἐξενεῖκαί 15
 τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι· ἐτυμβοχόεε δὲ πᾶσα ἡ
 στρατιή. τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσι Ἀκάνθιοι ἐκ
 θεοπροπίου ὥς ἤρωι, ἐπονομάζοντες τὸ οὔνομα. βασι-
 λεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἀπολομένου Ἀρταχαίεω ἐποιέετο
 118 συμφορὴν· οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρα- 20
 τὴν καὶ δειπνίζοντες Ξέρξην ἐς πᾶν κακοῦ ἀπύκατο,
 οὔτῳ ὥστε ἀνάστατοι ἐκ τῶν οἰκῶν ἐγίνοντο, ὅκου γε
 Θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλιων τῶν σφετέ-
 ρων δεξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατιὴν καὶ δειπνίσασι
 Ἀντίπατρος ὁ Ὀργέος ἀραιρημένος, τῶν ἀστῶν ἀνὴρ 25
 δόκιμος ὅμοια τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τε-
 119 τρακόσια τάλαντα ἀργυρίου τετελεσμένα. ὥς δὲ παρα-
 πλησίως καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλιν οἱ ἐπεστεῶτες ἀπ-
 εδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιόνδε τι
 ἐγίνετο, οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προειρημένον καὶ περὶ 30

πολλοῦ ποιευμένων. τοῦτο μὲν, ὥς ἐπύθοντο τάχιστα
 τῶν κηρύνων τῶν περιαγγελλόντων, δασάμενοι σῖτον
 ἐν τῇσι πόλισι οἱ ἄστοι ἄλευρά τε καὶ ἄλφριτα ἐποίησαν
 πάντες ἐπὶ μῆνας συχνούς· τοῦτο δὲ κτήνεα σιτεύεσκον
 5 ἐξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας
 χερσαίους καὶ λιμναίους ἐν τε οἰκήμασι καὶ λάκκοις,
 ἐς ὑποδοχὰς τοῦ στρατοῦ· τοῦτο δὲ χρύσεά τε καὶ
 ἀργύρεα ποτήριά τε καὶ κρητῆρας ἐποιεῦντο καὶ τᾶλλα
 ὅσα ἐπὶ τράπεζαν τιθέαται πάντα. ταῦτα μὲν αὐτῷ
 10 τε βασιλεῖ καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνου ἐπεποιήτο,
 τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ τὰ ἐς φορβὴν μοῦνα τασσόμενα.
 ὅπως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιή, σκηνὴ μὲν ἔσκε πεπηγυῖα
 ἐτοίμη ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν ποιέεσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ
 ἄλλῃ στρατιῇ [ἔσκε] ὑπαίθριος. ὥς δὲ δεῖπνον γίνοιτο
 15 ὥρη, οἱ μὲν δεκόμενοι ἔχεσκον πόνον, οἱ δὲ ὅπως
 πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε
 σκηνὴν ἀνασπᾶσαντες καὶ τὰ ἐπιπλα πάντα λαβόντες
 οὕτω ἀπελαύνεσκον, λείποντες οὐδὲν ἄλλὰ φερόμενοι.
 ἔνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω ἔπος εὔ 120
 20 εἰρημένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτησι παν-
 δημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας, ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα
 ἰρὰ ἵζεσθαι ἰκέτας τῶν θεῶν παραιτεομένους καὶ τὸ
 λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμί-
 25 σεα, τῶν τε παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χά-
 ριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης οὐ δις ἐκάστης ἡμέρης
 ἐνόμισε σῖτον αἰρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδη-
 ρίτησι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο ὅμοια τῷ δεῖπνῳ
 παρασκευάζειν, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξην ἐπιόντα ἢ
 καταμείναντας κἀκίστα πάντων ἀνθρώπων διατρι-
 30 βῆναι.

121 Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι ὁμῶς τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον, Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου ἐντειλάμενος τοῖσι στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ ἀπῆκε ἀπ' ἐωυτοῦ πορεύεσθαι τὰς νέας, Θέρμῃ δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένῃ, ἀπ' ἧς καὶ ὁ 5 κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει· ταύτῃ γὰρ ἐπυνθάνετο συντομώτατον εἶναι. μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάνθου ὥδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸν πεζὸν [στρατόν], μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν 10 ἵεναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαροδονίος τε καὶ Μασίστης, ἑτέρῃ δὲ τεταγμένη ἦε τοῦ στρατοῦ τριτημορὶς τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε καὶ Γέργις. ἡ δὲ τρίτῃ τῶν μοιρέων, μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς Ξέρξης, ἦε μὲν τὸ 15 μέσον αὐτέων, στρατηγούς δὲ παρείχετο Σμερδομένεά τε καὶ Μεγάβυζον.

122 Ὁ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὥς ἀπείδῃ ὑπὸ Ξέρξεω καὶ διεξέπλωσε τὴν διώρυχα τὴν ἐν τῷ Ἀθῶ γενομένην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἀσῶα τε 20 πόλις καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ Σάρπη οἰκῆνται, ἐνθεῦτεν, ὥς καὶ ἐκ τούτων τῶν πολλῶν στρατιῶν παρέλαβε, ἔπλεε ἀπιέμενος ἐς τὸν Θερμαῖον κόλπον, κάμπτων δὲ Ἀμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην παραμείβετο Ἑλληνίδας γε τάσδε πόλις, ἐκ τῶν νέας τε καὶ 25 στρατιῶν παρελάμβανε, Τορώνην, Γαληψόν, Σερμύλην, Μηκύβερναν, Ὀλυνθον. ἡ μὲν νυν χώρα αὕτη Σι-
123 θωνίη καλεῖται. ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω συντάμνων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Καναστρατον ἄκρην, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν 30

νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε ἐκ Ποτειδαίης καὶ
 Ἀφύτιος καὶ Νέης πόλιος καὶ Αἰγῆς καὶ Θεράμβω καὶ
 Σκιώνης καὶ Μένδης καὶ Σάνης· αὐταὶ γὰρ εἰσι αἱ
 τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην
 5 νεμόμεναι. παραπλέων δὲ καὶ ταύτην τὴν χώραν ἐπλεε
 ἔς τὸ προειρημένον, παραλαμβάνων στρατιὴν καὶ ἐκ
 τῶν προσεχέων πόλιν τῇ Παλλήνῃ, ὁμουρεουσέων δὲ
 τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ, τῇσι οὐνόματά ἐστι τάδε, Αἰπάξος,
 Κώμβρεια, Αἶσα, Γύγωνος, Κάμψα, Σμίλα, Αἰνεια.
 10 ἣ δὲ τούτων χώρα Κροσσαίη ἐτι καὶ ἔς τόδε καλέεται.
 ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἔς τὴν ἐτελεύτων καταλέγων τὰς πόλεις,
 ἀπὸ ταύτης ἤδη ἔς αὐτόν τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐγί-
 νετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ <δ> πλόος καὶ γῆν τὴν Μυγδο-
 νίην, πλέων δὲ ἀπίκετο ἔς τε τὴν προειρημένην Θέρμην
 15 καὶ Σίνδον τε πόλιν καὶ Χαλέστρην ἐπὶ τὸν Ἄξιον
 ποταμόν, ὃς οὐρίζει χώραν τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοτ-
 τιαΐδα, τῆς ἔχουσι τὸ παρὰ θάλασσαν, στεινὸν χωρίον,
 πόλεις Ἰχναι τε καὶ Πέλλα.

Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς αὐτοῦ περὶ Ἄξιον 124
 20 ποταμόν καὶ πόλιν Θέρμην καὶ τὰς μεταξὺ πόλιας
 τούτων περιμένων βασιλέα ἐστρατοπεδεύετο, Ξέρξης
 δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθου
 τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ, βουλόμενος ἔς τὴν
 Θέρμην ἀπικέσθαι. ἐπορεύετο δὲ διὰ τῆς Παιονικῆς
 25 καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ ποταμόν Χεῖδωρον, ὃς ἐκ Κρη-
 στωναίων ἀρξάμενος ῥέει διὰ Μυγδονίης <τῆς> χώρας
 καὶ ἐξιεῖ παρὰ τὸ ἔλος τὸ ἐπ' Ἀξίῳ ποταμῷ. πορευο- 125
 μένῳ δὲ ταύτῃ λέοντές οἱ ἐπεθήκαντο τῇσι σιτοφό-
 ροις καμήλοισι· καταφοιτέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς
 30 νύκτας καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἤθεα ἄλλου μὲν

- οὐδενὸς ἄπτοντο οὔτε ὑποζυγίου οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμήλους ἐκεραίζον μούνας. θωμάζω δὲ τὸ αἷτιον, ὃ τι κοτὲ ἦν τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς λέοντας τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι, τὸ μῆτε πρότερον ὀπώπεσαν θηρίον μῆτ' ἐπεπειρέατο 5
- 126 αὐτοῦ. εἰσὶ δὲ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ καὶ βόες ἄγριοι, τῶν τὰ κέρεια ὑπερμεγάθεά ἐστι τὰ ἐς Ἑλληνας φοιτέοντα. οὗρος δὲ τοῖσι λέουσι ἐστι ὃ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος καὶ ὁ δι' Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος· οὔτε γὰρ τὸ πρὸς τὴν 10 ἡῶ τοῦ Νέστου οὐδαμῶδι πάσης τῆς ἔμπροσθε Εὐρώπης ἴδοι τις ἂν λέοντα, οὔτε πρὸς ἐσπέρης τοῦ Ἀχελῷου ἐν τῇ ἐπιλοίπῳ ἡπείρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ τού-
- 127 των τῶν ποταμῶν γίνονται. ὥς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπῖκετο ὁ Ξέρξης, ἴδρυσεν αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε 15 δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδευόμενος τὴν παρὰ θάλασσαν χώραν τοσὴνδε, ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγδονίης μέχρι Λυδίας τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, οἳ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τὼντὸ [ῥέεθρον] τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. 20 ἐστρατοπεδεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν ἐκ Κρησιωναίων ῥέων ὁ Χεῖδωρος μῦνος οὐκ ἀντέχρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος ἀλλ' ἐπέλιπε.
- 128 Ξέρξης δὲ ὀρέων ἐκ τῆς Θέρμης ὄρεα τὰ Θεσσα- 25 λικά, τὸν τε Ὀλυμπον καὶ τὴν Ὀσσαν, μεγάθει τε ὑπερμήκεα ἔοντα, διὰ μέσου τε αὐτῶν ἀνλῶνα στεινὸν πυνθανόμενος εἶναι, δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειός, ἀκούων τε ταύτῃ εἶναι ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώσας θεήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, 30

ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἔλᾶν διὰ Μακεδόνων τῶν
 κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περραιβοὺς παρὰ Γόννον
 πόλιν· ταύτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπυνθάνετο εἶναι. ὥς
 δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίησε ταῦτα· ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην
 5 νέα, ἐς τὴν περ ἐσέβαινε αἰεὶ ὅπως τι ἐθέλοι τοιοῦτο
 ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι,
 καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο
 καὶ ἐθέησατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν
 θῶματι μεγάλῳ ἐνέσχετο, καλέσας δὲ τοὺς κατηγε-
 10 μόνους τῆς ὁδοῦ εἶρετο εἰ τὸν ποταμὸν ἔστι παρατρέ-
 ψαντα ἐτέρῃ ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν. τὴν δὲ Θεσσα- 129
 λίην λόγος ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε
 συγκεκλημένην πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὄρεσι. τὰ μὲν
 γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἡῶ ἔχοντα τό τε Πήλιον ὄρος
 15 καὶ ἡ Ὅσσα ἀποκληθεῖ συμμίσγοντα τὰς ὑπωρέας ἀλλή-
 λοισι, τὰ δὲ πρὸς βορέῳ ἀνέμου Ὀλυμπος, τὰ δὲ πρὸς
 ἐσπέρην Πίνδος, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἄνεμον
 νότον ἡ Ὀθρυς· τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν λεχθέντων
 ὀρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ ἐοῦσα κοίλῃ. ὥστε ὧν ποτα-
 20 μῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐσβαλλόντων, πέντε
 δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ καὶ Ἀπι-
 δανοῦ καὶ Ὀνοχώνου καὶ Ἐνιπέος καὶ Παμίσου, οἱ
 μὲν νυν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν ὀρέων
 τῶν περικληϊόντων τὴν Θεσσαλίην ὀνομαζόμενοι δι'
 25 ἐνὸς αὐλῶνος καὶ τούτου στεينوῦ ἔκροον ἔχουσι ἐς
 θάλασσαν, προσυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τὸντό.
 ἐπεὰν δὲ συμμειχθῶσι τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πη-
 νειὸς τῷ οὐνόματι κατακρατέων ἀωνύμους τοὺς ἄλ-
 λους εἶναι ποιεῖ. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἐόντος
 30 κω τοῦ αὐλῶνος καὶ διεκρόου τούτου, τοὺς ποταμοὺς

τούτους καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοι-
βηίδα λίμνην οὔτε ὀνομάζεσθαι κατὰ περ νῦν ῥέειν
τε οὐδὲν ἤσσουν ἢ νῦν, ῥέοντας δὲ ποιεῖειν τὴν Θεσσα-
λίην πᾶσαν πέλαγος. αὐτοὶ μὲν νυν Θεσσαλοὶ φασὶ
Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα δι' οὗ ῥέει ὁ Πη- 5
νειός, οἰκότα λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα
τὴν γῆν σείειν καὶ τὰ διεσπεῶτα ὑπὸ σεισμοῦ τοῦ
θεοῦ τούτου ἔργα εἶναι, καὶ ἂν ἐκεῖνο ἰδὼν φαίη Πο-
σειδέωνα ποιῆσαι· ἔστι γὰρ σεισμοῦ ἔργον, ὥς ἐμοὶ
ἐφαίνετο εἶναι, ἢ διάστασις τῶν ὀρέων. 10

180 Οἱ δὲ κατηγεόμενοι εἰρομένου Ξέρξεω εἰ ἔστι ἄλλη
ἐξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρε-
κέως εἶπον· Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη
ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἦδε αὐτή· ὄρεσι
γὰρ περιεσπεφάνωται πᾶσα Θεσσαλίη. Ξέρξην δὲ λέ- 15
γεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα· Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοὶ.
ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυλάξαντο γνωσιμαχέοντες καὶ
τᾶλλα καὶ ὅτι χώραν ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ τα-
χυάλωτον· τὸν γὰρ ποταμὸν προῆγμα ἂν ἦν μῦνον
ἐπεῖναι σφραγὶς ἐπὶ τὴν χώραν, χώματι ἐκ τοῦ αὐλῶνος 20
ἐκβιβάσαντα καὶ παρατρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥέει ῥέε-
θρων, ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν ὀρέων ὑπο-
βρύχια γενέσθαι. ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλεῦεω
παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐόντες Θεσσαλοὶ ἐδοσαν
ἑωυτοὺς βασιλεῖ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός σφραγ 25
τοῦ ἔθνους ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. εἰπας δὲ ταῦτα καὶ
θεησάμενος ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην.

131 Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς·
τὸ γὰρ δὴ ὄρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε τῆς στρατιῆς
τριτημορίς, ἵνα ταύτῃ διεξίη ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς 30

Περραιβούς· οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς
 τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἰτησὶν ἀπίκατο οἱ μὲν κεινοί, οἱ
 δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ. τῶν δὲ δόντων ταῦτα 132
 ἐγένοντο οἷδε, Θεσσαλοί, Δόλοπες, Ἐνιῆνες, Περραι-
 5 βοί, Δοκροί, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιώται
 καὶ Θηβαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν Θεσπιέων τε
 καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οἱ Ἕλληνες ἔταμον ὄρ-
 κιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀράμενοι. τὸ δὲ ὄρκιον
 ᾧδε εἶχε, ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἕλ-
 10 ληνες ἐόντες, μὴ ἀναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὖ
 τῶν προηγμάτων, τούτους δεκατεῦσαι τῷ ἐν Δελφοῖσι
 θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὄρκιον ᾧδε εἶχε τοῖσι Ἕλλησι· ἐς δὲ 133
 Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Ξέρξης ἐπὶ γῆς
 αἰτησὶν κήρυκας τῶνδε εἵνεκα· πρότερον Λαρείου πέμ-
 15 ψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας
 ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες ἐκέλευον
 γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βασιλέα. τού-
 των μὲν εἵνεκα οὐκ ἔπεμψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας.
 ὅ τι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας
 20 συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλὴν
 ὅτι σφέων ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις ἐδηιώθη. ἀλλὰ τοῦτο
 οὐ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην δοκέω γενέσθαι. τοῖσι δὲ 134
 ὦν Λακεδαιμονίοισι μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ
 Ἀγαμέμνονος κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυ-
 25 βίου ἱρόν, εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι [Ταλθυβίου] Ταλθυ-
 βιάδαι καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκηαὶ αἱ ἐκ Σπάρτης
 παῖσαι γέρας δέδονται. μετὰ δὲ ταῦτα τοῖσι Σπαρτιή-
 τησι καλλιερῆσαι θυομένοισι οὐκ ἐδύνατο. τοῦτο δ'
 30 πορῇ χρεωμένων Λακεδαιμονίων, ἀλῆς τε πολλάκις

συλλεγομένης καὶ κήρυγμα τοιούδε ποιευμένων, εἴ τις
 βούλοιο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνή-
 σκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βούλις ὁ Νικό-
 λεω, ἄνδρες Σπαρτιῆται φύσι τε γεγονότες εὖ καὶ
 χρήμασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθελονταὶ ὑπέδυσαν 5
 ποιήν τείσειν Ξέρξῃ τῶν Δαρείου κηρύκων τῶν ἐν
 Σπάρτῃ ἀπολομένων. οὕτω Σπαρτιῆται τούτους ὡς
 135 ἀποθανενυμένους ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν. αὕτη τε ἡ
 τόλμα τούτων τῶν ἀνδρῶν θώματος ἀξίη καὶ τάδε
 πρὸς τούτοισι τὰ ἔπεα. πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα 10
 ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα. ὁ δὲ Ὑδάρνης ἦν μὲν
 γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων ἀν-
 θρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὅς σφεας ξείνια προθέ-
 μενος ἰστία, ξεινίζων δὲ εἶρετο [λέγων] τάδε· Ἄνδρες
 Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλεῖ φίλοι γενέσθαι; 15
 ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπίσταται βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς
 τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες.
 οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλεῖ
 (δεδοξώσθι γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοί),
 ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος δόντος βασιλέος. 20
 πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· Ὑδαρνες, οὐκ ἐξ ἴσου
 γίνεται ἡ συμβουλίη ἢ ἐς ἡμέας τείνουσα. τοῦ μὲν
 γὰρ πεπειρημένος συμβουλεύεις, τοῦ δὲ ἄπειρος ἐών·
 τὸ μὲν γὰρ δοῦλος εἶναι ἐξεπίσται, ἐλευθερίας δὲ
 οὐκ ἔπειρήθης, οὐτ' εἰ ἔστι γλυκὺ οὐτ' εἰ μὴ. εἰ 25
 γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οὐκ ἂν δόρασι συμβουλεύοις
 136 ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πελέκεσι. ταῦτα
 μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο· ἐνθεῦτεν δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς
 Σοῦσα καὶ βασιλεῖ ἐς ὅψιν ἦλθον, πρῶτα μὲν τῶν
 δορυφόρων κελευόντων καὶ ἀνάγκην σφι προσφερόντων 30

προσκυνέειν βασιλέα προσπίπτοντας οὐκ ἔφασαν ὠθεό-
 μενοι πρὸς αὐτῶν ἐπὶ κεφαλὴν ποιήσκειν ταῦτα οὐδαμὰ·
 οὔτε γὰρ σφι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν
 οὔτε κατὰ ταῦτα ἤκειν· ὥς δὲ ἀπεμαχέσαντο τοῦτο,
 5 δευτέρᾳ σφι λέγουσι τάδε καὶ λόγου τοιοῦδε ἐχόμενα·
 Ὡ βασιλεῦ Μήδων, ἐπεψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ
 τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων ποινὴν ἐκείνων
 τείσουσας, λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα Ξέρξης ὑπὸ μεγα-
 λοφροσύνης οὐκ ἔφη ὅμοιος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι·
 10 κείνους μὲν γὰρ συγχέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα
 ἀποκτείναντας κήρυκας, αὐτὸς δὲ τὰ ἐκείνοισι ἐπι-
 πλήσσει, ταῦτα οὐ ποιήσκειν, οὐδὲ ἀνταποκτείνας ἐκεί-
 νους ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίας. οὕτω ἢ 137
 Ταλθυβίου μῆνις καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων
 15 ἐπαύσατο τὸ παραντῖκα, καίπερ ἀπονοστησάντων ἐς
 Σπάρτην Σπερθιέω τε καὶ Βούλιος. χρόνῳ δὲ μετ-
 ἔπειτα πολλῷ ἐπηγέρθη κατὰ τὸν Πελοποννησίων καὶ
 Ἀθηναίων πόλεμον, ὥς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό
 μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν
 20 γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις οὐδὲ
 ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξῆλθε, τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ
 δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν
 ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλαν
 τε τὸν Βούλιος καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθιέω, ὃς
 25 εἶλε Ἀλίας τοὺς ἐκ Τίρυνθος ὀλκάδι καταπλώσας
 πλήρεϊ ἀνδρῶν, δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ
 πρῆγμα [ἐκ τῆς μῆνιος]· οἱ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαι-
 μονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ
 Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω Θρηάκων βασιλέος καὶ Νυμφο-
 30 δώρου τοῦ Πυθιέω ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω, ἥλωσαν κατὰ

Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀπέθανον ὑπὸ Ἀθηναίων, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ Ἀριστέας ὁ Ἀδειμάντου Κορίνθιος ἀνὴρ.

Ταῦτα μὲν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέως στόλου, ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον 5
 138 λόγον. ἡ δὲ στρατηλασίῃ ἡ βασιλέως οὔνομα μὲν εἶχε ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν <τε> καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ εἶχον θάρσος 10 ὥς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου· οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλῳ κατέστασαν, ἅτε οὔτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιωμαχῶν δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὔτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀν-
 139 ἀπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. ἐν- 15
 θαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπιφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δέ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθές, οὐκ ἐπισχίσω. εἰ Ἀθηναῖοι καταρρωδήσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνοι ἐξ-
 ἐλίπον τὴν σφετέρην, ἢ καὶ μὴ ἐκλιπόντες ἀλλὰ μεί- 20
 ναντες ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπειρῶντο ἀντιεύμενοι βασιλέϊ. εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἠντιοῦτο Ξέρξῃ, κατὰ γε ἂν τὴν ἡπειρον τοιάδε ἐγίνετο. εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων κιθῶνες ἦσαν ἐληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννη- 25
 σίοισι, προδοθέντες ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἐκόντων ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης, κατὰ πόλεις ἀλίσκομένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμουνώθησαν, μουνωθέντες δὲ ἂν καὶ ἀποδεξά-
 μενοι ἔργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. ἢ ταῦτα ἂν 30

ἐπαθον, ἢ πρὸ τοῦ ὀρῶντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλ-
 ληνας μηδίζοντας ὁμολογίῃ ἂν ἐχρήσαντο πρὸς Ξέρξην.
 καὶ οὕτω ἂν ἐπ' ἀμφοτέρω ἡ Ἑλλὰς ἐγίνετο ὑπὸ Πέρ-
 5 σῆσι. τὴν γὰρ ὠφελίην τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ τοῦ
 Ἰσθμοῦ ἐληλαμένων οὐ δύναμαι πνθίσθαι ἥτις ἂν ἦν
 βασιλέος ἐπικρατέοντος τῆς θαλάσσης. νῦν δὲ Ἀθη-
 ναίους ἂν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος
 οὐκ ἂν ἀμαρτάνοι [τὸ ἀληθές]. οὗτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα
 τῶν προηγουμένων ἐτράποντο, ταῦτα ῥέψειν ἔμελλε· ἐλό-
 10 μενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα περιεῖναι ἐλευθέρην, οὕτω τὸ
 Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν, ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ οὗτοι
 ἦσαν οἱ ἐπεγείραντες καὶ βασιλέα μετὰ γε θεοὺς ἀνω-
 σάμενοι. οὐδέ σφεας χρηστήρια φοβερά ἐλθόντα ἐκ
 Δελφῶν καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα ἔπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλ-
 15 λάδα, ἀλλὰ καταμείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ
 τὴν χώραν δέξασθαι.

Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρό- 140
 πους χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἔτοιμοι· καὶ σφι ποιή-
 σασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὥς ἐς τὸ μέγαρον
 20 ἐσελθόντες ἴζοντο, χρᾶ ἢ Πυθίῃ, τῇ οὖνομα ἦν Ἀρι-
 στονίκη, τάδε·

ὦ μέλαιοι, τί κάθησθε; λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
 Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
 Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον οὔτε τὸ σῶμα,
 25 Οὔτε πόδες νέατοι οὔτ' ὦν χέρρες, οὔτε τι μέσσης
 Λείπεται, ἀλλ' ἄζηλα πέλει· κατὰ γὰρ μιν ἐρείπει
 Πῦρ τε καὶ ὀξύς Ἄρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
 Πολλὰ δὲ κᾶλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοῦ τὸ σὸν οἶον·
 Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῶ πυρὶ δώσει,
 30 Οἳ που νῦν ἰδρῶτι ῥεούμενοι ἐστήκασι,

Δείματι παλλόμεναι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὁρόφοισι
 Αἶμα μέλαν κέχυται, προῖδὸν κακότητος ἀνάγκας.

Ἄλλ' ἔτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

141 ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι συμ-
 φορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέωντο. προβάλλουσι δὲ σφέας 5
 αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρημένου Τίμων ὁ Ἀν-
 δροβοῦλου, τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὅμοια τῷ μάλι-
 στα, συνεβούλευέ σφι ἱκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὐτῖς
 ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἰκέτας. πειδομέ-
 νοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι καὶ λέγουσι· Ὄναξ, 10
 χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς
 τὰς ἱκετηρίας τάσδε τὰς τοι ἤκομεν φέροντες· ἢ οὐ
 τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε μενέομεν
 ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν, ταῦτα δὲ λέγουσι ἢ πρό-
 μαντις χρᾶ δεύτερα τάδε·

15

Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
 Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μῆτιδι πυκνῇ.

Σοὶ δὲ τόδ' αὐτῖς ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας·

Τῶν ἄλλων γὰρ ἀλίσκομένων ὅσα Κέκροπος οὔρος

Ἐντὸς ἔχει κευθμῶν τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο,

20

Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς

Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει.

Μηδὲ σύ γ' ἵπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα

Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν

Νῶτον ἐπιστρέψας· ἔτι τοί ποτε κἀντίος ἔσση.

25

Ὡ θείη Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν

Ἥ που σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

142 Ταῦτά σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἦν
 καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς
 Ἀθήνας. ὥς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον 30

ἐς τὸν δῆμον, γινῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ γίνονται δι-
 ζημένων τὸ μαντήιον καὶ αἶδε συνεστηκῦναι μάλιστα
 τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν
 θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι· ἡ γὰρ ἀκρό-
 5 πολις τὸ πάλαι τῶν Ἀθηναίων ῥηχρῶ ἐπέφρακτο. οἱ
 μὲν δὴ [κατὰ τὸν φραγμὸν] συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ
 ξύλινον τεῖχος εἶναι, οἱ δ' αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαί-
 νειν τὸν θεόν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ
 ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ
 10 ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ῥηθέντα
 ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ὡς θεῖη Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν

Ἡ που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γινῶμαι τῶν φαμέ-
 15 νων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ γὰρ χρησμο-
 λόγοι ταύτῃ ταῦτα ἐλάμβανον, ὥς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ
 σφεας ἐσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους. ἦν 143
 δὲ τῶν τις Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρῶτους νεωστὶ παρ-
 ιῶν, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλῆς, παῖς δὲ Νεο-
 20 κλέος ἐκαλέετο. οὗτος ὦν ἦρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς
 χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε, εἰ ἐς Ἀθη-
 ναίους εἶχε τὸ ἔπος [εἰρημένον] ἐόντως, οὐκ ἂν οὕτω
 μιν δοκέειν ἡπίως χρησθῆναι, ἀλλὰ ὧδε Ὡς σχετλίη
 Σαλαμῖς, ἀντὶ τοῦ Ὡς θεῖη Σαλαμῖς, εἰ πέρ γε ἐμελλον
 25 οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῇ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς
 πολεμίους τῷ θεῷ εἰρησθαι τὸ χρηστήριον συλλαμ-
 βάνοντι κατὰ τὸ ὀρθόν, ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους. παρα-
 σκευάζεσθαι ὧν αὐτοὺς ὥς ναυμαχήσοντας συνεβούλευε,
 ὥς τούτου ἐόντος τοῦ ξυλίνου τείχεος. ταύτῃ Θεμιστο-
 30 κλέος ἀποφαινομένου Ἀθηναῖοι ταῦτά σφι ἔγνωσαν

αἰρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμπαν εἶπαι οὐδὲ χειρας ἀνταείρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν
 144 Ἀττικὴν ἄλλην τινὰ οἰκίξειν. ἑτέρη τε Θεμιστοκλέϊ γνώμη ἔμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἠρίστευσε, ὅτε Ἀθη- 5 ναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐν τῷ κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετᾶλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν ἑκαστος δέκα δραχμάς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους τῆς διαιρέσεως ταύτης παυσάμενους νέας τούτων τῶν χρημάτων ποιήσα- 10 σθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων. οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστὰς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὐταὶ τε δὴ αἱ 15 νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προποιοιθεῖσαι ὑπῆρχον, ἑτέρας τε ἔδεε προσναυπηγέεσθαι. ἔδοξέ τε σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ πανδημεῖ, τῷ Θεῷ πειδομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι. 20

145 Τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνες· συλλεγομένων δὲ ἐς τὸντὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα [Ἑλλήνων τῶν] τὰ ἀμείνω φρονεόντων καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἔδοκε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων κατ- 25 αλλάσσεσθαι τάς τε ἑχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους· ἦσαν δὲ πρὸς τινὰς καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὁ δὲ ὢν μέγιστος Ἀθηναίοισι τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ πυνθανόμενοι Ξέρξην σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν 30

Ἀσίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἄργος τε ἀγ-
 γέλους ὁμαιχιμὴν συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην,
 καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν
 Δεινομένεος, ἐς τε Κέρκυραν κελεύσοντας βοηθέειν
 5 τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἰ κως
 ἐν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ εἰ συγκύψαντες τῷ τῷ
 πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι
 Ἕλλησι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγετο
 εἶναι, οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλὸν μέζω. ὥς 146
 10 δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἐχθρας πρῶτα
 μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς.
 οἱ δὲ ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδις καὶ καταμαθόντες τὴν
 βασιλέος στρατιήν, ὡς ἐπαίστοι ἐγένοντο, βασανισθέντες
 ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ πεζοῦ στρατοῦ ἀπήγοντο ὡς
 15 ἀπολεόμενοι. καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκριτο θάνατος, Ξέρξης
 δὲ ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν
 γνώμην πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος,
 ἣν καταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζῶντας, ἄγειν παρ'
 ἑωυτόν. ὥς δὲ ἔτι περιέοντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ
 20 ἦγον ἐς ὕψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πνυθόμενος
 ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευσέ σφας τοὺς δορυφόρους περι-
 ἄγοντας ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν
 καὶ τὴν ἵππον, ἐπεὰν δὲ ταῦτα θηεύμενοι ἔωσι πλήρεις,
 ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώραν ἀσινέας.
 25 ἐπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε ταῦτα ἐνετέλλετο, ὥς εἰ 147
 μὲν ἀπώλονται οἱ κατάσκοποι, οὗτ' ἂν τὰ ἑωυτοῦ πρή-
 γματα προεπύθοντο οἱ Ἕλληνες ἔοντα λόγου μέζω,
 οὗτ' ἂν τι τοὺς πολεμίους μέγα εἰσίναντο ἄνδρας τρεῖς
 ἀπολέσαντες· νοστησάντων δὲ τούτων ἐς τὴν Ἑλλάδα
 30 δοκέειν ἔφη ἀκούσαντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἑωυτοῦ

πρήγματα πρὸ τοῦ στόλου τοῦ γινομένου παραδώσειν
 σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν
 ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας πρήγματα ἔχειν. οἶκε δὲ
 αὐτοῦ αὕτη ἡ γνώμη τῇδε ἄλλῃ· ἔων γὰρ ἐν Ἀβύδῳ
 ὁ Ξέρξης εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ διεκ- 5
 πλέοντα τὸν Ἑλλήσποντον, ἔς τε Αἰγιναν καὶ Πελο-
 πόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ ὥς
 ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἔτοιμοι ἦσαν αἰρέειν
 αὐτά, ἐσβλέποντες ἔς τὸν βασιλέα ὁκότε παραγγελέει.
 ὁ δὲ Ξέρξης εἶρετο αὐτοὺς ὅκῃ πλέοιεν· οἱ δὲ εἶπαν· 10
 Ἐς τοὺς σοὺς πολεμίους, ᾧ δέσποτα, σίτον ἄγοντες.
 ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· Οὐκ ὦν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλέο-
 μεν ἔνθα περ [καὶ] οὗτοι, τοῖσί τε ἄλλοισι ἐξηρτυμένοι
 καὶ σίτῳ; τί δῆτα ἀδικέουσι οὗτοι ἡμῖν σιτία παρα-
 κομίζοντες;

15

Οἱ μὲν νυν κατάσκοποι οὕτω θεησάμενοί τε καὶ
 148 ἀποπεμφθέντες ἐνόστησαν ἔς τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ
 συνωμόται Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ μετὰ τὴν ἀπό-
 πεμψιν τῶν κατασκόπων δεύτερα ἐπεμπον ἔς Ἄργος
 ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ' ἐωντοὺς γε- 20
 νέσθαι ὧδε· πνθίσθαι γὰρ ἀντίκα κατ' ἀρχὰς τὰ
 ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πνθό-
 μενοι δὲ καὶ μαθόντες ὥς σφέας οἱ Ἕλληνες πει-
 ρήσονται παραλαμβάνοντες ἐπὶ τὸν Πέρσῃν, πέμψαι
 θεοπρόπους ἔς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρησομένους, 25
 ὥς σφι μέλλει ἄριστον ποιεέουσι γίνεσθαι· νεωστὶ
 γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμο-
 νίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδεω, τῶν δὴ
 εἵνεκα πέμπειν. τὴν δὲ Πνθίην ἐπειρωτῶσι αὐτοῖσι
 ἀνελεῖν τάδε·

30

Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Εἶσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἦσο
 Καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη δὲ τὸ σῶμα σαώσσει.
 ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον, μετὰ δὲ ὥς
 5 ἐλθεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐπελθεῖν ἐπὶ
 τὸ βουλευτήριον καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ
 πρὸς τὰ λεγόμενα ὑποκρίνασθαι ὥς ἔτοιμοί εἰσι Ἄρ-
 γεῖοι ποιεῖν ταῦτα τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην σπεισά-
 μενοι Λακεδαιμονίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ
 10 πάσης τῆς συμμαχίης· καίτοι κατὰ γε τὸ δίκαιον γίνε-
 σθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν, ἀλλ' ὅμως σφι ἀποχρᾶν
 κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι. ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν 148
 βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καίπερ ἀπαγορεύοντός σφι τοῦ
 χρησθηρίου μὴ ποιεέσθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμ-
 15 μαχίην. σπουδὴν δὲ ἔχειν σπονδὰς γενέσθαι τριη-
 κοντοετίδας, καίπερ τὸ χρηστήριον φοβεομένοισι, ἵνα
 δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρωθέωσι ἐν τούτοισι τοῖσι ἔτεσι.
 μὴ δὲ σπονδέων ἐουσέων ἐπιλέγεσθαι, ἣν ἄρα σφέας
 καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πταῖσμα πρὸς
 20 τὸν Πέρσην, μὴ τὸ λοιπὸν ἔωσι Λακεδαιμονίων ὑπήκοοι.
 τῶν δὲ ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥη-
 θέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοῖσδε, περὶ μὲν
 σπονδέων ἀνοίσειν ἐς τοὺς πλεῦνας, περὶ δὲ ἡγεμο-
 νίης αὐτοῖσι ἐντετάλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν
 25 σφίσι μὲν εἶναι δύο βασιλέας, Ἀργείοισι δὲ ἓνα· οὐκ
 ὦν δυνατὸν εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης οὐδέτερον παῦσαι
 τῆς ἡγεμονίης, μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὁμόψηφον
 τὸν Ἀργεῖον εἶναι κωλύειν οὐδέν. οὕτω δὴ [οἱ] Ἀρ-
 γεῖοί φασι οὐκ ἀνασχέσθαι τῶν Σπαρτιητέων τὴν
 30 πλεονεξίην, ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν βαρβάρων

ἄρχεσθαι ἢ τι ὑπεῖξαι Λακεδαιμονίοισι, προειπεῖν τε
 τοῖσι ἀγγέλοισι πρὸ δύντος ἡλίου ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ
 τῆς Ἀργείων χώρας, εἰ δὲ μὴ, περιέψεσθαι ὥς πολε-
 150 μίους. αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τούτων πέρι λέ-
 γουσι· ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, 5
 ὡς Ξέρξης ἐπεμψε κήρυκα ἐς Ἀργος πρότερον ἢ περ
 ὁρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα δὲ
 τοῦτον λέγεται εἰπεῖν· Ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεὺς
 Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν Πέρσῃν
 εἶναι ἀπ' οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος τοῦ 10
 Δανάης, γεγονότα ἐκ τῆς Κηφέος θυγατρὸς Ἀνδρο-
 μέδης. οὕτω ἂν ὧν εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι. οὔτε
 ὧν ἡμέας οἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους στρα-
 τεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλλοισι τιμωρέοντας ἡμῖν ἀντι-
 ξόους γίνεσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας 15
 κατῆσθαι. ἦν γὰρ ἐμοὶ γένηται κατὰ νόον, οὐδαμοὺς
 μέζοντας ὑμέων ἄξω. ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργεῖους λέγε-
 ται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ παραχοῆμα μὲν οὐδὲν
 ἐπαγγελλομένους μεταίτεειν, ἐπεὶ δὲ σφεας παραλαμ-
 βάνειν τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὴ ἐπισταμένους ὅτι οὐ 20
 μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι μεταίτεειν, ἵνα
 151 ἐπὶ προφάσιος ἡσυχίην ἄγωσι. συμπεσεῖν δὲ τούτοισι
 καὶ τόνδε τὸν λόγον λέγουσί τινες Ἑλλήνων, πολλοῖσι
 ἔτεσι ὕστερον γενόμενον τούτων· τυχεῖν ἐν Σούσοισι
 τοῖσι Μεμνονίοισι ἐόντας ἑτέρου πρῆγματος εἵνεκα 25
 ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἰππονίκου καὶ
 τοὺς μετὰ τούτου ἀναβάντας, Ἀργεῖους δὲ τὸν αὐτὸν
 τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγ-
 γέλους εἰρωτᾶν Ἀρτοξέρξην τὸν Ξέρξεω εἰ σφι ἐτι
 ἐμμένει τὴν πρὸς Ξέρξην φιλίην συνεκεράσαντο, ἢ 30

νομιζοίατο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. βασιλέα δὲ
 Ἀρτοξέρξην μάλιστα ἐμμένειν φάναι καὶ οὐδεμίαν νο-
 μίζειν πόλιν Ἀργεὸς φιλιωτέραν. εἰ μὲν νυν Ξέρξης 152
 τε ἀπέπεμψε ταῦτα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἀργεὸς καὶ Ἀρ-
 5 γείων ἄγγελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρώτων Ἀρτο-
 ξέρξην περὶ φιλίης, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν, οὐδέ
 τινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἀποφαίνομαι ἄλλην γε ἢ
 τὴν περ αὐτοὶ Ἀργεῖοι [λέγουσι]. ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο
 10 ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκῆα κακὰ ἐς μέσον
 συνενεΐκαιεν ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησίοισι,
 ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἀσπασίως ἔκα-
 στοι αὐτῶν ἀποφεροίατο ὀπίσω τὰ ἐσηνεύκοντο. οὕτω
 οὐδ' Ἀργεῖοισι αἰσχιστα πεποιήται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω
 15 λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαί γε μὲν οὐ παντάπασι
 ὀφείλω, καί μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἔχέτω ἐς πάντα <τὸν>
 λόγον· ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὥς ἄρα Ἀργεῖοι ἦσαν
 οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ
 σφι πρὸς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐστήκεε, πᾶν
 δὴ βουλόμενοί σφι εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης.
 20 Τὰ μὲν περὶ Ἀργείων εἴρηται· ἐς δὲ τὴν Σικε- 153
 λίνην ἄλλοι τε ἀπίκατο ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων
 συμμελίζοντες Γέλωνι καὶ δὴ καὶ ἀπὸ Λακεδαιμονίων
 Σάαργος. τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος, οἰκῆτωρ
 ὁ ἐν Γέλῃ, ἣν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κει-
 25 μένης· ὃς κτιζομένης Γέλῃς ὑπὸ Αἰνδίων τε τῶν ἐκ
 Ῥόδου καὶ Ἀντιφήμεου οὐκ ἐλείφθη. ἀνὰ χρόνον δὲ
 αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γενόμενοι ἱεροφάνται τῶν χθονίων
 θεῶν διετέλεον ἑόντες, Τηλίνεω ἑνὸς τευ τῶν προ-
 γόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε· ἐς Μακτώριον πόλιν
 30 τὴν ὑπὲρ Γέλῃς οἰκημένην ἔφυγον ἄνδρες Γελῶων

στάσι ἐσσωθέντες. τούτους ὦν ὁ Τηλίνης κατήγαγε
 ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίαν ἀνδρῶν δύναμιν ἀλλὰ ἱρὰ
 τούτων τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε ἢ αὐτὸς ἐκτί-
 σατο, τοῦτο [δὲ] οὐκ ἔχω εἰπεῖν. τούτοισι δ' ὦν πίσυ- 5
 νος ἔων κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱρο-
 φάνται τῶν θεῶν ἔσονται. θῶμά μοι ὦν καὶ τοῦτο
 γέγρονε πρὸς τὰ πυνθάνομαι, κατεργάσασθαι Τηλίνην
 ἔργον τοσοῦτο· τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς [τοῦ]
 ἅπαντος ἀνδρὸς νερόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς
 τε ἀγαθῆς καὶ δώμης ἀνδρείης· ὁ δὲ λέγεται πρὸς 10
 τῆς Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ὑπεναντία τούτων
 πεφυκέναι θηλυδρίας τε καὶ μαλακώτερος ἀνὴρ. οὕτω
 154 μὲν νυν ἐκτίσατο τοῦτο τὸ γέρας· Κλεάνδρου δὲ τοῦ
 Παντάρεος τελευτήσαντος τὸν βίον, ὃς ἐτυράννευσε
 μὲν Γέλῃς ἑπτὰ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου 15
 ἀνδρὸς Γελῶν, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μοναρχίην
 Ἰπποκράτης, Κλεάνδρου ἔων ἀδελφεός. ἔχοντας δὲ
 Ἰπποκράτεος τὴν τυραννίδα ὁ Γέλων, ἔων Τηλίνεω
 τοῦ ἱεροφάντεω ἀπόγονος, πολλῶν μετ' ἄλλων καὶ Αἰνη-
 σιδήμου τοῦ Παταΐκου ὃς ἦν δορυφόρος Ἰπποκρά- 20
 τεος... μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπ-
 εδέχθη πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος· πολιορκέοντος
 γὰρ Ἰπποκράτεος Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους καὶ
 Ζαγκλαίους τε καὶ Λεοντίνους καὶ πρὸς Συρηκοσίους
 τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνοὺς ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τού- 25
 τοις τοῖσι πολέμοις ἔων ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν
 δὲ εἶπον πολίων τούτων πλὴν Συρηκουσέων οὐδεμία
 ἀπέφυγε δουλοσύνην πρὸς Ἰπποκράτεος. Συρηκοσίους
 δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο μάχῃ ἐσσω-
 θέντας ἐπὶ ποταμῷ Ἐλώρῳ· ἐρρύσαντο δὲ οὗτοι ἐπὶ 30

τοῖσδε καταλλάξαντες, ἐπ' ᾧ τε Ἴπποκράτει Καμάριναν
 Συρηκοσίους παραδοῦναι· Συρηκοσίων δὲ ἦν Καμά- 155
 ρινα τὸ ἀρχαῖον. ὥς δὲ καὶ Ἴπποκράτεα τυραννεύ-
 σαντα ἴσα ἔτεα τῷ ἀδελφεῷ Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀπο-
 5 θανεῖν πρὸς πόλιν Ὑβλη, στρατευσάμενον ἐπὶ τοὺς
 Σικελούς, οὕτω δὴ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι
 Ἴπποκράτεος παισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλεάνδρῳ, οὐ βου-
 λομένων τῶν πολιητέων κατηκόων ἔτι εἶναι, τῷ ἔργῳ,
 ὥς ἐπεκράτησε μάχῃ τῶν Γελῶν, ἤρχε αὐτὸς ἀπο-
 10 στερήσας τοὺς Ἴπποκράτεος παῖδας. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ
 εὔρημα τοὺς γαμόρους καλεομένους τῶν Συρηκοσίων
 ἐκπесόντας ὑπὸ τε τοῦ δήμου καὶ τῶν σφετέρων δού-
 λων, καλεομένων δὲ Κυλλυρίων, ὁ Γέλων καταγαγὼν
 τούτους ἐκ Κασμένης πόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας ἔδχε
 15 καὶ ταύτας· ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκοσίων ἐπιόντι
 Γέλωνι παραδιδοῖ τὴν πόλιν καὶ ἑωυτόν. ὁ δὲ ἐπεῖτε 156
 παρέλαβε τὰς Συρηκούσας, Γέλῃς μὲν ἐπικρατέων λόγον
 ἐλάσσω ἐποιέτο, ἐπιτρέψας αὐτὴν Ἰέρωνι ἀδελφεῷ
 ἑωυτοῦ, ὁ δὲ τὰς Συρηκούσας ἐκράτυνε, καὶ ἦσαν οἱ
 20 πάντα αἱ Συρήκουσαι. αἱ δὲ παραντίκα ἀνά τ' ἔδρα-
 μον καὶ [ἀν]έβλαστον· τοῦτο μὲν γὰρ Καμαριναίους
 ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκούσας ἀγαγὼν πολιήτας ἐποίησε,
 Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέσκαψε, τοῦτο δὲ Γελῶν
 ὑπερημίσεας τῶν ἀστίων τῶντὸ τοῖσι Καμαριναίοισι
 25 ἐποίησε· Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σικελίῃ, ὥς πολιορκεό-
 μενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν, τοὺς μὲν αὐτῶν
 παχέας, ἀραμένους τε πόλεμον αὐτῷ καὶ προσδοκῶν-
 τας ἀπολέεσθαι διὰ τοῦτο, ἀγαγὼν ἐς τὰς Συρη-
 κούσας πολιήτας ἐποίησε· τὸν δὲ δῆμον τῶν Μεγα-
 30 ρέων, οὐκ ἔοντα μεταίτιον τοῦ πολέμου τούτου οὐδὲ

προσδεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι, ἀγαγὼν καὶ
 τούτους ἐς τὰς Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ
 Σικελίης. τὼντὸ δὲ τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σι-
 κελίῃ ἐποίησε διακρίνας. ἐποίησε δὲ ταῦτα τούτους
 ἀμφοτέρους νομίσας δῆμον εἶναι συνοίκημα ἀχαριτώ- 5
 τατον. τοιοῦτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος ἐγεγόνεε μέγας
 157 ὁ Γέλων· τότε δ' ὥς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλλήνων ἀπίκατο
 ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λόγους ἔλεγον
 τάδε· Ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι [τε καὶ Ἀθη-
 ναῖοι] καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι παραλαμψομένους σε 10
 πρὸς τὸν βάρβαρον· τὸν γὰρ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 πάντως κου πυνθάνεαι, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει ξεύξας
 τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἐπάγων πάντα τὸν ἡῶν στρατὸν
 ἐκ τῆς Ἀσίας στρατηλατήσειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρό-
 σχημα μὲν ποιεύμενος ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, ἐν νόθῳ 15
 δὲ ἔχων πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι.
 σὺ δὲ δυνάμιός τε (γὰρ) ἦκεις μεγάλως καὶ μοῖρά τοι
 τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα ἄρχοντί γε Σικελίης,
 βοηθῇ τε τοῖσι ἐλευθεροῦσι τὴν Ἑλλάδα καὶ συνελευ-
 θέρου. ἀλῆς μὲν γὰρ γενομένη πᾶσα ἡ Ἑλλὰς χεῖρ 20
 μεγάλη συνάγεται, καὶ ἀξιόμαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιοῦσι.
 ἦν δὲ ἡμέων οἱ μὲν καταπροδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ θέλωσι
 τιμωρέειν, τὸ δὲ ὑγιαῖνον τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον,
 τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνεται μὴ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς.
 μὴ γὰρ ἐλπίσης, ἦν ἡμέας καταστρέψῃται ὁ Πέρσης 25
 μάχῃ κρατήσας, ὥς οὐκ ἦξει παρὰ σέ γε, ἀλλὰ πρὸ
 τούτου φύλαξαι· βοηθεῶν γὰρ ἡμῖν σεωυτῷ τιμωρέεις·
 τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι τελευτῇ ὥς τὸ ἐπίπαν
 158 χρηστῇ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι. οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον,
 Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο λέγων τοιάδε· Ἄνδρες 30

Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες πλεονέκτην ἐτολήσατε ἐμὲ
σύμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἔλθειν.
αὐτοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ
συνεπάψασθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συν-
5 ἦπτο, ἐπισκῆπτοντός τε τὸν Δωριέος τοῦ Ἀναξανδρίδεω
πρὸς Ἑγεσταίων φόνον ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε
τὰ ἐμπόρια συνελευθεροῦν ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφε-
λίας τε καὶ ἐπαυρέσιες γεγόνασι, οὔτε ἐμεῦ εἵνεκα
ἤλθετε βοηθήσοντες οὔτε τὸν Δωριέος φόνον ἐκπρη-
10 ξόμενοι, τό τε κατ' ὑμέας τάδε ἅπαντα ὑπὸ βαρβά-
ροις νέμεται. ἀλλὰ εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ ἄμεινον
κατέστη. νῦν δὲ ἐπειδὴ περιελήλυθε ὁ πόλεμος καὶ
ἀπίκται ἐς ὑμέας, οὕτω δὴ Γέλωνος μνηστis γέγρονε.
ἀτιμίας δὲ πρὸς ὑμέων κυρήσας οὐκ ὁμοιωσομαι ὑμῖν,
15 ἀλλ' ἔτοιμός εἰμι βοηθεῖν παρεχόμενος διηκοσίας τε
τριήρεας καὶ δισμυρίους ὀπλίτας καὶ δισχιλὴν ἵππον
καὶ δισχιλίους τοξότας καὶ δισχιλίους σφενδονήτας καὶ
δισχιλίους ἵπποδρόμους ψιλοῦς· σιτόν τε ἀπάσῃ τῇ
Ἑλλήνων στρατιῇ, ἔστ' ἂν διαπολεμήσωμεν, ὑποδέχομαι
20 παρέξειν. ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι, ἐπ' ᾧ
στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων ἔσομαι πρὸς
τὸν βάρβαρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὔτ' ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι
οὔτ' ἂν ἄλλους πέμπαιμι. ταῦτα ἀκούσας οὔτε ἠνέσχετο 159
ὁ Σύαγρος εἶπέ τε τάδε· Ἡ κε μέγ' οἰμώξεις ὁ Πελο-
25 πίδης Ἀγαμέμνων πνυθόμενος Σπαρτιήτας τὴν ἡγεμο-
νίην ἀπαραιρηθῆναι ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συρηκοσίων.
ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μηκέτι μνησθῆς, ὅπως τὴν
ἡγεμονίην τοι παραδώσομεν. ἀλλ' εἰ μὲν βούλει βοη-
θεῖν τῇ Ἑλλάδι, ἴσθι ἀρξόμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων·
30 εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μὴ βοηθεῖν.

160 πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπειδὴ ὥρα ἀπεστραμμένους
 τοὺς λόγους τοῦ Συάγρου, τὸν τελευταῖόν σφι τόνδε
 ἐξέφαινε λόγον· Ὡς ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνειδέα κατιόντα
 ἀνθρώπων φιλέει ἐπανάγειν τὸν θυμόν. σὺ μέντοι
 ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ οὗ με ἔπεισας 5
 ἀσχήμονα ἐν τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι. ὅκου δὲ ὑμεῖς οὕτω
 περιέχεσθε τῆς ἡγεμονίης, οἰκὸς καὶ ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων
 περιέχεσθαι, στρατιῆς τε ἐόντα πολλαπλησίης ἡγεμόνα
 καὶ νεῶν πολλὸν πλεύνων. ἀλλ' ἐπεῖτε ὑμῖν ὁ λόγος
 οὕτω προσάντης κατίσταται, ἡμεῖς τι ὑπεῖξομεν τοῦ 10
 ἀρχαίου λόγου. εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγήοισθε,
 τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐγώ· εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ θά-
 λασσαν ἡγεμονεύειν, τοῦ πεζοῦ ἐγὼ θέλω. καὶ ἡ τού-
 τοις ὑμέας χρεὸν ἐστὶ ἀρκέεσθαι ἢ ἀπιέναι συμμαχῶν
 τοσῶνδε ἐρήμους. Γέλων μὲν δὴ ταῦτα προτείνειτο, 15
 161 φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν Λακεδαιμονίων
 ἀμείβετό μιν τοῖσδε· Ὡς βασιλεῦ Συρηκοσίων, οὐκ
 ἡγεμόνος δεομένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψε ὑμέας πρὸς σέ,
 ἀλλὰ στρατιῆς. σὺ δὲ ὅπως μὲν στρατιὴν πέμψεις μὴ
 ἡγεύμενος τῆς Ἑλλάδος, οὐ προφαίνεις, ὥς δὲ στρα- 20
 τηγήσεις αὐτῆς, γλίχεται. ὅσον μὲν νυν παντὸς τοῦ
 Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέεο ἡγέεσθαι, ἐξήρκεε ἡμῖν τοῖσι
 Ἀθηναίοις ἡσυχίην ἄγειν, ἐπισταμένοις ὥς ὁ Λάκων
 ἱκανὸς τοι ἔμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπο-
 λογεύμενος· ἐπεῖτε δὲ ἀπάσης ἀπελαυνόμενος δέεαι τῆς 25
 ναυτικῆς ἄρχειν, οὕτω ἔχει τοι· οὐδ' ἦν ὁ Λάκων ἐπιῆ
 τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν. ἡμετέρη γὰρ ἐστὶ
 αὕτη γε μὴ αὐτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων. τού-
 τοις μὲν ὦν ἡγέεσθαι βουλομένοις οὐκ ἀντιτείνομεν,
 ἄλλω δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχεῖν. μάτην γὰρ ἂν 30

ὥδε πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλεῖστον εἴημεν ἐκτε-
 μένοι, εἰ Συρηκοσίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι συγχωρήσομεν
 τῆς ἡγεμονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι,
 5 μῦνοι δὲ ἐόντες οὐ μετανάσται Ἑλλήνων· τῶν καὶ
 Ὀμηρος ὁ ἐποποιὸς ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον
 ἀπικέσθαι τάξαι τε καὶ διακοσμήσαι στρατόν. οὕτω
 οὐκ ὕνειδος οὐδὲν ἡμῖν ἐστι λέγειν ταῦτα. ἀμείβεται 162
 Γέλων τοῖσδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἴκατε τοὺς μὲν
 ἄρχοντας ἔχειν, τοὺς δὲ ἀρξομένους οὐκ ἔξειν. ἐπεὶ
 10 τοίνυν οὐδὲν ὑπιέντες ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν
 φθάνοιτε τὴν ταχίστην ὀπίσω ἀπαλλασσόμενοι καὶ ἀγ-
 γέλλοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἔαρ αὐτῇ
 ἐξαεραίρηται. [οὗτος δὲ ὁ νόος τοῦ ῥήματος, τὸ ἐθέλει
 λέγειν· δηλα γὰρ ὥς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐστι τὸ ἔαρ δοκι-
 15 μώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιῆς τὴν ἐωυτοῦ
 στρατιήν. στερισκομένην ὦν τὴν Ἑλλάδα τῆς ἐωυτοῦ
 συμμαχίης εἵκαζε ὥς εἰ τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐξαεραίρη-
 μένον εἴη.]

Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ 163
 20 Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλεον· Γέλων δὲ πρὸς ταῦτα
 δείσας μὲν περὶ τοῖσι Ἑλλησι μὴ οὐ δύνωνται τὸν
 βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀνασχετὸν
 ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων, ἐὼν Σικελίης τύραννος, ταύτην μὲν
 25 τὴν ὁδὸν ἡμέλησε, ὁ δὲ ἄλλης εἶχετο· ἐπεῖτε γὰρ τά-
 χιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσπον-
 τον, πέμπει πεντηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύ-
 θεω ἄνδρα Κῶον ἐς Δελφούς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ
 καὶ φιλίους λόγους, καραδοκῆσοντα τὴν μάχην τῇ πε-
 30 σέεται, καὶ ἦν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾷ, τά τε χρήματα

αὐτῷ διδόναι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ τῶν ἄρχει ὁ Γέλων,
 164 ἦν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν. ὁ δὲ Κάδμος οὗτος
 πρότερον τούτων παραδεξάμενος παρὰ πατρὸς τυραν-
 νίδα Κῶων εὖ βεβηκυῖαν, ἐκῶν τε εἶναι καὶ δεινοῦ
 ἐπιόντος οὐδενὸς ἀλλὰ ὑπὸ δικαιοσύνης ἐς μέσον Κῳοῖσι 5
 καταθεῖς τὴν ἀρχὴν οἶχετο ἐς Σικελίην, ἔνθα μετὰ Σα-
 μίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσ-
 σήνην μεταβαλοῦσαν τὸ οὖνομα. τοῦτον δὴ ὁ Γέλων
 τὸν Κάδμον καὶ τοιοῦτῳ τρόπῳ ἀπικόμενον διὰ δικαιο-
 σύνην, τὴν οἱ αὐτὸς ἄλλην συνήδεε ξοῦσαν, ἔπεμπε· 10
 ὃς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι δικαίοις τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμέ-
 νοις καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτων ἐλίπετο· κρατήσας
 γὰρ μεγάλων χρημάτων τῶν οἱ Γέλων ἐπετρόπετο,
 παρεὸν κατασχέσθαι οὐκ ἠθέλησε, ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες
 ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπελεύ- 15
 νων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπύκετο ἐς τὴν Σικελίην ἅπαντα
 165 τὰ χρήματα ἄγων. λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπὸ τῶν ἐν
 Σικελίῃ οἰκημένων, ὥς ὅμως καὶ μέλλων ἄρχεσθαι ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων ὁ Γέλων ἐβοήθησε ἂν τοῖσι Ἕλλησι,
 εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνος τοῦ Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων 20
 μουνάρχου ἐξελασθεὶς ἐξ Ἰμέρης Τήριλλος ὁ Κρινίπ-
 πον, τύραννος ἑὼν Ἰμέρης, ἐπῆγε ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον
 τοῦτον Φοινίκων καὶ Λιβύων καὶ Ἰβήρων καὶ Αἰγύων
 καὶ Ἑλισύκων καὶ Σαρδονίων καὶ Κυρνίων τριήκοντα
 μυριάδας καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἀμίλκαν τὸν Ἄννωνος, 25
 Καρχηδονίων ἐόντα βασιλέα, κατὰ ξεινίην τε τὴν
 ἑωυτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας καὶ μάλιστα διὰ τὴν
 Ἀναξίλειω τοῦ Κρητίνεω προθυμίην, ὃς Ῥηγίου ἑὼν
 τύραννος, τὰ ἑωυτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους Ἀμίλκα ἐπ-
 ῆγε ἐπὶ τὴν Σικελίην τιμωρέων τῷ πενθερῷ· Τηρίλλου 30

γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλεως, τῇ οὖνομα ἦν Κυδίππη.
οὕτω δὴ οὐκ οἶόν τε γενόμενον βοηθέειν τὸν Γέλωνα
τοῖσι Ἑλλήσι ἀποπέμπειν εἰς Δελφοὺς τὰ χρήματα.
πρὸς δὲ καὶ τάδε λέγουσι, ὥς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης 166
5 ἐν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν
τὸν Καρχηδόνιον καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν
Πέρσην. τὸν δὲ Ἀμίλκαν, Καρχηδόνιον ἐόντα πρὸς
πατρός, μητροθέν δὲ Συρηκόσιον, βασιλεύσαντά τε
κατ' ἀνδραγαθίην Καρχηδονίων, ὥς ἡ συμβολή τε
10 ἐγίνετο καὶ ὥς ἐσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυνθά-
νομαι· οὔτε γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδα-
μοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελθεῖν διζήμενον Γέλωνα.
ἔστι δὲ ὑπ' αὐτῶν Καρχηδονίων ὁδε λόγος λεγόμενος, 167
οἰκότι χρεωμένων, ὥς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἑλλήσι
15 [ἐν τῇ Σικελίῃ] ἐμάχοντο ἐξ ἡοῦς ἀρξάμενοι μέχρι
δείλης ὀψίης (ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκύναι τὴν
σύστασιν), ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μένων
ἐν τῷ στρατοπέδῳ [ἐθύετο καὶ] ἐκαλλιερέετο ἐπὶ πυρῆς
μεγάλῃς σώματα ὅλα καταγίζων, ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν
20 ἑωυτοῦ γινομένην, ὥς ἔτυχε ἐπισπένδων τοῖσι ἱροῖσι,
ᾧσε ἑωυτὸν εἰς τὸ πῦρ· οὕτω δὴ κατακαυνθέντα ἀφα-
νισθῆναι. ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκᾳ τρόπῳ εἶτε τοιούτῳ
ὥς Φοίνικες λέγουσι, εἶτε ἑτέρῳ, [ὥς Καρχηδόνιοι
καὶ Συρηκόσιοι], τοῦτο μὲν οἱ θύουσι, τοῦτο δὲ μνή-
25 ματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλιν τῶν ἀποικί-
δων, ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι. τὰ μὲν ἀπὸ
Σικελίης τοσαῦτα.

Κερκυραῖοι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέ- 168
λοισι τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον
30 οἱ αὐτοὶ οἱ περ εἰς Σικελίην ἀπίκοντο, λέγοντες τοὺς

αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον. οἱ δὲ
 παρὰντίκα μὲν ὑπὶσχοιντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν,
 φράζοντες ὥς οὗ σφι περιοπτέη ἐστὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολλυ-
 μένη· ἦν γὰρ σφαλῇ, σφεῖς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύ-
 σουσι τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων· ἀλλὰ τιμωρητέον εἴη 5
 ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑπεκρίναντο μὲν οὕτω εὐπρόσωπα·
 ἐπεὶ δὲ ἔδει βοηθεῖν, ἄλλα νοέοντες ἐπλήρωσαν νέας
 ἐξήκοντα, μόγισ δὲ ἀναχθέντες προσέμειξαν τῇ Πελο-
 ποννήσῳ, καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακε-
 δαιμονίων ἀνοκώχενον τὰς νέας. καρδοκέοντες καὶ 10
 οὗτοι τὸν πόλεμον τῇ πεσέεται, ἀελπτέοντες μὲν τοὺς
 Ἑλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκέοντες δὲ τὸν Πέρσῃν
 κατακρατήσαντα πολλὸν ἄρξειν πάσης τῆς Ἑλλάδος.
 ἐποίουν ὦν ἐπίτηδες, ἵνα ἔχωσι πρὸς τὸν Πέρσῃν λέ-
 γειν τοιάδε· Ὡ βασιλεῦ, ἡμεῖς παραλαμβανόντων τῶν 15
 Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον, ἔχοντες δύ-
 ναμιν οὐκ ἐλαχίστην οὐδὲ νέας ἐλαχίστας παρασχόντες
 ἂν ἀλλὰ πλείστας μετὰ γε Ἀθηναίους, οὐκ ἡθελήσαμεν
 τοι ἀντιοῦσθαι οὐδέ τι ἀποθύμιον ποιῆσαι. τοιαῦτα
 λέγοντες ἤλπιζον πλεον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τὰ 20
 περ ἂν καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τοὺς
 Ἑλληνας σφι σκῆψις ἐπεποίητο, τῇ περ δὴ καὶ ἐχρή-
 σαντο· αἰτιωμένων γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅτι οὐκ ἐβοή-
 θεον, ἔφασαν πληρῶσαι μὲν ἐξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ
 δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερβαλεῖν Μαλέην οὐκ οἰοί τε 25
 γενέσθαι· οὕτω οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Σαλαμίνα καὶ οὐδε-
 μιῇ κακότητι λειψθῆναι τῆς ναυμαχίης. οὗτοι μὲν
 οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἑλληνας.

169 Κρῆτες δέ, ἐπεῖτε σφέας παρελάμβανον οἱ ἐπὶ τού-
 τοις ταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε· πέμψαντες 30

κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρώτων εἴ
 σφι ἄμεινον τιμωρέουσι γίνεται τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ
 Πυθίῃ ὑπεκρίνατο· ὦ νῆπιοι, ἐπιμέμφεσθε ὅσα ὑμῖν
 ἐκ τῶν Μενέλεω τιμωρημάτων Μίνως ἐπεμψε μηνίων
 5 δακρύματα, ὅτι οἱ μὲν οὐ συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν
 ἐν Καμικῷ θάνατον γενόμενον, ὑμεῖς δὲ ἐκείνοισι τὴν
 ἐκ Σπάρτης ἀρπασθεῖσαν ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου γυ-
 ναῖκα. ταῦτα οἱ Κρῆτες ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν,
 ἔσχοντο τῆς τιμωρῆς. λέγεται γὰρ Μίνων κατὰ ξή- 170
 10 τησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον ἐς Σικανίην τὴν νῦν Σι-
 κελίην καλομένην ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ. ἀνὰ δὲ
 χρόνον Κρῆτας θεοῦ σφέας ἐποτρύναντος, πάντας πλὴν
 Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένους στόλῳ με-
 γάλῳ ἐς Σικανίην πολιορκεῖν ἐπ' ἔτεα πέντε πόλιν
 15 Καμικόν, τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐνέμοντο. τέλος
 δὲ οὐ δυναμένους οὔτε ἐλεῖν οὔτε παραμένειν λιμῷ
 συνεστεῶτας, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι. ὥς δὲ κατὰ Ἰηπυ-
 γίην γενέσθαι πλέοντας, ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα
 μέγαν ἐκβαλεῖν ἐς τὴν γῆν· συναραχθέντων δὲ τῶν
 20 πλοίων (οὐδεμίαν γάρ σφι ἔτι κομιδὴν ἐς Κρήτην φαί-
 νεσθαι), ἐνθαῦτα Ὀρίην πόλιν κτίσαντας καταμεῖναι τε
 καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητῶν γενέσθαι Ἰήπυγας
 Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ εἶναι νησιώτας ἡπειρώτας. ἀπὸ
 δὲ Ὀρίης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκίσαι, τὰς δὲ Ταραντῖνοι
 25 χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξανιστάντες προσέπταισαν με-
 γάλως, ὥστε φόνος Ἑλληνικὸς μέγιστος οὗτος δὴ ἐγέ-
 νετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων
 καὶ Ῥηγίνων, οἳ ὑπὸ Μικύθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμε-
 νοι τῶν ἀστῶν [καὶ] ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντῖνοισι
 30 ἀπέθανον τρισχίλιοι οὕτω· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐκ

ἐπὴν ἀριθμός. ὁ δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλειω, ἐπίτροπος Ῥηγίου κατελέλειπτο, οὗτος ὃς περ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου καὶ Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας ἀνέθηκε
 171 ἐν Ὀλυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίους τε καὶ Ταραντίνους τοῦ λόγου μοι 5 παρενθήκη γέγρονε. ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθείσαν, ὥς λέγουσι Πραίσιοι, ἐσοικίζεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους καὶ μάλιστα Ἑλληνας, τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνων τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωικά, ἐν τοῖσι οὐ φλαυροτάτους φαίνεσθαι ἐόντας Κρητάς τιμωροὺς Με- 10 νέλεω. ἀντὶ τούτων δέ σφι ἀπονοστήσασι ἐκ Τροίης λιμὸν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι, ἔστε τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τῶν ὑπολοίπων τρίτους αὐτὴν νῦν νέμεσθαι. Κρητάς μὲν δὴ ἡ Πυθίη ὑπομνήσασα ταῦτα ἔσχε 15 βουλομένους τιμωρέειν τοῖσι Ἑλλησι.

172 Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμήδισαν, ὥς διέδεξαν, ὅτι οὗ σφι ἦνθανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμηχανῶντο. ἐπεῖτε γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν 20 Ἴσθμὸν ἀγγέλους. ἐν δὲ τῷ Ἴσθμῳ ἦσαν ἀλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος ἀραιρημένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεουσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τούτους τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν 25 Ὀλυμπικὴν, ἵνα Θεσσαλίῃ τε καὶ ἡ σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου. ἡμεῖς μὲν νυν ἑτοιμοὶ εἰμεν συμφυλάσσειν, πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν, ὥς εἰ μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ· οὐ γάρ τι προκατημένους τοσοῦτο 30

πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος μούνους πρὸ ὑμέων δεῖ ἀπο-
 λέσθαι. βοηθέειν δὲ οὐ βουλόμενοι ἀναγκαίην ἡμῖν
 οὐδεμίαν οἷοί τέ ἐστε προσφέρειν· οὐδαμὰ γὰρ ἀδυ-
 νασίης ἀνάγκη κρέσσων ἐφν. ἡμεῖς δὲ πειρησόμεθα
 5 αὐτοὶ τινα σωτηρίην μηχανώμενοι. ταῦτα ἔλεγον οἱ
 Θεσσαλοί. οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλεύσαντο 173
 ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν
 φυλάξοντα τὴν ἐσβολήν. ὥς δὲ συνελέχθη ὁ στρατός,
 ἔπλεε δι' Εὐρύπου. ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς
 10 Ἄλουν, ἀποβὰς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ
 καταλιπών, καὶ ἀπῖκετο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολήν
 ἣ περ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει
 παρὰ ποταμὸν Πηνειόν, μεταξὺ δὲ Ὀλύμπου τε ὄρεος
 [έόντα] καὶ τῆς Ὀσσης. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν
 15 Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὀπλίτας συλλεγέντες, καὶ σφι
 προσῆν ἡ Θεσσαλῶν ἵππος. ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαι-
 μονίων μὲν Εὐαίνετος ὁ Καρήνου ἐκ τῶν πολεμάρχων
 ἀραιρημένος, γένεος μέντοι ἐὼν οὐ τοῦ βασιλῆιου, Ἀθη-
 ναίων δὲ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος. ἔμειναν δὲ ὀλίγας
 20 ἡμέρας ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάν-
 δρου τοῦ Ἀμύντεω ἀνδρὸς Μακεδόνοιο συνεβούλευόν
 σφι ἀπαλλάσσεσθαι μὴδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ κατα-
 πατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐπιόντος, σημαίνοντες
 τὸ πλῆθος τε τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας. ὥς δὲ οὗτοί
 25 σφι ταῦτα συνεβούλευον (χρηστὰ γὰρ ἐδόκεον συμ-
 βουλεύειν, καὶ σφι εὖνοος ἐφαίνετο ἐὼν ὁ Μακεδών),
 ἐπείθοντο. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδίῃ ἦν τὸ πεῖθον,
 ὥς ἐπύθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν ἐσβολήν ἐς Θεσσαλοὺς
 κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον
 30 πόλιν, τῇ περ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω.

καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὰς νέας ὀπίσω ἐπο-
 174 ρεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν. αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς Θεσσα-
 λίην στρατιή, βασιλέος τε μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν
 Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἐόντος ἤδη ἐν Ἀβύδῳ.
 Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες συμμάχων οὕτω δὴ ἐμήδισαν
 προθύμως οὐδ' ἔτι ἐνδοιαστῶς, ὥστε ἐν τοῖσι πρή-
 γμασι ἐφαίνοντο βασιλεῖ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.

175 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε ἀπίκατο ἐς τὸν Ἰσθμόν,
 ἐβουλευόντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου τῇ τε
 στήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἴοισι χώροισι. ἡ νι-
 κῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν
 φυλάξαι· στεινότερη γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσα-
 λίην καὶ [ἄμα] μὲν ἀγχοτέρη τε τῆς ἐωυτῶν. τὴν δὲ
 ἀτραπὸν, δι' ἣν ἤλυσαν οἱ ἀλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερ-
 μοπύλῃσι, οὐδὲ ἤδεσαν ἐοῦσαν πρότερον ἢ περ ἀπικό-
 15 μενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύτην
 ὦν ἐβουλευσάντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν μὴ παρ-
 ιέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον, τὸν δὲ ναυτικὸν
 στρατὸν πλέειν γῆς τῆς Ἰστικαιώτιδος ἐπὶ Ἀρτεμίσιον.
 ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ ὥστε πυνθάνεσθαι
 20 τὰ κατὰ ἑκατέρους ἐόντα, οἳ τε χῶροι οὕτω ἔχουσι·

176 τοῦτο μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρη-
 κίου ἐξ εὐρέος συνάγεται ἐς στεινὸν ἐόντα τὸν πόρον
 τὸν μεταξὺ νήσου τε Σκιαθοῦ καὶ ἡπείρου Μαγνησίης·
 ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τῆς Εὐβοίης ἤδη [τὸ Ἀρτεμίσιον] 25
 δέκεται αἰγιαλός, ἐν δὲ Ἀρτεμίδος ἱρόν. ἡ δὲ αὖ
 διὰ Τρηχίνος ἔσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐστὶ τῇ στεινο-
 τάτῃ ἡμίπλεθρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γε ἐστὶ τὸ
 στεινότατον τῆς χώρας τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἐμπροσθὲ τε
 Θερμοπυλῶν καὶ ὀπισθε, κατὰ τε Ἀλπηνοῦς, ὀπισθε 30

ἔοντας, ἑοῦσα ἀμαξιτὸς μούνη, καὶ ἔμπροσθε κατὰ
 Φοίνικα ποταμὸν ἀγχοῦ Ἀνθήλης πόλιος, ἄλλη ἀμα-
 ξιτὸς μούνη. τῶν δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἐσπέ-
 ρης ὕρος ἄβατόν τε καὶ ἀπόκημνον, ὑψηλόν, ἀνα-
 5 τεῖνον ἐς τὴν Οἷτην· τὸ δὲ πρὸς τὴν ἡῶ τῆς ὁδοῦ
 θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τενάγεια. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ
 ταύτῃ θερμὰ λουτρά, τὰ Χύτρος καλέουσι οἱ ἐπιχώ-
 ριοι, καὶ βωμὸς ἵδρυνται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέ-
 δμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολάς, καὶ τό γε
 10 παλαιὸν πύλαι ἐπῆσαν. ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος
 δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκή-
 σοντες γῆν τὴν Αἰολίδα, τὴν περ νῦν ἐκτέεται. ἄτε
 δὴ πειρωμένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαι σφεας,
 τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερ-
 15 μὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ὥς ἂν χαραδρωθεῖη
 ὁ χῶρος, πᾶν μηχανώμενοι ὅπως μὴ σφι ἐσβάλοιεν
 οἱ Θεσσαλοὶ ἐς τὴν χώραν. τὸ μὲν νυν τεῖχος τὸ
 ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο καὶ τὸ πλεον αὐτοῦ
 ἤδη ὑπὸ χρόνου ἔκειτο· τοῖσι δὲ αὗτις ὀρθώσασι
 20 ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸν βάρ-
 βαρον. κώμη δὲ ἔστι ἀγχοτάτῳ τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ
 οὔνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιεῖσθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἑλ-
 ληνες. οἱ μὲν νυν χῶροι οὗτοι τοῖσι Ἑλλησι εἶναι 177
 ἐφαίνοντο ἐπιτήδαιοι· ἅπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ
 25 ἐπιλογισθέντες ὅτι οὔτε πλήθει ἔξουσι χρᾶσθαι οἱ βάρ-
 βαροι οὔτε ἵππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε δέκεσθαι τὸν ἐπ-
 ιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ὥς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρσῃ
 ἔοντα ἐν Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐστρα-
 τεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας περὶ, ἄλλοι δὲ
 30 κατὰ θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

178 Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες κατὰ τάχος ἐβοήθειον δια-
 ταχθέντες, Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρησθησά-
 ζοντο τῷ θεῷ ὑπὲρ ἑωυτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καταρρω-
 δηκότες, καὶ σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι· μεγάλους
 γὰρ τούτους ἔσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ 5
 δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι
 βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι ἐξήγγειλαν τὰ χρη-
 σθέντα αὐτοῖσι, καὶ σφι δεινῶς καταρρωδέουσι τὸν
 βάρβαρον ἐξαγγείλαντες χάριν ἀθάνατον κατέθεντο·
 μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε 10
 ἀπέδεξαν ἐν Θυίῃ, τῇ περ τῆς Κηφισοῦ θυγατρὸς
 Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἐπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὴν
 ἐπωνυμίην ἔχει, καὶ θυσίῃσι σφεας μετήσαν. Δελφοὶ
 μὲν δὴ κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους
 ἱλάσκονται.

15

179 Ὁ ΔΕ ναυτικός Ξέρξεω στρατὸς ὁρμώμενος ἐκ
 Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσὶ τῇσι ἄριστα πλεούσῃσι
 δέκα ἰθὺ Σκιάθου, ἐνθα ἦσαν προφυλάσσουσαι νέες
 τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ Ἀτ-
 τική. προῖδόντες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων ἐς 20
 180 φυγὴν ὥρμησαν. τὴν μὲν δὴ Τροιζηνίην, τῆς ἦρχε
 Προξίνος, αὐτίκα αἰρέουσι ἐπισπόμενοι οἱ βάρβαροι·
 καὶ ἔπειτα τῶν ἐπιβατέων αὐτῆς τὸν καλλιστεύοντα
 ἀγαρόντες ἐπὶ τὴν πρόρην τῆς νεὸς ἔσφαξαν, διαδέ-
 ξιον ποιεύμενοι τὸν εἶλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ 25
 κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ οὖνομα ἦν
 181 Λέων· τάχα δ' ἂν τι καὶ τοῦ οὐνόματος ἐπαύροιο. ἡ
 δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτριοράρχε Ἀσωνίδης, καὶ τινὰ σφι
 θόρυβον παρέσχε Πυθίῳ τοῦ Ἰσχενοῦ ἐπιβατεύον-
 τος, ἀνδρὸς ἀρίστου γενομένου ταύτην τὴν ἡμέρην· ὃς 30

ἐπειδὴ ἡ νηὺς ἡλίσκετο εἰς τοῦτο ἀντεῖχε μαχόμενος εἰς
 ὃ κατεκρεοργήθη ἅπας. ὥς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε
 ἀλλ' ἦν ἔμπνοος, οἱ Πέρσαι, οἳ περ ἐπεβάτευον ἐπὶ
 τῶν νεῶν, δι' ἄρετην τὴν ἐκείνου περιποιήσαί μιν
 5 περὶ πλείστου ἐποιήσαντο, σμύρνησί τε ἰώμενοι τὰ
 ἔλκεα καὶ σινδόνης βυσσίνης τελαμῶσι κατελίσσοντες·
 καὶ μιν, ὥς ὀπίσω ἀπίκοντο εἰς τὸ ἐσωτῶν στρατό-
 πεδον, ἐπεδείκνυσαν ἐκπαγλόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ,
 περιέποντες εὖ· τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηὶ
 10 ταύτῃ περιεῖπον ὥς ἀνδράποδα. αἱ μὲν δὴ δύο τῶν 182
 νεῶν οὕτω ἐχειρώθησαν· ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτρηιράρχεε
 Φόρμος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα ἑξοκέλλει εἰς τὰς
 ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τοῦ μὲν σκάφεος ἐκράτησαν
 οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν οὐ. ὥς γὰρ δὴ τάχιστα
 15 ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες κατὰ
 Θεσσαλίην πορευόμενοι ἐκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας. ταῦτα 183
 οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδευόμενοι πυν-
 θάνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου. πυνθόμενοι δὲ καὶ
 καταρρωδήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου μετορμίζοντο εἰς
 20 Χαλκίδα, φυλάζοντες μὲν τὸν Εὐριπον, λείποντες δὲ
 ἡμεροσκόπους περὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης. τῶν δὲ
 δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπήλασαν περὶ τὸ ἔρμα
 τὸ μεταξὺ ἐὼν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον
 δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ στήλην λίθου
 25 ἐπέθηκαν κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἔρμα, ὀρμηθέντες αὐτοὶ
 ἐκ Θέρμης, ὥς σφι τὸ ἐμποδὼν ἐγεγόνεε καθαρὸν, ἐπ-
 ἐπλεον πάσῃσι τῇσι νηυσί, ἔνδεκα ἡμέρας παρέντες
 μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἔρμα σφι
 κατηγήσατο <τὸ> ἐὼν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύ-
 30 ριος. πανημερὸν δὲ πλέοντες οἱ βάρβαροι ἐξανύουσι

τῆς Μαγνησίης χώρας ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγια-
λὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔοντα καὶ Ση-
πιάδος ἀκτῆς.

184 Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυ-
λέων ἀπαθῆς τε κακῶν ἦν ὁ στρατός, καὶ πλῆθος ἦν 5
τηνικαῦτα ἔτι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὐρίσκω, τῶν
μὲν ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης, ἐουσέων ἑπτὰ
καὶ διηκοσιέων καὶ χιλιέων, τὸν μὲν ἀρχαῖον ἐκάστων
τῶν ἐθνέων ἔοντα ὅμιλον τέσσερας καὶ εἴκοσι μυριάδας
καὶ πρὸς χιλιάδα τε καὶ τετρακοσίους, ὥς ἀνὰ διηκο- 10
σίους ἄνδρας λογιζομένοισι ἐν ἐκάστη νηί. ἐπεβάτενον
δὲ ἐπὶ τούτων τῶν νεῶν, χωρὶς ἐκάστων τῶν ἐπιχωρίων
ἐπιβατέων, Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων τριή-
κοντα ἄνδρες. οὗτος ἄλλος ὅμιλος γίνεται τρισμύριοι
καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ πρὸς διηκόσιοί τε καὶ δέκα. προσ- 15
θήσω δ' ἔτι τούτῳ καὶ τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ
τῶν πεντηκοντέρων, ποιήσας ὃ τι πλεον ἦν αὐτῶν ἢ
ἔλασσον, ἀν' ὀγδώκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι. συνελέχθη
δὲ ταῦτα τὰ πλοῖα, ὥς καὶ πρότερον εἰρέεθη, τρισχίλια.
ἤδη ὦν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες 20
καὶ εἴκοσι. τοῦτο μὲν δὴ τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν
ἦν, σύμπαν ἐὼν πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία, χιλιάδες
δὲ ἑπείσι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ καὶ πρὸς ἑκατοντάδες ἕξ
καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυ-
ριάδες ἐγένοντο, τῶν δὲ ἱππέων ὀκτὼ μυριάδες. προσ- 25
θήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καμήλους τοὺς ἐλαύνοντας
Ἀραβίους καὶ τοὺς τὰ ἄρματα Λίβυας, πλῆθος ποιήσας
δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό τε ἐκ τῶν νεῶν καὶ
τοῦ πεζοῦ πλῆθος συντιθέμενον γίνεται διηκόσιαί τε
μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία καὶ πρὸς χιλιάδες ἑπτὰ 30

καὶ ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. τοῦτο μὲν τὸ ἕξ αὐτῆς
τῆς Ἀσίης στρατεύμα ἕξαναχθὲν εἴρηται, ἄνευ τε τῆς
θεραπείης τῆς ἐπομένης καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων
καὶ ὅσοι ἐνέπλεον τούτοις. τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης 185
5 ἀγόμενον στρατεύμα ἔτι προσλογιστέα τούτῳ παντὶ
τῷ ἐξηκριθμμένῳ· δόκησιν δὲ δεῖ λέγειν. νέας μὲν
νυν οἱ ἀπὸ Θρηίκης Ἕλληνες καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν
ἐπικειμένων τῇ Θρηίκῃ παρείχοντο εἴκοσι καὶ ἑκα-
τόν. ἐκ μὲν νυν τούτων τῶν νεῶν ἄνδρες τετρακισ-
10 χίλιοι καὶ διςμύριοι γίνονται. πεζοῦ δὲ τὸν Θρηίκης
παρείχοντο καὶ Παίονες καὶ Ἑορδοὶ καὶ Βοττιαῖοι καὶ
τὸ Χαλκιδικὸν γένος καὶ Βρύγοι καὶ Πέρρες καὶ Μα-
κεδόνες καὶ Περραιβοὶ καὶ Ἐνιῆνες καὶ Δόλοπες καὶ
Μάγνητες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ ὅσοι τῆς Θρηίκης τὴν παρα-
15 λήν νέμονται, τούτων τῶν ἐθνέων τριήκοντα μυριάδας
δοκέω γενέσθαι. αὗται ὧν αἱ μυριάδες ἐκείνησι προσ-
τεθεῖσαι τῇσι ἐκ τῆς Ἀσίης γίνονται αἱ πᾶσαι ἀνδρῶν
αἱ μάχιμοι μυριάδες διηκόσιαι καὶ ἐξήκοντα καὶ τέσ-
σερες, ἔπεισι δὲ ταύτῃσι ἑκατοντάδες ἑκακίδεκα καὶ
20 δεκάς. τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἔοντος ἀριθμὸν τοσού- 186
του τὴν θεραπήην τὴν ἐπομένην τούτοις καὶ τοὺς
ἐν τῇσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοις ἔοντας καὶ μάλα ἐν τοῖσι
ἄλλοις πλοίοις τοῖσι ἅμα πλέουσι τῇ στρατιῇ, τού-
τους τῶν μαχίμων ἀνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας
25 ἀλλὰ πλεῦνας. καὶ δὴ σφας ποιέω ἴσους ἐκείνοισι
εἶναι καὶ οὔτε πλεῦνας οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν· ἐξισού-
μενοι δὲ οὗτοι τῷ μαχίμῳ ἐκπληροῦσι τὰς ἴσας μυριά-
δας ἐκείνοισι. οὕτω πεντακοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι
καὶ ὀκτὼ καὶ χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατοντάδας δύο καὶ
30 δεκάδας δύο ἀνδρῶν ἤγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι

187 Σηπιάδος καὶ Θερμοπυλέων. οὗτος μὲν δὴ τοῦ συν-
 άπαντος τοῦ Ξέρξεω στρατεύματος άριθμός, γυναικῶν
 δὲ σιτοποιῶν καὶ παλλακέων καὶ εὐνούχων οὐδεὶς ἂν
 εἴποι άτρεκέα άριθμόν· οὐδ' αὖ ὑποζυγίων τε καὶ τῶν
 ἄλλων κτηνέων τῶν άχθοφόρων καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν 5
 τῶν ἐπομένων, οὐδ' ἂν τούτων ὑπὸ πλήθους οὐδεὶς
 ἂν εἴποι άριθμόν. ὥστε οὐδέν μοι θῶμα παρίσταται
 προδοῦναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν ἔστι ὧν, ἀλλὰ
 μᾶλλον ὅπως τὰ σιτία ἀντέχρησε θῶμά μοι μυριάσι
 τοσαύτησι. εὗρίσκω γάρ συμβαλλόμενος, εἰ χοίνικα 10
 πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμβανε καὶ μηδὲν πλεόν,
 ἑνδεκα μυριάδας μεδίμνων τελεομένας ἐπ' ἡμέρῃ ἐκά-
 στη καὶ πρὸς τριηκοσίους τε ἄλλους μεδίμνους καὶ
 τεσσεράκοντα. γυναιξὶ δὲ καὶ εὐνούχοισι καὶ ὑπο-
 ζυγίοισι καὶ κυσὶ οὐ λογίζομαι. ἀνδρῶν δ' ἑορσέων 15
 τοσοῦτων μυριάδων κάλλεός τε εἵνεκα καὶ μεγάθους
 οὐδεὶς αὐτῶν ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν
 τοῦτο τὸ κράτος.

188 Ὁ δὲ δὴ ναυτικὸς στρατὸς ἐπεῖτε ὀρμηθεὶς ἔπλεε
 καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρας ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν 20
 μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἑόντα καὶ Σηπιάδος
 ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὄρμεον πρὸς γῇ,
 ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ τοῦ αἰγια-
 λοῦ ἑόντος οὐ μεγάλου πρόκροσσαι ὄρμεον τὸ ἐς πόντον
 καὶ ἐπὶ ὀκτῶ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω, 25
 ἅμα δὲ ὄρθρῳ ἕξ αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας τῆς θα-
 λάσσης ξεσάσης ἐπέπεσέ σφι χειμῶν τε μέγας καὶ πολ-
 λὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι
 οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μὲν νυν αὐτῶν
 ἀνξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον καὶ τοῖσι οὕτω εἶχε 30

ὄρμου, οἱ δ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς
 νέας, καὶ αὐτοὶ τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτῶν· ὅσας
 δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς
 Ἴπνους καλεομένους τοὺς ἐν Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν
 5 αἰγιαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον,
 αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξ-
 εβράσσοντο. ἦν δὲ τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον.
 λέγεται δὲ λόγος ὥς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ θεο- 189
 προπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρησθη-
 10 ρίου τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δὲ
 κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον ἔχει γυναικα Ἀττικὴν, Ὁρεΐ-
 θυιαν τὴν Ἐρεχθεός. κατὰ δὲ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, ὥς φάτις ὄρμηται, συμβαλλόμενοι σφι τὸν Βο-
 ρέην γαμβρὸν εἶναι, ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν
 15 Χαλκίδι ὥς ἔμαθον αὐξόμενον τὸν χειμῶνα ἢ καὶ πρὸ
 τούτου, ἐθύοντό τε καὶ ἐπεκαλέοντο τὸν τε Βορέην
 καὶ τὴν Ὁρεΐθυιαν τιμωρῆσαι σφίσι καὶ διαφθεῖραι
 τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὥς καὶ πρότερον [περὶ Ἀθων].
 ἐν μὲν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὀρμέουσι ὁ
 20 Βορέης ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· οἱ δ' ὦν Ἀθηναῖοι
 σφι λέγουσι βοηθήσαντα τὸν Βορέην πρότερον καὶ
 τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι, καὶ ἱρὸν ἀπελθόντες Βορέω
 ἰδρύσαντο παρὰ ποταμὸν Ἴλισόν. ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ 190
 νέας οἱ ἐλαχίστας λέγουσι διαφθαρῆναι, τετρακοσιέων
 25 οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτους χρημάτων τε
 πληθὺς ἄφθονον· ὥστε Ἀμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ
 Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως ἢ ναυηγίῃ
 [αὕτη] ἐγένετο χρηστή· ὅς πολλὰ μὲν χρύσεια ποτήρια
 ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκβρασσόμενα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύ-
 30 ρεα, θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὗρε, ἄλλα τε [χρύσεια]

ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν τᾶλλα οὐκ
 εὐτυχέων εὐρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις
 191 καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος. σιτα-
 γωγῶν δὲ ὀλκάδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρο-
 μένων οὐκ ἐπὶ ἄριθμός, ὥστε δείσαντες οἱ στρατηγοὶ 5
 τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ μὴ σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται
 οἱ Θεσσαλοί, ἕρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβά-
 λοντο. ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· τέλος δὲ ἔντομά
 τε ποιεῦντες καὶ καταείδοντες βοῆσι οἱ Μάγοι τῷ
 ἀνέμῳ, πρὸς τε τούτοισι καὶ τῇ Θετί καὶ τῇσι Νη- 10
 ρηίδι θύοντες ἔπαυσαν τετάρτῃ ἡμέρῃ, ἣ ἄλλως κως
 αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασε. τῇ δὲ Θετί ἔθνον πνυθόμενοι
 παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λόγον ὥς ἐκ τοῦ χώρου τούτου
 ἀρπασθεῖν ὑπὸ Πηλέος, εἴη τε ἅπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιάς
 192 ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων. ὁ μὲν δὴ τε- 15
 τάρτῃ ἡμέρῃ ἐπέπαντο· τοῖσι δὲ Ἑλλήσι οἱ ἡμεροσκόποι
 ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρῃ
 ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν ὁ πρῶτος ἐγένετο, ἐσήμαινον
 πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγίην. οἱ δὲ ὥς ἐπύθοντο,
 Ποσειδέωνι σωτῆρι εὐξάμενοι καὶ σπονδὰς προχέαντες 20
 τὴν ταχίστην ὀπίσω ἠπείγοντο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον,
 ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς σφι ἀντιξοὺς ἔσεσθαι νέας.
 οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον
 ἐναυλόχεον, Ποσειδέωνος σωτῆρος ἐπωνυμίην ἀπὸ τού-
 193 του ἔτι καὶ ἐς τόδε νομίζοντες· οἱ δὲ βάρβαροι, ὥς 25
 ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κῦμα ἔστρωτο, κατασπά-
 σαντες τὰς νέας ἔπλεον παρὰ τὴν ἡπειρον, κάμψαντες
 δὲ τὴν ἄκρην τῆς Μαγνησίης ἰθάειαν ἔπλεον ἐς τὸν κόλ-
 πον τὸν ἐπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χώρος ἐν τῷ
 κόλπῳ τούτῳ τῆς Μαγνησίης, ἔνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα 30

καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων
ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὐτε ἐπὶ τὸ κῶας
ἐπλεον ἐς Αἶαν τὴν Κολχίδα· ἐνθεῦτεν γὰρ ἔμελλον
ὕδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀφήσειν· ἐπὶ τούτου δὲ τῷ
5 χώρῳ οὖνομα γέγονε Ἀφεταιά. ἐν τούτῳ ὦν ὄρμον οἱ
Ἐέρξεω ἐποιεῦντο. πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νεῶν τούτων 194
ἔτυχόν τε ὕσταται πολλὸν ἐξαναχθεῖσαι καὶ κως κατ-
εἶδον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νέας. ἔδοξάν
τε δὴ τὰς σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι καὶ πλείοντες
10 ἐσέπεσον ἐς τοὺς πολεμίους· τῶν ἐστρατήγεε ὁ ἀπὸ
Κύμης τῆς Αἰολίδος ὑπαρχος Σανδῶκης ὁ Θυμασίον,
τὸν δὴ πρότερον τούτων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αἰτή
τοιγῇδε λαβὼν ἀνεσταύρωσε, ἐόντα τῶν βασιληῶν δικα-
στέων. ὁ Σανδῶκης ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε.
15 ἀνακρεμασθέντος ὦν αὐτοῦ λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος εὗρέ
οἱ πλέω ἀγαθὰ τῶν ἁμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον
τὸν βασιλῆιον· εὗρων δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος καὶ γνοὺς
ὥς ταχύτερα αὐτὸς ἢ σοφώτερα ἐργασμένος εἶη, ἔλυσε.
βασιλέα μὲν δὴ Δαρεῖον οὕτω διαφυγὼν μὴ ἀπολέσθαι
20 περιῆν, τότε δὲ ἐς τοὺς Ἑλλήνας καταπλώσας ἔμελλε
οὐ τὸ δεύτερον διαφυγὼν ἔσεσθαι· ὥς γὰρ σφεας
εἶδον προσπλέοντας οἱ Ἑλληνες, μαθόντες αὐτῶν τὴν
γινομένην ἁμαρτάδα ἐπαναχθέντες εὐπετέως σφέας
εἶλον. ἐν τούτων μὴ Ἀρίδωλις πλέων ἦλω, τύραννος 195
25 Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ, ἐν ἑτέρῃ δὲ ὁ Πάφιος
στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου, ὃς ἦγε μὲν δυώ-
δεκα νέας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφεων τὰς ἑνδεκα
τῷ χειμῶνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μὴ τῇ περι-
γενομένῃ καταπλέων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦλω. τούτους οἱ
30 Ἑλληνες ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυθῆσθαι ἀπὸ

τῆς Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεμένους ἐς τὸν Κορινθίων ἰσθμόν.

- 196 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατός, πάρεξ τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν τῶν εἶπον Σανδῶκεα στρατηγέειν, ἀπίκοντο ἐς Ἀφειάς. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς 5 πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίας καὶ Ἀχαιῆς ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας, ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων, τῶν ἑνυτοῦ ἀποπειρώμενος καὶ τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου, πυθόμενος ὥς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἑλλήσι· ἐνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο 10 πολλόν. τῶν μὲν νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν Ὀνόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τὸ ρέεθρον πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιῇ ποταμῶν ρεόντων οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἡπιδανός, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε 197 εἰ μὴ φλαύρως. ἐς Ἄλουν δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἀπικομένῳ 15 Ξέρξῃ οἱ κατηγεμόνες τῆς ὁδοῦ βουλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγέεσθαι ἔλεγόν οἱ ἐπιχώριον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱρὸν τοῦ Λαφυστιοῦ Διός, ὥς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐμηχανήσατο Φοῖβῳ μόνον σὺν Ἴνοϊ βουλευσας, μετέπειτα δὲ ὥς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ προτιθεῖσι τοῖσι ἐκείνου 20 ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιούσδε· ὅς ἂν ἦ τοῦ γένεος τούτου πρεσβύτατος, τούτῳ ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι τοῦ λήϊτου αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι (λήϊτον δὲ καλέουσι τὸ πρυτανήμιον [οἱ] Ἀχαιοί)· ἦν δὲ ἐσέλθῃ, οὐκ ἔστι ὅπως ἔξεισι πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ· ὥς τε ἔτι πρὸς τούτοις 25 πολλοὶ ἤδη τούτων [τῶν] μελλόντων θύσεσθαι δεισαντες οἴχοντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώραν, χρόνου δὲ προϊόντος ὀπίσω κατελθόντες ἦν ἀλίσκωνται ἐστέλλονται ἐς τὸ πρυτανήμιον· ὥς θύεται τε [ἐξηγέοντο] στέμμασι πᾶς πυκασθεὶς καὶ ὥς σὺν πομπῇ ἐξαχθεὶς. ταῦτα 30

δὲ πάσχουσι οἱ Κυτίσσωρος τοῦ Φρίξου παίδος ἀπό-
 γονοι, διότι καθαρόν τῆς χώρας ποιευμένων Ἀχαιῶν
 ἐκ θεοπροπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἰόλου καὶ μελλόντων
 μιν θύειν ἀπικόμενος οὗτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἴης τῆς
 5 Κολχίδος ἐρρύσατο, ποιήσας δὲ τοῦτο τοῖσι ἐπιγενο-
 μένοισι ἐξ ἑαυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης
 δὲ ταῦτα ἀκούσας ὥς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγίνετο, αὐτὸς
 τε ἔργετο αὐτοῦ καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε, τῶν
 τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίην ὁμοίως καὶ τὸ
 10 τέμενος ἐσέβετο.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ καὶ τὰ ἐν Ἀχαιίῃ· 198
 ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἦιε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ
 κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ρηχίῃ ἀνὰ
 πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. περὶ δὲ τὸν κόλπον τοῦτόν
 15 ἔστι χῶρος πεδινός, τῇ μὲν εὐρύς, τῇ δὲ καὶ κάρτα
 στενός· περὶ δὲ τὸν χῶρον ὄρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα
 περικληίει πᾶσαν τὴν Μηλίδα γῆν, Τρηχίνιαί πέτραι
 καλεόμεναι. πρώτη μὲν νυν πόλις ἔστι ἐν τῷ κόλπῳ
 ἰόντι ἀπὸ Ἀχαιῆς Ἀντικύρη, παρ' ἣν Σπερχεῖος πο-
 20 ταμὸς ῥέων ἐξ Ἐνιήνων ἐς θάλασσαν ἐκδιδού. ἀπὸ δὲ
 τούτου διὰ εἴκοσί κου σταδίων ἄλλος ποταμὸς τῷ
 οὔνομα κέεται Δύρας, τὸν βοηθέοντα Ἡρακλεῖ καιο-
 μένῳ λόγος ἔστι ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου δι' ἄλ-
 λων εἴκοσι σταδίων ἄλλος ποταμὸς ἔστι ὃς καλεῖται
 25 Μέλας. Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου 199
 ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν
 ἔστι πάσης τῆς χώρας ταύτης ἐκ τῶν ὀρέων ἐς θά-
 λασσαν, κατ' ἃ Τρηχίς πεπόλισται· δισχίλιά τε γὰρ
 καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἔστι. τοῦ δὲ ὄρεος
 30 τὸ περικληίει τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην ἔστι διασφάξ

πρὸς μεσαμβρίην Τρηχῖνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος
 Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπώρεαν τοῦ ὕρεος.
 200 ἔστι δὲ ἄλλος Φοῖνιξ ποταμὸς οὐ μέγας πρὸς μεσαμ-
 βρίην τοῦ Ἀσωποῦ, ὃς ἐκ τῶν ὀρέων τούτων ῥέων ἐς
 τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδοῖ. κατὰ δὲ τὸν Φοῖνικα ποταμὸν 5
 στευνότατόν ἐστι· ἀμαξιτὸς γὰρ μούνη [μία] δέδμηται.
 ἀπὸ δὲ τοῦ Φοῖνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδια
 ἔστι ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοῖνικὸς <τε>
 ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τε ἔστι τῇ οὔνομα
 Ἀνθήλη κέεται, παρ' ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσωπὸς ἐς 10
 θάλασσαν ἐκδιδοῖ, καὶ χῶρος περὶ αὐτὴν εὐρύς, ἐν τῷ
 Δήμητρος τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἱδρυνται καὶ ἔδραι
 εἰσὶ Ἀμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀμφικτύονος ἱρόν.

201 Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μη-
 λίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· 15
 καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων
 Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ
 περιοίκων Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι
 ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν
 πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων [μέχρι Τρηχῖνος], 20
 οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον <τε> καὶ μεσαμβρίην φερόντων
 202 τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου. ἦσαν δὲ οὔδε Ἑλλήνων
 οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρ-
 τητέων τε τριηκόσιοι ὀπλίται καὶ Τεγεατέων καὶ Μαν-
 τινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς 25
 Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκα-
 δίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκαδῶν, ἀπὸ δὲ Κορίνθου
 τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλειοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκη-
 ναίων ὀγδῶκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρ-
 ῆσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ 30

Θηβαίων τετρακόσιοι. πρὸς τούτοις ἐπικλητοὶ ἐγέ- 203
 νοντο Λοκροὶ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φω-
 κέων χίλιοι. αὐτοὶ γὰρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέ-
 σαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὥς αὐτοὶ μὲν ἤκοιεν
 5 πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων
 προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἣ θάλασσά τ' ἐσφι
 εἶη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ
 Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέν-
 των, καὶ σφι εἶη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι
 10 τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἀλλ' ἄνθρωπον, εἶναι δὲ
 θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινο-
 μένῳ οὐ συνεμείχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοις αὐτῶν μέγιστα·
 ὀφείλειεν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς ἔοντα θνητόν,
 ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν [ἄν]. οἱ δὲ ταῦτα πυνθανό-
 15 μενοι ἐβόηθον ἐς τὴν Τρηχίνα. τούτοις ἦσαν μὲν 204
 νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἐκάστων, ὁ δὲ
 θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος
 ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρί-
 δεω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδεω τοῦ Ἀναξάνδρου
 20 τοῦ Εὐρυκράτεος τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ
 Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλεω τοῦ Ἠγησίλεω τοῦ Δορύσσου
 τοῦ Λεωβώτεω τοῦ Ἐχεστράτου τοῦ Ἡγίος τοῦ Εὐρυ-
 σθένεος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεο-
 daίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασι-
 25 λειάν ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου. διξῶν γὰρ οἱ ἔον- 205
 των πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεος τε καὶ Δω-
 ριέος, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιλείης.
 ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσηνος γόνου,
 Δωριέος τε οὐκέτι ἔοντος ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ
 30 τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὲ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ

βασιληίῃ, καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνεε Κλεομβρότου
 (οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδew παῖς) καὶ δὴ
 καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. ὃς τότε ἦιε ἐς Θερμο-
 πύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε [τοὺς] κατεστέωτας τριη-
 κοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἔοντες. παραλαβὼν 5
 δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισά-
 μενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου.
 τοῦδε δὲ εἵνεκα τούτους σπουδὴν ἐποίησατο Λεωνίδης
 μούρους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως
 κατηγόρητο μηδίξειν· παρεκάλει ὦν ἐς τὸν πόλεμον 10
 θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ
 τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ ἄλλα
 206 φρονέοντες ἔπεμπον. τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεω-
 νίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους
 ὀρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ 15
 οὗτοι μηδίσωσι, ἣν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλο-
 μένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἐμελλον
 ὀρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ
 τάχος βοηθεῖν πανδημεί. ὥς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν
 συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσιν· 20
 ἦν γὰρ κατὰ τὸντὸ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρήγμασι
 συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω δια-
 κριθῆσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον
 τοὺς προδρόμους.

207 Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσιν· οἱ δὲ 25
 ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς
 ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρροδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ
 ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοις Πελοποννησίοις
 ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν
 φυλακῇ· Λεωνίδης δὲ Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερ- 30

χθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο
 πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλιν καλεούντας σφι
 ἐπιβοηθεῖν, ὥς ἑόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν
 Μήδων ἀλέξασθαι. ταῦτα βουλευομένων σφέων ἐπεμπε 208
 5 Ξέρξης κατάσκοπον ἱππέα ἰδέσθαι ὁκόσοι εἰσὶ καὶ ὅ
 τι ποιεοίεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ ὥς ἀλι-
 σμένη εἴη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας
 ὥς εἴησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης, ἔων γένος
 Ἑρακλείδης. ὥς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρα-
 10 τόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατῶρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατό-
 πεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορ-
 θώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι·
 ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ
 ὅπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαι-
 15 μόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους
 τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα
 δὴ θεώμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν
 δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυσε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην·
 οὔτε γὰρ τις ἐδῶκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελ-
 20 θῶν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τά περ ὁπώπεε πάντα.
 ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἑόν, ὅτι 209
 παρῆσκευάζοντο ὥς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ
 δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν,
 μετεπέμψατο Δημόκριτον τὸν Ἀρίστωνος, ἑόντα ἐν τῷ
 25 στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα
 τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιεούμενον πρὸς τῶν Λακε-
 δαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε· "Ἡκουσας μὲν καὶ πρότερόν μεν,
 εὔτε ὀρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων·
 ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεν λέγοντα τῇ περ ὥρων ἐκ-
 30 βησόμενα <τὰ> πράγματα ταῦτα. ἔμοι γὰρ τὴν ἀληθείην

ἀσκέειν ἀντία σεῦ, βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκου-
 σον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκναιται μαχησόμενοι
 ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος
 γὰρ σφι ἔχων οὕτω ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν
 τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. ἐπίστασο δέ, 5
 εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι,
 ἐστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπο-
 μενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληῖν
 τε καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσι προσφέρειαι καὶ ἄνδρας
 ἀρίστους. κάρτα τε δὴ Ξέρξῃ ἄπιστα ἐφαίνετο τὰ λεγό- 10
 μενα εἶναι καὶ δεύτερα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι
 ἐόντες τῇ ἐαυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. ὁ δὲ εἶπε· ὦ
 βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὥς ἀνδρὶ ψεύστη, ἣν μὴ ταῦτά
 210 τοι ταύτῃ ἐκβῇ τῇ ἐγὼ λέγω. ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε
 τὸν Ξέρξην. τέσσερας μὲν δὴ παρῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων 15
 αἰεὶ σφας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτη δέ, ὥς οὐκ ἀπαλ-
 λάσσοντο ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ
 διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε
 καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφας ζωγρή-
 σαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἐαυτοῦ. ὥς δ' ἐσέπεσον 20
 φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλλήνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοί,
 ἄλλοι δ' ἐπεσῆσαν καὶ οὐκ ἀπήλυνον, καίπερ μεγά-
 λως προσπταίοντες. δῆλον δ' ἐποίουν παντὶ τεφ καὶ
 οὐκ ἦκιστα αὐτῷ βασιλεῖ ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι
 εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέ- 25
 211 ρης. ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τροχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα
 οὗτοι μὲν ὑπεξήρισαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήρισαν,
 τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἥρχε Ὑδάρνης,
 ὥς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὥς δὲ καὶ
 οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλήσι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο 30

τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στει-
 νοπόρῳ τε [χώρῳ] μαχόμενοι καὶ δόρασι βραχυτέροισι
 χρεώμενοι ἢ περ οἱ Ἕλληνες καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει
 χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου,
 5 ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι
 ἔξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες
 φεύγεσκον δῆθεν, οἱ δὲ βάρβαροι ὀρῶντες φεύγοντας
 βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήρισαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι
 ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρε-
 10 φόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περ-
 σέων· ἐπιπιον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα
 ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβεῖν οἱ Πέρ-
 σαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παν-
 τοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαννον ὀπίσω. ἐν ταύτησι 212
 15 τῇσι προσόδοις [τῆς μάχης] λέγεται βασιλέα θηεύμε-
 νον τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ
 στρατιῇ. τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δ' ὕστεραίῃ
 οἱ βάρβαροὶ οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων
 ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ
 20 οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταίρεσθαι συνέ-
 βαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξεις τε καὶ κατὰ ἔθνεα
 κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν
 Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ ὕρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες
 τὴν ἀτραπὸν. ὥς δὲ οὐδὲν εὗρισκον ἀλλοιότερον οἱ
 25 Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαννον. ἀπορέον- 213
 τος δὲ βασιλέος ὃ τι χρήσεται τῷ παρεόντι πρήγματι,
 Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδῆμου ἀνὴρ Μηλιεύς ἦλθέ οἱ ἐς
 λόγους· ὃς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι
 ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ὕρους φέρουσιν
 30 ἐς Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας

Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς
Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων τῶν
[Ἀμφικτυόνων] ἐς τὴν Πυλαίην συλληγομένων ἀρ-
γύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ
ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τρηχι- 5
νίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτην
δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι
σημανέω, ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν
ἦσσαν. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε·
214 ἔστι δὲ ἕτερος <ὅδε> λόγος λεγόμενος, ὥς Ὀνήτης τε ὁ 10
Φαναγόρεω ἀνὴρ Καρύστιος καὶ Κορυθαλλὸς Ἀντικυρεὺς
εἰσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους καὶ
περιηγησάμενοι τὸ ὄρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε
πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρὴ σταθμώσασθαι, ὅτι
οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγόροι ἐπεκήρυξαν οὐκ ἐπὶ Ὀνή- 15
τη τε καὶ Κορυθαλλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάλτῃ τῷ
Τρηκινίῳ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι·
τοῦτο δὲ φεύγοντα Ἐπιάλτην ταύτην τὴν αἰτίην οἶδα-
μεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἐὼν μὴ Μηλιεὺς ταύτην
τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὠμιληκῶς εἶη· 20
ἀλλ' Ἐπιάλτης γὰρ ἐστὶ ὁ περιηγησάμενος τὸ ὄρος
215 κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω. Ξέρξης δέ,
ἐπεὶ <οἱ> ἤρεσε τὰ ὑπέσχετο Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι,
αὐτίκα περιχαρὲς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν
ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὁρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἀφὰς 25
ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον
μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιεῖς, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι
κατηγγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φρά-
ξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπη τοῦ πολέ-
μου· ἔκ [τε] τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ 30

Μηλιεῦσι. ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν 216
 ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέ-
 οντος, οὖνομα δὲ τῷ ὄρει τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τῷ αὐτῷ
 κέεται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν
 5 τοῦ ὄρους, λήγει δὲ κατὰ τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην
 ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς [τῶν] Μηλιέων, καὶ κατὰ
 Μελαμπύγου τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων
 ἑδρας, τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι. κατὰ ταύτην δὴ 217
 τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν
 10 διαβάντες ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν
 ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων.
 ἡὼς τε δὴ διέφαινε καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ
 τοῦ ὄρους. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ ὄρους ἐφύλασσον, ὥς
 καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται,
 15 ῥυόμενοι τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν
 ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν
 εἴρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρους ἀτραπὸν ἐθέλονται Φω-
 κέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον. ἔμαθον δέ 218
 σφας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ
 20 ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος πᾶν ἐν δρυῶν ἐπίπλεον.
 ἦν μὲν δὴ νηνεμία, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὥς
 οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά
 τε ἑδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐ-
 τίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὥς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυο-
 25 μένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν
 σφι φανήσεσθαι ἀντίξουν ἐνεκύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα
 Ἰδάρης καταρρωδήσας μὴ [οἱ Φωκέες] ἔωσι Λακεδαι-
 μόνιοι, εἶρετο Ἐπιάλτην ὁποδὰς εἶη ὁ στρατός, πυθό-
 μενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην.
 30 οἱ δὲ Φωκέες ὥς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι

τε καὶ πυκνοῖσι, οἷχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ὄρεος τὸν
 κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὥς ἐπὶ σφέας ὁρμήθησαν ἀρχήν,
 καὶ παρεσκευάδατο ὥς ἀπολεόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα
 ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ἰθάρνεα Πέρσαι
 Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον 5
 219 τὸ ὄρος κατὰ τάχος. τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι
 Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσίδων ἐς
 τὰ ἱρὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοὶ σφι
 θάνατον. ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες
 τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς 10
 ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκοποὶ καταδραμόντες
 ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα
 ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφῶν ἐσχίζοντο αἱ γνώ-
 μαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ
 ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλ- 15
 λάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτρέ-
 ποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρε-
 220 σκευάδατο. λέγεται δὲ <καὶ> ὥς αὐτὸς σφῶν ἀπέπεμψε
 Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρ-
 τιητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν 20
 τὴν τάξιν ἐς τὴν ἡλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ μάλ-
 λον τὴν γνώμην πλείστὸς εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεὶτε ἦσθετο
 τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλον-
 τας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφῶν ἀπαλλάσσεσθαι,
 αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ 25
 κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ
 ἐξηλείφετο. ἐκέχρητο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρ-
 τιήτῃσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου ἀντίκα
 κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαιμόνα ἀνάστατον
 γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφῶν 30

ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι χρᾶ
ἔχοντα ᾤδε·

Τμῖν δ', ᾧ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,

Ἡ μέγα ἄστν ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι

5 Πέριθεται, ἣ τὸ μὲν οὐχί, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῇ φθίμενον Λακεδαιμόνος οὔρος.

Οὐ γὰρ τὸν τάυρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων

Ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἔφημι

Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.

10 ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον
κλέος καταθέσθαι μύνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι
τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμη διενειχθέντας οὕτω
ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. μαρτύριον δέ μοι 221
καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ

15 τὸν μάντιν ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν
Ἀκαρνήνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμ-
ποδος, τοῦτον <τὸν> εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά
σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων,
ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς
20 μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα
οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε. οἱ μὲν νυν σύμμαχοι [οἱ] 222
ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπείθοντο Λεω-
νίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μῦνοι πα-
ρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες
25 ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γὰρ σφας Λεωνί-
δης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιέες δὲ ἐκόντες
μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ
τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες
συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Δια-

30 δρόμεω.

223 Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιή-
 σατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώ-
 ρην πρόσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλ-
 τεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ ὕδατος ἡ κατὰ βασις συντομωτέρη
 τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἢ περὶ ἡ περὶ- 5
 δὸς τε καὶ ἀνάβασις. οἳ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρ-
 ξην προσήρισαν καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὥς
 τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεῦμενοι, ἤδη πολλῷ μᾶλλον
 ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήρισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ ἀνέχοντος.
 τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τεύχεος ἐφυλάσσετο ἀνὰ τὰς προ- 10
 τέρας ἡμέρας, οἱ δὲ ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμά-
 χοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον
 πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὀπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες
 τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα,
 αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέ- 15
 πιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο,
 πολλῷ δ' ἔτι πλεῖνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων.
 ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπι-
 στάμενοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν
 περιόντων τὸ ὄρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον 20
 μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεώμενοί τε καὶ
 224 ἀτέοντες. δόρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνι-
 καῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι
 διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ
 τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι 25
 μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὥς ἀν-
 δρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθό-
 μην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ Περσέων
 πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὀνομαστοί, ἐν
 δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ 30

Ἵπεράνδρης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης
γεγονότες Δαρεῖω. ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ
βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ἵστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος
παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδούς τὴν θυγατέρα Δαρεῖω τὸν οἶκον
5 πάντα τὸν ἑαυτοῦ ἐπέδωκε, ὥς μούνου οἱ ἐούσης ταύ-
της τέκνου. Ξέρξῳ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πί- 225
πτουσι μαχόμενοι <καὶ> ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω
Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγίνετο πολ-
λός, ἔς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν
10 καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνε-
στήκεε μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγέροντο. ὥς δὲ
τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη
ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ
ἀνεχώρεον ὀπίσω καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόν-
15 τες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἁλῆες οἱ ἄλλοι
πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου
νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ
σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι, τοῖσι αὐτῶν
ἐτύγγανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατ-
20 ἔχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας
ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τεύχεος συγχώσαντες,
οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενο- 226
μένων ὁμῶς λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιή-
25 τος Διηνέκης· τὸν τόδε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ
συμμεῖξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ-
τῶν Τρηχινίων ὥς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ το-
ξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀιστῶν ἀπο-
κρύπτουσι· τοσοῦτο πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ
30 ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ

Μήδων πλῆθος, ὥς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος
 ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν
 ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ
 ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα ἔπεά φασι
 Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. 5
 227 μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι
 δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντου
 παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ οὖνομα
 228 ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδew. θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῦ
 ταύτῃ τῇ περ ἔπεσον καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι 10
 ἢ <τοὺς> ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἷχεσθαι, ἐπι-
 γέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο

Ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρ- 15
 τήτησι ἰδίῃ·

Ὡ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε

Κείμεθα τοῖς κείνων ρήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνημα τόδε κλεινοῦ Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι 20

Σπερχεῖδον ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,

Μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς

Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι [ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάν-
 τιος ἐπίγραμμα] Ἀμφικτύονές εἰσι σφεας οἱ ἐπικοσμή- 25
 σαντές· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίew Σιμωνίδης ὁ
 Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

229 Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὐρυτόν
 τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὼν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ
 λόγῳ χρησαμένοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, 30

ὥς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἢ εἰ γε μὴ ἐβούλοντο νοστιῆσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεόν σφι τούτων τὰ ἕτερα
 5 ποιεῖν οὐκ ἐθέλῃσαι ὁμοφρονεῖν, ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας Εὐρυτον μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον αἰτήσαντά τε τὰ ὄπλα καὶ ἐνδύντα ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἰλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅκως δὲ αὐτὸν ἤγαγε, τὸν μὲν [ἀγαρόντα] οἴχεσθαι φεύ-
 10 γοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὄμιλον διαφθαρῆναι, Ἀριστοδήμου δὲ λιποψυχέοντα λειφθῆναι. εἰ μὲν νυν ἢ μόνον Ἀριστοδήμου ἀλγῆσαντα ἀπονοστιῆσαι ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφεων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδε-
 15 μίαν προσθέσθαι· νῦν δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθέλῃσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μνηῖσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέ- 230
 γουσι Ἀριστοδήμου ἐς Σπάρτην καὶ διὰ πρόφασιν
 20 τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἐξέον αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην οὐκ ἐθέλῃσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι, τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαιμόνα Ἀριστό- 231
 25 δημος ὄνειδος τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε ἡτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδείς ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδος δὲ εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστοδήμος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσαν αἰτίην. λέγεται δὲ καὶ ἄλλον 232
 30 ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων

τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὖνομα εἶναι Παντίτην· νο-
 στήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἡτίμωτο, ἀπάγξα-
 233 σθαι. οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε,
 τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ'
 ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὡς 5
 δὲ εἶδον κατυπέρετρα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρή-
 γματα, οὕτω δὴ, τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπειγο-
 μένων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες τούτων χεῖράς
 τε προέτεινον καὶ ἤμισαν ἄσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες
 τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν 10
 τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλέϊ, ὑπὸ δὲ
 ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίετο καὶ ἀν-
 αῖτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλέϊ. ὥστε
 ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσα-
 λούς τούτων τῶν λόγων μάρτυρας. οὐ μέντοι τά γε 15
 πάντα εὐτύχησαν· ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι
 ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας,
 τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἔστιζον
 στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεον-
 τιάδεω, τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτα 20
 ἐφόνευσαν Πλαταιέες στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων
 τετρακοσίων καὶσχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

234 Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες οὕτω ἡγω-
 νίσαντο, Ξέρξης δὲ καλέσας Δημόρητον εἰρώτα ἀρξά-
 μενος ἐνθένδε· Δημόρητε, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός. τεκμαί-
 ρομαι δὲ τῇ ἀληθείῃ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἅπαντα ἀπέβη
 οὕτω. νῦν δέ μοι εἰπέ, κόσιοι τινὲς εἰσι οἱ λοιποὶ
 Λακεδαιμόνιοι, καὶ τούτων ὁκόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέ-
 μια, εἴτε καὶ ἅπαντες. ὁ δὲ εἶπε· ὦ βασιλεῦ, πλῆθος
 μὲν πολλὸν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ πόλις 30

πολλαί· τὸ δὲ θέλεις ἐκμαθεῖν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῇ
 Λακεδαιμόνι Σπάρτῃ πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μά-
 λιστά κη· οὗτοι πάντες εἰσὶ ὅμοιοι τοῖσι ἐνθάδε μαχε-
 σαμένοισι· οἳ γε μὲν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοις μὲν
 5 οὐκ ὅμοιοι, ἀγαθοὶ δέ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης· Αἰ-
 μάργητε, τέφρ' τροπῶ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων
 ἐπικρατήσομεν; ἴθι ἐξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς
 διεξόδους τῶν βουλευμάτων, οἷα βασιλεὺς γενόμενος.
 ὁ δ' ἀμείβετο· ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλευεαί μοι 235
 10 προθύμως, δίκαιόν με σοὶ ἔστι φράζειν τὸ ἄριστον.
 εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀποστείλειας
 ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώραν. ἔστι δὲ ἐπ' αὐτῇ νῆσος ἐπι-
 κειμένη τῇ οὐνομά ἔστι Κύθηρα, τὴν Χίλων ἀνὴρ παρ'
 ἡμῖν σοφώτατος γενόμενος κέρδος μέζον ἔφη εἶναι
 15 Σπαρτιήτησι κατὰ τῆς θαλάσσης καταδεδυκέναι μᾶλλον
 ἢ ὑπερέχειν, αἰεὶ τι προσδοκῶν ἀπ' αὐτῆς τοιοῦτο ἔσε-
 σθαι οἷόν τοι ἐγὼ ἐξηγέομαι, οὔτι τὸν σὸν στόλον
 προειδώς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φοβεόμενος ἀνδρῶν
 στόλον. ἐκ ταύτης τῆς νήσου ὀρμώμενοι φοβεόντων
 20 τοὺς Λακεδαιμονίους. παροίκου δὲ πολέμου σφι ἐόντος
 οἰκῆσι οὐδὲν δεινοὶ ἔσονται τοι μὴ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος
 ἀλίσκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ βοηθέωσι ταύτῃ. κατα-
 δουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀσθενὲς ἤδη τὸ
 Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. ἦν δὲ ταῦτα μὴ ποιήσης,
 25 τάδε τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τῆς Πελοποννήσου
 ἰσθμὸς στενός· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων Πελοπον-
 νησίων συνομοσάντων ἐπὶ σοὶ μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας
 τῶν γενομένων προσδέκεο ἔσεσθαι τοι. ἐκεῖνο δὲ ποιή-
 σαντι ἀμαχητὶ ὃ τε ἰσθμὸς οὗτος καὶ αἱ πόλεις προσ-
 30 χωρήσουσι. λέγει μετὰ τοῦτον Ἀχαιμένης, ἀδελφεός 236

τε ἔων Ξέρξεω καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγός,
 παρατυχῶν τε τῷ λόγῳ καὶ δείσας μὴ ἀναγνωσθῇ
 Ξέρξης ποιεῖν ταῦτα· Ὡ βασιλεῦ, ὁρέω σε ἀνδρὸς
 ἐνδεκόμενον λόγους ὃς φθονέει τοι εὖ πράσσοντι ἢ
 καὶ προδιδοῖ πρήγματα τὰ σά. καὶ γὰρ δὴ καὶ τρώ- 5
 ποιισι τοιούτοισι χρεώμενοι Ἕλληνες χαίρουσι· τοῦ τε
 εὐτυχέειν φθονέουσι καὶ τὸ κρέσσον στυγέουσι. εἰ δ' ἐπὶ
 τῇσι παρεούσῃσι τύχησι, <ἐκ> τῶν νέες νεναυηγῆκασι
 τετρακόσiai, ἄλλας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τριηκοσίας ἀπο-
 πέμψεις περιπλέειν Πελοπόννησον, ἀξιόμαχοί τοι γί- 10
 νονται οἱ ἀντίπαλοι· ἀλλῆς δὲ ἔων ὁ ναυτικὸς στρατὸς
 δυσμεταχείριστός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν οὐκ
 ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται, καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ
 ἀρῆξει καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτικῷ ὁμοῦ πορευόμενος· εἰ
 δὲ διασπάσεις, οὔτε σὺ ἔσσαι ἐκείνοισι χρήσιμος οὔτε 15
 ἐκείνοι σοί. τὰ σεωντοῦ δὲ τιθέμενος εὖ γνώμην ἔχε
 τὰ τῶν ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πρήγματα, τῇ τε
 στήσονται τὸν πόλεμον τά τε ποιήσουσι ὅσοι τε πλῆθός
 εἰσι. ἱκανοὶ γὰρ ἐκείνοί γε αὐτοὶ ἑωυτῶν πέρι φρον-
 τίξιν εἰσί, ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὡσαύτως. Λακεδαιμόνιοι 20
 δὲ ἦν ἴωσι ἀντία Πέρσῃσι ἐς μάχην, οὐδὲν τὸ παρεὸν
 237 τρωμα ἀκεῦνται. ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε· Ἀχαίμενες,
 εὖ τέ μοι δοκέεις λέγειν καὶ ποιήσω ταῦτα. Δημάρετος
 δὲ λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοί, γνώμη μὲν-
 τοι ἔσσοῦται ὑπὸ σεῦ. οὐ γὰρ δὴ κεῖνό γε ἐνδέξομαι 25
 ὅπως οὐκ εὐνοέει τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσί τε λεγο-
 μένοισι πρότερον ἐκ τούτου σταθμώμενος καὶ τῷ ἔοντι,
 ὅτι πολίτης μὲν πολίτῃ εὖ πράσσοντι φθονέει καὶ
 ἔστι δυσμενὴς τῇ σιγῇ, οὐδ' ἂν συμβουλευομένου τοῦ
 ἀστοῦ πολίτης ἀνὴρ τὰ ἄριστα οἱ δοκέοντα εἶναι 30

ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς ἀνήκοι· σπάνιοι δὲ
 εἰσι οἱ τοιοῦτοι· ξείνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσουντί ἐστι
 εὐμενέστατον πάντων, συμβουλευομένου τε ἂν συμ-
 βουλευσεις τὰ ἄριστα. οὕτω ὢν κακολογίης πέρι τῆς
 5 ἐς Δημάρητον, ἐόντος ἐμοὶ ξείνου, ἔχεσθαί τινα τοῦ
 λοιποῦ κελεύω. ταῦτα εἶπας Ξέρξης διεξήει διὰ τῶν 238
 νεκρῶν καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοὼς ὅτι βασιλεὺς τε ἦν καὶ
 στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν
 κεφαλὴν ἀνασταυρῶσαι. δῆλὰ μοι πολλοῖσι μὲν καὶ
 10 ἄλλοισι τεκμηρίοισι, ἐν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ἦκιστα γέγονε,
 ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυ-
 μώθη ζῶντι Λεωνίδῃ· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν
 ταῦτα παρενόμησε, ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν
 ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσαι ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέ-
 15 μια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίησαν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν.
 [ἄνειμι δὲ ἐκεῖσε τοῦ λόγου τῇ μοι τὸ πρότερον ἐξέλιπε. 239
 ἐπύθοντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα πρῶτοι, καὶ οὕτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον
 τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν, ἔνθα δὴ σφι ἐχρήσθη τὰ
 20 ὀλίγῳ πρότερον εἶπον· ἐπύθοντο δὲ τρόπῳ θωμασίῳ.
 Δημάρητος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος φυγῶν ἐς Μήδους, ὥς
 μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ οἶκός ἐμοὶ συμμαχεται, οὐκ ἦν
 εὖνοος Λακεδαιμονίοισι, πάρεστι δὲ εἰκάζειν εἴτε εὐνοίῃ
 ταῦτα ἐποίησε εἴτε καὶ καταχαίρων· ἐπεῖτε γὰρ Ξέρξης
 25 ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐὼν ἐν Σούσοισι
 ὁ Δημάρητος καὶ πνυθόμενος ταῦτα ἠθέλησε Λακεδαι-
 μονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι·
 ἐπικίνδυνον γὰρ ἦν μὴ λαμφθείη· ὁ δὲ μηχανᾶται
 τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξ-
 30 ἐκνήσσε καὶ ἔπειτα ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν

βασιλέος γνώμην, ποιήσας δὲ ταῦτα ὀπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον μηδὲν πρῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπίκετο ἐς τὴν Λακεδαιμόνα, οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν γε δὴ σφι, ὥς 5 ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω δὲ γυνὴ Γοργῶ ὑπέθετο ἐπιφρασθεῖσα αὐτῇ, τὸν κηρὸν ἐκκυᾶν κελεύουσα, καὶ εὐρήσειν σφέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. πειθόμενοι δὲ εὗρον καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτα δὲ τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι ἐπέστειλαν. ταῦτα μὲν δὴ 10 οὕτω λέγεται γενέσθαι.]

HERODOTI HISTORIARUM LIBRI IX

EDIDIT

HENR. RUDOLPH. DIETSCH

EDITIO ALTERA

CURAVIT CURATAMQUE

EMENDAVIT

H. KALLENBERG

VOL. II · FASC. III · LIBRI VIII—IX

EDITIO STEREOTYPA

LIPSIAE IN AEDIBUS B.G. TEUBNERI MCMXXXVI

BEST.-NR. 1409

LIPSIÆ TYPIS B. G. TEUBNERI

PRINTED IN GERMANY

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΟΓΔΟΗ
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΟΥΡΑΝΙΑ.

ΟΙ ΔΕ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες 1
ἦσαν οἷδε, Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ
εἴκοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλα-
ταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς ἐόντες, συνεπλήρουν τοῖσι
5 Ἀθηναίοισι τὰς νέας, Κορίνθιοι δὲ τεσσεράκοντα νέας
παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλή-
ρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγι-
νῆται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακε-
δαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδαύριοι δὲ ὀκτώ, Ἐρετριέες δὲ
10 ἑπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δὲ δύο καὶ Κήιοι δύο
τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούν-
τιοι ἐπεβοήθειον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ. ἦσαν 2
μὲν [ὧν] οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἴρηται
δέ μοι καὶ ὅσον πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο.
15 ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον
ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσiai καὶ ἑβδομή-
κοντα καὶ μία. τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος
ἔχοντα παρείχοντο Σπαρτιῆται Εὐρυβιάδην Εὐρυκλεί-
δεω· οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων
20 ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι ἔψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ

3 λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στρατεύμα. ἐγένετο γὰρ
 κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ
 συμμαχίην, ὥς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεὸν εἶη ἐπι-
 τρέπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, μέγα τε ποιεύμενοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα καὶ
 γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὥς ἀπ-
 ολέεται ἡ Ἑλλάς, ὁρθὰ νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος
 πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κάκιόν ἐστι ὅσω πό-
 λεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀν-
 τέτεινον ἀλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν, 10
 ὥς διέδεξαν· ὥς γὰρ δὴ ὠσάμενοι τὸν Πέρσην περὶ τῆς
 ἐκείνου ἡδὴ τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Παν-
 σανίῳ ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπέειπον τὴν ἡγεμονίην
 τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγέ-
 νετο· τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων 15
 ἀπικόμενοι ὥς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς
 τὰς Ἀφειτὰς καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι
 παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ
 ὥς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες δρησμὸν ἐβού-
 λευον ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες 20
 δὲ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο
 Εὐρυβιάδῳ προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ
 τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὥς δ' οὐκ
 ἔπειθον, μεταβάντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πεί-
 θουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, 25
 ἐπ' ᾧ τε καταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται
 5 τὴν ναυμαχίην. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τοὺς Ἑλληνας ἐπι-
 σχεῖν ὥδε ποιεῖ· Εὐρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων
 μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα ὥς παρ' ἐωυτοῦ δῆθεν διδούς.
 ὥς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο (Ἀδείμαντος γὰρ ὁ Ὠκύτου 30

Κορίνθιος στρατηγῶν τῶν λοιπῶν ἤσπαιρε μούνος, φάμενος ἀποπλεύσεσθαι τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν), πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπομόσας· Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ
 5 μέζω δῶρα δώσω ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μήδων πέμπειε ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδειμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. οὗτοί τε δὴ πληγέντες δώροισι ἀναπεπεισμένοι ἦσαν καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐτὸς
 10 τε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων, ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ [τὰ χρήματα].

Οὕτω δὴ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ καὶ ἐναυμά- 6
 15 χησαν. ἐγένετο δὲ ᾧδε· ἐπεῖτε δὴ ἐς τὰς Ἀφεταις περὶ δείλην πρωίην γινομένην ἀπίκατο οἱ βάρβαροι, πνυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμισιον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ιδόντες, πρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρέειν, εἴ πως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ
 20 μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλέειν οὐ κῶ σφι ἐδόκεε τῶνδε εἵνεκα, μὴ πως ιδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλέοντας ἐς φυγὴν ὁρμήσειαν φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνη· καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι, ἔδει δὲ μηδὲ πυρφό-
 30 ρον τῷ ἐκείνων λόγῳ ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. πρὸς 7
 25 ταῦτα ὧν τάδε ἐμήχανῶντο· τῶν νεῶν ἀπασέων ἀποκρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιαθοῦ, ὥς ἂν μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλέουσαι Εὐβοίαν κατὰ τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν Εὐριπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν οἱ μὲν ταύτῃ ἀπικόμενοι
 30 καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσιν ὁδόν, σφεῖς

δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέ-
 πεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόῳ
 ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπιθήσεσθαι,
 οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι
 παρὰ τῶν περιπλεόντων ὥς ἡκόντων. ταύτας μὲν δὴ 5
 περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφετῇσι
 8 ἐποιεῦντο ἀριθμὸν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ οὗτοι
 ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν (ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατο-
 πέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀν-
 θρώπων ἄριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ Πή- 10
 λιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι
 Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο), οὗτος ὁ
 Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομο-
 λήσῃν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ὥς
 τότε. ὅτε μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς 15
 τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, θωμάζω δὲ
 εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα· λέγεται γὰρ ὥς ἐξ Ἀφε-
 τέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε πρὶν
 ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστα κη
 τούτους ἐς ὀγδῶκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθών. 20
 λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἵκελα περὶ τοῦ
 ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα· περὶ μέντοι
 τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοῖον μιν ἀπικέσθαι
 ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὥς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηνε
 τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην ὥς γένοιτο καὶ τὰς 25
 9 περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν. τοῦτο δὲ
 ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδονσαν.
 πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνίκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ
 μέιναντάς τε καὶ αὐλισθέντας, μετέπειτα νύκτα μέσσην
 παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῇσι περιπλεούσῃσι 30

τῶν νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὥς οὐδεὶς σφι ἐπέπλεε,
 δείλῃν ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ
 ἐπανεπλεον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν
 ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκ-
 5 πλόου. ὁρῶντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ 10
 Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλέοντας νηυσὶ ὀλίγησι,
 πάγχυ σφι μαυίην ἐπενείκοντες ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς
 νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότα
 κάρτα ἐλπίσαντες, τὰς μὲν γε τῶν Ἑλλήνων ὁρῶντες
 10 ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἑωυτῶν πλήθει τε πολλαπλησίας
 καὶ ἄμεινον πλεούσας. καταφρονήσαντες ταῦτα ἐκυ-
 κλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων
 ἦσαν εὖνοοι τοῖσι Ἑλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο
 συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην ὁρῶντες περιεχομένους
 15 αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὥς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει·
 οὕτω ἄσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων
 πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον,
 ἄμιλλαν ἐποιεῦντο ὅπως αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος νέα
 Ἀττικὴν ἐλὼν παρὰ βασιλέος δῶρα λάμψεται· Ἀθη-
 20 ναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρα-
 τόπεδα. τοῖσι δὲ Ἑλλησι ὥς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντί- 11
 προῖχοι τοῖσι βαρβάροισι γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς
 πρύμνας συνήγαγον, δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργον
 εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα.
 25 ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ
 τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸν Φι-
 λάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἴλε
 ἀνὴρ Ἀθηναῖος, Λυκομήδης Αἰσχροαίου, καὶ τὸ ἀρι-
 30 στήιον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ

ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ
 μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ
 βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφειτάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνι-
 σάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Λήμνιος
 μοῦνος τῶν σὺν βασιλεῖ Ἑλλήνων ἐόντων αὐτομολεῖ 5
 ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον
 12 ἔδοσαν [αὐτῷ] χῶρον ἐν Σαλαμῖνι. ὥς δὲ εὐφρόνη
 ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρους, ἐγίνετο δὲ
 ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκληραὶ
 βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια 10
 ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφειτάς, καὶ περὶ τε τὰς πρῶρας
 τῶν νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν
 κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα
 ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ἐς
 οἷα κακὰ ἦκον· πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ 15
 τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ
 Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερῇ, ἐκ δὲ τῆς ναυμα-
 χίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ ρεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν
 13 ὀρμημένα βρονταὶ τε σκληραί. καὶ τούτοισι μὲν τοιαύτῃ
 <ῆ> νύξ ἐγίνετο, τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλέειν Εὐ- 20
 βοίαν ἢ αὐτὴ περ ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη,
 τοσοῦτῳ ὅσῳ ἐν πελάγῃ φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ
 τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι· ὥς γὰρ δὴ πλέουσιν αὐτοῖσι
 χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσιν κατὰ τὰ Κοῖλα
 τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες τῇ 25
 ἐφέροντο ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὅπως ἂν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ
 14 Περσικὸν μηδὲ πολλῷ πλέον εἴη. οὗτοι μὲν νυν περὶ
 τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο· οἱ δὲ ἐν Ἀφειτῇσι
 βάρβαροι, ὥς σφι ἀσμένοισι ἡμέρῃ ἐπέλαμψε, ἀτρέμας 30

τε εἶχον τὰς νέας καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι
 ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ἐπ-
 εβοήθειον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι. αὐταί
 τε δὴ σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι καὶ ἅμα ἀγγελίη
 5 ἐλθοῦσα ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν
 πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χει-
 μῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλέοντες ἐπ-
 έπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι· ταύτας δὲ διαφθείραντες,
 ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμί-
 10 σιον. τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινόν τι ποιησάμενοι οἱ στρα- 15
 τηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνε-
 σθαι καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν
 ἔτι τοὺς Ἑλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι
 κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ
 15 ὥστε τὰς αὐτὰς ταύτας ἡμέρας τὰς τε ναυμαχίας γίνε-
 σθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι.
 ἦν δὲ πᾶς ὁ ἄγων τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τοῦ
 Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν ἐσβολὴν
 φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρακελεύονται ὅπως μὴ παρή-
 20 σουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὅπως τὸ
 Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρα-
 τήσουσι. ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλεον, οἱ 16
 Ἑλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ
 βάρβαροι μηνοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο,
 25 ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἑλληνες ἐπαν-
 έπλεόν τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ
 παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς
 ὑπὸ μεγάρθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἑωυτοῦ ἐπιπτε,
 ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ
 30 ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ

χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τραπέ-
σθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο,
πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν
βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν
χωρὶς ἐκάτεροι.

5

17 Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω
στρατιωτέων ἡρίστευσαν, οἳ ἄλλα τε μεγάλα ἔργα
ἀπεδέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας
πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην
ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκι- 10
βιάδεω, ὃς δαπάνην οἰκίην παρεχόμενος ἐστρατεύετο
ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκίῃ νηί.

18 Ὡς δὲ διέστησαν, ἄσμενοι ἐκάτεροι ἐς ὄρμον ἡπεί-
γουντο. οἳ δὲ Ἕλληνες ὥς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμα-
χίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων 15
ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ περιεφθέντες, καὶ οὐκ ἦκιστα
Ἀθηναῖοι τῶν αἰ ἡμίσεαι τῶν νεῶν τετρωμένοι ἦσαν,
19 ὁρησμὸν δὴ ἐβούλευον ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. νόῳ δὲ
λαβὼν [ὁ] Θεμιστοκλέης ὥς εἰ ἀπορραγείῃ ἀπὸ τοῦ
βαρβάρου τό τε Ἰωνικὸν φῦλον καὶ τὸ Καρικόν, οἳοί 20
τε εἶησαν τῶν λοιπῶν κατ' ἐπερθε γενέσθαι, ἐλαυνόν-
των τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ταύτη
συλλέξας τοὺς στρατηγοὺς ἔλεγέ σφι ὥς δοκέει ἔχειν
τινὰ παλάμην τῇ ἐλπίζοι τῶν βασιλέος συμμάχων ἀπο-
στήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο 25
παρεγύμνου, ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε
ποιητέα σφι εἶναι ἔλεγε, τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοί-
κων καταθύειν ὅσα τις ἐθέλοι (κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν
στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους), παραίνεέ τε προ-
ειπεῖν τοῖσι ἐωυτῶν ἐκάστους πῦρ ἀνακαίειν· κομιδῆς 30

δὲ περὶ τὴν ὥρην αὐτῷ μελήσειν ὥστε ἀσινέας ἀπικέ-
 σθαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιέειν καὶ
 αὐτίκα πυρὰ ἀνακαυσάμενοι ἐτρέποντο πρὸς τὰ πρό-
 βατα. οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος 20
 5 χρησμὸν ὡς οὐδὲν λέγοντα, οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν
 οὔτε προεσάξαντο ὡς παρεσομένου σφι πολέμου, περι-
 πετεῖα τε ἐποίησαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βά-
 κιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ τούτων ὁ χρησμός·

Φράζω, βαρβαρόφωνος ὅταν ζυγὸν εἰς ἄλλα βάλλῃ
 10 Βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἰγας.
 τούτοις οὐδὲν τοῖσι ἔπεισι χρησαμένοις ἐν τοῖσι τότε
 παρεοῦσί τε καὶ προσδοκίμοις κακοῖσι παρῇν σφι
 συμφορῇ χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. οἱ μὲν δὴ ταῦτα 21
 ἐπρησσον, παρῇν δὲ ὁ ἐκ Τρηχῖνος κατάσκοπος. ἦν
 15 μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος
 Ἀντικυρεὺς, τῷ προσετέτακτο, καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες
 ἔτοιμον, εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατός, σημαίνειν
 τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι· ὥς δ' αὐτως ἦν Ἀβρώ-
 νιχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἔτοιμος
 20 τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ, ἦν
 τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸν πεζόν. οὗτος ὢν ὁ
 Ἀβρωνιχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ
 Λεωνίδην καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ὡς ἐπύθοντο
 ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν,
 25 ἐκομίζοντο δὲ ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν, Κορίνθιοι πρῶτοι,
 ὕστατοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα 22
 πλεούσας ἐπιλεξάμενος Θεμιστοκλῆς ἐπορεύετο περὶ
 τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοις γράμματα,
 τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτε-
 30 μίσιον ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε· Ἄνδρες

Ἴωνες, οὐ ποιεῖτε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρατευόμενοι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τοῦτο μὴ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμεῖς δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔξεσθε καὶ αὐτοὶ καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ 5 ὑμῖν ποίειν· εἰ δὲ μηδέτερον τούτων οἶόν τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέξευχθε ἢ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὶ ἀν συμμίσγωμεν, ἐθλοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γέγονατε καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἢ ἔχθρῳ πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν 10 γέγονε. Θεμιστοκλῆς δὲ ταῦτα ἔγραφε, δοκέειν ἐμοί, ἐπ' ἀμφοτέρα νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλέα Ἴωνας ποιήσῃ μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἢ ἐπεῖτε ἀνενειχθῇ καὶ διαβληθῇ πρὸς Ξέρξην, ἀπίστους ποιήσῃ τοὺς Ἴωνας καὶ τῶν ναυμαχιῶν αὐτοὺς 15

23 ἀπόσχῃ. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα ἐνέγραψε· τοῖσι δὲ βαρβάροις αὐτίκα μετὰ ταῦτα πλοῖον ἦλθε ἀνὴρ Ἰστιαεὺς ἀγγέλλων τὸν δρησμὸν τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίας τὸν μὲν ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν φυλακῇ, νέας δὲ ταχέας ἀπέστειλαν προκατοψομένας· 20 ἀπαγγειλάντων δὲ τούτων τὰ ἦν, οὕτω δὴ ἅμα ἡλίῳ σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπέπλεε ἀλῆς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ἐπισχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἔπλεον ἐς Ἰστιαίην. ἀπικόμενοι δὲ τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἰστιαίων καὶ τῆς Ἑλλοπίνης 25

24 μοίρης, γῆς δὲ τῆς Ἰστιαιώτιδος τὰς παραθαλασσίας κώμας πάσας ἐπέδραμον. ἐνθαῦτα δὲ τούτων ἐόντων Ξέρξης ἐτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς ἔπεμπε ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα. προετοιμάσατο δὲ τάδε· ὅσοι τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἦσαν νεκροὶ ἐν 30

Θερμοπύλῃσι (ἦσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες), ὑπολιπό-
 μενος τούτων ὥς χιλίους, τοὺς λοιποὺς τάφρους ὀρυ-
 ξάμενος ἔθαψε, φυλλάδα τε ἐπιβαλὼν καὶ γῆν ἐπαμη-
 σάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ.
 5 ὥς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἰστιαίην ὁ κῆρυξ, σύλλογον ποιη-
 σάμενος παντὸς τοῦ στρατοπέδου ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες
 σύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ βουλομένῳ ὑμῶν παρα-
 διδοῖ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν καὶ ἐλθόντα θεήσασθαι ὅπως
 μάχεται πρὸς τοὺς ἀνοήτους τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἤλπισαν
 10 τὴν βασιλέως δύναμιν ὑπερβαλέεσθαι. ταῦτα ἐπαγγει- 25
 λαμένου, μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἐγίνετο πλοίων σπανιώ-
 τερον· οὕτω πολλοὶ ἠθέλον θεήσασθαι. διαπεραιω-
 θέντες δὲ ἐθηεῦντο διεξιόντες τοὺς νεκρούς· πάντες
 δὲ ἠπιστέατο τοὺς κείμενους εἶναι πάντας Λακεδαι-
 15 μονίους καὶ Θεσπιάας, ὀρῶντες καὶ τοὺς εἴλωτας. οὐ
 μὲν οὐδ' ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης ταῦτα
 πρήξας περὶ τοὺς νεκρούς τοὺς ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ δὴ
 καὶ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κεί-
 μενοι, οἳ δὲ πάντες ἐκέατο ἀλέες συγκεκομισμένοι ἐς
 20 τὸ αὐτὸ χωρίον [τέσσερες χιλιάδες]. ταύτην μὲν τὴν
 ἡμέρην πρὸς θῆν ἐτράποντο, τῇ δ' ὕστεραίῃ οἳ μὲν
 ἀπέπλεον ἐς Ἰστιαίην ἐπὶ τὰς νέας, οἳ δὲ ἀμφὶ Ξέρξην
 ἐς ὁδὸν ὀρμέατο. ἦκον δὲ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' 26
 Ἀρκαδίας ὀλίγοι τινές, βίου τε δεόμενοι καὶ ἐνεργοὶ
 25 βουλόμενοι εἶναι. ἄγοντες δὲ τούτους ἐς ὄψιν τὴν
 βασιλέως ἐπυνθάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων
 τί ποιεοίεν· εἰς δὲ τις πρὸ πάντων ἦν ὁ εἰρωτέων
 αὐτοὺς ταῦτα. οἳ δὲ σφι ἔλεγον ὥς Ὀλύμπια ἄγουσι
 καὶ θεωρέοιεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικόν. ὁ δὲ
 30 ἐπείρετο ὃ τι [τὸ ἄεθλον] εἴη σφι κείμενον περὶ ὅτεν

ἀγωνίζονται· οἱ δὲ εἶπον τῆς ἐλαίης τὸν διδόμενον
 στέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην γενναιοτάτην Τρι-
 τανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου δειλίην ὥφλε πρὸς βασιλέος.
 πυνθανόμενος γὰρ τὸ ἄεθλον ἐὼν στέφανον ἄλλ' οὐ
 χρήματα, οὔτε ἠνέσχετο σιγῶν εἶπέ τε ἐς πάντας τάδε· 5
 Παπαί, Μαρδόνιε, κοίους ἐπ' ἄνδρας ἤγαγες μαχησο-
 μένους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται
 27 ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς. τούτῳ μὲν δὴ ταῦτα εἶρητο· ἐν δὲ
 τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐπεῖτε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρώμα
 ἐγεγόνεε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσιν κήρυκα ἐς Φω- 10
 κέας, ἅτε σφι ἐνέχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑστά-
 του τρώματος καὶ τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ παν-
 στρατιῇ αὐτοὶ τε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν
 ἐς τοὺς Φωκέας οὐ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης
 τῆς βασιλέος στρατηλασίης ἐσώθησαν ὑπὸ τῶν Φω- 15
 κέων καὶ περιέφθησαν τρηχέως. ἐπεῖτε γὰρ κατειλή-
 θησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν οἱ Φωκέες ἔχοντες μάντιν
 Τελλίην τὸν Ἥλειον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίας οὗτος σοφί-
 ζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυνώσκας ἄνδρας ἑξακοσίους
 τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτοὺς τε τούτους καὶ 20
 τὰ ὅπλα αὐτῶν, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσσαλοῖσι,
 προεῖπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκανθίζοντα ἴδωνται,
 τοῦτον κτείνειν. τούτους ὦν αἶ τε φυλακαὶ τῶν Θεσ-
 σαλῶν πρῶται ἰδοῦσαι ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλο τι
 εἶναι τέρας, καὶ μετὰ τὰς φυλακὰς αὐτὴ ἡ στρατιῇ 25
 οὕτω ὥστε τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπί-
 δων Φωκέας, τῶν τὰς μὲν ἡμισέας ἐς Ἀβας ἀνέθεσαν,
 τὰς δὲ ἐς Δελφούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημά-
 των ἐκ ταύτης τῆς μάχης οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ
 περὶ τὸν τρίποδα συνεστεῶτες ἔμπροσθε τοῦ νηοῦ τοῦ 30

ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι ἐν Ἀβησι ἀνακέαται.
 ταῦτα μὲν νυν τὸν πεζὸν ἐργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν 28
 οἱ Φωκέες πολιορκέοντας ἐωντούς· ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς
 τὴν χώραν τὴν ἵππον αὐτῶν ἐλυμήναντο ἀνηκέστως.
 5 ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἣ ἐστὶ κατὰ Τάμπολιν, ἐν ταύτῃ
 τάφρον μεγάλην ὀρύξαντες ἀμφορέας κεινοὺς ἐς αὐτὴν
 κατέβηκαν, χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες καὶ ὁμοιώσαντες
 τῷ ἄλλῳ χώρῳ ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας.
 οἱ δὲ ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας φερόμενοι ἐσ-
 10 ἐπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας. ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα
 διεφθάρησαν. τούτων δὴ σφι ἀμφοτέρων ἔχοντες ἔγ- 29
 κοτον οἱ Θεσσαλοὶ πέμψαντες κήρυκα ἡγόρευον τάδε·
 ὦ Φωκέες, ἤδη τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὅμοιοι
 ἡμῖν. πρόσθε τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἑλλήσι, ὅσον χρόνον
 15 ἐκεῖνα ἡμῖν ἤνδανε, πλέον αἰεὶ κοτε ὑμέων ἐφερόμεθα,
 νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσοῦτο δυνάμεθα ὥστε ἐπ’
 ἡμῖν ἐστὶ τῆς γῆς ἐστερεῖσθαι καὶ πρὸς ἡνδραποδίσθαι
 ὑμέας· ἡμεῖς μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες οὐ μνησικακέομεν,
 ἀλλ’ ἡμῖν γενέσθω ἀντ’ αὐτῶν πεντήκοντα τάλαντα
 20 ἀργυρίου, καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν
 χώραν ἀποτρέψειν. ταῦτά σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσ- 30
 σαλοί. οἱ γὰρ Φωκέες μούνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων
 οὐκ ἐμήδιζον, κατ’ ἄλλο μὲν οὐδέν, ὥς ἐγὼ συμβαλ-
 λόμενος εὐρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν. εἰ
 25 δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἡὔξον, ὥς ἐμοὶ δοκέειν,
 ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκέες· οἱ ταῦτα ἐπαγγελλομένων
 Θεσσαλῶν οὔτε δώσειν ἔφασαν χρήματα παρέχειν τέ
 σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μηδίξειν, εἰ ἄλλως βουλοίατο·
 ἀλλ’ οὐκ ἔσεσθαι ἐκόντες εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος.
 30 ἐπειδὴ δὲ ἀνηνεΐχθησαν οὗτοι οἱ λόγοι, οὕτω δὴ οἱ 31

Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι τοῖσι Φωκεῦσι ἐγένοντο ἡγε-
 μόνες τῷ βαρβάρῳ τῆς ὁδοῦ. ἐκ μὲν δὴ τῆς Τρηχι-
 νίης ἐς τὴν Δωρίδα ἐσέβαλον· τῆς γὰρ Δωρίδος χώρας
 ποδεῶν στεινὸς ταύτῃ κατατείνει, ὥς τριήκοντα στα-
 δίων μάλιστα κη εὖρος, κείμενος μεταξὺ τῆς τε Μη- 5
 λίδος καὶ Φωκίδος χώρας, ἥ περ ἦν τὸ παλαιὸν Δρυο-
 πίς· ἡ δὲ χώρα αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων τῶν
 ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν οὐκ
 ἐσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι· ἐμῆδιζόν τε γὰρ
 32 καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. ὥς δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος 10
 ἐς τὴν Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας
 οὐκ αἰρέουσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα
 τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἐστὶ δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξα-
 σθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ἢ κορυφή, κατὰ Νέωνα
 πόλιν κειμένη ἐπ' ἐωυτῆς, Τιθορέα οὖνομα αὐτῇ, ἐς 15
 τὴν δὴ ἀνηνεύκοντο καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν)· οἱ δὲ πλεῦνες
 αὐτῶν ἐς τοὺς Ὀξόλας Λοκροὺς ἐξεκομίσαντο, ἐς Ἄμ-
 φισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκη-
 μένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώραν πᾶσαν ἐπέδραμον
 τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον τὸν στρατόν· 20
 ὁκόσα δὲ ἐπέσχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ ἔκειρον, καὶ
 33 ἐς τὰς πόλεις ἐνιέντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱρά. πορευόμενοι
 γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν ἐδθίουν πάντα,
 καὶ κατὰ μὲν ἔκανσαν Δρυμὸν πόλιν, κατὰ δὲ Χαρά-
 δραν καὶ Ἐρωχον καὶ Τεθρώνιον καὶ Ἀμφίκαιαν καὶ 25
 Νέωνα καὶ Πεδιέας καὶ Τριτέας καὶ Ἐλάτειαν καὶ
 Ἱάμπολιν καὶ Παραποταμίους καὶ Ἄβας, ἔνθα ἦν ἱρὸν
 Ἀπόλλωνος πλούσιον, θησαυροῖσί τε καὶ ἀναθήμασι
 πολλοῖσι κατεσκευασμένον· ἦν δὲ καὶ τότε καὶ νῦν
 ἐστὶ χρηστήριον αὐτόθι· καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες 30

ἐνέπρησαν. καὶ τινας διώκοντες εἶλον τῶν Φωκέων
 πρὸς τοῖσι ὄρεσι, καὶ γυναικὰς τινας διέφθειραν μισγό-
 μενοι ὑπὸ πλήθους. Παραποταμίους δὲ παραμβιβόμενοι 34
 οἱ βάρβαροι ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας. ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη
 5 διακρινομένη ἡ στρατιὴ αὐτῶν ἐσχίζετο. τὸ μὲν πλεῖ-
 στον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ
 πορευόμενον ἐπ' Ἀθήνας ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς γῆν
 τὴν Ὀρχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλήθος ἐμήδιζε,
 τὰς δὲ πόλεις αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι
 10 ἔσφζον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀποπεμφθέντες. ἔσφζον δὲ
 τῇδε, δῆλον βουλόμενοι ποιεῖν Ξέρξῃ ὅτι τὰ Μήδων
 Βοιωτοὶ φρουροῖεν. οὔτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτῃ
 ἐτράποντο, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἡγεμόνας ἔχοντες ὁρμέατο 35
 ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν
 15 ἀπέργοντες. ὅσα δὲ καὶ οὔτοι ἐπέσχον τῆς Φωκίδος,
 πάντα ἐσυναμώρεον· καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων τὴν πόλιν
 ἐνέπρησαν καὶ Δαυλίῶν καὶ Αἰολιδέων. ἐπορεύοντο
 δὲ ταύτῃ ἀποσχισθέντες τῆς ἄλλης στρατιῆς τῶνδε
 εἵνεκα, ὅπως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι βα-
 20 σιλεῖ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἡπί-
 στατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης, ὥς
 ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοις ἐλίπε,
 πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ
 Ἀλυάττεω ἀναθήματα. οἱ δὲ Δελφοὶ πυνθανόμενοι 36
 25 ταῦτα ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπύκατο, ἐν δείματι δὲ με-
 γάλῳ κατεστεῶτες ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημά-
 των, εἴτε σφέα κατὰ γῆς κατορύξωσι εἴτε ἐκκομίσωσι
 ἐς ἄλλην χώραν. ὁ δὲ θεὸς σφεας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς
 αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἐωυτοῦ προκατῆσθαι. Δελφοὶ
 30 δὲ ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν περὶ ἐφρόντιζον.

τέκνα μὲν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ἐς τὴν Ἀχαιίην
 διέπεμψαν, αὐτῶν δὲ οἱ μὲν πλείστοι ἀνέβησαν ἐς τοῦ
 Παρνησσοῦ τὰς κορυφὰς καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον
 ἀννηνείκοντο, οἱ δὲ ἐς Ἀμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξ-
 ἤλθον. πάντες δὲ ὧν οἱ Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν, 5
 87 πλὴν ἐξήκοντα ἀνδρῶν καὶ τοῦ προφήτεω. ἐπεὶ δὲ
 ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἐπιόντες καὶ ἀπώρων τὸ
 ἱρόν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ οὖνομα ἦν Ἀκήρατος,
 ὁρᾷ πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ
 μεγάρου ἐξενηνιγμένα ἱρά, τῶν οὐκ ὅσιον ἦν ἄπτε- 10
 σθαι ἀνθρώπων οὐδενί. ὁ μὲν δὴ ἦε Δελφῶν τοῖσι
 παρεοῦσι σημανέων τὸ τέρας· οἱ δὲ βάρβαροι ἐπειδὴ
 ἐγίνοντο ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱρόν τῆς Προνηΐης Ἀθη-
 ναίης, ἐπιγίνεται σφι τέρεα ἔτι μέζονα τοῦ πρὶν γενο-
 μένου τέρεος. θῶμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα ἐστί, 15
 ὅπλα ἀρήια αὐτόματα φανῆναι ἔξω προκείμενα τοῦ
 νηοῦ· τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτῳ δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ
 διὰ πάντων φασμάτων ἄξια θωμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ
 γὰρ δὴ ἦσαν ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρόν τῆς
 Προνηΐης Ἀθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ οὐρανοῦ 20
 κεραινοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ
 ἀπορραγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλὰ πατάγῃ
 ἐς αὐτοὺς καὶ κατέλαβον συχνοὺς σφειων, ἐκ δὲ τοῦ
 ἱροῦ τῆς Προνηΐης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο.
 38 συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων φόβος τοῖσι βαρβά- 25
 ροῖσι ἐνεπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οἱ Δελφοὶ φεύγοντάς
 σφεας, ἐπικαταβάντες ἀπέκτειναν πλῆθος τι αὐτῶν. οἱ
 δὲ περιέοντες ἰθὺ Βοιωτῶν ἔφευγον. ἔλεγον δὲ οἱ
 ἀπονοστήσαντες οὗτοι τῶν βαρβάρων, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι,
 ὥς πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα ὥρων θεῖα· δύο γὰρ 30

5 ὀπλίτας μέζοντας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν [ἔχοντας]
 ἔπεσθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. τούτους δὲ 39
 τοὺς δύο Δελφοὶ λέγουσι εἶναι ἐπιχωρίους ἥρωας,
 Φύλακόν τε καὶ Αὐτόνοον, τῶν τὰ τεμένεά ἐστι περὶ
 10 τὸ ἱρόν, Φυλάκου μὲν παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατύπερθε
 τοῦ ἱροῦ τῆς Προνηΐης, Αὐτονόου δὲ πέλας τῆς Καστα-
 λίνης ὑπὸ τῇ Ταμπεΐῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ
 τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἦσαν σύοι,
 15 ἐν τῷ τεμένει τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς
 20 τὸ ἐνέσκηψαν διὰ τῶν βαρβάρων φερόμενοι. τούτων
 μὲν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγή
 γίνεται.

Ὅ ΔΕ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτε- 40
 μισίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμίνα κατίσχει τὰς
 15 νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν
 πρὸς Σαλαμίνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ
 γυναικας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ
 βουλευσῶνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι
 20 ἐψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὐρήσειν Πελοπον-
 νησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν
 βάρβαρον, τῶν μὲν εὖρον οὐδὲν εἶναι, οἱ δὲ ἐπυνθά-
 νοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόν-
 νησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ
 25 ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. ταῦτα
 πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχεῖν
 πρὸς τὴν Σαλαμίνα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν 41
 Σαλαμίνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἐωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν
 ἄπιξιν κήρυγμα ἐποίησαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται
 30 σφῶζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν

πλείστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἶγιναν,
 οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι
 τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ
 τοῦδε εἵνεκα οὐκ ἥμιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν
 φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱερῷ. λέγουσιν
 τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὥς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι
 προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσα ἔστι. αὕτη δ'
 ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη
 τότε ἦν ἄψαυστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης
 μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν
 πόλιν ὥς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυῖης τὴν ἀκρόπολιν.
 ὥς δέ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.
 42 ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς
 νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλ-
 λήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γὰρ Πώγωνα
 τὸν Τροιζηνίων λιμένα προεῖρητο συλλέγεσθαι. συν-
 ἐλέχθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ
 ἐναυμάχεον καὶ ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύαρχος μὲν
 νυν ἐπὴν αὐτὸς ὅς περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης
 Εὐρυκλείδew ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε
 τοῦ βασιλίου ἐών. νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ
 43 ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι. ἐστρατεύοντο
 δὲ οἷδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσου Λακεδαιμόνιοι ἑκκαίδεκα
 νέας παρεχόμενοι, Κορίνθιοι δὲ τῶντὸ πλήρωμα παρ-
 εχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Σικυνῶνιοι δὲ πεντε-
 καίδεκα [παρείχοντο] νέας, Ἐπιδαύριοι δὲ δέκα, Τροι-
 ζήνιοι δὲ πέντε, Ἐρμιονέες δὲ τρεῖς, ἐόντες οὗτοι πλὴν
 Ἐρμιονέων Ἀωρικόν τε καὶ Μακεδνὸν ἔθνος, ἐξ Ἐρι-
 νεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπίδος ὕστατα ὀρμη-
 θέντες. οἱ δὲ Ἐρμιονέες εἰςὶ Δρύοπες, ὑπὸ Ἡρακλέος

τε καὶ Μηλιέων ἐκ τῆς νῦν Δωριδος καλεομένης χώρας
 ἐξαναστάντες. οὗτοι μὲν νυν Πελοποννησίων ἐστρα 44
 τεύοντο, οἷδε δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἡπείρου, Ἀθηναῖοι μὲν πρὸς
 πάντας τοὺς ἄλλους παρεχόμενοι νέας ὀγδῶκοντα καὶ
 5 ἑκατόν, μοῦνοι· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνενανμάχησαν
 Πλαταιέες Ἀθηναίοισι διὰ τοιόνδε τι πρῆγμα· ἀπαλ-
 λασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, ὥς
 ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς
 τὴν περαιήν τῆς Βοιωτίας χώρας πρὸς ἐκκομιδὴν ἐτρά-
 10 ποντο τῶν οἰκετῶν. οὗτοι μὲν νυν τούτους σφύζοντες
 ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων
 τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην ἦσαν Πελασγοί, ὀνομαζό-
 μενοι Κραναοί, ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλέος ἐπεκλήθησαν
 Κεκροπίδαι, ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθέος τὴν ἀρχὴν Ἀθη-
 15 ναῖοι μετωνομάσθησαν, Ἴωνος δὲ τοῦ Ξούθου στρα-
 τάρχεω γενομένου Ἀθηναίοισι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου
 Ἴωνες. Μεγαρέες δὲ τῶντὸ πλήρωμα παρείχοντο καὶ 45
 ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Ἀμπρακιῶται δὲ ἑπτὰ νέας ἔχοντες
 ἐπεβοήθησαν, Λευκάδιοι δὲ τρεῖς, ἔθνος ἐόντες οὗτοι
 20 Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου. νησιωτῶν δὲ Αἰγινῆται τριή- 46
 κοντα παρείχοντο. ἦσαν μὲν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρω-
 μέναι νέες, ἀλλὰ τῇσι μὲν τὴν ἐωντῶν ἐφύλασσον,
 τριήκοντα δὲ τῇσι ἄριστα πλεούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐναν-
 μάχησαν. Αἰγινῆται δὲ εἰσι Δωριέες ἀπὸ Ἐπιδαύρου·
 25 τῇ δὲ νήσῳ πρότερον οὖνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ
 Αἰγινήτας Χαλκιδέες τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἵκοσι παρεχό-
 μενοι καὶ Ἐρετριέες τὰς ἑπτὰ· οὗτοι δὲ Ἴωνές εἰσι.
 μετὰ δὲ Κήιοι τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι, ἔθνος ἐὼν Ἴωνι-
 κὸν ἀπὸ Ἀθηνέων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσερας,
 30 ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τοὺς Μήδους ὑπὸ τῶν πολιητῶν,

- κατά περ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλογήσαντες δὲ τῶν ἐν-
τολέων ἀπίκατο ἐς τοὺς Ἑλληνας Δημοκρίτου σπεύ-
σαντος, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου καὶ τότε τριηρα-
χέοντος· Νάξιοι δὲ εἰσι Ἴωνες ἀπὸ Ἀθηνέων [γεγονότες].
Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νέας τὰς περ ἐπ' 5
Ἀρτεμισίῳ, Κύθνιοι δὲ μίαν καὶ πεντηκόντερον, ἐόντες
συναμφοτέροι οὗτοι Δρύοπες. καὶ Σερίφιοί τε καὶ
Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο· οὗτοι γὰρ οὐκ ἔδο-
σαν μοῦνοι νησιωτέων τῶ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ.
47 οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ 10
Ἀχέροντος ποταμοῦ ἐστρατεύοντο· Θεσπρωτοὶ γὰρ εἰσι
ὁμοურέοντες Ἀμπρακιώτησι καὶ Λευκαδίοισι, οἱ ἐξ ἐσχά-
των χωρέων ἐστρατεύοντο. τῶν δὲ ἐκτὸς τούτων οἰκη-
μένων Κροτωνιῆται μοῦνοι ἦσαν οἱ ἐβοήθησαν τῇ
Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ μιῇ νηί, τῆς ἦρχε ἀνὴρ τρις 15
πυθιονίκης Φάυλλος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί.
48 οἱ μὲν νυν ἄλλοι τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο,
Μήλιοι δὲ καὶ Σίφνιοι καὶ Σερίφιοι πεντηκοντέρους.
Μήλιοι μὲν, γένος ἐόντες ἀπὸ Λακεδαιμόνος, δύο παρ-
εἶχοντο, Σίφνιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἴωνες ἐόντες ἀπ' 20
Ἀθηνέων, μίαν ἑκάτεροι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς
τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσiai καὶ
ἐβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.
49 Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμίνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ
ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολιῶν, ἐβουλεύοντο, προθέντος 25
Εὐρυβιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλούμενον,
ὅκου δοκέει ἐπιτηδεότατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι
τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσὶ· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπείτο
ἤδη, τῶν δὲ λοιπῶν πέρι προετίθεε. αἱ γνώμαι δὲ
τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν 30

Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου,
 ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὥς εἰ νικηθῶσι τῇ ναυ-
 μαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἔόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ,
 ἵνα σφι τιμωρήῃ οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ
 5 Ἰσθμῷ εἰς τοὺς ἑωυτῶν ἐξοίσονται. ταῦτα τῶν ἀπὸ 50
 Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων ἐληλύθεε ἀνὴρ
 Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν τὸν βάρβαρον εἰς τὴν Ἀττικὴν
 καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν
 τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρησας Θεσπιέων
 10 τὴν πόλιν αὐτῶν ἐκλελοιπότες εἰς Πελοπόννησον καὶ
 τὴν Πλαταιέων ὥσαύτως, ἦκέ τε εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ
 πάντα ἐκεῖνα ἐδήμιον. ἐνέπρησε δὲ Θέσπειάν τε καὶ
 Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. ἀπὸ 51
 δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐνθεν πορεύεσθαι
 15 ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἓνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα,
 ἐν τῷ διέβαινον εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἐτέροισι
 μηνσὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθη-
 ναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἔρημον τὸ ἄστυ καὶ τινὰς ὀλί-
 γους εὐρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἔοντας,
 20 ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραξά-
 μενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο
 τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχω-
 ρήσαντες εἰς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρη-
 κέναι τὸ μαντήιον τὸ ἢ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον
 25 τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρη-
 σφύγεται κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας. οἱ δὲ 52
 Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος
 ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρ-
 κειν τρόπον τοιόνδε· ὅπως στυππεῖον περὶ τοὺς ὀιστοὺς
 30 περιθέντες ἄψειαν, ἐτόξευον εἰς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα

Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἡμύνοντο, καίπερ
 ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προ-
 δεδωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσ-
 φερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ
 ἄλλα τε ἀντεμηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν
 βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὁλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε
 Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ
 53 δυνάμενόν σφεας ἐλεῖν. χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων
 ἐφάνη δὴ τις ἐξοδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδεε γὰρ κατὰ
 τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ 10
 γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθε ὧν πρὸ τῆς ἀκρο-
 πόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ
 οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἥλπισε μὴ κοτέ τις κατὰ
 ταῦτα ἀναβαίῃ ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ
 τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καί [τοι] 15
 περ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς
 ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι [ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν], οἱ μὲν
 ἐρρίπτεον ἑαυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθεί-
 ροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περ-
 σέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς 20
 πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἰκέτας ἐφόνευσαν·
 ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες
 54 ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. σχῶν δὲ παντελέως
 τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα
 Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. 25
 ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγ-
 καλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑαυτῷ δὲ ἐπομέ-
 νους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάν-
 τας ἐν τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὧν ὅσιν τινὰ ἰδῶν ἐν-
 υπνίου [ἐνετέλλετο ταῦτα], εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο 30

ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων
ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπ-
εμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ Ἐρε- 55
χθεὸς τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηὸς, ἐν τῷ ἐλαίῳ
5 τε καὶ θάλασσα ἐνι, τὰ λόγος παρὰ Ἀθηναίων Ποσει-
δέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης
μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ
ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευ-
τέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν
10 ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὥς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὥρων
βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχναῖον ἀναδεδρα-
μηκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξαγγέλθη 56
ὥς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον
15 θόρυβον ἀπίκοντο ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ
κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον προῆγμα, ἀλλ' ἐς τε
τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ἰστία αἰέροντο ὥς ἀποθυσό-
μενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ
τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχεῖν. νύξ τε ἐγίνετο καὶ οἱ δια-
20 λυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.
ἐνθαῦτα δὴ Θेमιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἴρετο 57
Μνησίφιλος ἀνὴρ Ἀθηναῖος ὃ τι σφι εἴη βεβουλευ-
μένον. πνυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ ὥς εἴη δεδογμένον
ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πε-
25 λοποννήσου ναυμαχεῖν, εἶπε· Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπά-
ρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι
πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ πόλις ἕκαστοι τρέφον-
ται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται
οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι
30 τὴν στρατιήν· ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. ἀλλ'

εἰ τις ἔστι μηχανή, ἴθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβου-
 λευμένα, ἣν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδην μετα-
 58 βουλευσασθαι ὥστε αὐτοῦ μένειν. κάρτα τε τῷ Θεμιστο-
 κλέϊ ἤρесе ἡ ὑποθήκη καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος
 ἦγε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη 6
 ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμεῖξαι. ὁ δ' αὐτὸν ἐς
 τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἰ τι θέλει. ἐνθαῦτα
 ὁ Θεμιστοκλῆς παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε
 πάντα τὰ ἥκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ ποιούμενος, καὶ
 ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηίζων ἕκ τε 10
 τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ
 59 συνέδριον. ὥς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυ-
 βιάδην προθεῖναι τὸν λόγον τῶν εἵνεκα συνήγαγε τοὺς
 στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν τοῖσι λόγοισι
 οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορινθίων 15
 στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· ὦ Θεμιστόκλεες,
 ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται. ὁ δὲ
 ἀπολυόμενος ἔφη· Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στε-
 60 φανοῦνται. τότε μὲν ἡπίως [πρὸς] τὸν Κορίνθιον ἀμεί-
 ψατο, πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι 20
 οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὥς ἐπεὰν ἀπάρωσι
 ἀπὸ Σαλαμῖνος διαδρῆσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμ-
 μάχων οὐκ ἔφερε οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν· ὁ δὲ
 α ἄλλον λόγου εἶχετο, λέγων τάδε· Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ
 σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἐμοὶ πεῖθῃ ναυμαχίην αὐτοῦ 25
 μένων ποιέεσθαι μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι
 ἀναξεύξης πρὸς τὸν Ἴσθμὸν τὰς νέας. ἀντίθες γὰρ
 ἐκάτερον ἀκούσας. πρὸς μὲν τῷ Ἴσθμῳ συμβάλλων
 ἐν πελάγει ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, [ἐς] τὸ ἥκιστα
 ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν 30

ἐλάσσοντας· τοῦτο δὲ ἀπολείεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα
 καὶ Αἰγίναν, ἣν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα
 γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός,
 καὶ οὕτω σφέας αὐτοὺς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον,
 5 κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. ἦν δὲ τὰ ἐγὼ λέγω β
 ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὐρήσεις· πρῶτα
 μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολ-
 λάς, ἦν τὰ οἰκότα [ἐκ τοῦ πολέμου] ἐκβαίνῃ, πολλὸν
 κρατήσωμεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχέειν πρὸς ἡμέων
 10 ἐστὶ, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. αὐτίς δὲ Σαλαμὶς
 περιγίνεται, ἔς τὴν ἡμῖν ὑπεκκείται τέκνα τε καὶ γυ-
 ναῖκες. καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἐνεστι, τοῦ καὶ
 περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυ-
 μαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδέ
 15 σφεας, εἴ περ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόν-
 νησον. ἦν δέ γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται καὶ νικῇ- γ
 σωμεν τῇσι νηυσί, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέδονται
 οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἐκαστέρῳ τῆς Ἀττικῆς,
 ἀπλάσι τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισι τε κερδανέομεν
 20 περιεοῦσι καὶ Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ
 λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα
 μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὥς τὸ ἐπίπαν
 ἐθέλει γίνεσθαι (εὖ)· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ
 ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπείας
 25 γνώμας. ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὐτίς ὁ Κορίν- 61
 θιος [Ἀδείμαντος] ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων τῷ μὴ
 ἔστι πατρὶς καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἔων ἐπιψηφίζειν ἀπόλι
 ἀνδρί· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω
 ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προέφερε,
 30 ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο Ἀθῆναι. τότε δὴ ὁ

Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ ὥς εἶη καὶ πόλις καὶ γῇ μέζων ἢ περ ἐκείνοισι, ἔστ' ἂν διηκόσiai νέες σφι ἔωσι πεπληρωμένοι· οὐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων
62 αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι. σημαίνων δὲ ταῦτα 5 τῷ λόγῳ διεβaine ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μή, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ' ἐμοὶ πεῖθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσης, ἡμεῖς μὲν ὥς ἔχομεν 10 ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σῆριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἣ περ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμαχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν
63 ἐμῶν λόγων. ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδά- 15 σκετο Εὐρυβιάδης, δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους [ἀνεδιδάσκετο], μὴ σφεας ἀπολίπωσι, ἣν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποὶ. ταύτην δὲ <ὦν> αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας 20
64 διανανμαχέειν. οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα ἔπεσι ἀκρο- βολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχῆσοντες. ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ. ἔδοξε δὲ σφι εὖξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπι- 25 καλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμαχους. ὥς δὲ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίηεν ταῦτα· εὖξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

Ἐφη δὲ Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, 65
 φυγὰς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον
 τὸν χρόνον, ἐπεῖτε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρα ὑπὸ τοῦ
 πεζοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω, ἐοῦσα ἔρημος Ἀθηναίων,
 5 τυχεῖν τότε ἐὼν ἅμα Δημαρῆτῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν
 τῷ Θριασίῳ πεδίῳ, ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν χωρέοντα ἀπ’
 Ἐλευσίνος ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κη τρισμυρίων, ἀπο-
 θωμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτὸν ὅτε ἂν κοτε εἴη ἀν-
 θρώπων, καὶ πρόκατε φωνῆς ἀκούειν, καὶ οἱ φαίνεσθαι
 10 τὴν φωνὴν εἶναι τὸν μυστικὸν ἱακχον. εἶναι δ’ ἀδαή-
 μονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν Ἐλευσίνι γινομένων τὸν Δη-
 μάρητον, εἰρέσθαι τε αὐτὸν ὃ τι τὸ φθεγγόμενον εἴη
 τοῦτο. αὐτὸς δὲ εἰπεῖν· Δημάρητε, οὐκ ἔστι ὅπως οὐ
 μέγα τι σίνος ἔσται τῇ βασιλέος στρατιῇ. τάδε γὰρ
 15 ἀρίδηλα, ἐρήμου ἐούσης τῆς Ἀττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ
 φθεγγόμενον, ἀπ’ Ἐλευσίνος ἰὼν ἐς τιμωρίην Ἀθη-
 ναίοισι τε καὶ τοῖσι συμμάχοισι. καὶ ἦν μὲν γε κατα-
 σκήψῃ ἐς τὴν Πελοπόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε βασιλεῖ
 καὶ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν τῇ ἡπείρῳ ἔσται, ἦν δὲ ἐπὶ τὰς
 20 νέας τράπηται τὰς ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν
 κινδυνεύσει βασιλεὺς ἀποβαλεῖν. τὴν δὲ ὁρτὴν ταύτην
 ἄγουσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτεα τῇ Μητρὶ καὶ τῇ
 Κούρῃ, καὶ αὐτῶν τε ὁ βουλούμενος καὶ τῶν ἄλλων
 Ἑλλήνων μυεῖται· καὶ τὴν φωνὴν τῆς ἀκούεις ἐν ταύτῃ
 25 τῇ ὁρτῇ ἱακχάζουσι. πρὸς ταῦτα εἰπεῖν Δημάρητον·
 Σίγα τε καὶ μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον τοῦτον εἰπῆς. ἦν
 γὰρ τοι ἐς βασιλέα ἀνευειχθῇ τὰ ἔπεα ταῦτα, ἀπο-
 βαλέεις τὴν κεφαλὴν, καὶ σε οὔτε ἐγὼ δυνήσομαι ῥύσα-
 σθαι οὔτ’ ἄλλος ἀνθρώπων οὐδὲ εἷς. ἀλλ’ ἔχ’ ἥσυχος,
 30 περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει. τὸν μὲν δὴ

ταῦτα παραινέειν, ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὴ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι. ταῦτα μὲν Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημά- 6
 ρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

- 66 Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξεω ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ ἐκ Τρηχῖνος θεησάμενοι τὸ τραῦμα τὸ Λακωνικὸν διέβησαν ἐς τὴν Ἰστιαίην, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἔπλεον δι' Εὐρίπου, καὶ ἐν ἑτέρησι τρισὶ ἡμέ- 10
 ρησι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ. ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμὸν ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας κατὰ τε ἠπειρον καὶ τῇσι νηυσὶ [ἀπικόμενοι], ἢ ἐπὶ τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀντιθήσω γὰρ τοῖσί τε ὑπὸ τοῦ χειμῶνος αὐτῶν ἀπολομένοισι 15
 καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίῃσι τούσδε τοὺς τότε οὐκω ἐπομένους βασιλεῖ, Μηλιάς καὶ Δωριέας καὶ Λοκροὺς καὶ Βοιωτοὺς πανστρατιῇ ἐπομένους πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων, καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρίους καὶ Τηνίους τε 20
 καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας, πλὴν τῶν πέντε πολίων τῶν ἐπεμνήσθην πρότερον τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προέβαινε ἐσωτέρῳ τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης, 25
 67 τοσούτῳ πλέω ἔθνεά οἱ εἶπετο. ἐπεὶ ὧν ἀπίκατο ἐς τὰς Ἀθήνας πάντες οὗτοι πλὴν Παρίων (Πάριοι δὲ 25
 ὑπολειφθέντες ἐν Κύθνῳ ἐκαραδόκεον τὸν πόλεμον κῆ ἀποβήσεται), οἱ δὲ λοιποὶ ὥς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νέας, ἐθέλων σφι συμμεῖξαι τε καὶ πυθέσθαι τῶν ἐπιπλεόντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προῖζετο, παρῆσαν 30

μετάπεμπτοι οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι
 καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ ἴζοντο ὥς σφι βασι-
 λεὺς ἐκάστῳ τιμὴν ἐδεδώκεε, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος
 [βασιλεύς], μετὰ δὲ ὁ Τύριος, ἐπὶ δὲ ἄλλοι. ὥς δὲ
 5 κόσμῳ ἐπεξῆς ἴζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον εἰρώτα
 ἀποπειρώμενος ἐκάστου εἰ ναυμαχίην ποιεόιτο. ἐπεὶ 68
 δὲ περιῶν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ
 Σιδωνίου, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τῶντὸ γνώμην ἐξεφέ-
 ροντο, κελεύοντες ναυμαχίην ποιεέσθαι, Ἀρτεμισίη δὲ
 10 τάδε ἔφη· Εἰπεῖν μοι πρὸς βασιλέα, Μαρδόνιε, ὥς α
 ἐγὼ τάδε λέγω, οὔτε κακίστη γενομένη ἐν τῇσι ναυ-
 μαχίῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ οὔτε ἐλάχιστα ἀποδεξαμένη.
 δέσποτα, τὴν δὲ ἐοῦσαν γνώμην με δίκαιόν ἐστιν ἀπο-
 δείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρή-
 15 γματα τὰ σά. καὶ τοι τάδε λέγω, φεῖδεο τῶν νεῶν
 μηδὲ ναυμαχίην ποιεό· οἱ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν
 κρέσσονες τοσοῦτό εἰσι κατὰ θάλασσαν ὅσον ἄνδρες
 γυναικῶν. τί δὲ πάντως δεῖ σε ναυμαχίῃσι ἀνακιν-
 δυνεύειν; οὐκ ἔχεις μὲν τὰς Ἀθήνας, τῶν περ εἵνεκα
 20 ὀρμήθης στρατεύεσθαι, ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα;
 ἐμποδῶν δέ τοι ἴσταται οὐδείς· οἱ δέ τοι ἀντέστησαν,
 ἀπήλλαξαν οὕτω ὥς κείνους ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω β
 ἀποβήσεσθαι τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο
 φράσω· ἦν μὲν μὴ ἐπειχθῆς ναυμαχίην ποιεύμενος,
 25 ἀλλὰ τὰς νέας αὐτοῦ ἔχῃς πρὸς γῇ μένων ἢ καὶ προ-
 βαίνων ἐς τὴν Πελοπόννησον, εὐπετέως τοι, δέσποτα,
 χωρήσει τὰ νοέων ἐλήλυθας. οὐ γὰρ οἷοί τε πολλὸν
 χρόνον εἰσί τοι ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφεας δια-
 σκεδᾶς, κατὰ πόλιν δὲ ἕκαστοι φεύξονται. οὔτε γὰρ
 30 σῖτος πάρα σφι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι,

οὔτε αὐτοὺς οἰκός, ἦν σὺ ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλά-
 νης τὸν πεζὸν στρατόν, ἀτρεμειῖν τοὺς ἐκεῖθεν αὐτῶν
 ἦκοντας, οὐδέ σφι μελήσει πρὸ τῶν Ἀθηνέων ναυμα-
 γ χέειν. ἦν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῆς ναυμαχῆσαι, δειμαίνω μὴ
 ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς τὸν πεζὸν προσδηλήσεται. 5
 πρὸς δέ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τόδε ἐς θυμὸν βάλεν, ὡς
 τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ δοῦλοι φι-
 λέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι χρηστοί. σοὶ δὲ
 ἐόντι ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων κακοὶ δοῦλοι εἰσί, οἳ ἐν
 συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, ἐόντες Αἰγύπτιοί τε 10
 καὶ Κύπριοι καὶ Κίλικες καὶ Πάμφυλοι, τῶν ὕφελός
 69 ἐστὶ οὐδέν. ταῦτα λεγούσης πρὸς Μαροδόνιον, ὅσοι
 μὲν ἦσαν εὐνοοὶ τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο
 τοὺς λόγους ὡς κακὸν τι πεισομένης πρὸς βασιλέος,
 ὅτι οὐκ ἔα ναυμαχίην ποιέεσθαι· οἳ δὲ ἀγαιόμενοί τε 15
 καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἄτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης διὰ
 πάντων τῶν συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ ἀνακρίσει ὡς
 ἀπολεομένης αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ἀνηνείχθησαν αἱ γυνῶμαι
 ἐς Ξέρξην, κάρτα τε ἦσθη τῇ γνώμῃ τῇ Ἀρτεμισίης,
 καὶ νομίζων ἔτι πρότερον σπουδαίην εἶναι τότε πολλῶ 20
 μᾶλλον αἶνεε. ὅμως δὲ τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε,
 τάδε καταδόξας, πρὸς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐτελοκακείν
 ὡς οὐ παρεόντος αὐτοῦ, τότε δὲ αὐτὸς παρεσκεύαστο
 θεήσασθαι ναυμαχέοντας.

70 Ἐπεὶ δὲ παρήγγελλε ἀναπλέειν, ἀνῆγον τὰς νέας 25
 ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες
 κατ' ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη
 ναυμαχίην ποιήσασθαι· νύξ γὰρ ἐπεγένετο· οἳ δὲ
 παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας
 εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἦκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ 30

Πελοποννήσου· ἀρρώδεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἐσωτῶν ἀφύλακτον. τῶν δὲ βαρ- 71
 5 βάρων ὁ πεξὸς ὑπὸ τὴν παρεούσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο ὅπως κατ' ἡπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὥς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδρα-
 10 μόντες ἐκ τῶν πολίων ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἵζοντο, καὶ σφι ἐπὴν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδew, Λεωνίδew δὲ ἀδελφεός. ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῳ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκειρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ
 15 τεῖχος. ἅτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίννον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης. οἱ δὲ 72
 20 βοηθήσαντες ἐς τὸν Ἴσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλειάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιονέες. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βοηθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ
 25 Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παρ-
 οιχώκεε ἥδη.

Οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα ἑπτὰ. τούτων 73
 δὲ τὰ μὲν δύο αὐτόχθονα ἐόντα κατὰ χώραν ἵδρυνται
 30 νῦν τῇ καὶ τὸ πάλαι οἶκεον, Ἀρκάδες τε καὶ Κυνούριοι·

ἐν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαικὸν ἐκ μὲν Πελοποννήσου οὐκ
 ἐξεχώρησε, ἐκ μέντοι τῆς ἐωυτῶν, οἰκέει δὲ τὴν ἄλλο-
 τρίην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἑπτὰ <τὰ> τέσσερα ἐπήλυδά
 ἐστι, Δωριεὲς τε καὶ Αἰτωλοὶ καὶ Δρυόπες καὶ Ἀἰνυῖοι.
 Δωριέων μὲν πολλαὶ τε καὶ δόκιμοι πόλεις, Αἰτωλῶν 5
 δὲ Ἥλις μούνη, Δρυόπων δὲ Ἐρμιῶν τε καὶ Ἀσίνη ἢ
 πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ, Αἰνυῖων δὲ Παρω-
 ρεῖται πάντες. οἱ δὲ Κυνούριοι αὐτόχθονες ἐόντες
 δοκέουσι μῦθοι εἶναι Ἴωνες, ἐκδεδωρῖενται δὲ ὑπὸ τε
 Ἀργείων ἀρχόμενοι καὶ <ὑπὸ> τοῦ χρόνου, ἐόντες Ὀρνεῖ- 10
 ται καὶ περιόικοι. τούτων ὧν τῶν ἑπτὰ ἔθνέων αἱ
 λοιπαὶ πόλεις, πάρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τοῦ μέσου
 κατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρως ἔξεστι εἰπεῖν, ἐκ τοῦ μέσου
 κατήμενοι ἐμῇδιζον.

- 74 Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστα- 15
 σαν, ἅτε <τὸν> περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες
 καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν
 Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ
 οὔτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες ὥς περὶ τῇ Πελο-
 ποννήσῳ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς 20
 σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω
 ἄβουλίην· τέλος δὲ ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. σύλλογός τε
 δὴ ἐγίνετο καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν
 ὥς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὸν εἶη ἀποπλέειν καὶ
 περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου 25
 μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ
 75 Μεγαρεῖς αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι. ἐνθαῦτα Θεμι-
 στοκλῆς ὥς ἐσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννη-
 σίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ
 πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μῆδων ἄνδρα πλοῖον, 30

ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Σί-
 κιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστο-
 κλέος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων
 Θεμιστοκλέης Θεσπία τε ἐποίησε, ὥς ἐπεδέκοντο οἱ
 5 Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖον
 ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων
 τάδε· Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρῃ τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος
 καὶ βουλούμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνε-
 10 σθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσσοντα ὅτι οἱ
 Ἕλληνες δρησμὸν βουλευόμενοι καταρρωδηκότες, καὶ
 νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργά-
 σασθαι, ἣν μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. οὔτε
 γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται
 15 ὑμῖν, πρὸς ἑαυτούς τε σφέας ὄψεσθε ναυμαχέοντας
 τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή. ὁ μὲν
 ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδὼν ἀπαλλάσσετο· τοῖσι δὲ 76
 ὥς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν
 νησίδα τὴν [Ψυττάλειαν] μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κει-
 20 μένην καὶ τῆς ἡπείρου πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβί-
 βασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον
 μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλα-
 μῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνό-
 σουραν τεταγμένοι κατεῖχόν τε μέχρι Μουνιχίης πάντα
 25 τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκα ἀνῆγον τὰς
 νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀλλ' ἀπο-
 λαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτε-
 μισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττά-
 λειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε
 30 εἵνεκα, ὥς ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα

ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ [τῆς] ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

- 77 [Χρησιμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὥς οὐκ εἰσὶ ἀληθέες, οὐ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας πειραῖσθαι καταβάλλειν, ἐς τοιάδε πράγματα ἐσβλέψας.

Ἄλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσάδρου ἱερὸν ἀκτὴν νηυσὶ γεφυρώσωσι καὶ εἰναλίην Κυνόσουραν, ἐλπίδι μαινομένη λιπαρὰς πέρσαντες Ἀθήνας, διὰ Δίκη σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Ὑβριος υἱόν, δεινὸν μαιμώνοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πιθέσθαι. χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμείζεται, αἷματι δ' Ἄρης πόντον φοινίξει. τότε' ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἡμᾶρ εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ οὕτω ἐναργέως λέγοντι Βάκιδι ἀντιλογίης χρησμῶν πέρι οὔτε αὐτὸς λέγειν τολμῶ οὔτε παρ' ἄλλων ἐνδέχομαι].

- 78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐρίνετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὐκῶ ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώραν εἶναι.
- 79 συνεσθηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διεβή 25 Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενομίκα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνησιν καὶ δικαιοτάτον. οὗτος ὠνὴρ σταῖς ἐπὶ το συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα μὲν ἐωυτῷ 30

οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάρθεος
 τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιούμενος ἐξεκα-
 λέετο, θέλων αὐτῷ συμμεῖξαι. προακηκόεε δὲ ὅτι σπεύ-
 δοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς
 5 τὸν Ἴσθμόν. ὥς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θემιστοκλῆς, ἔλεγε
 Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι ἐν τέ-
 τεω ἄλλω καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὀκότερος
 ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δέ
 τοι ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀπο-
 10 πλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοις. ἐγὼ γὰρ αὐτό-
 πτης τοι λέγω γενόμενος ὅτι νῦν οὐδ' ἦν θέλωσι
 Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσονται
 ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ.
 ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμενον. ὁ δ' ἀμείβετο 80
 15 τοῖσδε· Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὖ ἡγγεϊλας·
 τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενό-
 μενος ἦκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ
 Μήδων. ἔδεε γάρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἠθέλον ἐς μάχην
 κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ
 20 δὲ ἐπεὶ περ ἦκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι
 ἄγγειλον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν
 καὶ οὐ πείσω ὥς οὐ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα.
 ἀλλὰ σφι σήμενον αὐτὸς παρελθὼν ὥς ἔχει. ἐπεὰν δὲ
 25 ἡμῶν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὅμοιον ἡμῖν ἔσται·
 οὐ γὰρ ἔτι διαδρῆσονται, εἰ περ περιεχόμεθα παντα-
 χόθεν, ὥς σὺ λέγεις. ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀρι- 81
 στείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγις ἐκ-
 πλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν
 80 τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν

ἔεργεω· παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὥς ἀλεξησομέ-
 νους. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὐτίς
 ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρα-
 82 τηγῶν οὐκ ἐπέιθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα. ἀπιστεόντων
 δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, 5
 τῆς ἦρχε ἀνὴρ <Τήνιος> Παναίτιος ὁ Σωσιμένης, ἣ
 περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο
 τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν
 τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ
 ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα καὶ 10
 τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Αἰμυνίῃ ἐξεπληροῦτο
 τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλήσι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριη-
 κοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν
 ἀριθμόν.

83 Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν 15
 τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχή-
 σοντες. ἡὼς τε [δὴ] διέφαινε καὶ οἱ σύλλογον τῶν
 ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ
 πάντων Θεμιστοκλῆς. τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα <τὰ>
 κρέσσω τοῖσι ἥσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώ- 20
 που φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τού-
 των τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν,
 ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσ-
 βαινόν, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς
 Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας 25
 84 <οἱ> Ἕλληνες. ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ
 βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες [ἐπὶ] πρύμνῃν
 ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλ-
 ληνεὺς ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμ-
 πλεκείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, 30

οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον.
 Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι
 τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπο-
 δημήσασαν ἐς Αἰγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν.
 5 λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὥς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη,
 φανείσαν δὲ διακελεύσασθαι ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι
 τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὄνειδίσασαν πρότερον
 τάδε· Ὡ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνα-
 κρούσεσθε;

10 Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες (οὗτοι 85
 γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἐσπέρης κέρας),
 κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς
 τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν
 κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες
 15 οὔ. ἔχω μὲν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων κατα-
 λέξαι τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι
 οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ
 Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε <δὲ>
 εἵνεκα μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν
 20 διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστησάν-
 των τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος
 ἀνεγράφη καὶ χώρα ἐδωρήθη πολλῇ. οἱ δ' εὐεργέται
 βασιλέος ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί. περὶ μὲν νυν 86
 τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν ἐν τῇ
 25 Σαλαμῖνι ἐκερατίζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθει-
 ρόμεναι, αἱ δὲ ὑπ' Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν
 Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων <καὶ> κατὰ τάξιν,
 τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόφ
 ποιούντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι οἷόν
 30 περ ἀπέβη. καίτοι ἦσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν

ἡμέρην μακροῦ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβολίῃ,
 πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε
 87 τε ἕκαστος ἑωυτὸν θηήσεσθαι βασιλέα. κατὰ μὲν δὴ
 τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω [μετεξετέρους] εἰπεῖν ἀτρεκέως ὥς
 ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο· κατὰ 5
 δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον
 ἔτι παρὰ βασιλέϊ. ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο
 τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ
 Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα
 διαφυγεῖν, ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φί- 10
 λιαί, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε
 ἐοῦσα, ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιη-
 σάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε
 νηὶ φιλήν ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος
 τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι 15
 νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἑόν-
 των, οὐ μέντοι ἔχω γε εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης
 αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων
 κατὰ τύχην παραπεσοῦσα [νηὺς]. ὥς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ
 κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ 20
 ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος ὥς
 εἶδέ μιν ἐμβάλλουσιν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας
 τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομο-
 λέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀπο-
 88 στρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ 25
 συνήνεικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι,
 τοῦτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων
 αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ
 βασιλέα θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβάλλουσιν, καὶ δὴ
 τινα εἰπεῖν τῶν παρεόντων· Δέσποτα, ὄρῳς Ἀρτεμισίην 30

ὥς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε·
καὶ τὸν ἐπειρέσθαι εἰ ἀληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ
ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς
ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστάτατο εἶναι
5 πολεμίνην. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὥς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε
ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς
νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην
δὲ εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· Οἱ μὲν ἄνδρες
γεγόνασί μοι γυναιῖκες, αἱ δὲ γυναιῖκες ἄνδρες. ταῦτα
10 μὲν Ξέρξην φασὶ εἰπεῖν. ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ 89
μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω
ἑὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ ὀνομαστοὶ
Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι
δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων· ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι
15 αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύ-
μενοι ἐς τὴν Σαλαμίνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων
οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπι-
στάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο,
ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὕπισθε
20 τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι περῶ-
μενοι ὥς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ,
τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον. ἐγένετο 90
δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοινί-
κων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα
25 διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὥς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ
νέες, ὥς προδόντων. συνήνεικε ὧν οὕτω ὥστε Ἰώνων
τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι Φοινίκων τε τοὺς
διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα
λερόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκικῇ νηὺς. ἥ
30 τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη

νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηίκων τὴν νέα. ἄτε δὲ
 ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηῖκες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ
 τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβη-
 σάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας
 ἐρρούσατο· ὥς γὰρ εἶδὲ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργα- 5
 σαμένους ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἳ αὐτοὺς ὑπερλυπεό-
 μενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε
 τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι
 τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γὰρ τινα ἰδοὶ Ξέρξης
 τῶν ἑαυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, 10
 κατήμενος ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ κα-
 λέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ
 γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ
 τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος ἑὼν
 Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τούτου τοῦ Φοινι- 15
 κηίου πάθεος.

- 91 Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν
 δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων
 πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ
 ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν 20
 τῷ θορύβῳ ἐκεραίζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς
 φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας·
 ὅπως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι
 92 ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας. ἐνθαῦτα συνεκύρεον
 νέες ἢ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα καὶ ἡ Πολυ- 25
 κρίτου τοῦ Κριοῦ ἀνδρὸς Αἰγινήτεω νηὶ ἐμβαλοῦσα
 Σιδωνίῃ, ἢ περ εἶλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιαθῶ
 τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθίης ὁ Ἰσχενόου, τὸν
 οἱ Πέρσαι κατακοπέντα ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηὶ
 ἐκπαγλεόμενοι· τὸν δὴ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσησι 30

ἦλω [νηῦς] ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέην οὕτω σωθῆναι
 ἐς Αἴγιναν. ὥς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέαν τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύ-
 κριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ
 βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινη-
 5 τέων τὸν μηδισμόν ὀνειδίζων. ταῦτα μὲν νυν <τῇ> νηὶ
 ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ
 βάρβαροι τῶν αἰ νέες περιεγένοντο φεύγοντες ἀπίκοντο
 ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυ- 93
 μαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ
 10 δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινίτης
 καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε [ὁ] Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης
 Παλληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν
 ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύ-
 σατο πρότερον ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ
 15 Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ
 ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔλῃ·
 δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρα-
 τεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὥς πρότερον εἴρηται, διέφυγε·
 ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἰ νέες περιεγεγόνεσαν,
 20 ἐν τῷ Φαλήρῳ.

Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορινθίων στρατηγὸν λέγουσι 94
 Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὥς συνέμισγον αἰ νέες,
 ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀράμενον
 οἶχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν
 25 στρατηγίδα φεύγουσαν ὠσαύτως οἶχεσθαι. ὥς δὲ ἄρα
 φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ <τὸ> ἱερὸν Ἀθη-
 ναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ,
 τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ
 τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι·
 30 τῇ δὴ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ προῆγμα. ὥς γὰρ

ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν
 τάδε· Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν
 ὀρμησαι καταπροδοὺς τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ
 νικῶσι ὅσον αὐτοὶ ἠρῶντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν.
 ταῦτα λεγόντων ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὐτὶς 5
 τάδε λέγειν, ὥς αὐτοὶ οἰοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι
 ἀποθνήσκειν, ἣν μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες.
 οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τοὺς
 ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον.
 τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων, οὐ 10
 μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώ-
 τοις σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι·
 95 μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης δὲ ὁ
 Λυσιμάχου ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγω τι πρότερον
 τούτων ἐπεμνήσθην ὥς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ 15
 θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε·
 παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτῶν οἱ παρετετάχατο
 παρὰ τὴν αἰτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρας, γένος ἔοντες
 Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων,
 οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφό- 20
 νευσαν πάντας.

96 Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς
 τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ
 ἐτύγχανε ἔτι ἔοντα, ἔτοιμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην,
 ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασι- 25
 λέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ἄνεμος ξέφυρος
 ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἡίονα καλομένην Κωλιάδα,
 ὥστε ἀποπλησθῆναι τὸν χρησμὸν τὸν τε ἄλλον πάντα
 τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ
 Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἔξενει- 30

χθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων
 ἐν χρησμῷ Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ,
 τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἔρετμοῖσι φρύξουσι.

6 τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

ΞΕΡΞΗΣ δὲ ὥς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας 97
 μή τις τῶν Ἰώνων ὑποθῇται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ
 νοήσωσι πλέειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντες τὰς γε-
 φύρας καὶ ἀπολαμφθεῖς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κινδυνεύσῃ
 10 ἀπολέσθαι, δρησμὸν ἐβούλενε· θέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος
 εἶναι μήτε τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ ἐς τὴν
 Σαλαμῖνα χῶμα ἐπειράτο διαχοῦν, γαύλους τε Φοι-
 κήιους συνέδεε, ἵνα ἀντί τε σχεδίνης ἔωσι καὶ τείχεος,
 ἀρτέετό τε ἐς πόλεμον ὥς ναυμαχίην ἄλλην ποιησό-
 15 μενος. ὁρῶντες δὲ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσ-
 σοντα εὖ ἠπιστέατο ὥς ἐκ παντὸς νόου παρεσκεύασται
 μένων πολεμήσειν· Μαρδόνιον δ' οὐδὲν τούτων ἐλάν-
 θανε ὥς μάλιστα ἔμπειρον ἔοντα τῆς ἐκείνου διανοίης.
 ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίεε καὶ ἔπεμπε ἐς Πέρσας
 20 ἀγγελέοντα τὴν παρεούσάν σφι συμφορὴν. τούτων δὲ 98
 τῶν ἀγγέλων ἔστι οὐδὲν ὃ τι θᾶσσον παραγίνεται
 θνητὸν ἔον· οὕτω τοῖσι Πέρσησι ἐξεύρηται τοῦτο.
 λέγουσι γὰρ ὥς ὅσων ἂν ἡμερέων <ἤ> ἢ πᾶσα ὁδός,
 τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι, κατὰ ἡμερησίην
 25 ὁδὸν ἐκάστην ἵππος τε καὶ ἄνθρωπος τεταγμένος· τοὺς
 οὔτε νιφετός, οὐκ ὕμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νύξ ἔργει μὴ
 οὐ κατανύσαι τὸν προκείμενον αὐτῷ δρόμον τὴν ταχί-
 στην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμὼν παραδιδοῖ τὰ ἐντεταλ-
 μένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐν-
 30 θεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατὰ

περ Ἑλλησι ἡ λαμπαδηφορίη τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπι-
 τελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρ-
 99 σαι ἀγγραήιον. ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη
 ἀπικομένη, ὥς ἔχοι Ἀθήνας Ξέρξης, ἔτερωσε οὕτω δὴ
 τι Περσέων τοὺς ὑπολειφθέντας ὥς τὰς τε ὁδοὺς μυρ- 5
 σίνη πάσας ἐστόρεσαν καὶ ἐθυμίων θυμιάματα καὶ
 αὐτοὶ ἦσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐπαθείῃσι· ἡ δὲ δευ-
 τέρη σφι ἀγγελίη ἐπεσελθοῦσα συνέχεε οὕτω ὥστε
 τοὺς κιθῶνας κατερρήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ
 ἐχρέωντο ἀπλέτῳ, Μαροδόνιον ἐν αἰτίῃ τιθέντες. οὐκ 10
 οὕτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι
 ἐποίουν ὥς περὶ αὐτῷ Ξέρξῃ δειμαίνοντες.

100 Καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα πάντα τὸν μεταξὺ
 χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτὸς σφεας ἀπικό-
 μενος ἔπαυσε. Μαροδόσιος δὲ ὁρέων μὲν Ξέρξην συμ- 15
 φορὴν μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίης ποιούμενον, ὑπο-
 πτεύων δὲ αὐτὸν δρησμὸν βουλεύειν ἐκ τῶν Ἀθηνέων,
 φροντίσας πρὸς ἑωυτὸν ὥς δώσει δίκην ἀναγνώσας
 βασιλέα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ κρέσσον
 εἶη ἀνακινδυνεύσαι ἢ κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα ἢ 20
 αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον ὑπὲρ μεγάλων αἰωρη-
 θέντα· πλεον μέντοι ἔφερε οἱ ἡ γνώμη κατεργάσασθαι
 τὴν Ἑλλάδα· λογισάμενος ὧν ταῦτα προσέφερε τὸν
 λόγον τόνδε· Δέσποτα, μήτε λυπέο μήτε συμφορὴν
 μηδεμίαν μεγάλην ποιεῦ τοῦδε τοῦ γεγονότος εἶνεκα 25
 πρήγματος. οὐ γὰρ ξύλων ἄγων ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ
 ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σοὶ δὲ οὔτε τις
 τούτων τῶν τὸ πᾶν σφι ἤδη δοκεόντων κατεργάσθαι
 ἀποβὰς ἀπὸ τῶν νεῶν πειρήσεται ἀντιωθῆναι οὔτ' ἐκ
 τῆς ἡπείρου τῆσδε· οἷ τε ἡμῖν ἡντιώθησαν, ἐδοσαν 30

δίκας. εἰ μὲν νυν δοκέει, ἀντίκα πειρώμεθα τῆς Πελο-
 ποννήσου· εἰ δὲ καὶ δοκέει ἐπισχεῖν, παρέχει ποιεῖν
 ταῦτα. μὴ δὲ δυσθῦμει· οὐ γὰρ ἔστι Ἑλλησι οὐδεμία
 ἔκδυσις μὴ οὐ δόντας λόγον τῶν ἐποίησαν νῦν τε καὶ
 5 πρότερον εἶναι σοὺς δούλους. μάλιστα μὲν νυν ταῦτα
 ποίεε· εἰ δ' ἄρα τοι βεβούλευται αὐτὸν ἀπελαύνοντα
 ἀπάγειν τὴν στρατιήν, ἄλλην ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βουλήν.
 σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσης καταγελάστους γενέ-
 σθαι Ἑλλησι. οὐδὲ γὰρ ἐν Πέρσῃσι τοί τι δεδήληται
 10 τῶν πρηγμάτων, οὐδὲ ἐρέεις ὅκου ἐγενόμεθα ἄνδρες
 κακοί. εἰ δὲ Φοίνικες τε καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Κύπριοί
 τε καὶ Κίλικες κακοὶ ἐγένοντο, οὐδὲν πρὸς Πέρσας
 τοῦτο προσήκει τὸ πάθος. ἤδη ὦν, ἐπειδὴ οὐ Πέρσαι
 τοι αἰτιοὶ εἰσι, ἔμοι πεῖθεο· εἴ τοι δέδοκται μὴ παρα-
 15 μένειν, σὺ μὲν ἐς ἥθεα τὰ σεωντοῦ ἀπέλανε τῆς στρα-
 τιῆς ἀπάγων τὸ πολλόν, ἐμὲ δὲ σοὶ χορὴ τὴν Ἑλλάδα
 παρασχεῖν δεδουλωμένην, τριήκοντα μυριάδας τοῦ στρα-
 τοῦ ἀπολεξάμενον. ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης ὥς ἐκ κακῶν 101
 ἐχάρη τε καὶ ἤσθη, πρὸς Μαρδόνιον τε βουλευσάμενος
 20 ἔφη ὑποκρινέεσθαι ὁκότερον ποιήσῃ τούτων. ὥς δὲ
 ἐβουλευέτο ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ
 καὶ Ἀρτεμισίην ἐς συμβουλίην μεταπέμψασθαι, ὅτι πρό-
 τερον ἐφαίνετο μούνη νοέουσα τὰ ποιητέα ἦν. ὥς δὲ
 ἀπίκετο ἡ Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τοὺς ἄλλους,
 25 τοὺς τε συμβούλους Περσέων καὶ τοὺς δορυφόρους,
 ἔλεξε Ξέρξης τάδε· Κελεύει με Μαρδόνιος μένοντα
 αὐτοῦ πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου, λέγων ὥς μοι
 Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς οὐδενὸς μεταίτιοι πά-
 θεός εἰσι, ἀλλὰ βουλομένοισί σφι γένοιτ' ἂν ἀπό-
 30 δεξις. ἐμὲ ὦν ἢ ταῦτα κελεύει ποιεῖν, ἢ αὐτὸς ἐθέλει

τριήκοντα μυριάδας ἀπολεξάμενος τοῦ στρατοῦ παρα-
 σχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δεδουλωμένην, αὐτὸν δέ με
 κελεύει ἀπελαύνειν σὺν τῷ λοιπῷ στρατῷ εἰς ἡθια τὰ
 ἑμέα. σὺ ὦν ἐμοί, καὶ γὰρ περὶ τῆς ναυμαχίης εὖ
 συνεβούλευσας τῆς γενομένης οὐκ ἔῴσα ποιέεσθαι, νῦν 5
 τε συμβούλευσον ὁκότερα ποιέων ἐπιτύχω εὖ βουλευ-
 102 σάμενος. ὁ μὲν ταῦτα συνεβουλεύετο, ἡ δὲ λέγει
 τάδε· Βασιλεῦ, χαλεπὸν μὲν ἐστὶ συμβουλευομένῳ τυ-
 χεῖν τὰ ἄριστα εἶπασαν, ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατήκουσι
 πρήγμασι δοκέει μοι αὐτὸν μὲν σε ἀπελαύνειν ὀπίσω, 10
 Μαρδόνιον δέ, εἰ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα ποιή-
 σειν, αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει. τοῦτο μὲν
 γάρ, ἣν καταστρέψῃται τά φησι θέλειν καὶ οἱ προχω-
 ρήσῃ τὰ νοέων λέγει, σὺν τῷ ἔργον, ὧ δέσποτα, γίνε-
 ται· οἱ γὰρ σοὶ δοῦλοι κατεργάσαντο· τοῦτο δέ, ἣν τὰ 15
 ἐναντία τῆς Μαρδονίου γνώμης γένηται, οὐδεμία συμ-
 φορὴ μεγάλη ἔσται σέο τε περιέοντος καὶ ἐκείνων τῶν
 πρηγμάτων [περὶ οἶκον τὸν σόν]. ἣν γὰρ σύ τε περιῆς
 καὶ οἶκος ὁ σός, πολλοὺς πολλὰκις ἀγῶνας δραμέονται
 περὶ σφέων αὐτῶν οἱ Ἕλληνες. Μαρδονίου δέ, ἣν τι 20
 πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται· οὐδέ τι νικῶντες οἱ Ἕλ-
 ληνες νικῶσι, δοῦλον σὸν ἀπολέσαντες· σὺ δέ, τῶν
 εἵνεκα τὸν στόλον ἐποίησας, πυρώσας τὰς Ἀθήνας
 103 ἀπελᾶς. ἥσθη τε δὴ τῇ συμβουλίῃ Ξέρξης· λέγουσα
 γὰρ ἐπετύγχανε τὰ περ αὐτὸς ἐνόεε. οὐδὲ γὰρ εἰ 25
 πάντες καὶ πᾶσαι συνεβούλευον αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν
 δοκέειν ἐμοί· οὕτω καταρρωδήκεε. ἐπαινέσας δὲ τὴν
 Ἀρτεμισίην ταύτην μὲν ἀποστέλλει ἄγουσαν αὐτοῦ
 παῖδας εἰς Ἑφεσον· νόθοι γὰρ τινες παῖδες οἱ συν-
 104 εἶποντο. συνέπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ φύλακον Ἑρμό- 30

τιμον, γένος μὲν ἔοντα Πηδασέα, φερόμενον δὲ οὐ τὰ
 δεύτερα τῶν εὐνούχων παρὰ βασιλέϊ. [οἱ δὲ Πηδα-
 σέες οἰκέουσι ὑπὲρ Ἀλικαρνησσοῦ. ἐν δὲ τοῖσι Πηδά-
 σοισι τούτοις τοιόνδε συμφέρεται πρῆγμα γίνεσθαι·
 5 ἐπεὰν τοῖσι ἀμφικτυόσι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι
 τῆς πόλιος μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου ἔσεσθαι χαλεπόν,
 τότε ἡ ἱρεὶ ἀυτόθι τῆς Ἀθηναίης φύει πώγωνα μέγαν.
 τοῦτο δὲ σφι δις ἤδη ἐγένετο. ἐκ τούτων δὴ τῶν 105
 Πηδασέων ὁ Ἐρμότιμος ἦν] τῷ μεγίστῃ τίσις ἤδη ἀδι-
 10 κηθέντι ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλόντα γὰρ
 αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων καὶ πωλεόμενον ὠνέεται Πανιώνιος
 ἀνὴρ Χίος, ὃς τὴν ζόην κατεκτήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιω-
 τάτων· ὅπως γὰρ κτήσαιο παῖδας εἰδεὸς ἐπαμμένους,
 ἐκταμῶν ἀγινέων ἐπώλεε ἐς Σάρδεις τε καὶ Ἐφεσον
 15 χρημάτων μεγάλων. παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώ-
 τεροί εἰσι οἱ εὐνούχοι πίστιος εἵνεκα τῆς πάσης τῶν
 ἐνορχέων. ἄλλους τε δὴ ὁ Πανιώνιος ἐξέταμε πολ-
 λούς, ἅτε ποιούμενος ἐκ τούτου τὴν ζόην, καὶ δὴ καὶ
 τοῦτον. καὶ οὐ γὰρ τὰ πάντα ἐδυστύχεε ὁ Ἐρμότιμος,
 20 ἀπικνέεται ἐκ τῶν Σαρδίων παρὰ βασιλέα μετ' ἄλλων
 δώρων, χρόνου δὲ προϋόντος πάντων τῶν εὐνούχων
 ἐτιμήθη μάλιστα παρὰ Ξέρξῃ. ὥς δὲ τὸ στρατεύμα τὸ 106
 Περσικὸν ὄρμα βασιλεὺς ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ἔων ἐν Σάρ-
 δισι, ἐνθαῦτα καταβὰς κατὰ δὴ τι πρῆγμα ὁ Ἐρμό-
 25 τιμος ἐς γῆν τὴν Μυσίην, τὴν Χίοι [μὲν] νέμονται,
 Ἀταρνεὺς δὲ καλέεται, εὐρίσκει τὸν Πανιώνιον ἐν-
 θαῦτα. ἐπιγνοὺς δὲ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ
 φιλίους λόγους, πρῶτα μὲν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς
 δι' ἐκεῖνον ἔχοι ἀγαθὰ, δεύτερα δὲ οἱ ὑπισχνεύμενος
 30 ἀντὶ τούτων ὅσα μιν ἀγαθὰ ποιήσῃ, ἣν κομίσας τοὺς

οἰκέτας οἰκῇ ἐκείνῃ, ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν Πανιώνιον κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὥς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν περιέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε· Ὡ πάντων ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς ἢ τῶν ἐμῶν τις ἐργάσατο, ἢ σὲ ἢ τῶν σῶν τινα, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς λήσειν οἷα ἐμηχανῶ τότε· οἳ σε ποιήσαντα ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεώμενοι, ὑπήγαγον ἐς χεῖρας τὰς ἐμάς, ὥστε σε μὴ μέμψεσθαι τὴν ἀπ' ἐμέο 10 τοι ἐσομένην δίκην. ὥς δὲ οἱ ταῦτα ὠνείδισε, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὅψιν ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἑαυτοῦ παίδων, τεσσέρων ἐόντων, τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν, ἀναγκαζόμενος δὲ ἐποίησε ταῦτα· αὐτοῦ τε, ὥς ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπ' 15 ἐταμνον. Πανιώνιον μὲν νυν οὕτω περιῆλθε ἢ τε τίσις καὶ Ἑρμότιμος.

107 ΕΡΕΡΗΣ δὲ ὥς τοὺς παῖδας ἐπέτρεψε Ἀρτεμισίῃ ἀπάγειν ἐς Ἐφεσον, καλέσας Μαργδόνιον ἐκέλευέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι 20 λόγοισι τὰ ἔργα πειρώμενον ὅμοια. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο, τῆς δὲ νυκτὸς κελεύσαντος βασιλέος τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπήγγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὥς τάχεος εἶχε ἕκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλεῖ. ἐπεὶ 25 δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστήρος πλείοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτῃ, ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἔφρευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἶεν ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκο- 108 μίζοντο. ὥς δὲ ἡμέρη ἐγίνετο, ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες 30

κατὰ χώρην μένοντα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν ἡλπίζον
καὶ τὰς νέας εἶναι περὶ Φάληρον, ἐδόκεόν τε ναυμα-
χήσειν σφέας παραρτέοντό τε ὥς ἀλεξησόμενοι. ἐπεὶ
δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετὰ ταῦτα
ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τὸν μὲν νυν ναυτικὸν τὸν Ξέρξεω
στρατὸν οὐκ ἐπεῖδον διώξαντες μέχρι Ἀνδρου, ἐς δὲ
τὴν Ἀνδρον ἀπικόμενοι ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλῆς μὲν
νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο διὰ νήσων τραπομένους καὶ
ἐπιδιώξαντας τὰς νέας πλέειν ἰθὺς ἐπὶ τὸν Ἑλλη-
σποντον λύσοντας τὰς γεφύρας· Εὐρυβιάδης δὲ τὴν
ἐναντίην ταύτη γνώμην ἐτίθετο, λέγων ὥς εἰ λύσουσι
τὰς σχεδίας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακὸν
τὴν Ἑλλάδα ἐργασαίαιτο. εἰ γὰρ ἀναγκασθεῖη ἀπο-
λαμφθεῖς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πειρωτο
ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν, ὥς ἄγοντι μὲν οἱ ἡσυχίην οὔτε
τι προχωρῶειν οἶόν τε ἔσται τῶν προηγμάτων οὔτε τις
κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῶ τέ οἱ ἡ στρατιὴ δια-
φθερέεται, ἐπιχειροῦντι δὲ αὐτῷ καὶ ἔργου ἐχομένῳ
πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἷά τε ἔσται προσχωρῆσαι
κατὰ πόλιν τε καὶ κατὰ ἔθνεα, ἦτοι ἀλίσκομένων γε ἢ
πρὸ τούτου ὁμολογεόντων· τροφήν τε ἔξιν σφέας τὸν
ἐπέτειον αἰεὶ τὸν Ἑλλήνων καρπὸν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ
νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν
Πέρσην· ἐατέον ὦν εἶναι φεύγειν, ἐς δ' ἔλθῃ φεύγων
ἐς τὴν ἑωυτοῦ· τὸ ἐνθεῦτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ποιέε-
σθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐκέλευε. ταύτης δὲ εἶχοντο τῆς
γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί.
ὥς δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τοὺς γε πολλοὺς πλέειν ἐς
τὸν Ἑλλησποντον ὁ Θεμιστοκλῆς, μεταβαλὼν πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους (οὔτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφυγόντων

περιημέκτεον, ὁρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλέειν
 καὶ ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλόμενοι, εἰ ὧλλοι μὴ βου-
 λοίατο) ἔλεγέ σφι τάδε· Καὶ αὐτὸς ἤδη πολλοῖσι παρ-
 εγενόμην καὶ πολλῷ πλέω ἀκήκοα τοιάδε γενέσθαι,
 ἀνδρας ἐς ἀναγκαίην ἀπειληθέντας νενικημένους ἀνα- 5
 μάχεσθαι τε καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν προτέρην κακότητα.
 ἡμεῖς δέ (εὕρημα γὰρ εὕρηκαμεν ἡμέας τε αὐτοὺς καὶ
 τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτο ἀνθρώπων ἀνωσάμενοι)
 μὴ διώκωμεν ἀνδρας φεύγοντας. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς
 κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ἥρωες, οἳ ἐφθόνησαν 10
 ἀνδρα ἓνα τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλεῦσαι,
 εὐόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτάσθαλον· ὃς τὰ τε ἱρὰ καὶ τὰ
 ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπιπράς τε καὶ καταβάλλων
 τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα· ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμα-
 στίγωσε πέδας τε κατῆκε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ 15
 παρεὸν ἡμῖν νῦν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντας
 ἡμέων τε αὐτῶν ἐπιμεληθῆναι καὶ τῶν οἰκετέων· καὶ
 τις οἰκίην τε ἀναπλασάσθω καὶ σπόρου ἀνακῶς ἐχέτω,
 παντελέως ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι
 καταπλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. ταῦτα ἔλεγε 20
 ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὸν Πέρσην, ἵνα ἦν
 ἄρα τί μιν καταλαμβάνη πρὸς Ἀθηναίων πάθος, ἔχῃ
 110 ἀποστροφὴν· τὰ περ ὧν καὶ ἐγένετο. Θεμιστοκλῆς
 μὲν ταῦτα λέγων διέβαλλε, Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο·
 ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδογμένος εἶναι σοφὸς ἐφάνη 25
 ἐὼν ἀληθῶς σοφός τε καὶ εὐβουλος, πάντως ἔτοιμοι
 ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ὥς δὲ οὗτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι
 ἦσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνδρας ἀπ-
 ἐπέμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπίστευε σιγᾶν ἐς πᾶσαν
 βᾶσανον ἀπικνεομένοισι τὰ αὐτὸς ἐνετείλατο βασιλεῖ 30

φράσαι· τῶν καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὐτῖς ἐγένετο· οἳ
 ἐπειδὴ ἀπίκοντο πρὸς τὴν Ἀττικὴν, οἳ μὲν κατέμενον
 ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβάς παρὰ Ξέρξην ἔλεγε
 τάδε· Ἐπεμψέ με Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος, στρατηγὸς
 5 μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν συμμάχων πάντων ἄρι-
 στος καὶ σοφώτατος, φράσσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλῆς
 [ὁ Ἀθηναῖος] σοὶ βουλούμενος ὑποργεῖν ἔσχε τοὺς
 Ἕλληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν
 Ἑλλησπόντῳ γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην
 10 πολλὴν κομίζεο. οἳ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλεον 111
 ὀπίσω· οἳ δὲ Ἕλληνες, ἐπεῖτε σφι ἀπέδοξε μῆτ' ἐπι-
 διώκειν ἔτι προσωτέρῳ τῶν βαρβάρων τὰς νέας μῆτε
 πλέειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὸν πόρον, τὴν
 Ἄνδρον περικατέατο ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ
 15 Ἄνδριοι νησιωτέων αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλῆος χρή-
 ματα οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ προῖσχομένου Θεμιστοκλῆος
 λόγον τόνδε, ὥς ἤκοιεν Ἀθηναῖοι περὶ ἑαυτοὺς ἔχοντες
 δύο θεοὺς μεγάλους, Πειθῶ τε καὶ Ἀναγκαίην, οὕτω
 τέ σφι κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα, ὑπεκρίναντο πρὸς
 20 ταῦτα λέγοντες ὥς κατὰ λόγον ἦσαν ἄρα αἱ Ἀθηναί-
 μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες καὶ θεῶν χρηστῶν ἤκοιεν
 εὔ, ἐπεὶ Ἀνδρίους γε εἶναι γεωπείνας ἐς τὰ μέγιστα
 ἀνῆκοντας, καὶ θεοὺς δύο ἀχρήστους οὐκ ἐκλείπειν
 σφέων τὴν νῆσον ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρεῖν, Πενίην τε
 25 καὶ Ἀμηχανίην, καὶ τούτων τῶν θεῶν ἐπηβόλους ἔοντας
 Ἀνδρίους οὐ δώσειν χρήματα· οὐδέποτε γὰρ <ἂν>
 τῆς ἑωυτῶν ἀδυναμίας τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι
 κρέσσω. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινάμενοι καὶ οὐ
 δόντες χρήματα ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλῆς δέ, οὐ 112
 30 γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας

νήσους ἀπειλητηρίους λόγους αἴτεε χρήματα διὰ τῶν αὐτῶν ἀγγέλων [χρεώμενος λόγοισι] τοῖσι καὶ πρὸς βασιλέα ἐχρήσατο, λέγων ὥς εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ταῦτα συνέλεγε χρήματα μεγάλα 5 παρὰ Καρυστιῶν τε καὶ Παρίων, οἳ πυνθανόμενοι τὴν τε Ἄνδρον ὥς πολιορκέοιτο διότι ἐμῆδισε, καὶ Θεμιστοκλέα ὥς εἶη ἐν αἰνῇ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δέισαντες ταῦτα ἔπεμπον χρήματα. εἰ δὲ δὴ τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δέ 10 τινας καὶ ἄλλους δοῦναι καὶ οὐ τούτους μούνους. καὶ τοι Καρυστιοῖσι γε οὐδὲν τούτου εἵνεκα τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλέα χρήμασι ἱλασάμενοι διέφυγον τὸ στράτευμα. Θεμιστοκλέης μὲν νυν ἐξ Ἄνδρου ὀρμώμενος χρήματα παρὰ νησιωτέων ἐκτάτο 15 λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

113 Οἱ δ' ἀμφὶ Ξέρξην ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίην ἐξήλαυνον ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν. ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλέα, ἅμα δὲ ἄνωρίην εἶναι τοῦ ἔτεος πολεμέειν, χειμερίσαι τε 20 ἅμεινον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἔπειτα ἅμα τῷ ἔαρι πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου. ὥς δὲ ἀπίκατο ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρῶτους μὲν τοὺς Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλὴν Ὑδάρνεος τοῦ στρατηγοῦ (οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψε- 25 σθαι βασιλέος), μετὰ δὲ τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλίνην, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτρίους τε καὶ Ἰνδοὺς, καὶ τὸν πεξὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἴλετο, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι 30

εἶδεά τε ὑπῆρχε διαλέγων καὶ εἰ τέοισί τι χρηστὸν
 συνήδεε πεποιημένον· ἐν δὲ πλεῖστον ἔθνος Πέρσας
 αἰρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους,
 ἐπὶ δὲ Μήδους. οὗτοι δὲ πλῆθος μὲν οὐκ ἐλάσσονες
 6 ἦσαν τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἦσσονες· ὥστε σύμπαντας
 τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. ἐν δὲ 114
 τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν
 διέκρινε καὶ Ξέρξης ἦν περὶ Θεσσαλίην, χρηστήριον
 ἐληλύθει ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξην αἰτέειν
 10 δίκας τοῦ Λεωνίδεω φόνου καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου
 δέκεσθαι. πέμπουσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρ-
 τιῆται, ὃς ἐπειδὴ κατέλαβε ἐοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρα-
 τιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὕψιν τὴν Ξέρξεω ἔλεγε
 τάδε· ὦ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τέ σε καὶ
 15 Ἡρακλεῖδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι φόνου δίκας, ὅτι
 σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτεινας ῥυόμενον τὴν Ἑλλάδα.
 ὁ δὲ γελάσας τε καὶ κατασχὼν πολλὸν χρόνον, ὥς οἱ
 ἐτύγχανε παρεστεῶς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τοῦτον εἶπε·
 Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὃδε δίκας δώσει τοιαύτας οἷας
 20 ἐκείνοισι πρέπει. ὁ μὲν δὴ δεξάμενος τὸ ῥηθὲν ἀπαλ- 115
 λάσσετο, Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν
 αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλησποντον καὶ
 ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον [τῆς διαβάσιος] ἐν πέντε καὶ
 25 τέσσαράκοντα ἡμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς οὐδὲν
 μέρος ὥς εἰπεῖν. ὅκον δὲ πορευόμενοι γινοίατο καὶ
 κατ' οὔστινας ἀνθρώπους, τὸν τούτων καρπὸν ἀρπά-
 ζοντες ἐσιτέοντο· εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὔροιεν, οἱ δὲ
 τὴν ποίην τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένην καὶ τῶν δεν-
 δρέων τὸν φλοιὸν περιλέποντες καὶ τὰ φύλλα κατα-
 30 δρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν

ἀγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν· ταῦτα δ' ἐπόλεον ὑπὸ λιμοῦ.
 ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν καὶ δυσεντερίη
 κατ' ὁδὸν ἔφθειρε. τοὺς δὲ καὶ νοσέοντας αὐτῶν
 κατέλειπε, ἐπιτάσσων τῇσι πόλισι, ἵνα ἐκάστοτε γίνοιτο
 ἐλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, ἐν Θεσσαλίῃ τε 5
 τινας καὶ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μακεδονίῃ.
 ἐνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἄρμα καταλιπὼν τοῦ Διός, ὅτε ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα ἤλαυνε, ἀπίων οὐκ ἀπέλαβε, ἀλλὰ δόντες
 οἱ Παῖονες τοῖσι Θρηῖξι ἀπαιτέοντος Ξέρξεω ἔφασαν
 νεμομένας ἀρπασθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηίκων τῶν 10
 116 περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. ἐνθα καὶ
 ὁ τῶν Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστωνικῆς
 [Θρηῖξ] ἔργον ὑπερφυῆς ἐργάσατο· ὃς οὔτε αὐτὸς ἔφη
 τῷ Ξέρξῃ ἐκὼν εἶναι δουλεύσειν, ἀλλ' οἴχετο ἄνω ἐς
 τὸ ὄρος τὴν Ῥοδόπην, τοῖσί τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ 15
 στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ ἀλογήσαντες, ἢ
 ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο θεήσασθαι τὸν πόλεμον,
 ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν
 ἀσινέες πάντες ἔξ ἐόντες, ἐξώρνευε αὐτῶν ὁ πατήρ τοὺς
 117 ὀφθαλμοὺς διὰ τὴν αἰτίην ταύτην. καὶ οὗτοι μὲν 20
 τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον· οἱ δὲ Πέρσαι ὥς ἐκ τῆς
 Θρηίκης πορευόμενοι ἀπίκοντο ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπειγό-
 μενοι τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἀβυδὸν·
 τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὔρον ἔτι ἐντεταμένας ἀλλ' ὑπὸ
 χειμῶνος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὲ κατεχόμενοι σιτία 25
 τε πλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχανον, οὐδένα τε κόσμον
 ἐμπιπλάμενοι καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες ἀπέθνησκον τοῦ
 στρατοῦ τοῦ περιέοντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ
 118 ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὁδε λόγος
 λεγόμενος, ὥς ἐπειδὴ Ξέρξης ἀπελαύνων ἐξ Ἀθηνέων 30

ἀπίνετο ἐπ' Ἡίωνα τὴν ἐπὶ Στρουμόνι, ἐνθεῦτεν οὐκέτι
 ὁδοιπορήσει διεχρᾶτο, ἀλλὰ τὴν μὲν στρατιὴν Ὑδάρναι
 ἐπιτρέπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλησποντον, αὐτὸς δ' ἐπὶ
 νεὸς Φοινίσσης ἐπιβὰς ἐκομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλέοντα
 6 δέ μιν ἄνεμον Στρουμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ κυμα-
 τίην. καὶ δὴ μᾶλλον γὰρ τι χειμαίνεσθαι γεμούσης
 τῆς νεὸς ὥστε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχνῶν
 Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς δαίμα
 πεσόντα τὸν βασιλέα εἰρέσθαι βώσαντα τὸν κυβερνήτην
 10 εἴ τις ἔστι σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι· Δέσποτα, οὐκ
 ἔστι οὐδεμία, εἰ μὴ τούτων ἀπαλλαγὴ τις γένηται τῶν
 πολλῶν ἐπιβατέων. καὶ Ξέρξην λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα
 εἶπεῖν· Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμέων βασι-
 λέος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε εἶναι ἐμοὶ ἡ σωτη-
 15 ρίη. τὸν μὲν ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας
 ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικουφισθεῖσαν
 οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὥς δὲ ἐκβῆναι
 τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξην, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν
 ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῳ στε-
 20 φάνῳ τὸν κυβερνήτην, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπ-
 ὠλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. οὗτος δὲ ἄλλος 119
 λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε
 πιστός, οὔτε ἄλλως οὔτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ
 γὰρ δὴ ταῦτα οὕτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς
 25 Ξέρξην, ἐν μυρήσι γνώμῃσι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον
 μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ
 καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κοίλῃν νέα, ἐόντας
 Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἐρετέων
 ἐόντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρ-
 30 σῇσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὥς καὶ

πρότερόν μοι εἴρηται, ὁδῷ χρεώμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ
 120 στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. μέγα δὲ καὶ τόδε
 μαρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ
 ἀπικόμενος ἐς Ἀβδηρα καὶ ξεινίην τέ σφι συνθέμενος
 καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀκινάκῃ τε χρυσέῳ καὶ τήρῃ 5
 χρυσοπάστῳ. καὶ ὥς αὐτοὶ λέγουσι Ἀβδηροῖται, λέγοντες
 ἔμοιγε οὐδαμῶς πιστά, πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην
 φεύγων ἐξ Ἀθηνέων ὀπίσω, ὥς ἐν ἀδείῃ ἐὼν. τὰ δὲ
 Ἀβδηρα ἵδρυται πρὸς τοῦ Ἑλλησπόντου μᾶλλον ἢ τοῦ
 Στρυμόνος καὶ τῆς Ἡϊόνος, ὅθεν δὴ μὴν φασι ἐπι- 10
 βῆναι ἐπὶ τὴν νέα.

121 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε οὐκ οἶοί τε ἐγίνοντο ἐξελεῖν
 τὴν Ἄνδρον, τραπόμενοι ἐς Κάρυστον καὶ δηιώσαντες
 αὐτῶν τὴν χώραν ἀπαλλάσσουντο ἐς Σαλαμίνα. πρῶτα
 μὲν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ 15
 τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας, τὴν μὲν ἐς Ἴσθμὸν ἀναθεῖναι,
 ἥ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν, τὴν δὲ ἐπὶ Σούνιον, τὴν δὲ
 τῷ Αἴαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμίνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδά-
 σσαντο τὴν ληΐην καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελ-
 φούς, ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριάς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρω- 20
 τήριον νεός, ἐὼν μέγαθος δυώδεκα πηχέων· ἔστηκε δὲ
 122 οὗτος τῇ περ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος. πέμ-
 ψαντες δὲ [ἀκροθίνια] οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφούς ἐπειρώ-
 των τὸν θεὸν κοινῇ εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἄρεστὰ τὰ
 ἀκροθίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε 25
 ἔχειν, παρὰ Αἰγινητέων δὲ οὐ, ἀλλὰ ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ
 ἀριστήια τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πυ-
 θόμενοι ἀνέθεσαν ἀστέρας χρυσοῦς, οἳ ἐπὶ ἱστοῦ χαλ-
 κέου ἐστᾶσι τρεῖς ἐπὶ τῆς γωνίης, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσου
 123 κρητήρος. μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς ληΐης ἔπλεον οἱ 30

Ἕλληνες ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἀριστήρια δώσοντες τῷ ἀξιω-
 τάτῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὥς
 δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διέφερον τὰς ψήφους ἐπὶ
 τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύ-
 5 τερον κρίνοντας ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν
 ἔωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστος δοκέων ἄρι-
 στος γενέσθαι, δεύτερα δὲ οἱ πολλοὶ συνεξέπιπτον Θεμι-
 στοκλέα κρίνοντας. οἱ μὲν δὴ ἐμουννοῦντο, Θεμιστο-
 κλέης δὲ δευτερείοισι ὑπερεβάλλετο πολλόν. οὐ βου- 124
 10 λομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, ἀλλ'
 ἀποπλεόντων ἑκάστων ἐς τὴν ἑωυτῶν ἀκρίτων, ὅμως
 Θεμιστοκλέης ἐβώσθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν
 Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ
 νικῶν οὐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχη-
 15 σάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαίμονα ἀπύκετο
 θέλων τιμηθῆναι· καὶ μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν
 ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστήρια μὲν νυν
 ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον, σοφίης δὲ καὶ
 δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης·
 20 ἐδωρήσαντό τὲ μιν ὅχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύοντι.
 αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀπύοντα τριηκόσιοι
 Σπαρτιητέων λογάδες, οὗτοι οἱ περ ἱππῆες καλέονται,
 μέχρι οὕρων τῶν Τεγεητικῶν. μῦνον δὴ τοῦτον πάν-
 των ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Σπαρτιῆται προέπεμψαν.
 25 ὥς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπύκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, 125
 ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν
 Θεμιστοκλέος ἑών, ἄλλως δὲ οὐ τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν,
 φθόνῳ καταμαργέων ἐνείκεε τὸν Θεμιστοκλέα, τὴν ἐς
 Λακεδαίμονα ἄπιξιν προσέφων, ὥς διὰ τὰς Ἀθήνας
 30 ἔχοι τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι'

έωυτόν. ὁ δέ, ἐπείτε οὐκ ἐπαύετο λέγων ταῦτα ὁ Τιμόδημος, εἶπε· Οὕτω ἔχει τοι· οὐτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης ἐτιμήθην οὕτω πρὸς Σπαρτιητέων, οὐτ' ἂν σύ, ὦνθρῳπε, ἐὼν Ἀθηναῖος.

- 126 Ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθε ἐὼν, ἐκ δὲ τῶν Πλαταιικῶν καὶ μᾶλλον ἔτι γενόμενος, ἔχων ἑξ μυριάδας στρατοῦ τοῦ Μαρδόνιος ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλέα μέχρι τοῦ πόρου. ὥς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δὲ ὀπίσω πορευόμενος κατὰ τὴν Παλ- 10 λήνην ἐγίνετο, ἅτε Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίην καὶ οὐδέν κω κατεπείγοντος ἤκειν ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίου ἐντυχὼν ἀπεστεῶσι Ποτειδαιήτῃσι μὴ οὐκ ἐξανδραποδίσασθαι σφεας. οἱ γὰρ Ποτειδαιῆται, ὥς βασιλεὺς 15 παρεξεληλάκεε καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὥς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν Παλ- 127 λήνην ἔχοντες. ἐνθαῦτα δὴ Ἀρτάβαζος ἐπολιόρκεε τὴν Ποτείδαιαν. ὑποπτέυσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ἀπίστα- 20 σθαι ἀπὸ βασιλέος, καὶ ταύτην ἐπολιόρκεε· εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἑξανα- στάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφεας εἶλε πολιορκέων, κατέσφαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην, τὴν δὲ πόλιν παραδιδούῃ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν καὶ τῷ 25 Χαλκιδικῷ γένει, καὶ οὕτω Ὀλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον. 128 ἐξελὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαζος τῇ Ποτειδαίῃ ἐντετα- μένως προσεῖχε, προσέχοντι δὲ οἱ προθύμως συντίθεται προδοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός, δυντινα μὲν τρόπον ἀρχήν, ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν (οὐ 30

γὰρ ὧν λέγεται), τέλος μέντοι τοιάδε ἐγένετο· ὅπως
 βιβλίον γράψει ἢ Τιμόξεινος ἐθέλων παρὰ Ἀρτάβαζον
 πέμψαι ἢ Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος παρὰ
 τὰς γλυφίδας περιειλίξαντες καὶ πτερώσαντες τὸ βιβλίον
 5 ἐτόξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπαίσιτος δὲ ἐγένετο
 ὁ Τιμόξεινος προδιδούς τὴν Ποτειδαίαν· τοξεύων γὰρ
 ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτῶν τοῦ χωρίου
 τούτου βάλλει ἀνδρὸς Ποτειδαιήτεω τὸν ὦμον, τὸν δὲ
 βληθέντα περιέδραμε ὄμιλος, οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν
 10 πολέμῳ, οἱ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὥς ἔμαθον
 τὸ βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρὴν δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων Παλληναίων συμμαχίῃ. τοῖσι δὲ στρατη-
 γοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βιβλίον καὶ μαθοῦσι τὸν αἴτιον
 τῆς προδοσίης ἔδοξε μὴ καταπλῆξαι Τιμόξεινον προ-
 15 δοσίῃ τῆς Σκιωναίων πόλιος εἵνεκα, μὴ νομιζοίαιτο
 εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προ-
 δόται. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπαίσιτος ἐγεγόνεε·
 Ἀρταβάζῳ δὲ ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς 129
 μῆνες, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη καὶ χρόνον
 20 ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι τέναγος γενόμενον
 παρήισαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὥς δὲ τὰς δύο μὲν μοῖρας
 διοδοιοπορήκεσαν, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι ἦσαν, τὰς διελ-
 θόντας χρῆν εἶναι ἔσω ἐν τῇ Παλλήνῃ, ἐπῆλθε πλημ-
 μυρὶς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὅση οὐδαμὰ κω, ὥς οἱ
 25 ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γινομένη. οἱ μὲν δὴ νέειν
 αὐτῶν οὐκ ἐπιστάμενοι διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπιστα-
 μένους οἱ Ποτειδαιῆται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλε-
 σαν. αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτειδαιῆται τῆς τε ὄρηχίης [καὶ
 τῆς πλημμυρίδος] καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθεος γενέσθαι
 30 τόδε, ὅτι ἐς τοῦ Ποσειδέωνος τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ

ἐν τῷ προαστείῳ ἡσέβησαν οὗτοι τῶν Περσέων οἱ περ
καὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης· αἴτιον δὲ τοῦτο
λέγοντες εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομέ-
νους ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον.

- 130 Οὗτοι μὲν οἱ προπέμψαντες βασιλέα οὕτω ἐπρηξαν. 6
ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξεω <ὁ> περιγενόμενος, ὥς προσ-
έμειξε τῇ Ἀσίῃ φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος καὶ βασιλέα τε καὶ
τὴν στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς Ἀβυδον,
ἐχειμέριζε ἐν Κύμῃ. ἕαρος δὲ ἐπιλάμψαντος πρώιος
συνελέγετο ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νεῶν καὶ ἐχειμέρισαν 10
αὐτοῦ· Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῦνες ἐπεβάτενον.
στρατηγοὶ δέ σφι ἐπῆλθον Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου
καὶ Ἀρταῦντης ὁ Ἀρταχαίεω· συνῆρχε δὲ τούτοισι καὶ
ἀδελφιδέος αὐτοῦ Ἀρταῦντεω προσελομένου Ἰθαμίττης.
ἅτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐ προήρισαν ἀνωτέρω τὸ 15
πρὸς ἑσπέρας, οὐδ' ἐπηνάγκαζε οὐδεὶς, ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ
κατήμενοι ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῇ, νέας
ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσ-
εδέκοντο τοὺς Ἑλληνας ἐλεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην ἀλλ'
ἀποχρήσειν σφι τὴν ἐσωτῶν φυλάσσειν, σταθμεύμενοι 20
ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμῖνος ἀλλ'
ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μὲν νυν τὴν θάλασσαν
ἑσσωμένοι ἦσαν τῷ θυμῷ, περὶ δὲ ἐδόκεον πολλῷ
κρατήσσειν τὸν Μαρδόνιον. ἐόντες δὲ ἐν Σάμῳ ἅμα
μὲν ἐβουλεύοντο εἴ τι δυναίατο κακὸν τοὺς πολεμίους 25
ποιέειν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακούστεον ὅκη πεσέεται τὰ Μαρ-
131 δονίου πρήγματα. τοὺς δὲ Ἑλληνας τό τε ἕαρ γινό-
μενον ἤγειρε καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἑών. ὁ μὲν
δὴ περὶ οὐκω συνελέγετο, ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπῆκετο ἐς
Αἴγιναν, νέες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ 30

καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος τοῦ Ἡγη-
σίλειω τοῦ Ἰπποκρατίδew τοῦ Λευτυχίδew τοῦ Ἀνα-
ξίλειω τοῦ Ἀρχιδήμου τοῦ Ἀναξανδρίδew τοῦ Θεοπόμ-
που τοῦ Νικάνδρου τοῦ Χαρίλειω τοῦ Εὐνόμου τοῦ
5 Πολυδέκτew τοῦ Πρυτάνιος τοῦ Εὐρυφῶντος τοῦ Προ-
κλέος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου
τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, ἐὼν τῆς ἐτέρης οἰκίης τῶν
βασιλέων. οὗτοι πάντες, πλὴν τῶν δυῶν τῶν μετὰ Λευ-
τυχίδεα πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἐγέ-
10 νοντο Σπάρτης. Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος
ὁ Ἀρίφρονος. ὥς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴγιναν πᾶσαι 132
αἱ νῆες, ἀπίκοντο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν
Ἑλλήνων, οἱ καὶ ἐς Σπάρτην ὀλίγω πρότερον τούτων
ἀπικόμενοι ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν
15 Ἰωνίην· τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιληίδew ἦν· οἱ στα-
σιῶται σφίσι γενόμενοι ἐπεβούλευον θάνατον Στράττι
τῷ Χίου τυράννῳ, ἐόντες ἀρχὴν ἐπτά· ἐπιβουλεύοντες
δὲ ὥς φανεροὶ ἐγένοντο, ἐξενείκαντος τὴν ἐπιχείρησιν
ἐνὸς τῶν μετεχόντων, οὕτω δὴ οἱ λοιποὶ ἔξ ἐόντες
20 ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίου καὶ ἐς Σπάρτην τε ἀπίκοντο καὶ
δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγιναν, τῶν Ἑλλήνων δεόμενοι
καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἱ προήγαγον αὐτοὺς μόγισ
μέχρι Δήλου. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι
Ἑλλησι οὔτε τῶν χώρων ἐοῦσι ἐμπείροισι, στρατιῆς
25 τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἐπιστέατο
δόξῃ καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε
δὲ τοιοῦτο ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἐσπέρας
ἀνωτέρω Σάμου μὴ τολμᾶν καταπλῶσαι καταρρωδη-
κότας, τοὺς δὲ Ἑλληνας χρηρίζοντων Χίων τὸ πρὸς τὴν
30 ἡῶ κατωτέρω Δήλου. οὕτω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσε

133 σφεων. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἔπλεον ἐς τὴν Δῆλον,
 Μαροδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε. ἐνθεῦτεν
 δὲ ὀρμώμενος ἔπεμπε κατὰ τὰ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπέα
 γένος, τῷ οὖνομα ἦν Μῦς, ἐντειλάμενος πανταχῇ μιν
 χρησόμενον ἐλθεῖν, τῶν οἷά τε ἦν σφι ἀποπειρήσασθαι. 5
 ὃ τι μὲν βουλούμενος ἐκμαθεῖν πρὸς τῶν χρηστηρίων
 ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐ γὰρ ὧν λέγεται·
 δοκέω δ' ἔγωγε περὶ τῶν παρεόντων πρηγμάτων καὶ
 134 οὐκ ἄλλων πέρι πέμψαι. οὗτος ὁ Μῦς ἐς τε Λεβὰ- 10
 δειαν φαίνεται ἀπικόμενος καὶ μισθῷ πείσας τῶν ἐπι-
 χωρίων ἄνδρα καταβῆναι παρὰ Τροφώνιον, καὶ ἐς Ἄβας
 τὰς Φωκέων ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρηστήριον· καὶ δὴ καὶ
 ἐς Θήβας πρῶτα ὥς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν τῷ Ἰσμηνίῳ
 Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο (ἔστι δὲ κατὰ περ ἐν Ὀλυμπίῃ
 ἱεροῖσι αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι), τοῦτο δὲ ξεινόν τινα 15
 καὶ οὐ Θηβαῖον χρήμασι πείσας κατεκοίμησε ἐς Ἀμ-
 φιάρεω. Θηβαίων δὲ οὐδενὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι
 διὰ τόδε· ἐκέλευσέ σφεας ὁ Ἀμφιάρεως διὰ χρηστηρίων
 ποιεύμενος ὁκότερα βούλονται ἐλέσθαι τούτων, ἑωντῷ
 ἢ ἅτε μάντι χρᾶσθαι ἢ ἅτε συμμάχῳ, τοῦ ἐτέρου ἀπ- 20
 εχομένους· οἱ δὲ σύμμαχόν μιν εἶλοντο εἶναι. διὰ
 τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων οὐδενὶ αὐτόθι ἐγκατα-
 135 κοιμηθῆναι. τόδε δὲ θῶμά μοι μέγιστον γενέσθαι
 λέγεται ὑπὸ Θηβαίων, ἐλθεῖν ἄρα τὸν Εὐρωπέα Μῦν,
 περιστρωφώμενον πάντα τὰ χρηστήρια, καὶ ἐς τοῦ 25
 Πτώου Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος. τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν κα-
 λέεται μὲν Πτῶον, ἔστι δὲ Θηβαίων, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς
 Κωπαῖδος λίμνης πρὸς ὄρεϊ ἀγχοτάτῳ Ἀκραιφίης πό-
 λιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεῖτε παρελθεῖν τὸν καλούμενον
 τοῦτον Μῦν (ἔπεσθαι δέ οἱ τῶν ἀστῶν αἰρετοὺς ἄνδρας 30

τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ὥς ἀπογραφομένους τὰ θεσπιεῖν
 ἔμελλε), [καὶ] πρόκατε τὸν πρόμαντιν βαρβάρῳ γλώσση
 χρᾶν. καὶ τοὺς μὲν ἐπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θώ-
 ματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλά-
 5 δος, οὐδὲ ἔχειν ὅ τι χρῆσονται τῷ παρεόντι πρήγματι·
 τὸν δὲ Εὐρωπέα Μῦν ἐξαρχάσαντα παρ' αὐτῶν τὴν
 ἐφέροντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γρά-
 φειν ἐς αὐτήν, φάναι δὲ Καρὴν μιν γλώσση χρᾶν,
 συγγραψάμενον δὲ οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην.
 10 Μαρδόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὅ τι δὴ λέγοντα ἦν τὰ 136
 χρηστήρια, μετὰ ταῦτα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας
 Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω ἄνδρα Μακεδόνα, ἅμα μὲν
 ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι ἦσαν (Ἀλεξάνδρου γὰρ
 ἀδελφεὴν Γυγαίην, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάρης
 15 ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγερόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν
 τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὖνομα τοῦ μητροπάτορος, τῷ δὴ
 ἐκ βασιλέος τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλάβανδα πόλις μεγάλη
 νέμεσθαι), ἅμα δὲ ὁ Μαρδόνιος πυνθόμενος ὅτι πρόξεινός
 τέ (σφι) εἶη καὶ εὐεργέτης ὁ Ἀλέξανδρος ἔπεμπε. τοὺς
 20 γὰρ Ἀθηναίους οὕτω ἐδόκεε μάλιστα προσκτιήσεσθαι,
 λεῶν τε πολλὸν ἄρα ἀκούων εἶναι καὶ ἄλκιμον, τὰ τε
 κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθήματα κατ-
 εργασαμένους μάλιστα Ἀθηναίους ἐπίστατο. τούτων
 δὲ προσγενομένων κατήλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης
 25 κρατήσειν, τὰ περ ἂν καὶ ἦν, περὶ τε ἐδόκεε πολλῶ
 εἶναι κρέσσων· οὕτω τε ἐλογίζετο κατύπερθε οἱ τὰ
 πρήγματα ἔσεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ
 τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι, συμβουλευόντα σύμ-
 μαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὴ πειθόμενος
 30 ἔπεμπε.

137 ΤΟΤ ΔΕ Ἀλεξάνδρου τούτου ἑβδομος γενέτωρ
 Περδίκκης ἐστὶ ὁ κτησάμενος τῶν Μακεδόνων τὴν
 τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε· ἐξ Ἀργεος ἔφυγον ἐς Ἰλλυ-
 ριοὺς τῶν Τημένου ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφροί, Γαυάνης
 τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδίκκης, ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν ὑπερ- 5
 βαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην
 πόλιν. ἐνθαῦτα δὲ ἐθήτεον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βα-
 σιλεῖ, ὁ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βοῦς, ὁ δὲ νεώτατος
 αὐτῶν Περδίκκης τὰ λεπτά τῶν προβάτων. ἦσαν δὲ
 τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες 10
 χρήμασι, οὐ μούνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλέως
 αὐτῇ τὰ σιτία σφι ἔπεσσε. ὅπως δὲ ὀπτῶη, ὁ ἄρτος
 τοῦ παιδὸς τοῦ [θῆτός,] Περδίκκew, διπλήσιος ἐγίνετο
 αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὲ αἰεὶ τῷτο τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε
 πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς. τὸν δὲ ἀκούσαντα ἐσῆλθε 15
 αὐτίκα ὡς εἴη τέρας καὶ φέροι ἐς μέγα τι. καλέσας
 δὲ τοὺς θῆτας προηγόρευέ σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς
 τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὲ τὸν μισθὸν ἔφασαν δίκαιοι εἶναι
 ἀπολαβόντες οὕτω ἐξιέναι. ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς τοῦ
 μισθοῦ περὶ ἀκούσας, ἦν γὰρ κατὰ τὴν καπνοδόκην 20
 ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε θεοβλαβῆς γενό-
 μενος “Μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀπο-
 δίδωμι”, δέξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ
 ὁ Ἀέροπος οἱ πρεσβύτεροι ἕστασαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς
 ἤκουσαν ταῦτα· ὁ δὲ παῖς, ἐτύγγανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, 25
 εἶπας τάδε “Δεκόμεθα, ὦ βασιλεῦ, τὰ διδοῖς”, περιγράφει
 τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον, περι-
 γράψας δέ, ἐς τὸν κόλπον τρις ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου,
 138 ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ’ ἐκείνου. οἱ μὲν δὴ
 ἀπήισαν, τῷ δὲ βασιλεῖ σημαίνει τις τῶν παρῆδρων 30

οἶόν τι χρῆμα ποιήσῃς [ὁ παῖς] καὶ ὥς σὺν νόῳ κείνων
ὁ νεώτατος λάβοι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ
ὀξυνθεὶς πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. ποτα-
μὸς δέ ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ τούτων
5 τῶν ἀνδρῶν <τῶν> ἀπ' Ἀργεὸς ἀπόγονοι σωτήρι. οὗτος
ἐπεῖτε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐρρῷ ὥστε
τοὺς ἱππέας μὴ οἶους τε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ
ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης οἴκησαν πέλας
τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορ-
10 δίεω, ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἐν ἑκάστῳ ἔχον
ἑξήκοντα φύλλα, ὀδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων.
ἐν τούτοισι καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἦλω, ὥς λέγε-
ται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων ὄρος κέεται
Βέρμιον οὖνομα, ἄβατον ὑπὸ χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ
15 ὀρμώμενοι, ὥς ταύτην ἔσχον, κατεστρέφοντο καὶ τὴν
ἄλλην Μακεδονίην. ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ Περγάμην 139
Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγένετο· Ἀμύντεω παῖς ἦν Ἀλέξανδρος,
Ἀμύντης δὲ Ἀλκέτεω, Ἀλκέτεω δὲ πατὴρ ἦν Ἀέροπος,
τοῦ δὲ Φίλιππος, Φιλίππου δὲ Ἀργαῖος, τοῦ δὲ Περγ-
20 δίκης ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν.

Ἐγερόνεε μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω· 140
ὥς δὲ ἀπρίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρκ- α
δονίου, ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαργδόνιος τάδε
λέγει· Ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκει παρὰ βασιλέος λέγουσα οὕτω·
15 Ἀθηναίοισι τὰς ἀμαρτάδας τὰς ἐς ἐμὲ ἐξ ἐκείνων γενο-
μένας πάσας μετήμι. νῦν τε ὧδε, Μαργδόνιε, ποίει·
τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς
ταύτῃ ἐλέσθων αὐτοί, ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτό-
νομοι. ἰρὰ τε πάντα σφι, ἦν δὴ βούλωνται γε ἐμοὶ
20 ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα. τούτων

δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιεῖν ταῦτα, ἣν
 μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. λέγω δὲ ὑμῖν τάδε
 νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλεῖ ἀνταειρόμενοι; οὔτε
 γὰρ ἂν ὑπερβάλαισθε οὔτε οἷοί τέ ἐστε ἀντέχειν τὸν
 πάντα χρόνον. εἶδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλα- 5
 σίης τὸ πλήθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν
 νῦν παρ' ἐμοὶ ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστε καὶ ἦν ἡμέας
 ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε, τοῦ περ ὑμῖν οὐδεμία
 ἐλπὶς εἴ περ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη.
 μὴ ὦν βούλεσθε παριστούμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν 10
 τῆς χώρας, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἀλλὰ
 καταλύσασθε. παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσα-
 σθαι βασιλέος ταύτῃ ὁρμημένου. ἔστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν
 ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.
 β Μαρθόνιος μὲν ταῦτα, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι 15
 εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς
 ὑμέας ἐούσης ἐξ ἐμεῦ οὐδὲν λέξω (οὐ γὰρ ἂν νῦν
 πρῶτον ἐκμάθοιτε), προσχρηγίζω δὲ ὑμέων πείδεσθαι
 Μαρθονίῳ. ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἷοίσι τε ἐσομένοισι
 τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώρων 20
 τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων
 λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασι-
 λέος ἐστὶ καὶ χεῖρ ὑπερμήκης. ἦν ὦν μὴ ἀντίκα ὁμολο-
 γήσητε, μεγάλα προτεινόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέ-
 λουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκη- 25
 μένων τῶν συμμάχων πάντων αἰεὶ τε φθειρομένων
 μούνων, ἐξαίρετον μεταίχμιόν τε τὴν γῆν ἐκτημένων.
 ἀλλὰ πείδεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασι-
 λεὺς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς ἀμαρτάδας
 ἀπιεῖς ἐθέλει φίλος γενέσθαι. Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα 30

ἔλεξε· Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι ἤκειν Ἀλέξανδρον 141
 ἐς Ἀθήνας ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθη-
 ναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων ὥς σφεας χρεόν
 ἐστὶ ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελο-
 5 ποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε
 ἔδειςαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα
 τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε
 ὁμοῦ σφεων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν· ἐπανέμειναν γὰρ
 οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἔμελλον
 10 Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἤκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου
 ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ, πυθόμενοί τε πέμψειν κατὰ
 τάχος ἀγγέλους. ἐπίτηδες ὦν ἐποίηυν, ἐνδεικνύμενοι
 τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἐωυτῶν γνώμην. ὥς δὲ 142
 ἐπάνυστο λέγων Ἀλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ
 15 ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι· Ἡμεῖς δὲ ἐπεμψαν Λακεδαιμό-
 νιοι δεησομένους ὑμέων μήτε νεώτερον ποιεῖν μηδὲν
 κατὰ τὴν Ἑλλάδα μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ
 βαρβάρου. οὔτε γὰρ δίκαιον οὐδαμῶς οὔτε κόσμον
 φέρον οὔτε [γε] ἄλλοισι Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ
 20 δὴ καὶ διὰ πάντων ἥμισυ πολλῶν εἵνεκα· ἡγείρατε
 γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν ἡμέων βουλομέ-
 νων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆν ὁ ἀγὼν ἐγένετο·
 νῦν δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε
 τούτων ἀπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι
 25 Ἑλλήσι Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οὔτινες αἰεὶ καὶ
 τὸ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.
 πιεξυμένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν
 ἐστερήθητε διξῶν ἥδη καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον
 ἥδη πολλόν. ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε
 30 καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται γυναικῶς τε καὶ τὰ ἐς

πόλεμον ἄχρηστα οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν, ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεστήκη. μηδὲ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ, λείνας τὸν Μαρδονίου λόγον. τούτῳ μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί· τύραννος γὰρ ἔων τυράννῳ συγκατεργάζεται· ὑμῖν δέ γε οὐ 5 ποιητέα, εἰ περ εὖ τυγχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι ὥς βαρβάροισι ἐστὶ οὔτε πιστὸν οὔτε ἀληθὲς οὐδέν.

143 ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε· Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμεθα ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις 10 ἢ περ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίης γλιχόμενοι ἀμυνεύμεθα οὕτω ὅπως ἂν καὶ δυνώμεθα. ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας πειρῶ ἀναπείθειν οὔτε ἡμεῖς πεισόμεθα. νῦν τε ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ [ὥς Ἀθηναῖοι λέγουσι], ἔστ' 15 ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ τῇ περ καὶ νῦν ἔρχεται, μήκοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσι τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι ἡρώσι, τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίαν ὅπιν ἔχων ἐνέπρησε τοὺς τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σύ τε τοῦ λοιποῦ λόγους 20 ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑποργεῖν ἀθέμιστα ἔρδειν παραινέε. οὐ γὰρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν,

144 ἐόντα πρόξεινόν τε καὶ φίλον. πρὸς μὲν Ἀλέξανδροι ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους 25 τάδε· Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ κάρτα ἀνθρωπήιον ἦν. ἀτὰρ αἰσχυρῶς γε οἴκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωδήσαι, ὅτι οὔτε χρυσός ἐστι γῆς οὐδαμόθι τοσοῦτος οὔτε χώρα κάλλει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, 30

τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐθέλοιμεν ἂν μηδίσαντες καταδου-
 λῶσαι τὴν Ἑλλάδα. πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ
 τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιεῖν μὴδ' ἣν ἐθέλωμεν,
 5 πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ
 τὰ οἰκήματα ἐμπεπρημένα τε καὶ συγκεχωσμένα, τοῖσι
 ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρεῖν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον
 ἢ περ ὁμολογεῖν τῶ ταῦτα ἐργασαμένῳ, αὐτίς δὲ τὸ
 Ἑλληνικόν, ἐὼν ὅμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν
 ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσῖαι ἡθεὰ τε ὁμότροπα, τῶν
 10 προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. ἐπί-
 στασθί τε αὐτῷ, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστά-
 μενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἰς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμο-
 λογήσοντας ἡμέας Ξέρξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν
 προνοίην τὴν ἐς ἡμέας ἔχουσαν, ὅτι προεῖдете ἡμέων
 15 οἰκοφθορημένων οὕτω ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων
 τοὺς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται,
 ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω ὅπως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν
 λυπέοντες ὑμέας. νῦν δέ, ὥς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν
 ὥς τάχιστα ἐκπέμπετε. ὥς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ
 20 ἐκὰς χρόνον παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμε-
 τέρην, ἀλλ' ἐπεὶ τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελίην ὅτι
 οὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκείνος ἡμέων προσεδέετο. πρὶν
 ὦν παρεῖναι ἐκείνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡμέας καιρὸς
 ἐστὶ προβοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην. οἱ μὲν ταῦτα
 25 ὑποκριναμένων Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΝΝΑΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

- 1 ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ δέ, ὥς οἱ ἀπονοστήσας Ἀλέξανδρος
τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμηνε, ὀρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίας
ἤγε τὴν στρατιὴν σκουδῇ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας· ὅκου δὲ
ἐκάστοτε γίνοιτο, τούτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσ-
σαλίας ἡγεομένοισι οὔτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετ- 5
έμελε οὐδὲν πολλῷ τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσην, καὶ
συμπροέπεμψέ τε Θῶρηξ ὁ Ληρισαῖος Ξέρξην φεύγοντα
καὶ τότε ἐκ τοῦ φανεροῦ παρῆκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν
2 Ἑλλάδα. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται ὁ στρατὸς ἐν
Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον τὸν Μαρδόνιον 10
καὶ συνεβούλευον αὐτῷ λέγοντες ὥς οὐκ εἴη χῶρος
ἐπιτηδεότερος ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκείνου, οὐδὲ ἔων
λέναι ἐκαστέρῳ, ἀλλ' αὐτοῦ ἱζόμενον ποιεῖν ὅπως ἀμα-
χητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέψεται. κατὰ μὲν γὰρ
τὸ ἰσχυρὸν Ἑλληνας ὁμοφρονέοντας, οἱ περ καὶ πάρος 15
ταῦτ' ἀγίνωσκον, χαλεποὺς εἶναι περιγίνεσθαι καὶ ἅπασι,
ἀνθρώποισι· Εἰ δὲ ποιήσεις τὰ ἡμεῖς παραινέομεν,
ἔφασαν λέγοντες, ἔξεις ἀπόνως ἅπαντα τὰ ἐκείνων βου-
λεύματα. πέμπε χρήματα ἐς τοὺς δυναστεύοντας ἄνδρας
ἐν τῇσι πόλεσι, πέμπων δὲ τὴν Ἑλλάδα διαστήσεις· 20

ἐνθεῦτεν δὲ τοὺς μὴ τὰ σὰ φρονέοντας ῥηιδίως μετὰ
 τῶν στασιωτέων καταστρέψαι. οἱ μὲν ταῦτα συνεβού- 3
 λευον, ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ οἱ δεινὸς τις ἐνέστακτο
 ἡμερος τὰς Ἀθήνας δεύτερα ἐλεῖν, ἅμα μὲν ὑπ' ἀγνω-
 5 μοςύνης, ἅμα δὲ πυρσοῖσι διὰ νήσων ἐδόκεε βασιλέϊ
 δηλώσειν ἔοντι ἐν Σάρδισι ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὃς οὐδὲ
 τότε ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀττικὴν εὗρε τοὺς Ἀθηναίους,
 ἀλλ' ἐν τε Σαλαμῖνι τοὺς πλείστους ἐπυνθάνετο εἶναι
 ἐν τε τῇσι νηυσί, αἰρέει τε ἔρημον τὸ ἄστυ. ἡ δὲ
 10 βασιλέος αἵρεσις ἐς τὴν ὑστέρην τὴν Μαρδονίου ἐπι-
 στρατηήν δεκάμηνος ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ ἐν Ἀθήνῃσι 4
 ἐγένετο ὁ Μαρδόνιος, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα Μουρουχίδην
 ἄνδρα Ἑλλησπόντιον φέροντα τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς
 καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπόρ-
 15 θμευσε. ταῦτα δὲ τὸ δεύτερον ἀπέστελλε προέχων μὲν
 τῶν Ἀθηναίων οὐ φιλίας γνώμας, ἐλπίσας δέ σφεας
 ὑπῆσειν τῆς ἀγνωμοσύνης ὥς δοριαλώτου ἐούσης τῆς
 Ἀττικῆς χώρας καὶ ἐούσης ὑπ' ἐωυτῷ. τούτων μὲν
 εἵνεκα ἀπέπεμψε Μουρουχίδην ἐς Σαλαμῖνα· ὁ δὲ ἀπικό- 5
 20 μενος ἐπὶ τὴν βουλὴν ἔλεγε τὰ παρὰ Μαρδονίου. τῶν
 δὲ βουλευτέων Λυκίδης εἶπε γνώμην ὥς οἱ ἐδόκεε
 ἄμεινον εἶναι δεξαμένους τὸν λόγον τὸν σφι Μουρου-
 χίδης προσφέρει ἐξενεῖκαι ἐς τὸν δῆμον. ὁ μὲν δὴ
 ταύτην τὴν γνώμην ἀπεφαίνετο, εἴτε δὴ δεδεγμένος
 25 χρήματα παρὰ Μαρδονίου, εἴτε καὶ ταῦτά οἱ ἐάνδανε·
 Ἀθηναῖοι δὲ αὐτίκα δεινὸν ποιησάμενοι, οἳ τε ἐκ τῆς
 βουλῆς καὶ οἱ ἔξωθεν, ὥς ἐπύθοντο, περιστάντες Λυ-
 κίδην κατέλευσαν βάλλοντες, τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον
 [Μουρουχίδην] ἀπέπεμψαν ἄσινέα. γενομένου δὲ θορύ-
 30 βου ἐν τῇ Σαλαμῖνι περὶ τὸν Λυκίδην, πυνθάνονται

τὸ γινόμενον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων, διακελευσα-
 μένη δὲ γυνὴ γυναικὶ καὶ παραλαβοῦσα ἐπὶ τὴν Λυ-
 κίδεω οἰκίην ἦσαν αὐτοκελές, καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν
 6 αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κατὰ δὲ τὰ τέκνα. ἐς δὲ τὴν Σαλα-
 μῖνα διέβησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὧδε· ἕως μὲν προσεδέκοντο 5
 ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἥξειν τιμωρήσοντά σφι,
 οἱ δὲ ἔμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν μακρότερά
 [τε] καὶ σχολαίτερα ἐποίησαν, ὁ δὲ ἐπιὼν καὶ δὴ ἐν τῇ
 Βοιωτίῃ ἐλέγετο εἶναι, οὕτω δὴ ὑπεξεκομίσαντό τε
 πάντα καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλαμῖνα, ἐς Λακεδαί- 10
 μονά τε ἔπεμπον ἀγγέλους ἅμα μὲν μεμφομένους τοῖσι
 Λακεδαιμονίοισι ὅτι περιεῖδον ἐσβαλόντα τὸν βάρβαρον
 ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀλλ' οὐ μετὰ σφέων ἠντίασαν ἐς τὴν
 Βοιωτίην, ἅμα δὲ ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ
 Πέρσης μεταβαλοῦσι δώσειν, προεῖπαί τε ὅτι εἰ μὴ 15
 ἀμυνεῦσι Ἀθηναίοισι, ὥς καὶ αὐτοὶ τινα ἀλεωρὴν εὕρη-
 7 σονται. οἱ γὰρ δὴ Λακεδαιμόνιοι ὄρταζόν τε τοῦτον
 τὸν χρόνον καὶ σφι ἦν Ἰακίνθια, περὶ πλείστου δ'
 ἦγον τὰ τοῦ θεοῦ πορσύνειν· ἅμα δὲ τὸ τεῖχος σφι,
 τὸ ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐτείχεον, καὶ ἤδη ἐπάλξις ἐλάμβανε. 20
 ὥς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λακεδαίμονα οἱ ἄγγελοι οἱ ἀπ'
 Ἀθηνέων, ἅμα ἀρόμενοι ἐκ τε Μεγάρων ἀγγέλους καὶ
 ἐκ Πλαταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελθόντες ἐπὶ τοὺς ἐφό-
 α ρους· Ἐπεμψαν ἡμέας Ἀθηναῖοι λέγοντες ὅτι ἡμῖν βασι-
 λεὺς ὁ Μήδων τοῦτο μὲν τὴν χώραν ἀποδιδού, τοῦτο 25
 δὲ συμμάχους ἐθέλει ἐπ' ἴσῃ τε καὶ ὁμοίῃ ποιήσασθαι
 ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης, ἐθέλει δὲ καὶ ἄλλην χώραν
 πρὸς τῇ ἡμετέρῃ διδόναι, τὴν ἂν αὐτοὶ ἐλώμεθα. ἡμεῖς
 δὲ Δία τε Ἑλλήνιον αἰδεσθέντες καὶ τὴν Ἑλλάδα
 δεινὸν ποιεύμενοι προδοῦναι οὐ καταινέσαμεν ἀλλ' 30

ἀπειπάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ κατα-
προδιδόμενοι ἐπιστάμενοί τε ὅτι κερδαλεώτερόν ἐστι
ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ μᾶλλον ἢ περ πολεμέειν· οὐ μὲν
οὐδὲ <νῦν> ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἀπ'
5 ἡμέων οὕτω ἀκίβδηλον νέμεται ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. ὑμεῖς β
δὲ ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογήσω-
μεν τῷ Πέρσῃ, ἐπεῖτε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον φρό-
νημα σαφέως, ὅτι οὐδαμὰ προδώσομεν τὴν Ἑλλάδα, καὶ
διότι τεῖχος ὑμῖν <τὸ> διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλαυνόμενον ἐν
10 τέλει ἐστι, καὶ δὴ λόγον οὐδένα τῶν Ἀθηναίων ποιέε-
σθε, συνθέμενοί τε ἡμῖν [τὸν Πέρσῃ] ἀντιώσεσθαι
ἐς τὴν Βοιωτίην προδεδώκατε, περιείδετέ τε ἐσβαλόντα
ἐς τὴν Ἀττικὴν τὸν βάρβαρον. ἐς μὲν νυν τὸ παρεὸν
Ἀθηναῖοι ὑμῖν μηνίουσι· οὐ γὰρ ἐποιήσατε ἐπιτηδέως.
15 νῦν δὲ ὅτι τάχος στρατιὴν ἅμα ἡμῖν ἐκέλευσαν ὑμέας
ἐκπέμπειν, ὥς ἂν τὸν βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀττικῇ·
ἐπειδὴ γὰρ ἡμάρτομεν τῆς Βοιωτίας, τῆς γε ἡμετέρης 8
ἐπιτηδεότατόν ἐστι ἐμμαχέσασθαι τὸ Θριάσιον πεδίον.
ὥς δὲ ἄρα ἤκουσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα, ἀνεβάλλοντο ἐς
20 τὴν ὑστεραίην ὑποκρινέεσθαι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς τὴν
ἐτέραν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐποίηον, ἐξ ἡμέ-
ρης ἐς ἡμέρην ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ
τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχεον σπουδὴν ἔχοντες πολλὴν πάντες
Πελοποννήσιοι, καὶ σφι ἦν πρὸς τέλος. οὐδ' ἔχω εἰπεῖν
25 τὸ αἴτιον διότι ἀπικομένου μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακε-
δόνοιο ἐς Ἀθήνας σπουδὴν μεγάλην ἐποιήσαντο μὴ
μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὥρην ἐποιήσαντο οὐδε-
μίαν, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς σφι ἐτετείχιστο καὶ
ἐδόκεον Ἀθηναίων ἔτι δέεσθαι οὐδέν· ὅτε δὲ Ἀλέξαν-
30 δρος ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀττικὴν, οὕκω ἀπετετείχιστο,

ἐργάζονται δὲ μέγας καταρρωδηκότες τοὺς Πέρσας.
 9 τέλος δὲ τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ ἐξόδου τῶν Σπαρτιη-
 τέων ἐγένετο τρόπος τοιόσδε· τῇ προτεραίῃ τῆς ὑστάτης
 καταστάσιος μελλούσης ἔσεσθαι Χίλεος ἀνὴρ Τεγεήτης,
 δυνάμενος ἐν Λακεδαίμονι μέγιστον ξείνων, τῶν ἐφόρων 6
 ἐπύθετο πάντα λόγον, τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον.
 ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος ἔλεγε ἄρα σφι τάδε· Οὔτω ἔχει,
 ἄνδρες ἔφοροι· Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων,
 τῷ δὲ βαρβάρῳ συμμαχῶν, καίπερ τείχεος διὰ τοῦ
 Ἴσθμοῦ ἐληλαμένου κρατεροῦ, μεγάλαι κλισιάδες ἀνα- 10
 πεπτέαται ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ' ἐσ-
 ακούσατε, πρὶν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δόξαι σφάλμα φέρον
 10 τῇ Ἑλλάδι. ὁ μὲν σφι ταῦτα συνεβούλευε· οἱ δὲ φρενὶ
 λαβόντες τὸν λόγον αὐτίκα, φράσαντες οὐδὲν τοῖσι
 ἀγγέλοισι τοῖσι ἀπιγμένοισι ἀπὸ τῶν πολιῶν, νυκτὸς 15
 ἔτι ἐκπέμπουσι πεντακισχιλίους Σπαρτιητέων καὶ ἐπτά
 περὶ ἕκαστον τάξαντες τῶν εἰλώτων, Πανσανίῃ τῷ
 Κλεομβρότου ἐπιτρέψαντες ἐξάγειν. ἐγένετο μὲν νυν
 ἡ ἡγεμονίῃ Πλειστάρχου τοῦ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν
 ἦν ἔτι παῖς, ὁ δὲ τούτου ἐπίτροπός τε καὶ ἀνεψιός. 20
 Κλεόμβροτος γὰρ ὁ Πανσανίεω μὲν πατήρ, Ἀναξαν-
 δρίδεω δὲ παῖς οὐκέτι περιῆν, ἀλλ' ἀπαγαγὼν ἐκ τοῦ
 Ἴσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος δείμασαν μετὰ
 ταῦτα οὐ πολλόν τινα χρόνον βιούς ἀπέθανε. ἀπῆγε
 δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβροτος ἐκ τοῦ Ἴσθμοῦ διὰ 25
 τόδε· θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη
 ἐν τῷ οὐρανῷ. προσαιρέεται δὲ ἑωυτῷ Πανσανίης
 Εὐρυάνακτα τὸν Δωριέος, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα τῆς
 αὐτῆς. οἱ μὲν δὴ σὺν Πανσανίῃ ἐξεληλύθεσαν ἔξω
 11 Σπάρτης· οἱ δὲ ἄγγελοι, ὥς ἡμέρῃ ἐγεγόνεε, οὐδὲν 30

εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου ἐπῆλθον ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἐν νόῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν ἑωυτοῦ ἕκαστος· ἐπελθόντες δὲ ἔλεγον τάδε· Ὑμεῖς μὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, αὐτοῦ τῇδε μένοντες Ὑακίνθια
 5 τε ἄγετε καὶ παίζετε, καταπροδόντες τοὺς συμμάχους· Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμέων χήτεῖ τε συμμάχων καταλύσονται τῷ Πέρσῃ οὕτω ὅπως ἂν δύνωνται. καταλυσάμενοι δέ, ὅγλα γὰρ ὅτι σύμμαχοι βασιλέος γινόμεθα, συστρατευσόμεθα ἐπ' ἣν ἂν ἐκείνοι ἐξηγέωνται.
 10 Ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε ὁκοῖον ἂν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ ἐκβαίῃ. ταῦτα λεγόντων τῶν ἀγγέλων οἱ ἐφοροὶ εἶπαν ἐπ' ὅρκου καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὁρεσθειῶ στίχοντας ἐπὶ τοὺς ξείνους· ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ ὡς οὐκ εἰδότες ἐπειρώτων τὸ λεγόμενον,
 15 ἐπειρόμενοι δὲ ἐξέμαθον πᾶν τὸ ἐόν, ὥστε ἐν θώματι γενόμενοι ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες· σὺν δέ σφι τῶν περιοίκων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι [ὀπλῖται τῶντὸ τοῦτο ἐποίησαν].

Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἡπείγοντο· Ἀργεῖοι δὲ
 20 ἐπεῖτε τάχιστα ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Πανσανίῳ ἐξεληλυθότας ἐκ Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα τῶν ἡμεροδρομῶν ἀνευρόντες τὸν ἄριστον ἐς τὴν Ἀττικὴν, πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ὑποδεξάμενοι σχήσειν τὸν Σπαρτιήτην μὴ ἐξιέναι· ὃς ἐπεῖτε ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθή-
 25 νας, ἔλεγε τάδε· Μαρδόνιε, ἐπεμψάν με Ἀργεῖοι φράσοντά τοι ὅτι ἐκ Λακεδαίμονος ἐξελήλυθε ἡ νεότης, καὶ ὡς οὐ δυνατοὶ αὐτὴν ἴσχειν εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύγγανε εὖ βουλευόμενος. ὁ μὲν δὴ εἶπας ταῦτα ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, Μαρδόνιος δὲ
 30 οὐδαμῶς ἔτι πρόθυμος ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὥς

ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μὲν νυν ἢ πυθέσθαι ἀνοκώχενε, θέλων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, ὁκοῖόν τι ποιήσουσι, καὶ οὔτε ἐπήμεινε οὔτε ἐσίνετο γῆν τὴν Ἀττικὴν, ἐλπίζων διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁμολογήσειν σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθε, πυθόμενος πάντα λόγον, 5 πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Πανσανίειω ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἐσβαλεῖν, ὑπεξεχώρεε ἐμπρήσας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἴ κού τι ὀρθὸν ἦν τῶν τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων ἢ τῶν ἱρῶν, πάντα καταβαλὼν καὶ συγχώσας. ἐξήλαυνε δὲ τῶνδε εἵνεκεν, ὅτι οὔτε ἱππασίμῃ ἢ χώρῃ ἦν ἢ Ἀττικῇ, εἴ 10 τε νικῶτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν ὅτι μὴ κατὰ στεινόν, ὥστε καὶ ὀλίγους σφέας ἀνθρώπους ἴσχειν. ἐβουλεύετο ὦν ἐπαναχωρήσας ἐς τὰς Θήβας συμβαλεῖν

14 πρὸς πόλιν τε φιλήν καὶ <ἐν> χώρῳ ἱππασίμῳ. Μαργδόνιος μὲν δὴ ὑπεξεχώρεε, ἤδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐόντι αὐτῷ 15 ἦλθε ἀγγελίη πρόδρομον ἄλλην στρατιὴν ἦκειν ἐς Μέγαρα, Λακεδαιμονίων χιλίους. πυθόμενος δὲ ταῦτα ἐβουλεύετο, θέλων εἴ πως τούτους πρῶτον ἔλοι. ὑποστρέψας δὲ τὴν στρατιὴν ἤγε ἐπὶ τὰ Μέγαρα· ἢ δὲ ἵππος προελθοῦσα κατιππάσατο χώραν τὴν Μεγαρίδα. 20 ἐς ταύτην δὴ ἐκαστάτω τῆς Εὐρώπης τὸ πρὸς ἡλίου

15 δύνοντος ἢ Περσικῇ αὕτῃ στρατιῇ ἀπίκετο. μετὰ δὲ ταῦτα Μαργδονίῳ ἦλθε ἀγγελίη ὥς ἀλέες εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἴσθμῳ. οὕτω δὴ ὀπίσω ἐπορεύετο διὰ Δεκελῆς· οἱ γὰρ βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο τοὺς 25 προσχώρους τῶν Ἀσωπίων, οὗτοι δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἡγέοντο ἐς Σφενδαλέας, ἐνθεῦτεν δὲ ἐς Τάναγραν. ἐν Τανάγραν δὲ νύκτα ἐναυλισάμενος καὶ τραπόμενος τῇ ὑστεραίῃ ἐς Σκῶλον ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνθαῦτα δὲ τῶν Θηβαίων καίπερ μηδιζόντων ἔκειρε τοὺς χώρους, 30

οὔτι κατὰ ἔχθος αὐτῶν ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης
[ἐχόμενος], βουλόμενος ἔρυμά τε τῷ στρατοπέδῳ ποιή-
σασθαι, καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ ἐκβαίνειν ὁκοῖόν τι
ἐθέλοι, κρησφύγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτοῦ
5 τὸ στρατόπεδον ἀρξάμενον ἀπὸ Ἑρυθρεῶν παρὰ Ὑσιᾶς,
κατέτεινε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, παρὰ τὸν Ἀσω-
πὸν ποταμὸν τεταμένον. οὐ μέντοι τό γε τεῖχος το-
σοῦτο ἐποιέετο, ἀλλ' ὥς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστά κη
μέτωπον ἕκαστον.

10 Ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον τῶν βαρβάρων
Ἀτταγῖνος ὁ Φρύνωνος ἀνὴρ Θηβαῖος παρασκευασά-
μενος μεγάλως ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον
καὶ πεντήκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους, κληθέντες
δὲ οὗτοι εἶποντο. ἦν δὲ τὸ δεῖπνον ποιούμενον ἐν
15 Θήβησι. τάδε δὲ ἤδη τὰ ἐπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρου 16
ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν
Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς
ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ δεῖπνον τοῦτο, κληθῆναι δὲ καὶ
Θηβαίων ἄνδρας πεντήκοντα, καὶ σφεων οὐ χωρὶς ἑκα-
20 τέρους κλῖναι, ἀλλὰ Πέρσην τε καὶ Θηβαῖον ἐν κλίνῃ
ἐκάστη. ὥς δὲ ἀπὸ δεῖπνου ἦσαν, διαπινόντων τὸν
Πέρσην τὸν ὁμόκλινον Ἑλλάδα γλῶσσαν ἰέντα εἰρέ-
σθαι αὐτόν ὁποδαπὸς ἐστι, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὥς
εἶη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν· Ἐπεὶ νῦν ὁμοτράπεζός
25 τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι γνώμης
τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω, ἵνα καὶ προειδὼς αὐτὸς
περὶ σεαυτοῦ βουλευέσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὁρᾷς
τούτους τοὺς δαινυμένους Πέρσας καὶ τὸν στρατὸν
τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ στρατοπεδευόμενον; τού-
30 των πάντων ὕψαι ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόντος

ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγενομένους. ταῦτά τε ἅμα τὸν Πέρσῃν λέγειν καὶ μετιέναι πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς δὲ θωμάσας τὸν λόγον εἶπειν πρὸς αὐτόν· Οὐκῶν Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεόν ἐστι λέγειν καὶ τοῖσι μετ' ἐκεῖνον ἐν αἴνῃ εἰῶσι Περσέων; τὸν δὲ μετὰ ταῦτα 5 εἶπειν· Ξεῖνε, ὅ τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπων· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πείθεσθαι οὐδεῖς. ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι ἐπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη δὲ ὁδὺνη [ἐστὶ] τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα μη- 10 δενὸς κρατέειν. ταῦτα μὲν τοῦ Ὀρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον, καὶ τάδε πρὸς τούτοισι, ὥς αὐτὸς αὐτίκα λέγοι ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τὴν μάχην.

- 17 Μαρδονίου δὲ ἐν τῇ Βοιωτίῃ στρατοπεδευομένου 15 οἱ μὲν ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιὴν καὶ συνεσέβαλον ἐς Ἀθήνας ὅσοι περ ἐμῆδιζον Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ οἰκημένων, μούνοι δὲ Φωκέες οὐ συνεσέβαλον· ἐμῆδιζον γὰρ δὴ σφόδρα καὶ οὗτοι, οὐκ ἐκόντες ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης. ἡμέρῃσι δὲ οὐ πολλῇσι μετὰ τὴν ἄπιξιν 20 τὴν ἐς Θήβας ὕστερον ἦλθον αὐτῶν ὀπλίται χίλιοι· ἦγε δὲ αὐτοὺς Ἀρμοκύδης ἀνὴρ τῶν ἀστῶν δοκιμώτατος. ἐπεὶ δὲ ἀπίκατο καὶ οὗτοι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρδόνιος [ἱππέας] ἐκέλευέ σφεας ἐπ' ἐσωτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ὥς δὲ ἐποίησαν ταῦτα, αὐτίκα 25 παρῇν ἢ ἱππος ἅπασα. μετὰ δὲ ταῦτα διεξῆλθε μὲν διὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μετὰ Μήδων ἐόντος φήμη ὥς κατακοντιεῖ σφεας, διεξῆλθε δὲ δι' αὐτῶν Φωκέων τῷτο τοῦτο. ἐνθα δὴ σφι ὁ στρατηγὸς Ἀρμοκύδης παραίνειε λέγων τοιάδε· ὦ Φωκέες, 30

πρόδηλα γὰρ ὅτι ἡμέας οὗτοι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι
 προόπτῳ θανάτῳ δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ Θεσσα-
 λῶν, ὡς ἐγὼ εἰκάζω· νῦν ἄνδρα πάντα τινὰ ὑμέων
 χρεόν ἐστι γενέσθαι ἀγαθόν· κρέσσον γὰρ ποιεῦντάς
 5 τι καὶ ἀμυνομένους τελευτῆσαι τὸν αἰῶνα ἢ περ παρ-
 ἔχοντας διαφθαρεῖν αἰσχίστῳ μῶρῳ. ἀλλὰ μαθῆτω
 τις αὐτῶν ὅτι ἔοντες βάρβαροι ἐπ' Ἑλλησι ἀνδράσι
 φόνον ἔρραψαν. ὁ μὲν ταῦτα παραίνεε· οἱ δὲ ἱππῆες 18
 ἐπεῖτε σφέας ἐκνκλώσαντο, ἐπήλαννον ὡς ἀπολέοντες,
 10 καὶ δὴ διετείνοντο τὰ βέλεα ὡς ἀπήσοντες, καὶ κού-
 τις καὶ ἀπῆκε. καὶ οἱ ἀντίοι ἔστησαν, πάντῃ συστρέ-
 φαντες ἑωυτοὺς καὶ πυκνώσαντες ὡς μάλιστα. ἐνθαῦτα
 οἱ ἱππῶται ὑπέστρεφον καὶ ἀπήλαννον ὀπίσω. οὐκ ἔχω
 δ' ἀτρεκέως εἰπεῖν οὔτε εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τοὺς
 15 Φωκέας δεηθέντων Θεσσαλῶν, ἐπεὶ δὲ ὥρων πρὸς ἀλέ-
 ξησιν τραπομένους, δείσαντες μὴ καὶ σφίσι γένηται
 τρώματα, οὕτω δὴ ἀπήλαννον ὀπίσω (ὥς γὰρ σφι ἐν-
 τεύλατο Μαρδόνιος) οὕτ' εἰ αὐτῶν πειρηθῆναι ἠθέ-
 λησε εἴ τι ἀλκῆς μετέχουσι. ὡς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν
 20 οἱ ἱππῶται, πέμψας Μαρδόνιος κήρυκα ἔλεγε τάδε·
 Θαρσέετε, ὦ Φωκέες· ἄνδρες γὰρ ἐφάνητε ἔοντες ἀγα-
 θοί, οὐκ ὡς ἐγὼ ἐπυνθανόμην. καὶ νῦν προθύμως
 φέρετε τὸν πόλεμον τοῦτον· εὐεργεσίῃσι γὰρ οὐ νική-
 σετε οὕτ' ὢν ἐμὲ οὔτε βασιλέα. τὰ περὶ Φωκῶν μὲν
 25 ἐς τοσοῦτο ἐγένετο· Λακεδαιμόνιοι δὲ ὡς ἐς τὸν Ἰσθμὸν 19
 ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυνθανόμενοι δὲ
 ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι τοῖσι τὰ ἀμείνω ἑάν-
 δανε, οἱ δὲ καὶ ὀρῶντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ
 ἐδικαίευν λείπεσθαι τῆς ἐξόδου [Λακεδαιμονίων]. ἐκ δὴ
 30 ὧν τοῦ Ἰσθμοῦ καλλιερησάντων [τῶν ἱρῶν] ἐπορεύοντο

πάντες καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσίνα· ποιήσαντες δὲ
 καὶ ἐνθαῦτα ἰρά, ὥς σφι ἐκαλλιέρεε, τὸ πρόσω ἐπο-
 ρεύοντο, Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ
 Σαλαμῖνος, συμμιγέστες δὲ ἐν Ἐλευσίνῃ. ὥς δὲ ἄρα
 ἀπίκοντο τῆς Βοιωτίας ἐς Ἐρυθράς, ἔμαθόν τε δὴ 5
 τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδευομένους,
 φρασθέντες δὲ τοῦτο ἀντετάσσοντο ἐπὶ τῆς ὑπωρέης
 20 τοῦ Κιθαιρώνος. Μαρδόνιος δέ, ὥς οὐ κατέβαινον
 οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδῖον, πέμπει ἐς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν
 ἵππον, τῆς ἱπάρχειε Μασίστιος εὐδοκιμέων παρὰ Πέρ- 10
 σῃσι, τὸν Ἕλληνες Μακίστιον καλέουσι, ἵππον ἔχων
 Νησαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον
 καλῶς. ἐνθαῦτα ὥς προσήλασαν οἱ ἱππῶται πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, προσέβαλλον κατὰ τέλεα, προσβάλλοντες δὲ
 κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ γυναικᾶς σφραγς ἀπεκάλεον. 15
 21 κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες τῇ τε
 ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ ἡ πρόσδοδος
 μάλιστα ταύτῃ ἐγίνετο τῇ ἵππῳ. προσβαλλούσης ὦν
 τῆς ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς
 στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπικόμενος δὲ ὁ 20
 κῆρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· Μεγαρέες λέγουσι·
 Ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, οὐ δυνατοί εἰμεν τὴν Περ-
 σέων ἵππον δέκεσθαι μοῦνοι, ἔχοντες στάσιν ταύτην
 ἐς τὴν ἔσθημεν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρίῃ τε
 καὶ ἀρετῇ ἀντέχομεν καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μὴ 25
 τινας ἄλλους πέμψετε διαδόχους τῆς τάξις, ἵστε ἡμέας
 ἐκλείφοντας τὴν τάξιν. ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγελλε,
 Πανσανίης δὲ ἀπεπειρᾶτο τῶν Ἑλλήνων εἴ τινες ἐθέ-
 λοιεν ἄλλοι ἐθέλονται ἰέναι τε ἐς τὸν χῶρον τοῦτον
 καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. οὐ βουλομένων 30

δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο καὶ Ἀθηναίων οἱ
 τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἐλοχῆγεε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμ-
 πωνος. οὗτοι ἦσαν οἱ τε ὑποδεξάμενοι καὶ οἱ πρὸ τῶν 22
 ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες,
 5 τοὺς τοξότας προσελόμενοι. μαχομένων δέ σφρων ἐπὶ
 χρόνον τέλος τοιόνδε ἐγένετο τῆς μάχης· προσβαλλούσης
 τῆς ἵππου κατὰ τέλεα ὁ Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων
 ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά, ἀλγήσας δὲ ἵστα-
 ταί τε ὀρθὸς καὶ ἀποσειέται τὸν Μασίστιον. πεσόντι
 10 δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ
 ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτεί-
 νουσι, κατ' ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι. ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω·
 ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσειον λεπιδωτόν, κατύπερθε δὲ
 τοῦ θώρηκος κιθῶνα φοινίκειον ἐνεδεδύκε. τύπτοντες
 15 δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐποίευν οὐδέν, πρὶν γε δὴ μαθῶν
 τις τὸ ποιεύμενον παίει μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν. οὕτω
 δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. ταῦτα δέ κως γινόμενα
 ἐλελήθες τοὺς ἄλλους ἱππέας· οὔτε γὰρ πεσόντα μιν
 εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου οὔτε ἀποθνήσκοντα, ἀναχω-
 20 ρήσιός τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον τὸ
 γινόμενον. ἐπεῖτε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὥς
 σφας οὐδεὶς ἦν ὁ τάσσω· μαθόντες δὲ τὸ γεγονός,
 διακελευσάμενοι ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὥς ἂν
 τὸν γε νεκρὸν ἀνελοίατο. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι 23
 25 οὐκέτι κατὰ τέλεα προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας ἀλλ'
 ἅμα πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ
 δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβοήθηε, ἐν τούτῳ μάχη ὀξέα περὶ
 τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μὲν νυν μοῦνοι ἦσαν οἱ τριη-
 κόσιοι, ἐσσοῦντό τε πολλὸν καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλειπον·
 30 ὥς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβοήθησε, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ

ἱππόται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελέσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὧν ὅσον τε δύο στάδια ἐβουλεύοντο ὃ τι χρεὸν εἴη ποιεῖν· ἐδόκεε δέ σφι
 24 ἀναρχίης εὐούσης ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον. ἀπικο-
 μένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον πένθος ἐποίησαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια οἰμωγῇ τε χρεώμενοι ἀπλέτῳ· ἄπασαν γὰρ τὴν Βοιωτίνην κατεῖχε ἡχὼ ὥς ἀνδρὸς ἀπολομέ-
 10 νου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου παρὰ τε Πέρ-
 σησι καὶ βασιλέϊ.

Οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀπο-
 25 θανόντα ἐτίμων Μασίστιον· οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσβάλλουσιν καὶ δεξάμενοι ὤσαντο, 15
 ἐθάρσησαν πολλῷ μᾶλλον. καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἄμαξαν ἐσθέντες τὸν νεκρὸν παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θείης ἄξιος μεγάθεος εἵνεκα καὶ κάλλεος· τῶν δὴ εἵνεκα καὶ ταῦτα ἐποίουν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτων θηησόμενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ ἔδοξέ σφι ἐπι-
 20 καταβῆναι ἐς Πλαταιάς· ὁ γὰρ χῶρος ἐφαίνετο πολλῷ ἔων ἐπιτηδεότερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαται-
 κὸς τοῦ Ἑρυθραίου τά τε ἄλλα καὶ εὐνδροτέρος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργα-
 φίην τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ εὐούσαν ἔδοξέ σφι χρεὸν 25
 εἶναι ἀπικέσθαι καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὅπλα ἤμισαν διὰ τῆς ὑπαρῆς τοῦ Κιθαιρῶνος παρὰ Ὑσιᾶς ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικό-
 μενοι δὲ ἐτάσσοντο κατὰ ἔθνεα πλησίον τῆς τε κρήνης
 τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένεος τοῦ Ἀνδροκράτεος 30

τοῦ ἥρωος διὰ ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χώ-
 ρου. ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λόγων πολλὸς 26
 ὠθισμὸς Τεγεητέων τε καὶ Ἀθηναίων· ἐδικαίευν γὰρ
 αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, καὶ καινὰ καὶ
 5 παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν οἱ Τεγεῆται
 ἔλεγον τάδε· Ἡμεῖς αἰεὶ κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς
 τάξις ἐκ τῶν συμμάχων ἀπάντων, ὅσαι ἤδη ἔξοδοι
 κοιναὶ ἐγένοντο Πελοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν καὶ
 τὸ νέον, ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεῖτε Ἡρακλίδαι
 10 ἐπειρώντο μετὰ τὸν Εὐρυσθέος θάνατον κατιόντες
 ἐς Πελοπόννησον. τότε εὐρόμεθα τοῦτο διὰ πρῆγμα
 τοιόνδε· ἐπεὶ μετὰ Ἀχαιῶν καὶ Ἰώνων τῶν τότε ἐόντων
 ἐν Πελοποννήσῳ ἐκβοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἰζό-
 μεθα ἀντίοι τοῖσι κατιοῦσι, τότε ὦν λόγος Ὑλλου
 15 ἀγορεύσασθαι ὥς χρὸν εἶη τὸν μὲν στρατὸν τῷ στρατῷ
 μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντα, ἐκ δὲ τοῦ Πελοπον-
 νησίου στρατοπέδου τὸν ἄν σφέων αὐτῶν κρίνωσι
 εἶναι ἄριστον, τοῦτόν οἱ μοννομαχῆσαι ἐπὶ διακειμέ-
 νοισι. ἔδοξέ τε τοῖσι Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι
 20 ποιητέα καὶ ἔταμον ὄρκιον ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε, ἦν μὲν
 Ὑλλος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, κατιέναι
 Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ πατρώια, ἦν δὲ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν
 Ἡρακλείδας ἀπαλλάσσεσθαι καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν
 ἑκατόν τε ἑτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον.
 25 προεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων τῶν συμμάχων ἐθελοντῆς
 Ἐχεμος ὁ Ἡερόπου τοῦ Φηγέος, στρατηγός τε ἐὼν καὶ
 βασιλεὺς ἡμέτερος, καὶ ἐμοννομάχησέ τε καὶ ἀπέκτεινε
 Ὑλλου. ἐκ τούτου τοῦ ἔργου εὐρόμεθα ἐν Πελοπον-
 νησίοισι τοῖσι τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ δια-
 30 τελέομεν ἔχοντες, καὶ τοῦ κέρεος τοῦ ἐτέρου αἰεὶ

ἡγεμονεύειν κοινῆς ἐξόδου γινομένης. ὑμῖν μὲν νυν,
 ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες αἵρεσιν
 ὁκοτέρου βούλεσθε κέρεος ἄρχειν παρίεμεν· τοῦ δὲ ἐτέ-
 ρου φαμὲν ἡμέας ἰκνέεσθαι ἡγεμονεύειν κατὰ περ ἐν τῷ
 πρόσθε χρόνῳ. χωρὶς τε τούτου τοῦ ἀπηγγημένου ἔργου 5
 ἀξιονικότεροί εἰμεν Ἀθηναίων ταύτην τὴν τάξιν ἔχειν.
 πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῖν, ἄνδρες
 Σπαρτιῆται, ἀγῶνες ἀγωνίδαται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς
 ἄλλους. οὕτω ὦν δίκαιον ἡμέας ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας
 ἢ περ Ἀθηναίους· οὐ γὰρ σφί ἐστι ἔργα οἷά περ ἡμῖν 10
 27 κατεργασμένα, οὔτ' ὦν καινὰ οὔτε παλαιά. οἱ μὲν
 ταῦτα ἔλεγον, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο
 τάδε· Ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον τήνδε μάχης εἵνεκα
 συλλεγῆναι πρὸς τὸν βάρβαρον, ἀλλ' οὐ λόγων· ἐπεὶ
 δὲ ὁ Τεγεήτης προέθηκε παλαιά τε καὶ καινὰ λέγειν τὰ 15
 ἑκατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρηστά,
 ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑμέας ὅθεν ἡμῖν
 πατρῷόν ἐστι ἐοῦσι χρηστοῖσι αἰεὶ πρῶτοι εἶναι μᾶλλον
 ἢ Ἀρκάσι. Ἡρακλείδας, τῶν οὗτοί φασι ἀποκτεῖναι τὸν
 ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τούτους πρότερον ἐξελαυνομένους 20
 ὑπὸ πάντων Ἑλλήνων ἐς τοὺς ἀπικοίατο φεύγοντες
 δουλοσύνην πρὸς Μυκηναίων, μῦνοι ὑποδεξάμενοι τὴν
 Εὐρυσθέος ὕβριν κατείλομεν, σὺν ἐκείνοισι μάχῃ νική-
 σαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πελοπόννησον. τοῦτο δὲ Ἀρ-
 γεῖους τοὺς μετὰ Πολυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, 25
 τελευτήσαντας τὸν αἰῶνα καὶ ἀτάφους κειμένους, στρα-
 τευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους ἀνελέσθαι τε τοὺς νε-
 κρούς φαμεν καὶ θάψαι τῆς ἡμετέρης ἐν Ἐλευσίνι.
 ἔστι δὲ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον καὶ ἐς Ἀμαξονίδας τὰς
 ἀπὸ Θερμώδοντος ποταμοῦ ἐσβαλούσας κοτὲ ἐς γῆν τὴν 30

Ἀττικὴν· καὶ ἐν τοῖσι Τρωικοῖσι πόνοισι οὐδαμῶν ἐλεί-
 πόμεθα. ἀλλ' οὐ γὰρ τι προέχει τούτων ἐπιμεμνη-
 σθαι· καὶ γὰρ ἂν χρηστοὶ τότε ἐόντες ὧντοὶ νῦν ἂν
 εἶεν φλανρότεροι καὶ τότε ἐόντες φλαῦροι νῦν ἂν εἶεν
 5 ἀμείνονες. παλαιῶν μὲν νυν ἔργων ἅλις ἔστω· ἡμῖν
 δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ ἀποδεδεγμένον, ὥσπερ ἐστὶ πολλά
 τε καὶ εὖ ἔχοντα εἰ τέοισι καὶ ἄλλοισι Ἑλλήνων, ἀλλὰ
 καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἔργου ἄξιοί εἰμεν τοῦτο τὸ
 γέρας ἔχειν καὶ ἄλλα πρὸς τούτῳ, οἵτινες μῦνοι Ἑλ-
 10 λήνων δὴ μονομαχήσαντες τῷ Πέρσῃ καὶ ἔργῳ το-
 σούτῳ ἐπιχειρήσαντες περιεγενόμεθα καὶ ἐνικήσαμεν
 ἔθνεα ἕξ τε καὶ τεσσεράκοντα. ἄρ' οὐ δίκαιοί εἰμεν
 ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τούτου μόνου τοῦ ἔργου;
 ἀλλ' οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε τάξις εἵνεκα στασιάζειν
 15 πρέπει, ἄρτιοί εἰμεν πείθεσθαι ὑμῖν, ὃ Λακεδαιμόνιοι,
 ἵνα δοκέει ἐπιτηδεότατον ἡμέας εἶναι ἐστάναι καὶ κατ'
 οὔστινας· πάντῃ γὰρ τεταγμένοι πειρησόμεθα εἶναι
 χρηστοί. ἐξηγέεσθε δὲ ὥς πεισομένων. οἱ μὲν ταῦτα 28
 ἀμείβοντο, Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν τὸ στρα-
 20 τόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικότερους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας
 ἢ περ Ἀρκάδας. οὕτω δὴ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπερ-
 εβάλοντο τοὺς Τεγεήτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ἐπιφοιτῶντές τε
 καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας
 25 εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντα-
 κισχιλίους ἐόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσον ψилоὶ τῶν
 εἰλώτων πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκα-
 στον ἐπὶ τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφίσι εἵλοντο ἐστά-
 ναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεήτας καὶ τιμῆς εἵνεκα καὶ
 30 ἀρετῆς· τούτων δ' ἦσαν ὀπλῖται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι.

μετὰ δὲ τούτους ἴσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι,
 παρὰ δὲ σφίσι εὗροντο παρὰ Πανσανίω ἐστάναι Ποτει-
 δαιητέων τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκο-
 σίους. τούτων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομέ-
 νιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Σικυνῶνιοι τρισχίλιοι. τούτων ⁵
 δὲ εἶχοντο Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους
 Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι, Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι
 Λεπρεητέων διηκόσιοι, τούτων δὲ Μυκηναίων καὶ Τι-
 ρυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἐχόμενοι Φλειάσιοι
 χίλιοι. παρὰ δὲ τούτους ἔστησαν Ἑρμιονέες τριηκό- ¹⁰
 σιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἑρετριέων τε
 καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρα-
 κόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακιωτέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ
 τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἔστησαν,
 τούτων δὲ ἐχόμενοι Παλῆες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκό- ¹⁵
 σιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτά-
 χθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρις-
 χίλιοι. εἶχοντο δὲ τούτων Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευ-
 ταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο, κέρως ἔχοντες
 τὸ εὐώνυμον, ὀκτακισχίλιοι. ἐστρατήγεε δ' αὐτῶν Ἀρι- ²⁰
 29 στείδης ὁ Λυσιμάχου. οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπὶ περὶ
 ἕκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἦσαν ὀπλίται, συν-
 ἅπαντες ἔοντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες καὶ ὀκτὼ
 χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἐπτά. ὀπλίται μὲν οἱ πάντες
 συλλεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσοῦτοι, ψιλῶν ²⁵
 δὲ πλῆθος ἦν τόδε, τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξις πεν-
 τακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες ὥς ἔοντων ἐπτά περὶ
 ἕκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρητο ὥς ἐς
 πόλεμον· οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων
 ψилоί, ὥς εἰς περὶ ἕκαστον ἑὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι ³⁰

καὶ τετραχισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἦσαν. ψιλῶν μὲν δὴ
 τῶν ἀπάντων <τῶν> μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυριά-
 δες καὶ ἑννέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε, τοῦ δὲ σύμ- 30
 παντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλαταιὰς σύν
 5 τε ὀπλίτησι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι ἑνδεκα μυριάδες
 ἦσαν, μιῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν κατα-
 δέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι ἐξεπληροῦντο
 αἱ ἑνδεκα μυριάδες· παρῆσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῷ
 στρατοπέδῳ οἱ περιέοντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ
 10 χιλίους· ὅπλα δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον.

Οὗτοι μὲν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρα- 31
 τοπεδεύοντο· οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρβαροι ὥς ἀπ-
 ἐκήδευσαν Μασίστιον, παρῆσαν, πνυθόμενοι τοὺς Ἑλ-
 ληνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν
 15 τὸν ταύτῃ ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὧδε ὑπὸ
 Μαρδονίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας.
 καὶ δὴ πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλῆθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ
 τε τάξις πλεῦνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπεῖχον καὶ τοὺς
 Τεγεήτας. ἔταξε δὲ οὕτω· ὃ τι μὲν ἦν αὐτῶν δυνα-
 20 τώτατον πᾶν ἀπολέξας ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων,
 τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας.
 ταῦτα δ' ἐποίεε φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θη-
 βαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι
 δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτειδαιήτας καὶ Ὀρχο-
 25 μενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε
 Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροι-
 ξηνίους καὶ Λεπρεήτας τε καὶ Τιρυνθίους καὶ Μυκη-
 ναίους τε καὶ Φλειασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε
 Ἰνδούς· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας
 30 καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους

Σάκας ἔταξε, οἳ ἐπέσχον Ἀμπρακιώτας τε καὶ Ἀνακτορίους καὶ Λευκαδίους καὶ Παλέας καὶ Αἰγινήτας. Σακίων δὲ ἔχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτοὺς τε καὶ Λοκροὺς καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλοὺς καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. 5 οὐ γὰρ ὧν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλὰ τινες αὐτῶν καὶ τὰ Ἑλλήνων ἠϋξον περὶ τὸν Παρνησδὸν κατελιγμένοι, καὶ ἐνθεῦτεν ὁρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τήν τε Μαρδονίου στρατιήν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἔοντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς 10

32 περὶ Θεσσαλίην οἰκημένους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα ὠνόμασται τῶν ὑπὸ Μαρδονίου ταχθέντων, τὰ περ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμειγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Μυσῶν καὶ Θρηάκων 15 τε καὶ Παιόνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ καὶ Αἰθιοπῶν τε καὶ Αἰγυπτίων οἳ τε Ἑρμοτύβιες καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι μαχαιροφόροι, οἳ περ εἰσὶ Αἰγυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. τούτους δὲ ἔτι ἐν Φαλήρῳ ἑὼν ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβιβάσατο, ἔοντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς 20 τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες, ὥς καὶ πρότερον δεδηλωται· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμόν (οὐ γὰρ ὧν ἡριθμῆθησαν), ὥς δὲ ἐπεικάζειν, ἐς πέντε μυριάδας 25 συλλεγῆναι εἰκάζω. οὗτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἦσαν, ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.

33 Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετάχατο κατὰ τε ἔθνεα καὶ κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύνοντο καὶ ἀμφοτέρω. Ἑλλησι μὲν Τεισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ 30

θυόμενος· οὗτος γὰρ δὴ εἶπετο τῷ στρατεύματι τούτῳ
 μάντις· τὸν ἐόντα Ἥλεϊον καὶ γένεος τοῦ Ἰαμιδέων
 [Κλυτιάδην] Λακεδαιμόνιοι ἐποίησαντο λεωσφέτερον.
 Τεισαμενῷ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου
 5 ἀνείλε ἡ Πυθίη ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι
 πέντε. ὁ μὲν δὴ ἀμαρτῶν τοῦ χρηστηρίου προσεῖχε
 γυμνασίοισι ὡς ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας, ἀσκέων
 δὲ πεντάεθλον παρὰ ἐν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν Ὀλυμ-
 πιάδα, Ἰερωνύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ ἐλθὼν ἐς ἔριν. Λακεδαι-
 10 μόνιοι δὲ μαθόντες οὐκ ἐς γυμνικοὺς ἀλλ' ἐς ἀρηίους
 ἀγῶνας φέρον τὸ Τεισαμενοῦ μαντήιον, μισθῷ ἐπει-
 ρῶντο πείσαντες Τεισαμενὸν ποιέεσθαι ἅμα Ἡρακλει-
 δέων τοῖσι βασιλεῦσι ἡγεμόνα τῶν πολέμων. ὁ δὲ
 ὀρέων περὶ πολλοῦ ποιευμένους Σπαρτιήτας φίλον
 15 αὐτὸν προσθίεσθαι, μαθὼν τοῦτο ἀνείμα, σημαίνων
 σφι ὡς ἦν μιν πολιήτην σφέτερον ποιήσωνται τῶν
 πάντων μεταδιδόντες, ποιήσει ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ
 δ' οὔ. Σπαρτιῆται δὲ πρῶτα μὲν ἀκούσαντες δεινὰ
 ἐποιεῦντο καὶ μετίεσαν τῆς χρησμοσύνης τὸ παράπαν,
 20 τέλος δὲ δείματος μεγάλου ἐπικρεμαμένου τοῦ Περσι-
 κοῦ τούτου στρατεύματος καταίνεον μετιόντες. ὁ δὲ
 γνούς τετραμμένους σφέας οὐδ' οὔτῳ ἔτι ἔφη ἀρκέε-
 σθαι τούτοισι μούνοισι, ἀλλὰ δεῖν ἔτι τὸν ἀδελφεὸν
 ἑωυτοῦ Ἠγήν γίνεσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι
 25 λόγοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς [γίνεται]. ταῦτα δὲ λέγων οὗτος 34
 ἐμίμετο Μελάμποδα, ὡς εἰκάσαι βασιλήην τε καὶ
 πολιτήην αἰτεόμενον. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους
 τῶν ἐν Ἀργεῖ γυναικῶν μανεισέων, ὥς μιν οἱ Ἀργεῖοι
 ἐμισθοῦντο ἐκ Πύλου παῦσαι τὰς σφετέρας γυναικας
 30 τῆς νούσου, μισθὸν προετείνατο τῆς βασιληίης τὸ

ἡμῖσιν. οὐκ ἀνασχομένων δὲ τῶν Ἀργείων ἀλλ' ἀπιόντων, ὥς ἐμαίνοντο πλεῦνες τῶν γυναικῶν, οὕτω δὴ ὑποστάντες τὰ ὁ Μελάμπους προετείνατο ἦσαν δώσοντές οἱ ταῦτα. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγεται ὁρέων κῦτους τετραμμένους, φάς, ἦν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ 5 Βίαντι μεταδῶσι τὸ τριτημόριον τῆς βασιληίης, οὐ ποιήσῃν τὰ βούλονται. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀπειληθέντες 35 ἐς στεινὸν καταινέουσι καὶ ταῦτα. ὥς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τοῦ Τεισαμενοῦ, πάντως συνεχώρεόν οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ ταῦτα τῶν 10 Σπαρτιητέων, οὕτω δὴ πέντε σφι μαντευόμενος ἀγῶνας τοὺς μεγίστους Τεισαμενὸς ὁ Ἥλειος, γενόμενος Σπαρτιήτης, συγκαταιρέει. μῦνοι δὲ δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐγένοντο οὗτοι Σπαρτιήτησι πολιῆται. οἱ δὲ πέντε ἀγῶνες οἷδε ἐγένοντο, εἰς μὲν καὶ πρῶτος οὗτος 15 ὁ ἐν Πλαταιῇσι, ἐπὶ δὲ ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος, μετὰ δὲ ὁ ἐν Διπαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας πλὴν Μαντινέων, ἐπὶ δὲ ὁ Μεσσηνίων ὁ πρὸς Ἰσθμῷ, ὕστατος δὲ ὁ ἐν Τανάργῃ πρὸς Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος· οὗτος δὲ ὕστατος 20 κατεργάσθη τῶν πέντε ἀγώνων.

36 Οὗτος δὴ τότε τοῖσι Ἑλλήσι ὁ Τεισαμενὸς ἀγόντων τῶν Σπαρτιητέων ἐμαντεύετο ἐν τῇ Πλαταιίδι. τοῖσι μὲν νυν Ἑλλήσι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοισι, διαβᾶσι δὲ τὸν Ἀσωπὸν καὶ μάχης ἄρχουσι οὗ· 25 37 Μαρδονίῳ δὲ προθυμεομένῳ μάχης ἄρχειν οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρὰ, ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ. καὶ γὰρ οὗτος Ἑλληνικοῖσι ἱροῖσι ἐχρᾶτο, μάντιν ἔχων Ἠγησίστρατον, ἄνδρα Ἥλειόν τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἐόντα λογιμώτατον, τὸν δὴ πρότερον τούτων Σπαρ- 30

τιῇται λαβόντες ἔδησαν ἐπὶ θανάτῳ ὥς πεπονθότες
πολλά τε καὶ ἀνάρσια ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐν τούτῳ τῷ
κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων περὶ τῆς ψυχῆς πρό τε
τοῦ θανάτου πεισόμενος πολλά τε καὶ λυγρὰ, ἔργον
5 ἐργάσατο μέζον λόγου. ὥς γὰρ δὴ ἐδέδετο ἐν ξύλῳ
σιδηροδέτῳ, ἐσενειχθέντος κως σιδηρίου ἐκράτησε,
αὐτίκα δὲ ἐμηχανᾷτο ἀνδρηιότατον ἔργον πάντων τῶν
ἡμεῖς ἰδμεν· σταθμησάμενος γὰρ ὅκως ἐξελεύσεται οἱ
τὸ λοιπὸν τοῦ ποδός, ἀπέταμε τὸν ταρσὸν ἑωυτοῦ.

10 ταῦτα δὲ ποιήσας, ὥστε φυλασσόμενος ὑπὸ φυλάκων,
διορύξας τὸν τοίχον ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας
πορευόμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδύνων ἐς ὕλην καὶ
αὐλιζόμενος, οὕτω ὥστε Λακεδαιμονίων πανδημεὶ διζη-
μένων τρίτῃ εὐφρόνῃ γενέσθαι ἐν Τεγέῃ, τοὺς δὲ ἐν

15 θώματι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τῆς τε τόλμης, ὀρῶντας τὸ
ἡμίτομον τοῦ ποδός κείμενον κάκεινον οὐ δυναμένους
εὐρεῖν. τότε μὲν οὕτω διαφυγὼν Λακεδαιμονίους κατα-
φεύγει ἐς Τεγέην, ἐοῦσαν οὐκ ἀρθμίην Λακεδαιμονίοισι
τοῦτον τὸν χρόνον· ὕγιης δὲ γενόμενος καὶ προσποιη-

20 σάμενος ξύλινον πόδα κατεστήκεε ἐκ τῆς ἰθιῆς Λακε-
δαιμονίοισι πολέμιος. οὐ μέντοι ἔς γε τέλος οἱ συνήνεικε
τὸ ἔχθος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκρημένον· ἦλω γὰρ
μαντευόμενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπέθανε. ὁ 38
μὲν τοι θάνατος ὁ Ἑγησιδράτου ὕστερον ἐγένετο τῶν

25 Πλαταιικῶν, τότε δὲ ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ Μαρδονίῳ μεμι-
σθωμένος οὐκ ὀλίγου ἐθύετό τε καὶ προεθυμέετο κατὰ
τε τὸ ἔχθος τὸ Λακεδαιμονίων καὶ κατὰ τὸ κέρδος. ὥς
δὲ οὐκ ἐκαλλιέρεε ὥστε μάχεσθαι οὔτε αὐτοῖσι Πέρσῃσι
οὔτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐοῦσι Ἑλλήνων (εἶχον γὰρ

30 καὶ οὗτοι ἐπ' ἑωυτῶν μάντιν Ἰππόμαχον Λευκάδιον

ἄνδρα), ἐπιρρεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ γινομένων
 πλεόνων Τιμηγενίδης ὁ Ἑρπυος ἀνὴρ Θηβαῖος συνεβού-
 λευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκβιλάς τοῦ Κιθαιρώνος φυλάξαι,
 λέγων ὥς ἐπιρρέουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην
 39 καὶ ὥς ἀπολάμψοιτο συχνούς. ἡμέραι δὲ σφι ἀντι- 5
 κατημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν ὀκτώ, ὅτε ταῦτα ἐκείνος
 συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ μαθὼν τὴν παραίνεσιν εὖ
 ἔχουσιν, ὥς εὐφρόνη ἐγένετο, πέμπει τὴν ἵππον ἐς τὰς
 ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας αἱ ἐπὶ Πλαταιέων φέρουσι,
 τὰς Βοιωτοὶ μὲν Τρεῖς κεφαλὰς καλέουσι, Ἀθηναῖοι 10
 δὲ Δρυὸς κεφαλὰς. πεμφθέντες δὲ οἱ ἱππῶται οὐ
 μάτην ἀπίκοντο· ἐσβάλλοντα γὰρ ἐς τὸ πεδῖον λαμβά-
 νουσι ὑποζύγια τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα ἀπὸ Πελο-
 ποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους οἳ εἶποντο
 τοῖσι ζεύγεσι. ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν ἄγρην οἱ Πέρσαι 15
 ἀφειδέως ἐφόνεον, οὐ φειδόμενοι οὔτε ὑποζυγίου
 οὔδενος οὔτε ἀνθρώπου. ὥς δὲ ἄδην εἶχον κτείνοντες,
 τὰ λοιπὰ αὐτῶν ἤλαννον περιβαλλόμενοι παρὰ τε Μαρ-
 40 δόνιον καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον
 ἑτέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμενοι 20
 μάχης ἄρξαι· μέχρῃ μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπήισαν οἱ
 βάρβαροι πειρώμενοι τῶν Ἑλλήνων, διέβαινον δὲ οὐδέ-
 τεροι. ἢ μέντοι ἵππος ἢ Μαρδονίου αἰεὶ προσέκειτό
 τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας· οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μη-
 δίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον καὶ 25
 αἰεὶ κατηγέοντο μέχρῃ μάχης, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου παρα-
 δεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι μάλα ἔσκον οἳ ἀπεδεί-
 κνυντο ἀρετάς.

41 Μέχρῃ μὲν νυν τῶν δέκα ἡμερῶν οὐδὲν ἐπὶ πλεῦν
 ἐγένετο τούτων· ὥς δὲ ἐνδεκάτῃ ἐγεγόνεε ἡμέρῃ ἀντι- 30

κατημένοισι ἐν Πλαταιῇσι, οἳ τε δὴ Ἕλληνες πολλοὶ
 πλεῦνες ἐγερόνεσαν καὶ Μαρδόνιος περιημέκτεε τῇ
 ἔδρῃ. ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδόνιός τε ὁ Γω-
 βρούεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, ὃς ἐν ὀλίγοισι
 5 Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. βουλευομένων
 δὲ αἶδε ἦσαν αἱ γνώμαι, ἥ μὲν Ἀρταβάζου ὡς χρεὼν
 εἶη ἀναξεύξαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν στρατὸν
 ἰέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἐνθα σῖτόν τε σφι
 ἐσενηνεῖχθαι πολλὸν καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοισι, κατ'
 10 ἡσυχίην τε ἰζομένους διαπρήσσεσθαι ποιεῦντας τάδε·
 ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ
 ἄσημον, πολλὸν δὲ [καὶ] ἄργυρόν τε καὶ ἐκπώματα· τού-
 των φειδομένους μηδενὸς διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας,
 Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστεῶτας ἐν τῇσι πό-
 15 λισι, καὶ ταχέως σφέας παραδώσειν τὴν ἐλευθερίην·
 μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τούτου μὲν ἡ αὐτὴ
 ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὡς προειδότες πλεῦν τι
 καὶ τούτου, Μαρδονίου δὲ ἰσχυροτέρῃ τε καὶ ἀγνωμο-
 νεστέρῃ καὶ οὐδαμῶς συγγινωσκομένη· δοκέειν τε γὰρ
 20 πολλοὶ κρέσσονα εἶναι τὴν σφετέρην στρατιὴν τῆς Ἑλλη-
 νικῆς, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην μηδὲ περιορᾶν συλ-
 λεγομένους ἔτι πλεῦνας τῶν συλλελεγμένων, τὰ τε
 σφάγια τὰ Ἑγησιστράτου ἔαν χαίρειν μηδὲ βιάζεσθαι,
 ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεωμένους συμβάλλειν. τού- 42
 25 του δὲ οὕτω δικαιοῦντος ἀντέλεγε οὐδεὶς, ὥστε ἐκράτεε
 τῇ γνώμῃ· τὸ γὰρ κράτος εἶχε τῆς στρατιῆς οὗτος ἐκ
 βασιλέος, ἀλλ' οὐκ Ἀρτάβαζος. μεταπεμψάμενος ὦν
 τοὺς ταξιάρχους τῶν τελέων καὶ τῶν μετ' ἐωυτοῦ
 ἰόντων Ἑλλήνων τοὺς στρατηγοὺς εἰρώτα εἴ τι εἶδεῖεν
 30 λόγιον περὶ Περσέων ὡς διαφθερέονται ἐν τῇ Ἑλλάδι.

σιγώντων δὲ τῶν ἐπικλήτων, τῶν μὲν οὐκ εἰδόντων
 τοὺς χρησμούς, τῶν δὲ εἰδόντων μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ
 οὐ ποιευμένων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαροδόσιος ἔλεγε·
 Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε οὐδὲν ἢ οὐ τολμᾶτε λέ-
 γειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὥς εὖ ἐπιστάμενος. ἔστι λόγιον
 ὥς χρεόν ἐστι Πέρσας ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα
 διαρπάσαι τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διαρ-
 παγὴν ἀπολέσθαι πάντα. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τοῦτο
 ἐπιστάμενοι οὔτε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο οὔτε ἐπιχει-
 ρήσομεν διαρπάζειν, ταύτης τε εἵνεκα τῆς αἰτίας οὐκ
 ἀπολεόμεθα. ὥστε ὑμέων ὅσοι τυγχάνουσιν εὖ νοοι ἐόντες
 Πέρσῃσι, ἡδέσθε τοῦδε εἵνεκα ὥς περιεσομένους ἡμέας
 Ἑλλήνων. ταῦτά σφι εἶπας δεύτερα ἐσήμαινε παραρτέε-
 σθαι τε πάντα καὶ εὐκρινέα ποιέεσθαι ὥς ἅμα ἡμέρῃ
 43 τῇ ἐπιούσῃ συμβολῆς ἐσομένης. τοῦτον δ' ἔγωγε τὸν
 χρησμόν, τὸν Μαροδόσιος εἶπε ἐς Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἴλλυ-
 ρίους τε καὶ τὸν Ἑρχελέων στρατὸν οἶδα πεποιημένον,
 ἀλλ' οὐκ ἐς Πέρσας. ἀλλὰ τὰ μὲν Βάκιδι ἐς ταύτην
 τὴν μάχην [ἐστὶ] πεποιημένα,

Τὴν δ' ἐπὶ Θερμώδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίη 20
 Ἑλλήνων σύνοδον καὶ βαρβαρόφωνον ἰνγὴν,
 Τῇ πολλοὶ πεσέονται ὑπὲρ Λάχεσιν τε μόρον τε
 Τοξοφόρων Μήδων, ὅταν αἵσιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ,
 ταῦτα μὲν καὶ παραπλήσια τούτοισι ἄλλα Μουσαίῳ
 ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμώδων ποταμὸς ῥέει
 44 μεταξὺ Τανάγρας τε καὶ Γλίσσαντος. μετὰ δὲ τὴν ἐπει-
 ρώτησιν τῶν χρησμῶν καὶ παραίνεσιν τὴν ἐκ Μαροδο-
 νίου νύξ τε ἐγίνετο καὶ ἐς φυλακὰς ἐτάσσοντο. ὥς δὲ
 πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο καὶ ἡσυχίῃ τε ἐδόκεε εἶναι
 ἀνὰ τὰ στρατόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν 30

ὕπνω, τηνικαῦτα προσελάσας ἵππῳ πρὸς τὰς φυλακάς
 τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγὸς τε
 ἑὼν καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίξητο τοῖσι στρατη-
 γοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῖνες
 5 παρέμενον, οἱ δ' ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, ἐλθόντες
 δὲ ἔλεγον ὡς ἄνθρωπος ἦκοι ἐπ' ἵππου ἐκ τοῦ στρα-
 τοπέδου τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγυμνοῖ
 ἔπος, στρατηγούς δὲ ὀνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους
 ἐλθεῖν. οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἶποντο ἐς 45
 10 τὰς φυλακάς. ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε·
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε τίθε-
 μαι, ἀπόρρητα ποιεύμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας
 ἄλλον ἢ Πανσανίην, μή με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ
 ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς
 15 Ἑλλάδος. αὐτὸς τε γὰρ Ἑλλήν γένος εἰμὶ τῶρχαῖον καὶ
 ἀντ' ἐλευθέρῃς δεδολωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὀρᾶν
 τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ ὧν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ
 στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι·
 πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε. νῦν δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν
 20 σφάγια ἑᾶν χαίρειν, ἅμα ἡμέρῃ δὲ διαφωσκούσῃ συμ-
 βολὴν ποιέεσθαι· καταρρώθηκε γὰρ μὴ πλεῖνες συλ-
 λεχθῆτε, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐτοιμάζεσθε. ἦν
 δὲ ἄρα ὑπερβάλλεται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος καὶ μὴ
 ποιέηται, λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων
 25 λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὃδε κατὰ νόον
 τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος
 πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκα οὕτω ἔργον παράβολον ἐργα-
 σμαι ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διά-
 νοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν οἱ βάρ-
 30 βαροι μὴ προσδεκομένοισί κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος

ὁ Μακεδών. ὁ μὲν ταῦτα εἶπας ἀπήλυνε ὀπίσω ἐς
 46 τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἐωυτοῦ τάξιν· οἱ δὲ στρατηγοὶ
 τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον
 Πανσανίῃ τὰ περ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τούτῳ
 τῷ λόγῳ καταρρωδήσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τάδε· Ἐπεὶ 5
 τοίνυν ἐς ἡῶ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεὸν ἐστὶ
 τοὺς Ἀθηναίους στῆναι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ
 κατὰ τοὺς Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμέ-
 νους Ἑλλήνων, τῶνδε εἵνεκα· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς
 Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσά- 10
 μενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμεν καὶ ἀδαεῖς τούτων
 τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπειρήται Μή-
 δων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν.
 ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα χρεὸν ἐστὶ λέναι ὑμέας μὲν
 ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον. πρὸς δὲ 15
 ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε· Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι
 ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἶδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς
 Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα τὰ περ ὑμεῖς
 φθάνετε προφέρειτε· ἀλλὰ γὰρ ἀρρωδέομεν μὴ ὑμῖν
 οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὧν αὐτοὶ ἐμνή- 20
 σθητε, καὶ ἡδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασιν καὶ ἔτοι-
 47 μοί εἰμεν ποιεῖν ταῦτα. ὥς δ' ἤρεσκε ἀμφοτέροισι
 ταῦτα, ἡὼς τε διέφαινε καὶ διαλλάσσοντο τὰς τάξεις.
 γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιούμενον ἔξαγορεύουσι
 Μαρδονίῳ. ὁ δ' ἐπεῖτε ἤκουσε, ἀντίκα μετισταίνει καὶ 25
 αὐτὸς ἐπειρᾶτο, παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακε-
 δαιμονίους. ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενόμενον ὁ
 Πανσανίης, γνούς ὅτι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἤγε τοὺς
 Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὥς δ' αὕτως καὶ ὁ
 48 Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς 30

τὰς ἀρχαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς
 τοὺς Σπαρτιήτας ἔλεγε τάδε· ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς
 δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῆδε ἀνθρώ-
 πων, ἐκπαγλεομένων ὥς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε
 5 τάξιν ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους
 ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές·
 πρὶν γὰρ ἢ συμμεῖξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέ-
 σθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας
 εἶδομεν, ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους
 10 αὐτούς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους.
 ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα, ἀλλὰ πλεῖστον
 δὴ ἐν ὑμῖν ἐψεύσθημεν· προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος
 ὥς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλούμενοι καὶ
 βουλόμενοι μύνοισι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἐόντες
 15 ποιεῖν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὕρομεν
 ἀλλὰ πτώσσοντας μᾶλλον. νῦν ὦν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς
 ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ
 οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεῖτε δεδόξωσθε
 εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς ἴσοι πρὸς
 20 ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκῆ καὶ
 τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δ' ὦν μετέπειτα μαχέσθων
 ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι ἀλλ' ἡμέας μούνους ἀπο-
 χρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσώμεθα· ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων
 νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν. ὁ μὲν 49
 25 ταῦτα εἰπας τε καὶ ἐπισχὼν χρόνον, ὥς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν
 ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε
 Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρὴς γενόμενος
 καὶ ἐπαρθεὶς ψυχρῇ νίκη ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς
 Ἕλληνας. ὥς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππότες, ἐσίνοντο πᾶσαν
 30 τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν ἐσακοντίζοντές τε καὶ

έστοξεύοντες ὥστε ἱπποτοξόται τε έόντες καὶ προσφέρει-
σθαι ἄποροι· τήν τε κρήνην τήν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς
ύδρεύετο πᾶν τὸ στρατεύμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν
καὶ συνέχωσαν. ἦσαν μὲν ὧν κατὰ τήν κρήνην Λακε-
δαιμόνιοι τεταγμένοι μοῦνοι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἑλλήσι 5
ἡ μὲν κρήνη πρόσω ἐγίνετο, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον τεταγμέ-
νοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς ἀγχοῦ· ἐρυνκόμενοι δὲ τοῦ Ἀσωποῦ
οὕτω δὴ ἐπὶ τήν κρήνην ἐφοίτων· ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
γάρ σφι οὐκ ἐξῆν ὕδωρ φορέεσθαι ὑπὸ τε τῶν ἱππέων
καὶ τοξευμάτων.

10

- 50 Τούτου δὲ τοιούτου γινομένου οἱ τῶν Ἑλλήνων
στρατηγοί, ἅτε τοῦ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς στρα-
τιῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἵππου ταρασσομένης, συνελέχθησαν
περὶ αὐτῶν τε τούτων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες παρὰ Παν-
σανίην ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. ἄλλα γὰρ τούτων τοιού- 15
των έόντων μᾶλλον σφεας ἐλύπεε· οὔτε γὰρ σιτία
εἶχον ἔτι, οἳ τέ σφεων ὀπέωνες ἀποπεμφθέντες ἐς
Πελοπόννησον ὡς ἐπισιτιεύμενοι ἀπεκεκληρίατο ὑπὸ τῆς
ἵππου, οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον.
- 51 βουλευομένοισι δὲ τοῖσι στρατηγοῖσι ἔδοξε, ἣν ὑπερ- 20
βάλονται ἐκείνην τήν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολήν μὴ
ποιεύμενοι, ἐς τήν νῆσον ἰέναι. ἡ δέ ἐστι ἀπὸ τοῦ
Ἀσωποῦ καὶ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐπ' ἣ ἔστρα-
τοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸ τῆς
Πλαταιέων πόλιος. νῆσος δὲ οὕτω ἂν εἴη ἐν ἡπείρῳ· 25
σχιζόμενος [ὁ] ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος ῥέει
κάτω ἐς τὸ πεδίον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα
ὅσον περ τρία στάδια, καὶ ἔπειτα συμμίσγει ἐς τὸντό·
οὔνομα δέ οἱ Ὠερόη. θυγατέρα δὲ ταύτην λέγουσι
εἶναι Ἀσωποῦ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον 30

ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα καὶ ὕδατι ἔχωσι χρᾶ-
 σθαι ἀφθόνῳ καὶ οἱ ἱππῆες σφέας μὴ σινοῖατο ὥσπερ
 κατιθὺ ἐόντων· μετακινέεσθαι δὲ ἐδόκεε τότε ἐπεὰν
 τῆς νυκτὸς ἢ δευτέρῃ φυλακῇ, ὥς ἂν μὴ ἰδοῖατο οἱ
 5 Πέρσαι ἐξορμωμένους καὶ σφῆας ἐπόμενοι ταράσσοιεν
 οἱ ἱππῶται. ἀπικομένων δὲ ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, τὸν
 δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὠερόῃ περισχλίζεται ῥέουσα [ἐκ τοῦ Κιθαι-
 ρῶνος], ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἐδόκεε τοὺς ἡμίσεας ἀπο-
 στέλλειν τοῦ στρατοπέδου πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα, ὥς
 10 ἀναλάβοιεν τοὺς ὀπέωνας τοὺς ἐπὶ τὰ σιτία οἰχομέ-
 νους· ἦσαν γὰρ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ἀπολελαμμένοι. ταῦτα 52
 βουλευσάμενοι κείνην μὲν τὴν ἡμέρην πᾶσαν προσκει-
 μένης τῆς ἵππου εἶχον πόνον ἄτρυτον· ὥς δὲ ἦ τε
 ἡμέρῃ ἔλῃγε καὶ οἱ ἱππῆες ἐπέπαντο, νυκτὸς δὴ γινο-
 15 μένης καὶ ἐούσης τῆς ὥρης ἐς τὴν δὴ συνέκειτό σφι
 ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀρθέντες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσ-
 σονται, ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν συνέκειτο οὐκ ἐν νόῳ
 ἔχοντες, οἱ δὲ ὥς ἐκινήθησαν, ἔφευγον ἄσμενοι τὴν
 ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν, φεύγοντες δὲ ἀπ-
 20 κινέονται ἐπὶ τὸ Ἡραιοον. τὸ δὲ πρὸ τῆς πόλιός ἐστι
 τῆς Πλαταιέων, εἴκοσι σταδίους ἀπὸ τῆς κρήνης τῆς
 Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ ἔθεντο πρὸ τοῦ ἱεροῦ
 τὰ ὄπλα. καὶ οἱ μὲν περὶ τὸ Ἡραιοον ἐστρατοπεδεύοντο, 53
 Πανσανίης δὲ ὀρέων σφέας ἀπαλλασσομένους ἐκ τοῦ
 25 στρατοπέδου παρήγγελλε καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ἀνα-
 λαβόντας τὰ ὄπλα ἰέναι κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προΐόν-
 τας, νομίσας αὐτοὺς ἐς τὸν χῶρον ἰέναι ἐς τὸν συνεθή-
 καντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι ἦσαν τῶν ταξιάρχων
 πείθεσθαι Πανσανίῃ, Ἀμομφάρετος δὲ ὁ Πολιάδεω λο-
 30 χηγέων τοῦ Πιτανήτεω λόχου οὐκ ἔφη τοὺς ξείνους

φεύξεσθαι οὐδὲ ἐκὼν εἶναι αἰσχυνέειν τὴν Σπάρτην,
 ἐθώμαξέ τε ὀρέων τὸ ποιούμενον ἅτε οὐ παραγενόμενος
 τῷ προτέρῳ λόγῳ. ὁ δὲ Πανσανίης τε καὶ ὁ Εὐρυάναξ
 δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πείθεσθαι ἐκείνους σφίσι,
 δεινότερον δὲ ἔτι κείνου ταῦτ' ἀναινομένου ἀπολιπεῖν
 τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ ἦν ἀπολίπωσι ποιεῦντες
 τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι, ἀπόληται ὑπο-
 λειφθεὶς αὐτός τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.
 ταῦτα λογιζόμενοι ἀτρέμας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ
 Λακωνικὸν καὶ ἐπειρῶντο πείθοντές μιν ὥς οὐ χρεὸν
 54 εἴη ταῦτα ποιεῖν. καὶ οἱ μὲν παρηγόρεον Ἀμομφά-
 ρετον μοῦνον Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεγετέων λελειμ-
 μένον, Ἀθηναῖοι δὲ ἐποίουν τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας
 σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐτάχθησαν, ἐπιστάμενοι τὰ Λακε-
 δαιμονίων φρονήματα ὥς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα
 15 λεγόντων. ὥς δὲ ἐκινήθη τὸ στρατόπεδον, ἔπεμπον
 σφέων ἱππέα ὀψόμενόν τε εἰ πορεύεσθαι ἐπιχειροῖεν
 οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ τὸ παράπαν μὴ διανοεῦνται
 ἀπαλλάσσεσθαι, ἐπειρέσθαι τε Πανσανίην τὸ χρεὸν
 56 εἴη ποιεῖν. ὥς δὲ ἀπίκετο ὁ κῆρυξ ἐς τοὺς Λακεδαι-
 μονίους, ὥρα τέ σφεας κατὰ χώραν τεταγμένους καὶ
 ἐς νείκεα ἀπιγμένους αὐτῶν τοὺς πρώτους. ὥς γὰρ
 δὴ παρηγόρεον τὸν Ἀμομφάρετον ὃ τε Εὐρυάναξ καὶ
 ὁ Πανσανίης μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούρους Λακε-
 δαιμονίων, οὗ κως ἐπειθον, ἐς ὃ ἐς νείκεά τε συμπε-
 25 σόντες ἀπίκετο καὶ ὁ κῆρυξ ὁ τῶν Ἀθηναίων παρίστατό
 σφι ἀπιγμένος. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος λαμβάνει
 πέτρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ καὶ τιθεὶς πρὸ ποδῶν
 τῶν Πανσανίεω ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη μὴ
 φεύγειν τοὺς ξείνους[, ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους]. 30

ὁ δὲ μαινόμενον καὶ οὐ φρενήρεα καλέων ἐκεῖνον
 πρὸς τε τὸν Ἀθηναίων κήρυκα ἐπειρωτῶντα τὰ ἐν-
 τεταλμένα λέγειν ὁ Παυσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα
 σφι πρήγματα, ἐκρήιζε τε τῶν Ἀθηναίων προσχωρήσαι
 5 τε πρὸς ἑωυτοὺς καὶ ποιέειν περὶ τῆς ἀπόδου τὰ περ
 ἂν καὶ σφεῖς. καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθη- 56
 ναίους· τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακρινομένους πρὸς ἑωυτοὺς
 ἥως κατελάμβανε, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κατήμενος ὁ
 Παυσανίης, οὐ δοκέων τὸν Ἀμομφάρετον λείψεσθαι
 10 τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀποστιχόντων, τὰ δὴ καὶ
 ἐγένετο, σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν κολωνῶν τοὺς λοι-
 πούς πάντας· εἵποντο δὲ καὶ Τεγεῆται. Ἀθηναῖοι δὲ
 ταχθέντες ἦσαν τὰ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι· οἱ μὲν
 γὰρ τῶν τε ὄχθων ἀντείχοντο καὶ τῆς ὑπωρέης τοῦ
 15 Κιθαιρώνος, φοβεόμενοι τὴν ἵππον, Ἀθηναῖοι δὲ κάτω
 τραφθέντες ἐς τὸ πεδίον. Ἀμομφάρετος δὲ ἀρχὴν γε 57
 οὐδαμὰ δοκέων Παυσανίην τολμήσειν σφέας ἀπολιπεῖν
 περιείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν· προ-
 τερέοντων δὲ τῶν σὺν Παυσανίῃ, καταδόξας αὐτοὺς
 20 ἰθὺν τέχνη ἀπολείπειν αὐτόν, ἀναλαβόντα τὸν λόχον
 τὰ ὅπλα ἤγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο στίφος. τὸ δὲ ἀπ-
 ελθὼν ὅσον τε δέκα στάδια ἀνέμενε τὸν Ἀμομφαρέτου
 λόχον, περὶ ποταμὸν Μολόεντα ἰδρυμένον Ἀργιόπιόν
 τε χῶρον καλεόμενον, τῇ καὶ Δήμητρος Ἐλευσινίης
 25 ἱρὸν ἦσται· ἀνέμενε δὲ τοῦδε εἵνεκα, ἵνα ἦν μὴ ἀπο-
 λείπῃ τὸν χῶρον ἐν τῷ ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφαρέτος τε
 καὶ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ μένωσι, βοηθεοὶ ὀπίσω παρ'
 ἐκείνους. καὶ οἷ τε ἀμφὶ τὸν Ἀμομφάρετον παρεγί-
 νοντό σφι καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν βαρβάρων προσέκειτο
 30 πᾶσα. οἱ γὰρ ἱππῶται ἐποίουν οἶον καὶ ἐώθεσαν

ποιέειν αἰεὶ, ἰδόντες δὲ τὸν χῶρον κεινὸν ἐν τῷ ἐτε-
τάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρησι ἡμέρησι, ἤλαυνον
τοὺς ἵππους αἰεὶ τὸ πρόσω καὶ ἄμα καταλαβόντες
προσεκέατό σφι.

- 58 Μαροδόνιος δὲ ὥς ἐπύθετο τοὺς Ἕλληνας ἀποικο- 5
μένους ὑπὸ νύκτα εἶδέ τε τὸν χῶρον ἔρημον, καλέσας
τὸν Αἰγισαῖον Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ
Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήιον ἔλεγε· ὦ παῖδες Ἀλεύεω,
ἔτι τί λέξετε τάδε ὀρῶντες ἔρημα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλη-
σιόχωροι ἐλέγετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, 10
ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ πολέμια πρῶτους· τοὺς πρότερόν
τε μετισταμένους ἐκ τῆς τάξις εἶδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν
παροικομένην νύκτα καὶ οἱ πάντες ὀρῶμεν διαδράντας·
διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρί-
στους ἀνθρώπων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι οὐδένες ἄρα 15
έόντες ἐν οὐδαμοῖσι εὐοῖσι Ἕλλησι ἐναπεδεικνύατο. καὶ
ὑμῖν μὲν εὐοῖσι Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ἔκ γε ἐμεῦ
ἐγίνετο συγγνώμη, ἐπαινεόντων τούτους τοῖσί τι καὶ
συνηδέατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεῦμην
τὸ καὶ καταρρωδῆσαι Λακεδαιμονίους καταρρωδήσαντά 20
τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὥς χρεὸν εἴη ἀνα-
ζεύξαντας τὸ στρατόπεδον ἰέναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστν
πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύ-
σεται. καὶ τούτων μὲν ἐτέρωθι ἔσται λόγος· νῦν δὲ
ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ διω- 25
κτέοι εἰς ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ
59 ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας. ταῦτα εἰπας ἦγε τοὺς
Πέρσας δρόμῳ διαβάντας τὸν Ἀσωπὸν κατὰ στίβον
τῶν Ἑλλήνων ὥς δὴ ἀποδιδρησκόντων, ἐπεῖχέ τε ἐπὶ
Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούνους· Ἀθηναίους 30

γὰρ τραπομένους ἐς τὸ πεδῖον ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ
 κατώρα. Πέρσας δὲ ὀρῶντες ὀρμημένους διώκειν τοὺς
 Ἕλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες
 αὐτίκα πάντες ἦσαν τὰ σημήια καὶ ἐδίωκον ὥς ποδῶν
 5 ἕκαστοι εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε
 τάξι. καὶ οὗτοι μὲν βοῇ τε καὶ ὀμίλῳ ἐπήρισαν ὥς
 ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας. Πανσανίης δέ, ὥς προσ- 60
 ἐκειτο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα
 λέγει τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προ-
 10 κειμένου ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα,
 προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαι-
 μόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην
 νύκτα διαδράντων. νῦν ὦν δέδεκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ
 ποιητέον ἡμῖν· ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα ἄριστα
 15 περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν ἐς ὑμέας ὤρμησε
 ἀρχὴν ἡ ἵππος, χρῆν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡμέων
 τὴν Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεήτας βοηθέειν ὑμῖν·
 νῦν δέ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπασα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε
 ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρῶν ἀμυ-
 20 νέοντες ἰέναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάβηκε
 ἀδύνατόν τι βοηθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας
 ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε. συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ
 τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον ἐοῦσι πολλὸν προθυμο-
 61 τάτοισι, ὥστε καὶ ταῦτα ἐσακούειν. ταῦτα οἱ Ἀθη-
 25 ναῖοι ὥς ἐπύθοντο, ὀρμέατο βοηθέειν καὶ τὰ μάλιστα
 ἐπαμύνειν· καὶ σφι ἤδη στίχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντι-
 ταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων,
 ὥστε μηκέτι δύνασθαι βοηθῆσαι· τὸ γὰρ προσκείμενόν
 σφας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι
 30 καὶ Τεγεῆται, ἐόντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν

πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὗτοι γὰρ
 οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιά-
 ζοντο ὥς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ
 παρεούσῃ. καὶ οὐ γὰρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρη-
 στά, ἐπιπτόν τε αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ 5
 καὶ πολλῷ πλεῦνες ἐτρωματίζοντο· φραῖξαντες γὰρ τὰ
 γέρεα οἱ Πέρσαι ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφει-
 δέως, οὕτω ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ
 τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Πανσα-
 νίην πρὸς τὸ Ἥραιον τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι 10
 τὴν θεόν, χρηρίζοντα μηδαμῶς σφέας ψευσθῆναι τῆς
 62 ἐλπίδος. ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλεομένου προεξ-
 αναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρ-
 βάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ἀντίκα μετὰ τὴν
 εὐχὴν τὴν Πανσανίῳ ἐγίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια 15
 χρηστά. ὥς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι
 ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες.
 ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρεα μάχη. ὥς δὲ ταῦτα
 ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγίνετο μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δη-
 μῆτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθι- 20
 σμόν· τὰ γὰρ δόρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ
 βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἦσσαν οἱ Πέρσαι,
 ἄνοπλοι δὲ ἔόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες
 [ἦσαν] καὶ οὐκ ὅμοιοι τοῖσι ἐναντίοισι σοφίην. προ-
 εξαῖσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα [καί], πλεῦνές τε καὶ 25
 ἐλάσσονες συστρεφόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας
 63 καὶ διεφθείροντο. τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτοὺς ἔων Μαρδό-
 νιος, ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ
 ἑαυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ
 δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίεσαν. ὅσον μὲν νυν 30

χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντεῖχον καὶ ἀμυνό-
 μενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων· ὥς δὲ
 Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον,
 ἐὼν ἰσχυρότατον, ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτρά-
 5 ποντο καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλεῖστον γάρ
 σφεας ἐδηλέετο ἢ ἐσθής, ἐρημος ἐοῦσα ὀπλων· πρὸς
 γὰρ ὀπλίτας ἐόντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. ἐνθαῦτα 64
 ἢ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρηστή-
 ριον τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο καὶ
 10 νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν
 Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶν
 δὲ κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἴρηται ἐς
 Λεωνίδην· ὧντοί γάρ σφι τυγχάνουσι ἐόντες. ἀπο-
 θνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀριμνήστου ἀνδρὸς ἐν
 15 Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ
 ἔχων ἄνδρας τριηκοσίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ
 πολέμῳ ἐόντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτός τε ἀπ-
 ἐθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. ἐν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι 66
 ὥς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφρευγον οὐδένα
 20 κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἐωυτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος
 τὸ ξύλινον τὸ ἐποιήσαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαίδι. θῶμα
 δέ μοι ὅπως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλσος μαχομένων
 οὐδὲ εἷς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθὼν ἐς τὸ τέμενος
 οὔτε ἐναποθανῶν, περὶ τε τὸ ἱρὸν οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ
 25 βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων προη-
 γμάτων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ σφεας οὐκ ἐδέκετο
 ἐμπρήσαντας [τὸ ἱρὸν] τὸ ἐν Ἐλευσίνι ἀνάκτορον.

Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο· Ἀρτά- 66
 βαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ'
 30 ἀρχὰς λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε

πολλὰ ἀπαγορεύων οὐδὲν ἤνυε, συμβάλλειν οὐκ ἔων·
 ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε ὥς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι
 πρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιευμένοισι. τῶν ἐστρα-
 τήγεε Ἀρτάβαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην ἀλλὰ
 καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἑωυτόν), 5
 τούτους, ὅκως ἢ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος
 τὰ ἔμελλε ἀποβήσεσθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἤγε κατηρτη-
 μένως, παραγγείλας κατὰ τῷτὸ ἵεναι πάντας τῇ ἂν
 αὐτὸς ἐξηγέηται, ὅκως ἂν αὐτὸν ὀρῶσι σπουδῆς ἔχοντα.
 ταῦτα παραγγείλας ὥς ἐς μάχην ἤγε δῆθεν τὸν στρατόν· 10
 προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ ὀρᾷ καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς
 Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο,
 ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον
 [τεῖχος] οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐθέ-
 67 λων ὥς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσθαι. καὶ 15
 δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων
 τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκακέοντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι
 ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν· οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν
 Θηβαίων, οὗτοι εἶχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην μαχό-
 μενοί τε καὶ οὐκ ἐθελοκακέοντες, οὕτω ὥστε τριηκόσιοι 20
 αὐτῶν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπὸ Ἀθη-
 ναίων· ὥς δὲ ἐτράποντο καὶ οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς
 Θήβας, οὐ τῇ περ οἱ Πέρσαι. καὶ τῶν ἄλλων συμ-
 μάχων ὁ πᾶς ὄμιλος οὔτε διαμαχεσάμενος οὐδενὶ οὔτε
 68 τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. δηλοῖ τέ μοι ὅτι πάντα τὰ 25
 πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε
 οὗτοι πρὶν ἢ καὶ συμμεῖξαι τοῖσι πολεμίοισι ἔφευγον, ὅτι
 καὶ τοὺς Πέρσας ὤρων. οὕτω τε πάντες ἔφευγον πλὴν
 τῆς ἵππου τῆς τε ἄλλης καὶ τῆς Βοιωτίας· αὕτη δὲ
 τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν 30

πολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα ἀπέργουσά τε τοὺς φιλίους
 φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων. οἱ μὲν δὴ νικῶντες
 εἶποντο τοὺς Ξέρξεω διώκοντές τε καὶ φονεύοντες· ἐν 69
 δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι
 5 Ἑλλησι τοῖσι τεταγμένοισι περὶ τὸ Ἥραιον καὶ ἀπο-
 γενομένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε καὶ νικῶεν
 οἱ μετὰ Πανσανίεω· οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα, οὐδένα
 κόσμον ταχθέντες, οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο
 διὰ τῆς ὑπαρέξης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν ἄνω
 10 ἰθὺ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε
 καὶ Φλειασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν.
 ἐπεῖτε δὲ ἀρχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες
 καὶ Φλειάσιοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ Θηβαίων ἱππόται
 ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς
 15 ἵππους, τῶν ἱππάρχεε Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσ-
 πεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ
 λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. οὗτοι
 μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· οἱ δὲ Πέρσαι καὶ 70
 ὁ ἄλλος ὄμιλος, ὡς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος,
 20 ἐφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες πρὶν ἢ τοὺς
 Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο
 ὡς ἡδυνέατο ἄριστα τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν
 Ἀθηναίων κατεστήκεε σφι τειχομαχίῃ ἐρρωμενεστέρη.
 ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἡμύνοντο
 25 καὶ πολλῷ πλεον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε οὐκ
 ἐπισταμένων τειχομαχέειν· ὡς δέ σφι Ἀθηναῖοι προσ-
 ἤλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγίνετο τειχομαχίῃ καὶ χρό-
 νον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ
 ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἥριπον, τῇ δὴ
 30 ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται

ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτνην τῶν ἵππων, ἐοῦσαν χαλκὴν πᾶσαν καὶ θέης ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, 5 τὰ δὲ ἄλλα ἐς τούτο, ὅσα περ ἔλαβον, ἐσήμεικαν τοῖσι Ἑλλήσι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στίφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τεύχεος, οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμέμνητο ἀλύκταζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλὰ μυριάδες κατειλημένοι ἀνθρώπων. παρὴν τε 10 τοῖσι Ἑλλήσι φονεύειν οὕτω ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδεουσέων τεσσέρων τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφευγε, τῶν λοιπέων μὴδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνενήκοντα, Τεγεγτέων δὲ ἑκατ- 15 δεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πεντήκοντα.

71 Ἡρίστευσεν δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν ὁ Περσέων, ἵππος δὲ ἡ Σακέων, ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος. Ἑλλήνων δέ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεγτέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλω 20 μὲν οὐδενὶ ἔχω ἀποσημῆσθαι (ἅπαντες γὰρ οὗτοι τοὺς κατ' ἐωντοὺς ἐνίκων), ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσηνεύχθησαν καὶ τούτων ἐκράτησαν. καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ὃς ἐκ Θερμοπυλέων μῦθος τῶν τριηκοσίων 25 σωθεὶς εἶχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον ἠρίστευσαν Ποσειδώνιος τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος Σπαρτιῆται. καίτοι γενομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγενόμενοι Σπαρτιητέων Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερώς ἀποθανεῖν ἐκ 30

τῆς παρεούσης οἱ αἰτίης, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλιπόντα
 τὴν τάξιν ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα, Ποσειδώνιον δὲ
 οὐ βουλόμενον ἀποθνήσκειν ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν·
 τοσοῦτῳ τοῦτον εἶναι ἀμείνω. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ
 5 φθόνῳ ἂν εἴποιεν· οὔτοι δὲ τοὺς κατέλεξα πάντες,
 πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ
 μάχῃ τίμιοι ἐγένοντο, Ἀριστόδημος δὲ βουλόμενος ἀπο-
 θανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην οὐκ ἐτιμήθη. οὔτοι 72
 μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι ὀνομασιτότατοι ἐγένοντο. Καλλι-
 10 κράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλ-
 λιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων, οὐ μούνον
 αὐτῶν Λακεδαιμονίων ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων·
 ὅς, ἐπειδὴ ἐσφαγιάζετο Πausανίης, κατήμενος ἐν τῇ
 τάξιν ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά. καὶ δὴ οἱ
 15 μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξενηνευγμένος ἐδυσθανάτεε τε καὶ
 ἔλεγε πρὸς Ἀρίμνηστον ἄνδρα Πλαταιέα οὐ μέλειν οἱ
 ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρή-
 σατο τῇ χειρὶ καὶ ὅτι οὐδέν ἐστὶ οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον
 ἐωντοῦ ἄξιον προθυμευμένου ἀποδέξασθαι. Ἀθηναίων 73
 20 δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, ἐὼν
 δήμου Δεκελεῖθεν, Δεκελέων δὲ τῶν κοτε ἐργασαμένων
 ἔργον χρησίμου ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὥς αὐτοὶ Ἀθη-
 ναῖοι λέγουσι. ὥς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑλένης κοι-
 δὴν Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν
 25 στρατοῦ πλήθει καὶ ἀνίστασαν τοὺς δήμους, οὐκ εἰδότες
 ἵνα ὑπεξέκειτο ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι τοὺς Δεκελέας,
 οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον ἀχθόμενον τε τῇ Θησέος ὕβρι
 καὶ δειμαίνοντα περὶ πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγη-
 σάμενόν σφι τὸ πᾶν πρῆγμα κατηγγήσασθαι ἐπὶ τὰς
 30 Ἀφίδνας, τὰς δὴ Τιτακός, ἐὼν αὐτόχθων, καταπροδιδοῖ

- Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δεκελεῦσι ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τού-
του τοῦ ἔργου ἀτελείῃ τε καὶ προεδρίῃ διατελέει ἐς
τόδε αἰεὶ ἔτι ἐοῦσα, οὕτω ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον
τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τούτων γενόμενον Ἀθη-
ναίοισι τε καὶ Πελοποννησίοισι, σινομένων τὴν ἄλλην 5
- 74 Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων, Δεκελὲς ἀπέχεσθαι. τούτου
τοῦ δήμου ἐὼν ὁ Σωφάνης καὶ ἀριστεύσας τότε Ἀθη-
ναίων διξοὺς λόγους λεγομένους ἔχει, τὸν μὲν ὥς ἐκ
τοῦ ζωστῆρος τοῦ θώρηκος ἐφόρεε χαλκῇ ἀλύσι δεδε-
μένην ἄγκυραν σιδηρῆν, τὴν ὅκως πελάσειε ἀπικνεό- 10
μενος τοῖσι πολεμίοισι βαλέσκετο, ἵνα δὴ μιν οἱ πολέμιοι
ἐκπίπτοντες ἐκ τῆς τάξιος μετακινήσαι μὴ δυναίατο· γι-
νομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν ἄγκυραν
ἀναλαβόντα οὕτω διώκειν. οὗτος μὲν οὕτω λέγεται, ὁ
δ' ἕτερος τῶν λόγων τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβ- 15
τέων λέγεται, ὥς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ περιθεούσης καὶ
οὐδαμὰ ἀτρεμιζούσης ἐφόρεε ἐπίσημον ἄγκυραν, καὶ
- 75 οὐκ ἐκ τοῦ θώρηκος δεδεμένην σιδηρῆν. ἔστι δὲ καὶ
ἕτερον Σωφάνει λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον, ὅτε περι-
κατημένων Ἀθηναίων Αἰγιναν Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον, 20
ἄνδρα πεντάεθλον, ἐκ προκλήσιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ
Σωφάνεα χρόνῳ ὕστερον τούτων κατέλαβε ἄνδρα γενό-
μενον ἀγαθόν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἅμα Λεάγρῳ
τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἡδωνῶν ἐν Δάτρῳ περὶ
τῶν μετὰλλων τῶν χρυσέων μαχόμενον. 25
- 76 Ὡς δὲ τοῖσι Ἑλλήσι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο
οἱ βάρβαροι, ἐνθαῦτά σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος· ἣ
ἐπειδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας καὶ νικῶντας
τοὺς Ἑλλήνας, ἐοῦσα παλλακὴ Φαρανδάτεος τοῦ Τεά-
σπιος ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῷ πολλῷ καὶ 30

αὐτὴ καὶ ἀμφίπολοι καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν παρεου-
 σέων, καταβᾶσα ἐκ τῆς ἀρμαμάξης ἐχώρει ἐς τοὺς Λακε-
 δαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἐόντας, ὁρῶσα δὲ πάντα
 ἐκεῖνα διέποντα Πανσανίην, πρότερόν τε τὸ οὖνομα
 5 ἐξεπισταμένη καὶ τὴν πάτρην ὥστε πολλάκις ἀκούσασα,
 ἔγνω τε τὸν Πανσανίην καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων
 ἔλεγε τάδε· Ὡ βασιλεῦ Σπάρτης, ῥῦσαί με τὴν ἱκέτιν
 αἰχμαλώτου δουλοσύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ὦνησας
 τούσδε ἀπολέσας τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὄπιν
 10 ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῶν, θυγάτηρ δὲ Ἑγη-
 τορίδεω τοῦ Ἀνταγόρεω. βίῃ δέ με λαβὼν ἐν Κῷ εἶχε
 ὁ Πέρσης. ὁ δὲ ἀμείβεται τοῖσδε· Γύναι, θάρσει καὶ
 ὥς ἱκέτις καὶ εἰ δὴ πρὸς τούτῳ τυγχάνεις ἀληθεῖα λέ-
 γουσα καὶ εἰς θυγάτηρ Ἑγητορίδεω τοῦ Κῶου, ὃς ἐμοὶ
 15 ξείνος μάλιστα τυγχάνει ἐὼν τῶν περὶ ἐκείνους τοὺς
 χώρους οἰκημένων. ταῦτα εἰπας τότε μὲν ἐπέτρεψε
 τῶν ἐφόρων τοῖσι παρεούσι, ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε ἐς
 Αἴγιναν, ἐς τὴν αὐτὴ ἤθελε [ἀπικέσθαι]. μετὰ δὲ τὴν 71
 ἄπιξιν τῆς γυναικὸς ἀντίκα μετὰ ταῦτα ἀπίκοντο Μαν-
 20 τινέες ἐπ' ἐξεργασμένοισι· μαθόντες δὲ ὅτι ὕστεροι
 ἦκουσι τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην
 ἄξιοί τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. πυνθανόμενοι
 δὲ τοὺς Μήδους τοὺς μετὰ Ἀρταβάζου φεύγοντας, τού-
 τους ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίας· Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ
 25 ἐὼν φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρήσαντες ἐς τὴν
 ἐσωτῶν τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίωξαν ἐκ τῆς
 γῆς. μετὰ δὲ Μαντινέας ἦκον Ἥλεῖοι, καὶ ὥσαύτως
 οἱ Ἥλεῖοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησάμενοι
 ἀπαλλάσσοντο· ἀπελθόντες δὲ καὶ οὗτοι τοὺς ἡγεμόνας
 30 ἐδίωξαν. τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ἥλείους τοσαῦτα·

78 ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινητέων
 ἦν Λάμπων ὁ Πυθέω, Αἰγινητέων <έων> τὰ πρῶτα·
 ὃς ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον ἵετο πρὸς Πανσανίην,
 ἀπικόμενος δὲ σπουδῇ ἔλεγε τάδε· ὦ παῖ Κλεομβρό-
 του, ἔργον ἔργασται τοι ὑπερφυῖς μέγαθός τε καὶ 5
 κάλλος, καὶ τοι θεὸς παρέδωκε ὀνύσασθαι τὴν Ἑλλάδα
 κλέος καταθέσθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν.
 σὺ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοις ποιήσον, ὅπως
 λόγος τέ σε ἔχη ἔτι μέζων καὶ τις ὕστερον φυλάσσεται
 τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιέων ἐς 10
 τοὺς Ἕλληνας. Λεωνίδεω γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμο-
 πύλῃσι Μαρδόνιος τε καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφα-
 λὴν ἀνεσταύρωσαν· τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδούς ἐπαινὸν
 ἔξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ πάντων Σπαρτιητέων, αὗτις δὲ
 καὶ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· Μαρδόνιον γὰρ ἀνα- 15
 σκολοπίσας τιμωρήσεται ἐς πάτρων τὸν σὸν Λεωνίδην.
 ὁ μὲν δοκέων χαρίζεσθαι ἔλεγε τάδε, ὁ δ' ἀνταμείβετο
 79 τοῖσδε· ὦ ξεῖνε Αἰγινῆτα, τὸ μὲν εὐνοεῖν τε καὶ
 προορᾶν ἄγαμαί σε, γνώμης μέντοι ἡμάρτηκας χρη-
 στῆς· ἐξάρας γὰρ με ὑψοῦ καὶ τὴν πάτρην καὶ τὸ 20
 ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατέβαλες παραινέων νεκρῷ λυμαί-
 νεσθαι, καὶ ἦν ταῦτα ποίεω, φᾶς ἄμεινόν με ἀκού-
 σεσθαι. τὰ πρόπει μᾶλλον βαρβάροις ποιεῖν ἢ περ
 Ἕλλησι· καὶ ἐκείνοις δὲ ἐπιφθονέομεν. ἐγὼ δ' ὦν
 τούτου εἵνεκα μήτε Αἰγινήτῃσι ἄδοιμι μήτε τοῖσι 25
 ταῦτ' ἀρέσκειται, ἀποχοῶ δέ μοι Σπαρτιήτῃσι ἀρε-
 σκόμενον ὅσια μὲν ποιεῖν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεω-
 νίδῃ δέ, τῷ με κελεύεις τιμωρῆσαι, φημί μέγας
 τιμωρῆσθαι, ψυχῇσί [τε] τῇσι τῶνδε ἀναριθμήτοις
 τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι 30

τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι ἔχων λόγον τοιόνδε μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε μήτε συμβουλευσῇς, χάριν τε ἴσθι ἔων ἀπαθής.

Ὁ μὲν ταῦτα ἀκούσας ἀπαλλάσσετο· Πανσανίης 80
 5 δὲ κήρυγμα ποιησάμενος μηδένᾳ ἄπτεσθαι τῆς ληΐης, συγκομίζειν ἐκέλευε τοὺς εἰλωτας τὰ χρήματα. οἱ δὲ ἀνὰ τὸ στρατόπεδον σκιδνάμενοι εὗρισκον σκηναῖς κατεσκευασμένας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαργύρους, κρητῆράς τε χρυσέους καὶ φιάλας
 10 τε καὶ ἄλλα ἐκπώματα· σάκκους τε ἐπ' ἀμαξέων εὗρισκον, ἐν τοῖσι λέβητες ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύσειοι τε καὶ ἀργύρειοι· ἀπὸ τε τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον ψέλια τε καὶ στρεπτοὺς καὶ τοὺς ἀκινάκας, ἐόντας χρυσέους, ἐπεὶ ἐσθῆτός γε ποικίλης λόγος ἐγίνετο οὐδὲ
 15 εἷς. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν κλέπτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἰλωτες, πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτῶν οὐκ οἶά τε ἦν κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτησι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι ἀρχὴν ἐνθεῦτεν ἐγένοντο, οἱ τὸν χρυσὸν ἄτε ἐόντα χαλκὸν διήθεν παρὰ τῶν εἰλωτῶν ὠνέοντο.
 20 συμφορήσαντες δὲ τὰ χρήματα καὶ δεκάτην ἐξελόντες 81
 τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνέτέθη ὁ ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὄφις τοῦ χαλκίου ἐπεστεῶς ἄγχιστα τοῦ βωμοῦ, καὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόντες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλκεον Δία ἀν-
 25 ἐθήκαν, καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἐπτάπηχυν χάλκεος Ποσειδέων ἐξεγένετο, ταῦτα ἐξελόντες τὰ λοιπὰ διαιρέοντο καὶ ἔλαβον ἕκαστοι τῶν ἄξιοι ἦσαν, καὶ τὰς παλλακὰς τῶν Περσέων καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. ὅσα μὲν
 30 νυν ἐξαίρετα τοῖσι ἀριστεύεσσι αὐτῶν ἐν Πλαταιῇσι

ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω δ' ἔγωγε καὶ
 τούτοισι δοθῆναι. Πανσανίη δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη
 τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι, ὥς
 82 δὲ αὐτως καὶ τὰ ἄλλα χρήματα. λέγεται δὲ καὶ τὰδε
 γενέσθαι, ὥς Ξέρξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος Μαρ- 5
 δονίῳ τὴν κατασκευὴν καταλίποι τὴν ἑωυτοῦ. Πανσα-
 νίην ὦν ὁρῶντα τὴν Μαρδονίου σκηνὴν χρυσῷ τε
 καὶ ἀργύρῳ καὶ παραπετάσμασι ποικίλοισι κατεσκευα-
 σμένην κελεῦσαι τοὺς τε ἀρτοκόπους καὶ τοὺς ὀψο-
 ποιοὺς κατὰ ταῦτα καὶ τῷ Μαρδονίῳ δεῖπνον παρα- 10
 σκευάζειν. ὥς δὲ κελευόμενοι οὗτοι ἐποίησαν ταῦτα,
 ἐνθαῦτα τὸν Πανσανίην ἰδόντα κλίνας τε χρυσέας
 καὶ ἀργυρέας εὖ ἐστρωμένας καὶ τραπέζας τε χρυσέας
 καὶ ἀργυρέας καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπέα τοῦ δει-
 πνου, ἐκπλαγέντα τὰ προκείμενα ἀγαθὰ κελεῦσαι ἐπὶ 15
 γέλῳτι τοὺς ἑωυτοῦ διηκόνους παρασκευάσαι Λακω-
 νικὸν δεῖπνον. ὥς δὲ τῆς θοίνης ποιηθείσης ἦν πολ-
 λὸν τὸ μέσον, τὸν Πανσανίην γελάσαντα μεταπέμψα-
 σθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς, συνελθόντων δὲ
 τούτων εἰπεῖν τὸν Πανσανίην, δεικνύντα ἐς ἑκατέρην 20
 τοῦ δεῖπνου τὴν παρασκευὴν. Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε
 εἵνεκα ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλόμενος ὑμῖν τοῦ
 Μήδου τὴν ἀφροσύνην δέξαι, ὃς τοιήνδε δίαιταν ἔχων
 ἦλθε ὥς ἡμέας οὕτω διζυρὴν ἔχοντας ἀπαιρησόμενος.
 ταῦτα μὲν Πανσανίην λέγεται εἰπεῖν πρὸς τοὺς στρα- 25
 83 τηγοὺς τῶν Ἑλλήνων· ὕστερόν μέντοι χρόνῳ μετὰ
 ταῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὖρον συχνοὶ θήκας χρυ-
 σοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων. ἐφάνη
 δὲ καὶ τότε ὕστερον ἔτι τούτων. τῶν νεκρῶν περι-
 ψιλωθέντων τὰς σάρκας (συνεφόρεον γὰρ τὰ ὅστέα οἱ 30

Πλαταιέες ἐς ἓνα χῶρον) εὐρέθη κεφαλὴ οὐκ ἔχουσα
 ῥαφὴν οὐδεμίαν ἀλλ' ἐξ ἐνὸς ἐοῦσα ὁστέον· ἐφάνη δὲ
 καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω τῆς γνάθου, ἔχουσα ὀδόντας
 μουνοφυέας, ἐξ ἐνὸς ὁστέου πάντας, τοὺς τε προσθίους
 5 καὶ τοὺς γομφίους· καὶ πενταπλήχεος ἀνδρὸς ὁστέα
 ἐφάνη. ἐπεῖτε δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς 84
 ἠφάνιστο, ὅπ' ὅτεν μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκέες οὐκ ἔχω
 εἰπεῖν, πολλοὺς δέ τινας ἤδη καὶ παντοδαποὺς ἤκουσα
 θάψαι Μαρδόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας
 10 πολλοὺς παρὰ Ἀρτόντεω τοῦ Μαρδονίου παιδὸς διὰ
 τοῦτο τὸ ἔργον· ὅστις μέντοι ἦν αὐτῶν ὁ ὑπελόμενός
 τε καὶ θάψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, οὐ δύναμαι
 ἀτρεκέως πυθέσθαι. ἔχει δέ τινα φάτιν καὶ Διουνσο-
 φάνης ἀνὴρ Ἐφέσιος θάψαι Μαρδόνιον. ἀλλ' ὁ μὲν 85
 15 τρόπῳ τοιούτῳ ἐτάφη· οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐν Πλαταιῇσι
 τὴν λήϊν διείλοντο, ἔθαπτον τοὺς ἐωντῶν χωρὶς ἑκα-
 στοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν τριζὰς ἐποίησαντο θήκας·
 ἔνθα μὲν τοὺς ἱρέας ἔθαψαν, τῶν καὶ Ποσειδώνιος
 καὶ Ἀμομφάρετος ἦσαν καὶ Φιλοκύων τε καὶ Καλλι-
 20 κράτης. ἐν μὲν δὴ ἐνὶ τῶν τάφων ἦσαν οἱ ἱερεῖς, ἐν
 δὲ τῷ ἐτέρῳ οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ οἱ
 εἰλωτες. οὗτοι μὲν οὕτω ἔθαπτον, Τεγεῆται δὲ χωρὶς
 πάντας ἀλέας, καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐωντῶν ὁμοῦ, καὶ
 Μεγαρεῖς τε καὶ Φλειάσιοι τοὺς ὑπὸ τῆς ἵππου δια-
 25 φθαρέντας. τούτων μὲν δὴ πάντων πλήρεις ἐγένοντο οἱ
 τάφοι· τῶν δὲ ἄλλων ὅσοισι καὶ φαίνονται ἐν Πλα-
 ταιῇσι ἐόντες τάφοι, τούτους δέ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι,
 ἐπαισχυνομένους τῇ ἀπεστοῖ τῆς μάχης ἐκάστους χώ-
 ματα χῶσαι κεινὰ τῶν ἐπιγινομένων εἵνεκεν ἀνθρώ-
 30 πων, ἐπεὶ καὶ Αἰγινητέων ἐστὶ αὐτόθι καλεόμενος

τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα δεηθέντων Αἰγινητέων χῶσαι Κλεάδην τὸν Αὐτοδίκου ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξεινον ἐόντα αὐτῶν.

- 86 Ὡς δ' ἄρα ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ Ἕλληνες, αὐτίκα βουλευομένοισί σφι ἐδόκεε στρα- 5 τεύεσθαι ἐπὶ τὰς Θήβας καὶ ἐξαίτειν αὐτῶν τοὺς μηδίσαντας, ἐν πρώτοισι δὲ αὐτῶν Τιμηγενίδην καὶ Ἀτταγῖνον, οἱ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἦσαν· ἦν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὥς δὲ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἐνδεκάτῃ 10 ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας· οὐ βουλομένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι τὴν τε γῆν αὐτῶν
- 87 ἔταμνον καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ οὐ γὰρ ἐπαύοντο σινόμενοι, εἰκοστῇ ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θη- 15 βαίοισι Τιμηγενίδης τάδε· Ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ οὕτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας ἢ ἐξέλωσι Θήβας ἢ ἡμέας αὐτοῖσι παραδῶτε, νῦν ὧν ἡμέων εἵνεκα γῆ ἢ Βοιωτίῃ πλέω μὴ ἀναπλήσῃ, ἀλλ' εἰ μὲν χρημάτων χρηρίζοντες πρό- 20 σχημα ἡμέας ἐξαίτεόνται, χρήματά σφι δῶμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ (σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμηδίσαμεν οὐδὲ μούνοι ἡμεῖς), εἰ δὲ ἡμέων ἀληθέως δεόμενοι πολιορκέουσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν. κάρτα 25 τε ἔδοξε εὖ λέγειν καὶ ἐς καιρὸν, αὐτίκα τε ἐπεκηρυ- 88 τοὺς ἄνδρας. ὥς δὲ ὁμολόγησαν ἐπὶ τούτοις, Ἀτταγῖνος μὲν ἐκδιδρῆσκει ἐκ τοῦ ἄστεος, παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαχθέντας Πανσανίης ἀπέλυσε τῆς αἰτίας, φὰς τοῦ μηδισμοῦ παῖδας οὐδὲν εἶναι μεταιτίους. τοὺς δὲ 80

ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδό-
κειον ἀντιλογίης τε κυρήσειν καὶ δὴ χρήμασι ἐπεποί-
θεσαν διωθέεσθαι· ὁ δὲ ὥς παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα
ὑπονοέων τὴν στρατιὴν τὴν τῶν συμμάχων ἅπασαν
6 ἀπῆκε καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον διέφθειρε.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θήβησι γενόμενα· 89
'Αρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος φεύγων ἐκ Πλαταιέων καὶ
δὴ πρόσω ἐγίνετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ
παρὰ σφέας ἐπὶ τε ξεινία ἐκάλεον καὶ ἀνειρώτων περὶ
10 τῆς στρατιῆς τῆς ἄλλης, οὐδὲν ἐπιστάμενοι τῶν ἐν
Πλαταιῇσι γενομένων. ὁ δὲ 'Αρτάβαζος γνούς ὅτι, εἰ
ἐθέλει σφι πᾶσαν τὴν ἀληθείην τῶν ἀγώνων εἰπεῖν,
αὐτός τε κινδυνεύσει ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ
στρατός (ἐπιθήσεσθαι γάρ οἱ πάντα τινὰ οἶετο πυν-
15 θανόμενον τὰ γεγονότα), ταῦτα ἐκλογιζόμενος οὔτε
πρὸς τοὺς Φωκέας ἐξηγόρευε οὐδὲν πρὸς τε τοὺς Θεσ-
σαλοὺς ἔλεγε τάδε· 'Εγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοί, ὥς
ὁρᾶτε, ἐπείγομαί τε κατὰ τάχος ἔλθων ἐς Θρηίκην καὶ
σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς κατὰ τι πρῆγμα ἐκ τοῦ στρα-
20 τοπέδου μετὰ τῶνδε· αὐτὸς δὲ ὑμῖν Μαρδόνιος καὶ
ὁ στρατὸς αὐτοῦ οὗτος κατὰ πόδας [ἐμεῦ] ἐλαύνων
προσδόκιμός ἐστι. τοῦτον καὶ ξεινίζετε καὶ εὖ ποιεῦντες
φαίνεσθε· οὐ γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μετα-
μελήσει. ταῦτα δὲ εἰπας ἀπήλαυνε σπουδῇ τὴν στρα-
25 τιὴν διὰ Θεσσαλίας τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺς τῆς Θρηίκης,
ὥς ἀληθέως ἐπειρόμενος καὶ τὴν μεσόγαιαν τάμνων
τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον, καταλιπὼν τοῦ
στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ συχνοὺς ὑπὸ Θρηίκων τε κατα-
κοπέντας κατ' ὁδὸν καὶ λιμῷ συστάντας καὶ καμᾶτ'·
30 ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι.

- 90 Οὗτος μὲν οὕτω ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην· τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆς περ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρωμα ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ <τὸ> ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Δήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, 5 ἦλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδεω καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρεω, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάτρη τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ 10 Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφεων ἐπὶ τοὺς στρατηγούς ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα, ὥς ἦν μῦνον ἰδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὥς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενέουσι· ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἑτέραν ἄγρην τοιαύτην εὐρεῖν ἂν 15 αὐτούς· θεοὺς τε κοινούς ἀνακαλέων προέτρπε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον. εὐπετέες τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τάς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλέειν καὶ οὐκ ἀξιωμαχοὺς κείνοισι εἶναι. αὐτοὶ τε, εἴ τι ὑποπτεύουσι 20 μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἔτοιμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ 91 τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὄμηροι εἶναι. ὥς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος [ὁ ξεῖνος] ὁ Σάμιος, εἶρετο Λευτυχίδης, εἴτε κληρόνος εἵνεκεν θέλων πνθέσθαι εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην θεοῦ ποιεῦντος· Ὡ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα; 25 ὁ δὲ εἶπε· Ἡγησίστρατος. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἴ τινα ὥρμητο λέγειν ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε· Δέχομαι τὸν οἶωνόν [τὸν ἡγησίστρατον], ὦ ξεῖνε Σάμιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποίees ὅπως αὐτός τε δοὺς πίστιν ἀποπλεύσεται καὶ οἱ σὺν σοὶ ἐόντες οἶδε, ἥ μὲν Σαμίους ἡμῖν 30

προθύμους ἔσεσθαι συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἡγό- 92
ρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε· αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι
πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς
τοὺς Ἑλλήνας.

5 Ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλεον· μετὰ σφέων
γὰρ ἐκέλευε πλέειν τὸν Ἡγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὖνομα
ποιεύμενος· οἱ δὲ Ἑλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην
τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιερέοντο, μαντευομένου σφι Διηφόνου
τοῦ Εὐήνιου ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολλωνίης δὲ
10 τῆς ἐν Ἰονίῳ κόλῳ, τοῦ τὸν πατέρα κατέλαβε [Εὐήνιον]
πρῆγμα τοιόνδε· ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἰρὰ ἡλίου 93
πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκεται παρὰ ποταμόν,
ὃς ἐκ Λάκμονος ὄρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης [χώρης]
ἐς θάλασσαν παρ' Ὀρρικὸν λιμένα, τὰς δὲ νύκτας ἀραι-
15 ρημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ γένει δοκιμώτατοι
τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστος· περὶ
πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνιῆται τὰ πρόβατα
ταῦτα ἐκ θεοπροπίου τινός· ἐν δὲ ἄντρῳ ἀυλίζονται
ἀπὸ τῆς πόλιος ἐκάς. ἔνθα δὴ τότε ὁ Εὐήνιος οὗτος
20 ἀραιρημένος ἐφύλασσε. καί κοτε αὐτοῦ κατακοιμί-
σαντος τὴν φυλακὴν παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον
διέφθειραν τῶν προβάτων ὡς ἐξήκοντα. ὁ δὲ ὡς ἐπήϊσε,
εἶχε σιγῇ καὶ ἔφραζε οὐδενί, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικατα-
στήσειν ἄλλα πριάμενος. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολ-
25 λωνιήτας ταῦτα γενόμενα, ἀλλ' ὡς ἐπύθοντο, ὑπαγα-
γόντες μιν ὑπὸ δικαστήριον κατέκριναν, ὡς τὴν φυ-
λακὴν κατακοιμίσαντα, τῆς ὕψιος στερηθῆναι. ἐπεῖτε
δὲ τὸν Εὐήνιον ἐξετύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε
πρόβατά σφι ἔτικτε οὔτε γῇ ἔφερε ὁμοίως [καρπόν].
30 πρόφαντα δέ σφι ἔν τε Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι

ἐγίνετο [ἔπειτα ἐπειρώτων τοὺς προφήτας τὸ αἷτιον
 τοῦ παρεόντος κακοῦ, οἳ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον] ὅτι ἀδί-
 κως τὸν φύλακον τῶν ἱρῶν προβάτων [Εὐήνιον] τῆς
 ὄψιος ἐστέρησαν· αὐτοὶ γὰρ ἐπορμηῆσαι τοὺς λύκους,
 οὐ πρότερόν τε παύσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ πρὶν ἢ 5
 δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν ταύτας τὰς ἂν αὐτὸς ἔληται
 καὶ δικαιοῖ· τούτων δὲ τελεομένων αὐτοὶ δώσειν Εὐηνίῳ
 δόσιν τοιαύτην τὴν πολλοὺς μιν μακαριεῖν ἀνθρώπων
 94 ἔχοντα. τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτά σφι ἐχρήσθη, οἳ δὲ
 Ἀπολλωνιῆται ἀπόρρητα ποιησάμενοι προσέθεσαν τῶν 10
 ἀστῶν ἀνδράσι διαπορῆξαι. οἳ δὲ σφι διέπρηξαν ᾧδε·
 κατημένου Εὐηνίου ἐν θώκῳ ἐλθόντες οἳ παρίζοντο
 καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο, ἐς ὃ κατέβαινον συλλυ-
 πεύμενοι τῷ πάθει. ταύτῃ δὲ ὑπάγοντες εἰρώτων τίνα
 δίκην ἂν ἔλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δίκας ὑπο- 15
 στῆναι δώσειν τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ οὐκ ἀκηκοὼς τὸ
 θεοπρόπιον εἶλετο εἶπας εἴ τίς οἱ δοίῃ ἀγρούς, τῶν
 ἀστῶν ὀνομάσας τοῖσι ἡπίστατο εἶναι καλλίστους δύο
 κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ, καὶ οἴκησιν πρὸς τού-
 τοισι τὴν ἥδε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν [τῇ] πόλει· 20
 τούτων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος τοῦ λοιποῦ ἀμή-
 νιτος εἶναι, καὶ δίκην οἳ ταύτην ἀποχρᾶν γενομένην.
 καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, οἳ δὲ πάρεδροι εἶπαν ὑπο-
 λαβόντες· Εὐήνιε, ταύτην δίκην Ἀπολλωνιῆται τῆς
 ἐκτυφλώσιος ἐκτίνουσί τοι κατὰ θεοπρόπια τὰ γενό- 25
 μενα. ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα δεινὰ ἐποίησε, τὸ ἐνθεῦτεν
 πνυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὥς ἐξαπατηθεῖς· οἳ δὲ
 πριάμενοι παρὰ τῶν ἐκτεμένων διδοῦσί οἱ τὰ εἶλετο.
 καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε, ὥστε
 95 καὶ ὀνομαστὸς γενέσθαι. τούτου δὴ ὁ Δηίφορος ἐὼν 30

παῖς τοῦ Εὐηνίου ἀγόντων Κορινθίων ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἤδη δὲ καὶ τόδε ἤκουσα ὡς ὁ Δηίφονος ἐπιβατεύων τοῦ Εὐηνίου οὐνόματος ἐξελάμβανε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἔὼν Εὐηνίου παῖς.

- 5 Τοῖσι δὲ Ἑλλησι ὡς ἐκαλλιέρησε, ἀνῆγον τὰς νέας 96
ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς
Σαμῆς πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὀρμισάμενοι
κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμα-
χίην, οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφεας προσπλέειν ἀνῆγον
10 καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς
δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βουλευομένοισι γάρ
σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὦν ἐδό-
κεον ὅμοιοι εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλεον, ὅκως
ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἐόντα ἐν
15 τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος
τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίην ἐφύλασσε· τοῦ πληθοῦς μὲν
ἦν ἔξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης, κάλλει
[τε] καὶ μεγάλῃ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν
δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυ-
20 τικοῦ στρατηγοὶ ἀνειρῶσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρ-
κος ἔρυμά <τε> τῶν νεῶν καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον.
ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνῆγοντο. ἀπικόμενοι δὲ παρὰ 97
τὸ τῶν Ποτνιέων ἱρὸν τῆς Μυκάλῃς ἐς Γαίσωνά τε καὶ
Σκολοπόμεντα, τῇ Δήμητρος Ἑλευσινίης [ἐστὶ] ἱρὸν, τὸ Φί-
25 λιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο Νείλεω τῷ Κόδρου ἐπισπό-
μενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρ-
σαν καὶ περιεβάλοντο ἔρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα
ἐκκόψαντες ἡμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπη-
ξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι [καὶ ὡς νική-
30 σοντες· ἐπ' ἀμφοτέρα γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζοντο].

98 Οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐπύθοντο οἰχωκότας τοὺς βαρ-
 βάρους ἐς τὴν ἡπειρον, ἤχθοντο ὥς ἐκπεφευγόντων ἐν
 ἀπορίῃ τε εἶχοντο ὅ τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσωνται
 ὀπίσω εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δὲ
 ἔδοξε τούτων μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ 5
 τὴν ἡπειρον. παρασκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ
 ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔδεε ἔπλεον ἐπὶ τῆς Μυ-
 κάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου
 καὶ οὐδείς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλ' ὥρων νέας
 ἀνελκυσμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρα- 10
 κεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν
 ἐν τῇ νηὶ παραπλέων, ἐγχρίμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μά-
 λιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι
 λέγων· Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων τυγχάνουσι ἐπ-
 ακοῦοντες, μάθετε τὰ λέγω· πάντως γὰρ οὐδὲν συν- 15
 ἡσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμ-
 μίσγωμεν, μεμνησθαί τινα χορὴ ἐλευθερίας μὲν πάντων
 πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἑρῆς. καὶ τάδε ἴστω
 καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος.
 [ἰσὺς δὲ οὗτος ἐὼν τυγχάνει νόος τοῦ πρήγματος καὶ 20
 ὁ Θεμιστοκλῆος ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· ἢ γὰρ δὴ λαθόντα
 τὰ ῥήματα τοὺς βαρβάρους ἔμελλε τοὺς Ἴωνας πείσειν,
 ἢ ἔπειτα ἀνευρεχθέντα ἐς τοὺς βαρβάρους ποιήσειν
 99 ἀπίστους.] Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου δεύτερα
 δὴ τάδε ἐποίειν οἱ Ἕλληνες· προσσχόντες τὰς νέας 25
 ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο,
 οἱ δὲ Πέρσαι ὥς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρασκευαζομέ-
 νους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαντας, τοῦτο
 μὲν ὑπονοήσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν
 ἀπαιρέονται τὰ ὅπλα. οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι ἀπικομένων 30

Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων,
 τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξης,
 τούτους λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες
 ἐς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα ὑποψίην εἶχον,
 5 πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξης πολεμίων λυσάμενοι.
 τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης
 φερούσας προστάσσουσι τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν
 ὥς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν· ἐποίησεν δὲ
 τοῦτο (τοῦδε) εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι.
 10 τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν ἄν
 τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιούτοις
 προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ
 γέρεα ἕρκος εἶναι σφίσι. ὥς δὲ ἄρα παρεσκεύαστο 100
 τοῖσι Ἕλλησι, προσήισαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰούσι
 15 δέ σφι φήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ
 κηρυκῆιον ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον· ἡ δὲ
 φήμη διῆλθε σφι ὧδε, ὥς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου
 στρατιὴν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὴ
 πολλοῖσι τεκμηρίοις ἐστι τὰ θεῖα τῶν προηγμάτων, εἰ
 20 καὶ τότε τῆς αὐτῆς ἡμέρης συμπύκνοντος τοῦ τε ἐν
 Πλαταιῇσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώ-
 ματος φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε
 θαρσῆσαι τε τὴν στρατιὴν πολλῷ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν
 προθυμότερον κινδυνεύειν. καὶ τότε ἔτερον συνέπεσε 101
 25 γενόμενον, Δήμητρος τεμένεια Ἐλευσινίνης παρὰ ἀμφο-
 τέρας τὰς συμβολὰς εἶναι· καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλα-
 ταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὥς καὶ πρό-
 τερόν μοι εἴρηται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε
 ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Παν-
 30 σάνειω Ἑλλήνων ὁρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα·

τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρῶτ' ἔτι τῆς ἡμέρας ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δείλῃν. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας συνέβαινε γίνεσθαι μηνὸς τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνῳ οὐ πολλῷ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμνησάνουσι ἐγίνετο. ἦν δὲ ἀρρωδίη σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, οὔτι περὶ σφέων αὐτῶν οὕτω ὥς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίσῃ ἢ Ἑλλάς. ὥς μέντοι ἢ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσδοδον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἐσπευδον ἐς τὴν μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἕθλα προέκειτο.

102 Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοισι τεταγμένοισι μέχρι κου τῶν ἡμισέων ἢ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χῶρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοισι τεταγμένοισι κατὰ τε χαράδραν καὶ ὄρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι <ἔτι> περιήρισαν, οὔτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ κέρει [ἔτι] καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὄρθια ἦν τὰ γέρεα, ἡμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ· ἐπεὶ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐωντῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργον εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρεα οὕτω φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχνὸν [ἀμυνόμενοι] τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὕτω γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) [συν]επισπόμενοι συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὥς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραίρητο, οὗτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι πρὸς φυγὴν τε

ὁρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλί-
 γους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσ-
 πίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν
 δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι. Ἀρταύτης
 5 μὲν καὶ Ἰθαμίτρης, τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες, ἀπο-
 φεύγουσι, Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς
 Τιγράνης μαχόμενοι τελευτῶσι. ἔτι δὲ μαχομένων τῶν 103
 Περσέων ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν
 καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχειρίζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν
 10 τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυω-
 νίων ὁ στρατηγὸς Περίλεως. τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρα-
 τευόμενοι, ἐόντες τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ
 καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὄπλα, ὥς εἶδον αὐτίκα κατ'
 ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκέα τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον
 15 ἐδυνάετο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλλησι. Σα-
 μίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ
 καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι
 βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν <ἐκ> τῶν 104
 Περσέων τὰς διόδους τηρεῖν σωτηρίας εἵνεκά σφι, ὥς
 20 ἦν ἄρα σφέας καταλαμβάνη οἷα περ κατέλαβε, ἔχοντες
 ἡγεμόνας σφῶνται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης. ἐτά-
 χθησαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι
 τούτου τε εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῷ στρα-
 τοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιεοίεν· οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον
 25 τοῦ προστεταγμένου ἐποίηον, ἄλλας τε κατηγεόμενοι
 σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους,
 καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι.
 οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. ἐν 105
 δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ
 30 Ἀθηναίων Ἐρμόλυκος ὁ Εὐθόϊνου, ἀνὴρ παγκράτιον

ἐπασκήσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον
 τούτων, πολέμου ἔοντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι,
 ἐν Κύρῳ τῆς Καρυστίης χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ
 κείσθαι ἐπὶ Γεραιστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι
 καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυῶνιοι ἠρίστευσαν.

106 Ἐπεὶ τε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς,
 τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρ-
 βάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν
 ληϊήν προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς
 τινὰς χρημάτων εὗρον· ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ 10
 τὰς νέας ἀπέπλεον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλ-
 ληνες ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ
 ὅκῃ χρεὸν εἴη τῆς Ἑλλάδος κατοικίσαι τῆς αὐτοὶ ἐγκρα-
 τέες ἦσαν, τὴν δὲ Ἰωνίην ἀπεῖναι τοῖσι βαρβάροισι·
 ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτούς τε Ἰώνων προ- 15
 κατῆσθαι φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον, καὶ ἑωυτῶν
 μὴ προκατημένων Ἰωνας οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχον χαί-
 ροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξειν. πρὸς ταῦτα
 Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλει εὐοῦσι ἐδόκεε τῶν
 μηδισάντων ἔθνέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξανα- 20
 στήσαντας δοῦναι τὴν χώραν Ἰωσι ἐνοικῆσαι, Ἀθη-
 ναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἀρχὴν Ἰωνίην γενέσθαι ἀνά-
 στατον οὐδὲ Πελοποννησίους περὶ τῶν σφετέρων ἀπ-
 οικιέων βουλεύειν· ἀντιτεινόντων δὲ τούτων προθύμως
 εἶξαν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ 25
 Χίους καὶ Λεσβίους καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ
 ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμα-
 χικὸν ἐποίησαντο, πίστι τε καταλαβόντες καὶ ὀρκίοισι
 ἐμμενέειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ κατα-
 λαβόντες ὀρκίοισι ἔπλεον τὰς γεφύρας λύσοντες· ἔτι 30

γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένους εὐρήσειν. οὗτοι μὲν δὴ ἐπ' 107
 Ἑλλησπόντου ἔπλεον· τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων
 εἰς τὰ ἄκρα τε τῆς Μυκάλης κατειληθέντων, ἐόντων
 οὐ πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ εἰς Σάρδις. πορευομένων δὲ
 5 κατ' ὁδὸν Μασίστης ὁ Λαρείου παρατυχὼν τῷ πάθει
 τῷ γεγονότι τὸν στρατηγὸν Ἀρταῦντην ἔλεγε πολλά τε
 καὶ κακά, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίῳ φᾶς αὐτὸν εἶναι
 τοιαῦτα στρατηγήσαντα, καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ
 τὸν βασιλέος οἶκον κακώσαντα. παρὰ δὲ τοῖσι Πέρ-
 10 σῃσι γυναικὸς κακίῳ ἀκοῦσαι δέννος μέγιστός ἐστι. ὁ
 δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιούμενος σπᾶται ἐπὶ
 τὸν Μασίστην τὸν ἀκινάκην, ἀποκτεῖναι θέλων. καί
 μιν ἐπιθέοντα φρασθεὶς Ξειναγόρης ὁ Προξίλειω ἀνὴρ
 Ἀλικαρνησσεύς, ὅπισθε ἐστεῶς αὐτοῦ Ἀρταῦντεω, ἀρ-
 15 πάζει μέσον καὶ ἐξάρας παλεῖ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐν
 τούτῳ οἱ δορυφόροι [οἱ] Μασίστεω προσέστησαν. ὁ δὲ
 Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο χάριτα αὐτῷ τε Μασίστη
 τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐκσώζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκεί-
 νου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξειναγόρης Κιλικίης πάσης
 20 ἤρξε δόντος βασιλέος. τῶν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων
 οὐδὲν ἐπὶ πλεόν τοῦτων ἐγένετο, ἀλλ' ἀπικνέονται εἰς
 Σάρδις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐτύγχανε ἔων βασιλεὺς
 ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεῖτε ἐξ Ἀθηνέων προσ-
 πταίσας τῇ ναυμαχίῃ φυγῶν ἀπίκετο.

25 ΤΟΤΕ δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἔων ἄρα ἦρα τῆς Μα- 108
 σίστεω γυναικὸς, εὐούσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα. ὥς δὲ
 οἱ προσπέμποντι οὐκ ἐδύνατο κατεργασθῆναι, οὐδὲ
 βίην προσέφερε προμηθεόμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασί-
 στην (τῶντὸ δὲ τοῦτο εἶχε καὶ τὴν γυναῖκα· εὖ γὰρ
 30 ἐπίστατο βίης οὐ τευξομένη), ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης

ἐργόμενος τῶν ἄλλων πρήσσει τὸν γάμον τοῦτον τῷ
 παιδί τῷ ἑωυτοῦ Δαρείῳ, θυγατέρα τῆς γυναικὸς
 ταύτης καὶ Μασίστεω, δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψε-
 σθαι ἢν ταῦτα ποιήσῃ. ἀρμόσας δὲ καὶ τὰ νομιζόμενα
 ποιήσας ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ τε ἀπίκετο 5
 καὶ ἡγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, οὕτω δὴ
 τῆς Μασίστεω μὲν γυναικὸς ἐπέπαντο, ὁ δὲ διαμειψά-
 μενος ἦρα τε καὶ ἐτύγχανε τῆς Δαρείου μὲν γυναικὸς,
 Μασίστεω δὲ θυγατρὸς· οὖνομα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ
 109 ἦν Ἀρταῦντη. χρόνου δὲ προϊόντος ἀνάπυστα γίνεται 10
 τρόπῳ τοιῷδε· ἔξυφήνασα Ἀμηστρις ἡ Ξέρξεω γυνὴ
 φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον καὶ θῆγς ἄξιον διδοῖ Ξέρξη.
 ὁ δὲ ἡσθεὶς περιβάλλεται τε καὶ ἔρχεται παρὰ τὴν Ἀρ-
 ταῦντην. ἡσθεὶς δὲ καὶ ταύτῃ ἐκέλευσε αὐτὴν αἰτῆσαι
 ὅ τι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τῶν αὐτῷ ὑποργημέ- 15
 νων· πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσασαν. τῇ δὲ κακῶς
 γὰρ ἔδεε πανοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε Ξέρξη·
 Δῶσεις μοι τὸ ἄν σε αἰτήσω; ὁ δὲ πᾶν μᾶλλον δοκέων
 κέλινην αἰτήσεσθαι ὑπισχνέεται καὶ ὥμοσε. ἡ δὲ ὥς
 ὥμοσε ἀδεῶς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ παντοῖος 20
 ἐγίνετο οὐ βουλούμενος δοῦναι, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν,
 φοβεόμενος δὲ Ἀμηστριν, μὴ καὶ πρὶν κατεικαζούσῃ
 τὰ γινόμενα οὕτω ἐπευρεθῇ πρήσσω· ἀλλὰ πόλις τε
 ἐδίδου καὶ χρυσὸν ἄπλετον καὶ στρατόν, τοῦ ἔμелле
 οὐδεὶς ἄρξειν ἄλλ' ἢ ἐκείνη· Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ 25
 στρατὸς δῶρον. ἀλλ' οὐ γὰρ ἔπειθε, διδοῖ τὸ φᾶρος.
 ἡ δὲ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ δώρῳ ἐφόρεέ τε καὶ ἀγάλ-
 110 λετο. καὶ ἡ Ἀμηστρις πυνθάνεται μιν ἔχουσιν· μα-
 θοῦσα δὲ τὸ ποιεύμενον τῇ μὲν γυναικὶ ταύτῃ οὐκ
 εἶχε ἔγκοτον, ἡ δὲ ἐλπίζουσα τὴν μητέρα αὐτῆς εἶναι 30

αἰτίην καὶ ταῦτα ἐκείνην πρήσσειν, τῇ Μασίστῳ γυναικὶ ἐβούλενε ὄλεθρον. φυλάξασα δὲ τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς Ξέρξην βασιλῆιον δεῖπνον προτιθέμενον (τοῦτο δὲ τὸ δεῖπνον παρασκευάζεται ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεύς· οὖνομα δὲ τῷ δεῖπνῳ τούτῳ Περσιστὶ μὲν τυκτά, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν τέλεον· τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μούνον βασιλεὺς καὶ Πέρσας δωρέεται), ταύτην δὲ τὴν ἡμέρην φυλάξασα ἡ Ἀμυστρὶς χρηρίζει τοῦ Ξέρξεω δοθῆναί οἱ τὴν Μασίστῳ γυναικᾶ. ὁ δὲ δεινὸν τε καὶ ἀνάρσιον ἐποιέετο τοῦτο μὲν ἀδελφεοῦ γυναικᾶ παραδοῦναι, τοῦτο δὲ ἀναιτίην ἐοῦσαν τοῦ πρήγματος τούτου· συνῆκε γὰρ τοῦ εἵνεκεν ἐδέετο. τέλος μέντοι ἐκείνης τε λιπα- 111
 ρεούσης καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξεργόμενος, ὅτι ἀτυχεῖναι τὸν χρηρίζοντα οὐ σφὶ δυνατόν ἐστι βασιλῆιου δεῖπνου προκειμένου, κάρτα δὲ ἀέκων κατανεύει καὶ παραδοὺς ποιεῖ ὧδε· τὴν μὲν κελεύει ποιεῖν τὰ βούλεται, ὁ δὲ μεταπεμψάμενος τὸν ἀδελφεὸν λέγει τάδε· Μασίστα, σὺ εἰς Δαρείου τε παῖς καὶ ἐμὸς ἀδελφεός, πρὸς δ' 20
 ἔτι τούτοισι καὶ εἰς ἀνὴρ ἀγαθός· γυναικὶ δὲ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις μὴ συνοίκες, ἀλλὰ τοι αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμήν. ταύτῃ συνοίκες· τὴν δὲ νῦν ἔχεις, οὐ γὰρ δοκέει ἐμοί, μὴ ἔχε γυναικᾶ. ὁ δὲ Μασίστης ἀποθωμάσας τὰ λεγόμενα λέγει τάδε· ὦ 25
 δέσποτα, τίνα μοι λόγον λέγεις ἄχρηστον, κελεύων με γυναικᾶ, ἐκ τῆς μοι παῖδες τε νεηνίαι εἰσὶ καὶ θυγατέρες, τῶν καὶ σὺ μίαν τῷ παιδὶ τῷ σεωυτοῦ ἡγάγεο γυναικᾶ, αὐτὴ τέ μοι κατὰ νόον τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα, ταύτην με κελεύεις μετέντα θυγατέρα τὴν σὴν γῆμαι; 30
 ἐγὼ δέ, βασιλεῦ, μέγала μὲν ποιεῖν αἰσιόμενος

θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέντοι τούτων οὐδέτερα. σὺ δὲ μηδαμῶς βιωῖς πρήγματος τοιοῦδε δεόμενος· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος φανήσεται ἐμεῦ οὐδὲν ἥσσω, ἐμέ τε ἔα γυναικὶ τῇ ἐμῇ συνοικέειν. ὁ μὲν δὴ τοιούτοις ἀμείβεται, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς λέγει 5
 τάδε· Οὐτὼ τοι, Μασίστα, πέπρηκται· οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμὴν γῆμαι, οὔτε ἐκείνῃ πλεῦνα χρόνον συνοικήσεις, ὥς μάθῃς τὰ διδόμενα δέκεσθαι. ὁ δὲ ὥς ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε ἐχώρεε ἔξω· Δέ-
 112 σποτα, οὐ δὴ κού με ἀπώλεσας; ἐν δὲ τούτῳ τῷ διὰ 10
 μέσου χρόνῳ, ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγετο, ἡ
 "Ἀμυστρος μεταπεμφαμένη τοὺς δορυφόρους τοῦ Ξέρξεω διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστεω· τοὺς τε μα-
 ζοὺς ἀποταμοῦσα κυσὶ προέβαλε καὶ ῥίνα καὶ ὦτα καὶ
 χεῖλεα καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦσα ἐς οἶκόν μιν ἀποπέμπει 15
 113 διαλελυμασμένην. ὁ δὲ Μασίστης οὐδὲν καὶ ἀκηκοὺς
 τούτων, ἐλπόμενος δὲ τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσπίπτει δρόμῳ
 ἐς τὰ οἰκία. ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα
 μετὰ ταῦτα συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ ἐπορεύετο
 ἐς Βάκτρα σὺν τε τοῖσι ἑωυτοῦ υἱοῖσι καὶ δὴ κού 20
 τισι καὶ ἄλλοις ὥς ἀποστήσων νομὸν τὸν Βάκτριον
 καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα κακῶν βασιλέα. τὰ περ ἂν
 καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, εἴ περ ἔφθῃ ἀναβὰς ἐς
 τοὺς Βακτρίους καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ ἔστεργόν τέ
 μιν καὶ ἦν ὑπαρχος τῶν Βακτρίων. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης 25
 πυθόμενος ταῦτα ἐκείνον πρήσσοντα πέμψας ἐπ' αὐτὸν
 στρατιὴν ἐν τῇ ὁδῷ κατέκτεινε αὐτόν τε ἐκείνον καὶ
 τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνου.

Κατὰ μὲν τὸν ἔρωτα τὸν Ξέρξεω καὶ τὸν Μασί-
 114 στεω θάνατον τοσαῦτα ἐγένετο· οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης 30

ὀρμηθέντες Ἕλληνες ἐπ' Ἑλλησπόντου πρῶτον μὲν
 περὶ Λεκτὸν ὄρμεον, ὑπὸ ἀνέμων ἀπολαμφθέντες, ἐν-
 θεῦτεν δὲ ἀπίκοντο ἐς Ἀβυδὸν καὶ τὰς γεφύρας εὗρον
 διαλελυμένας, τὰς ἐδόκεον εὐρήσειν ἐτι ἐντεταμένας,
 5 καὶ τούτων οὐκ ἦκιστα εἵνεκεν ἐς τὸν Ἑλλησποντον
 ἀπίκοντο. τοῖσι μὲν νυν ἀμφὶ Λευτυχίδην Πελοπον-
 νησίοισι ἔδοξε ἀποπλέειν ἐς τὴν Ἑλλάδα, Ἀθηναίοισι
 δὲ καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ ὑπομείναντας
 πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου. οἱ μὲν δὴ ἀπέπλεον, Ἀθη-
 10 ναῖοι δὲ ἐκ τῆς Ἀβύδου διαβαλόντες ἐς τὴν Χερσό-
 νησον Σηστὸν ἐπολιόρκεον. ἐς δὲ τὴν Σηστὸν ταύτην, 115
 ὡς ἐόντος ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτῃ, συνῆλθον, ὡς
 ἤκουσαν παρεῖναι τοὺς Ἕλληνας ἐς τὸν Ἑλλησποντον,
 ἐκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρ-
 15 δίης πόλιος Οἰόβαζος ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυ-
 ρέων ὅπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικῶς. εἶχον δὲ ταύτην
 ἐπιχώριοι Αἰολέες, συνῆσαν δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν
 ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὄμιλος. ἐτυράννευε δὲ τοῦ- 116
 του τοῦ νομοῦ Ξέρξεω ὑπαρχος Ἀρταῦκτης, ἀνὴρ μὲν
 20 Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ ἀτάσθαλος, ὃς καὶ βασιλέα ἐλαύ-
 νοντα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τὰ Πρωτεσίλειω τοῦ
 Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἑλαιοῦντος ὑπελόμενος. ἐν γὰρ
 Ἑλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλειω τάφος τε
 καὶ τέμενος περὶ αὐτόν, ἐνθα ἦν χρήματα πολλὰ καὶ
 25 φιάλαι χρύσειαι καὶ ἀργύραι καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς
 καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταῦκτης ἐσύλησε βασιλέος
 δόντος. λέγων δὲ τοιάδε Ξέρξην διεβάλετο· Δέσποτα,
 ἐστὶ οἶκος ἀνδρὸς Ἕλληνος ἐνθαῦτα, ὃς ἐπὶ γῆν τὴν
 σὴν στρατευσάμενος δίκης κυρήσας ἀπέθανε. τούτου
 30 μοι δὸς τὸν οἶκον, ἵνα καὶ τι μάθῃ ἐπὶ γῆν τὴν σὴν

μὴ στρατεύεσθαι. ταῦτα λέγων εὐπετέως ἔμελλε ἀνα-
 πείσειν Ξέρξην [δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον], οὐδὲν ὑποτοπη-
 θέντα τῶν ἐκείνος ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλέος
 στρατεύεσθαι [Πρωτεσίλεων] ἔλεγε νοέων τοιάδε· τὴν
 Ἀσίην πᾶσαν νομίζουσι ἑωυτῶν εἶναι Πέρσαι καὶ τοῦ 5
 αἰεὶ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη, τὰ χρήματα ἐξ
 Ἑλαιοῦντος ἐς Σηστὸν ἐξεφόρησε καὶ τὸ τέμενος ἔσπειρε
 καὶ ἐνέμετο, αὐτὸς τε ὅπως ἀπίκοιτο ἐς Ἑλαιοῦντα, ἐν
 τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ ἐμίσγετο. τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ
 Ἀθηναίων οὔτε παρεσκευασμένος ἐς πολιορκίην οὔτε 10
 προσδεκόμενος τοὺς Ἕλληνας· ἀφυλάκτῳ δέ κως αὐτῷ
 117 ἐπέπεσον. ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισί σφι φθινόπωρον
 ἐπεγίνετο, ἥσχαλλον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τε τῆς ἑωυτῶν
 ἀποδημέοντες καὶ οὐ δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖχος,
 ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅπως ἀπάγοιεν σφέας ὀπίσω· 15
 οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν πρὶν ἢ ἐξέλωσι ἢ τὸ Ἀθηναίων
 κοινόν σφεας μεταπέμψηται. οὕτω δὴ ἔστειργον τὰ
 118 παρεόντα. οἱ δὲ ἐν τῷ τείχεϊ ἐς πᾶν ἤδη κακοῦ
 ἀπιγμένοι ἦσαν, οὕτω ὥστε τοὺς τόνους ἔψοντες τῶν
 κλινέων ἐσιτέοντο. ἐπεῖτε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι εἶχον, 20
 οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἶχοντο ἀποδράντες οἱ τε Πέρσαι
 καὶ ὁ Ἀρταύκτης καὶ ὁ Οἰόβαζος, ὅπισθε τοῦ τεύχεος
 καταβάντες, τῇ ἦν ἐρημότατον τῶν πολεμίων. ὥς δὲ
 ἡμέρη ἐγένετο, οἱ Χερσονησῖται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσή-
 μνησαν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γερονὸς καὶ τὰς πύλας 25
 ἄνοιξαν. τῶν δὲ οἱ μὲν πλεῖνες ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν
 119 πόλιν εἶχον. Οἰόβαζον μὲν νυν ἐκφυγόντα ἐς τὴν
 Θρηϊκὴν Θρηϊκες Ἀψίνθιοι λαβόντες ἔθυσαν Πλειστῳρῳ
 ἐπιχωρίῳ θεῷ τρόπῳ τῷ σφετέρῳ, τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου
 ἄλλῳ τρόπῳ ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτην 30

ὕστεροι ὀρμηθέντες φεύγειν, ὥς κατελαμβάνοντο ὀλίγον
 ἔόντες ὑπὲρ Αἰγὸς Ποταμῶν, ἀλεξόμενοι χρόνον ἐπὶ
 συχνὸν οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ ζῶντες ἐλάμφθησαν.
 καὶ συνδῆσαντές σφεας οἱ Ἕλληνες ἤγαγον εἰς Σηστόν,
 5 μετ' αὐτῶν δὲ καὶ Ἀρταῦκην δεδεμένον αὐτόν τε καὶ
 τὸν παῖδα αὐτοῦ. καὶ τερ τῶν φυλασσόντων λέγεται 120
 ὑπὸ Χερσονησιτέων ταρίχους ὀπτῶντι τέρας γενέσθαι
 τοιόνδε· οἱ τάριχοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε
 καὶ ἤσπαιρον ὅπως περ ἰχθύες νεοάλωτοι. καὶ οἱ μὲν
 10 περιχυθέντες ἐθώμαζον, ὁ δὲ Ἀρταῦκτης ὥς εἶδε τὸ
 τέρας, καλέσας τὸν ὀπτῶντα τοὺς ταρίχους ἔφη· Ξεῖνε
 Ἀθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας τοῦτο· οὐ γὰρ σοὶ
 πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἐλαιοῦντι Πρωτεσί-
 λεως ὅτι καὶ τεθνεὼς καὶ τάριχος ἐὼν δύναμιν πρὸς
 15 θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα τίνεσθαι. νῦν ὦν ἅποινά μοι
 τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον
 ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ, ἀντὶ
 δ' ἐμεωυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδώσω τάλαντα διη-
 κόσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος. ταῦτα ὑπισχόμενος
 20 τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἔπειθε· οἱ γὰρ Ἐλαιού-
 σιοι τῷ Πρωτεσίλειω τιμωρέοντες ἐδέοντό μιν κατα-
 χρησθῆναι, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ <ὁ> νόος
 ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτόν εἰς τὴν ἀκτὴν εἰς τὴν Ξέρ-
 ξης ἔξενξε τὸν πόρον, οἱ δὲ λέγουσι ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν
 25 ὑπὲρ Μαδύτου πόλιος, <πρὸς> σανίδας προσπασσαλεύ-
 σαντες ἀνεκρέμασαν, τὸν δὲ παῖδα ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ
 Ἀρταῦκτεω κατέλευσαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀπέπλεον 121
 εἰς τὴν Ἑλλάδα, τά τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες καὶ δὴ καὶ
 τὰ ὄπλα τῶν γεφυρέων ὥς ἀναθήσοντες εἰς τὰ ἱρά. καὶ
 30 κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οὐδὲν ἐπὶ πλεον τούτων ἐγένετο.

122 Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταῦκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος
 προπάτωρ Ἀρτεμβάρης ἐστὶ ὁ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος
 λόγον τὸν ἐκείνοι ὑπολαβόντες Κύρῳ προσήνεικαν λέ-
 γοντα τάδε· Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν
 δὲ σύ, Κῦρε, κατελὼν Ἀστυάγεα, φέρε, γῆν γὰρ ἐκτῇ- 5
 μεθα ὀλίγην καὶ ταύτην τρηχέαν, μεταναστάντες ἐκ
 ταύτης ἄλλην σχῶμεν ἀμείνω. εἰσὶ δὲ πολλοὶ μὲν ἀστυ-
 γεῖτονες, πολλοὶ δὲ καὶ ἑκαστέρω, τῶν μίαν σχόντες
 πλέοσι ἐσόμεθα θωμαστότεροι. οἶκος δὲ ἄνδρας ἄρχοντας
 τοιαῦτα ποιεῖν· κότε γὰρ δὴ καὶ παρέξει κάλλιον ἢ ὅτε 10
 γε ἀνθρώπων τε πολλῶν ἄρχομεν πάσης τε τῆς Ἀσίας;
 Κῦρος δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ οὐ θωμάσας τὸν λόγον
 ἐκέλευε ποιεῖν ταῦτα, οὕτω δὲ αὐτοῖσι παραίνεε κελεύων
 παρασκευάζεσθαι ὥς οὐκέτι ἄρξοντας ἀλλ' ἄρξομένους·
 φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλακοὺς ἄνδρας 15
 γίνεσθαι· οὐ γὰρ τι τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι καρπὸν τε
 θωμαστὸν φύειν καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. ὥστε
 συγγνόντες Πέρσαι οἴχοντο ἀποστάντες, ἐσσωθέντες τῇ
 γνώμῃ πρὸς Κύρου, ἄρχειν τε εἵλοντο λυπρὴν οἰκέοντες
 μᾶλλον ἢ πεδιάδα σπείροντες ἄλλοισι δουλεύειν.

INDEX.

- Abae I, 46; VIII, 27, 33, 134.
 Abantes I, 146.
 Abaris IV, 36.
 Abdera I, 168; VI, 46, 47; VII, 109, 126; VIII, 120. Abderitae VII, 120; VIII, 120.
 Abrocomes VII, 224.
 Abronichus VIII, 21.
 Abydus V, 117; VII, 33, 34, 37, 43, 44, 147, 174; VIII, 117, 130; IX, 114. Abydeni VII, 44, 95.
 Acanthus VI, 44; VII, 115—117, 121, 124. Acanthii VII, 22, 116, 117.
 Acarnania II, 10; VII, 126.
 Acephali IV, 191.
 Aceratus VIII, 37.
 Aces III, 117.
 Achaei I, 145, 146; VIII, 47; IX, 26. pop. Achaicus VIII, 73. Achivi II, 120.
 Achaei Phthiotae VII, 132, 185, 197.
 Achaea Ceres V, 61.
 Achaemenes, auctor regiae Persarum stirpis, III, 75; VII, 11.
 Achaemenes, Darii Hystaspis f., III, 12; VII, 7, 97, 236, 237.
 Achaemenidae I, 125; III, 65.
 Achaeus II, 98.
 Achaia VII, 94; VIII, 36.
 Achaia Phthiotis VII, 173, 196—198.
 Achelous II, 10; VII, 126.
 Acheron V, 92 η; VIII, 47.
 Achilleus cursus, ὁ Ἀχιλλεύς δρόμος, IV, 55, 76.
 Achilleum V, 94.
 Acraephia VIII, 135.
 Acrisius, Danaë's p., VI, 53, 54.
 Acrothoon VII, 22.
 Adicran IV, 159.
 Adimantus, Corinthius, VII, 137; VIII, 5, 59, 61, 94.
 Adrastus, Phryx, I, 35—45; Sicyonius, V, 67, 68.
 Adria I, 163; IV, 33; V, 9.
 Adyrmachidae IV, 168.
 Aea I, 2; VII, 193, 197.
 Aeaces, Polycratis p., II, 182; III, 39, 139; VI, 13. Sylosontis f., Sami tyrannus, IV, 138; VI, 13, 14, 22, 25.
 Aeacidae V, 80; VIII, 64, 83, 84.
 Aeacus V, 89; VI, 35.
 Aega VII, 123.
 Aegae I, 145.
 Aegaeae I, 149.
 Aegaeum mare II, 97, 113, IV, 85; VII, 36, 55.
 Aegaleus VIII, 90.
 Aegeus, Pandionis f., I, 173; Oeolyei f., IV, 149.
 Aegialees Pelasgi VII, 94. Sicyoniorum tribus, V, 68. Aegialeus V, 68.
 Aegicores V, 66.
 Aegidae IV, 149.
 Aegilea VI, 107.

- Aegilia VI, 101.
 Aegina, nympha, V, 80.
 Aegina et Aeginetae II, 178; III, 59, 131; V, 80—89; VI, 35, 49, 50, 61, 64, 73, 85, 87—94; VII, 144, 145, 147, 203; VIII, 41, 46, 60, 64, 74, 79, 81, 83, 84, 86, 91—93, 122, 131, 132; IX, 28, 31, 75, 76, 78—80, 85.
 Aegion I, 145.
 Aegira I, 145.
 Aegiroessa I, 149.
 Aegli III, 92.
 Aegos Potamoi IX, 119.
 Aegyptii et Aegyptus I, 1, 2, 5, 30, 77, 105, 135, 140, 182, 193, 198; II, 1—III, 47, 61—65, 88, 91, 97, 126, 129, 139, 140, 160; IV, 39, 41—44, 47, 152, 159, 165—168, 180, 186, 200, 203—205; VI, 6, 53—55, 60; VII, 1, 2, 4, 5, 7, 8, 25, 34, 69, 89, 97; VIII, 17, 68, 100; IX, 32.
 (Aeimnestus IX, 64?)
 Aenea VII, 123.
 Aenesidemus VII, 154, 165.
 Aenus IV, 90; VII, 58.
 Aenyra VI, 47.
 Aeoles I, 6, 26, 28, 141, 149—152, 157, 171; II, 1, 178; III, 1, 90; IV, 89, 138; V, 94, 122, 123; VI, 8, 28, 98; VII, 9, 95; IX, 115. Aeolis V, 123; VII, 176.
 Aeolidarum oppidum VIII, 35.
 Aeolus VII, 197.
 Aëropus, Temeno natus, VIII, 137. Macedo, VIII, 139. Tegeata, IX, 26.
 Aesanius IV, 150.
 Aeschines Eretriensis VI, 100.
 Aeschraeus VIII, 11.
 Aeschrionia III, 26.
 Aeschylus II, 156.
 Aesopus II, 134.
 Aethiopes et Aethiopia II, 11, 22, 28—30, 42, 100, 104, 110, 137—140, 146, 161; III, 17—26, 30, 94, 97, 101, 114; IV, 183, 197; VII, 9, 18, 69, 70, 90; IX, 32.
 Aëtion I, 14; V, 92.
 Aetolia VI, 127. Aetoli VIII, 73.
 Aetolus VI, 127.
 Agaeus VI, 127.
 Agamemnon I, 67; IV, 103; VII, 159.
 Agarista, Clisthenis f., VI, 126—131. Periclis mater, VI, 131.
 Agasicles I, 144.
 Agathoergi I, 67.
 Agathyrsi IV, 48, 100, 102, 104, 125. Agathysorum rex IV, 119.
 Agathyrsus IV, 10.
 Agbalus VII, 98.
 Agbatana, Mediae opp., I, 98, 110, 153; III, 64, 92. Syriae opp., III, 62, 64.
 Agenor IV, 147; VII, 91.
 Agesilaus, Doryssi f., VII, 204; Hippocratidae f., VIII, 131.
 Agetus VI, 61, 62.
 Agis, Spartae rex, VII, 204; Menaris p., VI, 65.
 Aglaurus VIII, 53.
 Aglomachus IV, 164.
 Agora, opp., VII, 58.
 Agrianes, fl., IV, 90.
 Agrianes, pop., V, 16.
 Agrigentini VII, 165, 170.
 Agron I, 7.
 Agyllaei I, 167.
 Ajax Telamonius V, 66; VIII, 64, 121. Philaei p., VI, 35.
 Alabanda, Phrygiae opp., (Alabastra?) VIII, 136.

- Alabanda, Cariae opp., VII, 195.
 Alalia I, 165, 166.
 Alarodii III, 94; VII, 79.
 Alazir IV, 164.
 Alizones IV, 17, 52.
 Albae columnae (αἱ Λευκαὶ στήλαι) V, 118.
 Alcaeus, Herculis f., I, 7; poeta, V, 95.
 Alcamenes VII, 204.
 Alcenor I, 82.
 Alcetes VIII, 139.
 Alcibiades VIII, 17.
 Alcides VI, 61.
 Alcimachus VI, 101.
 Alcmeon I, 59; VI, 125, 127.
 Alcmeonidae I, 61, 64; V, 62—71, 90; VI, 115, 121—125, 131.
 Alcmena II, 43, 145.
 Alcon VI, 127.
 Alea, Minervae cognom., I, 66; IX, 70.
 Aleius campus (τὸ Ἀλῆιον πεδῖον) VI, 95.
 Aleuadae VII, 6, 130, 172; IX, 58.
 Alexander, Priami f., I, 3; II, 113—120. Macedo, V, 17—22; VII, 173, 175; VIII, 121, 136—144; IX, 1, 4, 8, 44—46.
 Alilat I, 131; III, 8.
 Alopecae V, 63.
 Alpeni VII, 176, 229. Alpenus VII, 216.
 Alpheus, Spartanus, VII, 227.
 Alpis, fl., IV, 49.
 Alus VII, 173, 197.
 Alyattes I, 6, 16—25, 73, 74, 92, 93; III, 48; VIII, 35.
 Amasis, Aegypti rex, I, 30, 77; II, 43, 145, 154, 162—III, 4, 10, 14, 16, 40—47, 125. Persa, IV, 167, 201, 203.
 Amathus V, 105, 114. Amathusii V, 104, 108, 114, 115.
 Amazones IV, 110—117. Amazonides IX, 27.
 Amestris VII, 61, 114; IX, 109—112.
 Amiantus VI, 127.
 Aminias VIII, 84, (87), 93.
 Aminocles VII, 190.
 Ammonii II, 32, 42; III, 17, 25, 26; IV, 181, 182.
 Ammonis oraculum I, 46; II, 18, 32, 55; (IV, 181).
 Amompharetus IX, 53—57, 71, 85.
 Amorges V, 121.
 Ampa VI, 20.
 Ampelus VII, 122, 123.
 Amphiarus III, 91. eius oraculum I, 46, 49, 52, 92; VIII, 134.
 Amphicaea VIII, 33.
 Amphicrates III, 59.
 Amphictyon VII, 200.
 Amphictyones II, 180; V, 62; VII, 200, 213, 228.
 Amphictyonis, Ceres, VII, 200.
 Amphiloehus III, 91; VII, 91.
 Amphilytus I, 62.
 Amphimnestus VI, 127.
 Amphion V, 92.
 Amphissa VIII, 32, 36.
 Amphitruo II, 43, 44, 146; V, 59; VI, 53.
 Ampraciotae VIII, 45, 47; IX, 28, 31.
 Amun II, 42.
 Amyntas, Macedo, V, 17—20, 94; VII, 173; VIII, 136, 139, 140. Persa, VIII, 136.
 Amyrgii VII, 64.
 Amyris VI, 127.
 Amyrtaeus II, 140; III, 15.
 Amythaon II, 49.
 Anacharsis IV, 46, 76, 77.

- Anacreon III, 121.
 Anactorii IX, 28, 31.
 Anagyrius (Eumenes) VIII, 93.
 Anaphes VII, 62.
 Anaphlystus IV, 99.
 Anaua VII, 30.
 Anaxander VII, 204.
 Anaxandrides, Theopompi f., VIII, 131. Leontis f., I, 67; III, 148; V, 39—42, 64; VI, 50, 108; VII, 148, 158, 204, 205; VIII, 71; IX, 10, 64.
 Anaxilaus, Spartanus, VIII, 131.
 Rhegii tyrannus, VI, 23; VII, 165, 170.
 Anchimolius V, 63.
 Andreas VI, 126.
 Andrii VIII, 66, 111.
 Androbulus VII, 141.
 Androcrates IX, 25.
 Androdamas VIII, 85; IX, 90.
 Andromeda VII, 61, 150.
 Androphagi IV, 18, 100, 102, 106, 119, 125.
 Androsphinges II, 175.
 Andrus IV, 33; V, 31; VIII, 108, 111, 112.
 Aneristus, Sperthiae p., VII, 134. Sperthiae f., VII, 137.
 ἀγγαρχίον (III, 126); VIII, 98.
 Angites VII, 113.
 Angrus IV, 49.
 anguilla in Aegypto sacra II, 72.
 anguis in arce Athenarum VIII, 41.
 animarum migrationes II, 123.
 annuli signatorii I, 195; III, 41.
 Anopaea VII, 216.
 antacaei IV, 53.
 Antagoras IX, 76.
 Antandrus V, 26; VII, 42.
 Anthela VII, 176, 200.
 Anthemus V, 94.
 Anthylla II, 97, 98.
 Antichares V, 43.
 Anticyra VII, 198, 213.
 Antidorus VIII, 11.
 Antiochus IX, 33.
 Antipater VII, 118.
 Antiphemus VII, 153.
 Anysis, rex Aegypti, II, 137, 140. urbs, II, 137. praefectura, II, 166.
 Anysus VII, 98.
 Aparytae III, 91.
 Apaturia I, 147.
 Aphetae VII, 193, 196; VIII, 4—14.
 Aphidnae IX, 73.
 Aphrodisias IV, 169.
 Aphthitana II, 166.
 Aphytis VII, 123.
 Api, dea Scytharum, IV, 89.
 Apidanus VII, 129, 196.
 Apis, deus Aegyptiorum, II, 153; III, 27—29, 33, 64. urbs II, 18.
 Apollo I, 50, 52, 69, 87, 90—92, 144 (182); II, 83, 144, 155, 156, 159, 178; III, 52; IV, 15, 59, 158, 163; V, 59—61; VI, 57, 80, 97, 118; VII, 26; VIII, 33, 36, 134, 135.
 Apollonia, opp. ad Pontum Euxinum, IV, 90, 93. opp. ad sinum Ionium, IX, 92—94.
 Apollophanes VI, 26.
 Apries II, 161—172; IV, 159.
 Apsinthii, VI, 34—37; IX, 119.
 Arabes et Arabia I, 131, 198; II, 8, 11, 12, 15, 19, 30, 73, 75, 124, 141, 158; III, 4, 7—9, 88, 91, 97, 107, 109—113; IV, 39; VII, 69, 86, 97, 184. Arab. sinus, II, 11, 102, 158; IV, 39, 42, 43.
 Aradius (Merbalus) VII, 98.
 Ararus IV, 48.
 Araxes I, 201—216; III, 36; IV, 11, 40.

- Arcades et Arcadia I, 66, 67, 146; II, 171; IV, 161; V, 49; VI, 74, 83, 127; VII, 202; VIII, 26, 72, 73; IX, 27, 28, 35.
 Arcesilaus I. IV, 159. — II. II, 181; IV, 160. — III. IV, 162—165, 167, 200.
 Archander II, 98.
 Archandri urbs II, 97, 98.
 Archelai Sicyonii V, 68.
 Archelaus VII, 204.
 Archesistratidas IX, 90.
 Archias III, 55.
 Archidamus, Anaxandridae f., VIII, 131. Zeuxidami f., VI, 71.
 Archidice II, 135.
 Archilochus I, 12.
 Ardericca, vicus Assyriae, I, 185. vicus Cissiae, VI, 119.
 Ardys I, 15, 16, 18.
 Areopagus VIII, 52.
 Argadas V, 66.
 Argaeus VIII, 139.
 Arganthonius I, 163, 165.
 Arge IV, 35.
 Argia VI, 52.
 Argilus VII, 115.
 Argimpasa IV, 59.
 Argiopium IX, 57.
 Argippaei IV, 23.
 Argivi I, 31, 61, 82; III, 131; V, 49, 57, 61, 67, 68, 86—89, 113; VI, 19, 75—84, 92, 127; VII, 148—152; VIII, 73; IX, 12, 27, 34, 35.
 Argo IV, 145, 179; VII, 193.
 Argolici crateres IV, 152.
 Argolis I, 82; VI, 92.
 Argonautae IV, 145, 179.
 Argos I, 1, 5, 82; V, 67; VI, 76, 80—83; VII, 145—152; VIII, 137, 138; IX, 34.
 Argus, heros, VI, 75, 78, 80, 82.
 Ariabignes VII, 97; VIII, 89.
 Ariantas IV, 81.
 Ariapithes IV, 76—78.
 Ariaramnes VIII, 90. Teispis f., VII, 11.
 Ariazus VII, 82.
 Aridolis VII, 195.
 Arii III, 93; VII, 62, 66.
 arima IV, 27.
 Arimaspea IV, 14.
 Arimaspi III, 116; IV, 13, 27.
 Arimnestus, Spartanus, IX, 64. Plataeensis, IX, 72.
 Ariomardus, Caspiorum dux, VII, 67. Darii f., VII, 78.
 Arion I, 23, 24.
 Aripbron VI, 131, 136; VII, 33; VIII, 131.
 Arisba I, 151.
 Aristagoras, Cymaeus, IV, 138; V, 37, 38. Cyzicenus, IV, 138. Milesius, V, 30—38, 49—51, 54, 55, 65, 97—100, 124—126; VI, 1, 5, 9, 13, 18; VII, 8. Samius, IX, 90.
 Aristetas, Corinthius, VII, 137. Proconnesius, IV, 13—16.
 Aristides VIII, 79—82, 95; IX, 28.
 Aristocrates VI, 73.
 Aristocyprus V, 113.
 Aristodemus, Heraclida, IV, 147; VI, 52; VII, 204; VIII, 131. ὁ τρεῖσας, VII, 229—231; IX, 71.
 Aristodicus I, 158, 159.
 Aristogiton V, 55; VI, 109, 123.
 Aristolaïdes I, 59.
 Aristomachus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Ariston, Byzantius, IV, 138. Spartanus, I, 67; V, 75; VI, 51, 61—66, 68, 69; VII, 3, 101, 209, 239.
 Aristonice VII, 140.
 Aristonymus VI, 126.
 Aristophantus VI, 66.

- Aristophilides III, 136.
 Arizanti I, 101.
 Armenia et Armenii I, 180,
 194; III, 93; V, 49, 52; VII, 73.
 Armenius mons I, 72.
 Arpoxais IV, 5, 6.
 Arsamenes VII, 68.
 Arsames, p. Hystaspis, I, 209;
 VII, 11, 224. f. Darii, VII, 69.
 artaba I, 192.
 Artabanus IV, 83, 143; VII,
 10—12, 15—18, 46—53, 66,
 (67), 75, 82; VIII, 26.
 Artabates VII, 65.
 Artabazus VII, 66; VIII, 126
 —129; IX, 41, 42, 58, 66, 70,
 77, 89.
 Artace IV, 14; VI, 33.
 Artachaees VII, 22, 117.
 Artachaees, Otaspis p., VII, 63.
 Artayntae p., VIII, 130. (Artachaeus?)
 Artaei VII, 61.
 Artaeus, Artachaeis p., VII, 22.
 Azanis p., VII, 66.
 Artanes, Darii fr., VII, 224.
 Artanes, fl. Thraciae, IV, 49.
 Artaphrenes, Darii fr., V, 25,
 30—33, 35, 73, 96, 100, 123;
 VI, 1, 4, 30, 42. Artaphrenis
 f., VI, 94, 119; VII, 8, 10, 74.
 Artayctes VII, 33, 78; IX,
 116—122.
 Artaynta IX, 108, 109.
 Artayntes, Artachaeis f., VIII,
 130; IX, 102, 107. Ithamitris
 f., VII, 67.
 Artembares, Medus, I, 114—116.
 Persa, IX, 122.
 Artemisia VII, 99; VIII, 68, 69,
 87, 88, 93, 101—103, 107.
 Artemisium VII, 175—177, 182,
 192—195; VIII, 2, 4—6, 8,
 11, 14, 16, 21—23, 40, 42, 45,
 46, 66, 76, 82.
 Artiscus IV, 92.
 Artobazanes VII, 2, 3.
 Artochmes VII, 73.
 Artontes, Bagaei p., III, 128.
 Mardonii f., IX, 84.
 Artoxerxes VI, 98; VII, 106,
 151, 152.
 Artozostra VI, 43.
 Artybius V, 108, 110—113.
 Artyphius VII, 66, 67.
 Artystona III, 88; VII, 69, 72.
 Aryandes IV, 165—167, 200, 203.
 Aryenis I, 74.
 Asbystae IV, 170.
 Ascalon I, 105.
 aschy IV, 23.
 Asia, Promethei uxor, IV, 45.
 Asia I, 4, 6, 15, 16, 27, 72, 95,
 102—108, 130, 177, 192, 209;
 II, 16, 17, 103; III, 67, 88,
 90, 94, 96, 98, 115, 117, 137;
 IV, 1, 4, 11, 12, 36, 37, 40—45,
 143, 198; V, 12, 15, 17, 30,
 49, 50, 96, 97, 119; VI, 24,
 43, 45, 58, 70, 116, 118, 119;
 VII, 1, 9, 11, 20, 21, 25, 33,
 70, 73, 75, 93, 107, 135, 137,
 145, 146, 157, 174, 184, 185;
 VIII, 109, 118, 119, 136; IX,
 89, 116, 122.
 Asias, tribus Sardica, IV, 45.
 Asias, f. Cotyis, IV, 45.
 Asine VIII, 73.
 asmach II, 30.
 Asonides VII, 181.
 Asopii IX, 15.
 Asopodorus IX, 69.
 Asopus, deus, V, 80; IX, 51.
 Asopus, Boeotiae fl., VI, 108;
 IX, 15, 19, 30, 31, 36, 38, 40,
 43, 49, 51, 59. Trachiniae fl.,
 VII, 199, 200, 216, 217.
 Aspathines III, 70, 78; VII, 97.
 Assa VII, 122.
 Assesus I, 19, 22.

- Assyria et Assyrii I, 95,
 102—106, 131, 178, 185, 188,
 192—194, 199; II, 17, 30, 141,
 150; III, 92, 155; IV, 39;
 VII, 9, 63. literae Ass. IV, 87;
 merces Ass. I, 1. *Ἀσσ. λόγος*
 I, 184.
 Astacus V, 67.
 Aster V, 63.
 Astrobacus VI, 69.
 Astyages I, 46, 73—75, 91,
 107—130, 162; III, 62; VII, 8.
 Asychis II, 136.
 Atarantes IV, 184.
 Atarbechis II, 41.
 Atarneus I, 160; VI, 23, 29;
 VII, 42; VIII, 106.
 Athamas VII, 58, 197.
 Athenades VII, 213.
 Athenagoras IX, 90.
 Athenae et Athenienses passim.
 Athos VI, 44, 45, 95; VII, 22,
 37, 122, 123, 189.
 Athribitana, praefectura Aegy-
 pti, II, 166.
 Athrys IV, 49.
 Atlantes IV, 184, 185.
 Atlanticum mare I, 202.
 Atlas, fl., IV, 49. mons, IV, 184.
 Atossa III, 68, 88, 133, 134;
 VII, 2, 3, 64, 82.
 Atramyttium VII, 42.
 Atridae VII, 20.
 Attaginus IX, 15, 16, 86, 88.
 Attica passim.
 Atys, Manis f., I, 7, 94; VII,
 74. Croesi f., I, 34—45.
 Pythii p., VII, 27.
 Auchatae IV, 6.
 Augila IV, 172, 182, 183.
 Auras IV, 49.
 Auschisae IV, 171.
Ἀύσσις IV, 180, 191.
 Autesion IV, 147; VI, 52.
 Autodicus IX, 85.
 Autonus VIII, 39.
 Auxesia V, 82, 83.
 Axius VII, 123, 124.
 Axus, vid. Oaxus.
 Azanes VII, 66.
 Azen (Laphanes) VI, 127.
 Aziris IV, 157, 169.
 Azotus II, 157.
 Babylon et Babylonii I, 77,
 93, 153, 178—200; II, 109;
 III, 92, 150—160; VII, 62.
 baculi Babyl., I, 195.
 Babylonia I, 106, 192, 193;
 IV, 198.
 Babylicum talentum III, 89,
 95.
 Bacles IV, 171.
 Bacchus I, 150; II, 29, 42, 47,
 49, 52, 123, 144—146, 156;
 III, 8, 97, 111; IV, 67, 79,
 87, 108; V, 7, 67; VII, 111.
 Bacchanalia IV, 79, 108.
 Bacchantium vox VIII, 65.
 Bacchica instituta II, 81.
 Bacchiadae V, 92.
 Bacia VIII, 20, 77, 96; IX, 43.
 Bactra VI, 9; IX, 113.
 Bactria (III, 92) IV, 204; IX, 113.
 Bactrii I, 153; III, 102; VII,
 64, 66, 86; VIII, 113; IX,
 31, 113.
 Badres, Pasargada, IV, 167, 203.
 Hystanis f., VII, 77.
 Bagaeus, Artontis f., III, 128.
 Mardontis p., VII, 80; VIII, 130.
 barathrum Athen. VII, 133.
 barbasacerdotis Minervae apud
 Pedasenses I, 175; VIII, 104.
 Barcaei III, 13; IV, 164, 167,
 186, 200—205.
 Barce, opp., III, 91; IV, 160,
 165, 167, 171, 200, 203. vicus
 Bactriae, IV, 204.
 Bares, vid. Badres.

- baris II, 96.
 Basilides VIII, 132.
 Bassaces VII, 75.
 Battiadae IV, 202.
 battus IV, 155.
 Battus I. IV, 150, 153—157,
 159. — II. II, 181; IV, 159,
 160. — III. IV, 161, 162, 205.
 Beatorum insula III, 26.
 becos II, 2.
 Belbina VIII, 125.
 Belides portae III, 155, 158.
 Belus, deus, I, 181; III, 158.
 Nini p., I, 7. Cephei p.,
 VII, 61.
 Bermius VIII, 138.
 Bessi VII, 111.
 Bias Prienensis I, 27, 170.
 Melampodis fr., IX, 34.
 Bisaltae VIII, 116.
 Bisaltes VI, 26.
 Bisaltia VII, 115.
 Bisanthe VII, 137.
 Bistones VII, 110.
 Bistonis lacus VII, 109.
 Bithyni I, 28; VII, 75.
 Biton I, 31.
 Boebeis VII, 129.
 Boeoti I, 92; V, 57, 59, 61,
 74, 77, 81, 89, 91; VI, 34,
 108; VII, 132, 202; VIII, 34,
 38, 50, 66, 113; IX, 1, 31,
 39, 46, 47, 67, 68, 100. Boeot-
 archae IX, 15. Boeoticae so-
 leae, I, 195.
 Bocotia II, 49; V, 57; VIII, 40,
 44, 144; IX, 6, 7, 17, 19,
 24, 87.
 Boges VII, 107, 113.
 Bolbitinum ostium II, 17.
 Boreas VII, 189.
 Borysthenes, fl., IV, 18, 47, 53,
 54, 56, 81, 101. deus, IV, 5.
 Borysthenitae eorumque urbs,
 IV, 17, 18, 24, 53, 78, 79.
 Bosphorus Cimmerius IV, 12,
 28, 100. Thracius IV, 83,
 85—89, 118; VII, 10, 20.
 Bottiaea VII, 123, 127.
 Bottiaei VII, 185; VIII, 127.
 Branchidae I, 46, 92, 157—159;
 II, 159; V, 36.
 Brauron IV, 145; VI, 138.
 Briantica regio VII, 108.
 Briges VII, 73.
 Brongus IV, 49.
 Brundusium IV, 99.
 Bryas VII, 72.
 Brygi VI, 45; VII, 185.
 Bubares V, 21; VII, 22; VIII, 136.
 Bubastis, dea, II, 59, 137, 156.
 urbs, II, 59, 60, 67, 137, 154,
 158, 166. praefectura, II, 166.
 Bucolicum ostium II, 17.
 Budii I, 101.
 Budini IV, 21, 22, 102, 105,
 108, 109, 119—123, 136.
 Bulis VII, 134, 137.
 Bura I, 145.
 Busae I, 101.
 Busiris, urbs, II, 59, 61. prae-
 fectura, II, 165.
 Butacides V, 47.
 Buto II, 59, 63, 67, 75, 83, 111,
 133, 152, 155, 156; III, 64.
 Bybassia I, 174.
 Byzantium IV, 87, 144; V, 103;
 VI, 5, 26, 33; IX, 89. By-
 zantii IV, 87, 144; V, 26; VI, 33.
 Cabalii III, 90.
 Cabelenses VII, 77.
 Cabiri II, 51; III, 37.
 Cadmea victoria I, 166.
 Cadmeae litterae V, 59.
 Cadmei I, 56, 146; V, 57, 61;
 IX, 27.
 Cadmus, heros, II, 49, 145; IV,
 147; V, 57—59. Cous, VIII,
 163, 164

- Cadytis II, 159; III, 5.
 Caenides V, 92.
 Caicus, campus, VI, 28. fl., VII, 42.
 Calami IX, 96.
 Calantiae (Callatiae) III, 38, 97.
 Calasiries II, 164, 166, 168; IX, 32.
 calasiris II, 81.
 Calchas VII, 91.
 Callatebus VII, 31.
 Calliades VIII, 51.
 Callias, Eleus, V, 44, 45. Hipponici f., VII, 151. Phaenippi f., VI, 121, 122.
 Callicrates IX, 72, 85.
 Callimachus VI, 109—114.
 Calliphon III, 125.
 Callipidae IV, 17.
 Callipolitani VII, 154.
 Callista IV, 147.
 Calydnii VII, 99.
 Calyndenses I, 172; VIII, 87.
 Camarina VII, 154, 156.
 Cambyses, Cyri p., I, 46, 73, 107, 111, 122, 124, 207; III, 69; VII, 11. Cyri f., I, 208; II, 1, 181; III, 1—69, 73, 75, 80, 88, 97, 120, 122, 126, 139, 140; IV, 165, 166; V, 25; VII, 1, 8, 18, 51.
 Camicus VII, 169, 170.
 Camirus I, 144.
 Campsa VII, 123.
 Κάμης ὄρος VII, 42.
 Canastraeum VII, 123.
 Candaules, Lydorum rex, I, 7—13. Damasithymi p., VII, 98.
 Canobicum ostium II, 17, 113, 179.
 Canobus II, 15, 97.
 Caphareum VIII, 7.
 Cappadoces et Cappadocia I, 71—73, 76; V, 49, 52; VII, 26, 72.
 Car, progenitor Carum, I, 171.
 Carcinitis IV, 55, 99.
 Cardamyle VIII, 73.
 Cardia VI, 33, 36; VII, 58; IX, 115.
 Carene VII, 42.
 Carenus VII, 173.
 Cares et Caria I, 28, 142, 146, 171—175; II, 61, 152, 154, 163; III, 11, 90; V, 103, 117—122; VI, 20, 25; VII, 31, 93, 97, 98, 195; VIII, 19, 22. lingua Car. VIII, 135. vestis Car. V, 88.
 Carnea VII, 206; VIII, 72.
 Carpathus III, 45.
 Carpi IV, 49.
 Carthaginienses et Carthago I, 166, 167 (II, 32); III, 17, 19; IV, 43, 195, 196; V, 42; VII, 158, 165—167.
 Caryanda IV, 44.
 Carystus et Carystii IV, 33; VI, 99; VIII, 66, 112, 121; IX, 105.
 Casambus VI, 73.
 Casius mons II, 6, 158; III, 5.
 Casmena VII, 155.
 Caspatyrus III, 102; IV, 44.
 Caspii III, 92, 93; VII, 67, 86.
 Caspium mare I, 202, 203; IV, 40.
 Cassandane II, 1; III, 2, 3.
 Cassiterides III, 115.
 Castalia VIII, 39.
 Casthanaea VII, 183, 188.
 Catadupa II, 17.
 Catarractes VII, 26.
 Catiani IV, 6.
 Caucasa V, 33.
 Caucasus I, 104, 203, 204; III, 97; IV, 12.
 Caucones I, 147; IV, 148.
 Caunii et Caunus I, 171, 172, 176; V, 103.

- Caystrius V, 100.
 Caystrobios IV, 13.
 Cecrops VII, 141; VIII, 44, 53.
 Celaenae VII, 26.
 Celeas V, 46.
 Celtae II, 33; IV, 49.
 Centum insulae (*ἑκατὸν νῆσοι*) I, 151.
 Cei IV, 35; VIII, 1, 46. Ceus VIII, 76.
 Cephallenia IX, 28.
 Cephene VII, 61.
 Cepheus VII, 61, 150.
 Cephissus VII, 178; VIII, 33.
 Ceramicus sinus I, 174.
 Cercasorum II, 15, 17, 97.
 Cercopes VII, 216.
 Ceres II, 59, 122, 123, 156, 171; IV, 53; V, 61; VI, 91, 134; VII, 141, 142, 200; IX, 57, 62, 65, 69, 97, 101. *Δήμητρος καρπός* I, 193; IV, 198.
 Chalcedonii IV, 85, 144; V, 26; VI, 33.
 Chalcidicum genus (in Thr.) VII, 185; VIII, 127.
 Chalcis VII, 183, 189; VIII, 44.
 Chalcidenses V, 74, 77, 91, 99; VIII, 1, 46, IX, 28, 31.
 Chaldaei I, 181, 183; VII, 63.
 Chald. portae III, 155.
 Chalestra VII, 123.
 Chalybes I, 28.
 champsa II, 69.
 Charadra VIII, 33.
 Charaxus II, 135.
 Charilaus III, 145.
 Charilaus, Eunomi f., (Charillus?) VIII, 131.
 Charopinus V, 99.
 Chemmis II, 91 (165). insula, II, 156.
 Cheops II, 124—129.
 Chephren II, 127.
 Cherasmis VII, 78.
 Chersis V, 104, 113; VII, 98, VIII, 11.
 Chersonesus Thracia IV, 143; VI, 33—41, 103, 104, 140; VII, 22, 33, 58; IX, 114, 116.
 Chersonesitae IV, 137; VI, 38, 39; IX, 118, 120. Chers. aspera IV, 99.
 Chii et Chius I, 18, 142, 160—165; II, 135, 178; V, 33, 34, 98; VI, 2, 5, 8, 15, 16, 26, 27, 31; VIII, 106, 132; IX, 106.
 Chileos IX, 9.
 Chilo I, 59; VII, 235. Demarmeni f., VI, 65.
 Choaspes I, 188; V, 49, 52.
 Choerae VI, 101.
 Choereatae, tribus, V, 68.
 Choerus VII, 170.
 Chorasmii III, 93, 117; VII, 66.
 Chromius I, 82.
 Chytri (*Χύτροι*) VII, 176.
 Cicones VII, 59, 108, 110.
 Cilices I, 28, 72; II, 17; III, 90, 91; V, 49, 52, 118; VI, 6; VII, 77, 91, 98; VIII, (14) 68, 100.
 Cilicia II, 17, 34; III, 90; V, 52, 108; VI, 43, 95; IX, 107.
 Cilix VII, 91.
 Cilla I, 149.
 Cimmeria IV, 11, 12.
 Cimmerii I, 6, 15, 16, 103; IV, 1, 11—13; VII, 20. Cimmerium castellum (*Κιμμέρια τεύχεα*) IV, 12. Cimmerium portorium *πορθμῆια Κ*) IV, 12, 45. Cimmerius Bosphorus IV, 12, 28, 100.
 Cimon, Miltiadis p., VI, 34, 38, 39, 103, 137, 140. Miltiadis f., VI, 136; VII, 107.
 Cineas V, 63.
 Cinyps, fl., IV, 175; V, 42. regio, IV, 198; V, 42.

- Cissia terra III, 91; V, 49, 52;
 VI, 119. Cissiae portae III,
 155, 158. Cissii III, 91; VII,
 62, 86, 210.
 Cithaeron IX, 19, 25, 39.
 Cius V, 122.
 Claves Cypri (*Κληίδες τῆς Κύ-
 πρου*) V, 108.
 Clazomenae I, 16, 142; II, 178;
 V, 123. Claz. thesaurus I, 51.
 Cleades IX, 85.
 Cleander, Phigalensis, VI, 83,
 Hippocratis f., VII, 155. Pan-
 taris f., VII, 154, 155.
 Cleobis I, 31.
 Cleodaeus VI, 52; VII, 204;
 VIII, 131.
 Cleombrotus IV, 81; V, 32,
 41; VII, 205; VIII, 71; IX, 10,
 64, 78.
 Cleomenes III, 148; V, 39, 41,
 42, 48—51, 64, 70—76, 90, 97;
 VI, 50, 51, 61, 64—66, 73—85,
 92, 108; VII, 148, 205, 239.
 Cleonae VII, 22.
 Clinias VIII, 17.
 Clisthenes, Atheniensis, V, 66,
 69, 70, 73; VI, 131. Sicyonius,
 V, 67, 69; VI, 126—131.
 Clytiadarum familia IX, 33.
 Cnidii et Cnidus I, 144, 174;
 II, 178; III, 138; IV, 164.
 Cnoethus VI, 88.
 Cobon VI, 66.
 Codrus I, 147; V, 65, 76; IX, 97.
 Coenyra VI, 47.
 Coës IV, 97; V, 11, 37, 38.
 Colaeus IV, 152.
 Colaxais IV, 5, 7.
 Colchi et Colchis I, 2, 104;
 II, 104, 105; III, 97; IV, 37,
 40; VII, 79.
 Colias VIII, 96.
 Colophon I, 14, 16, 142. Colo-
 phonii I, 147, 150.
 Colossae VII, 30.
 Combrea VII, 123.
 Compsatus VII, 109.
 Contadesdus IV, 90.
 Copais VIII, 135.
 Corcyra III, 48—53; VII, 145,
 154, 168.
 Coressus V, 100.
 Corinthii et Corinthus I, 14,
 23, 24, 50, 51; II, 167; III,
 48—53; IV, 162; V, 75, 76,
 92, 93; VI, 89, 108, 128;
 VII, 154, 195, 202; VIII, 1,
 21, 43, 45, 61, 72, 79, 94;
 IX, 28, 31, 69, 88, 95, 102, 105.
 Corobius IV, 151—153.
 Coronaei V, 79.
 Corsica I, 165—167; VII, 165.
 Corycium antrum VIII, 36.
 Corydallus VII, 214.
 Corys III, 9.
 Cos I, 144; IX, 76. Coi VII,
 99, 164.
 Cotys IV, 45.
 Cranaspes III, 126.
 Cranai VIII, 44.
 Crathia Minerva V, 45.
 Crathis I, 145; V, 45.
 Cratines, Rheginus, VII, 165.
 Magnes, VII, 190.
 Cremni IV, 20, 110.
 Creston I, 57; Crestonaei eorum-
 que terra V, 3, 5; VII, 124,
 127; VIII, 116.
 Cretaet Cretenses I, 65, 171—173;
 III, 44, 59; IV, 45, 151, 154,
 161; VII, 92, 145, 169—171.
 Crinippus VII, 165.
 Crisaeus campus VIII, 32.
 Critalla VII, 26.
 Critobulus, Cyrenaeus, II, 181.
 Toronaeus, VIII, 127.
 Crius VI, 50, 73; VIII, 92.
 Crobyzi IV, 49.
 Crocodilorum urbs II, 148.

- Croesus I, 6, 7, 26—56, 59, 65, 69—92, 95, 141, 153, 155, 156, 207, 208, 211; III, 14, 34, 36, 47; V, 36; VI, 37, 125, 127; VII, 30; VIII, 35, 122.
 Crophii II, 28.
 Crossaea VII, 123.
 Croton III, 131, 136—138; V, 44, 47; VI, 21; VIII, 47.
 Cuphagoras VI, 117.
 Curium V, 113.
 Cyaneae insulae IV, 85, 89.
 Cyaxares I, 16, 46, 73, 103, 106.
 Cybebe V, 102.
 Cyberniscus VII, 98.
 Cyclades V, 30, 31.
 Cydippa VII, 165.
 Cydonia III, 44, 59.
 Cydrara VII, 30.
 Cyllirii VII, 155.
 Cylon V, 71.
 CymaetCymaei I, 149, 157—160; V, 38, 123; VII, 194; VIII, 130.
 Cynegirus VI, 114.
 Cyneas (Cyneus?) VI, 101.
 Cynesii = Cynetes II, 33; IV, 49.
 Cyniscus VI, 71.
 Cynocephali IV, 191.
 Cynosarges V, 63; VI, 116.
 Cynosura VIII, 76, 77.
 Cynurii VIII, 73.
 Cypria carmina II, 117.
 Cyprus I, 72, 105, 199; II, 79, 182; III, 19, 91; IV, 162, 164; V, 9, 31, 49, 104—116; VI, 6; VII, 90; VIII, 68, 100.
 Cypri claves, vid. Claves.
 Cypselus, Atheniensis, VI, 35, 36.
 Corinthius, I, 14, 20, 23; III, 48; V, 92. Cypselidae VI, 128.
 Cyrauis IV, 195.
 Cyrenaei et Cyrene II, 32, 33, 161, 181, 182; III, 13, 91, 131; IV, 152, 154—165, 169—171, 186, 199, 203.
 Cyrenus, heros, I, 167. opp., IX, 105. insula, vid. Corsica.
 Cyrus, avus regis Persarum, I, 111. rex Pers., I, 46, 54, 71—80, 84, 86—91, 95, 108—130, 141, 152—157, 160, 162, 169, 177, 178, 188—191, 201—214; II, 1; III, 1—3, 34, 36, 44, 61, 63, 64, 68, 69, 74, 75, 88, 89, 120, 133, 139, 152, 159, 160; V, 52; VII, 2, 8, 11, 18, 51, 64, 69, 78; IX, 122.
 Cythera I, 82, 105; VII, 235.
 Cythnus VII, 90; VIII, 67.
 Cythnii VIII, 46.
 Cytissorus VII, 197.
 Cyziceni et Cyzicus IV, 14, 76; VI, 33.
 Dadicae III, 91; VII, 66.
 Daedalus VII, 170.
 Dai I, 125.
 Damasithymus VII, 98. alius, VIII, 87.
 Damasus VI, 127.
 Damia V, 82, 83.
 Danaë II, 91; VI, 53; VII, 61, 150.
 Danaus II, 91, 98; VII, 94. filiae eius, II, 171, 182.
 Daphnae Pelusiae II, 30, 107.
 Daphnis IV, 138.
 Dardanii I, 189.
 Dardanus, urbs, V, 117; VII, 43.
 darici IV, 166; VII, 28.
 Daritae III, 92.
 Darius, Hystasp. f., I, 183, 187, 209, 210; II, 158; III, 12, 38—VI, 119 passim; VII, 1—11, 14, 18, 20, 27, 32, 52, 59, 64, 69, 72, 73, 78, 82, 97, 105, 106, 133, 186, 194, 224; VIII, 89; IX, 107, 108, 111.
 Xerxis f., IX, 108.
 Dascyleum III, 120, 126; VI, 33.
 Dascylus I, 8.

- Datis VI, 94, 97, 98, 118; VII, 8, 10, 74, 88.
 Datum IX, 75.
 Daulii VIII, 35.
 Daurises V, 116—118, 121, 122.
 Decelea IX, 15, 73.
 Decelus, heros, IX, 73.
 Deioces I, 16, 73, 96—103.
 Deiphonus IX, 92, 95.
 Delii et Delus I, 64; II, 170; IV, 33—35; VI, 97—99; VIII, 132, 133; IX, 90, 96.
 Delium VI, 118.
 Delphi I, 13, 14, 19, 20, 25, 46—55, 65—67, 85, 92, 167, 174; II, 135, 180; III, 57; IV, 15, 150, 156, 157, 161—163, 179; V, 42, 43, 67, 82, 89, 92; VI, 19, 27, 34, 35, 52, 57, 66, 70, 76, 86, 135, 139; VII, 111, 132, 139, 140, 148, 163, 165, 239; VIII, 27, 35, 82, 114, 121, 122; IX, 33, 42, 81, 93. cives I, 14, 20, 51, 54, 55; II, 134, 180; VII, 141, 178, 179; VIII, 36—39.
 Delta II, 13, 15—18, 41, 59, 97, 179.
 Demaratus V, 75; VI, 50, 51, 61—67, 70—75, 84; VII, 3, 101—104, 209, 234—237, 239; VIII, 65.
 Demarmenus V, 41; VI, 65.
 Democedes III, 125, 129—137.
 Democritus VIII, 46.
 Demonax IV, 161, 162.
 Demonous VII, 195.
 Demophilus VII, 222.
 Dersaei VII, 110.
 Derusiaei I, 125.
 Deucalion I, 56.
 Diactorides, Crannonius, VI, 127; Spartanus, VI, 71.
 Diadromes VII, 222.
 Diana I, 26; II, 59, 83, 137, 155, 156; III, 48; IV, 33, 87; V, 7; VI, 138; VII, 176; VIII, 77. Artemisium IV, 34, 35.
 Dicaea VII, 109.
 Dicaeus VIII, 65.
 Dictyna III, 59.
 Didymis oraculum VI, 19.
 Dieneces VII, 226.
 Dindymene I, 80.
 Dinomenes VII, 145.
 Διομήδεος ἀριστεία II, 116.
 Dionysius VI, 11, 12, 17.
 Dionysophanes IX, 84.
 Dioscuri II, 43, 50, 146; VI, 127.
 Dipaeenses IX, 35.
 Dithyrambus VII, 227.
 dithyrambus I, 23.
 Dium VII, 22.
 Doberes V, 16; VII, 113.
 Dodona I, 46; II, 52, 58; IX, 93. Dodonaei II, 55, 57; IV, 33.
 Dolonci VI, 34—36, 40.
 Dores I, 6, 28, 56, 57, 139, 144, 146, 171; II, 178; III, 56; V, 68, 72, 76; VI, 53, 55; VII, 9, 93, 99; VIII, 31, 43, 46, 66, 73. vestis Dor. V, 87, 88.
 Dorieus V, 41—48; VII, 158, 205; IX, 10.
 Doris VIII, 31, 32, 43.
 Doriscus V, 98; VII, 25, 58, 59, 105, 106, 108, 121.
 Dorus I, 56.
 Doryssus VII, 204.
 Dotus VII, 72.
 Δρόμος, Ἀχιλλῆος V, 55, 76.
 Dropici I, 125.
 Drymus VIII, 33.
 Dryopes et Dryopis I, 56, 146; VIII, 31, 43, 46, 73.
 Δρυὸς κεφαλὰι IX, 39.
 Dymanatae V, 68.

- Dyme I, 145.
 Dyrras VII, 198.
 Dysorum V, 17.

 Echatana, vid. Agb.
 Echecrates V, 92.
 Echedorus VII, 124, 127.
 Echemus IX, 26.
 Echestratus VII, 204.
 Echinades II, 10.
 Edoni V, 11, 124; VII, 110, 114; IX, 75.
 Eetion, vid. Aëtion.
 Egestani V, 46; VII, 158.
 Eion VII, 25, 107, 113; VIII, 118, 120.
 Elaeus (Ἐλαιούς) VI, 140; VII, 22, 33; IX, 116, 120.
 Elatea VIII, 33.
 Elbo II, 140.
 Elei et Elis II, 160; IV, 30, 148; VI, 70, 127; VIII, 72, 73; IX, 77.
 Elisyci VII, 165.
 Eleonius V, 43.
 Elephantine II, 9, 17, 18, 28—31, 69, 175; III, 19, 20.
 Eleusis I, 30; V, 74, 76; VI, 64, 75; VIII, 65, 85; IX, 19, 27, 65.
 Ellopia VIII, 23.
 Elorus VII, 154.
 Enarees I, 105; IV, 67.
 Enchelees V, 61; IX, 43.
 Eneti I, 196; V, 9.
 Enianes VII, 132, 185, 198.
 Enipeus VII, 129.
 Enneacrunos VI, 137.
 Ἐννέα ὁδοί VII, 114.
 Eordi VII, 185.
 Epaphus II, 38, 153; III, 27, 28.
 Ephesii et Ephesus I, 26, 92, 142, 147; II, 10, 106, 148; V, 54, 100, 102; VI, 16, 84; VIII, 103, 107.
 Ephialtes VII, 213—218, 223, 225.

 Epicydes VI, 86.
 Epidanus, vid. Apid.
 Epidauros III, 50, 52; V, 83; VIII, 46. Epidaurii I, 146; V, 82—84; VII, 99; VIII, 1, 43, 72; IX, 28, 31.
 Epigoni Homeri IV, 32.
 ἐπισπύδιον VI, 84.
 Epistrophus VI, 127.
 Epium IV, 148.
 Epizelus VI, 117.
 Epizephyrii VI, 23.
 Erasinus VI, 76.
 Erechtheus V, 82; VII, 189; VIII, 44, 55.
 Eretria I, 61, 62; V, 57; VI, 43, 94, 98, 99, 102, 106, 107, 115, 127. Eretrienses V, 99, 102; VI, 99—102, 119; VIII, 1, 46; IX, 28, 31.
 Eridanus III, 115.
 Erineus VIII, 43.
 Erinyes IV, 149.
 Erochus VIII, 33.
 Erxander IV, 97; V, 37.
 Erycina V, 43, 45.
 Erythea IV, 8.
 Erythrae, Boeotiae opp., IX, 15, 19, 22, (25); Ioniae opp., I, 142; Erythraei I, 18, 142; VI, 8.
 Ἐρυθρὴ βῶλος II, 111.
 Eryxo IV, 160.
 Etearchus, Ammonius, II, 32, 33. Cretensis, IV, 154.
 Eteocles V, 61.
 Euaenetus VII, 173.
 Euagoras VI, 103.
 Eualcidas V, 102.
 Euboea I, 146; IV, 33; V, 31, 77; VI, 127; VII, 176, 183, 189; VIII, 4, 6, 8, 20, 68, 69, 86. Euboeenses VIII, 4, 5, 19, 20. τὰ ἄκρα, VI, 100; VII, 192; τὰ Κοῖλα, VIII, 13, 14.

- Euboenses in Sicilia VII, 156.
 Euoicum talentum III, 89, 95.
 Euclides VII, 155.
 Euclithon IV, 162; V, 104.
 Euenius IX, 92—95.
εὐεργέται ap. Spartanos I, 67.
 ap. Persas III, 154; VIII, 85.
 Euhesperides IV, 171, 204.
 Euhesperitae IV, 198.
 Eumenes VIII, 93.
 Eunomus VIII, 131.
 Eupalinus III, 60.
 Euphemidae IV, 150.
 Euphorbus VI, 101.
 Euphorion, Aeschyli p., II, 156;
 VI, 114. Laphanis p., VI, 127.
 Euphrates I, 180, 184—186,
 191, 193; V, 52.
 Euripus V, 77; VII, 173, 183;
 VIII, 7, 15, 66.
 Europa I, 4, 103, 209; II, 16,
 26, 33, 103; III, 96, 115, 116;
 IV, 36, 42, 45, 49, 89, 143,
 198; V, 1, 12; VI, 33; VII,
 5, 8—10, 20, 33, 50, 56, 126,
 148, 174, 185; VIII, 51, 97, 108,
 109; IX, 14. Europaei VII, 73.
 Europa, Tyria, I, 2, 173; IV,
 45, 147.
 Euryanax IX, 10, 53, 55.
 Eurybates VI, 92; IX, 75.
 Eurybiades VIII, 2, 4, 42, 49,
 57—64, 74, 79, 108, 124.
 Euryclides VIII, 2, 42.
 Eurycrates VII, 204.
 Eurycratides VII, 204.
 Eurydame VI, 71.
 Eurydemus VII, 213.
 Euryleon V, 46.
 Eurymachus VII, 205. eius
 nepos, VII, 233.
 Euryphon VIII, 131.
 Eurypylus IX, 58.
 Eurysthenes IV, 147; V, 39;
 VI, 51, 52; VII, 204.
 Eurystheus IX, 26, 27.
 Eurytus VII, 229.
 Euthoenus IX, 105.
 Eutychedes IX, 73.
 Euxinus pontus I, 6, 72, 76,
 110. II, 33, 34; III, 93; IV,
 46, 90; VI, 33. Pontus IV,
 8, 10, 38, 46, 81, 85—87, 89,
 95; VI, 5, 26; VII, 36, 55,
 95, 147.
 Exampaeus IV, 52, 81.
 Gades IV, 8.
 Gaeson IX, 97.
 Galepsus VII, 122.
 Gallaica VII, 108.
γάμοροι VII, 155.
 Gandarii III, 91; VII, 66.
 Garamantes IV, 174, 183, 184.
 Gargaphia IX, 25, 49—52.
 Gauanes VIII, 137.
 Gebeleizis IV, 94.
 Gela et Gelenses VI, 23; VII,
 153—156.
 Geleon V, 66.
 Gelo VII, 145, 153—166, 168.
 Geloni IV, 102, 108, 109, 119,
 120, 136.
 Gelonus IV, 10.
 Gephyraei V, 55, 57, 58, 61, 62.
 Geraestus VIII, 7; IX, 105.
 Gergis VII, 82.
 Gergithae V, 122; VII, 43.
 Germanii I, 125.
Γέρωντες I, 65; VI, 57.
 Gerrhi IV, 71.
 Gerrhus, fl., IV, 19, 20, 47, 56.
 regio, IV, 53, 56.
 Geryones IV, 8.
 Getae IV, 93—96, 118; V, 3, 4.
 Gigonus VII, 123.
 Giligamae IV, 169.
 Gillus III, 138.
 Gindanes IV, 176, 177.
 Glaucon IX, 75.

- Glaucus, Chius, I, 25. Spartanus, VI, 86. Lycius, I, 147.
 Glisas IX, 43.
 gnomon II, 109.
 Gnurus IV, 76.
 Gobryas III, 70, 73, 78; IV, 132, 134; VI, 43; VII, 2, 5, 10, 82, 97; IX, 41. Darii f., VII, 72.
 Gonnus VII, 128, 173.
 Gordias I, 14, 35, 45. Midas p., VIII, 138.
 Gorgo, Cleomenis f., V, 48, 51; VII, 239.
 Gorgonis caput II, 91.
 Gorgus V, 104, 115; VII, 98; VIII, 2, 11.
 Graeci et Graecia passim.
 Gratiarum collis IV, 175. cultus II, 50.
 Grinnus IV, 150.
 Grynea I, 149.
 grypes III, 116; IV, 13, 27, 79, 152.
 Gygadas I, 14.
 Gygaea, Macedonia, V, 21; VIII, 136. palus, I, 93.
 Gyges, rex Lydorum, I, 8—15 (91). Myrsi p., III, 122; V, 121.
 Gymnopaediae VI, 67.
 Gyndes I, 189, 190, 202; V, 52.
 Gyzantes IV, 194.
 Haemus IV, 49.
 Haliacmon VII, 127.
 Halicarnassus I, 144, 175; II, 178; VII, 99; VIII, 104. Halicarnassenses VII, 99.
 Halienses (Ἀλιεῖς) VII, 137.
 Halys I, 6, 28, 72, 75, 103, 130; V, 52, 102; VII, 26.
 Hamilcar VII, 165—167.
 Hanno VII, 165.
 Harmamithres VII, 88.
 Harmatides VII, 227.
 Harmocydes IX, 17.
 Harmodius V, 55; VI, 109, 123.
 Harpagus, Medus, I, 80, 108—113, 117—120, 123, 127, 129, 162—169, 171—177. Persa, VI, 28, 30.
 Hebae tessera (σύνθημα Ἑβης) IX, 98 (?).
 Hebrus IV, 90; VII, 59.
 Hecataeus II, 143; V, 36, 125, 126; VI, 137.
 Ἑκατὸν νῆσοι, vid. centum ins.
 Hector II, 120.
 Hegesander V, 125; VI, 137.
 Hegesicles I, 65.
 Hegesipyla VI, 39.
 Hegesistratus, Eleus, IX, 37. Samius, IX, 90—92. Sigeensis, V, 94.
 Hegetoridas IX, 76.
 Hegias IX, 33.
 Helena I, 3; II, 112—120; V, 94; VI, 61; IX, 73.
 Helice I, 145.
 Heliconius (Ποσειδέων) I, 148.
 Heliopolis II, 3, 7—9, 59, 63.
 Heliopolitae II, 3, 73.
 Helisyci, vid. Elisyci.
 Helle VII, 58.
 Hellen I, 56.
 Hellenium II, 178.
 Hellespontias ventus VII, 188.
 Hellespontus I, 57; IV, 38, 76, 85, 86, 95, 137, 138; V, 11, 13, 14, 23, 33, 91, 103, 117, 122; VI, 26, 33, 43, 95, 140; VII, 6, 8, 10, 33—36, 45, 54, 56, 58, 78, 106, 137, 147, 163; VIII, 51, 87, 107—120; IX, 66, 98, 101, 106, 114, 115. Hellespontii III, 90; IV, 89, 138, 144; V, 1; VII, 95.

- Helotae VI, 58, 75, 80, 81;
 VII, 229; VIII, 25; IX, 10,
 28, 80, 85.
 Hephaestienses VI, 140.
 Heraclea V, 43.
 Heraclidae I, 7, 13, 14, 91;
 V, 43; VIII, 114; IX, 26,
 27, 33.
 Heraclides, Car, V, 121. Cu-
 manus, I, 158. alius Cumanus,
 V, 37.
 Heraeum oppidum IV, 90.
 Hercules I, 7; II, 42—45, 83,
 113, 145, 146; IV, 8—10, 59,
 82; V, 43; VI, 53, 108, 116;
 VII, 176, 193, 198, 204, 220;
 VIII, 43, 131.
 Herculis columnae II, 33; IV,
 8, 42, 43, 152, 181, 185, 196;
 VIII, 132.
 Ἡρώεω πόλις II, 67.
 Hermione VIII, 73. Hermio-
 nenses III, 59; VIII, 43, 72;
 IX, 28, 31.
 Hermippus VI, 4.
 Hermolycus IX, 105.
 Hermophantus V, 99.
 Hermotimus VIII, 104—106.
 Hermotybies II, 164—168;
 IX, 32.
 Hermus I, 55, 80; V, 101.
 Herodotus, Halicarnassensis,
 I, 1. Basilidae f., VIII, 132.
 Herophantus IV, 138.
 Herpys IX, 38.
 Hesiodus II, 53; IV, 32.
 Hexapolis I, 144.
 Hiero VII, 156.
 Hieronymus IX, 33.
 Himera VI, 24; VII, 165.
 Hipparchus V, 55, 56, 62; VI,
 123; VII, 6.
 Hippas I, 61; V, 55, 62, 91—96;
 VI, 102, 107—109, 121.
 ἱπποβοῦται V, 77.
 Hippoclidus VI, 127—129.
 Hippoclus IV, 138.
 Hippocoon V, 60.
 Hippocrates, Gelae tyr., VI, 23;
 VII, 154, 155; Megaclis f.,
 VI, 131. Pisistrati p., I, 59;
 V, 65; VI, 103. Sybarita,
 VI, 127.
 Hippocratides VIII, 131.
 Ἰπποκλέω ἀκρῆ IV, 53.
 Hippolochus I, 147.
 Hippomachus IX, 38.
 Hipponicus, Calliae p., VII, 151.
 Calliae f., VI, 121.
 Histiaea (Histiaeotis) Euboeae
 VII, 175; VIII, 23—25, 66.
 Histiaeotis Thessaliae I, 56.
 Histiaeus, Milesius, IV, 137—
 141; V, 11, 23—25, 30, 35, 36,
 106—108, 124; VI, 1—6, 26—31,
 46. Samius, VIII, 85. Terme-
 rensis, V, 37; VII, 98.
 Homerus II, 23, 53, 116, 117;
 IV, 29, 32; V, 67; VII, 161.
 Hoples V, 66.
 Hyacinthia IX, 7, 11.
 Hyampeus, vertex Parnassi,
 VIII, 39.
 Hyampolis VIII, 28, 33.
 Hyatae V, 68.
 Hybla VII, 155.
 Hydarnes, unus e septem, III,
 70 (VI, 133 ?). Sisamnis p.,
 VII, 66. Asianae orae praef.,
 VII, 135; immortalium dux,
 VII, 83, 211 (215, 218 ?);
 VIII, 113, 118.
 Hydrea III, 59.
 Ὑγευνέες III, 90.
 Hylaea IV, 9, 18, 19, 54, 55, 76.
 Hylleis V, 68.
 Hyllus, Herculis f., VI, 52;
 VII, 204; VIII, 131; IX, 26.
 fl., I, 80.
 Hymeas V, 116, 122.

- Hymettus VI, 137.
 Hypachaei VII, 91.
 Hypacryis IV, 47, 55.
 Hypanis IV, 17, 18, 47, 52, 53, 81.
 Hyperanthes VII, 224.
 Hyperborei IV, 13, 32—36.
 Hypernotii IV, 36.
 Hyperoche IV, 33—35.
 Hyrcanii III, 117; VII, 62.
 Hyrgis IV, 57.
 Hyria VII, 170.
 Hyroeades I, 84.
 Hysiae V, 74; VI, 108; IX, 15, 25.
 Hysseldomus(?) VII, 98.
 Hystanes VII, 77.
 Hystaspes, Darii p., I, 183, 209, 210; III, 70, 140; IV, 83, 91; V, 30, 73; VI, 98; VII, 1, 10, 11, 224. Darii f., VII, 64.
 Iacchus VIII, 65.
 Iadmon II, 134.
 Ialysus I, 144.
 Iamidæ V, 44; IX, 33.
 Iapyges et Iapygia III, 138; IV, 99; VII, 170.
 Iardanus I, 7.
 Iason IV, 179; VII, 193.
 Iatragoras V, 37.
 Ibanollis V, 37, 121.
 Iberia I, 163. Iberi VII, 165.
 ibis II, 65—67, 75.
 Icarium mare VI, 95.
 Ichnæ VII, 123.
 ichneumon II, 67.
 Ichthyophagi III, 19—25, 30.
 Ida I, 151; VII, 42.
 Idanthysus IV, 76, 120, 126, 127.
 Idrias V, 118.
 Ienysus III, 5.
 Ilias II, 116, 117.
 Iliis VII, 189.
 Ilithyia IV, 35.
 Ilium I, 5; II, 10, 117—120; VII, 20, 161. Iliaca terra V, 94, 122; VII, 42.
 Illyrii I, 196; IV, 49; VIII, 137; IX, 43.
 Imbrus V, 26; VI, 41, 104.
 Inachus I, 1.
 Inarus III, 12, 15; VII, 7.
 Indi (India) I, 192; III, 38, 94, 97—106; IV, 40, 44; V, 3; VII, 9, 65, 86; VIII, 113; IX, 31. Ind. canes I, 192; VII, 187.
 Indus IV, 44.
 Ino VII, 197.
 Intaphrenes III, 70, 78, 118, 119.
 Inyx VI, 23, 24.
 Io I, 1, 2, 5; II, 41.
 Ioleus V, 94.
 Ion V, 66; VII, 94; VIII, 44.
 Iones et Ionia I, 6, 18, 28, 56, 74, 76, 139, 141—174; II, 1, 15—17, 69, 106, 152, 154, 163, 178; III, 39, 90, 122; IV, 35, 89, 97, 98, 128, 133—142; V, 28—31, 37, 49, 50, 58, 69, 97—122; VI, 1—33, 41—43, 86, 95, 98; VII, 9, 10, 51, 94, 95, 191; VIII, 10, 22, 46, 48, 73, 85, 90, 97, 109, 130, 132; IX, 26, 90, 98, 99, 103—106. vestis Ion. V, 87.
 Ionium mare VII, 20.
 Ionius sinus VI, 127.
 Iphiclus IX, 116.
 Iphigenia IV, 103.
 Ipni VII, 188.
 Irasa IV, 158, 159.
 irenes IX, 85.
 Is I, 179.
 Isagoras V, 66, 70—72.
 Ischenous VII, 181; VIII, 92.
 Isis II, 40, 41, 59, 61, 156; IV, 186.

- Ismaris VII, 109.
 Ismenius Apollo I, 52, 92; V, 59; VIII, 134.
 Issedones I, 201; IV, 13, 16, 25—27.
 Ister I, 202; II, 26, 33, 34; IV, 47—53, 80, 89, 93, 97, 99—101, 118, 122, 133—136, 139; V, 9, 10; VII, 10.
 Isthmus Cor. VII, 139, 172—177, 207, 235; VIII, 40, 49, 56, 57, 60, 63, 71—74, 79, 121, 123; IX, 7—15, 19, 26, 27, 81.
 Chersonesi VI, 36. Cnid. I, 174. Messenius (?) IX, 35.
 Istria II, 33.
 Italia I, 24, 145; III, 136, 138; IV, 15; V, 43; VI, 127; VIII, 62.
 Itanus IV, 151.
 Ithamitres VII, 167. *alias* VIII, 130; IX, 102.
 Iuno I, 31; II, 50, 178, 182; IV, 88 (IX, 98): *Ἥραιον* I, 70; III, (60), 123. IV, 152; V, 92; VI, 81, 82; IX, 52, 53, 61, 69, 96.
 Iuppiter I, 44, 65, 89, 131, 171, 181—183, 207; II, 7, 13, 29, 42, 45, 54—56, 74, 83, 116, 136, 143, 146, 178; III, 124, 125, 142, 158; IV, 5, 59, 127, 180, 181, 203; V, 46, 66, 119; VI, 56, 67, 68; VII, 40, 56, 61, 141, 197, 220; VIII, 77; IX, 7, 81, 122. *conf.* Ammon.
 Iyrcae IV, 22.

Καλή ἀκτὴ VI, 22, 23.
κίκι II, 94.
Κοῦλα, *vid.* Cava.
Κοῖλη VI, 103.
κυλλῆστις II, 77.
Κυνώ I, 110, 122.

 Labda V, 92.
 Labdacus V, 59.
 Labraunda V, 119.
 Labynetos I, 74. *eius f.*, I, 77, 188.
 labyrinthus II, 148.
 Lacedaemon et Lacedaemonii *passim*.
 Lacmon IX, 93.
 Lacrines I, 152.
 Lada VI, 7, 11.
 ladanum III, 112.
 Ladice II, 181.
 Laius IV, 149; V, 43, 59, 60.
λαμπαδηφορίη VIII, 98.
 Lampito VI, 71.
 Lampo, Aegineta, IX, 78. Atheniensis, IX, 21. Samius, IX, 90.
 Lamponium V, 26.
 Lampsacus V, 117. Lampsaceni VI, 37, 38.
 Laodamas, Aegineta, IV, 152. Eteoclis *f.*, V, 61. Phocaeensis, IV, 138.
 Laodice Hyperborea IV, 33, 35.
 Laphanes Azen VI, 127.
 Larisae I, 149.
 Lasonii III, 90; VII, 77.
 Lasus VII, 6.
 Latona II, 59, 83, 152, 155, 156.
 Laurium VII, 144.
 Laus VI, 21.
 Leager IX, 75.
 Learchus IV, 160.
 Lebadea VIII, 134.
 Lebaea VIII, 137.
 Lebedus I, 142.
 Lectus IX, 114.
λήιτον VII, 197.
 Leleges I, 171.
 Lemnus IV, 145; V, 26, 27; VI, 136—140. Lemnii V, 27; VIII, 73.
 Leo, Spartanus, I, 65; V, 39; VII, 204. Troezenus, VII, 180.

- Leobotes I, 65; VII, 204.
 Leocedes VI, 127.
 Leonidas V, 41; VII, 204—239;
 VIII, 15, 21, 71, 114; IX, 10,
 64, 78, 79.
 Leontiades VII, 205, 233.
 Leontini VII, 154.
 Leoprepes, Spartanus, VI, 85.
 Simonidis p., VII, 228.
 Leotychides, Anaxilai f., VIII,
 131. Menarei f., VI, 65, 67,
 71—73, 85—87; VIII, 131; IX,
 90—92, 98, 99, 114.
 Lepreum IV, 148. Lepreatae
 IX, 28, 31.
 Leros V, 125.
 Lesbii et Lesbus I, 23, 24,
 151, 160, 202; III, 39; V, 26,
 98; VI, 5, 8, 26—28, 31;
 IX, 106.
 Leucadii VIII, 45, 47; IX,
 28, 31.
 Leuce Acte VII, 25.
 Leucon IV, 160.
 Libya et Libyes I, 46; II, 8,
 12, 15—33, 50, 54—56, 65,
 77, 91, 99, 150; III, 12—17,
 91, 96, 115; IV, 29, 41—45,
 145, 150—160, 167—199,
 203—205; V, 42, 43; VII, 70,
 71, 86, 165, 184. Libycus
 mons II, 8. *Διβ. λόγος* II,
 161.
 Liches I, 67, 68.
 Lida I, 175.
 Ligyres V, 9; VII, 165. Asia-
 tici, II, 72.
 Limeneum I, 18.
 Lindus I, 144; II, 182; III, 47.
 Lindii VII, 153.
 Linus II, 79.
 Lipaxus VII, 123.
 Lipoxais IV, 5, 6.
 Lipsydrium V, 62.
 Lisae VII, 123.
 Lisus VII, 108.
 Locri VII, 132; VIII, 66; IX,
 31. Epiz. VI, 23. Opunt.
 VII, 203, 207; VIII, 1. Ozol
 VIII, 32.
 Lotophagi IV, 177, 178, 183.
 lotos II, 92, 96; IV, 177.
 Lucina IV, 35.
 Luna I, 131; II, 47; IV, 188;
 VII, 37.
 Lycaretus III, 143; V, 27.
 Lycia et Lycii I, 28, 171, 173,
 176, 182; III, 4, 90; IV,
 35, 45; VII, 92. Lyc. arcus
 VII, 77.
 Lycidas IX, 5.
 Lycomedas VIII, 11.
 Lycopas III, 55.
 Lycophron III, 50, 53.
 Lyeurgus, Spartanus, I, 65, 66.
 Arcas, VI, 127. Atheniensis,
 I, 59, 60.
 Lycus, fl. Phryg., VII, 30.
 fl. Scyth., IV, 123.
 Lycus, Atheniensis, I, 173;
 VII, 92. Scythia, IV, 76.
 Lydi et Lydia I, 7, 10, 13,
 18, 27—29, 34—37, 45, 47—50,
 53—55, 69—94, 103, 141,
 142, 153—157, 171; II, 167;
 III, 90, 127; IV, 45; V, 12,
 49, 101; VI, 32, 125; VII,
 30, 31, 42, 74.
 Lydias VII, 127.
 Lydus I, 7, 171; VII, 74.
 Lygdamis, Halicarnassensis,
 VII, 99. Naxius, I, 61, 64.
 Lynceus II, 91.
 Lysagoras, Milesius, V, 30. Pa-
 rius, VI, 133.
 Lysanias VI, 127.
 Lysicles VIII, 21.
 Lysimachus VIII, 79, 95; IX,
 28.
 Lysistratus VIII, 96.

- Macae IV, 175, 176; V, 42.
 Macedni I, 56; VIII, 43.
 Macedones et Macedonia V, 17,
 18, 20; VI, 44, 45; VII, 25,
 73, 128, 173, 185; VIII, 34,
 115, 126, 127, 137, 138; IX,
 31, 89.
 Machlyes IV, 178, 180.
 Ma istius, vid. Masist.
 Macistus IV, 148.
 Macrones II, 104, III, 94; VII, 78.
 Mactorium VII, 153.
 Madyes I, 103.
 Madytus VII, 33; IX, 120.
 Maeander II, 29; III, 122; V,
 118, 119; VII, 26, 30. Mae.
 campus I, 18, 161; II, 10.
 Maeandrius III, 123, 142—148;
 V, 27.
 Maeones, Cabelenses, VII, 77;
 Lydi, I, 7; VII, 74.
 Maeotae IV, 123.
 Maeotes (Tanais) IV, 45.
 Maeotis palus I, 104; IV, 3,
 20, 21, 57, 86, 100, 101, 110,
 116, 120, 123.
 Magdolus II, 159.
 Magi I, 101, 107, 108, 120,
 128, 132, 140; VII, 19, 37,
 43, 113, 191. vid. Smerdis.
 Magnesia VII, 176, 183, 188,
 193. ad Maeandr., I, 161; III,
 122, 125.
 Magnetes VII, 132, 135. ad
 Maeandr., III, 90.
 Μαγοφόνια III, 79.
 Malea I, 82; IV, 179; VII, 168.
 Malena VI, 29.
 Males VI, 127.
 Maliaca et Malienses VII, 132,
 196—216; VIII, 31, 43, 66;
 IX, 31.
 Maliacus sinus IV, 33.
 Mandane I, 107, 108, 111 (122).
 Mandrocles IV, 87, 88.
 Maneros II, 79.
 Manes I, 94; IV, 45.
 Mantinea et Mantinenses IV,
 161; VII, 202; IX, 35, 77.
 Mantyas V, 12.
 Maraphii I, 125.
 Marathon I, 62; VI, 102—136;
 VII, 1, 74; IX, 27, 46.
 Mardi I, 125.
 Mardonius VI, 43—45, 94;
 VII, 5, 9, 10, 82, 108, 121;
 VIII, 26, 68, 69, 97, 99—102,
 107, 113, 126, 129, 131—143;
 IX, 1—84, 100, 101.
 Mardontes VII, 80; VIII, 130;
 IX, 102.
 Marea II, 18, 30.
 Mares III, 94; VII, 79.
 Mariandyni I, 28; III, 90; VII, 72.
 Maris IV, 48.
 Maron VII, 227.
 Maronea VII, 109.
 Mars II, 59, 63, 83; IV, 59—62;
 V, 7; VII, 76, 140; VIII, 77.
 Marsyas, fl., V, 118, 119. Silen.,
 VII, 26.
 Mascames VII, 105, 106.
 Masistes VII, 82, 121; IX,
 107—113.
 Masistius VII, 79; IX, 20—25,
 31.
 Maspil I, 125.
 Massages VII, 71.
 Massagetae I, 201, 204—216;
 III, 36; IV, 11, 172; VII, 18.
 Massilia V, 9.
 Mater Deorum I, 80; IV, 76.
 Matieni montes I, 189.
 Matieni I, 72, 202; III, 94; V,
 49, 52; VII, 72.
 Matten VII, 98.
 Maussollus V, 118.
 Maxyes IV, 191.
 Mazares I, 156, 157, 160, 161.
 Mecistes V, 67.

- Mecyberna* VII, 122.
Medea I, 2, 3; VII, 62.
Medi et Media I, 16, 55, 56, 72—74, 95—130, 134, 162, 185, 206; III, 65, 92, 126; IV, 1, 4, 12, 37, 40; V, 9; VI, 9, 22, 24, 84, 109, 112, 120; VII, 20, 40, 62, 210; VIII, 113; IX, 31, 40, 43, 44, 46, 77. *Med. vestis* I, 135; III, 84; V, 9; VI, 112; VII, 80, 116. *Med. equi* III, 106.
Megabates V, 32—35.
Megabazus IV, 143, 144; V, 1, 2, 10—26, 98. *alius* VI, 33; VII, 22, 67, 97.
Megabyzus, *unus e septem*, III, 70, 81, 82, 153, 160, IV, 43. *Zopyri f.*, III, 160; VII, 82, 121.
Megacles, Alcmeonis p., VI, 125. *Alcm. f.*, I, 59, 61; VI, 127, 130, 131. *Hippocratis f.*, VI, 131.
Megacreon VII, 120.
Megadostes VII, 105.
Megapanus VII, 62.
Megara et Megarenses I, 59; V, 76; VIII, 1, 45, 60, 74; IX, 14, 21, 28, 31, 69, 85.
Megarenses in Sicil. VII, 156.
Megasidrus VII, 72.
Megistias VII, 219, 221, 228.
Melampus II, 49; VII, 221; IX, 34.
Melampygi lapis VII, 216.
Melanchlaeni IV, 20, 100—102, 107, 119, 125.
Melanippus, Thebanus, V, 67. *Mytilenaeus*, V, 95.
Melanthius V, 97.
Melanthus I, 147; V, 65.
Melas, fl. Thessaliae, VII, 198, 199. *fl. Thraciae*, VII, 58.
Melas sinus VI, 41; VII, 58.
Meles I, 84.
Meliboea VII, 188.
Melii VIII, 46, 48.
Melissa III, 50; V, 92.
Membliarus IV, 147, 148.
Memnon II, 106.
Memnonia V, 53, 54; VII, 151.
Memphis II, 3, 8, 10, 12—14, 97, 99, 112, 114, 115, 119, 150, 153, 154, 158, 175, 176; III, 6, 13, 14, 16, 25, 27, 37, 91, 139.
Menares VI, 65, 71; VIII, 131.
Menda VII, 123.
Mendes II, 42, 46 (146).
Mendesia praefectura II, 42, 46, 166.
Mendesii II, 42, 46.
Mendesium Nili ostium II, 17.
Menelaus portus IV, 169.
Menelaus II, 113—119; V, 94; VII, 169, 171.
Menius VI, 71.
mensa solis III, 17, 18, 23.
Merbalus VII, 98.
Mercurius II, 51, 138, 145; V, 7.
Mermnadae I, 7, 14.
Meroë II, 29.
Mesambria IV, 93; VI, 33; VII, 108.
Messana VII, 164.
Messapii VII, 170.
Messenii III, 47; V, 49; IX, 35, 64.
Metapontini IV, 15.
Methymnaei I, 151.
Metiochus VI, 41.
Metrodorus IV, 138.
Micythus VII, 170.
Midas Phryx I, 14, 35. *Midæ horti* VIII, 138.
Milesii et Miletus I, 14—22, 25, 46, 92, 142, 143, 146, 157, 169; II, 33, 159, 178; IV, 78, 137; V, 24, 28—37, 97, 120; VI, 1, 5—11, 18—31, 77, 86; VII, 10; IX, 97, 99, 104.

- Milo III, 137.
 Miltiades, Cypseli f., VI, 34—38, 103. Miltiades, Cimonis f., IV, 137, 138; VI, 34, 39—41, 103, 104, 109, 110, 132—137, 140; VII, 107.
 Milyae et Milyas I, 173; III, 90; VII, 77.
 Min II, 4, 99.
 Minerva I, 19, 22, 60, 62, 66, 92, 160, 175; II, 28, 59, 83, 169, 170, 175, 182; III, 59; IV, 180, 188, 189; V, 45, 77, 82, 95; VII, 43, 141; VIII, 37, 39, 55, 94, 104; IX, 70.
 Minoa V, 46.
 Minos I, 171, 173; III, 122; VII, 169—171.
 Minyae I, 146; IV, 145, 146, 148, 150.
 Mitra I, 131.
 Mitradates I, 110, 111, 121.
 Mitrobates III, 120, 126, 127.
 Mnesarchus IV 95.
 Mnesiphilus VIII, 57, 58.
 Moeris II, 13, 101.
 Moeridis lacus II, 4, 69, 148, 149; III, 91.
 Moloeis IX, 57.
 Molossi I, 146.
 Molpagoras V, 30.
 Momemphis II, 163, 169.
 Mophi II, 28.
 Moschi III, 94; VII, 78.
 Mossynoeci III, 94; VII, 78.
 Munychia VIII, 76.
 Murichides IX, 4, 5.
 Musaeus VII, 6; VIII, 96; IX, 43.
 Mycale I, 148; VI, 16; VII, 80; IX, 90, 96—101, 104, 107, 114.
 Mycenaei VII, 202; IX, 27, 28, 31.
 Mycerinus II, 129—134, 136.
 Myci III, 93; VII, 68.
 Myconus VI, 118.
 Myecphoritana praefectura II, 166.
 Mygdonia VII, 123, 124, 127.
 Mylasa I, 171. Mylaseus V, 37, 121.
 Mylitta I, 131, 199.
 Myndia navis V, 33.
 Myrcinus V, 11, 23, 24, 124, 126.
 Myriandicus sinus IV, 38.
 Myrina I, 149. Myrinaei VI, 140.
 Myrmex VII, 183.
 Myron VI, 126.
 Myrsilus Candaules I, 7.
 Myrsus, Candaulis p., I, 7.
 Gygis f., III, 122; V, 121.
 Mys VIII, 133—135.
 Mysi et Mysia I, 28, 36, 37, 160, 171; III, 90; V, 122; VI, 28; VII, 20, 42, 74; VIII, 106;
 Mysus I, 171. [IX, 32.
 Mytilenaei et Mytilene I, 160; II, 135, 178; III, 13, 14; IV, 97; V, 11, 37, 38, 94, 95; VI, 5.
 Myus et Myusii I, 142; V, 36; VI, 8.
 Naparis IV, 48.
 Nasamones II, 32, 33; IV, 172, 173, 182, 190.
 Natho II, 165.
 naucrari V, 71.
 Naucratis II, 97, 135, 178, 179.
 Nauplius VI, 76.
 Naustrophus III, 60.
 Naxii et Naxus I, 64; V, 28—36; VI, 96; VII, 146. Nax. Siciliae VII, 154.
 Neapolis Aegypti II, 91. Neap. Pallenae VII, 123.
 Necos. Psammitichi p., II, 152. Psammitichi f., II, 158, 159; IV, 42.
 νενομαρτήιον V, 92.
 Neleus IX, 97.
 Nelidae V, 65.

- Neocles VII, 173.
 Neon VIII, 32, 33.
Néon τεῖχος I, 149.
 Neptunus I, 148; II, 43, 50;
 IV, 59, 180, 188; VII, 129,
 192; VIII, 55, 123, 129. IX, 81.
 Nereïdes II, 50; VII, 191.
 Nesaei equi et Nesaeus campus
 III, 106; VII, 40; IX, 20.
 Nestor V, 65.
 Nestus VII, 109, 126.
 Neuri IV, 17, 51, 100, 102, 105,
 119, 125.
 Nicander VIII, 131.
 Nicandra II, 55.
 Nicodromus VI, 88—91.
 Nicolaus, Bulidis p., VII, 134;
 Bulidis f., VIII, 137.
 Nilus II, 10—34, 72, 93, 97,
 99, 113, 124, 138, 149, 150,
 154, 155, 158, 179; III, 10;
 IV, 39, 42, 45, 50, 53.
 Ninia porta III, 155.
 Ninus, opp., I, 102, 103, 106,
 178, 185, 193; II, 150. Nin.,
 rex, I, 7; II, 150.
 Nipsaei IV, 93.
 Nisaea I, 59.
 Nisyrii VII, 99.
 Nitetis III, 1, 3.
 Nitocris, Aegyptia, II, 100. Ba-
 bylonia, I, 185, 187; II, 100.
 Noës IV, 49.
 Nonacris VI, 74.
 Nothon VI, 100.
 Notium I, 149.
 Novem-fontes VI, 137.
 Novem-viae VII, 114.
 Nudium IV, 148.
 Nymphodorus VII, 137.
 Nysa II, 146; III, 97.

 Oarizus VII, 71.
 Oarus IV, 123, 124.
 Oasis III, 26.
 Oaxus IV, 154.
 Oceanus II, 21, 23; IV, 8, 36
 Octamasades IV, 80.
 Ocytus VIII, 5, 59.
 Odomanti V, 16; VII, 112.
 Odrysae IV, 92.
 Odyssea II, 116; IV, 29.
 Oea V, 83.
 Oebares III, 85—88. Megabazi
 f., VI, 33.
 Oedipus IV, 149; V, 60.
 Oenoë V, 74.
 Oenone VIII, 46.
 Oenotria I, 167.
 Oenussae I, 165.
 Oeobazi Persae tres IV, 84;
 VII, 68; IX, 115, 119.
 Oeolycus IV, 149.
 oeor, oeorpata IV, 110.
 Oëroë IX, 51.
 Oeta et Oetaei montes VII,
 176, 217.
 Oetosyrus IV, 59.
 Olbiopolitae IV, 18.
 Olen IV, 35.
 Olenus I, 145.
 Oliatus V, 37.
 Olophyxus VII, 22.
 Olorus VI, 39, 41.
 Olympia II, 160; V, 22; VI,
 127; VII, 170; VIII, 134; IX,
 81. Iudi I, 59; II, 160; V, 22;
 VI, 126, 127; VII, 206; VIII,
 26, 72. victoria VI, 36, 70,
 103, 126; IX, 31. *Ὀλυμπιο-
νείης* V, 47, 71.
 Olympias VII, 206.
 Olympiodorus IX, 21.
 Olympieni VII, 74.
 Olympus, Mysiae mons, I, 36,
 43, VII, 74. Thessaliae, I, 56;
 VII, 128, 129, 173. Ol. fauces,
 VII, 172.
 Olynthus VII, 122; VIII, 127.
 Oneatae V, 68.

- Onesilus V, 104—114.
 Onetas VII, 214.
 Onochonus VII, 129, 196.
 Onomacritus VII, 6.
 Onomastus VI, 127.
 Onuphitana praefectura II, 166.
 Ophryneum VII, 43.
 Opis, Hyperborea, IV, 35.
 Opis, opp., I, 189.
 Opoea IV, 78.
 Opuntii, vid. Locri.
 Orbelus V, 16.
 Orchomenii, Arcades, IX, 28.
 opp., VII, 202. Boeotii, VIII, 34. opp., IX, 16. Minyae, I, 146.
 Ordessus IV, 48.
 Orestes I, 67, 68.
 Orestheum IX, 11.
 Orgeus VII, 118.
 orgia Cereris V, 61.
 Oricus portus IX, 93.
 Oricus Scythia IV, 78.
 Orithyia VII, 189.
 Orneatae VIII, 73.
 Oroetes III, 120—129, 140.
 Oromedon VII, 98.
 Oropus VI, 101.
 orosangae VIII, 85.
 Orotalt III, 8.
 Orphica instituta II, 81.
 Orsiphantus VII, 227.
 ὄρεθιος νόμος I, 24.
 Orthocorybantes III, 92.
 Orus II, 144 (83, 155).
 Osiris II, 42 (47, 48, 123), 144—146, 156.
 Ossa I, 56; VII, 128, 129, 173.
 Otanes, Pharnaspis f., III, 68—72, 80, 83, 88, 141, 144, 147, 149; VI, 43. Xerxis socer, VII, 40, 61, 62, 82.
 Otanes, Sisamnis f., V, 25, 26, 116, 123.
 Otaspes VII, 63.
 Othryades I, 82.
 Othrys VII, 129.
 Ozolae, vid. Locri.
 Pactolus V, 101.
 Pactya VI, 36.
 Pactyes, Lydus, I, 153—161.
 Pactyes et Pactyica III, 93, 102; IV, 44; VII, 67.
 Padaei III, 99.
 Paeaniensis pagus I, 60 (V, 62?).
 Paeones et Paeonia IV, 49; V, 1, 2, 12—17, 23, 98; VII, 113, 124, 185; VIII, 115; IX, 32. Pae. mulieres IV, 33.
 Paeoplae V, 15; VII, 113.
 Paesus V, 117.
 Paeti VII, 110.
 Paeum VI, 127.
 Pagasae VII, 193.
 Palaestina et Syrii Palaestini I, 105; II, 104, 106; III, 5, 91; IV, 39; VII, 89.
 Palenses IX, 28, 31.
 Pallena VII, 123; VIII, 126.
 Pamisus VII, 129.
 Pammon VII, 183.
 Pamphyli I, 28; III, 90; VII, 91; VIII, 68.
 Pamphyli Sicyonii V, 68.
 Pan II, (42), 46, 105, 106, 145, 146; VI, 105, 106.
 Panathenaea V, 56.
 Panaetius VIII, 82.
 Pandion I, 173; VII, 92.
 Pangaeus mons V, 16; VII, 112, 113.
 Panionia I, 148.
 Panionium I, 141—143, 148, 170; VI, 7.
 Panionius VIII, 105, 106.
 Panites VI, 52.
 Panopenses VIII, 34, 35.
 Panormus I, 157.

- Pantagnotus III, 39.
 Pantaleon I, 92.
 Pantares VII, 154.
 Panthialaei I, 125.
 Panticapes IV, 18, 19, 47, 54.
 Pantimathi III, 92.
 Pantites VII, 232.
 Papaeus Iuppiter IV, 59.
 Paphlagones I, 6, 28, 72; III, 90; VII, 72.
 papraces V, 16.
 Papremis II, 59, 63; III, 12.
 Papremitana praefectura II, 71, 165.
 Paraebates V, 46.
 Paralatae IV, 6.
 Parapotamii VIII, 33.
 parasanga II, 6; V, 53; VI, 42.
 Paretaceni I, 101.
 Paricanii Medi III, 92; VII, 68, 86. alii III, 94.
 Parii et Parus V, 28, 29, 31; VI, 133—136; VIII, 67, 112.
 Par. lapis III, 57; V, 62.
 Paris, vid. Alexander.
 Parium V, 117.
 Parmys III, 88; VII, 78.
 Parnassus VIII, 27, 32, 35—39; IX, 31.
 Paroreatae IV, 148; VIII, 73.
 Parthenius fl. II, 104.
 Parthenius mons VI, 105.
 Parthi III, 93, 117; VII, 66.
 Pasargadae I, 125.
 Pasicles IX, 97.
 pata IV, 110.
 Pataici III, 37.
 Pataicus VII, 154.
 Patara I, 182.
 Patarbemis II, 162.
 Patirampbes VII, 40.
 Patizeithes III, 61, 63.
 Patrenses I, 145.
 Patumus II, 158.
 Pausanias IV, 81; V, 32; VIII, 3; IX, 10—101 passim.
 Pausicae III, 92.
 Pausiris III, 15.
 Pedasenses et Pegasus I, 175; V, 121. VI, 20; VIII, 104.
 Pedienses VIII, 33.
 Pelasgi I, 56—58, 146; II, 50—52; IV, 145; V, 26; VI, 136—140; VII, 94, 95; VIII, 44. Pelasgia II, 56. Pelasg. murus Athenis V, 64.
 Peleus VII, 191.
 Pelius mons IV, 179; VII, 129, 188; VIII, 8, 12.
 Pella VII, 123.
 Pellena I, 145.
 Peloponnesii et Peloponnesus I, 56, 61, 68; II, 171; III, 56, 59, 148; IV, 77, 161, 179; V, 42, 74, 76; VI, 79, 86, 127; VII, 93, 94, 137, 147, 163, 168, 202, 228, 235; VIII, 31, 40, 43, 44, 49, 50, 57, 60, 65, 68, 70—75, 79, 100, 141; IX, 6, 8, 9, 19, 26, 27, 39, 50, 73, 106, 114.
 Pelops VII, 8, 11.
 Pelusium Nili ostium II, 17, 154; III, 10. opp., II, 15, 141. ταρχία II, 15.
 Penelope II, 145, 146.
 Peneus VII, 20, 128—130, 173, 182.
 Pentapolis Doriensium I, 144.
 Penthylus VII, 195.
 Percalos VI, 65.
 Percote V, 117.
 Perdiccas V, 22. VIII, 137—139.
 Pergamum Priami VII, 43.
 Pergamus Pierum VII, 112.
 Perialla VI, 66.
 Periander I, 20, 23, 24; III, 48—53; V, 92, 95.
 Pericles VI, 131.

- Perilaus IX, 103.
 Perinthii et Perinthus IV, 90;
 V, 1, 2; VI, 33; VII, 25.
 perioeci VI, 58, VII, 234; IX, 11.
 Perpherees IV, 33.
 Perrhaebi VII, 128, 131, 132,
 173, 185.
 Perses VII, 61, 150.
 Perseus II, 91; VI, 53, 54;
 VII, 61, 150. Persei specula
 II, 15.
 Persidae I, 125.
 Persis I, 126; III, 97; IV, 39;
 VII, 8, 29, 53. Persae passim.
 lingua Pers. VI, 29; VIII, 85;
 IX, 110.
 Petra V, 92.
 Petrae Trachiniae VII, 198.
 Phaedyra III, 68, 69.
 Phaenippus VI, 121.
 Phagres VII, 112.
 Phalerum V, 63, 81, 85; VI,
 116; VIII, 66, 67, 91, 93, 107,
 108; IX, 32. Phalerenses V, 63.
 Phanagoras VII, 214.
 Phanes III, 4, 11.
 Pharandates VII, 79; IX, 76.
 Pharbaethitana praefectura II,
 166.
 Pharenses I, 145.
 Pharnaces VII, 66; VIII, 126;
 IX, 41, 66, 89.
 Pharnaspes, Cyri socer, II, 1;
 III, 2. Otanis p., III, 68.
 Pharnazathres VII, 65.
 Pharnuches VII, 88.
 Phaselis II, 178.
 Phasis, I, 2, 104; II, 103; IV,
 37, 38, 45, 86; VI, 84.
 Phayllus VIII, 47.
 Phegeus IX, 26.
 Pheneus VI, 74.
 Pherendates VII, 67.
 Pheretima IV, 162, 165, 167,
 202, 205.
 Pheron II, 111.
 Phidippides VI, 105, 106.
 Phidon VI, 127.
 Phigalensis VI, 83.
 Philaeus VI, 35.
 Philagrus VI, 101.
 Philaon VIII, 11.
 Philes III, 60.
 Philippus, Crotoniata, V, 47.
 Macedo, VIII, 139.
 Philistus IX, 97.
 Philitis II, 128.
 Philocyon IX, 71, 85.
 Philocyprus V, 113.
 Phla IV, 178.
 Phlegra VII, 123.
 Phlius VII, 202. Phliasii VIII,
 72; IX, 28, 31, 69, 85.
 Phocaea et Phocaeenses I, 80,
 142, 152, 162—168; II, 106,
 178; VI, 8, 17.
 Phocenses et Phocis I, 46, 146;
 VI, 34; VII, 176, 203, 207,
 212, 215, 217, 218; VIII, 27—35,
 134; IX, 17, 18, 31, 66, 89.
 Phoebium templum VI, 61.
 Phoenices et Phoenicia: I, 1,
 2, 5, 105, 143; II, 44, 49, 54,
 56, 79, 104, 112, 116; III, 5,
 6, 19, 37, 91, 107, 111, 136;
 IV, 38—45, 147; V, 57, 58,
 108, 109, 112; VI, 3, 6, 14,
 17, 25, 28, 33, 41, 47, 104;
 VII, 23, 25, 34, 44, 89, 90,
 96; VIII, 90, 97, 100, 119;
 IX, 96. Carthaginienses II,
 32; IV, 197; V, 46; VII, 165,
 167.
 phoenix avis II, 73.
 Phoenix fl. VII, 176, 200.
 Phormus VII, 182.
 Phraortes, Deiocis p., I, 96;
 Deiocis f., I, 73, 102, 103.
 Phrataguna VII, 224.
 Phriconis I, 149.

- Phrixae IV, 148.
 Phrixus VII, 197.
 Phronima IV, 154.
 Phryges et Phrygia I, 14, 28, 35, 72; II, 2; III, 90 (127); V, 49, 52, 98; VII, 26, 30, 31, 73; VIII, 136; IX, 32.
 Phrynichus VI, 21.
 Phrynon IX, 15.
 Phthiotae et Phthiotis I, 56; VII, 132.
 Phthius II, 98.
 Phya I, 60.
 Phylacus, heros, VIII, 39. Samius, VIII, 85.
 Phyllis VII, 113.
 Pieres et Pieria VII, 112, 131, 177, 185. Pieria pix IV, 195.
 Pigres, Car, VII, 98. Paeon, V, 12.
 Pylorus VII, 122.
 Pindarus III, 38.
 Pindus, opp., I, 56; VIII, 43. mons, VII, 129.
 Pirene V, 92.
 piromis II, 143.
 Pirus I, 145.
 Pisa II, 7.
 Pisistratidae V, 62—65, 70, 90, 91, 93; VI, 39, 94, 123; VII, 6; VIII, 52.
 Pisistratus, Hippocratis f., I, 59—64; V, 55, 65, 71, 91, 94; VI, 35, 102, 103; VII, 6. — Pisistratus, Nestoris f., V, 65.
 pistrix Croesi I, 51.
 Pistyrus VII, 109.
 Pitana, opp. Aeol., I, 149. opp. Lac., III, 55.
 Pitanates λόχος IX, 53.
 Pithagoras V, 46.
 Pittacus I, 27.
 Pixodarus V, 118.
 Placia I, 57.
 Platacae et Plataeenses VI, 108, 111, 113; VII, 132, 232, 233; VIII, 1, 44, 50, 66; IX, 7, 15, 16, 25—90, 100, 101.
 platanus aurea VII, 27.
 Platea IV, 151—153, 156, 169.
 Plinthinetes sinus II, 6.
 Plistarchus IX, 10.
 Plistorus IX, 119.
 Plynus portus IV, 168.
 Poeciles IV, 147.
 Poeni, vid. Carthag.
 Pogon VIII, 42.
 Poliades IX, 53.
 Polichne VI, 26.
 Polichnitae VII, 170.
 Polyas VIII, 21.
 Polybus V, 67.
 Polycrates II, 182; III, 39—46, 54, 56, 57, 120—126, 128, 131, 132, 139—142.
 Polycriti duo VI, 50, 73; VIII, 92, 93.
 Polydamna II, 116.
 Polydectes VIII, 131.
 Polydorus, Spartanus, VII, 204. Thebanus, V, 59.
 Polymnestus IV, 150, 155.
 Polynices IV, 147; VI, 52; IX, 27.
 ponticum arbor IV, 23.
 Porata s. Pyretus IV, 48.
 porinus tapis V, 62.
 Posideum Ciliciae III, 91. Thraciae VII, 115.
 Posidoniata I, 167.
 Posidonius IX, 71, 85.
 Potidaea et Potidaeenses VII, 123; VIII, 126—129; IX, 28, 31.
 praesepe Mardonii IX, 70.
 Praesii VII, 170, 171.
 Prasias V, 15—17.
 Praxilaus IX, 107.
 Praxinus VII, 180.

- Prexaspes III, 30, 34, 35, 62, 63, 65, 74—76, 78. *alius* VII, 97.
 Priamus I, 4; II, 120; VII, 43.
 Priene et Prienenses I, 15, 142, 161; VI, 8.
 Prinetas V, 41.
 Procles, Epidaurius, III, 50—52. Eurysthenis fr., IV, 147; VI, 52; VIII, 131.
 Proconnesus IV, 14, 15; VI, 33.
 Promenia II, 55.
 Prometheus IV, 45.
 Propontis IV, 85; V, 122.
 Proserpina VIII, 65.
 Prosopitis II, 41, 165.
 Protesilaus VII, 33; IX, 116, 120.
 Proteus II, 112—116, 118, 121.
 Protothyes I, 103.
 prytanes naucrarorum V, 71.
 Prytanis VIII, 131.
 Psammenitus III, 10, 14, 15.
 Psammis II, 159—161.
 Psammitichus I, 105; II, 2, 28, 30, 151—154, 157, 158, 161. *alius* VII, 7.
 Psylli IV, 173.
 Psyttalea VIII, 76, 95.
 Pteria I, 76.
 Ptoum VIII, 135.
 Pylae, *vid.* Thermop.
 Pylaea VII, 213.
 Pylagori VII, 213, 214.
 Pylis I, 147; V, 65.
 Pylus, Elidis opp., IX, 34. *Lac. opp.*, VII, 168.
 pyramides II, 8, 124—128, 134, 136, 148.
 Pyrene II, 33.
 Pyretus IV, 48.
 Pyrgus IV, 148.
 Pythagoras, Milesius, V, 126. *Samius*, IV, 95, 96.
 Pythagorica instituta II, 81.
 Pytheas, Abderita, VII, 137.
 Aegineta, VII, 181; VIII, 92. *alius* IX, 78.
 Pythermus I, 152.
 Pythia I, 13, 19, 47, 48, 55, 65—67, 85, 91, 167, 174; III, 57, 58; IV, 15, 150, 151, 155—164; V, 43, 63, 66, 67, 79, 82, 90, 92; VI, 34, 35, 52, 66, 75, 77, 86, 123, 135, 139; VII, 140—142, 148, 169, 171, 220; VIII, 51; IX, 33.
 Pythii Lacedaemoniorum VI, 57.
 Pythius VII, 27—29, 38, 39.
 Pytho I, 54.
 Pythogenes VI, 23.
 rhadinace VI, 119.
 Rhampsinitus II, 121, 122, 124.
 Rhegini et Rhegium I, 166, 167; VI, 23; VII, 170, 171.
 Rhenea VI, 97.
 Rhodope IV, 49; VIII, 116.
 Rhodopis II, 134, 135.
 Rhodus II, 178; VII, 153. *mare Rhodium* I, 174.
 Rhoecus III, 60.
 Rhoeteum VII, 43.
 Rhypes I, 145.
 Rubrum mare I, 1, 180, 189, 202; II, 8, 11, 158, 159; III, 9, 30, 93; IV, 37, 39—42; VI, 20; VII, 80, 89.
 Sabaco II, 138, 139, 152.
 Sabyllus VII, 154.
 Sacae I, 153; III, 93; VI, 113; VII, 9, 64, 184; IX, 31, 71, 113.
 Sadyattes I, 16, 18, 73.
 Sagartii I, 125; III, 93; VII, 85.
 Sais II, 28, 59, 62, 130, 152, 163, 165, 169, 170, 172, 175, 176; III, 16. *Saiticum ostium Nili* II, 17.

- Sala VII, 59.
 Salamis ins. VII, 90, 141—143, 166, 168; VIII, 11, 40—97, 121, 122, 126, 130. IX, 3—6, 19.
 Salamis, opp. Cypri, et Salaminii IV, 162; V, 104, 108, 110, 113, 115; VIII, 11.
 Salmydessus IV, 93.
 Samii et Samus I, 70, 142, 148; II, 148, 178, 182; III, 39, 40, 43—49, 54—60, 120—125, 131, 139, 140, 142—150; IV, 43, 95, 152, 162—164; V, 99, 112; VI, 8, 13, 14, 23—25, 95; VIII, 130, 132; IX, 90, 92, 96, 99, 103, 106.
 Samius III, 55.
 Samothracēs et Samothracia II, 51; VI, 47; VIII, 90. Samothracia castella VII, 108.
 san I, 139.
 Sana VII, 22, 123.
 Sanacharibus II, 141.
 sandalium Persei II, 91.
 Sandanis I, 71.
 Sandoces VII, 194, 196.
 Sapaei VII, 110.
 Sappho II, 135.
 Sarangae III, 93, 117; VII, 67.
 Sardanapalus II, 150.
 Sardes I, 7, 15, 69, 70, 73, 77—80, 84, 86, 141, 152—157; II, 106; III, 5, 48, 49, 126—129; IV, 45; V, 11—13, 23, 24, 31, 53, 54, 73, 96, 99—102, 105, 106, 108, 116, 122, 123; VI, 1, 4, 5, 30, 42, 101, 125; VII, 1, 8, 11, 26, 31, 32, 37, 41, 43, 57, 88, 145, 146; VIII, 105, 106, 117; IX, 3, 107, 108.
 Sardi et Sardinia I, 170; V, 106, 124; VII, 165.
 Sardonium linum II, 105. mare I, 166.
 Sarpedon I, 173.
 Sarpedonium VII, 58.
 Sarta VII, 122.
 Saspīres I, 104, 110; III, 94; IV, 37, 40; VII, 79.
 Sataspes IV, 43.
 Satrae VII, 110—112.
 Sattagydae III, 91.
 Saulius IV, 76.
 Sauromatae IV, 21, 57, 102, 110, 116—123, 128, 136.
 Scaeus V, 60.
 Scamander V, 65; VII, 43.
 Scamandronymus II, 135.
 Scaptēsyle VI, 46.
 schoenus II, 6.
 Sciathus VII, 176, 179, 183; VIII, 7, 92.
 Scidrus VI, 21.
 Sciona VII, 123. Scionaei VIII, 128.
 Scironis via VIII, 71.
 Sciton III, 130.
 Sciūs IV, 49.
 Scolopoeis IX, 97.
 Scoloti IV, 6.
 Scolus IX, 15.
 Scopadae VI, 127.
 Scopasis IV, 120, 128.
 Scylace I, 57.
 Scylas IV, 76—80.
 Scylax, Caryandensis, IV, 44. Myndius, V, 33.
 Scyllias VIII, 8.
 Scyrius (Pammon) VII, 183.
 Scyrmīadae IV, 93.
 Scytha IV, 10.
 Scythae et Scythia I, 15, 73, 103—106, 130; II, 103, 110, 167; III, 134; IV, 1—142; V, 24, 27; VI, 84; VII, 52, 64.
 Scythes Zancleus VI, 23, 24; VII, 163.
 Sebennytica praefectura II, 166.
 Sebennyticum ostium Nili II, 17.

- Selinuntii V, 46.
 Selymbria VI, 33.
 Semele II, 145, 146.
 Semiramis I, 184. Sem. portae III, 155.
 semita ad Thermopylas VII, 216.
 Sepia VI, 77.
 Sepias VII, 183, 186, 188, 190, 191, 195; VIII, 66.
 Serbonis II, 6; III, 5.
 Seriphii VIII, 46, 48.
 Sermyla VII, 122.
 Serrheum VII, 59.
 Sesostriis II, 102—111, 137.
 Sestus IV, 143; VII, 33, 78; IX, 114—116, 119.
 Sethon II, 141.
 Sicania VII, 170.
 Sicas VII, 98.
 Sicilia et Siculi I, 24; V, 43, 46; VI, 17, 22—24; VII, 145, 153—157, 163—168, 205; VIII, 3.
 Sicinnus VIII, 75, 110.
 Sicyon et Sicyonii I, 145; V, 67, 68; VI, 92, 126, 129; VIII, 1, 43, 72; IX, 28, 31, 102.
 Sidon II, 116; III, 136. Sidoniae naves VII, 99, 100, 128.
 Sidonii VII, 44, 96. Sid. rex VIII, 67, 68.
 Sigeum IV, 38; V, 65, 91, 94, 95.
 sigma I, 139.
 Sigynnae V, 9.
 Silenus VIII, 138. Marsyas VII, 26.
 sillicypria II, 94.
 silphium IV, 169, 192.
 Simonides V, 102; VII, 228.
 Sindi et Sindica IV, 28, 86.
 Sindus VII, 123.
 Singus VII, 122.
 Sinope I, 76; II, 34; IV, 12.
 Siphonii et Siphnus III, 57, 58; VIII, 46, 48.
 Siris VIII, 62. Sirita VI, 127.
 Paeoniae VIII, 115. Siriopaeones V, 15.
 Siromitus VII, 68, 79.
 Siromus, Cyprius, V, 104. Tyrius, VII, 98.
 Sisamnes V, 25. alius VII, 66.
 Sisimaces V, 121.
 sisyrna VII, 67.
 Sitalces IV, 80; VII, 137.
 Sithonia VII, 122.
 Siuph II, 172.
 Smerdis, Cyri f., III, 30, 65. Magus eiusque fr., III, 61—80, 88, 118, 126, 140, 150, 153; IV, 132.
 Smerdomenes VII, 82, 121.
 Smila VII, 123.
 Smindyridas VI, 127.
 Smyrna I, 14, 16, 94, 149, 150; II, 106. Smyrnaei I, 143, 150.
 Sogdi III, 93; VII, 66.
 Soli et Solii V, 110, 113, 115.
 Soloeis II, 32; IV, 43.
 Solon I, 29—34, 86; II, 177; V, 113.
 Solymi I, 173.
 Sophanes VI, 92; IX, 73—75.
 Sosicles V, 92.
 Sosimenes VIII, 82.
 Sostratus IV, 152.
 Spaco I, 110.
 Spargapises I, 211, 213.
 Spargapithes, Agathysorum rex, IV, 78. Scytharum rex, IV, 76.
 Sparta et Spartiatae passim.
 Spercheus VII, 198, 228.
 Sperthias VII, 134—137.
 Sphendalenses IX, 15.
 spu IV, 27.
 Stagirus VII, 115.
 Stentoris lacus VII, 58.
 Stenyclerus IX, 64.

- Stesagoras VI, 34, 38, 103.
 Stesenor V, 113.
 Stesilaus VI, 114.
Στρατόπεδα Αλύπτον II, 154.
 castra Tyrriorum II, 112.
 Strattis IV, 138; VIII, 132.
 Struchates I, 101.
 Stryme VII, 108, 109.
 Strymon I, 64; V, 1, 13, 23, 98;
 VII, 24, 25, 75, 107, 113—115;
 VIII, 115, 118, 120.
 Strymonias ventus VIII, 118.
 Strymonii VII, 75.
 Stymphalis VI, 76.
 Styrenses VI, 107; VIII, 1, 46;
 IX, 28, 31.
 Styx VI, 74.
 Sunium IV, 99; VI, 87, 90,
 115, VIII, 121.
 Susa I, 188; III, 30, 64, 65,
 70, 129, 132, 140; IV, 83, 85;
 V, 24, 25, 30, 32, 35, 49, 52,
 54; VI, 1, 20, 30, 119; VII, 3,
 6, 53, 135, 136, 151, 152, 239;
 VIII, 54, 99; IX, 108.
 Syagrus VII, 153, 159, 160.
 Sybaris et Sybaritae V, 44, 45;
 VI, 21, 127.
 Syene II, 28.
 Syennesis I, 74; V, 118; VII, 98.
 Sylei campus VII, 115.
 Syloson III, 39, 139—149;
 VI, 13, 25.
 Syme I, 174.
 Syracusee et Syracusani III,
 125; VII, 154—161.
 Syrgis IV, 123.
 Syria II, 12, 20, 116; III, 6,
 62, 64; VII, 89. Syrii II, 12,
 159; III, 91. vid. Palaestina.
 Syrii (Cappadoces) I, 6, 72, 76;
 II, 104; III, 90; V, 49; VII, 72.
 Assyrii VII, 63.
 Syrtes II, 32, 150; IV, 169,
 173.
 Tabalus I, 153, 154, 161.
 Tabiti IV, 59.
 Tachompsos II, 29.
 Taenarum I, 23, 24; VII, 168.
 Talaus V, 67.
 talentum Babylonicum et Eu-
 boicum III, 89.
 Talthybiadae VII, 134.
 Talthybius VII, 134, 137.
 Tamynae VI, 101.
 Tanagra et Tanagraei V, 57,
 79; IX, 15, 35, 43.
 Tanais IV, 20, 21, 45, 47, 100,
 115, 116, 120, 122, 123.
 Tanitana praefectura II, 166.
 Tarentini et Tarentum I, 24;
 III, 136, 138; IV, 99; VII, 170.
 Targitaus IV, 5, 7.
 Taricheae Canobicae II, 113.
 Pelusiacaе II, 15.
 Tartessus I, 163; IV, 152;
 Tart. mustelae IV, 192.
 Taucheira IV, 171.
 Tauri et Taurica IV, 3, 20,
 99—103, 119. mons Taur. IV, 3.
 Taxacis IV, 120.
 Taygetus IV, 145—148.
 Tearus IV, 89—91.
 Teaspes IV, 43; VII, 79; IX, 76.
 Tegea et Tegeatae I, 65—68;
 VI, 72, 105; VII, 170, 202;
 VIII, 124; IX, 26, 28, 31, 35,
 37, 54, 56, 59—62, 70, 71, 85.
 Teii I, 168; VI, 8. Teos I, 142,
 170; II, 178.
 Teispes VII, 11.
 Telamon VIII, 64.
 Teleboae V, 59.
 Telecles Samius III, 41.
 Teleclus, rex Spart., VII, 204.
 Telemachus II, 116.
 Telesarchus III, 143.
 Telines hierophanta VII, 153.
 Tellidae IX, 37.
 Tellias VIII, 27.

- Tellus I, 30.
 Telmessenses I, 78, 84.
 Telus VII, 153.
 Telys V, 44, 47.
 Temenidae VIII, 138.
 Temenus VIII, 137.
 Temnus I, 149.
 Tempe VII, 173.
 Tenedus I, 151; VI, 31, 41.
 Tenii et Tenus IV, 33; VI, 97; VIII, 82, 83.
 Teres IV, 80; VII, 137.
 Terillus VII, 165.
 Termerensis (Histiaeus) V, 37.
 Termilae I, 173; VII, 92.
 Tethronium VIII, 33.
 Tetramnestus VII, 98.
 Teuceri II, 118; V, 13, 122; VII, 20, 43, 75.
 Teuthrania II, 10.
 Thagimasadas IV, 59.
 Thales I, 74, 75, 170.
 Thamanaei III, 93, 117.
 Thamasius VII, 194.
 Thannyras III, 15.
 Thasii et Thasus II, 44; VI, 28, 44, 46, 47; VII, 108, 118.
 Thasus Phoenix VI, 47.
 Theasides VI, 85.
 Thebae Aegyptiae I, 182; II, 3, 9, 15, 54—56, 58, 69, 74, 143; III, 10, 25, 26; IV, 181.
 Thebaïs II, 28 Theb. praefectura II, 4, 42, 91, 166.
 Thebani II, 42; III, 10.
 Thebae Boeotiae et Thebani I, 52, 61, 92; V, 59, 67, 79, 81; VI, 87, 108, 118; VII, 132, 202, 205; VIII, 50, 134, 135; IX, 2, 13, 15, 16, 17, 27, 31, 40, 41, 58, 66, 67, 69, 86—88.
 Thebaïs IX, 65.
 Thebe V, 80.
 Thebes campus VII, 42.
 Themis II, 50.
 Themiscyra IV, 86.
 Themison IV, 154.
 Themistocles VII, 143, 144, 173; VIII, 4, 5, 19, 22, 23, 57—63, 75, 79, 83, 92, 108—112, 123—125; IX, 98.
 Theocydes VIII, 65.
 Theodorus I, 51; III, 41.
 theogonia (I, 132); II, 53.
 Theomestor VIII, 85; IX, 90.
 theophania I, 51.
 Theopompus VIII, 131.
 Thera et Theracae IV, 147—157, 161, 164; V, 42.
 Therambo (?) VII, 123.
 Therapne VI, 61.
 Theras IV, 147, 148, 150.
 Therma VII, 121, 123, 124, 127—130, 179, 183. Thermaeus sinus VII, 121—123; VIII, 127.
 Thermodon, fl. Boeotiae, IX, 43. fl. Cappadociae, II, 104; IV, 86, 110; IX, 27.
 Thermopylae VII, 175—177, 184, 186, 200—207, 213, 219, 233, 234; VIII, 15, 21, 24, 27, 66, 71; IX, 71, 78, 79.
 Theron VII, 165, 166.
 Thersander, Polynicis f., IV, 147; VI, 52. Orchomenius, IX, 16.
 Theseus IX, 73.
 thesmophoria II, 171; VI, 16.
 Thespieae et Thespienses V, 79; VII, 132, 202, 222, 226; VIII, 25, 50, 66, 75; IX, 30.
 Thesprotia II, 56; V, 92; VII, 176; VIII, 47.
 Thessali et Thessalia I, 57; III, 96; V, 63, 64, 94; VI, 72, 74, 127; VII, 6, 108, 128—130, 132, 172—176, 182, 191, 196, 198, 208, 213, 215, 232, 233; VIII, 27—32, 113—115, 126, 129, 131, 133, 135; IX, 1, 17, 31, 46, 77, 89.

- Thessalus V, 46.
 Thestes IV, 159.
 Thetis VII, 191.
 Thmuitana praefectura II, 166.
 Thoas VI, 138.
 Thon II, 116.
 Thonis II, 113, 114.
 Thorax IX, 1, 58.
 Thoricus pagus IV, 99.
 Thornax I, 69.
 Thraces et Thracia I, 168; II, 103, 134, 167; IV, 49, 74, 80, 89, 93, 99, 104, 118, 143; V, 2—8, 10, 14, 23, 24, 126; VI, 33, 39, 45, 95; VII, 20, 25, 59, 105, 106, 110, 115, 185; VIII, 115—117; IX, 32, 89, 119. mare Thrac. VII, 176. mulieres Thrac. IV, 33.
 Thraces in Asia I, 28; III, 90; VII, 75.
 Thrasybulus I, 20—23; V, 92.
 Thrasycles IX, 90.
 Thrasydeius IX, 58.
 Thrasylaus VI, 114.
 Thriasius campus VIII, 65; IX, 7.
 Thyia VII, 178.
 Thyni I, 28.
 Thyrea I, 82; VI, 76.
 Thyssagetae IV, 22, 123.
 Thyssus VII, 22.
 tiara I, 132; III, 12; VII, 61; VIII, 120.
 Tiarantus IV, 48.
 Tibareni III, 94; VII, 78.
 Tibisis IV, 49.
 Tigranes VII 62; VIII, 26; IX, 96, 102.
 Tigris I, 189, 193; II, 150; V, 52; VI, 20.
 tilones pisces V, 16.
 Timagenides IX, 38, 86, 87.
 Timagoras VII, 98.
 Timander IX, 69.
 Timareta II, 55.
 Timesitheus V, 72.
 Timesius I, 168.
 Timo VI, 134, 135.
 Timodemus VIII, 125.
 Timon VII, 141.
 Timonax VII, 98.
 Timoxenus VIII, 128.
 Tiryns et Tirynthii VI, 76, 77, 83; VII, 137; IX, 28, 31.
 Tisamenus, Eleus, IX, 33—36.
 Thersandri f., IV, 147; VI, 52.
 Tisander, Hippoclidis p., VI, 127—129. Isagorae p., V, 66.
 Tisias VI, 133.
 Titacus IX, 73.
 Tithaeus VII, 88.
 Tithorea VIII, 32.
 Titormus VI, 127.
 Tmolus I, 84, 93; V, 100, 101.
 Tomyris I, 205—208, 211—214.
 Torone VII, 22, 122.
 Trachea Chersonesus IV, 99.
 Trachinii et Trachis VII, 175, 176, 199, 201, 203, 217, 226; VIII, 21, 31, 66. Trachiniae petrae VII, 198.
 Trapezus VI, 127.
 Traspies IV, 6.
 Trausi V, 3, 4.
 Trausus VII, 109.
 Triballicus campus IV, 49.
 Triopium I, 174; IV, 38; VII, 153. templum Tr. I, 144.
 Tritaeenses I, 145.
 Tritantaechmes, Artabani f., VII, 82, 121; VIII, 26. Artabazi f., I, 192.
 Tritenses VIII, 33.
 Triton IV, 179, 188. Triton fl. et Tritonis lacus IV, 178—180, 186—188, 191.
 Troezen et Troezenii III, 59; VII, 99; VIII, 1, 41—43, 72; IX, 28, 31, 102, 105. navis Tr. VII, 179, 180.

- Troglodytae IV, 183.
 Troia, Troas, bellum Troianum
 II, 118—120, 145; IV, 191;
 V, 13, 26, 122; VII, 20, 91,
 171; IX, 27.
 Trophonius I, 46; VIII, 134.
 tycta ap. Persas IX, 110.
 Tydeus V, 67.
 Tymnes, Termerensis, V, 37;
 VII, 98. S ytha, IV, 76.
 Tyndareus II, 112.
 Tyndaridae IV, 145. V, 75; IX, 73.
 Typhon II, 144, 156; III, 5.
 Tyras IV, 11, 47, 51, 52, 82.
 Tyritae IV, 51.
 Tyrodiza VII, 25.
 Tyrrheni et Tyrrhenia I, 57, 94,
 163, 166, 167; VI, 22. Tyrrhe-
 nus I, 94.
 Tyrus I, 2; II, 44. Tyrii II, 112,
 161; VIII, 67.
 Velia I, 167.
 Venus I, 105, 131, 199; II, 41,
 112, 181; III, 8; IV, 59, 67.
 Vesta II, 50; IV, 59.
 vitis aurea VII, 27.
 Umbri I, 94; IV, 49.
 Volsci, vid. Elisyci.
 Utii III, 93; VII, 68.
 Vulcanus eiusque templum, II,
 3, 99, 101, 108, 110, 112, 121,
 136, 141, 142, 147, 151, 153,
 176; III, 37; VIII, 98.
 vulpanserres II, 72.
 Xanthippus VI, 131, 136;
 VII, 33; VIII, 131; IX, 114,
 120.
 Xanthii et Xanthus I, 176.
 Xanthus(?) Samius II, 135.
 Xenagoras IX, 107.
 Xerxes I, 183; IV, 43; VI, 98;
 VII—IX passim.
 Xuthus VII, 94; VIII, 44.
 Zacynthii et Zacynthus III, 59;
 IV, 195; VI, 70; IX, 37.
 Zalmoxis IV, 94—96.
 Zanclos et Zancle VI, 22—24;
 VII, 154, 164.
 Zaueces IV, 193.
 zegeries IV, 192.
 Zeuxidamus VI, 71.
 Zona VII, 59.
 Zopyrus III, 153—158, 160;
 IV, 43; VII, 82. eius nepos,
 III, 160.
 Zoster VIII, 107.

